

CORNELIUS NEPOS

DE VITA

Excellentium Imperatorum,
INTERPRETATIONE
ET

NOTIS ILLUSTRAVIT
NICOLAUS COURTIN,

Humanitatis Professor in Univerſitate *PARIS*.

JUSSU

CHRISTIANISSIMI REGIS,

IN USUM

SERENISSIMI DELPHINI.

Editio Tertia, prioribus Emendatior.

L O N D I N I,

Typis *Guil. Sayes*, & Proſtant venales apud
J. & B. Sprint, ad Campanam in vico *Little-*
Britain, & *D. Midwinter*, ad Inſigne Trium
Coronarum in Cœmiterio *D. Pauli*. MDCCIX.

CORINTHIENSIS EPIS

DE VITA

EXCELSISSIMA IMPERATORIS

INTERPRETATIONE

ET

NOTIS ILLUSTRATAVIT

NICOLAUS COURTIV

Humanitatis Professor in Universitate PARIS.

CHRISTIANISSIMI REGIS

IN VNUM

REPERTISSIMI DELPHINI

Editio Tertia, prioribus Emendatio.

LONDANI

Typis Guil. Stans & Prostant venales apud
J. & A. Stans ad Campanam in vico Lincol-
niensi, & D. Alderman, ad Insigne Trium
Coronarum in Curia D. Pauli. MDCCX.

PRÆFATIO.

VARIS, ac propè jam innume-
ris CORNELII NEPOTIS de ex-
cellentium Imperatorum vita
editionibus, hæc iterum sub SE-
RENISSIMI PRINCIPIS DELPHINI au-
spiciis accessit. Quum enim sapientissi-
mus ille Principis Moderator *Dux Montau-*
serius eò maximè tendat, ut Galliæ Imperio
Regem omnibus tum mentis, tum corporis
dotibus absolutum instituat; singularem
curam adhibuit, ut omnes Latinos Autores
pluribus in locis, aut vitiatos, aut ob-
scuros, aut denique difficili verborum
involucro implicitos, restitutos, perspi-
cuos, & nitidâ interpretatione expeditos
offerat, quos sine ullo, vel saltem gra-
vi labore, teneræ menti instillare possit.
Quum enim ex his Autoribus tanquam
ex uberrimo fonte, innumera Sapientiæ,
Fortitudinis, Moderationis, Munificentie,
cæterarumque virtutum regiarum exempla

ii PRÆFATIO.

eruantur, quibus Heroum filii teneram adhuc ætatem suam ad ardua promoveant ; idcirco peritissimus ille tanti Principis Formator, non eos solum summis, ut aiunt, labris delibandos, at avido ore ipsi absorbendos voluit. Sed quemadmodum dapes malè paratæ, malè coctæ, & stomacho parum convenientes, vel nauseam, vel cruditatem pariunt ; ita etiam in artibus & studiis, nisi ea ingeniorum captui accommodaveris, vix proficies, & pusillos tuis curis creditos ægrè admodum promovebis. Quamobrem ex Illustrissimi Ducis *Montauserii* mandato, viri complures selecti in enucleandis omnium Latinorum Autorum difficultatibus diligentius quàm hactenus incubuerunt. Cuique suus assignatus est labor, cuique sua demandata est Provincia ; atque mihi *CORNELIUS NEPOS* obtigit, Autor quidem primo aspectu facilis, sed si intimius & attentius perpendas, plerisque in locis propter abruptum dicendi genus, difficilis. Multi quidem viri eruditi & graves jam in eo exponendo magnoperè insudârunt ; varix, ut jam præmonuimus, editiones extiterunt, quarum tamen nulli penitus adhærere volumus,

PRÆFATIO.   **iii**

luimus, sed prout ad intentum nostrum expedire visum est. Dionysius Lambinus, vir sanè profundæ eruditionis, amplissimas super eo Autore Annotationes contexuit; accessit & Gebhardi super eodem Autore spicilegium; adde diligentissimas elucubrationes Andreæ Schotti, Joannis Vossii, Petri Danielis, Longolii, Magii, Gifanii, Savaronis, Boecleri, Ernstii, Bosii, Manutii, Barthii, Beroaldi, Bongarsii, Buchneri, Casauboni, Freinsheimii, Gronovii, Grotii, Lipsii, Muetti, Pighii, Pontani, Puteani, Rutgersii, Salmasii, Scaligeri, Turnebii, Hornii, & quorundam aliorum Commentatorum illustrationes: quorum omnium diligentia & labore non mediocriter emendatus, restitutus ac illustratus est. Nihilominus tamen, quia vel nimis in rebus minùs necessariis morati sunt, vel plurima interpretatione egentia præterierunt, vel immoderatâ verborum prurigine fusiùs atq; obscuriùs scripserunt; idcirco *Serenissimi Principis DELPHINI* auspiciis, *Illustrissimi Ducis MONTAUSERII* nutu confirmatus; ac prætereà *Excellentissimi Viri Domini Bossuetii* Condomensium olim Episcopi; necnon & *Clarissimi, & profundissimæ eruditionis Viri Domini Huetii*

iv PRÆFATIO.

luminibus illustratus, novum illud opus tentavi: idque unum in mente habui, ut & compendiosè, sed citra obscuritatem, omnia dicerem; nec quidquam tamen quod desiderari posset, & ad genuinum nitorem, lucemque perfundendam conduceret, præterirem. Itaque instituti nostri duæ sunt partes; prima quidem, ut simplici vocum interpretatione obscuriora verba nitidioribus explicemus; altera, ut Notis accuratissimis omnem rerum difficultatem subtrahamus. Quod si utrumque assequuti fuerimus, nostrum quoque intentum omninò assequemur.

COR.

CORNELII NEPOTIS
VITA, EX
VARIIS AUTORIBUS
EXCERPTA.

QUandoquidem nobis de Autoris nostri Vita dicturis multa occurrunt statuenda ac confirmanda, de quibus inter se Scriptores dilitigant, variique in varias opiniones distrahuntur: pauca quædam de ejus nomine, patriâ, ætate, variisque ejus operibus disseramus.

Quod ad ejus nomen pertinet, hunc *Cornelium Nepotem*, cum Onuphrio Panuino, Joan. Savarone, Petro Nannio, Gifanio, Schotto, Vossio, Lambino & aliis benè multis non deteriori autoritate Scriptoribus, asserimus: licet plerique, ex quorum numero est Hieronymus Magius, *Æmiliū Probum* esse velint. At primò, ab ipso autore abundè refelluntur qui Porcii Catonis vitam his verbis claudit: *Hujus de vitâ & moribus plura in eo Libro persecutus sum quem separatim de eo fecimus, rogatu Tit. Pom. Attici, &c.* Quæ quidem nullatenus de *Æmilio Probo* sed de *Cornelio Nepote* intelligenda sunt: quum ille Theodosio, hic Julio Cæsare, & Octavio imperantibus, vixerit; quo etiam tempore Tit. Pomp. Atticum vixisse certum est. Deinde nec *Æmiliū Probum*, nec Theodosiani ævi quenquam alium, hujus

operis autorem fuisse, pura & Romana hujus Libri dictio evidentissimè arguit. Accedit & altera duplex ratio, quòd nimirum (ut in ejus vita inquit Vossius) *Tulliani esse ævi scriptorem, neq; alium quàm Nepotem, tum veterum aliquot Librorum indicio cognoscitur; tum etiam quòd ad Pomp. Atticum (cujus idem rogatu de vitâ Catonis Librum fecit) vitæ istæ scribantur.* Præterea eo in opere multa leguntur, Quæ (ut idem Vossius ibidem ait) *opus hoc scriptum esse clamant quo tempore Pompeius & Cæsar plus poterant, quàm liberâ in Rep. expediret.* Hæc autem omnia Dionys. Lambinus congeffit: quorum tamen præcipua, & quæ ad intentum nostrum magis conducent, cæteris brevitatis causâ, quia plura sunt, semotis, seligere liceat. Primum autem ex Miltiade sic habetur: *Cujus victoriæ non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere quo facilius intelligi possit eandem omnium Civitatum esse naturam: ut populi nostri honores quondam fuerant rari, & tenues, ob eamq; causam gloriosi, nunc autem effusi, atq; obsoleti; sic olim apud Athenienses fuisse reperimus.* Hæc autem verba, inquit Lambinus, arguunt hunc Librum scriptum esse, quo tempore penes populum aliqua adhuc potestas erat; non tempore Theodosii, quo nihil populus poterat. In Epaminonda verò sic legitur: *Quo tempore Duce Pelopidâ exules Thebas occupârunt, & præsidium Lacedæmoniorum ex arce expulerunt; Epaminondas, quamdiu facta est cædes Civium, domi se retinuit, quòd neq; malos defendere volebat, neq; impugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret.* Namq; omnem civilem victoriam, funestam putabat. Videtur his verbis, inquit, noster scriptor, & belli civilis autores, Pompeium & Cæsarem, in quo tantum sanguinis civilis profusum sit, notare, & tacite Pomponii Attici consilium approbare, qui bellis civilibus,

vilibus, quæ in ejus ætatem inciderunt, interesse noluerit, &c. At illud sanè perspicuum est, quod sic ex Agesilao excipitur: *In hoc non minùs ejus pietas suspicienda est, quàm virtus bellica: qui quum victori præesset exercitui, maximamq; haberet fiduciam Regni Persarum potiundi tantà modestià dicto audiens fuit jussis absentium Magistratum, ut si privatus in Comitio esset Spartæ, cujus exemplum utinam Imperatores nostri sequi voluissent.* Hic locus, inquit, clamat, Autorem hujus Libri carpere & notare Pompei & Cæsaris, sed maximè Cæsaris potentiam non ferendam, qui imperium, & exercitum retinere ultra tempus lege concessum voluerit. At aliud transeo, quod ex Eumene deducitur: *Sic Macedones verò milites eà tunc erant famâ, quâ nunc Romani feruntur. Etenim semper habiti sunt fortissimi, qui summam Imperii potirentur.* At, inquit, locus ille declarat hunc Librum esse scriptum quo tempore Populus Rom. Imperii summam obtinebat, &c. Superfunt duo tantùm testimonia. Sed in uno solùm hæreo, hocq; etiam in Eumene sic habetur: *Namq; illa Phalanx Alex. M. quæ Asiam devicerat, inveteratâ cum gloriâ, tum etiam licentiâ non parere se Ducibus, sed imperare postulabat: ut nunc Veterani faciunt. Itaq; periculum est ne faciant, quod illi fecerunt suâ intemperantiâ, nimîaq; licentiâ, ut omnia perdant, neq; minùs eos cum quibus steterint, quàm adversùs quos fecerint.* Hic locus, si attentè consideretur, inquit Lambinus, unâq; legantur quæ ad eum annotavimus, omnium apertissimè indicat, atq; arguit hujus Libri scriptorem Consulium annuorum, non Imperatorum perpetuorum temporibus & floruisse & scripsisse. Sic autem Lambinus in Annotationibus ad hunc locum habet: *Etiam hic locus clamat, hujus Libri Autorem floruisse ætate M. Tullii, & Pomponii Attici, & Cn. Pompeii,*

iv CORNELIINEPOTIS

pei, & C. Julii Cæsaris, & quo tempore lababat Resp. Rom. & ad tyrannidem propendebat; nondum autem prorsus in unius potestate versabatur. Quo minus credibile est ætate eum Theodosii vixisse. Sic autem queritur M. Tullius de Veteranorum superbiâ, & arrogantia, Philipp. xi. Quamquam, Patres conscripti, quousque sententias dicemus Veteranorum arbitratu? quod eorum fastidium, quæ tanta arrogantia est, ut ad arbitrium eorum etiam Imperatores deligamus?

Quibus omnibus Lambini testimoniis, hæc insuper adjicio ex vitâ Attici deprompta, quibus manifestum est, & Atticum tempore belli civilis Pompei & Cæsaris, imò & multò post vixisse; & Corn. Nepotem tunc flourisse & scripsisse. Sic autem primum legitur: *Incidit Cæsarianum civile bellum quum haberet annos circiter sexaginta: (de Pomponio Attico loquitur, ut cuilibet legenti patebit) usus est ætatis vacatione, neque se quoquam movit ex urbe. Quæ amicis suis opus fuerant, ad Pompeium proficiscentibus, omnia ex sua re familiari dedit, &c.* Deinde ita habetur: *Sic vetere instituto vitæ effugit nova pericula. Secutum est illud occiso Cæsare, & cum Resp. penes Brutos videretur esse, & Cassium, ac tota Civitas se ad eum convertisse videretur. Sic M. Bruto usus est, ut nullo ille adolescens æquali familiaris, quàm hoc sene: Atticum intellige. Hoc clariora sunt quàm ut aliâ luce indigeant. Sunt & ejusmodi innumera, quibus supersedebimus. Nunc ad ea veniamus quibus Corn. Nepotem tunc vixisse, & scripsisse probemus, i. est: Sæpe enim, propter familiaritatem, domesticis rebus interfuimus. De semetipso loquitur Nepos, seq; Attici rebus domesticis interfuisse prædicat. Quid clarior? 2. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipso verè gloriantem audierim, in funere matris suæ, quam extulit annorum nonaginta, quum*

quum esset septem & sexaginta, se nunquam cum matre in gratiam rediisse, &c. 3. Haftenus, Attico vivo, edita à nobis sunt. Nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur. Si ergo Ne-
pos, Atticum loquentem audivit; si eo vivo, hæc e-
didit; si superstes ei fuit; certè eum tunc vixisse ne-
cesse est. Sunt & plura alia: sed hæc retulisse satis
sit.

Ex eo autem error ille provenit, Quòd (teste eo-
dem Vossio, ibidem) *Librario id fuerit nomen, qui
vitas eas partim suâ, partim patris, & matris manu
scriptas, Theodosio obtulit.* Idque verum esse confir-
mat Jo. Savaro, cujus hæc sunt verba: *Æmilium au-
tem Probum, cujus nomine circumferetur hic Liber, The-
odosio regnante vixisse, & hujus libri exscriptorem
potius esse quam autorem, patet ex his versibus.*

*Vade Liber noster, fato meliorè memento,
Cum leget hæc dominus, te sciat esse meum.
Ne timeas fulvo strictos Diademate crines,
Ridentes blandum vel pietate oculos.
Communis cunctis, hominem se regna tenere,
Sed meminit, vincit hinc magis ille homines.
Ornentur steriles: facilis textura Libelli,
Theodosio, & doctis carmina nuda placent.
Si rogat Autorem, paulatim detege nostrum
Tunc Domino nomen: me sciat esse Probum.
Corpore in hoc, manus est genetricis, avique meâq;
Felices; Domini quæ meruere manus.*

Hos versus tanquam ineptos, & malè natos arguit
Lambinus: imò ab aliquo Nebulone indocto, & bar-
baro, aut scriptore Librario vix semidocto, esse fa-
ctos. Et paulò superiùs: *Quod autem, inquit, etiam
versus ad hoc probandum afferunt, iisque valde move-*
batur

vi CORNELII NEPOTIS

batur is, quem modò commemoravi, Robortellus: si quis eos attentè leget, intelliget, non Aatorem, & ut ità dicam, Parentem Libri significari, sed Scriptorem Librarium, id est, eum qui manu descripserit.

Unde Andreas Schottus scribit: *Librum de vitâ & moribus excellentium Græciæ Imperatorum ad T. Pomp. Atticum; sequioris ætatis Autori Emilio Probo attribuunt: à quo stylus, dicendi character, Attici ætas, multâque abjudicant.*

Hic ergo (cum Savarone exclamemus) suo auctori reddatur, quem sibi Cornelius Nepos justo titulo vindicat, quémque cœvo suo & familiari Pomp. Attico dedit, cujus etiam rogatu vitam M. Catonis separatim scripsit, & illi superstes, elegantissimam ejusdem vitæ consuetudinem elegantia pari prosequutus est. Nec est cur dicat aliquis cum Barthio: *Æmilius Probus, in ævo Theodosii, Cornelii Nepotis Libros in Epitomen redegit.* Namq; aliud Nepos ipse concinnitate, ac brevitate suâ demonstrat; idque maximè his Præfationis suæ verbis: *Sed plura persequi, tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea explicem, quæ exorsus sum.*

Adde & ista quæ Pelopidæ vitæ initio sic leguntur: *Cujus de virtutibus dubito, quemadmodum exponam: quòd vereor, si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere: & ex Epaminondâ plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere constituimus. Quæ quidem indicant, omnia complexum fuisse eâ brevitate, ut in Epitomen redigi minimè opus fuerit.*

De origine verò seu Patriâ ejus; ipsum Padi accollam testatur Plin. l. 3. c. 18. his verbis: *Contrario eorum percussu mari interjecto dulcescente, plerique dixere falsò, & Nepos Cornelius Padi accola.* Unde

de Catullus Veronensis Poëta, ad ipsum tanquam ad Civem suum, virumque illustrem opus suum mittens, Italum vocat, Epig. i.

*Cui dono lepidum novum Libellum,
Aridâ modo pumice expolitum,
Corneli? tibi; namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas.
Jam tum, quum ausus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis.
Doctis, Jupiter! & laboriosis, &c.*

Cui tamen opinioni Aufonius Latino Pacatò Depranio scribens, his verbis refragari videtur, quibus ad superiora Catulli verba alludit:

*Cui dono lepidum novum Libellum
Veronensis ait Poëta quondam?
Inventoque dedit statim Nepoti.
At nos illepidum rudem Libellum,
Burras, quisquiliâs, ineptiâsque
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni (trepidæ filete nugæ)
Nec doctum minus, & magis benignum
Quam quem Gallia præbuit Catullo.*

At facilè Aufonius cum Catullo conciliabitur, quum certum sit, ideò Gallum vocari, quòd nimirum Italia transpadana, Gallia togata diceretur. Et quamvis sint nonnulli qui de patriâ ejus urbe se quidquam habere comperti negent; nihilominus tamen, præter scriptores à nobis jam laudatos, multi alii sunt gravissimi viri qui id confirment, ipsumq; Veronensem Civem esse dicant, utpote qui ortus sit ex vico Veronensium Hostiliâ, ad Padi ripas sito, sic Vossius in Ne-

potis

viii CORNELII NEPOTIS

potis vitâ : At, inquit, Veronensem fuisse in Leandri Alberti Italiâ lego : uti & in Cosmographiâ optimi atque amicissimi quondam viri, Pauli Merulæ. Imò ex Veronensium Historicorum syllabo (quem doctissimus amplissimusque Alexander Becellus, Veronensis Urbis Cancellarius fecit, ac illustrissimus Comes Fernandus Nogarola, vir ut genere, itâ literarum studio nobilissimus, cum Laurentio Pignorio, atque is mecum communicavit) intelligo natum fuisse Nepotem in Hostiliâ ; qui Veronensium vicus est, Tacito, Plinio, Cassiodoro, & Antonino in Itinerario memoratus, hodièque Ecclesiasticæ Veronensium Jurisdictioni subditus. Sic etiam Onuphrius Panvinus Catalogo illustrium scriptorum Veronensium ; Lib. vi. Antiquit. Constantissimo, inquit, Civitatis nostræ testimonio Cornelium Nepotem virum doctissimum, & antiquitatum omnium peritissimum, Veronensem fuisse traditur, cui in summa cum reliquis Veronensibus illustribus, etiam statua posita est ex publicâ autoritate.

Ex quibus omnibus jam liquidò patet ex quânam Patriâ Cornelius noster ortus sit. Nunc cujus fuerit ætatis indicemus.

Hunc Julii Cæsaris & Augusti temporibus floruisse pluribus argumentis manifestum est : quorum primum illud esto, quòd nempe Catullus Poëta ad eum opus suum, ut supra ostendimus, direxerit ; quem Marii & Syllæ temporibus natum esse certum est, & ad Cæsarem usque jam rerum potitum pervenisse. Deinde, hunc Ciceronis familiarem testatur Gellius l. 15. c. 28. Cornelius Nepos, inquit, & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè amicus familiarisque fuit. Imò, & secundum Ciceronis Epist. librum ad Nepotem Macrobius citat, lib. 2. Saturn. c. 1. Cujus hæc sunt verba: Testis idem Cicero, qui in libro Epistolarum ad Cornelium Nepotem secundo,

Secundo, sic ait. Si, itaque, familiaris Ciceronis fuit Corn. Nepos; si ad eum 2. Epist. lib. scripsit, certè ambos fuisse coætaneos necesse est: atq; adeò quum Tullius sub Julio & Augusto Cæsare, usque ad Antonii, Octavii, & Lepidi Triumviratum vixerit, his quoq; temporibus Corn. Nepotem vixisse dicendum est. Adde quod Nepotem Augustæo ævo obiisse, Plinius lib. ix. c. 39. his verbis testatur: *Nepos Cornelius, qui divi Augusti principatu obiit, me, inquit, juvene violacea vigeat.* Cui opinioni respondet Eusebius in Chronico: *Octaviani Imperii anno quarto, Olympia de cxxcv. Corn. Nepos Scriptor historicus clarus habetur.* Quæ testimonia in eo consentiunt, ut Cornel. Nepotem Catulli, Tullii, Julii, Octaviique Cæsaris coætaneum fuisse manifestè exhibeant.

Jam unum reliquum est quod absolvamus; ut scilicet, quot, quæque operum genera Cornelius noster fecerit, aperiamus. Certum est autem, præter Librum hunc de vitâ excellentium Imperatorum, alios complures scripsisse, quos, vel incuriâ hominum vel injuriâ temporum amisimus. Ac primò tres Historiarum libros, quibus omne ævum comprehenderit, liquidò testatur Catullus jam multoties citatus initio Hendecasyllaborum, quem locum nuper laudavimus.

*Jam tum, quum ausus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laboriosis, &c.*

Secundò, se librum de Historicis Græcis conscripsisse, ipsemet in Dione his verbis commemorat: *Sed de hoc in eo meo libro plura sunt exposita, qui de Historicis Græcis conscriptus est.* Præterea, separatim librum de Catonis vitâ scripsisse, ejusdem verba indicant, jam in Catone superius laudata, sub finem. Chronica pa-
riter

X CORNELII NEPOTIS

riter scripsisse, ex his Gellii verbis, lib. xvii. c. xxi. comperimus: *Ante Romam conditam, ut Cornel. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum & sexaginta.* Quod & Aufonius testatur Epist. ad Probum Præfectum Prætorio, his verbis: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quasi alios Apologos (nam & instar sunt fabularum) ad Nobilitatem tuam misi, gaudens, atque etiam glorians fore aliquid, quod ad institutionem tuorum, sedulitatis meæ studio conferatur.* Ipsum etiam Ciceronis vitam scripsisse, ex xv. Gellii lib. c. xxviii cognoscimus: *Atque is tamen (de Nepote loquitur) in primo librorum quos de vitâ illius scilicet Ciceronis) composuit, errasse videtur, &c.* Nec hic ejus operum terminus, sed & inter Commentatores à Tertulliano in Apologetico adversus Gentes c. xi. annumeratur: *Saturnumque, inquit, quantum Literæ docent, neq; Diodorus Græcus, aut Tallus, neque Cassius Severus, aut Cornelius Nepos, neque ullus Commentator ejusmodi Antiquitatum, aliud quàm hominem promulgârunt.* Imò & vitam Illustrum Scriptorum composuisse, Hieronymus de vitâ Scriptorum Ecclesiasticorum his verbis commemorat: *Scripserunt de vitâ Illustrum Scriptorum apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Caristius Satyrus doctus vir, & longè omnium doctissimus Aristoxenus Musicus.* Apud Latinos autem Varro, Sallustia, Nepos, Hyginus, & ad cujus nos exemplum vis provocare, Tranquillus. Denique & exemplorum libros contexuisse, ex 7. Gellii libro c. xviii. agnoscimus: *Cornelius autem Nepos, inquit, in Libro exemplorum 5. id quoque literis mandavit, &c.* Quidam etiam, inter quos Hermolaus Barbarus, Castigat in Plin. l. i c. 22. censent Libellum de Viris Illustribus, qui Plinio tribui solet, Cornelii Nepotis esse, idque veteribus Codicibus astrui posse asserunt. Ego tamen Aurelii Victoris

etoris opus crediderim, licet fortè multa ex Nepote Victor excerpserit. Etiam Daretem Phrygium à Nepote translatum quidam arbitrantur; quod tamen falsum existimo, quum dictio ejus Augustæum ævum quo tempore scripsit nepos, minimè sapiat. Ut sit, illud unum certum est, quòd scilicet hæc omnia Nepotis opera injuriâ temporum perierunt, unumque de vitâ Excellentium Imperatorum opus ad nostram usque memoriam pervenisse, ex quibus viginti duos exterarum Gentium Imperatores habemus; duos verò duntaxat Romanos, quum reliquos amiserimus, ut ex his ipsius verbis patet in extremâ Hannibalis vitâ. *Sed nos tempus est hujus Libri facere finem, & Romanorum explicare Imperatores; quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.* Quod ergò residuum est accipe, illustratum vide, restitutum fove.

( )

VARIORUM AUTORUM
DE
CORNELIO NEPOTE
Testimonia & Judicia.

Pomponius Mela lib. 3. cap. 5. de situ orbis.

PRÆTER Physicos, Homerumque, qui universum mari circumfusum esse dixerunt. Corn. Nepos ut recensior auctoritate, sic certior tradit.

Idem, lib. 3. cap. 10. & Plin. lib. 2. cap. 67.

Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, quum Lathyrum regem, Alexandria profugeret, ab Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam) ut Nepos affirmat. Gades usque proventus est.

Idem, Plinius, lib. 3. cap. 17.

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Corn. latitudinis tradiderunt, ubi minimum 7 millia passuum, ubi verò plurimum 10 millia.

Idem ibidem.

Mespum opulentiâ præcipuum, quod ab Insucribus & Boiis, & Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Veios cepit, Nepos Cornelius tradit.

Cap. 28. Natural.

Et Nepos Cornel. Padi accola qui Divi Augusti principatu obiit.

Plutarchus in Lucul. extrem.

Cornelius Nepos neque senio, neque morbo aut alienatâ mente fuisse, sed à Callisthene liberto venenis corruptum.

Idem in Marcello.

Nos autem Livio & Casari, & Nepoti, & ex Græcis scriptoribus Regi Fuba credimus.

Catullus Veronensis ad Corn. Nepotem.

Cui dono lepidum novum libellum, ut supra in Præfatione.

Auso:

( )
Aufonius Depranio Pacato Latino:

*Cui dono lepidum novum libellum,
Veronensis ait Poeta quondam, &c. ut in Præfatione.*

Agellius lib. 15. Noct. Artic. cap. 28.

*Corn. Nepos & rerum memoria non indiligens, & M. Ciceronis,
ut qui maximè, amicus familiarisque fuit.*

Suetonius de illustribus Grammaticis.

*Corn. Nepos literatos quidem vulgò appellari ait eos, qui aliquid
diligenter & acutè, scienterque possint aut dicere. aut scribere: cæ-
terum propriè sic appellandos Postarum interpretes, qui à Græcis
Grammatici nominentur.*

Idem, in Octavii Augusti vita.

*Non amplius ter bibere eum solitum super Canam in Castris apud
Mutinam Cornelius Nepos tradit.*

Tertullianus in Apologetico.

*Saturnum, quantum literæ docent, neque Diodorus Græcus, aut
neque Cassius Severus, aut Corn. Nepos, neque ullus commentator hu-
jusmodi Antiquitatum, aliud quam hominem promulgârunt.*

Eusebius in Chronico.

*Octaviani Imperii anno quarto, Olympiade cxxcvi. Cornelius Ne-
pos scriptor Historicus clarus habetur.*

Hieronymus de vita Script. Ecclesiast.

*Scripserunt de vita illustrium scriptorum apud Græcos Hermip-
pus Peripateticus, Antigonus, Caristius, Satyrus doctus vir, & longè
omnium doctissimus Aristoxenus Musicus. Apud Latinos autem
Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, &c. ut supra in Præfatione.*

Minutius Felix Octavio.

*Scit hoc Nepos, & Cassius in historia, & Thallus, ac Diodorus hoc
loquuntur.*

Lactantius Firmianus, lib. 1. cap. 13.

*Qui res ejus in Italia gestas memoriæ tradiderunt, Græci Diado-
rus & Thallus: Latini, Nepos, & Cassius, & Varro.*

Ammianus Marcell. Epist. 14.

*Male narras de Nepotis filio, valdè meherculè moveor, & molestè
fero, nescieram omnino esse istum puerum.*

Servius in 1. Æneid.

*Hujus rei testis est Corn. Nepos in eo libro qui vita illustrium in-
scribitur.*

*Adde his omnibus testimoniis recentiorum judicia quam plurima;
quæ à nobis in Præfatione fusè relata sunt.*

( )

CHRONOLOGIA IMPP. GRÆCIÆ
 APUD
CORNELIUM NEPOTEM
 PER
OLYMPIADAS

Ex Herodoto, Thucydide, Xenophonte ac potissimum Diodoro.

OLYMPIAS lxxii. annus V. C. 261. Mundi 3480.
 puratur.

An. 1.

2.

3. Miltiades Cimonis Filius Atheniensium Dux Dariūm vincit, unā cum Aristide cognomento Justo.	Pugna Marathonica Darius Persarum rex profligatur. Herod. Thucyd. Dionys. Geil. & Nepos in Miltiad.

4.

OLYMP. lxxiii.

1.

2.

3.

4.

Xerxes Dario Hytaspis.
 F. mortuo succedit.

OLYMP. lxxiv.

1.

2. Aristides Ostracismo urbe pellitur ab ingratissimis civibus. Diod. Lib. xi. Plut. & Nepos.

3.

4. Themistocles oraculum interpretatur de muris ligneis.

OLYMP. lxxv.

1.

Bellum Persicum Xerxis in
 Græciam, Athenæ incensæ.
 Aristides

( )
Aristides ante tempus ab exilio
revocatur. Plur.

2. Aristides Athen. & Pausanias
Lacedæm. cum Mardonio pu-
gnant.

3. Athenienses consilio Themisto-
clis muros restaurant, repug-
nantib, Spartanis. Diod. lib. xi.

4. Ejusdem suasu Piræei portus
Athenis absolvitur. Diod. ibid.
Pausaniæ Lacedæmoniorum du-
cis proditio detecta. Necatur
fame in Templo Minervæ.
Plur. Nepos.

Aristidis æquitate Græcorum
Imper. ad Athenienses defer-
tur, & societatem ineunt.

Ejusdem operâ ærarium Græ-
ciæ in Delo constituitur.

Pugna ad Thermopylas duce
Leonidâ, qua 300. Spartani
cæsi.

Pugna ad Artemisium Persarum
infelix.

Xerxes ad Salaminem victus
fugatusque. Plur. Herod. Diod.
& alii.

Pugna ad Platæas duce Persa-
rum Mardonio occiso, & alie-
ra eodem die ad Mycalem.

OLYMP. lxxvi

1.

2.

3.

4.

Lacedæmonii maris imperium
affectant. Diod.

OLYMP. lxxvii.

1.

2. Themistocles Ostracismo pul-
sus ad Xerxem fugit & exul
moritur.

3. Cimon Atheniensium dux
vincit Persas prælio navali ac
terrestri eodem die.

Bellum in Persas I. ad Eury-
medontem fluv. Diod. & Po-
lyæn.

4.

OLYMP.

OLYMP, lxxviii,

1.

2.

3.

4.

Xerxes Persarum Rex ab Artabano trucidatur, Succedit Artaxerxes. Diod. lib. xi. Ctesias, Nepos de Regibus,

OLYMP, lxxix,

1.

2.

3.

4.

Thasii ab Atheniensibus deficiunt, à Cimone victi. Thucyd, Nepos, Bellum in Persas ii.

OLYMP, lxxx,

1.

2.

3.

4.

Bellum Corinthium excitatum à Megarensibus,

OLYMP, lxxxi,

1.

2.

3.

4.

Atheniensium cum Lacedæmoniis per Cimonem fœdus quinquennale. Diod. lib. xi.

OLYMP, lxxxii,

1.

2.

3.

4.

Cimon Persas in Cypro vincit & maris imperium iis vindicat. Diod, Plutarch. Thucyd, lib. ii. & Nepos.

Cimon in Cypro moritur. Auctores iidem.

Bellum in Persas iii. ab Atheniensibus motum,

Persæ à Cimone Athen. duce victi pacem cum Athen. compon.

OLYMP.

OLYMP. lxxxiii.

1.

Bellum Lacedæmonium iii. gestum à Lacedæm. cum. Magarenfibus. Diod. lib. xiii.

2.

Athenienses ad Coroneam victi à Bœoris. Diod.

3.

Bellum Euboic. duce Pericle cum Eubœen. gestum. Diod. xiii.

4.

OLYMP. lxxxiv.

1.

2.

3.

4.

Bellum Samium quo Samii in potestatem Atheniensium veniunt Pericle duce. Diod. lib. xiii.

OLYMP. lxxxv.

1.

2.

3.

4.

Bellum Byzantium quo Byzantii subacti. Diod. lib. xiii.

Bellum Corinthium & Corcyraum, Diod.

Corinthiorum & Corcyrazorum ad bellum apparatus. Diod.

OLYMP. lxxxvi.

1.

2.

3.

4.

Corcyraei vincunt Corinthios auxilio Atheniens. Diod.

OLYMP. lxxxvii.

1.

2.

3.

4.

Bellum Peloponnesiacum incipit. Diod. lib. xiii.

OLYMP. lxxxviii.

1.

2.

3.

4.

Athenienses ducē Chabriā & Lachete prosperē ad Syracusas pugnāt. Diod.
 Artaxerxi Reg. Persarum mortuo succedit Xerxes. Diod.

OLYMP. lxxxix.

1.

2.

3.

4.

Xerxes Persarum rex moritur.

OLYMP. xc.

1.

2.

3.

4. Alcibiades instaurat Rempub. Argivorum. Diod.

OLYMP. xci.

1. Alcibiades Nicias ac Lamachus duces Athen. ad Bellum cum Syracusanis gerendum missi. Diod. lib. xiii.

2. Alcibiadis, quod contra Remp. conjurasset, postulatio. Diod. Nepos & alii.

3.

4.

Pugna ducum Atheniens. cum Syracusanis. Diod. lib. xiii.

Bellum Decelicum.

Decelia munitur à Spartanis Alcibiadis jussu contra Athenienses

OLYMP. xcii.

1. Alcibiades exul agit cum Atheniens. ut restitatur in patriam. Diod. lib. xiii.

2. Alcibiades ab Atheniensibus revocatur.

Athenienses ducē Thrasyllo & Thra-

( )

vocatur. Id. Diod.

3. Conon sedat Corcyrae seditionem. Diod.

4. Alcibiades & Thrasybulus in Thracia prospere pugnant. Diod. ibid.

Thrasybulo navali praelio Lacedaemonios ducemq; Mindarum vincunt.

Athenienses iisdem ducibus Lacedaem. vincunt navali praelio ad Cyzicum, duce eorum Mindaro occiso. Diod. ibid.

OLYMP. xciii.

1. Alcibiades Athenas reversus fit summus Imp. & brevi exulat. Diod. ibid.

Atheniensium ad Andrum cum Lacedaemoniis pugna ducibus Alcibiade Adimanto & Thrasybulo. Diod.

Athenienses Gonone duce male pugnant cum Callicratide ad Methymnam, & altera pugna ad Mytilenem. Diod. lib. xlii.

3.
4. Conon ad Evagoram Cypri Regem fugit. Diod.

Atheniens. à Lacedaemon. ad Aegaeos Potamos à Lysandro debellati. Diod. l. xi. Nepos in Cohone.

OLYMP. xciv.

1. Alcibiades opprimitur. Diod. Plut. Nepos.

2.

3.

4.

Thrasybulus devictis tyrannis Atheniensibus libertatem restituit. Diod.

OLYMP. xcv.

1.

2. Conon Athen. exul Persicae classi praefectus adversus Lacedaemonios. Diod. lib. xiv.

3.

4.

OLYMP.

Bel.

( )

OLYMP. xcvi.

1. Agefilai cum Persis in Asia bellum : Diod. Lysander dux Lacedæm. ad Haliartum interfectus. Diod.

2. Conon vincit. Periarctum Lacedæm. classis præfectum ad Cnidum. Diod.

3. Conon muros Athenien. ope Thebanorum restituit.

Iphicrates ad Lechæum cum Agefilao pugnat. Diod.

4. Iphicrates ad Corinthum feliciter pugnat. Diodor. & Nepos. Deponit Imperium, & Chabrias succedit.

OLYMP. xcvi.

1. Thrasybulus cum classe missus in Thraciam & Lesbum. Diod.

2. Agefilaus Rex Lacedæm. agrum Corinthium populatur.

3. Thrasybulus ab Aspendiis necatus. Diod.

4.

OLYMP. xcvi.

1.

2.

3.

4.

OLYMP. xcix.

1,

2.

3.

4.

Bellum Sociale Lacedæmonium. Lacedæmonii à Conone victi postea ad Coroneam duce Agefilao prosperè pugnant. Dion. Belli Corinthiaci initium. Diod.

Lacedæmonii agrum Thebarum Cadmeam occupat. Diod. Aristid. Polyb.

Bellum Laconic. Bæor. Diod. l. xv. Arist. Isocr. in Panegyrico.

OLYMP

OLYMP. c.

1.

2.

Thebani exules ope Atheniens.
Cadmeam recipiunt, Diod.
Xenoph, alii.

3.

4. Agefilai in Bœotiam expeditio.

Beilum Lacedæmoni,

Chabriæ victoria de Spartanis.
Iphicrates ab Athen. Auxilio regis Persar, Arraxerxi mittitur.

OLYMP. ci.

1, Timotheus Lacedæmonios

ad Leucadem superat, Diod.

l. xv. Xenoph, lib. v.

Chabriæ interfecto succedit
Iphicrates, Diod. ibid.

2.

3. Timotheus Corcyraeis contra Lacedæm. subsidio mittitur.
Item. Iphicrates Diod, Xenoph.
Nepos, Frontinus,

Bellum Lacedæmonium ii. inter Athenienses & Lacedæmonios, Diodor. & Xenoph.

Iphicrates Exercitui Conductitio præfectus adversus Ægyptios proficiscitur. Diod. & alitur paulò Nepos,

Pharnabazus cum Iphicrate adversus Ægyptios profectus.

4.

OLYMP. cii.

1.

2. Epaminondas Spartanos ad Leuctra profligat.

Bœoticum Bellum.

Pugna Leuctrica Spartanorum cum Thebanis Diod. & al.

3.

4. Epaminondas Laconiam invadit, Spartam capit, Messenem restituit, Diod. & alii.

Bellum Laconicum Arcadicum Lacedæmoniorum cum Arcadibus.

Iphicrates Lacedæmoniis adversus Arcadas auxilio mittitur.

Bœoti duce Epaminonda in Peloponnesum ingressi, & à Chabriâ Atheniens. duce repulsi, Diod, Xenoph.

Pelopi-

( )
Pelopidas & Epaminondas Arcadibus auxilio à Thebanis mittuntur. Diod. Plut. in Pelop. Justin lib. vii. Nepos in Pelop. & alii.

OLYMP. ciii.

1. Pelopidas ab Alexandro Pheræo in vincula conjicitur. Diod. Plut. Nepos. Pausanias in Boeot.

Thebanorum cum Arcadibus Bellum.

Dionysius Syracusarum Tyrannus moritur.

Probus de regib. Eusebius in Chronico & alii.

2. Pelopidas liberatur.

3.

4.

Bellum Arcadum & Eleorum
Diod. lib. xv. Xenoph. Justin. Front.

OLYMP. civ.

1. Pelopidas prælio advers. Alexandr. Pheræum cadit. Plut. Nepos. Diod.

Timotheus in Thraciam profectus, Potidæam, & Toronem occupat. Diod. lib. xv.

Cum Olynthiis bellum gerit. Nepos in vitâ Demosthen. Olynth.

2. Epaminondas Spartam iterum tentat. Lacedæm. ad Mantinæam venit, ibidemque interficitur. Diod. & alii passim.

3. Agefilæus & Chabrias à Rege Persarum deficiunt.

Agefilæi interitus. Xenoph. Plut. Diod. Nepos in Agefilæo.

4.

Thebani, Epaminondâ perorante, de maritimo imperio comparando cogitant.

Pugna Mantinensis duce Epaminondâ.

Artaxerxi Regi Persarum mortuo succedit Artaxerxes Ochus.

Bel-

OLYMP.

( )

OLYMP. cv.

1.

2.

3. Chabrias & Chares adversus Atheniensium socios Chios, Rhodios, Coos, & Byzantios missus in prælio occubuit. Diod. lib. xvi. & Nepos in Chabria. Dionis fuga & præparatio ad bellum cum Dionysio. Diod. ibid. Æliad. l. xii. Variar. Hist. c. 44. Nepos in vita.

4. Dionis felix cum Dionysio bellum: Diod. Nepos in Vita.

Bellum sociale Atheniensium.

OLYMP. cvi.

1. Iphicrates & Timotheus ab Atheniensibus multantur.

Dion Syracusas in libertatem vindicat. Diod. lib. xvi.

2. Dion moritur annos natus circiter lv. Euseb. in Chron. vitiose Dionysius pro Dion legebatur.

3.

4. Chares Sextum capit. Diod.

Athenienses cum Sociis acriter pugnant, ducibus Charete, Iphicrate & Timotheo. Diod. Nepos in Timoth.

Philippus oculum in expugnatione Methones amisit. V. Viras comparatas.

OLYMP. cvii.

1.

2. Phocion. Athen. Persarum dux est contra Cyprios. Diod. lib. xvi.

3.

4.

OLYMP. cviii.

1.

2. Iphicrates Athen. dux Diony-

fi

Hicetas

( )
si Siculi naves auro donisque
Apollini Delphico consecran-
dis onustas intercipit. Diod.

- 3.
4. Timoleonis in Siciliam
expeditio.
Syracusas in libertatem restituere
conatur. Diodor. Nepos. Plur.

OLYMP. cix

1. Timoleon pulsus Pœnis Sy-
racusis potitur.
2. Remp. Syracusar. instaurat.
3. Contra Siculos rem feliciter
gerit. Diod. Nepos in Timol.
4. Phocion. Athen. dux Clitar-
chum Tyrannum Eretriæ a
Philippo constitutum profligat.
Diodor. lib. xvi.

OLYMP. cx.

1. Timoleon Carthaginiensium
exercitum ad Crimæsum supe-
rat. Plur. Nepos in vita. Dio-
dor. Polyæn. lib. vi.
2. Timoleon Carthaginensibus
pacem petentib. concedit. Diod.
- 3.

4. Timoleon moritur. Nepos
Plutarch.

OLYMP. cxi.

1.

2.

3.

4.

Hicetas Princeps Syracusarum
à Timolonte superatus.

Pugna ad Chæroneam quâ Phi-
lippus Athenienses vicit. Diod.
Dionys. ad Amnæum. Pausan.
in Attic. & alii.

Philippus Rex à Pausania sa-
tellite occiditur. Diod. lib.
xvi. Arrian. & alii.

Alexander M. Philippo Patri
succedit.

OLYMP.

OLYMP. cxii.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

OLYMP. cxiii.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Hephaestionis mors. Nepos in
Eumene. *Ælian.* lib. xii. c.
vii. & alii.

OLYMP. cxiv.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Alexander Babylone moritur
vel veneno vel intemperantiâ
Antipater & Craterus *Æoliam*
oppugnant. *Diod.*

OLYMP. cxv.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Eumenes fit regum tutor.
Phocion ad Antipatrum pro-
ficisci recusat.

Argyraspidum phalanx Eumeni
adjuncta frustra ab Antigono
& Ptolemæo sollicitatur.

4. Eumenes adversus Antigo-
num bellum gerit, & Satrapæ
Orientis se conjungunt.

OLYMP. cxvi.

- 1.
- 2.
- 3.
- 3.

1. Eumenis cum Antigono anceps
prælium. Ab Antigono captus
& occiditur. *Diod.* Nepos.

NOMINA IMPERATORUM,
QUORUM

Vita à Cornelio Nepote Scripta est.

I.	MILTIADES.
II.	THEMISTOCLES.
III.	ARISTIDES.
IV.	PAUSANIAS.
V.	CIMON.
VI.	LYSANDER.
VII.	ALCIBIADES.
VIII.	THRASYBULUS.
IX.	CONON.
X.	DION.
XI.	IPHICRATES.
XII.	CHABRIAS.
XIII.	TIMOTHEUS.
XIV.	DATAMES.
XV.	EPAMINONDAS.
XVI.	PELOPIDAS.
XVII.	AGESILAUS.
XVIII.	EUMENES.
XIX.	PHOCION.
XX.	TIMOLEON.
XXI.	HAMILCAR.
XXII.	HANNIBAL.

Romanorum,

XXIII. M. PORCIUS CATO.

XXIV. T. POMPONIUS ATTICUS.

CORNELII NEPOTIS,

DE VITA

Excellentium Imperatorum,

A D

T. POMPONIUM ATTICUM,

LIBER PRIOR.

AUTORIS PRÆFATIO.

NON dubito fore pleròsque, & Attice, qui hoc genus scripturæ leve, & non satis dignum (a) summorum virorum personis judicent; quum relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam, aut in ejus virtutibus commemorari, saltaſſe eum commodè, scienterq; tibiis cantasse. Sed hi erunt ferè, (b) qui expertes literarum Græcarum, nihil rectum nisi quod ipsorum moribus conveniat, putabunt. Qui si didicerint, non eadem omnibus esse honesta, atq; turpia, sed omnia majorum institutis judicari: non admirabuntur, nos in Grajo-

INTERPRETATIO.

(a) Et minùs respondens principum dignitati existiment. (b) Qui historiarum Græcæ ignari.

NOTÆ.

[Attice.] Is est ad quem Cicero, sinibus bon. & mal. his verbis: Ita scribit epistolæ ad Atticum, Atticus i-
deo dictus, quod quum diu Athenis literis opetam dedisset, non minùs Atticæ quàm Romanæ linguæ peritus erat. Idque patet ex Cicerone s. de
enim se Athenis collocavit, ut sit p-
ne unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus. Sed eà de re postea in vita Attici.

rum virtutibus exponendis mores eorum sequutos. ² Neq; enim Cimoni fuit turpe, Atheniensium summo viro, ³ sororem Germanam habere in matrimonio; quippe quum cives ejus eodem uterentur instituto; at id quidem nostris moribus nefas habetur. (c) ⁵ Laudi in Græcia ducitur adolescentulis, quamplurimos habere amatores. ⁴ Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua, (d) quæ non ad scenam eat mercede conducta. Magnis in laudibus totâ fuit Græciâ (e); victorem Olympiæ citari. In scenam verò prodire & populo esse spectaculo, nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini: ⁶ Quæ omnia apud nos partim infamia, partim humilia atque ab honestate remota ponuntur. Contra ea, plerâque nostris moribus sunt decora, quæ apud illos turpia purantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus materfamilias (f) non primum locum tenet ædium, atque in ¹⁵ celebritate versatur? Quod multò fit aliter in Græcia, nam neq; in convivium adhibetur, nisi propinquorum: neq; sedet nisi in interiore parte ædium, (g) ⁷ quæ γυναικὸς appellatur: quò nemo accedit nisi propinquâ cognatione conjunctus. Sed plura persequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea

INTERPRETATIO.

(c) Inter Græcos laudi pueris veritur. (d) Qua non personam scenicam agat lucro illecta. (e) Victorem Olympia pronunciari. (f) Non in primâ domus parte sedet, & se palam exhibet. (g) Qua Gynæceum dicitur.

NOTÆ.

² Neque enim Cimoni fuit turpe. Is Cimon Miltiadis filius fuit, mirâ erga Athenienses Concives suos munificentia. De quo infra.

³ Sororem Germanam.] Ex eodem Patre, non Matre genitam, nomine Elpinicen, quia non licebat Athenis uxorem ducere uterinam, ut colligere est ex Demosthene in oratione, quæ inscribitur, *Appellatio adversus Eubulidem*. Et ex Scholiaste Aristophanis in *Nebulas*, actû 5. sc. 2. ubi sic legitur, *πατὴρ Ἀδελφῶν*. Sorores autem ex eodem solum Patre genitæ, legibus Romanis, germana, seu consanguinea vocantur.

⁴ Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua.] Lacedæmon urbs totius Peloponnesi clarissima, Lycurgi legibus olim florentissima, Menelai Regis, & Helenæ Regia, non procul ab Eurota flumine, alio nomine Sparta, nunc vulgo Mistra. Porro Plutarchus in *Laco-*

num institutis, vetita apud Lacedæmonios legibus Lycurgi scenica spectacula testatur, quod sanè Nepotis opinioni repugnat; sed ipsi favet Athenæus, lib. 13.

⁵ Victorem Olympia citari.] Olympia urbs Elidis, quinquennali ludorum celebritate clara, ad Alphæum flumen sita, nunc vulgò *Pisa*. Citatio autem per præconem fiebat: qui clarâ voce ad Populum, Victorem pronunciabat, quo honore nihil erat majus.

⁶ Quæ omnia apud nos partim infamia.] Histrionum genus apud Romanos non modo legibus *Atiniorum*, atque adeo infame, sed etiam ab omni Tribu notatione Censoriâ removebatur. Aug. lib. 3. de Civit. cap. 13. Cicero pro Quintio. Et Quintil. 3. Institut. c. 8.

⁷ Quæ γυναικὸς appellatur.] Locus erat domûs interior, fœminis destinatus, in quo lanificia sua exercebant, & alia id genus, ut patet ex nomi-

explicem quæ exorsus sum. Quare ad propositum veniemus, & in hoc exponemus libro vitas excellentium imperatorum.

NOTÆ.

nis Græci etymologiâ. Alias Gynæce- | cap. 10. loquitur, quam & Gynæconitum
tum. De ista ædium parte Vitruvius lib. 6. | vocat.

I.

MILTIADES CIMONIS

Filius Athenienfis.

C A P. I.

Quum & antiquitate generis, & gloriâ majorum, & suâ modestiâ unus omnium maximè floreret; eâque esset ætate, ut non jam solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent sui, talem futurum qualem cognitum judicarunt; accidit, ut Athenienses: Chersonesum colonos vellent mittere. Cujus generis quum magnus numerus esset, & multi ejus demigrationis peterent societatem: ex his, delecti Delphos deliberatum missi sunt, qui consulerent Apollinem, quod potissimum duce uterentur. 4 Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus annis erat dimicandum. His consulentibus nominatim Pythia præcepit, ut Mil- 15

NOTÆ.

1 MILTIADES CIMONIS FILIUS.] Cimon duplex fuit, alter quidem pater Miltiadis, alter vero filius Miltiadis, de quo infra. Ille genus suum ad Codrum postremum Atheniensium Regem referebat. Vide typum originis, atque agnationis Miltiadis apud Hieronymum Magium.

2 Chersonesum colonas vellent mittere.] Chersonesus Peninsula est quæ mari Ægeæ alterâ ex parte alterâ Propontide & Melleponto alluitur, unde Hellespontica à Suida, & Thracia à Ptolemæo vocatur, ibi urbs Sestus Herus & Leandri amore clara. Sunt & aliæ plures Chersonesi.

3 Delecti Delphos.] Urbs in Pho-

cide Oraculo Apollinis clarissima, in bicipiti Parnassi jugo sita, quæ hodie quibusdam Salona, aliis Castri dicitur.

4 Nam tum Thraces.] Thraciæ populi bellicosissimi: Thracia autem à Septentrione inferiorem Mysiam, nunc Bulgariam, ab Occasu superiorem, nunc Serviam, à Meridie mare Ægeum, ab Ortus Bosphorum, ac Propontidem habet.

5 Pythia.] Pythionissa etiam, & Phœbas dicebatur, Apollinis Sacerdos, quæ insidens Tripodi distentis cruribus, gravem è specu subeuntem spiritum excipiebat, & sic furore exagitata vaticinabatur. Cicero de Divinatione, Nam

dem sibi & imperatorem sumerent. Id si fecissent, incepta prospera futura. Hoc oraculi responso, Miltiades cum delectâ manu, classe Chersonesum profectus, 7 quum accessisset Lemnum, & incolas ejus insulæ sub potestatem redigere veller Atheniensium, idque ut
 5 Lemnii suâ sponte facerent, postulasset: 8 illi irridentes responderunt, tum id se facturos, quum ille domo navibus proficiscens, ven-
 to Aquilone venisset Lemnum. Hic enim ventus à septentrionibus oriens, (a) adversum tenet Athenis proficiscentibus. Miltiades morandi tempus non habens, cursum direxit quò tendebat:
 10 pervenitque Chersonesum.

CAP. II. Ibi brevi tempore barbarorum copiis disjectis, totâ regione, quam petierat, potitus, loca castellis idonea communi-
 vit: multitudinem quam secum duxerat, in agris collocavit, cre-
 brisq; excursionibus locupleravit: neq; minùs in eâ re prudentiâ
 15 quàm felicitate adjutus est. Nam quum virtute militum devic-
 cisset hostium exercitus, summâ æquitate res constituit: atq; ipse
 ibidem manere decrevit. 9 Erat enim inter eos dignitate regiâ,
 quamvis carebat nomine: (b) neq; id magis imperio quàm justitiâ
 20 consequutus. Neque eò seciùs Atheniensibus à quibus erat pro-
 fectus, officia præstabat. Quibus rebus fiebat ut non minùs eorum
 voluntate perpetuò imperium obtineret qui miserant, quàm illorum
 cum quibus erat profectus. Chersoneso tali modo constitutâ, Lem-
 num revertitur: & ex pacto postulat ut sibi urbem tradant. Illi
 enim dixerant, quum vento Boreâ domo profectus, eò pervenisset,
 25 sese dedituros, se autem domum Chersonesi habere. 10 Cares qui

INTERPRETATIO.

(a) Athenis venientibus adversatur. (b) Nec illud potius violentiâ, quàm ex merito obtinuerat.

NOTÆ.

terra vis Pythiam Delphis incitabat, na-
 tura Sibyllam.

6 Imperatorem sumerent.] Exercitus
 Ducem, seu Prætozem; hæcque prima
 est hujus nominis acceptio.

7 Quum accessisset Lemnum.] Regi
 maris Insulam, Hyphsyles Thoantis fi-
 lia regiam, & Argonautarum appulsu
 notissimam, hodie *Stalimene* dicitur;
 Cluverius.

8 Illi irridentes responderunt, tum id
 se facturos.] Hoc responsum non à
 Lemniis, sed à Pelasgis antiquissimis
 Græciæ populis, Atheniensibus factum
 fuisse narrat Herodotus, postquam Del-
 phos misissent, & jussi fuissent pœnas
 Atheniensibus, quas illi vellent pende-
 re, atque Athenas venissent. Cui opi-

nioni subscribit Zenobius his verbis.
 Κιαιδύτων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἱκλῶσθαι τῶν
 Ἀθηναίων εἶπον οἱ Πελαῖοι, εἰ τις αὐθιμα-
 ρὸν Ἀθήνας βορὰ χρησάμενος κατα-
 πλεῖται εἰς τὴν Ἀἴαν, ἐκστῶνται τῆς
 χῆρας αὐτῶν.

9 Erat enim inter eos dignitate re-
 giâ.] Expulsus è Chersoneso Thracibus,
 rebusque suis ibi potenter confirmatis,
 Miltiadem tyrannicam potestatem u-
 surpasse testatur Plutarchus in libello
 quem fecit, de serâ numinis vindictâ:
 Atque adeò regnum ipsi non fuit diu-
 turnum: à Scythis enim primùm, deinde
 à Phœnicibus pulsus, Athenas confu-
 git.

10 Cares qui tum Lemnum incide-
 bant.] Immo Pelasgos tum Lemnum
 tum

tum Lemnum incolebant, etsi præter opinionem res ceciderat; tamen non dicto, sed secundâ fortunâ adversariorum capri, resistere ausi non sunt, atque ex insula demigrarunt. Pari felicitate cæteras insulas, ¹¹ quæ Cyclades nominantur, sub Atheniensium redegit potestatem.

CAP. III. Eisdem temporibus ¹² Persarum rex Darius ex Asia in Europam exercitu trajecto, ¹³ Scythis bellum inferre decrevit: ¹⁴ pontem fecit in Istro flumine, quâ copias traduceret. Ejus pontis, dum ipse abesset, custodes reliquit principes, quos secum ¹⁵ ex Ionia & Æolide duxerat: quibus singulis ipsarum urbium perpetua ¹⁶ dederat imperia. Sic enim putavit facillimè se Græcâ linguâ loquentes, qui Asiam incoherent, sub sua retenturum potestate, si amicis suis oppida tuenda tradidisset: quibus, se oppresso, nulla spes salutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa custodia crederetur. Hic quum crebri afferrent nuntii, malè rem ¹⁵ gerere Darium, premique ab Scythis: Miltiades hortatus est pontis custodes, ne à forma datam occasionem liberandæ Græciæ di-

NOTÆ.

incoluisse scribit Herodotus, lib. 6. Caræ autem gens fuit quæ quo tempore Romulus Romam condidit, maris Mediterranei Imperium latè tenuit. Euseb. in Chronico. Nec illud impedit quominus olim despectissima fuerit, ejusque inconditi mores proverbii locum fecerint, unde illud, *αγε νῆρα ἄγεις*. Rusticè agis cum rustico, &c. Vide Cicer. pro L. Flacco.

¹¹ *Quæ Cyclades nominantur.*] Insulæ Ægæi maris in orbem dispositæ, unde Cyclades dictæ, suntque numero 53. Plin. lib. 4. cap. 12. & Pomp. lib. 2.

¹² *Persarum Rex Darius.*] Hystaspis filius, quem Esdras & Philo Assuerum vocant; quique equi sui hinnitu, occisis Magis, regni Persarum usurpatoribus, Rex electus est, unde postea in sigillo sculptum equum habuisse fertur, ut Scholiastes Thucydidis notat. Ille adversus Jancyrum Scytharum Regem in Europâ bellum movit, quod suam filiam sibi uxorem denegasset. Justin. lib. 2.

¹³ *Scythis bellum inferre decrevit.*] Non Asiaticis, sed Europæis, qui Tanaim inter & Jaxartem amnes siti erant, quos aggressus est Darius cum septingentis hominum millibus. Justin. l. 2. Herodotus, l. 6. Diodorus l. 2.

¹⁴ *Pontem fecit in Istro flumine.*] I-

ster omnium Europæ fluviorum maximus, qui & Danubius dicitur: In Euxinum per sex fauces invehitur, postquam sexaginta amnes, medio fermè eorum numero navigabiles recepit. Plin. lib. 4. cap. 12. Is ortum habet in jugis Abnobæ Montis Germaniæ. Unde Dionysius:

*Abnoba Mons Istro pater est: cadit
Abnoba hiatu*

*Flumen, in Ecos autem convertitur
axes, &c.*

Hunc secundum post Nilum facit. Ovid. lib. 4. de Ponto.

¹⁵ *Ex Ioniâ, & Æolide.*] Asiæ minoris regiones sunt, in quibus linguæ Græcæ usus familiaris erat: prima, media est Cariam inter & Æolidem, altera in ipsò maris Ægæi litore sita.

¹⁶ *Si amicis suis oppida tuenda tradidisset.*] Reges Politicæ studiosi singulare imperium iis imponere solent quos sibi strictiori clientelâ devinxerunt, quosque sciunt devictis civitatibus gratos esse, tum propter morum, cum linguæ conformitatem, quandoquidem si status popularis in singularem mutatus sit, summa imperii non peregrinis, sed inde natis melius creditur: Nam suis quisque placidius parat, etiam quum is præest, qui magis timeri potest. Curt. lib. 6. c. 14.

6 CORNELII NEPOTIS,

mitterent. Nam si cum iis copiis, ¹⁷ quas secum transportaverat, interisset Darius, non solum Europam fore tutam, sed etiam eos qui Asiam incolerent Græci genere, ¹⁸ liberos à Persarum futuris dominatione & periculo. Id & facile effici posse : Ponte enim re-
³ scisso, regem vel hostium ferro, vel inopiâ paucis diebus interiturum. (c) Ad hoc consilium quum plerique accederent, ¹⁹ Histæus Milesius ne res conficeretur obstitit, dicens, Non idem ipsis, qui summas imperii tenerent, expedire & multitudini, quod Darii regno ipsorum niteretur dominatio. Quo extincto ipsos potestate
¹⁰ expulsos civibus suis poenas duros. Itaque aded se abhorrere à cæterorum consilio, ut nihil putet ipsis utilius quàm confirmari regnum Persarum. Hujus quum sententiam plurimi essent sequuti, Miltiades non dubitans, tam multis consciis, ad regis aures consilia sua perventura, Chersonesum reliquit, ac rursus Athenas de-
¹⁵ migravit. (d) ²⁰ Cujus ratio etsi non valuit, tamen magnopere est laudanda, quum amicior omnium libertati quàm suæ fuerit dominationi.

CAP. IV. Darius autem quum ex Europâ in Asiam redisset, hortantibus amicis, ut Græciam in suam redigeret potestatem, clas-
²⁰ sem quingentarum navium comparavit, eique ²¹ Datin præfecit & Artaphernem : hisque ducenta peditum millia & decem equitum dedit, causam interserens, se hostem esse Atheniensibus, quod eorum auxilio ²² Iones Sardis expugnassent, suaque præsidia interfe-
 cissent. Præfecti regii ²³ classe ad Eubœam appulsâ, ²⁴ celeriter

INTERPRETATIO.

(c) In hanc sententiam quum multi descenderent. (d) Cujus consilium quamquam frustra fuit.

N O T Æ.

¹⁷ Quas secum transportaverat.] Sc. ultra Istri pontem.

¹⁸ Liberos à Persarum futuris dominatione & periculo.] Tanta enim erat Persarum crudelitas in devictas gentes, ut ipsas etiam variis suppliciorum generibus cruciarent, nec quietem ullam ipsis concederent. Vide Herodot. de Zopyri historia.

¹⁹ Histæus Milesius.] Miletus urbs in finibus Ionie & Carie, ob pretiosa vellera & lanificia olim nobilis; unde Milesius.

²⁰ Cujus ratio etsi non valuit, tamen magnopere laudanda.] Id à Nepote dicitur potius ex odio Romanis congenito in Reges, quàm ex rei veritate; multo enim laudabiliorem nemo non dixerit Miltiadem, si Persarum Regi fidem dedisset.

²¹ Datin præfecit & Artaphernem.] Hi ambo Persæ, & Darii Sarapæ, Artaphernes quidem Darii frater; uterque post Marathoniam cladem, in Græcia infelicitè periiit, à Spartanis in puteum coniectus, & superstructâ Pyrà vivus suffocatus. *Ælianus.*

²² Iones Sardis expugnassent.] Pro Sardis, plur. numeri. Urbs Lydiæ ad latum Tmoli montis, olim Cræsi regia.

²³ Classe ad Eubœam appulsâ.] Eubœa Insula est Ægæi maris, à Boeotie continente, Euripo freto sejuncta; hodie Negropontem vocant.

²⁴ Celeriter Eretriam ceperunt.] Eubœæ urbem, quam trium dierum spatium eos expugnasse scribit Plato in Menexeno.

8 CORNELII NEPOTIS,

Etum est ³³ ut plus, quàm collegæ, Miltiades valuerit. Ejus enim auctoritate impulsæ Athenienses, copias ex urbe eduxerunt, locoque idoneo castra fecerunt. Deinde postero die sub montis radicibus acie è regione instructâ, novâ arte, vi summâ prælium commiserunt. Namque arbores multis locis erant strata, hoc consilio, ut & montium tegerentur, altitudine, (g) & arborum tractu equitatus hostium impediretur, ne multitudine clauderentur. Datis, (h) etsi non locum æquum videbat suis, tamen fretus numero copiarum suarum, configere cupiebat :
¹⁰ eoque magis, ³⁴ quod prius, quàm Lacedæmonii subsidio venirent, dimicare utile arbitrabatur. Itaque in aciem peditem centum, equitum decem millia produxit, præliumque commisit. In quo tanto plus virtute valuerunt Athenienses, (i) ut decem-
¹⁵ ³⁵ ut Persæ non castra, sed naves peterent. Quâ pugna nihil adhuc est nobilius, nulla enim unquam tam exigua manus (k) tantas opes prostravit.

CAP. VI. Cujus victoriæ non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere ; quod facilius intelligi possit, eandem omnium civitatum esse naturam. ³⁶ Ut populi nostri honores quondam fuerunt rari & tenues, ob eamque causam gloriosi, (l) nunc autem effusi atque obsoleti : sic olim apud Athenienses fuisse reperimus. Namque huic Miltiadi, qui Athenas totamque Græciam liberavit, talis honos tributus est in porticu, ³⁷
²⁵ quæ Pœcile vocatur, quum pugna depingeretur Marathonis ; ut

INTERPRETATIO.

(g) Et longâ arborum serie adversariorum Equites implicarentur. (h) Quamquam angustius spatium suis cernebat. (i) Ut decies majorem adversariorum multitudinem debellaret. (k) Tam ingentes copias prostravit. (l) Jam vero immoderati, & nimis usitati.

NOTÆ.

³³ Ut plus, quàm Collegæ, Miltiades valuerit.] Quia reliquis Atheniensium ducibus ad pugnandum ægri contenti-entibus, Miltiades prævaluit. Sic in loco citato, his verbis, Miltiades & Datis bellum erat, & auctor non expectandi auxilii, quem tanta fiducia ceperat, ut plus præsidii in celeritate, quam in sociis duceret.

³⁴ Quod priusquam Lacedæmonii subsidio venirent.] Quia, ut jam dictum est, plenilunium expectabant.

³⁵ Ut Persæ non castra, sed naves peterent.] Ita Justinus l. 21. c. 9. Victi Persæ in naves confugerunt, ex quibus

multa suppressa, multa capta sunt. Et paulo post, Cynegiri quoque Atheniensis stupendum illud facinus apparuit, qui amputata manu, dentibus pœcile navem derinxit. Justinus

³⁶ Ut populi nostri. V. Lege Ut enim populi nostri.

³⁷ Quæ Pœcile vocatur.] Pœcile, porticus erat Athenis, variis picturarum generibus adornata, quarum auctor Polygnotus Thasius, Diogenes Laërtius in Zenone. In hac porticu pugna Marathonis depicta est.

in decem Prætorum numero prima ejus imago poneretur, isque hortaretur milites, præliumque committere. Idem ille populus posteaquam majus imperium est nactus, & largitione magistratum corruptus est, trecentas statuas Demetrio Phalereo decrevit.

CAP. VII. Post hoc prælium classem septuaginta navium Athenienses eidem Miltiadi dederunt, ³⁸ ut insulas quæ barbaros adjuverant, bello persequeretur. Quo imperio plerasque ad officium redire coëgit: nonnullas vi expugnavit. Ex his ³⁹ Parum insulam opibus elatam, quum oratione reconciliare non posset, copias è navibus eduxit, (m) urbem operibus clausit, omnique com- ¹⁰ meatu privavit: ⁴⁰ Deinde vineis ac testudinibus constitutis, propius muros accessit. (n) Quum jam in eo esset ut oppido potiretur, procul in continenti lucus, qui ex insulâ conspiciebatur, nescio quo casu, nocturno tempore incensus est. Cujus flamma ut ab oppidanis & oppugnatoribus est visa, utrisque venit in opinionem, ¹⁵ signum à classiariis regis datum. Quo factum est, ut & Parii à deditione deterrerentur, & Miltiades timens ne classis regia adventaret, incensis operibus, quæ statuerat, cum totidem navibus, atque erat profectus, Athenas magnâ cum offensione civium suorum rediret. Accusatus ergo prodicionis, quod quum Parum expugna- ²⁰ re posset, à rege corruptus (o) infectis rebus à pugna discessisset. Eo tempore æger erat vulneribus, quæ in oppugnando oppido acceperat. Itaque quoniam ipse pro se dicere non posset verba pro eo facit frater ejus Tisagoras. Causâ cognitâ, capitis absolutus, pecuniâ mulctatus est, (p) eaque lis quinquaginta talentis ²⁵ æstimata est: quantus in classem sumptus factus erat. Hanc pecuniam quod solvere non poterat, in vincula publica conjectus est, ibique diem obiit supremum.

CAP. VIII. (q) Hic etsi crimine Pario est accusatus, tamen alia fuit causa damnationis. Namque Athenienses ⁴¹ propter Pis- ³⁰istrati tyrannidem, quæ paucis annis antè fuerat, ⁴² omnium suo-

INTERPRETATIO.

(m) Oppidum vallari coronâ cinxis. (n) Quum brevi futurum esset, ut urbem caperet. (o) Ante captam urbem obsidionem solvisset. (p) Hacque multa aureorum triginta millibus numerata est. (q) Licet ille solutæ obsidionis in Paro Insulâ reus esset.

NOTE.

34 *Ut Insulas quæ Barbaros adjuverant.* Nimirum, Cyclades.

39 *Parum insulam opibus elatam.* Una est ex Cycladibus, marmoris candidi fodinis notissima.

40 *Deinde vineis, ac testudinibus.* Testudo, machina bellica tabulatis contexta ad urbium expugnationem.

41 *Propter Pisistrati tyrannidem.* Hic ex Cive privato Athenis supremam potestatem invalerat: Hippocratis filius fuit, primusque Athenis Bibliothecam publicavit. Vide plura apud Just. & Herodotum lib. 1.

42 *Omnium Civium suorum potestatem extimescebant.* Plus æqua Civium

rum

rum civium potentiam extimescebant. Miltiades multum in imperiis magistratibusque versatus, (r) 43 non videbatur posse esse privatus: præsertim cum consuetudine ad imperii cupiditatem trahi videretur. Nam Chersonesi omnes illos quos habitarat ap-
 5 nos, perpetuam obrinuerat dominationem, (f) tyrannusque fuerat appellatus, sed justus. Non erat enim vi consequutus, sed suorum voluntate, eamque potestatem bonitate retinuerat. Omnes autem & habentur & dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in eâ civitate, quæ libertate usa est. Sed in Miliriade
 13 erat cum summa humanitas, tum mira comitas, 44 ut nemo tam humilis esset, cur non ad eum aditus patéret: magna autoritas apud omnes civitates: nobile nomen, laus rei militaris maxima. Hæc populus respiciens, maluit eum innoxium plecti, quam se diutius esse in timore.

INTERPRETATIO.

(r) Vitam privatam servare non posse privatus. (f) Rexque fuerat dictus.

NOTÆ.

10 potestas in liberis Civitatibus odiosa est, & suspecta.

43 Non videbatur posse esse privatus.) Quia tanta est imperii dulcedo, tamque penetrans ambitio, ut vix dedisci possit.

44 Ut nemo tam humilis esset.) Qui se nimis, in magnâ dignitate, affabiles, atque aditu faciles præbent, altiora spirare videntur, & Populo in Democratiâ, & Principi in Monarchia suspecti sunt.

II.

THEMISTOCLES NEOCLI
Filius Atheniensis.

CAP. I.

2 Hujus vitia incuntis adolescentiæ, magnis sunt emendata virtutibus: adeo ut anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. Sed ab initio est ordiendum. Pater ejus Neoclus genero-

NOTÆ.

1 NEOCLI FILIUS.) Neocles Atheniensis, qui, ut refert Valer. Max. lib. 6. c. IX. 2. exier. Abdicationis no-

tam suæ famæ inussit.

2 Hujus vitia.] Vide Val. Max. i. bidem,

sus

sus fuit, is uxorem Acarnanam civem duxit, ex qua natus est Themistocles. Qui quum minùs esset probatus parentibus, quòd & liberius vivebat, & rem familiarem negligebat; à patre exheredatus est. Quæ contumelia non fregit eum, sed erexit. Nam quum judicasset, sine summâ industriâ non posse eam exstingui, totum se dedit reipublicæ, (a) diligentius amicis famæque serviens. Multum in judiciis privatis versabatur: sæpe in concionem populi prodibat: nulla res major sine illo gerebatur; celeriterque quæ opus erant, reperiebat, facillè eadem oratione explicabat. Neque minùs in rebus gerendis promptus quàm excogitandis erat, (b) quòd & de instantibus (ut ait Thucydides) verissimè judicabat, & de futuris callidissimè conjiciebat. Quo factum est ut brevi tempore illustraretur.

CAP. II. Primus autem gradus fuit capeffendæ reipublicæ, & bello Corcyræo: ad quod gerendum prætor à populo factus, non solùm præsentì bello, (c) sed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit civitatem. Nam quum pecuniâ publica quæ ex metallis redibat, largitione magistratuum quotannis interiret: ille persuasit populo, ut eâ pecuniâ classis centum navium ædificaretur. Quâ celeriter effectâ, primùm Corcyræos fregit: deinde maritimos prædones consectando, mare tutum reddidit. In quo cum divitiis ornavit, tum peritissimos belli navalis fecit Athenienses. Id quantæ saluti fuerit universæ Græciæ, Bello cognitum est Persico. Nam quum Xerxes & mari & terrâ bellum universæ inferret Europæ, cum tantis eam copiis invasit, quantas neque antè, neque postea habuit quisquam. Hujus enim classis mille & ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerarium sequebantur. Terrestres autem exercitus, septingentorum mil-

INTERPRETATIO.

(a) Accuratus familiares famamque excolens. (b) Quia & de præsentibus, juxta Thucydidem, certissimè statuebat. (c) Bellicosiorum urbem fecit.

NOTÆ.

3 Is uxorem Acarnanam civem duxit.] Existimo vel legendum esse *Acarnanem*; quia nullibi me legisse memini *Acarnanam*: vel nomen esse proprium, quod verisimilius videtur. Variæ autem sunt opiniones ex qua gente fuerit Themistoclis mater; Alii enim Halicarnassiam fuisse scribunt: Alii verò longè plures Treiciam meretriciam Ambrotonum nomine asserunt. Sic Athenæus, lib. XIII. cap. XIII. Porro Acarnania Epiri pars est, quam Achelous fluvius ab Ætoliâ dividit, unde Acarnan, nomen appellat. com. gen.

4 Bello Corcyræo.] Contra Herodotus, l. 7. & Thucydides, l. 1. pro Corcyræo Ægineticum scribunt. Corcyra autem, quæ & Phæacia olim dicta, nunc vulgo *Corfu*; insula est in Ionio mari, hodie Venetæ ditionis, contra Epirum.

5 Nam quum Xerxes.] Darii filius.

6 Cum tantis eam copiis invasit.] De illo ingenti copiarum numero variè varii. At verò disce ex Herodoto lib. 7. quomodo Xerxes exercitum suum dinumeraverit, quem Valium

lium pedium, equitum quadringentorum millium fuerunt. Cuius de adventu quum fama in Græciam esset perlata, & maxime Athenienses peti dicerentur, propter pugnam Marathoniâ: miserunt Delphos consultum (q) quidnam facerent de rebus suis. Deliberantibus Pythia respondit, ut mœnibus ligneis se munirent. Id responsum quod valeret quum intelligeret nemo, Themistocles persuasit, consilium esse Apollinis, ut in naves se suâque conferrent: cum enim à Deo significari murum ligneum. Tali consilio probato, addunt ad superiores totidem naves triremes, suâque omnia, quæ moveri poterant, 7 partim Salaminem, partim Træzenem alportant: arcem sacerdotibus paucisque majoribus natu, ac sacra procuranda tradunt: reliquum oppidum relinquunt.

C A P. III. Hujus consilium plerisque majoribus displicebat, & in terrâ dimicari magis placebat. Itaque 8 missi sunt delecti cum Leonidâ Lacedæmoniorum rege, 9 qui Thermopylas occuparent, longiusque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, 10 cōque loco omnes interierunt. At classis communis Græciæ trecentarum navium, in quâ ducentæ erant Atheniensium, 11 primum apud Artemisium, inter Eubœam continentemque terram cum classiariis regiis conflixit. Angustias enim The-

INTERPRETATIO.

(d) Quo pacto res suas tuerentur.

NOTÆ.

Her. Max. lib. 3. cap. 2. gravem mari & terræ vocat, nec hominibus tantum terribilem, sed & Neptuno quoque compedes, & calo tenebras minitantem.

7 Partim Salaminem, partim Træzenem.] Salamis, sive Salamin, vel Salamina, insula est in Sinu Saronico contra Atticam, in quâ Telamon Ajacis & Teucri pater regnavit, non procul ab Ægina ejusdem Sinûs Insulâ, nunc vulgo Coluri; Ægina verò, nunc Engia. Træzene, sive Træzena, urbs est maritima Peloponnesi in agro Argolico, Argolicum inter & Saronicum Sinum posita.

8 Missi sunt delecti.] Hos fuisse milites gravioris armaturæ, atque ex Lacedæmoniis ccc. tantum, duce Leonidâ, refert Herodotus in Polyhymniâ; Additque ex multis aliis Græciæ civitatibus longè plures missos quos fuscè enumerat. Sed tamen illôs omnes delectos non ultra mille fuisse testantur Isocrates & Diodor. quanquam Justin.

lib. 2. c. XI. quatuor millia fuisse cum Leonidâ scribit.

9 Qui Thermopylas occuparent.] Vix sunt angustæ inter montium fauces iis qui è Thessaliâ in Phocidem iter habent, sic dictæ à Thermis, quia aquæ calidæ in ipsis faucibus scaturiunt, & à pylis quas portas vocant.

10 Eoque loco omnes interierunt.] Quibus publica monumenta erecta sunt, ut qui pro libertate patriæ interissent, inscriptaque trophæis Epigrammata. Vide Strabonem lib. 9. & Herodot. lib. 7. Non tamen omnes in eo loco, sed ccc. Lacedæmonios cum D. circiter sociis cecidisse legimus, quibus Leonidas prandere iussit, tanquam apud inferos cœnaturi essent. Justin. lib. 2. solos Lacedæmonios ibi perisse ait numero sexcentos, reliquis à Leonidâ dimissis.

11 Primum apud Artemisium.] Promontorium Eubœæ, apud quem secundo Græci cum Xerxe decertarunt, nam primò ad Thermopylas.

mistocles,

mistocles quærebat, ne multitudine circumiretur. (f) Hic etſi pari prælio diſceſſerant, tamen eodem loco non ſunt auſi manere, quod erat periculum ne, ſi pars navium adverſariorum Eubœam ſuperaffet, (g) ancipiti premerentur periculo. Quo factum eſt ut ab Artemiſio diſcederent, & ex adverſum Athenas apud Salami- ſina claſſem ſuam conſtituerent.

C A P. IV. At Xerxes Thermopylis expugnatis, (h) ¹² protinus acceſſit Aſtu : idque nullis defendentibus, interfectis ſacerdotibus, quos in arce invenerat, incendio delevit. ¹³ Cujus famâ perterriti ¹⁴ claſſarii, quum manere non auderent, & plurimi hortarentur, ut domos ſuas quiſque diſcederent, mœnibusque ſe defenderent : ¹⁵ Themiſtocles unus reſtitit, ¹⁶ & univerſos eſſe pares aiebat : diſperſos teſtabatur perituros. ¹⁷ Idque Eurybiadi regi Lacedæmoniorum, qui tum ſummæ imperii præerat, fore affirmabat. (i) Quem quum minùs quàm vellet, ¹⁸ moveret, noctu ¹⁹ de ſervis ſuis quem habuit fideliffimum, ad regem miſit, ut ei nunciaret ſuis verbis, adverſarios ejus in fugâ eſſe. Qui ſi diſceſſiffent, majore cum labore & longinquiore tempore bellum conſecturum, quum ſingulos conſectari cogere-²⁰ tur ; quos ſi ſtatim aggredere-²¹ tur, brevi univerſos oppreſſurum. (k) Hoc ²² eo valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogere-²³ tur. Hac ſe auditâ, Barbarus nihil doli ſubefſe credens, poſtridie alieniſſimo

INTERPRETATIO.

(e) Hoc Oraculum quorſum ſpectaret, quum nullus caperet. (f) Quamquam inde aquo Marſis abierant. (g) Hiſte, à fronte & à tergo urgerentur. (h) Exemplo ad urbem venit. (i) Cui quum, prout cupiebat, non perſuaderet. (k) Id eundem ſentebat, ut inviti omnes ad pugnam adigerentur.

NOTÆ.

¹² Protinus acceſſit Aſtu.] Athenas, quæ apud Atticos Aſtu per excellentiam dicebatur, quemadmodum Romani Romam ſuam, Urbem vocabant.

¹³ Cuius famâ.] Aptius fortè lugeretur flammâ, ut alii volunt, quum Salamis non adeo remota ſit Athenis, ut flamma incenſæ urbis hinc cerni non potuerit.

¹⁴ Claſſarii.] Græcorum claſſis milites intellige.

¹⁵ Themiſtocles unus reſtitit.] Vide Herodotum, apud quem Themiſtoclis oratio eſt, quâ Græcis omnibus, ne domum redirent, perſuaſit.

¹⁶ Et univerſos eſſe pares aiebat.] Insuperabiles ſunt univerſas aggradientibus, eaſdem lacerabit & carper, qui per

partes attentaverit. Fontin. lib. i. c. 10. Sic & Cicero ad Atticum : *Nay diſjectâ manu pares adverſariis eſſe non poſſumus.*

¹⁷ Idque Eurybiadi.] Is Leonidæ ad Thermopylas interempto ſummæ rerum adminiſtrationi apud Lacedæmonios ſucceſſerat.

¹⁸ De ſervis quem habuit fideliffimum.] Seryum hunc Themiſtoclis liberorum pædagogum fuiſſe nomine Sicinnum, unde Sicinnis ſaltatio dicta eſt, teſtatur Clemens Alexandr. hiſ verbis : *Καὶ τῶν Θμιστοκλέους παίδων ὁ παῖς Σικίννος, ὃν καὶ περὶ τοὺς λόγους οὐκ ἔστιν ἀνέγκαιον ἀνέμειναι.* Hicque ſuâ ſagacitate inter claros Græciæ propugnatores illorum temporum meruit annumerari.

sibi loco, contrà opportunitissimo hostibus, aded angusto mari confluit, ut ejus multitudo navium explicari non potuerit. Victus est ergo magis consilio Themistoclis quàm armis Græciæ.

C A P. V. Hic barbarus etsi malè rem gesserat, tamen tanta
 5) habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his opprimere posset hostes. (1) Interim tamen ab eodem gradu depulsi sunt. Nam Themistocles verens, ne bellare perseveraret, certiorum fecit, id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur, ac reditu in Asiam excluderetur. Idque ei persuasit. Itaque quà sex
 10 mensibus iter fecerat, eadem minus diebus triginta in Asiam reversus est: seque à Themistocle non superatum, sed conservatum judicavit. Sic unius viri prudentià Græcia liberata est, Europæque succubuit Asia. Hæc altera victoria, quæ cum Marathonio possit comparari tropæo. Nam pari modo apud Salamina parvo numero
 15 navium maxima post hominum memoriam classis est devicta.

C A P. VI. Magnus hoc bello Themistocles fuit, neque minor in pace. Quum enim Phalereo portu neque magno neque bono Athenienses uterentur, hujus consilio 19 triplex Piræi portus constitutus est: isque mœnibus circumdatus, ut ipsam urbem dignitate æquipararet, utilitate superaret. Idemque muros Atheniensium restituit 20 præcipuo suo periculo. Namque Lacedæmonii causam idoneam nacti, propter excursiones barbarorum, quâ negarent oportere extra Peloponnesum ullam urbem haberi, ne essent loca munita quæ hostes possiderent: Athenienses ædificantes
 25 prohibere sunt conati. (m) Hoc longè aliud spectabat, atque videri volebant. Athenienses enim duabus victoriis, Marathonîâ & Salaminîâ, tantam gloriam apud omnes gentes erant consequuti, ut intelligerent Lacedæmonii de principatu sibi cum his certamine fore: quare eos quàm infirmos esse volebant. Postquam autem
 30 audierunt muros instrui, legatos Athenas miserunt qui id fieri vetarent. 21 His præsentibus desierunt, ac se de eâ re legatos ad eos missuros dixerunt. Hanc legationem suscepit Themistocles, & solus primò profectus est: reliqui legati, ut tunc exirent, quum satis altitudo muri exstructa videretur præcepit: atque ut interim

INTERPRETATIO.

(1) Ab eadem occasione rei bene gerendæ dejectus est. (m) Hac in re longè aliud intendebant, quàm quid ostendebant.

N O T Æ.

19 Triplex Piræi portus.] Piræum, quem hodie Portum Leonem vocant, vulgò Porto Leone, XL. stadiis Athenis remotum esse patet ex Laërtio in Antisthene; hicque à Themistocle fortissimè muro civitati conjunctus est.

20 Præcipuo suo periculo.] Quod potius explicatur.

21 His præsentibus desierunt.] Ne, scilicet, à Lacedæmoniiis, & reliquis Peloponnesiis ab opere incepto impedirentur. Diodorus, lib. 11.

omnes

THEMISTOCLES.

15

omnes servi atque liberi opus facerent, neque ulli loco parcerent, five sacer esset, five privatus, five publicus : sed undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum est ut Atheniensium muri ex sacellis sepulcrisque constarent.

C A P. VII. Themistocles autem ut Lacedæmonem venit, a-
dire ad magistratus noluit : & dedit operam ut quàm longissimè
tempus duceret, causam interponens, se collegas expectare. Quum
Lacedæmonii quererentur opus nihilominus fieri, eumque e-
re conari fallere : interim reliqui legati sunt consequuti, à quibus
quum audisset non multum superesse munitionis, (n) ²² ad Epho- 10
ros Lacedæmoniorum accessit ; penes quos summum imperium e-
rat : atque apud eos contendit, falsa his esse delata, quare æquum
esse, illos, viros bonos nobilesque mittere quibus fides adhibere-
tur, qui rem explorarent : Interea se obsidem retinerent. Gestus
est ei mos, tresque legati functi summis honoribus, Athenas missi 15
sunt. Cum his collegas suos Themistocles iussit proficisci : (o) eis-
que prædixit, ut ne prius Lacedæmoniorum legatos dimitterent,
quàm ipse esset remissus. Hos postquàm Athenas pervenisse ratus
est, ad magistratum senatumque Lacedæmoniorum adiit, & apud
eos liberrimè professus est, Athenienses suo consilio, quod communi 20
iure gentium facere possent ; ²³ deos publicos suosque patrios, ac
penates, quò faciliùs ab hoste possent defendere, muris sepsisse : (p)
neque eò, quod inutile esset Græciæ fecisse. Nam illorum urbem,
ut propugnaculum oppositam esse barbaris, ²⁴ apud quam jam bis
classis regia fecisset naufragium. Lacedæmonios autem malè & 25
injustè facere, qui id potius intuerentur quod ipsorum dominationi,
quàm quod universæ Græciæ utile esset. Quare, si suos legatos
recipere vellent, quos Athenas miserant, se remitterent, aliter il-
los nunquam in patriam essent recepturi.

C A P. VIII. Hic tamen non effugit civium suorum invidi- 30

INTERPRETATIO.

(n) Prope esse ut munitio absolveretur. (o) Eosque pramonuit. (p) Nec ideo ali-
quid quod Græciam non juvaret, operatum esse.

N O T Æ.

²² Ad Ephoros Lacedæmoniorum ac-
cessit.] Ephori supremi erant Sparta-
norum Magistratus, quales ferè apud
Romanos Tribuni plebis : Ut enim a
Consulibus ad Tribunos provocare lice-
bat, sic à Regibus Lacedæmoniorum ad
Ephoros. Tanta insuper erat eorum
potestas, ut etiam Regem in vincula
publica conjicere valerent. Infra in
Pausaniâ.

²³ Deos publicos suosque patrios, ac

Penates.] Deos nempe toti Græciæ
communes, & eos qui suæ civitati pe-
culiariter præessent, ut Athenis Mi-
nervam, quique privatis ædificiis præ-
siderent.

²⁴ Apud quam jam bis Classis Regia
fecisset naufragium.] Semel in Eutipo
freto apud Artemisium promontorium,
ubi Persarum classis male rem gessit,
deinde semel apud Salaminam insulam
in Sinu Saronico.

am,

am, namque ob eundem timorem, quo damnatus erat Miltiades
 25 testularum suffragiis è civitate ejectus, 26 Argos habitatum concessit. Hic quum, propter multas ejus virtutes, magnâ cum dignitate viveret, Lacedæmonii legatos Athenas miserunt, qui eum
 5 absentem accusarent, quòd societatem cum rege Persarum ad Græciam opprimendam fecisset. Hoc crimine absens prodicionis et damnatus. Id ut audivit, quòd non satis tutum se Argis videbat, 27 Corcyram dimigravit. Ibi quum ejus principes civitatis
 animadvertisset timere, ne propter se bellum his Lacedæmonii &
 10 Athenienses indicerent; 28 ad Admetum Molossorum regem, cum quo ei hospitium fuerat, confugit. Huc quum venissent, (q) & in præsentem Rex abesset: quòd majore Religione se receptum tuetur, 29 filiam ejus parvulam arripuit, & cum ea se in sacrarium quod summâ colebatur ceremoniâ, conjecit. Inde non prius
 15 gressus est quàm Rex eum, datâ dextrâ, in fidem reciperet, quam præstitit. Nam quum ab Atheniensibus & Lacedæmoniis expelleretur, (r) publicè supplicem non prodidit, monuitque ut con-

INTERPRETATIO.

(q) Tumque Rex alio in loco versaretur. (r) Fidem supplici datam, publicè non prodidit.

NOTÆ.

25 *Testularum suffragiis.* 1 Ostracismus erat apud Athenienses Relegationis genus, quòd scilicet dum cives poenam alicui irrogandam, vel propter ejus divitias, vel amicos, aliamve potentiam, existimabant, in vas quoddam testulas viritum in concilio ipsis datas suffragiorum loco mittebant, in quibus quisque nomen illius scribebat quem urbe cedere voluisset. Magistratus verò qui huic negotio præerant, universos simul calculos recenscebant; qui nisi sex millium numerum excessissent, nil confectum esse judicabatur. At qui-cumque tali suffragiorum numero damnatus erat, hic ac decennium extra urbem ejiciebatur. Vide Aristot. lib. 3. Politic. Dictus autem Ostracismus *ὄστρακισμός*, hoc est à testulis in quibus suffragia scribi solebant. Causa instituti, ne quis ob nimiam potentiam libertate oppressâ tyrannidem occuparet. Sigonius l. 2. de rebus Atheniensium, c. 4.

26 *Argos habitatum concessit.* 1 Duo sunt præcipua hujus nominis oppida, in Peloponneso. Alterum Hippium, clarissima civitas non procul a Myx-

nis ad Inachum amnem;

Ecce autem Inachiis sese referebat a Argis. Virg. l. 7.

quæ ad discrimen aliarum ejusdem nominis urbium, Argos Hippium dicebatur, ab Equorum multitudine. Nam Hippos Græcè dicitur, Latine Equus. Alterum Dipsum, ab aquæ penuria, quod & Phoronicum dictum est a Phoroneo primo Rege, teste Stephano. Est item Argos oppidum Thessaliæ, quod & Pelagiscon à Pelasgis. Porro Argos locus erat certus ac definitus, in quo commorabantur qui testularum suffragiis urbe ejecti fuerant. Vide Plinium, Strabonem, Ptolemæum.

27 *Corcyram demigravit.* 1 Vide supra.

28 *Ad Admetum Molossorum Regem.* Molossi à Molossia, quæ pars est Epiri, in qua olim nascebantur egregii canes, qui & Molossi dicebantur. Cur verò ad eum confugerit, infra ostenditur.

29 *Filiam ejus parvulam arripuit.* 1 Thucydides lib. 1. c. 8. ferè sub fine, filium, non filiam, eumque; fuisset

sulceret

suleret sibi, difficile enim esse, in tam propinquo loco turdum eum versari. ³⁰ Itaque Pydnam eum deduci iussit, & quod satis esset praesidii dedit. Hac re audita hic in navem omnibus ignotus ascendit: Quae quum tempestate maximam ³¹ Naxum ferretur; ubi tum Atheniensium erat exercitus: sensit Themistocles, si eo pervenisset, sibi esse pereundum. Hac necessitate coactus, domino navis quis sit, aperit: multa pollicens si se conservasset. At ille clarissimi viri captus misericordia; diem noctemque procul ab insula in salvo navem tenuit in anchoris, neque quenquam ex ea exire passus est. ³² Inde Ephesum pervenit, ibique Themistoclem ³³ exponit (C) cui ille pro meritis gratiam postea retulit.

CAP. IX. Scio plerosque ita scripsisse, Themistoclem, Xerxe regnante, in Asiam transisse. Sed ego potissimum ³³ Thucydidi credo, quod aetate proximus erat qui illorum temporum historiam reliquerunt, & ejusdem civitatis fuit. Is autem ait, ³⁴ ad ³⁵ Artaxerxem eum venisse, atque his verbis epistolam misisse: *Themistocles veni ad te, qui plurima mala omnium Graecorum in domum tuam intuli, quum mihi necesse fuit adversus patrem tuum bellare, patriamque meam defendere. Idem multo plura bona feci, postquam in tuto ipse ego, & ille in periculo esse cepit. Nam quum in Asiam reverti nolle, praelio apud Salamina facto, literis eum certiores feci, id agi ut pons, quem in Hellesponto fecerat, dissolveretur, atque ab hostibus circumiretur. Quo nuncio ille periculo est liberatus. Nunc autem ad te confugi ³⁵ exagitatus a cuncta Graecia, tuam petens amicitiam: quam si ero adeptus, non minus me bonum amicum habe-*

INTERPRETATIO.

(C) Quem postea meritis mercede donavit.

NOTAE.

Reginam, arripuisse scribit, subjungitque idem Thucydides, Molossorum Regem a Themistocle fuisse vehementer obsecratum, ne rerum inter se ante actarum recordaretur, neque de misero vindictam sumeret, quod in levissimis eum rebus offendisset, hic vero de salute sua ageretur. Quod silentio praeterit Nepos noster, immo vero Themistoclem cum eo hospitium habuisse refert.

³⁰ Itaque Pydnam eum deduci iussit.] Urbem Macedoniam. Stephanus Cydnam vocat. Hujus meminit Plin. lib. 4. c. 10.

³¹ Naxum ferretur.] Unam ex Cycladibus, olim Baccho sacram, quae hodie Nicia.

³² Unde Ephesum pervenit.] Urbem

Ioniae maritimam, Amazonum opus, & celeberrimo Dianae templo totius Asiae clarissimam; Stephanus.

³³ Sed ego potissimum Thucydidi credo.] Thucydides Atheniensis, historiae scriptor peritissimus de bellis Peloponnesi.

³⁴ Ad Artaxerxem.] Artaxerxes, Xerxis filius fuit, qui & Longimanus dictus est, Persarum Rex. Porro inter nomen Xerxis & Artaxerxis illud discrimen est, quod alterum ab altero derivetur cum additamento illo honorifico Art, quod quidem apud Persas, Heclychio Interprete, significat magnum; ita ut Artaxerxes sit quasi magnus dominator.

³⁵ Exagitatus ab omni Graecia.] A

his, quàm fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo, ut de his rebus, quas tecum collaqui volo, 36 annum mihi temporis des, eoque transacto, me ad te venire patiaris.

- C A P. X. Hujus Rex animi magnitudinem admirans, cupiensque talem virum sibi conciliari, (r) veniam dedit. Ille omne id tempus literis sermonique Persarum dedit: quibus aded eruditus est, ut multò commodius dicatur apud regem verba fecisse, quàm hi poterant, 37 qui in Perside erant nati. Hic quum multa regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis uti consiliis veller, 38 illum Græciam bello oppressurum: magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in 39 Asiam rediit, 39 domiciliumque Magnesiae sibi constituit. Namque hanc urbem ei Rex donarat, his usus verbis, quæ panem præberet: (ex qua regione quinquaginta ei talenta quotannis redibant) 40 Lampsacum, unde vinumsumeret: 41 Myntem, ex qua obsonium haberet. Hujus ad nostram memoriam monumenta manserunt duo: sepulcrum, 42 prope oppidum, in quo est sepultus: statuae in foro Magnesiae. De cuius morte multimodis apud plerosque scriptum est. Sed nos eundem potissimum Thucydidem autorem probamus, qui illum ait

INTERPRETATIO.

(r) *Petitioni annuit.*

NOTÆ.

Venatoribus id translatum, qui nullibi feram consistere patiuntur, donec in potestatem eorum veniat.

36 *Annum mihi temporis des*] Nimirum ut per illud literis, sermonique Persarum operam daret. Vide Valer. Max. lib. 8. c. 7. exter. 15.

37 *Qui in Perside erant nati.*] Hæc est Imperii Persarum peculiaris regio, ejus caput Persopolis: nam Græci distinguunt inter Περσίδας πόλεις, & πόλεις Περσίδος. Sic Salmastus.

38 *In Asiam rediit.*] Sc. minorem, quæ hodie Anatolia dicitur.

39 *Domiciliumque sibi Magnesia constituit.*] Magnesia urbs Ionie ad Meandrum amnem sita, juxta montem qui Thorax dicitur, in quo monte dicunt crucifixum fuisse Daphitam Grammaticum, quod Reges suis versibus incesser, unde ortum est proverbium, *Cave a Thorace*, quo utimur quum aliquis linguæ perulantiam compescere volumus. Ita Strabo lib. 14. & Pius II. Annus Pontifex in sua Asia LXXXI.

Magnesiam autem Themistocli idcirco à Persarum Rege datam esse existimo, quæ ei panem præberet, quia urbs illa in solo feracissimo sita est, nimirum in campis patentissimis per quos Mæandrus annis multoties in se recurrens, illos suis aquis mirum in modum facundat.

40 *Lampsacum.*] Asiae oppidum in Hellepontis litore clarum & nobile; hanc urbem à Priapo Bacchi & Veneris filio conditam antiqui referunt, inter quos Plutarchus, in Libello de claris mulieribus, & Demosthenes. Ideo autem id commentum fuisse puto, quod vini & tritici summa ibi sit copia, hinc Themistocli in vinum data.

41 *Myntem.*] Urbem ad Mæandri ostia sitam, omnium piscium ubertate & copiâ prædivitem: hinc Themistocli in obsonium concessa. Vide Diodorum, Thucydidem, Strabonem, & Plinium.

42 *Prope oppidum.*] Athenas, juxta Pyraeum portum. Vide infra.

Mag:

Magnesiæ morbo mortuum : neque negat fuisse famam, ⁴³ venenum suâ sponte sumpsisse, quum se, quæ regi de Græciâ opprimendâ pollicitus esset, præstare posse desperaret. Idem ⁴⁴ ossa ejus clam in Attica ab amicis esset sepulta, ⁵⁴ quoniam legibus non concederetur, quodd proditionis esset damnatus, memoriæ prodidit.

NOTÆ.

⁴³ *Venenum suâ sponte sumpsisse.]* Tauri sanguinem hausisse testatur Valerius Max. lib. 5. v. 6. nimirum in sacrificio, ut ab oppugnandâ suâ patriâ abstineret. Vide etiam Cicer. in Bruto. Thucydides tamen & Herodotus, & alii plures de Taurino sanguine nihil prodiderunt.

⁴⁴ *Ossa ejus clam in Atticâ ab amicis esse sepulta.]* Alii palam & Oraculi jussu id factum aiunt, quod non prius pestis finem fore responderat, quam Themis-

toclis ossa Magnesiâ reducta essent. Sic Pausanias in Atticis. At nec Herodotus, nec Thucydides ejus rei mentionem faciunt.

⁵⁴ *Quoniam legibus non concederetur.]* Cautum enim legibus erat ne quicumque sacrilegii reus esset, vel Patriam prodidisset, ejus ossa in Atticâ sepelirentur. Vide eâ de re Xenoph. lib. 1. de rebus Græciæ, c. ultimo, & Plutarchum in Phocione, de quo infra.

III.

ARISTIDES LYSIMACHI

Filius, Atheniensis.

CAP. I.

¹ *Æ*Qualis ferè fuit Themistocli. Itaque cum eo ² de principatu contendit. (a) Namque obrectarunt inter se. In his autem cognitum est quanta anistaret eloquentiâ innocentia. Quamquam enim adeo excelebat Aristides abstinentiâ, ut unus post hominum memoriam, quod quidem nos audiverimus, ³ cog- ¹⁰

INTERPRETATIO.

(a) Namque se mutuo criminati sunt.

NOTÆ.

¹ *Æqualis ferè fuit.]* Id de ætatis & dignitatis æqualitate simul intelligi potest, non verò de morum conformitate; Aristides enim placidus & animo tranquillius, Themistocles contrâ fervens &

ambitiosus.

² *De Principatu contendit.]* Nimirum uter alteri in administranda civitate cederet.

³ *Cognomine justus sit appellatus.]*
C 2 nomine

20 CORNELII NEPOTIS,

nomine JUSTUS sit appellatus : (b) tamen 4 à Themistocle collabefactus testulâ illâ, exilio decem annorum mulctatus est. Qui quidem quum intelligeret reprimi conceitatum multitudinem non posse : cedensque animadverteret : quendam scribentem, ut patriâ pelleretur, quâsisse ab eo dicitur, Quare id faceret, aut quid Aristides commisisset, cur tantâ poenâ dignus duceretur ? Cui ille respondit, se ignorare Aristidem, sed sibi non placere quod cupidè elaborasset, ut præter cæteros JUSTUS appellaretur. 6 Hic decem annorum legitimam poenam non pertulit. Nam postquam 10 Xerxes in Græciam descendit, sexto ferè anno postquam erat expulsus, plebiscito in patriam restitutus est.

C A P. II. Interfuit autem pugnae navali apud Salamina, 7 quæ facta est prius quàm poenâ liberaretur. Idem prætor fuit Atheniensium : apud Plataeas, 9 in prælio quo Mardonius fusus, barbarorumque exercitus est interfectus. Neque aliud est ullum hujus in re militari illustre factum, quàm hujus imperii memoria : Justitiæ verò & æquitatis & innocentiae multa. Imprimis, quod ejus æquitate factum est, quum in communi classe esset Græciæ simul cum Pausaniâ, quo duce Mardonius erat fugatus, 20 ut summa imperii maritimi à Lacedæmoniis transferretur ad Athenienses. Namque ante id tempus & mari & terrâ duces erant Lacedæmonii. 10 Tum autem & intemperantiâ Pausaniæ, & justitiâ factum est Aristidis, ut omnes ferè civitates Græciæ ad Atheniensium societatem se applicarent : & adversus barbaros, 25 hos duces deligerent sibi, quod facilius repellerent, si fortè bellum renovare conarentur.

INTERPRETATIO.

(b) Nihilominus per Themistoclem Ostracismo illo condemnatus.

N O T Æ.

Vide Ciceronem pro Sextio, & Tuscul.

5. Aristides nonne ob eam causam expulsus est patriâ, quod præter modum justus esset. Cui subjunge Plutarchum in ejus vitâ.

4. Themistocle collabefactus testulâ illâ.] Hæc erat lex Ostracismi, ut paulo supra in Themistocle.

5. Quendam scribentem, ut patriâ pelleretur. Quisque enim Civium, ut supra dictum est, in calculo suo ejus nomen scribebat, quem vellet exulem fieri.

6. Hic decem annorum legitimam poenam non pertulit. Ne eo sensu intelligas legitimam, quod foret justa, sed

lege Ostracismi decretam.

7. Qua facta est priusquam poenâ liberaretur.] Id est, priusquam poenæ tempus Ostracismi lege constitutum absolveretur, quia plebiscito ante illud revocatus est.

8. Apud Plataeas.] Urbem Boeotiae, de qua supra in Miltiade.

9. In prælio quo Mardonius.] Satrapes Xerxis, Natione Medus.

10. Tum autem & intemperantiâ Pausaniæ, & justitiâ factum est Aristidis.] De Pausaniæ intemperantiâ postea. De justitiâ vero Aristidis hoc accipe, cum enim ille istum sedus cum omni Græciâ firmaret, post diras

CAP. III. Ad classes ædificandas, exercitusque comparandos, quantum pecuniæ quæque civitas daret, Aristides delectus est, qui constitueret. Ejus arbitrio ¹¹ quadringenta & sexaginta talenta quotannis ¹² Delum sunt collata. Id enim commune ærarium esse voluerunt. Quæ omnis pecunia postero tempore Athenas translata est. Hic quâ fuerit abstinentiâ, nullum est certius ⁵ indicium, quàm quod quum tantis rebus præfuisset, in tanta paupertate decessit, (c) ut quî efferretur, vix reliquerit. Quo factum est ut filiæ ejus publicè alerentur, & de communi ærario doribus datis, collocarentur. Decessit autem ferè post annum quarrum ¹⁰ quàm Themistocles Athenis erat expulsus.

INTERPRETATIO.

(c) Ut unde funus fieret agrè ipsi superfuerit.

NOTÆ.

exerationes, accensos ferreos orbes in mare dejecit, adjurans, ut ita extinguerentur cum omni stirpe & Gente, qui contra fœdus irent. Thucydides lib. 1. & Plutarchus in Aristide.

¹¹ Quadringenta & sexaginta talenta.] Duplex erat talentum apud Atticos, magnum, & minus: magnum minas octingentas habebat: minus, coronatos sexcentos. Ideoque vel si de minore

hic sermô est, quadringenta & sexaginta talenta, summam efficiunt nostri avis Ducenties septuagies sexies mille aureorum Coronatorum. *Sebastus*. Vide & Jul. Pollucem lib. 9. & Budæum de Asse.

¹² Delum sunt collata.] Una est Cycladum omnium notissima, prius Ortygia à Coturnicibus, quas Græci Ortygas vocant. Plin. lib. 4.

IV.

PAUSANIAS

Lacedæmonius.

CAP. I.

Magnus homo, sed varius in omni genere vitæ fuit. Nam ut virtutibus eluxit, sic vitiis est obrutus. Hujus illustrissimum

NOTÆ.

[PAUSANIAS.] Cleombroti filius, Paterque alterius Cleombroti Lacedæmoniorum Ducis, qui temerè cum E-

paminondâ pugnans vulnere occubuit, exercitusque ejus delectus est.

est prælium : apud Plataeas. Namque illo duce Mardonius, satrapes regius, natione Medus, 3 regis gener, in primis omnium Persarum & manu fortis & 4 consilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, & viginti millibus equitum, 5 haud ita magnâ manu Græciâ fugatus est : 5 eoque ipse dux cecidit prælîo. Quâ victoriâ elatus (a) plurima miscere cepit, & majora concupiscere. Sed primum in eo est reprehensus, quod quum ex prædâ 6 tripodem aureum Delphis posuisset, epigrammate scripto in quo erat hæc sententia, *Suo ductu barbaros apud* 10 *Plataeas esse deletos, ejusque victoria ergo Apollini donum dedisse :* 7 hos versus Lacedæmonii exscalpservunt, neque aliud scripserunt, quàm nomina earum civitatum, quarum auxilio Persæ erant victi.

C A P. II. Post id prælium, eundem Pausaniam cum classe 15 communi 8 Cyprum atque Hellespontum miserunt, ut ex his regionibus barbarorum præsidia depelleret. Pari felicitate in ea re usus, elatius se gerere cœpit, majoresque appetere res. 9 Nam quum Byzantio expugnato cepisset complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos : hos clam Xerxi remisit, simulans ex vinculis publicis effugisse : & cum his Gongylum 20 Eretriensem, qui literas regi redderet, in quibus hæc fuisse scriptâ Thucydides memoriæ prodidit : *Pausanias dux Spartaë, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit seque tecum affinitate conjungi cupit. Quare, si tibi videtur, des ei* 25 *filiam tuam nuptum. Id si feceris, & Spartam & cæteram Græciam sub tuam potestatem, se adjuvante, redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face,*

INTERPRETATIO.

(a) Multa turbare aggressus est.

NOTÆ.

2 *Apud Plataeas.]* Vide supra in Militiade.

3 *Regis gener.]* Dârli, cujus filiam Antozotren nomine duxerat, Xerxisque tunc Persis Imperantis sororis maritus, Herodotus lib. 6.

4 *Consilii plenus.]* In eo tamen plus audaciæ quam prudentiæ fuisse testatur idem Herodotus in Calliope.

5 *Eo ipse Dux cecidit prælîo.]* Ictus nimirum lapide Mardonius perit. Plutarchus in Aristide.

6 *Tripodem aureum Delphis posuisset.]* Mos victoribus erat, ut ex hostium prædâ Tripodem Apollini plerumque consecrarent, idque præsertim inter

Græcos, quod frequenter in Atticâ historiâ legitur. Thucydides lib. 1. c. 8.

7 *Hos versus Lacedæmonii exscalpservunt.]* Idem, ibidem.

8 *Cyprum, atque Hellespontum miserunt.]* Cyprus insula est in Pamphili-co mari, Veneri sacra. Hellespontus verò fretum angustum Europam ab Asiâ dividens, Propontidem inter & mare Ægæum, nunc vulgò, *Strretto di Gallipoli.*

9 *Nam quum Byzantio expugnato.]* Urbe Thraciæ ad Bosphorum sitâ, nunc Constantinop. 4 Constantinio instauratore dictâ.

clm

cum quo colloquatur. Rex tot hominum salute, tam sibi necessariorum, magnopere gavisus, confestim cum epistolâ ¹⁰ Artabazum ad Pausaniam mittit, in qua eum collaudat, ac petit, nè cui rei parcat ad ea perficienda, quæ pollicetur. Si fecerit, nullius rei à se repulsam laturum. Hujus Pausanias voluntate cognitâ, alacrior ad rem gerendam factus, in suspicionem cecidit Lacedæmoniorum. In quo facto domum revocatus, accusatus capitis, absolvitur: mulctatur tamen pecuniâ. Quam ob causam ad classem remissus non est.

C A P. III. (b) At ille post non multò, suâ sponte ad exercitum rediit, & ibi non callidâ, sed dementi ratione cogitata patrefecit. Non enim mores patrios solùm, sed etiam cultum vestitumque mutavit. Apparatu regio utebatur, ¹¹ veste Medicâ: ¹² satellites Medi & Ægyptii sequebantur: epulabatur more Persarum luxuriosis, quàm qui aderant, perpeti possent. Aditum ¹⁵ peccantibus conveniendi non dabat: superbè respondebat, & crudeliter imperabat. Spartam redire nolebat. ¹³ Colonas, qui locus in agro Troade est, se contulerat: ibi consilia cùm patriæ, tum sibi inimica capiebat. Id postquam Lacedæmonii resciverunt, ¹⁴ legatos ad eum cum scythala miserunt, in qua more illorum erat ²⁰ scriptum, nisi domum reverteretur, se capitis eum damnaturos. Hoc nuncio motus, sperans se etiam pecuniâ & potentiâ instans periculum posse depellere, domum rediit. Huc ut venit, ab ephoris in vincula publica coniectus est. ¹⁵ Licet enim legibus eorum, cuivis ephoro hoc facere regi. Hinc tamen se expedit: neque ²⁵ eo magis carebat suspitione, nam opinio manebat, eum cum rege

INTERPRETATIO.

(b) Ille vero post breve tempus privato consilio ad castra reversus est.

NOTÆ.

¹⁰ Artabazum ad Pausaniam mittit.] Artabazus ille summus Xerxis præfectus fuit, de quo Herodotus lib. 9. & Thucydides lib. 1. quod patet ex ejus nominis Etymologiâ. Hesychius, Stephanus.

¹¹ Veste Medicâ.] Ut ostenderet se jam ad Medos & Persas descivisse. Medorum autem vestem purpuream fuisse scribit Xenoph. 1. 1. de Cyri vitâ.

¹² Satellites Medi & Ægyptii sequebantur.] Quales Persarum Reges habent, qui Doryphori dicuntur & Melophori, quia aurea mala hastis præfixa ferunt, vel à colore vestis Melino, Ælianus, & Athenæus lib. 12. cap. 3.

¹³ Colonas.] De hoc loca meminit Thucydides lib. 1. c. 8. Non procul à Lampſaco, Mileſiorum Coloniâ. Strabo lib. 13.

¹⁴ Legatos ad eum cum scythalâ miserunt.] Scythala, quantum hic ego conjicio, Epistolæ jussoriæ & comminatoriæ genus est, sigillo quodam publico obſignatæ, quâ Lacedæmonii ad revocandos Imperatores suos uti solebant, cujus formam depingunt Plutarchus in Lyſandro, & Geilius lib. 17.

¹⁵ Licet enim cuivis Ephoro, legibus eorum, hoc facere Regi.] De Ephorum potestate supra diximus.

habere societatem. 17 Est genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, servorumque munere fungitur. Hos quoque sollicitare spe libertatis existimabatur. Sed quod harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui posset, non putabant de tali tamque
 5 claro viro suspicionibus oportere judicari: sed expectandum, dum se ipsa res aperirer.

C A P. IV. Interim Argilius quidam adolescentulus, quem puerum Pausanias amore Venereo dilexerat, quum epistolam ab eo
 10 ad Artabazum accepisset, eique in suspicionem venisset, aliquid in ea de se esse scriptum, quod nemo eorum redisset, qui super tali causâ eodem missi erant: vincula epistolæ laxavit, signoque detracto, cognovit, si pertulisset, sibi esse pereundum. Erant in eadem epistola quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pausaniam
 15 que convenerant. Has ille literas ephoris tradidit. Non est prætereunda gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne hujus quidem indicio impulsus sunt, ut Pausaniam comprehenderent: neque prius vim adhibendam putaverunt, (c) quam se ipse indicasset. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præceperunt. 17 Fanum
 20 Neptuni est Tanari, quod violari nefas putant Græci: eò ille index confugit: in ara confedit: hanc juxta, locum fecerunt sub terrâ, ex quo posset audiri, si quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex ephoris quidam descenderunt. Pausanias ut audivit, Argilium confugisse in aram, perturbatus eò venit, 18 Quem
 25 quum supplicem dei videret in ara sedentem, quærit, causæ quid sit tam repentino consilio. Huic ille quid ex literis comperisset, aperit. Tanto magis Pausanias perturbatus orare cœpit, ne enunciaret, nec se meritum de illo optime, proderet. (d) Quod si eam veniam sibi dedisset, tantisque implicitum rebus sublevasset, magno
 30 esse et præmio futurum.

INTERPRETATIO.

(c) Quam se reum exhibuisset. (d) Quod si eo beneficio se devinxisset.

NOTÆ.

16 Est genus quoddam hominum quod Helotes vocatur. Erant servi publici apud Lacedæmonios, præpositi agris arandis & colendis, quorum tamen tantum jus erat, ut civitatum Spartanam assequi possent. De quibus vide Thucydidem lib. 1. c. 6. Platonem 6. de Legibus, Aristot. 11. Politic. c. 7. Horum fides erat admodum lubrica, & impulsu ad mutationem fa-

cilis. Polyæn. l. 1.

17 Fanum Neptuni est Tanari. Tanarus promontorium est Laconicæ regionis, in quo fauces erant ad inferos descendentes, quod hippocampus suos Neptunus subducere credebatur, unde, fanum ipsi dicatum est.

18 Quem quum supplicem Dei. Id est Neptuni.

CAP. V. His rebus ephori cognititis, satius putaverunt in urbe eum comprehendi, quod, quum essent profecti, Pausanias placato Argilio (ut putabar) Lacedæmonem reverteretur: in itinere (e) quum jam in eo esset, ut comprehenderetur, è vultu cujusdam ephori, qui eum admonere cupiebat, insidias sibi fieri intellexit. Itaque paucis antè gradibus, quàm qui sequebantur, ¹⁹ in ædem Minervæ, quæ Chalciæcus vocatur, confugit. Hinc ne exire posset, statim ephori ²⁰ valvas ejus ædis obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, (f) quod facilius sub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ vixisse: (g) eamque jam magno natu, ²⁰ postquam de scelere filii comperit, in primis ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attulisse. Sic Pausanis magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic quum semianimis de templo elatus esset, ²¹ confestim animam efflavit. Cujus mortui corpus quum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quod hi ²² qui ad supplicium essent dati: displicuit pluribus; & procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus, ²² Inde posterius, dei Delphici responso erutus, atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat.

INTERPRETATIO.

[e] Quum jam prope esset ut caperetur. [f] Ut celerius sub aperto celo moreretur.

[g] Eamque jam longævam.

NOTÆ.

19 In ædem Minervæ quæ Chalciæcus vocatur.] De eadem Æde Minervæ sacrâ loquitur Thucydides lib. 1. in quam velut ad Asylum facinorosi confugisse videntur, hucque fugientes impunitate donari: Chalciæcus dictus, teste Suidâ, ὁ ἐν Χαλκιδὸν οὐκ ἴσται, ἢ δὴ τὸς Χαλκιδῆς τοῦ ἐν Ἐφέῳ φησὶς ἀνὴρ κτλ.

20 Valvas ejus ædis obstruxerunt.] Non Ephoros, sed Patrem Pausaniæ eas obstruxisse ait Plutarch. qua in re errare videtur, quemadmodum & in ejus Patris nomine, quem Agesilaum vocat, cum sit Clembrotus, ut supra dictum est; id vero Matri ejus imputat Nepos, ut infra legitur, cui nomen erat Theano, Polyæno auctore

lib. 8.

21 Confestim animam efflavit.] Huic opinioni adversatur Xenophon lib. 3. de rebus Græciæ, scribitque Pausaniam damnatum Tegeam præfugisse, ibique modo perisse.

22 Inde posterius Dei Delphici responso erutus.] Diodorus ait Apollinem, qui Delphicus Deus dicitur, Lacedæmonis iratum, quod supplicum Asylum violassent, respondisse, Supplicem Deo restitui oportere; quod quum fieri non posse viderent, pro uno corpore vivo duas statuas Pausaniæ posuisse. Sic etiam ferè Thucydides, lib. 1, sed præter duas statuas æneas, corpus ejus, oraculi mandato, huc delatum ac conditum esse scribit.

V.

CIMON MILTIADIS

Filius, Atheniensis,

CAP. I.

5 (a) **D**Uro admodum initio usus est adolescentiæ. Nam quum
 pater ejus ¹ litrem æstimatam populo solvere non potuif-
 set, ob eamque causam in vinculis publicis decessisset: Cimon
 eam custodiã tenebatur, ² neque legibus Atheniensium emitti
 10 poterat, nisi pecuniam, quã pater mulctatus esset, solvisset. Habe-
 bat autem in matrimonio ³ sororem suam germanam nomine El-
 pinicen, non magis amore, quàm more ductus, nam Atheniensibus
 licet, eodem patre natas, uxores ducere. ⁴ Hujus conjugii
 cupidus Callias quidam, non tam generosus quàm pecuniosus,
 15 qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone ut eam
 sibi uxorem daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam solutu-
 rum. ⁵ Is quum talem conditionem aspernaretur, Elpinice nega-
 vit se passuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire,
 quoniamque prohibere posset, se Calliæ nupturam, si ea, quæ pol-
 20 liceretur, præstirisset.

INTERPRETATIO.

[a] Durissimum habuit juventutis exordium.

NOTÆ.

¹ Litrem æstimatam populo solvere non potuisset.] Nimirum quinquaginta talentis, ut supra in Miltiade. Vide Senecam l. 4. Controvers. 26. & Quintil. Decl. 103.

² Neque legibus Atheniensium emitti poterat.] Tyrannorum filii, apud Græcos, parentum crimina luebant, ut scribit Alex. Neapol. lib. 11. c. 16.

³ Sororem suam germanam.] Ut in præfatione.

⁴ Hujus conjugii cupidus Callias qui-

dam.] Vir ditissimus, qui apud Athenienses λαχέπλητος dictus, quod ex puteis & fodinis divitias parasset. Hunc sordidè divitem natum vocat Seneca controversiã 24. lib. 4. De hoc Divitè vide Athenæum lib. 12. c. 8, & 17. Et Theophrastum lib. πρι λίσου.

⁵ Is quum talem conditionem aspernaretur.] Contrà, facilem illum & paratum ad hanc conditionem asserit Plutarchus.

CAP.

C A P. II. Tali modo custodiâ liberatus Cimon, celeriter ad principatum pervenit. Habebat enim satis eloquentiæ, summam liberalitatem, magnam prudentiam cûm juris civilis, tum rei militaris, quodd cum patre à puero in exercitu fuerat versatus. 6 Itaque hic & populum urbanum in sua tenuit potestate, & apud exercitum plurimum valuit auctoritate. 7 Primum imperator apud flumen Strymona 8 magnas copias Thracum fugavit: 9 oppidum Amphipolim constituit, eoque decem millia Atheniensium in coloniam misit. Idem 10 iterum apud Micalen 11 Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium classem devictam cepit: eodem. 10 que die pari fortuna in terra usus est. Namque hostium navibus capris, 12 statim ex classe copias suas eduxit, barbarorum uno concursu maximam vim prostravit. Quâ victoriâ, magna prædâ potitus, quum domum reverteretur, quodd jam nonnullæ insulæ propter acerbicatem imperii defecerant, (b) bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit. 13 Scyrum, quàm eo tempore Dolopes incolebant, 14 quodd contumaciùs se gesserat, vacuefecit: 15 possessores veteres urbe insulâque ejecit, 16 agros civibus divisit. 17 Thasios opulentia fretos, suo adventu fregit. His

I N T E R P R E T A T I O .

(b) Bene affectas corroboravit.

N O T Æ.

6 Itaque hic & populum urbanum.] Id est, in urbe morantem.

7 Primum imperator ad flumen Strymona.] Quo Macedonia à Thraciâ dividitur.

8 Magnas copias Thracum.] Quia tunc Thracæ in Persarum exercitu militabant.

9 Oppidum Amphipolim constituit.] Sic dictum, quodd utrimque Strymonæ fluvio alluitur. Plin. 4. 10. 23. & aliis in locis. Urbs ista mediâ est Macedonia inter & Thraciam, hodie Chrysopoli.

10 Iterum apud Mycalen.] Nomen montis in Caria. Ad Eurymedontem fluvium in Pamphiliâ pugnam commissam fuisse ait Pompon. Mela lib. 1. c. 14.

11 Cypriorum & Phœnicum.] De Cypro insulâ jam dictum est in Pausaniâ. Phœnicæ verò populi à Phœniciâ oriundi: Phœnicia autem Regio est Syriæ maritima, Judææ contemina, cujus præcipuæ urbes fuerunt Tyrus & Sidon ad mare.

12 Statim ex classe copias suas eduxit.] De hoc Scratagem. Polyæn. lib. 1.

13 Scyrum, quàm eo tempore Dolopes incolebant.] Scyros insula est in Ægæo mari, in qua Achilles feminam meptitis delituit inter Lycomedis Regis filias. Dolopes verò populi erant Thesaliæ, è cujus regione Scyros sita est, prope Pindum habitabant, unde Achelous apnis ad Echinadas cursum præcipitat.

14 Quodd contumaciùs se gesserat, vacuefecit.] Id est, Insulam à Dolopibus, qui, ut refert Plutarchus, pyriticam artem exercebant, occupatam repargavit.

15 Possessores veteres urbe insulâque ejecit.] Quidam legunt Possessores, solos tamen Dolopes inde ejectos propter eorum rapinas vult Plutarchus.

16 Agros civibus divisit.] Id est, Coloniam huc deduxit, cui agros hujus Insulæ distribuit.

17 Thasios opulentia fretos.] Thasus insula est maris Ægæi, Thraciæ ad-

ex manubiis arx Athenarum, quā ad meridiem vergit, est ornata.

C A P. III. Quibus rebus quum unus in civitate maximè flo-
reret, incidit in eandem invidiam quā pater suus cæterique A-
themensium principes. ¹⁸ Nam testarum suffragiis, quod illi
¹⁵ *ἐκ τῶν τετάρων* vocant, decem annorum exilio multatus est. Cujus
facti celerius Athenienses quā ipsum pœnituit. Nam quum ille
forti animo, invidiæ ingratorum civium cessisset, bellumque La-
cedæmonii Atheniensibus indixissent; confestim notæ ejus virtutis
¹⁰ desiderium consequutum est. Itaque post annum quintum, quo
expulsus erat, in patriam revocatus est. ¹⁹ Ille, quodd hospitio
Lacedæmoniorum utebatur, satiùs existimans contendere Lacedæ-
monem; suā sponte est profectus, pacemque inter duas potentissi-
mas civitates conciliavit. Pōst neque ita multò in Cyprum cum
¹⁵ ducentis navibus imperator missus, quum ejus majorem partem
insuæ devicisset, in morbum implicitus, ²⁰ in oppido Citio est
mortuus.

C A P. IV. Hunc Athenienses non solum in bello, sed in pace
diu desideraverunt. Fuit enim tantā liberalitate, quum complu-
²⁰ ribus locis prædia hortōque haberet, ut nunquam eis custodem
posuerit, fructus servandi gratiā, ne quis impediretur quod minùs
ejus rebus, quibus veller, frueretur. ²¹ Semper eum pedissequi
cum nummis sunt secuti, ut si quis opis ejus indigeret, haberet,
quod statim daret, ²² ne differendo videretur negare, (c) Sæpe
²⁵ quum aliquem offensum fortunā, videret minùs bene vestitum,
suum amiculum dedit. Quotidie sic cœna ei coquebatur, (d) ut

INTERPRETATIO.

(c) Quum nox raro aliquem forte sibi obvium cerneret male indutum. (d) Ut quum
se pro non invitatos officeret, universos invitaret.

NOTÆ.

jacens, generosis viribus, & insigni
marmoris genere nobilitata; unde
Thasi, quos Cimon navali prælio de-
bellavit.

¹⁸ Nam testarum suffragiis.] De O-
stracismo supra dictum est in Miltiade, &
Themistocle.

¹⁹ Ille quod hospitio Lacedæmonio-
rum utebatur.] Quia, scilicet, in Spar-
tanorum agris exulabat Ostracismi
causā.

²⁰ In oppido Citio est mortuus.] Hanc
urbem expugnatam a Cimone negat
Thucydides lib. 1. c. 6. Immo vero in
obliatione urbis morte fuisse eum
occupatum ait, cui opinioni Diodorus

adversatur; nam & Citium expug-
nasse, & in cives ejus humanum se
præbuisse scribit, unde Plutarchus
refert ex Nausicrate Rhetore Citienses
quoddam Cimonis sepulchrum coluisse,
qui Oraculi ejusdam jussu eum quasi
Deum in adversitatibus venerabantur.
Citium autem est urbs Cyprî in qua
Zeno Stoicorum Sectæ conditor natus
est.

²¹ Semper eum pedissequi cum num-
mis sunt secuti.] Hos hodie ab ele-
mosynis ministros dicimus. De Cimonis
liberalitate, idem refert Plutarch. in
Pericle.

²² Ne differendo videretur negare.]
quos

quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret: quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit: multos locupletavit. Complures pauperes mortuos (e) qui unde efferrentur, non reliquissent, suo sumptu extulit. Sic se gerendo minimè est mirandum, (f) si & vita ejus fuit secura, & mors acerba.

INTERPRETATIO.

(e) Quibus non supererat unde funus ipsis pararetur, suis impensis paravit. (f) Si & suis vixit, & cum omnium luctu obiit.

NOTÆ.

Cui sententiæ illud P. Syri conforme est.
Beneficium his dat, qui dat celeriter.
Et illud Aufonii:

Gratia qua tarda est, ingrata est gratia.
Namque,
Qua fieri prosperat gratia, grata man-
gis.

VI.

LYSANDER

² Lacedæmonius.

CAP. I.

Magnam reliquit sui famam, magis felicitate quàm virtute partam. Athenienses enim in Peloponnesios sexto & vigesimo anno bellum gerentes confectisse apparet. Id quâ ratione consecutus sit, latet. Non enim virtute sui exercitus, sed immodestia factum est adversariorum, (a) qui quoddam dicto audientes im-

INTERPRETATIO.

(a) Qui quia Ducum mandatis minime obtemperabant,

NOTÆ.

¹ LYSANDER.] Aristocleti filius, ex Heracidarum genere, Plutarchus in Lysandro.

² LACEDÆMONIUS.] Apud Athenienses lib. 6. Mothacem cum fuisset assensit Theopompus. Idem quoque testatur Athenienses lib. 12. cap. 43.

Quod nomen imponebatur iis, quos Patres in Gymnasia locupletum, exercitatum mitterent. Alii Mothaces volunt fuisse conditione servos, a verbo Græco μόδαξ, verna, vel μόδης, labor.

³ In Peloponnesios.] Peloponnesii a peratoribus

peratoribus suis non erat, dispalati in agris, relictis navibus, in hostium venerunt potestatem. Quo facto Athenienses se Lacedæmoniiis dediderunt. Hæc victoriâ Lysander elatus, quum antea semper factiosus audaxque fuisset, (b) sic sibi indulgit, ut ejus op-
 5 ra in maximum odium Græciæ Lacedæmonii pervenerint. Nam quum hanc causam, Lacedæmonii dictitassent sibi esse belli, ut A-
 theniensium impotentem dominationem refringerent: postquam apud 4 Ægos fluvien Lysander classis hostium est potitus, nihil aliud molitus est, quàm ut omnes civitates in sua teneret pote-
 10 state, quum id se Lacedæmoniorum causâ facere simularet. Namque undique qui Atheniensium rebus studuissent, ejectis, 5 decem delegerat in unaquaque civitate, quibus summum imperium potestatemque omnium rerum committerent. Horum in numerum nemo admittebatur (c) nisi qui aut ejus hospitio contineretur (d)
 15 aut se illius fore proprium fide confirmâret:

C A P. II. Ita decemvirali potestate in omnibus urbibus constitutâ, ipsius nutu omnia gerebantur, 6 cujus de crudelitate ac perfidiâ satis est unam rem exempli gratiâ proferre, ne de eodem plura enumerando fatigemus lectores. Victor ex Asiâ quum
 20 reverteretur, 7 Thasumque divertisset, quod ea civitas præcipuâ fide fuerat erga Athenienses, proinde ac si iidem firmissimi sole-
 rent esse amici, qui constantes fuissent inimici 8 eam pervertere concupivit. Vidit autem, nisi in eo occultasset voluntatem, 9 fu-
 turum ut Thasii dilaberentur, 10 consulerentque rebus suis,

INTERPRETATIO.

(b) Ad se impotenter gessit. (c) Nisi qui vel hospitum ejus numero haberetur. (d) Vel se penitus ipsi addictum sacramento sponderet.

NOTE.

Peloponneso dicti, peninsula quæ hodie Morea, de qua supra.

4 Ægos.] Chersonesi Thraciæ fluvius, ad cujus ostia Atheniensium classis à Lysandro aut capta fuit, aut submersa, sic dictus quasi Capræ fluvius. Plin. lib. 2.

5 Decem delegerat.] Hos Xenophon *δὲκαρχοι* vocat lib. 3. de rebus gr. Athenis autem 30. præfecerat, decem vero, Piræeo. Plutarch. Hi postea urbem oppræsserunt, dictique sunt 30. tyranni. Xenophon ibid.

6 Cujus de crudelitate ac perfidiâ.] Hæc sunt illius perfidiæ argumenta, quod dicere solebat, ubi leonina pelis non proficeret, vulpinam esse assuendam. Item, pueros taxillis, homi-

nes vero jurejurando fallendos; vide Plutarchum, qui eum cum Syllâ comparat.

7 Thasumque divertisset.] Insulæ nomen simul & civitatis, de qua supra in Cimone.

8 Eam pervertere concupivit.] Id est, ab Atheniensium partibus ad Lacedæmoniorum partes eam abducere tentavit.

9 Futurumque ut Thasi dilaberentur.] Id est, ut aperte deficerent.

10 Consulerentque rebus suis.] Quandoquidem hic desunt nonnulla, con-
 jiciendum est in iis quedam perfidiæ Lysandri exempla narrari, & fortè etiam quædam alia, propter quæ B-
 phori decemviralem potestatem ab eo

Desideratur

Desideratur hic exemplum Lysandri crudelitatis & perfidiae in Thasies.

CAP. III. Itaque decemviralem suam potestatem, sui ab illo constitutam sustulerunt. Quo dolore incensus iniit consilia reges Lacedæmoniorum tollere, sed sentiebat id se sine ope deorum facere non posse, quod Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant. ¹¹ Primum itaque Delphos corrumpere est conatus. Quum id non potuisset, ¹² Dodonam adortus est. Hinc quoque repulsus, dixit se vota suscepisse, ¹³ quæ Jovi Hammoni solverent, ¹⁴ existimans se Afros facilius corrupturum. Hac spe quum profectus esset in Africam, multum cum antistites Jovis fefellerunt, nam non solum corrumpi non potuerunt, sed etiam legatos Lacedæmonia miserunt qui Lysandrum accusarent, quod sacerdotes fani corrumpere conatus esset. Accusatus hoc crimine, iudiciumque absolutus sententiis, ¹⁵ Orchomeniis missus subsidio, occisus est à Thebanis, ¹⁶ apud Haliartum. Quam verè de eo ¹⁵ foret iudicatum, oratio indicio fuit, quæ post mortem in domo ejus reperta est, in qua suadet Lacedæmoniis ut regiâ potestate dissolutâ, ex omnibus dux deligatur ad bellum gerendum: sed ita scripta, ut deorum videretur congruere sententiæ, quam ille se habiturum, pecuniâ fidens, non dubitabat. Hanc ei scripsisse ²⁰ ¹⁷ Cleon Halicarnassæus dicitur.

CAP. V. Atque hoc loco non est prætereundum factum ¹⁸ Pharnabazi satrapis regii. Nam quum Lysander præfectus clas-
sis, in bello multa crudeliter avarèque secisset, deque his rebus

N O T Æ.

in Civitatibus constitutam abrogarent. Vide eâ de re Plutarchum in Lysandro, & Diodorum lib. 12.

¹¹ *Primum itaque Delphos corrumpere est conatus.* Hôs, nempe, qui in Templo Apollinis Dêlphici Oraculis præerant.

¹² *Dodonam adortus est.* Urbem Chæoniæ in Epiro Jovi sacram, ab hac urbe quernum illud nemus Dodoneum dictum, ubi templum & oraculum vetustissimum. Lege Sophoclem in Trachiniis, & Herodotum qui multa de hoc oraculo fabulosè scripserunt.

¹³ *Qua Jovi Hammoni solveret.* Jovis oraculum fuit in Lybia, toto orbe celeberrimum, hic sub Arietis formâ Jupiter colebatur. Vide Q. Curtium lib. 4. c. 7.

¹⁴ *Existimans se Afros.* Afri ab Africa dicti, quæ tertia est Orbis terrarum pars ferè tota sub Zonâ torridâ. Ideo autem se Afros facilius cor-

rupturum putabat, quod sint lebricæ fidei, unde apud Livium, *Fraus plusquam Punica.*

¹⁵ *Orchomeniis missus subsidio.* Orchomenus, seu, Orchomenum Bæotiæ oppidum, ad fluvium ejusdem nominis situm, cui olim Thebani tributum penderunt. Strabo l. 9. Fuit item ejus nominis in Arcadia, de quo non hic sermo est.

¹⁶ *Apud Haliartum.* Nomen urbis Bæotiæ, quam Haliartus Theandri filius condidit. Strabo lib. 9.

¹⁷ *Cleon Halicarnassæus.* Nomen Sophistæ ex Halicarnasso urbe Cariz principis, juxta quam fons Salmastius, quo veteres crediderunt lavantium corpora effundant.

¹⁸ *Pharnabazi Satrapis regii.* Hic alterius Pharnabazi filius, olim Darii & postea Artaxerxis Sarrapæ, qui Alcibiadem interfecit. Diodor. lib. 14.

suspicaretur

suspicaretur ad cives suos esse perlatum : petiit à Pharnabazo, ut ad Ephoros sibi testimonium daret, quantà sanctitate bellum gessisset, sociosque tractasset, deque eà re accuratè scriberet, magnam enim ejus auctoritatem in eà re futuram. Huic ille liberaliter pollicetur : (e) librum gravem multis verbis conscripsit, in quo summis eum fert laudibus. Quem cùm legisset, probassetque, dum obsignatur, alterum pari magnitudine, ut discerni non posset, signatum subjecit, in quo accuratissimè ejus avaritiam perfidiamque accusarat. Hinc Lysander domum quum redisset, postquam de suis rebus gestis apud maximum magistratum, quæ voluerat, dixerat, testimonii loco librum à Pharnabazo datum tradidit. Hunc, summo Lysandro, quum Ephori cognoscent, ipsi legendum dederunt. Ita ille imprudens ipse suus fuit accusator.

INTERPRETATIO.

(e) *Prolixam Epistolam exaravit, & ponderosam.*

VII.

ALCIBIADES CLINIÆ

Filius, Atheniensis.

CAP. I.

IN hoc natura puid efficere possit, videtur experta. Constat enim inter omnes, qui de eo memoriæ prodiderunt, nihil illo fuisse excellentius vel in vitiis vel in virtutibus. ² Natus in amplissima civitate, summo genere, ³ omnium ætatis suæ multò formosissimus : ad omnes res aptus, consilii que plenus. Namque imperator fuit summus mari & terrâ : disertus, ut in primis dicendo valeret : & tanta erat commendatio oris atque orationis, ut nemo ei dicendo posset resistere. ⁴ Dives, quum tempus posce-

NOTÆ.

¹ CLINIÆ FILIUS.] Vide Plutarchum in Alcibiade.

² Natus in amplissima civitate.] Id est, Athenis.

³ Omnium ætatis suæ multo formosissimus.] Alcibiadis forma à Petronio cele-

bratur, & à Val. Max. lib. 7. c. 9. præstantissima dicitur.

⁴ Dives ; quum tempus posceret, laboriosus.] Id à Nepote refertur videretur, quasi inter se pugnent divitiæ & labor, in Alcibiade tamen conveniant.

rer, laboriosus, pariens, liberalis, splendidus non minùs in vita quàm victu : affabilis, blandus, & temporibus callidissimè interviens. (a) Idem simul ac se remisera, nec causa suberat, quare animi laborem perferre, luxuriosus, dissolutus, libidinosus, intemperans reperiebatur : ut omnes admirentur, in uno homine tantam morum dissimilitudinem, tamque diversam naturam.

C A P. II. 6 Educatus est in domo Periclis, 7 privignus enim ejus fuisse dicitur 8 eruditus à Socrate. Socerum habuit Hipponicum, omnium Græcæ linguæ eloquentiâ ditissimum ; (b) ut si ipse fingere veller, neque plura bona reminisci, neque majora posset consequi, quàm vel fortuna vel natura tribuerat. Ineunte adolefcentiâ, amatus est à multis more Græcorum, in eis à Socrate, 9 de quo mentionem facit Plato 10 in Symposio, namque eum induxit commemorantem se pernoctasse cum Socrate, neque aliter ab eo surrexisse, ac filius à parente debuerit. Postea quam robustior est factus, non minùs multos amavit, in quorum amore, quoad licitum est, odiosa multa delicatè jocoseque fecit ; quæ referremus, nisi majora potioraque haberemus.

C A P. III. 11 Bello Peloponnesiaco, hujus consilio atque auctoritate Athenienses bellum Syracusanis indixerunt : ad quod gerendum ipse dux delectus est. Duo præterea collegæ dati, Nicias & Lamachus. Id quum appareretur, priusquam classis exiret, accidit, ut unâ nocte 12 omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, dejicerentur, præter unum, qui ante januam Andocidis e-

INTERPRETATIO.

(a) Ubi ille animum relaxaverat. (b) Ut si ipse excogitare cuperet.

NOTÆ.

3 Temporibus callidissimè interveniens. | Illum Chamæleonti non absimilem fuisse scribit Plutarchus, quem etiam in eo vincebat, quod Chamæleon colori candido se simulare non potest.

6 Educatus in domo Periclis. | Viri inter Athenienses clarissimi, plurimumque autoritate polleptis, aded ut per 40. annos remp. gubernaverit. Plutarch. vide.

7 Privignus enim ejus fuisse dicitur. | Immò sororis filium Diodor. Suidas. Aul. Gellius, lib. 25. c. 17. fuisse asserunt ; quod tamen facile conciliari potest ; nam reverà si Pericles non Alcibiadis, at saltē uxoris ejus vitricus fuit, quia Hipponici filiam, quam Hyparetam vocat Plutarchus, Alcibiades uxorem habuit, hujus vé-

ro Hipponici conjugem in uxorem postea duxit Pericles. Plutarch. in Pericle.

8 Eruditus fuit à Socrate. | Philosopho Atheniensi, qui Apollinis Oraculo omnium sapientissimus est judicatus.

9 De quo mentionem facit Plato. | De amore illo lege Aristophanem in nebulis.

10 In Symposio. | Id est, in libro qui inscribitur Symposium, seu convivium.

11 Bello Peloponnesiaco. | De quo Thucydides.

12 Omnes Hermæ. | Id est, Mercurii statuas lapideas quadratas, & ad cubi figuram conformatas, nimirum sine manibus, & quorum capita mutari pote-

34 CORNELII NEPOTIS,

rat, Andocidisque Hermes vocatus est. Hoc quum appareret, non sine magna multorum consensione esse factum, quod non ad privaram, sed ad publicam rem pertineret, magnus multitudini timor est injectus, ne qua repentina vis in civitate existeret, quæ libertatem opprimeret populi. ¹⁴ Hoc maximè convenire in Alcibiadem videbatur, quod & potentior & major, quàm privatus, existimabatur. Multos enim liberalitate devinxerat, (c) plures etiam operâ forensi suos reddiderat. Quare fiebat ut omnium oculos, quotiescunque in publicum prodisset, ad se converteret, ne-
¹⁰ que ei par quisquam in civitate poneretur. Itaque non solum in eo spem habebant maximam, sed etiam timorem, ¹⁵ quod & obesse plurimum & prodesse poterat. Aspergebatur etiam infamiâ, ¹⁶ quod in domo suâ facere mysteria dicebatur, quod nefas erat more Atheniensium, idque non ad religionem, sed ad conjurati-
¹⁷ onem pertinere existimabatur.

C A P. IV. (d) Hoc crimine in contentionem ab inimicis com-
pellebatur. Sed instabat tempus ad bellum proficiscendi. Id ille intuens, neque ignorans civium suorum consuetudinem, postula-
²⁰ bat, ut si quid de se agi vellent, potiùs de præsentis quæstio habe-
retur, quàm absens invidiæ crimine accusaretur. Inimici verò ejus, quiescendum in præsentia, quia nocere se ei non posse intel-
ligeant, & illud tempus expectandum decreverunt, quo exisset, ut sic absentem aggrederentur: itaque fecerunt. Nam postquàm in Siciliam eum pervenisse crediderunt, absentem, quod sacra vi-
²⁵ olâsser, reum fecerunt. Quâ de re quum ei nuncius à magistratu in Siciliam missus esset, ut domum ad causam dicendam rediret, elsetq; in magna spe provinciæ benè administrandæ; non parère noluit, & in

INTERPRETATIO.

(c) Plurimos pariter judicio defensos sibi conciliârat. (d) Reatu illo ad causam dicendam eum adversarii compellebant.

N O T Æ.

rant; unde Cicero ad Atticum lib. 1. *Hermæ*, inquit, *illi sui Pentelici cum capitibus aneis, de quibus ad me scripsisti, nunc admodum me delectant.* Ideo autem sine manibus, quod omnia, ut inquit Festus, sermo sine manibus conficiat.

¹³ *Andocidisque Hermes.* Andocides unus ex 10. præcipuis Athen. Rhetoribus.

¹⁴ *Hoc maximè convenire in Alcibiadem videbatur.* Non directè id factum Alcibiadi imputatum esse quidam scribunt; sed Argis qui privato tunc Alcibiadis hospitio continebantur, quique omnes

propterea à civibus concisi sunt. Diod. l. 13.

¹⁵ *Quod & obesse plurimum.* Ad hoc refertur quod Timon ille hominum osor unum Alcibiadem amabat, quod magno malo illum aliquando Atheniensibus fore præfigeret.

¹⁶ *Quod in domo suâ facere mysteria dicebatur.* Id est, Cereris sacra, Justino teste l. v. ab initio; quæ quidem nocte fiebant, eaq; revelare nefas; at verò duplicis erant generis, magna seu quinquennalia, & parva seu triennalia, quæ de re consule Plin. l. 24.

triremem, quæ ad eum deportandum erat missa, ascendit: 17 ac
Thurios in Italiam pervectus, multa secum reputans de immoderata civium suorum licentia crudelitatemque erga nobiles: utilissimum ratus impendentem evitare tempestatem, clam se à custodibus subdaxit, & inde primum 18 Elidem, 19 deinde Thebas venit. Postquam autem se capitis damnatum, bonis publicis, audivit, & id quod usu venerat, 20 Eumolpidas sacerdotes à populo coactos, (e) ut se devoverent, ejusque devotionis, quo restatior esset memoria, exemplum in pila lapidea incisum esse positum in publico: Lacedæmonem demigravit. Ibi (21 ut ipse prædicare consueverat) non adversus patriam, sed inimicos suos bellum gessit, quod iidem hostes essent civitati; nam quum intelligerent, se plurimum prodesse reipublicæ, ex ea ejecisse, plusque iræ suæ quam utilitati communi paruisse. Itaque hujus consilio Lacedæmonii cum Persarum rege amicitiam fecerunt: 22 deinde Deceliam in Attica munierunt, presidioque perpetuo ibi posito, in obsidione Athenas tenuerunt. Eiusdem operæ Ioniæ à societate averterunt Atheniensium, quo facto multo superiores bello esse ceperunt.

C A P. V. Neque verò his rebus tam amici Alcibiadi sunt facti, quam timore ab eo alienati. Nam quum acerrimi viri præstantem prudentiam in omnibus rebus cognoscerent: perstiterunt, ne charitate patriæ ductus, aliquando ab ipsis descisceret, & cum suis in gratiam rediret. Itaque tempus ejus interficiendi querere instituerunt. Id Alcibiadi diutius celari non potuit, erat enim ea sagacitate, ut decipi non posset; præsertim quum animum attendit. 23

INTERPRETATIO.

(e) Ut se diris devincerent, & quo execrationis illius memoria magis innotesceret.

NOTÆ.

17 Ac Thurios in Italiam pervectus. Thurios, ab oppido Thurio inter Crathim & Sybarim amnes sito, unde Thurina regio ex qua Aug. Cæsaris majores oriundi erant. Sueton. Olim & ipsum oppidum Sybaris dicebatur. De ea urbe Diodorus lib. 12. & Strabo lib. 6. Porro legitur *Thurii, urum*; & *Thurium, vii.*

18 Elidem. Peloponnesi regionem in Occidentali Tractu non procul ab Olympiâ: Virg. Georg. 3.

19 Deinde Thebas. Beotiz oppidum ad Ifmenum amnem, cui proximus mons Cithæron Sphingis fabulâ clarus.

20 Eumolpidas Sacerdotes. Eumolpida, ab Eumolpo quodam Rege,

quem Egypti generis fuisse refert Diodorus. Vel ut alii placent, ab alio quodam, Eumolpo Atheniensi Poetâ, quem Suidas Musæi Poetæ, quidam Orphej filium dicunt. Hic autem Homerum fuisse traditur.

21 Ut ipse prædicare consueverat. Extat apud Xenophontem lib. 1. c. 16. hac de re popularis execratio & absolutio.

22 Deinde Deceliam in Attica munierunt. Agri Attici locus est, de quo frequenter loquitur Thucydides, quo munio Lacedæmonii Atheniensibus reditus cum e regione, tum ex argenti fodinis incipiebant, & veluti obsidione Athenas tenebant. Vide *Isocratem in oratione de Pace.*

set ad cavendum. Itaque ad Tissaphernem præfectum regis Darii se contulit. Cujus quum in intimam amicitiam pervenisset, & Atheniensium, malè gestis in Sicilia rebus, opes senescere, contra Lacedæmoniorum crescere videret: initio cum Pisandro præ-
 5 tore, ²³ qui apud Samum exercitum ²⁴ habebat, per internuncios colloquitur, & de reditu suo facit mentionem. Erat enim eodem quo Alcibiades sensu, populi potentia non amicus, & optimarum fautor. ²⁵ Ab hoc destitutus, primum ²⁶ per Thrasybulum Lyci filium, ab exercitu recipitur, prætorque fit apud Samum. Post, ²⁷ suffragante Theramene, plebiscito restituitur, par-
 10 risque absens imperio præficitur simul cum Thrasybulo & Theramene. Horum imperio tanta commutatio rerum facta est, ut Lacedæmonii, qui paulò antè victores viguerant, perterriti pacem peterent. Victi enim erant quinque præliis terrestribus, ²⁸ tribus
 15 navalibus: in quibus ducentas naves triremes amiserant, quæ capte in hostium venerant potestatem. Alcibiades simul cum collegis receperat Ioniam, Hellespontum, multas præterea urbes Græcas, quæ in ora sitæ sunt Asiæ, quarum expugnauerant complures ²⁹ in his Byzantium. Neque minùs ultas consilio ad ami-
 20 citiam adjunxerant, quod in captos ³⁰ clementiâ fuerant usi.

CAP. VI. Ita præda onusti, locupletato exercitu, maximis rebus gestis Athenas venerunt. ³¹ His quum obviam universa civitas in Pyræum descendisset, tanta fuit omnium expectatio visendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus conflueret, perinde ac
 25 si solus advenisset. Sic enim populo erat persuasum, & adversas

NOTÆ.

²³ Cum Pisandro Prætor. | Silicet Atheniensium.

²⁴ Qui apud Samum. | Samos, vel Samo insula est Icarii maris, ab Ioniâ brevi freto discreta, nec procul ab Epheso, olim Junoni dicata, quod in ea nata esse crederetur. Est & alia in mariægæo ad Thraciam, quæ idcirco Samothracia dicitur.

²⁵ Ab hoc destitutus. | Legendum videretur, ad hoc, quod idem est ac præterea, ita ut hic foret sensus. Ad hoc destitutus. Præterea ab amicis desertus: Nam à Pisandro non destitutus, immò adjutum scribit Thucydides. Tamen ex eodem Thucydide legitur reverà ab eo fuisse destitutum postea, & eo invito ab Atheniensibus Alcibiadem fuisse receptum, & rerum summæ præpositum: Vide lib. 8. sub finem, atque zedò nihil mutandum esse arbitror.

²⁶ Per Thrasybulum Lyci filium. |

Thrasybulus Atheniensis dux, exul factus comparato exercitu omnia Athenis restituit, exulesque quos inter Alcibiades erat, plebiscito reduxit. Cicero Philipp. 1. & Val. Max. lib. 4. c. 1.

²⁷ Suffragante Theramene. | Nobili Atheniensis Agnoris filio. Vide Thucydidem lib. 8.

²⁸ Tribus navalibus. | Quorum postremum ad Cyzicum, in quo Alcibiades Mindarum Lacedæmoniorum Ducem interfecit. Xenoph. lib. 1.

²⁹ In his Byzantium. | Proditione captum refert Xenophon, & prætorum nomina recenset lib. 1. In quo consentiunt Diodorus lib. 8. & Plutarchus in Alcibiade.

³⁰ Clementiâ fuerant usi. | Nam Byzantinis urbem suam reddiderunt, nec in eos saevierunt. Diodorus lib. 13.

³¹ His quum obviam universa Civitas descendisset. | De glorioso Alcibiadis superi-

superiores, & præsentes secundas res, accidisse ejus operâ, (f) Itaque & Siciliae amissum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ suæ tribuebant, quodd talem virum è civitate expulissent. Neque id sine causa abitrari videbantur. Nam postquàm exercitui præesse cœperat, neque terrâ, neque mari hostes pares esse potuerant. 5 Hic ut navi egressus est, quanquam Theramenes & Thrasylbulus eisdem rebus præfuerant, simulque venerant in Pyræum, tamen illum unum omnes prosequiebantur : (& id quod nunquam antea usu venerat, nisi Olympiæ victoribus) 12 coronis aureis æneisque vulgò donabatur. 33 Ille lacrymans talem benevolentiam civium 10 suorum accipiebat, reminiscens pristini temporis acerbiratem. (g) Postquam Astu venit, concione advocatâ, sic verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit quin ejus casum lacrymârit, inimicûmque his se ostenderit, quorum operâ, patriâ pulsus fuerat : perinde ac si alius populus, non ille ipse qui tum fiebat, eum 34 sacrilegii dam- 15 nâisset. Restituta ergo huic sunt publicè bona. 35 Iidemque illi Eumolpidæ sacerdotes (h) rursus refecrare sunt coacti, qui eum devoverant, pilæque illæ, (i) in quibus devotio fuerat scripta, in mare præcipitatae.

C A P. VII. Hæc Alcibiadi lætitia minùs fuit diuturna. Nam 29 quum ei essent omnes honores decreti, totâque respublica domi bellicque tradita, ut unius arbitrio gèreretur, & ipse postulâisset ut duo sibi collegæ darentur, Thrasylbulus & Adimantus, neque id negatum esset : classe in Asiam profectus 36 quodd apud Cymen 25 minùs ex sententiâ rem gesserat, in invidiam recidit. Nihil enim eum non efficere posse ducebant. Ex quo fiebat, ut omnia minùs prosperè gesta, ejus culpæ tribuerent, quum eum aut negliger aut malitiosè fecisse loquerentur, sicut accidit. Nam cor-

INTERPRETATIO.

(f) Quamobrem & quod Siciliam amisissent, & Lacedæmonii vicissent, imputabant. (g) In urbem reversus. (h) Iterum ad eum sacris restituendum compulsi sunt, qui eum à sacris arcuerant. (i) Quibus execratio insculpta erat.

NOTÆ.

dis in Patriam reditu lege Xenophontem lib. 1. c. 10. Et Justin. lib. 5. c. 4.

32 Coronis aureis æneisque vulgò donabatur. | Sunt qui legant, Coronis aureis, æneisque : Ego verò vulgatam lectionem sequor, ita ut hic sit verborum sensus, nimirum Alcibiadem pro ejuslibet facultatibus duplici Coronarum genere donatum : à Divitibus quidem, aureis, à Pauperibus verò æneis. Ita Gebhardus in Alcibiade.

33 Ille lacrymans. | Præ gaudio.

34 Sacrilegii damnosus. | Id est, Ceteris mysteriorum sacrum silentium violasse.

35 Iidemque illi Eumolpida Sacerdotes. | Vide paulò suprà.

36 Quod apud Cymen. | Urbs est Æolidis prope Lesbum insulam : Pompon. l. 1. quæ & Cuma dicta est, Æolicarum urbium maxima, & ferè metropolis.

ruptum à rege, capere Cymen noluisse arguebant. (k) Itaque huic maximè imputamus malo causam fuisse nimiam opinionem ingenii atque virtutis. Timebatur enim non minùs quàm diligebatur, ne secundà fortunà magnisque elatus opibus, tyrannidem concupisceret. Quibus rebus factum est ut absenti magistratum abrogarent, & alium in ejus locum substituerent. Id ille ut audivit, domum reverti noluit, 37 & se Perinthum contulit, ibique tria castella communivit, 38 Bornos, Byziam, Macrontichos: manūque collectā, primus Græciæ in Thraciam introiit: gloriosus 10 existimans barbarorum prædā locupletari quàm Graiorum. Quæ ex re creverat cū famā tūm opibus, magnāque amicitiam sibi 39 cum quibusdam regibus Thraciæ pepererat.

C A P. VIII. Neque tamen à charitate patriæ potuit recedere. Nam quū 40 apud Ægos flumen Philocles prætor Atheniensium 15 classem constituisset suam, 41 neque longè abesset Lysander prætor Lacedæmoniorum, qui in eo erat occupatus, ut bellum quam diutissimè duceret, quodd ipsi pecunia à rege suppeditabatur: contra Atheniensibus exhaustis, præter arma & naves 42 nihil erat super: Alcibiades ad Atheniensium venit exercitum, (l) ibique 20 præsentē vulgo agere cœpit, si vellent, se coacturum Lysandrum aut dimicare, aut pacem petere. Lacedæmonios eò nolle configere classe, quodd pedestribus copiis plusquam navibus valerent. Sibi autem esse facile Seurthen regem Thracum deducere, ut eos terrā depelleret. Quo facto necessariò aut classe conflicturos, 25 aut bellum composituros. Id etsi verè dictum Philocles animadvertēbar, tamen postulata facere noluit, quodd sentiebat se, Alcibiade recepto, nullius momenti apud exercitum futurum. Et si quid secundi evenisset, (m) nullam in ea re suam partem fore:

INTERPRETATIO.

(k) Quamobrem ex immoderata expectatione quam de prudentiâ, & ejus fortitudine conceperant, hoc præsertim malum oriri putamus. (l) Hicque præsentibus militibus proponere orsus est. (m) Nullatenus se gloriæ participem futurum.

NOTÆ.

37 Et se Perinthum contulit.] Urbem Thraciæ ad Propontidem, quæ & Heraclæa dicitur.

38 Bornos, Byziam, Macrontichos.] Bornos non alibi mihi occurrisse memini. Byzia verò est arx regum Thraciæ à Terei nefando crimine hirundinibus invisâ, Plin. lib. 4. c. 11. Macrontichos autem Oppidum est Thraciæ, non procul ab Isthmo Chersonesi, sic dictum à longo muro, quem Alcibiades ibi à Propontide ad Melanem

sinum duxit, Chersonesum à reliqua excludens Thraciâ. Plin. ibid.

39 Cum quibusdam Regibus Thracia.] Hos Diodorus lib. 8. Medocum & Seurthen vocat.

40 Apud Ægos flumen.] Thraciæ, de quo jam supra.

41 Neque longè esset Lysander.] Tunc enim erat Lampaci quæ urbs est in ora Asiæ ad Propontidem. Vide Strabonem lib. 3.

42 Nihil erat super.] Anastrophe, contra

contra ea, si quid adversi accidisset, se unum ejus delicti futurum reum. Ab hoc discedens Alcibiades, *Quoniam*, inquit, *victoria patriæ repugnas, illud moneo, juxta hostes castra habeas nautica. Periculum est enim ne immodestia militum nostrorum occasio detur Lyfandro nostri oppemendi exercitûs.* Neque ea res illum fefellit. Nam Lyfander quum per speculatores comperisset, vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse, navésque penè inanes relictas: tempus rei gerendæ non dimisit, (n) còque imperu totum bellum delevit.

CAP. IX. At Alcibiades, victis Atheniensibus, non satis tu-
ta eadem loca sibi arbitrans: 43 penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit, sperans ibi facillimè suam fortunam occuli posse: falsò. Nam Thraces postquam eum cum magnâ pecuniâ venisse senserunt, insidias ei fecerunt: qui ea, quæ apportavit abstulerunt, ipsum capere non potuerunt. Ille, cernens nullum lo-
cum sibi tutum in Græcia, 44 propter potentiam Lacedæmonio-
rum, ad Pharnabazum in Asiam transiit. (o) Quem quidem aded suâ cepit humanitate, ut eum nemo in amicitia antecederet. Nam-
que ei 45 Grunium dederat in Phrygia castrum, ex quo quinquaginta talenta vectigalis capiebat. Quâ fortunâ Alcibiades non e-
rar contentus, neque Athenas victas Lacedæmoniis servire poterat pati. Itaque ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione, sed videbat id 46 sine rege Persarum non posse fieri: idcòque eum amicum sibi cupiebat adungi; neque dubitabat facilè se consequuturum, si modò ejus conveniendi habuisset potestatem. 47 Nam
Cyrum fratrem ei bellum clàm parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, sciebat. Id si ei aperuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat.

INTERPRETATIO.

(m) Nullatenus se gloriæ participem futurum. (n) Eâque aggressione bellum penitus confecit. (o) Cui quidem suæ urbanitatis causâ tam gratus fuit.

NOTÆ.

pro, nihil supererat.

43 Penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit.] In Bithyniam profugisse ait Plutarchus; quod non prorsus alienum est à Nepotis mente, nam & Thraces Bithyniæ partem incolebant, atque ipsi Thraces Bithyni dicti postquam in Asiam transfretâssent. Unde Claudianus. *Thyni Thraces, erant quæ nunc Bithynia fertur.* Vide Plin. lib. 2. c. 31.

44 Propter potentiam Lacedæmoniorum.]

Qui devictis Atheniensibus terræ & maris Imperium obtinebant.

45 Grunium dederat in Phrygiâ.] Le-gionem Grunium in exemplis Basilien-sibus. De hoc Castro loquitur lib. 3. de reb. gr.

46 Sine Rege Persarum.] Artaxerxe qui Dario successerat.

47 Nam Cyrum.] Artaxerxis fratrem; & Darii filium, cui Pater testamento legaverat civitates quarum præfectus erat. Justin. lib. 5. c. 11.

CAP. X. Hæc quum moliretur, peteretque à Pharnabazo ut ad regem mitteretur : 48 eodem tempore Critias cæterique tyranni Atheniensium certos homines ad Lysandrum in Asiam miserunt, qui eum certiores facerent, nisi Alcibiadem sustulisset, nihil earum rerum fore ratum; quas ipse Athenis constituisset, 5 Quare si suas res gestas manere vellet, illum persequeretur. 49 His Lacon rebus commotus, statuit accuratius sibi agendum cum Pharnabazo. (p) 50 Huic ergo renunciat, quæ regi cum Lacedæmoniis essent; nisi Alcibiadem vivum aut mortuum tradidisset. Non tulit hoc satrapes, & violare clementiam, quàm regis opes minui maluit. 51 Itaque misit Sysamithren & Bagoam ad Alcibiadem interficiendum, 52 quum ille esset in Phrygia, iterque ad regem pararet. (q) Missi, 53 clam viciniori in qua tum Alcibiades erat, dant negotium, ut eum interficiant. Illi quum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat, eamque succenderunt, ut incendio conficerent quem manu superari posse diffidebant. Ille autem sonitu flammæ excitatus, quod gladius ei erat subductus (r) 54 familiaris sui subalare telum eripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadia hospes, qui nunquam discedere voluerat. Hunc sequi se jubet, & id quod in præsentia vestimentorum fuit, arripuit. 55 His in ig-

INTERPRETATIO.

(q) Illi igitur abnegat Regi cum Lacedæmoniis quidquam faderis esse. (q) Ministri latenter iis quibus tum vicinus Alcibiades erat, curam imponunt. (r) Servi sui pugionem extrahit.

NOTÆ.

48 Eodem tempore Critias. 30 Tyrannorum apud Athenienses immanissimus. Cic. lib. 1. Tusq. quest. c. 96.

49 His Lacon. Id est, Lysander, Lacon dictus, quia Lacedæmon erat in Laconia.

50 Huic ergo renunciat, qua Regi cum Lacedæmoniis essent. Aliquid sanè hic supplendum esse, aut restituendum putarem, hoc ferè modo: Huic ergo renunciat fadera, qua Regi cum Lacedæmoniis essent, sedve non posse: nisi renunciare idem esset, ac irritum facere. Unde Cic. ad Atticum renuntiare conductionem, id est, irritam facere. Renuntiare alicui hospitium. Idem Cicerone. Quod idem est ac si Gallicè diceretur, Declarer à quelqu'un qu'on renonce au droit d'hospitalité avec lui. Renuntiare vitæ. Suet. Declarer qu'on renonce à la vie.

51 Itaque misit Sysamithren & Ba-

goam. Sysamithren Pharnabazi patrum fuisse quidam volunt ex Plutarcho, quod nomen Persicum est. Bagoam verò, non tam nomen esse proprium, quam commune, apud Persas Eunucham significant, verisimile est.

52 Quum ille esset in Phrygia. Min. Asia regione, Cariz, Lydiz, Myfiz, & Bithyniz finitimâ, duplex est, superior & inferior, in hac postremâ situm erat Ilium ad Montis Idæ radices.

53 Clam viciniori. Hanc vicinitatem Melissam vocatam scribit Athenæus l. 13. Quam urbis nomen esse volunt Geographi; hancque fuisse Phrygiæ civitatem testatur idem Athenæus ibidem c. 12.

54 Familiaris sui subalare telum eripuit. Quod sic est, seu pugio, sic dictum quia ejus erat brevitatis, ut sub alis gestari posset.

55 His in ignem ejectis. Ut neminem

nem eiectionis, flammæ vim transiit. Quem ut barbari incendium effugisse viderunt, eminus ⁵⁶ telis missis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. ⁵⁷ At mulier quæ cum eo vivere consueverat, muliebri sua veste contextum, ædificii incendio mortuum cremavit, quod ad vivum interimendum erat comparatum. Sic Alcibiades, annos circiter quadraginta natus, diem obiit supremum.

C A P. XI. ⁵⁸ Hunc infamatum à plerisque, tres gravissimi historici summis laudibus extrulerunt: ⁵⁹ Thucydides, qui ejusdem ætatis fuit: Theopompus, qui fuit post aliquantulum natus: & ⁶⁰ Timæus, ¹⁰ qui quidem duo maledicentissimi, nescio quomodo in illo uno laudando consenserunt. Nam ea, quæ supra diximus, de eo prædicarunt, atque hoc amplius, quum Athenis splendidissima civitate natus esset, omnes Athenienses splendore ac dignitate vitæ superasse. Postquam inde expulsus Thebas venerit, adeo ¹⁵ studiis eorum inservisse, ut nemo eum labore corporisque viribus posset æquiparare. ⁶¹ Omnes enim Bæotii magis firmitati corporis quam ingenii acumini inserviunt. Eundem ⁶² apud Lacedæmonios, quorum moribus summa virtus in patientiâ ponebatur, (f) sic duritici se dedidisse, ut parsimonia victus atque cultus omnes ²⁰

INTERPRETATIO.

(f) Adeo austeram vitam duxisse,

NOTÆ.

pe suo pondere vim flammæ obruerent.

⁵⁶ *Telis missis interfecerunt.* | Varii varia de Alcibiadis morte referunt; alii in cubiculo in quo dormiebat crematum esse dicunt, ut Justin. l. 5. c. 3. his verbis: *Cum occidi aperte non posset, vivus in cubiculo in quo dormiebat, crematus est.* Contra verò Aristoteles lib. 6. de naturâ animalium c. 29. in Elapho Asiæ monte occubuisse memorat, in quo monte omnes Cervæ scissæ sunt aure.

⁵⁷ *At mulier quæ vivere cum eo consueverat.* | Alii Timandram vocant, ut Plutarch. quam Laidis Corinthiæ matrem fuisse refert. Alii Theodoram, ut Athenæus, lib. 13. c. 12.

⁵⁸ *Hunc infamatum à plerisque.* | Athenæus lib. 12. cap. 9. refert Antiphonem quemdam librum contumeliæ scripsisse in Alcibiadem; & l. 13. c. 12. Lysiam oratorem in eundem orationem composuisse,

⁵⁹ *Theopompus.* | Chius orator & Historicus simul, post Thucydidem & Herodotum.

⁶⁰ *Timæus.* | Qui a maledicentiâ sui Epitimæus dictus est. Id est, objurgator; scilicet historicus, ut Thucydidem & Philistum se facile superaturum jactaret. Plutarch. in Niciâ. Aliter Cic. 2. de Orat.

⁶¹ *Omnes enim Bæotii.* | Bæotiæ ad Septentrionem Atticæ circa Ispenum amnem populi, qui plus studii & operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio; quos aliqui propterea *πυγὴ τοῦ σώματος* denominatos volunt, Cic. de fato; Athenis tenuis calum, ex quo acutiores etiam censebantur Attici: Crassum Thebis; itaque pingues Thebani & valentes.

⁶² *Apud Lacedæmonios, quorum moribus summa virtus in patientiâ ponebatur.* | Propter austeritatem legum Lyncurgi. Vide Hor. Od. 7. l. 1. Carm.

Lacedæ-

Lacedæmonios vinceret. Fuisse apud ⁶³ Thracas homines vino-
 lentos ⁶⁴ rebusq; venereis deditos : hos quoq; in his rebus an-
 teceffisse. Venisse ad Persas, apud quos summa laus esset ⁶⁵ for-
 titer venari, luxuriosè vivere. Horum sic imitatum consuetudi-
 nem, ut illi ipsi cum in his maximè admirarentur. Quibus re-
 bus effecisse, ut, apud quoscunq; esset, princeps poneretur, habe-
 returq; charissimus. Sed satis de hoc : reliquos ordiamur.

N O T Æ.

⁶³ Thracas homines vinolentos. | Quos Ovid. 6. Metamorph.

Greci *απρτωρις* vocarunt, sicut &

Scythas : unde Horatius 1. Od.

*Naris in usum latitia Scyphis
 Pugnare Thracum est.*

*Digna quidem facies, sed & hanc in-
 nata libido
 Exastimulat, &c.*

⁶⁴ Rebusque venereis deditos. | De his Cyropæd. & Strabo lib. 13.

⁶⁵ Fortiter venari. | Xenoph. lib. 1;

VIII.

THRASYBULUS LYCI

Filius, Atheniensis.

C A P. I.

SI per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc pri-
 mum omnium ponam. Illi sine dubio neminem præfero, fide,
 constantia, magnitudine animi, in patriam amore. Nam quod
 multi voluerunt, pauci potuerunt, ab uno tyranno patriam libera-
 re, huic contigit, ut à triginta oppressam tyrannis, & servitute
 libertatem vindicaret. Sed nescio quomodo, quum eum nemo an-
 teiret his virtutibus, multi nobilitate præcurrerunt. Primum
 Peloponnesio bello multa hic sine Alcibiade gessit : ille nullam

N O T Æ.

1. THRASYBULUS LYCI
FILIUS | Jam de Lyco Thrasybuli
 patre in Alcibiade.

² Huic contigit ut à triginta Tyrannis. |
 Quos nimirum Lacedæmonii victores
 Atheniensibus à Lyfandro victis præfe-
 cerant & quibus Thrasybulus ipse in ex-

ilium pulsus fuerat.

⁹ Nobilitate præcurrerunt. | Quædam
 editiones habent, præcurrerunt, quod mi-
 nimè probandum.

⁴ Multa hic sine Alcibiade gessit. | De
 quibus Xenoph. lib. 1. de reb. gr. Diodot.
 13. Et Cicero pro Muræna.

rem sine hoc, (a) quæ ille universa naturali quodam bono fecit lucrari. Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus & fortunâ, (b) quod in prælii concursu apud res à consilio & ad vires vimque pugnantium. (c) Itaque jure suo nonnulla ab imperatore miles, plurima verò fortuna vindicat: (d) seque his plus valuisse quàm ducis prudentiam verè potest prædicare. Quare illud magnificentissimum factum proprium est Thrasybuli: Nam quum triginta tyranni, præpositi à Lacedæmoniis, servitute oppressas tenerent Athenas, plurimos cives, quibus in bello pepercerat fortuna, partim patriâ expulissent, partim interfecissent, plurimorum bona publicata inter se divisissent: non solum princeps, sed & solus initio bellum his indixit.

C A P. II. 6 Hic enim quum Phylon confugisset, (quod est castellum in Atticâ munitissimum) non plus habuit secum, quàm triginta de suis. Hoc initium fuit salutis Atticorum: hoc robur liberatis clarissimæ civitatis. Neque verò hic contemptus est primò à tyrannis, (e) sed ejus solitudo: (f) quæ quidem res & illis contemnentibus pernicipi, & huic despecto, saluti fuit. Hæc enim illos ad persequendum segnes, (g) hos autem tempore ad comparandum dato, fecit robustiores. Quò magis præceptum illud omnium in animis esse debet, *Nihil in bello oportere contemni*: nec sine causa dici, 8 *Matrem timidi flere non solere*. (h) Neque tamen pro opinione Thrasybuli auctæ sunt opes, nam jam tum illis temporibus fortius boni pro liberate loquebantur, quàm pugnant. Hinc in Piræum transit, 9 Munichiamque munivit. Hanc

INTERPRETATIO.

(a) *Quæ hic omnia optimâ quâdam naturâ adeptus est.* (b) *Quod inter pugnandum Ducis consiliorum exitus ex bellatorum viribus animisque dependens.* (c) *Idcirco sibi quâdam, ut par est, à Duce miles, plura vero seorsum repetit.* (d) *Atque suas vires victoria magis, quàm Imperatoris consilium, contulisse, non falsò valet gloriari.* (e) *Sed, quod solus esset.* (f) *Qui quidem contemptus à his qui contemnebant exitum, illi verò qui contemnebatur salutem attulit.* (g) *Illos verò morâ ad pugnandum datâ, viribus auxit.* (h) *Minus verò quàm ferebat opinio Thrasybuli vires crevera.*

N O T Æ.

5 *Ad vires vimque pugnantium.* Variè à variis hic locus legitur. Laminus enim ad vires virtutemque pugnantium. Puteanus ad vires vimque pugnantium. Quidam ad vires undique pugnantium. Alij denique ad vires nostrum cuiusque pugnantium. At ego nihil mutandum esse arbitror, quia Authoris mens ea est, ut pugnae exitum ad corporis vires, & vim animi referat.

6 *Hic enim quum Phylon confugisset.* Locus erat munitus distans Athenis 6 stadiis in Oenide tribu, de quo meminit scholia in Aristophanis Plutum, Act. 3. Sc. 1. Et Xenoph. lib. 1.1. de reb. gr. c. 8. Justin. lib. 5. c. 9.

7 *Quam triginta de suis.* Septuaginta fuisse refert Xenophon ibidem.

8 *Matrem timidi flere non solere.* De hoc Adagio vide Erasmus.

9 *Munichiamque munivit.* Munibis

bis tyranni oppugnare sunt adorti : ab eaque turpiter repulsi, pro-
 tinus in urbem, armis impedimentisque amissis refugerunt. Usus
 est Thrasybulus non minus prudentiâ quàm fortitudine, (i) nam
 cedentes violari vetuit, cives enim civibus parcere æquum cense-
 5 bat. Neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare
 voluit. (k) ¹⁰ Neminem jacentem veste spoliavit : Nil attigir
 nisi arma, quorum indigebat, & quæ ad victum pertinebant.
 In secundo prælio ¹¹ cecidit Critias dux tyrannorum, quum
 quidem ex adversus Thrasybulum fortissimè pugnaret.
 10 C A P. III. Hoc dejecto, Pausanias venit Atticis auxilio, Rex
 Lacedæmoniorum. Is inter Thrasybulum & eos, qui urbem tene-
 bant, fecit pacem his conditionibus : *Ne qui, præter triginta ty-*
rannos, ¹² & decem, qui postea prætores creati, ¹³ superioris more
crudelitatis erant usi, adficerentur exilio : neve cujusquam bona
 15 *publicarentur : ¹⁴ reipublicæ procuratio populo redderetur.* Præ-
 clarum hoc quoque Thrasybuli, quod reconciliatâ pace, quum
 plurimùm in civitate posset, legem tulit ; *ne quis anteaſtarum*
rerum accusaretur, & ne mulctaretur : ¹⁵ eamque illi legem O B-
LIVIONIS appellârunt. Neque verò hanc tantùm fe-
 rendam curavit, sed etiam ut valeret, effecit. Nam quum qui-
 20 dam ex his qui simul cum eo in exiliò fuerant, eadem facere e-
 orum vellent, cum quibus in gratiam reditum fuerat ; publicè
 prohibuit, & id quod pollicitus erat, præstitit.

INTERPRETATIO.

(i) Nam non resistentibus vim inferri prohibuit. (k) Nullum in acie casum
 eunxit.

NOTÆ.

chya cumulus est in Chersonesi for-
 mam curvatus, ingressum habens ore
 angusto, à quo murus 40. stadiorum
 longitudinis protendebatur, Athenarum
 urbem cum Piræo, duobusque aliis
 portibus conjungens. Ovid. 6. Meta-
 morph.

*Munichysque velans agros, gra-
 tamque Minerva
 Despiciebat humum.*

¹⁰ Neminem jacentem veste spoliavit |
 Ut se tantùm adversus improbos & ar-
 matos cives pugnare ostenderet, præter-
 quam quod turpe est & fore Duce indig-
 num ex mortuis lucrum captare, ut refert
 Aristoteles Rhet. 11.

¹¹ Cecidit Critias. | Illum cum Hip-
 pomacho cecidisse narrat Xenoph. 1. 2.
 de reb. gr. Justinus verò 1. 5. c. 9. in eo

bello non Hippomachum, sed Hippolo-
 chum & Critiam omnium tyrannorum
 savissimos periisse ait, quod ad idem re-
 ferri puto.

¹² Et decem qui postea Prætores creati. |
 Ii sunt qui in Piræo imperabant ; Xeno-
 ph. lib. 2. de reb. gr.

¹³ Superioris more crudelitatis erant usi. |
 Hoc est, qui triginta tyrannorum inhu-
 manitatem æmulati fuerant.

¹⁴ Reip. procuratio populo reddere-
 tur. | Id est, status Democraticus resti-
 tueretur.

¹⁵ Eamque illi legem oblivionis ap-
 pellârunt. | Græci ἀπνοστὶ vocant, quâ
 lege cautum erat ut ne qua rerum præ-
 teritarum mentio fieret, omnisque me-
 moria sempiternâ oblivione deleteretur.
 Sic Cicero Philippiçâ I. Et Valer. Max.
 lib. 4. cap. 2.

C A P. IV. Huic pro tantis meritis, ¹⁶ honoris corona à populo data est, ¹⁷ facta duabus virgulis oleaginis : (l) quæ, quod amor civium, non vis, exprefferat, nullam habuit invidiam, magna que fuit gloria. Bene ergo ¹⁸ Pittachus ille, qui septem sapientum numero est habitus, ¹⁹ quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent, Nolite, rogo vos, (inquit) mihi dare quod multi invideant, plures etiam concupiscant. Quare ex istis nolo amplius quam centum jugera, quæ & meam animi equitatem & vestram voluntatem indicent. Nam parva munera, diutina : (m) locupletia, non propria esse consueverunt. Illâ igitur coronâ contentus Thrasybulus, neque amplius requisivit, neque quenquam honore se antecessisse existimavit. Hic sequenti tempore quum prætor classem ²⁰ ad Ciliciam appulisset, neque satis diligenter in castris ejus agerentur vigilæ ; ²¹ à barbaris, ex oppido noctu eruptione factâ, in tabernaculo interfectus est.

INTERPRETATIO.

(l) Quia, quia ex Civium benevolentia, non ex violentia, pervenerat. (m) Opulenta, non stabilia esse solent.

NOTÆ.

¹⁶ Honoris corona. | Hac donabatur quisquis de Rep. bene meritus erat in magna populi frequentia, adjuncto Præconis elogio. Casaub.

¹⁷ Facta duabus virgulis oleaginis. | Quod etiam in usu fuit apud Romanos antequam Coronas è floribus texere didicissent. Unde Virg. 7. Æn.

Centum Oratores angusta ad mania Regis.
Ire jubet, ramis volantes Palladis omnes.

Quia vel qui pacem poscebant, vel pacis auctores erant, olive frondibus coronabantur.

¹⁸ Pittacus ille. | Philosophus Mitylenæus, de quo vide Laertium in ejus vita.

¹⁹ Quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent. Quandoquidem ille ex Lesbos insulâ Melanchrum tyrannum ejecerat, & Phrynonem hostium ducem in singulari certamine reti injecto implicitum superaverat. Vide Laertium, ibidem.

²⁰ Ad Ciliciam appulisset. | Cilicia, hodiè Caramania, Regio est in minori Asia, Syriæ proxima, Tauro monti subjecta. Hunc tamen non in Cilicia, sed in Pamphilia prope Aspendum ejusdem regionis urbem noctu in castris interfectum fuisse scribit Xenoph. l. 4. c. 17.

²¹ A Barbaris. | Hoc est ab Aspendiis, qui propter agrorum suorum devastationem in eum insensu, noctu urbe suâ erumpentes trucidaverunt.

IX. CONON

VI.

CONON ATHENIENSIS.

CAP. I.

3 PELOPONNESIO bello accessit ad rem publicam: in eoque ejus opera magni fuit, nam & prætor pedestribus exercitibus præfuit, & præfectus classis res magnas mari gessit. Quas ob causas præcipuus ei honos habitus est. 2 Namque omnibus unus insulis præfuit. In quâ potestate, Theram cepit, coloniam Lacedæmoniorum. Fuit etiam extremo Peloponnesio bello prætor, 4 quum apud Ægos flumen copiæ Atheniensium à Lyandro sunt devictæ. Sed tum abfuit, eoque pejùs res administrata est, (a) nam & prudens rei militaris, & diligens erat imperii. Itaque nemini erat his temporibus dubium, si adfuisset, illam Athenienses calamitatem 15 accepturos non fuisse.

CAP. II. Rebus autem afflictis quum patriam obsideri audisset, non quæsit ubi ipse luto viveret, sed unde præsidio esset civibus suis. Itaque contulit se ad Pharnabazum satrapem Ioniz & Lydiæ, 6 eundemque generum regis & propinquum: apud quem

INTERPRETATIO.

(a) Si quidem & artem militarem callebat, & ducis partes strenuè implebat.

NOTÆ.

1 CONON. | Is Timothei Atheniensis, non Samii filius fuit.

2 Namque omnibus unus insulis præfuit. | Hæc opinio cum omnibus aliis pugnare videtur, nisi fortè id tempus intelligatur quo victis ad Cnidum amnem Lacedæmoniis adjuvante Pharnabazo, Classi regis Persarum præfectus, omnes insulas à Lacedæmoniis avertit, ut infra videbitur.

3 Theram cepit. | Neque sic legendum, neque ut quidam volunt Pheras, autumnus, sed mihi magis arridet, Pheras cepit, ut colligi potest ex his verbis Xenoph. lib. 4. de reb. gr. Καταπλεύσας δὲ πρὸς τῶν ἐς Πέρσας, de qua etiam urbe memi-

nit Pausanias in Achaicis? estque in Creta insula, à Messeniis condita. De qua Plinius, lib. 4. c. 12.

4 Quum apud Ægos flumen. | De hoc in Lyandro.

5 Sed tamen abfuit. | Id Xenoph. l. 2. c. 3. de reb. gr. & Plutarchus in vita Lylandri negant, eumque ex eo prælio fugisse ad Evagoram Cypri Regem cum 2. triremibus restantur, quibus & Justinus l. 6. & Isocrates in Euagorâ non dissentiunt.

6 Eundemque generum regis. | Duxerat enim Pharnabazus Apamam unam ex Xerxis filiabus. Plutarchus in Artaxerxe.

ut multum gratia valeret, multo labore multisque effecit periculis. Nam quum Lacedæmonii Atheniensibus devictis, in 7 societate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, Agesilaumque bellatum misissent in Asiam, 8 maxime impulsus à Tissapherne, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat, & cum Lacedæmoniiis 1 coherat societatem: hunc adversus Pharnabazus habitus est imperator: re quidem verà exercitui præfuit Conon, ejusque omnia arbitrio gesta sunt. Hic multum 9 ducem summum Agesilaum impedivit, sæpèque ejus consiliis obstitit. (b) Neque verò non fuit apertum, si ille non fuisset, Agesilaum Asiam Tauro tenus regi 19 fuisse erepturum. Qui posteaquàm domum à suis civibus revocatus est, quoddam Bœotii & Athenienses Lacedæmoniiis bellum indixerant: Conon nihilo secius apud præfectos regis versabatur, hisque omnibus maximo erat usui.

C A P. III. Defecerat à rege Tissaphernes, neque id tam Artaxerxi quàm cæteris erat apertum. Multis enim magnisque meritis apud regem, etiam quum in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum si non facile ad credendum inducebatur, reminiscens, ejus se operâ Cyrum fratrem superasse. Hujus accensandi gratiâ Conon à Pharnabazo ad regem missus, posteaquàm venit, primum ex more Persarum 10 ad Chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat, 11 Tithraustem accessit, seque ostendit cum rege colloqui velle, nemo enim sine hoc admittitur. Huic ille inquit, Nulla mora est: sed tu delibera, utrum colloqui malis, an per literas edere, quæ cogitas. Necessè est enim si in conspectum veneris, 25 venerari te regem, (c) quod *ἀδωρήν* illi vocant. Hoc si tibi

INTERPRETATIO.

(b) Manifestumque fuit, si hic defuisset, fore ut Agesilaus Asiam ad Taurum usque Artaxerxi abstulisset. (c) Quod adorare hi nuncupant.

NOTÆ

7 In societate non manerent. | Nepotri refragantur Xenoph. lib. 4. de rebus gr. & Plutarchus in Apophtheg. Illi enim narrans Agesilaum à Lacedæmoniiis in Asiam esse missum, eò quod audierant Artaxerxem exercitum & classes adversus Græcos parare. Non igitur Lacedæmonii, sed Persæ in societate non manebant.

8 Maxime impulsus à Tissapherne. | Tissaphernes præfectus Persarum, cui regis jussu caput abscissum est propter prodicionem. Xenoph. in Agesilao; & Diodor. l. 14.

9 Ducem summum Agesilaum. | Hic Archidami filius, qui post Agidis fra-

tris sui mortem regno potitus est.

10 Ad Chiliarchum. | Χιλιάρχης à Græcis dicitur qui mille viris præponitur. Joseph. l. 3. de bello Judaico: *Μιλιτες* inquit, ad *Centuriones*, illi ad *Chiliarchos* conveniunt. Sed ut dicam quod super eâ re sentio; Chiliarchi gradus secundus erat à Rege, totiusque regni curationem habebat, quemadmodum apud Romanos Præfectus prætorio, & apud Francos olim, *Le Maire du Palais*; sine cujus veniâ nemo ad regem accedere poterat.

11 Tithraustem. | Nomen ipsius Chiliarchi, qui Regis jussu Tissapherni caput abscidit. Xenoph. in Agesilao.

grave

grave est, (d) per me nihilo secius, editis mandatis, conficiēs quod studes. Tum Conon : Mihi verò, inquit, non est grave quemvis honorem habere regi : sed vereor ne civitati meæ sit opprobrio, si, quum ex eâ sum profectus quæ cæteris gentibus imperare consueverit, potius barbarorum quàm illius more fungar. Itaque quæ volebar, huic scripta tradidit.

C A P. IV. Quibus cognitis, rex tantum autoritate ejus motus est, ut Tissaphernem hostem judicârit, & Lacedæmonios bello persequi jussit, & ei permiserit, ¹² quem vellet, eligere ad dispensandam pecuniam. (e) Id arbitrium Conon negavit sui esse consilii, sed ipsius, qui optime suos nosse deberet. Sed se suadere, Pharnabazo id negotii daret. Hinc magnis muneribus donatus, ad mare est missus ut Cypriis & Phœnicibus, cæterisque civitatibus maritimis, naves longas imperaret, classēque quæ proximā æstate mare rueri posset, compararet, dato adjutore Pharnabazo, sicut ipse voluerat. Id ut Lacedæmoniis est nunciatum, (f) non sine curâ administrantur, quodd majus bellum imminere arbitrabantur, quàm si cum barbaro solum contenderent. Nam ducem fortem & prudentem regiis opibus præfuturum, ac secum dimicaturum videbant, quem neq; consilio neque copiis superare possent. Hac mente magnam contrahunt classē : proficiscuntur Pisandro duce. Hos Conon ¹³ apud Cnidum adortus, magno prælio fugat, multas naves capit, complures deprimit. Quâ victoriâ non solum Athenæ, sed etiam cuncta Græcia, ¹⁴ quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio, ¹⁵ liberata est. Conon cum parte navium in patriam venit : muros dirutos à Lysandro utrosque & Piræei & Athenarum, reficiendos curat, pecuniæque quinquaginta talenta, quæ à Pharnabazo acceperat, civibus suis donat.

INTERPRETATIO.

(d) Meâ pariter operâ, scriptis arcana exponendo, quod optas exequeris. (e) Hanc electionem non ad se, sed ad eum pertinere dixit. (f) Non absque sollicitudine tui gesserunt.

NOTÆ.

¹² Quem vellet eligere ad dispensandam pecuniam. | Is apud Romanos Quaestor dicebatur, qui scilicet cogen-dis administrandisque pecuniis præfici-batur.

¹³ Apud Cnidum. | Urbs est in extremo cornu peninsulæ, Carizæ adhaerentis, hodie vulgò *Cabo-Eris*, non longe ab Halicarnasso, & Co insulâ, hæc olim Praxitelis Venere nobilitata fuit, unde Horatius 1. Carm. Ode 30.

O Venus Regina, Cnidi Paphique,

Spectus dilectam Cypren, &c.

¹⁴ Quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio. | Scilicet maritimo, de quo tam diu certamen fuit inter Spartiatis, & Athenienses.

¹⁵ Liberata est. | In perpetuum assertæ Græciæ libertatis monumentum, binæ statuae, sumptu publico, erectæ sunt prope Jovis Servatoris simulachrum, quarum altera Cononi, altera Evagoræ Cypriorum Regi, teste Plutarcho, dicata est.

CAP. V. Accidit huic, quod cæteris mortalibus, ¹⁶ *ut inconsideratior in secundâ quàm in adversâ esset fortuna.* Nam classe Peloponnesiorum devictâ, quum ultum se ¹⁷ injurias patriæ putarer, plura concupivit, quàm efficere potuit. Neque tamen ea non pia & probanda fuerunt, quod potius Patriæ opes augeri, quàm regis, ⁵ maluit. Nam quum magnam auctoritatem sibi pugnâ illâ navali quam apud Cnidum fecerat, constituisset, non solum inter barbaros, sed etiam inter omnes Græciæ civitates: clam dare operam cœpit, ut Ioniam & Æoliam restitueret Atheniensibus. Id quum minus diligenter esset celatum, ¹⁸ Teribazus, qui Sardibus præerat, Cononem evocavit, simulans ad regem eum se mittere velle magnâ de re. Hujus nuncio patens, quum venisset, in vincula conjectus: In quibus aliquandiu fuit. Nonnulli eum ad regem abductum, ibique periisse scriptum reliquerunt. Contra ea ¹⁹ Dinon historicus, cui nos plurimum de Persicis rebus credimus, effu- ¹⁵ gisse scripsit. Illud addubitat, utrum ²⁰ Teribazo sciente, an imprudenter fit factum.

NOTÆ.

¹⁶ *Ut inconsideratior in secundâ, quàm in adversâ esset fortunâ.* Idem de Conone refert Polybus ¹⁷ histor. Et certè, hoc velut in more positum est, ut quos secunda fortuna amplectitur, hos quoque cæcitatibus suis participes faciat.

¹⁷ *Injurias Patriæ.* A Lacedæmoniis illatas.

¹⁸ *Teribazus.* Qui Sardibus præerat Cononem evocavit. At paulò aliter istud refert Xenophon lib. 4. de reb. gr. Diodorus lib. 14. Aiunt enim Teribazum Cononi, ob res prosperè ab eo gestas, invidisse, & hac

prætextâ causâ, quod Atheniensibus pecuniâ & classe regiâ urbes acquireret, eum Sardeis perductum in vincula conjecisse. Isocrates tamen per omnia ferè Nepotil consentit, & aperte significat in Panegyrico, Cononem immeritò à Persis esse comprehensum.

¹⁹ *Dinon historicus.* Hic Persicâ scripsit, Clitarchi pater fuit, vixitque tempore Artaxerxis Occhi, & Philipp. Voss. l. 4. de hist. gr. c. 8.

²⁰ *Teribazo.* Pedestriam copiarum Præfecto. Diodor. lib. 16.

X.

DION HIPPARINI

Filius, Syracusanus.

C A P. I.

Nobili genere natus, (a) ² utraq; implicatus tyrannide Dionysio-
rum. ³ Namque ille superior, ⁴ Aristomachen, sororem Di-
onis, habuit in matrimonio: ex qua duos filios, Hipparinum &
Nysæum, procreavit: totidemque filias, Sophrosynen & Areten.
Quarum priorem Dionysio filio eidem, cui regnum reliquit, nu-
⁵ ptum dedit: alteram, Areten, Dioni: Dion autem præter nobi-
lem propinquitatem, generosamque majorum famam, multa alia
naturâ habuit bona. In his ingenium docile, come, aptum ad ar-
tes optimas: magnam corporis dignitatem, ⁵ quæ non minimum
commendat: magnas præterea divitias à patre relictas, quas ipse
¹⁰ tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori, neque
minùs propter mores quàm affinitatem. Namque etsi Dionysii
crudelitas ipsi displicebat, tamen saluum illum propter necessitudi-
nem, ⁶ magis etiam suorum causâ esse studebat. Aderat in ma-
gnis rebus: ejusque consilio multum movebatur tyrannus, nisi qui
¹⁵ in re major ipsius cupiditas intercesserat. Legationes verò om-

INTERPRETATIO.

(a) Cum utroque Dionysio Tyranno affinitate junctus.

**I DION HIPPARINI FI-
LIUS.** Hipparinum hunc Syracusa-
norum optimatum illustrissimum fuisse
constat ex Diodoro l. 16. Item ex Suidâ &
Plutarcho.

² *Utrâque implicatus tyrannide Dio-
nysiorum.* Scilicet, patris & filii, qui
ambo tyranni dicti sunt.

³ *Namque ille superior.* Pater, nempe,
qui ætate superior.

⁴ *Aristomachen sororem Dionis.* Duas
uxores uno die duxit Dionysius superior,
teste Æliano l. 13. var. hist. Alteram
Locrensem nomine Doridem, & alteram

nomine Aristænetam Hipparini filiam,
Dionis sororem. Unde patet Æliani
& Nepotem circa nomen ultimæ dissen-
tire. Ex Locrensi Dionysium juniorem
habuit; ex Dionis sorore Hipparinum &
Nysæum filios, vel Naræum, ut vult Di-
odorus. Vide Ciceronem 5. libro Tus-
Quæst.

⁵ *Qua non minimum commendat.*
Alias, Commendatur, quod non impro-
bo.

⁶ *Magis etiam suorum causâ.* Nimi-
rùm, propter sororis suæ liberos.

nes, quæ essent illustriores, per Dionem administrabantur. Quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter administrando, crudelissimum nomen tyranni suâ humanitate tegebat. Hunc à Dionysio missum (b) Carthaginenses suspexerunt, ut neminem unquam Græcâ linguâ loquentem magis sint admirati.

CAP. II. Neque verò hæc Dionysium fugiebant, nam quando esset sibi ornamento, sentiebat. Quo fiebat, ut uni huic maxime indulgeret, neque eum secus diligeret ac filium. Qui quidem, quum 7 Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, 8 adolescenti negare non potuit, (c) quin eum arcesceret, quum 10 Dion ejus audiendi cupiditate flagraret. (d) Dedit ergo huic veniam, magnâque eum ambitione 9 Syracusas perduxit. Quem Dion adedò admiratus est atque adamavit, ut se totum ei traderet. 10 Neque verò minùs Plato delectatus est Dione. Itaque quum à Dionysio tyranno 11 crudeliter violatus esset, quippe quem ve- 15 mündari jussisset, tamen 12 eodem rediit, ejusdem Dionis precibus adductus. Interim in morbum incidit Dionysius: quo cum graviter conflictaretur, quæsitiv à medicis Dion, quemadmodum se haberet: simulque ab hñ petiit, si fortè majori esset periculo, ut sibi fierentur. Nam velle se cum eo colloqui de partiendo regno, 13 quòd 20 sororis suæ filios ex illo natos, partem regni putabat debere habere. Id medici non tacuerunt, & ad Dionysium filium sermonem retulerunt. Quo ille commotus, ne agendi cum eo esset Dioni pote-

INTERPRETATIO.

(b) *Pani venerati sunt.* (c) *Quominus illum acciret.* (d) *Huic igitur favorem adducendi fecit, & exquisito apparatu illum Syracusas advexit.*

NOTÆ.

7 *Platonem Tarentum venisse.* Hodie vulgò *Tarento*, urbs est Apulizæ notissima, in intimo recessu sinûs, qui ab eâ dicitur *Tarentinus*.

8 *Adolescenti negare non potuit.* Id est, Dioni qui tum in flore juvenitatis erat, quum Platonem primâ vice audivit, valde docilis, & ingenio acerrimò. Plutarch. in Dione.

9 *Syracusas perduxit.* Civitatem totius Siciliæ tunc facilè Principem, quæ sub Pachyno monte sita est, ubi fons Aretusa Poëtarum carminibus celebratus. Vide Cicer. 6. in Verrem; hodie vulgò *Saragusa*.

10 *Neque minùs Plato delectatus est in Dione.* Vide Laetium in ejus vita. Hujus etiam rei argumentum sunt versus ejus in Dione, qui dilectum à Platone, atque ardentè amatum indignant.

11 *Crudeliter violatus esset.* Quia Platonem de virtute viri boni, & de justitiâ disputantem ferre non potuit, quippe qui vitam justorum esse beatam, tyrannorum miseram diceret, ided inhumaniter eum habuit tyrannus, & tanquam mancipium in foro venumdari jussit. Diodorus l. 15. & Plutarchus in Libello cui Titulus est;

Πῶς αὖ τις διακρίνη τὸν πόλεμα.

12 *Eodem rediit.* Iterùm in Siciliam navigasse Plato ipsemet testis est, sed post mortem Dionysii prioris, quia secundus Dionysius literis ipsi promiserat fore ut si veniret, exulanti Dioni omnia concederet.

13 *Quod Syris sua filios.* Eos nimirum qui ex Aristomachâ sorore suâ, & Dionysio antiquiore nati erant.

stas, (e) ¹⁴ patri soporem medicos dare coëgit. Hoc æger sumptu, somno sopitus, diem obiit supremum.

CAP. III. ¹⁵ Tale initium fuit Dionis & Dionysii simultatis: eaque multis rebus aucta est. Sed tamen primis temporibus aliquandiu simulata inter eos amicitia mansit, quumque Dion non desisteret obsecrare Dionysium, ut Platonem Athenis arcefferet, & ejus consiliis uteretur: ¹⁶ ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, ¹⁷ morem ei gessit: eodemque tempore ¹⁸ Philistum historicum Syracusas reduxit, ¹⁹ hominem amicum non magis tyranno quam tyrannidi. Sed de hoc ²⁰ in eo meo libro plura sunt exposita qui de historicis Græcis conscriptus est. Plato autem tantum apud Dionysium autoritate potuit, valuitque eloquentia, ut persuaserit tyrannidis facere finem, libertatemque reddere Syracusanis. ²¹ A quâ voluntate Philisti consilio deterritus, aliquantulum crudelius esse coepit.

CAP. IV. Qui quidem quum à Dione se superari videret ingenio, autoritate, amore populi. verens ne, si eum secum haberet aliquam occasionem sui daret opprimendi; navem ei triremem dedit, ²² quâ Corinthum deveheretur: (f) ²³ ostendens, se id utriusque

INTERPRETATIO.

(e) Potionem soporiferam Parenti à Medicis dari voluit. (f) Indicans, id à se fieri in commune utriusque bonum, ne, propter mutuam diffidentiam, alteruter alterum supplantaret.

NOTÆ.

¹⁴ Patri soporem.] *Φάρμακον ὑπνῶτικόν*, soporiferam potionem quæ ex nigri papaveris, & cicutæ succo parari solet, eaque frigidissima est, quo mortis genere Athenienses capite damnatos necare solebant. Unde Juven. Sat. 7.

*hunc inopem vidistis Aithena
Nil præter gelidas ausa conferre
cicutas.*

¹⁵ Tale initium fuit Dionis, & Dionysii simultatis.] Paulo aliter super eâ re sentiant Diodorus lib. 16. & Plutarch. in Dione.

¹⁶ Ille, qui in aliquâ re vellet patrem imitari.] Nam Dionysius superior Platonem acciverat, ut supra dictum est.

¹⁷ Morem ei gessit.] Id est, Dioni obtemperans ad Platonem scripsit, ejus epistolæ summa extat inter epistolas Platonis.

¹⁸ Philistum historicum.] Qui à Dionysio patre regno pulsus fuerat; re-

vocatus est autem in invidiam Dionis & Platonis; varias ille conscripsit historias de reb. Siculis cum esset Adrastotiosus & exul. Vossius de historicis Græcis.

¹⁹ Hominem amicum non magis tyranno quam tyrannidi.] Id est, qui non minus tyrannum, quam tyrannidem amabat; reverâ enim cum Dionysio stricto amore copulabatur, nec ejus indoles tyrannide abhorrebat.

²⁰ In eo meo libro.] Hunc nobis temporum injuria abstulit, solumque ejus desiderium reliquit.

²¹ A quâ voluntate Philisti consilio deterritus.] Hunc, ut mox diximus, à exilio revocaverat Dionysius junior, aliquem haberet qui Platoni & Dioni adversaretur.

²² Quâ Corinthum deveheretur.] Corinthus urbs Achaïæ celeberrima, duobus portubus inclita, in Isthmo Peleponnesi, cujus veluti claustrum est, sita.

²³ Ostendens, se id utriusque facere

que facere causâ, ne, quum inter se timerent, alteruter alterum
præoccuparet. Id quum factum multi indignarentur, (g) magnâ-
que esset invidiæ tyranno; Dionysius omnia, quæ moveri pote-
terant Dionis, in naveis imposuit, ad eumque misit. Sic enim
existimari volebat, id se non odio hominis, sed suæ salutis fecisse,
causâ. Postea verò quàm audivit eum in Peloponneso manum
comparare, sibi que bellum facere conari, ²⁴ Areten Dionis ux-
orem alii nuptum dedit, ²⁵ filiumque ejus sic educari jussit, ut
indulgento turpissimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero
priusquàm pubes esset, scorta adducebantur, vino epulique; ¹⁰
obruetur, (h) neq; ullum tempus sobrio relinquebatur. ²⁶ Is
usque eò vitæ statum commutarum ferre non potuit, postquàm
in patriam rediit pater, (namque appositæ erant custodes qui
eum ²⁷ à pristino victu deducerent) ut se è superiore parte ædium
dejecerit, atque ita interierit.

C A P. V. Sed illuc revertor. Postquam Corinthum perve-
nit Dion, & eodem perfugit, ²⁸ Heraclides ab eodem expulsus Di-
onysio, qui præfectus fuerat equitum, omni ratione bellum com-
parare coeperunt: sed non multum proficiebant, ²⁹ quod multo-
rum annorum tyrannis, magnarum opum putabatur. Quam ob ²⁰
causam ³⁰ pauci ad societatem periculi perducebantur. Sed Dion,
fretus non tam suis copiis quàm odio tyranni, maximo animo dua-
bus onerariis navibus, quinquaginta annorum imperium, munitum
quingentis longis navibus, decem equitum, centum peditum milli-
bus, profectus oppugnarum, quod omnibus gentibus admirabile est ²⁵

INTERPRETATIO.

(g) Magnamque in tyrannum invidiam concitasset. (h) Neque ut sobrius esset
spatium dabatur,

NOTÆ.

causâ. | Aliter Plutarchus, aliter Diodo-
rus illud narrant, Plutarchus quidem in
Dione, Diodorus verò lib. 15.

²⁴ Areten Dionis uxorem alii nup-
tum dedit. | Scilicet, Timocrati fami-
liari suo, sed invitam. Sic Plutarchus
ibidem.

²⁵ Filiumque ejus. | Hunc Areteum
alii, alii Hipparinum, alii Hipparionem
vocant.

²⁶ Is usque eò vitæ statum commutatum
ferre non potuit. | Eà de re fusè loquitur
Plutarchus in Dione.

²⁷ A pristino victu deducerent. | Id est,
à pristino vivendi genere, corruptisque
moribus revocarent.

²⁸ Heraclides ab eodem expulsus. | Hunc
turbulentum, seditiosum, mobilem, in-

stidum, rei militaris imperitum scribit
Plutarchus.

²⁹ Quod multorum annorum tyran-
nis. | Non de Tyranno, sed de Tyrannide
hic loquitur, quæ jam quinquaginta
ab hinc annis inceperat sub pri-
ore Dionysio, qui se relinquere filio
tyrannidem adamante, seu vinculis
adamantinis vinctam dicebat. Plutar-
chus in Dione, Diodor. lib. 15. Elianus
lib. 6.

³⁰ Pauci ad Societatem. | Triginta
Syracusanos qui in Peloponneso exula-
bant Dionem secutos esse tradit Di-
odorus, sed multos in Græcia propter
tyranni odium se ipsi adjunxisse veri-
simile est.

visum, adeo facile perculit, ut post diem tertium, quam Siciliam
 attigerat, ³¹ Syracusas introierit. Et quo intelligi potest, *Nullum
 esse imperium tutum nisi benevolentia munitum.* ³² Eo tempore
 aberat Dionysius, & in Italia classem operiebat, adversariorum
 5 rarus neminem sine magnis copiis ad se venturum : quæ res eum
 fefellit. Nam Dion his ipsis qui sub adversarii fuerant potestate,
 (i) regios spiritus repressit, totiusque ejus partis Siciliæ potitus est,
 quæ sub Dionysii potestate fuerat : parique modo urbis Syracusa-
 rum, præter arcem ³³ & insulam adjunctam oppido : eoque rem
 10 perduxit, ut talibus factionibus pacem tyrannus facere veller :
Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionysius, ³⁴ Syracusas Apollocrates,
cui maximam fidem uni habebat Dion.

C A P. VI. Has tam prosperas, tamque inopinatas res conse-
 quuta est subita commutatio. Quid fortuna suâ mobilitate, quem
 15 paulò antè extulerat, demergere est adorta. Primum in filio, de
 quo commemoravi supra, suam vim exercuit. ³⁵ Nam quum ux-
 orem reduxisset, quæ alii fuerat tradita, filiumque vellet revocare
 ad virtutem à perdita luxuriâ ; accepit gravissimum parens vul-
 nus morte filii : ³⁶ deinde orîa dissensione inter eum & Heracli-
 dem ; qui quidem principatum non concedens, factionem compa-
 20 ravit. Neque is minùs valebat apud optimates, quorum consen-
 su præerat classi, quum Dion exercitum pedestrem teneret. Non
 tulit hoc animo æquo Dion, & versum illum Homeri retulit ³⁷ ex
 secundâ rhapsodiâ, in quo hæc sententia est : *Non posse bene geri*
 25 *republicam multorum imperiû.* Quod dictum magna invidia con-
 sequuta est. Namque aperuisse videbatur se omnia in sua pote-
 state esse velle. Hanc ille non lenire obsequio, sed acerbitate op-

INTERPRETATIO.

(i) Tyrannicam superbiam arcuit.

N O T A.

³¹ Syracusas introierit. | Hujus redi-
 tus magnificentiam, & lætitiâ descri-
 bunt Plutarchus in Dione, & Diodorus
 ibidem.

³² Eo tempore aberat Dionysius. | Tunc
 enim circa Cauloniam, seu Colonem
 erat, oppidum in prima Italiæ fronte
 apud Locros situm. Plin. lib. 3. c. 10.
 Nec nisi septimo post Dionis redi-
 tum die Syracusas, reversus est. Diodorus
 lib. 15.

³³ Et insulam adjunctam oppido. | In-
 sula portio erat urbis ; nam Syracusæ
 constabant veluti ex quatuor urbibus.
 Livius 25. annal.

³⁴ Syracusas Apollocrates. | Hunc Di-

onysii filium fuisse scribit Plutarchus, &
 Strabo lib. 6.

³⁵ Nam quum uxorem reduxisset. |
 Nempe Areten, quæ, expulso Dione,
 Timocrati invita nupsit, ut supra di-
 ctum est.

³⁶ Deinde orîa dissensione inter eum &
 Heraclidem. | Siquidem ille Dion Prin-
 cipatum non concedebat. Porro, ut in-
 quit Seneca in Agamemnone,

*Nec regna socium ferro, nec tada
 sciunt.*

Lege Orationem Heraclidis apud Plu-
 tarchum.

³⁷ Ex secunda Rhapsodiâ. | Id est,
 primere

primere studuit : Heraclidemque, quum Syracusas venisset, interficiendum curavit.

C A P. VII. Quod factum omnibus maximum timorem iniecit, nemo enim illo interfecto se tutum putabat. Ille autem adversario remoto, licentiùs eorum bona, quos sciebat adversus se sensitse, militibus dispartivit, quibus divisis, quum quotidiani maximi fierent sumptus, celeriter pecunia deesse capir, (k) 39 neque quod manus porrigeret, suppetebat, nisi in amicorum possessiones. Id ejusmodi erat, ut quum milites reconciliasset, amitteret optimates. Quarum rerum curâ frangebatur : & (l) 19 insuetus malè audiendi, non æquo animo ferebat, de se ab his malè existimari, quorum paulò antè in cœlum fuerat elatus laudibus. Vulgus autem, offensâ in eum militum voluntate, liberius loquebatur, & tyrannum non ferendum dicebat.

C A P. VIII. Hæc ille intuens, quum quemadmodum sedaret, nesciret, & quorsum evaderent, timeret : 39 Callicrates quidam civis Atheniensis, qui simul cum eo ex Peloponneso in Siciliam venerat, homo & callidus & ad fraudem acutus, sine ullâ religione ac fide, adit ad Dionem, & ait eum in magno periculo esse propter offensionem populi, & odium militum : quod nullo modo 20 evitare posset, nisi alicui suorum negotium daret, qui se simularet illi inimicum : quem si invenisset idoneum, facile omnium animos cogniturum, adversariosque sublaturum, quod inimici ejus dissidenti suos sensus aperturi forent. Tali consilio probato, excipit has partes ipse Callicrates, & se armat imprudentiâ Dionis. Ad eum 25 interficiendum socios conquirir : adversarios ejus convenit, conjurationem confirmat. (m) Res, multis consciis quæ gereretur, elata refertur ad Aristomachen sororem Dionis, uxoremque Arcen. Illæ timore perterritæ conveniunt, cujus de periculo timebant. At ille negat, à Callicrate fieri sibi insidias : sed illa quæ 30 agerentur, fieri præcepto suo. Mulieres nihilo secius Callicra-

I N T E R P R E T A T I O.

(k) Neque quod vaperet, supererat, præter ea quæ ab amicis possidebantur. (l) Ne qui probra de se audire sceleret. (m) Quia per multos conscios res agitur, divulgata.

N O T Æ.

ex secundo Iliad. libro, ubi sic legitur,

Οὐκ ἀγὰρ δὲν πολυκαταχρήνη. ἔς ποταμὸν ἴστω,
ἔς Βρασίδης, ὃ ἰδὼν Οὐκ πῦρ ἀνδρομήτω

tebat. | Quidam legunt, Neque amplius quid porrigeret, suppetebat, nisi amicorum possessiones. Qui sensus ferè idem est.

39 Callicrates quidam. | Hunc Calippum nominant Plutarchus, Diodorus, Suidas, & Athenæus, lib. 11. cap. 23.

38 Neque quo manus porrigeret, suppetebat.

56 CORNELII NEPOTIS,

tem 40 in ædem Proserpinæ deducunt, 41 ac jurare cogunt, (n) nihil ab illo periculi fore Dioni. Ille hac religione non modò ab incepto non deterritus, sed ad maturandum concitatus est, verens ne prius consiliū aperiretur suum, quàm conata perfecisset.

5 C A P. IX. Hac mente, proximo die festo, quum à conventu se remotum Dion domi teneret, atque in conclavi edito recubisset: consiliis loca muniriore oppidi tradidit: domum custodibus sepsit: à foribus qui non discederent, certos præfecit. Navem 10 triremem armatis ornat, 42 Philocratique fratri suo tradit, eamque in portu agitari jubet, ut si exercere remiges vellet: cogitans, si fortè consiliis obstitisset fortuna, ut haberet, quò fugeret, ad salutem. Suorum autem è numero 43 Zacynthios adolescentes quosdam elegit cum audacissimos, tam viribus maximis; hisque dat negotium, ut ad Dionem eant inermes, sic ut conveniendi gratiâ 15 viderentur venire. Hi propter notitiā sunt intromissi. At illi, ut limen ejus intrârunt, 44 foribus obseratis, in lecto cubantem invadunt, 45 colligant: sit foribus obseratis, in lecto cubantem. Hic, sicut antè sæpè dictum est, quàm *invisa sit singularis potentia, & misera vita, qui se metui quàm amare malunt*, cuivis facile 20 intellectu fuit. Namque illi ipsi custodes, 46 si propitiâ fuissent voluntate, foribus effractis servare eum potuissent, quòd illi inermes, telum foris flagitantes, vivum tenebant. Cui quum succurreret, nemo, Lyco quidam Syracusanus per fenestras gladium dedit, quo Dion interfectus est.

25 C A P. X. Confectâ cæde, quum multitudo visendi gratiâ introisset, nonnulli ab insciis pro noxiis conciduntur, nam celeri rumore dilato, Dioni vim allatam, multi concurrerant quibus tale

INTERPRETATIO.

(n) Nullatenus se Dioni nociturum.

NOTÆ.

40 *In ædem Proserpinæ.* Cereris & Jovis filia, quæ cum in Campis Elysæis flores legeret in Siciliâ, à Plutone rapta est, & in hujus honorem templum erectum est. Claudianus de raptu Proserp.

41 *Ac jurare cogunt.* Sacramentum ejusmodi, quod maxime formidandum existimabatur, hac solemnitate fiebat teste Plutarcho in Dione, qui fidem præstabat, in Cereris templum descendens, Deæ purpuram, quibusdam peractis sacrificiis, induebat, tumque facem tenens, se fidem servaturum jurabat.

42 *Philocratique fratri suo.* Alii Philostratus nominatur.

43 *Zacynthios adolescentes.* Zacynthus insula est non longè à Cephallenia in Ionio mari, nunc vulgò Zante. At verò quidam non Zacynthios, sed Sagynthios legunt, propter nominis affinitatem.

44 *Foribus obseratis.* Intus ab iis qui intromissi fuerant; quanquam Plutarchus ab illis, qui extra erant clausas, seu ad se adductas esse, dicit.

45 *Colligant.* Vinculis astringunt.

46 *Si propitiâ fuissent voluntate.* Alii, *propitiâ*.

facinus

facinus displicebat. Hi falsâ suspitione ducti, immerentes, ut sceleratos occidunt. (o) Hujus de morte ut palam factum est, mirabiliter vulgi immutata est voluntas. Nam qui vivum eum tyrannum vocitabant, eundem liberatorem patriæ, tyrannique expulsores prædicabant. Sic subitò misericordia odio successerat, 5 ut eum suo sanguine, si possent, (p) 47 ab Acheronte cuperent redimere: 48 Itaque in urbe, celeberrimo loco, elatus publicè 49 sepulcri monumento donatus est. Diem obiit circiter annos quinquaginta quinque natus, quartum pòst annum, quâ ex Peloponneso in Siciliam redierat.

INTERPRETATIO.

(o) Ut mors ejus vulgata esset. (p) Ad vitam optarent revocari.

NOTÆ.

47 Ab Acheronte cuperent redimere. Sic Cicero, Post reditum in Senatu, & omnes Metellos præstantissimos cives penè ex Acheronte excitatos. Porro Acheron est Epiri fluvius apud Geographos, apud Poetas verò Inferorum, sic dictus, ὁ δὲ τῷ ἄνθρωπῳ, ὃς πῖος. Quasi doloris fluvius.

48 Itaque in urbe, celeberrimo loco. Quod sanè eximii honoris indicium fuit, quia veteres quemquam, nisi fortè Imperatores, in urbe sepelire non solebant.

49 Sepulchri monumento donatus est. Duplicis erant generis sepulchra, alia sumptu publico facta, alia quæ tantum ex decreto publico erigebantur. Prima iis tantum concedebantur qui optimè de Rep. meriti fuerant: Secunda verò claris quidem viris permittebantur, quia in Atheniensem Rep. non licebat sepulchra defunctorum ornare, quantum aut hæredum, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset, sed de tumulis majoris impensæ cognoscebatur. Casaubon.

XI. I PHICRA-

XI.

IPHICRATES
Atheniensis.

CAP. I.

NON tam magnitudine rerum gestarum, 2 quàm disciplinâ militari nobilitatus est. Fuit enim talis dux, ut non solùm ætatis suæ cum primis compararetur, sed ne de majoribus natu quidem quisquam anteponeretur. Multùm verò in bello est verlarus; sæpè exercitibus præfuit; 3 nusquam culpâ malè rem gessit; 5 semper consilio vicit, tantùmque eò valuit, ut multa in re militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. 4 Namque ille pedestria arma mutavit. Quum ante illum imperatorem maximis clypeis, brevibusque hastis, minutis gladiis uterentur; ille è contrario 5 peltam pro parmâ fecit, à quo postea peltastæ pedites
10 appellantur, ut ad motus concursusque essent leviores, (a) 6 hastæ modum duplicavit, gladios longiores fecit. Idem genus loricarum mutavit, 7 & pro ferreis atque æneis, (b) lineas dedit. Quo fa-

INTERPRETATIO.

(a) Hastas duplo majores fecit. (b) Ex lino textas præbuit.

NOTÆ.

IPHICRATES ATHENIENSIS. Iphicratem Sutoris filium non pauci existimant, inter quos Aristoteles 1. Rhet. Xenoph. lib. 6. Plutarchus, Athenæus, Ælianus, & alii quam plures.

2 *Quàm disciplinâ militari.* Fuit & præterea optimus Rhetor, unde Justin. lib. 6. c. 5. ait in Iphicrate non imperatorias tantùm, verùm & oratorias fuisse artes.

3 *Nusquam culpâ malè rem gessit.* In re militari tamen ejus consilium reprehendit Xenoph. lib. 6. de reb. gr. in fine.

4 *Namque ille pedestria arma mutavit.*

Vide Diodorum lib. 13. cum quo Nepos prorsus consentit.

5 *Peltam pro parmâ fecit.* Peltæ amazonicæ hederæ folio similes erant; Thraciæ quadrangulæ, teste Suidâ; pelta autem scutum est brevissimum & ferè quadratum; parma verò, brevius & mobilius, ac ferè rotundum: formam Peltæ describit Xenoph. apud Jul. Pollucem lib. 1. Onomast. c. 10.

6 *Hasta modum duplicavit.* Quod patet ex his Diodori verbis, 'Ἡξενος τὰ δόρατα διπλασία μὲν ἔδειξεν. Id est, hastas magnitudine sesqui alterâ auxit.

7 *Et pro ferreis, atque æneis lineas dedit.* Propterea quod ferreæ & æneæ

cto expeditiores milites reddidit, nam pondere detracto, quod æquè corpus regeret, & leve esset, curavit.

C A P. II. Bellum cum Thracibus gessit; 8 Scuthen socium Atheniensem, in regnum restituit. Apud Corinthum tantâ severitate exercitui præfuit, ut nullæ unquam in Græciâ neque exercitatiores copiæ, (c) neque magis dicto audientes fuerint duci, in eamque consuetudinem adduxit, ut quum prælii signum ab imperatore esset datum, sine ducis operâ sic ordinatæ consisterent, ut singuli à peritissimo imperatore dispositi viderentur. 9 Hoc exercitu (d) moram Lacedæmoniorum interfecit, quod maximè totâ celebratum est Græciâ. 10 Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit, quo factò magnam adeptus est gloriam. 11 Quum Artaxerxes Ægyptio regi bellum inferre voluisset, Iphicratem ab Atheniensibus petivit ducem, (e) quem præficeret exercitui conductitio, cujus numerus 12 duodecim millium fuit. Quem quidem sic omni disciplinâ militari erudit, ut 13 quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenses apud Græcos in summa laude fuerint. 14 Idem subsidio Lacedæmoniis profectus, Epaminondæ retardavit imperus. Nam nisi ejus adven-

INTERPRETATIO.

(c) Nec magis obsequentes Dux habuerit. (d) Partem Spartanorum cecidit. (e) Quem mercenariis copiis præponeret.

NOTÆ.

majori oneri & impedimento essent, quam commodo; lineæ verò maximo essent usui, nullique ferè impedimento: fiebant autem linei Thoraces hoc modo; linum aceto, cui sal esset adjectum, imbuendo & macerando, deinde ita cogeatur ut soliditatem ac Crassitiem linei decies & amplius in se complicati haberet. Vide super eâ re Nicetam Acominatum l. 1. rerum Isaaci Angeli.

8 Scuthen socium Atheniensem. | Quiddam Scothym legunt; hic est qui apud Curtium l. x. c. 1. Scuthes Odryhas dicitur, quem non Regem Polixenus facit 7. Stratag.

9 Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum interfecit. | Mora vox Græca est, quæ idem valet ac *μῆρος*, hoc est *Paras*; quâ voce utebantur Lacedæmonii & Diores. Diodorus *μῆρος* appellat, quod moram hic dicimus. Hujus Turmæ seu Cohortis cladem multis verbis exponit Xenoph. lib. 4. de reb. gr.

10 Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit. | Et ubi & quando id factum sit, difficile est in aliis historicis detegere, nisi fortè hæc sit pugna de quâ loquitur Xenoph. lib. 6. de reb. gr. ferè ab exordio.

11 Quum Artaxerxes Ægyptio Regi. | Nimirum Acori, ut vult Laminus.

12 Exercitui conductitio. | Conductitius exercitus ille est, qui ex militibus mercede conductis, seu mercenariis constat.

13 Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenses apud Græcos, &c. | Fabiani milites à Fabio maximo qui cunctator dictus, & qui cunctando vires Annibalis attrivit; sic Joviniani, Herculiani milites apud Zozimum & Martinum.

14 Idem subsidio Lacedæmoniis profectus. | Nimirum clade apud Leuctram per Epaminondam egregium

tus appropinquasset, non prius Thebani Spartā abscississent quam captam incendio delēssent.

CAP. III. Fuit autem & animo magno & corpore, ¹⁵ imperatorique formā, ut ipso aspectu cuius iniceret admirationem sui: sed in labore remissus nimis, parūque patiens, ut Theopompus memoriae prodidit. Bonus verò civis, fidēque magnā: quod cū in aliis rebus declaraverit, tum maximē in ¹⁶ Amyntæ Macedonis liberis tuendis. ¹⁷ Namque Eurydice mater Perdicæ & Philippi, cum his duobus liberis, Amyntā mortuo, ad Iphicratem confugit, ejusque opibus defensa est. Vixit ad senectutem ¹⁸ placatis in se suorum civium animis. Causam capitis semel dixit bello sociali simul cum Timotheo, eoque iudicio est absolutus. Menesthea filium reliquit ¹⁹ ex Thressā ²⁰ Cōti Regis filiā. Is quum interrogaretur utrum pluris patrem matrēque faceret: Matrem, inquit. Id quum omnibus mirum videretur: at ille, Merito, inquit, facio; ²¹ nam pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit: contrā ea mater Atheniensem.

N O T A E.

Thebanorum Ducem Lacedæmoniis illatā.

¹⁵ Imperatorique formā.] Quæ in frontis & corporis maiestate consistit, unde pulchri dicuntur Imperio digni. Sic Plin. de Traiano in Panegyrico.

¹⁶ In Amyntæ Macedonis liberis.] Cujus filius Philippus Alex. magni pater.

¹⁷ Namque Eurydice mater Perdicæ & Philippi.] Vide Q. Curtii supplementum in principio, ubi de Eurydice & Perdicæ sermo est.

¹⁸ Placatis in se suorum Civium animis.] Nam Athenienses irati Iphicratem & Timotheum in iudicium vocatos multis talentis multaverant, & imperandi mittere abdicarant, quod infra videbitur:

Sed Polianus cum Nepote conveniens, Iphicratem & accusatum esse significat, & absolutum.

¹⁹ Ex Thressā. Id est, in Thracia nata.

²⁰ Cōti Regis.] Is Thraciæ Rex fuit. Alii Cōtyis legi volunt.

²¹ Nam pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit: contrā ea mater Atheniensem.] Sic Patris cum barbarā matrimonium carpere videtur, eumque solum arguere, si quid alienum à Grecorum urbanitate & moribus haberet, nam Pater ejus quantum in se fuit Thracem genuit, quia uxorem Thressian duxit; immò verò mater, quantum ponit, Atheniensem fecit, quia viro Atheniensi nupsit.

XII. C H A.

XII.

CHABRIAS

Atheniensis.

CAP. I.

Hic quoque in summis habitus est ducibus, ¹ resque multas memoria dignas gessit. Sed ex his elucet maximè Inventum ejus in prælio, quod apud Thebas fecit, quum Bœotiis subsidio venisset. Namque in ea victoriâ fidente summo duce Agefilao, fugatis jam ab eo conductitiis catervis, ² reliquam phalangem loco veruit cedere (a) ³ obnixoque genu scuto, projectâque hastâ, imperum excipere hostium docuit. Id novum Agefilaus intuens, progredi non est ausus, suosque jam incurrentes, tulâ revocavit. Hoc usque eò in Græcia famâ celebratum est, ut illo statu Chabrias sibi statuam fieri voluerit, quæ publicè ei ab Atheniensibus ¹⁰ in foro constituta est. Ex quo factum est, ⁴ ut postea athletæ ⁵ ca-

INTERPRETATIO.

(a) Clypeoque ad genu firmiter acclinato, porrectâque hastâ. (b) Receptâ cecinit. (c) Eo in corporis habitu statuas ponerent, in quo victoriam obtinissent.

NOTÆ.

¹ Resque multas memoriâ dignas gessit. | De quibus fusè Xenoph. lib. 5. de reb. gr. Diodorus lib. 15. Plutarchus in Phocione. Demosthenes oratione in Leptinem, quem etiam non solum res memoriâ dignas gessisse, sed & dixisse testatur Plutarchus in Apophthegm.

² Reliquam Phalangem. | Dupliciter apud Authores Phalangis nomen accipitur; apud Macedones turba erat constans octo peditum millibus; apud alios Græciæ populos, stabile dicitur agmen sine determinato numero, ubi vir viro, arma armis conferta sunt; quo sensu hic accipitur.

³ Obnixoque genu scuto. | De hoc habitu ad præliandum composito vide Marcellinum, & D. Ambrosium, cui Romani testudinem substituerunt.

⁴ Ut postea Athletæ. | Si dicebantur qui certaminibus, quæ à Græcis ἀγῶνς εἰσιλατικαὶ vocantur, vicissent; ii & Gymnici, quia nudi pugnabant quinque certaminum generibus, luctatione, pugilatu, cursu, saltu, pancratio.

⁵ Ceterique artifices. | Quales sunt Scenici, Musici, Pantomimi, & alii ejusmodi.

terique

terique artifices, (c) his statibus in statuis ponendis uterentur, in quibus victoriam essent adepti.

C A P. II. Chabrias autem multa in Europa bella administravit, quum dux Atheniensium esset : (d) 6 multa in Ægypto sua sponte gessit. Nam Nectanebum adiutum profectus, (e) regnum ei constituit. 7 Fecit idem Cypri, sed publicè ab Atheniensibus Evagoræ adiutor datus: neque prius inde discessit quàm totam insulam bello devinceret, quâ ex re Athenienses magnam gloriam sunt adepti. Interim bellum inter Ægyptios & Persas conflatum 10 est, & Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant : Lacedæmonii cum Ægyptiis, 8 à quibus magnas prædas Agesilaus rex eorum faciebat. Id intuens Chabrias, quum in re nullâ Agesilao cederet, 9 suâ sponte eos adiutum profectus, Ægyptiæ classi præfuit, pedestribus copiis Agesilaus.

15 C A P. III. Tum præfecti regis Persiæ, legatos miserunt Athenas questum, quodd Chabrias adversum regem bellum gereret cum Ægyptiis. Athenienses diem certam Chabriæ præstituerunt, quam ante, domum nisi redisset, capitis se illum damnaturos denunciârunt. Hoc ille nuncio Athenas rediit, neque ibi diutius est 20 moratus, quàm fuit necesse. Non enim libenter erat antè oculos civium suorum, quodd & vivebat lautè, & indulgebat sibi liberaliùs, quàm ut invidiam vulgi posset effugere. *Est enim hoc commune vitium in magnis liberisque civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit, & libenter de his detrahant, quos eminere videant alii: neque animo a quo pauperes alienam 10 opulentium intuentur fortunam.* Itaque Chabrias quoad ei licebat, plurimùm aberat. Neque verò solus ille aberat Athenis libenter, sed omnes ferè principes fecerunt idem, quod tantùm se ab invidiâ putabant afuturos, 11 quan-

INTERPRETATIO.

(d) Plurima ad Nilum privato iure fecit. (e) Illi principatum asseruit.

NOTÆ.

6 *Multa in Ægypto suâ sponte gessit.* Id est, sine publicâ auctoritate. Tulit autem auxilium Ægyptiis quorum tunc Rex erat Tachus, vel, ut Polyæno placet, Thamus, cujus filius Nectanebus, alias Nectanebus, quem non filium, sed sororis ejus filium vocat Plutarchus in Agesilao.

7 *Fecit idem Cypri.* Pro, in Cypro, vel fecit idem Cypri Regi.

8 *A quibus magnas prædas Agesilaus Rex eorum faciebat.* Sic Cicero in Verrem: Maximos questus, prædasque

fecisse.

9 *Suâ sponte eos adiutum profectus.* Id est, sine suffragio & decreto populi, ut jam supra, nam Diodorus scribit eum ab Acoride fuisse arcessitum.

10 *Opulentium intuentur fortunam.* Pro opulentorum; opulens, pro opulenti, ex Ausonio. Non opulens nec egenus, parvus sine sordibus regi. Violens, pro violentus, ex Horatio Od. 30. lib. 3.

11 *Quantum à conspectu suorum recessissent.* Quia subductio sui ab o-

tum à conspectu suorum recessissent. Iraque Conon plurimum Cypri vixit, Iphicrates in Thracia, ¹² Timotheus Lesbi, ¹³ Chares in Sigæo. ¹⁴ Dissimilis quidem Chares horum & factis & moribus : sed ramen Athenis & honoratus & potens.

C A P. IV. Chabrias autem periit bello sociali, tali modo. ⁵ Oppugnabant Athenienses Chium : erat in classe Chabrias privatus, sed omnes, qui in magistratu erant, autoritate anteibant, eumque magis milites quàm qui præerant, aspiciebant. Quæ res ei maturavit mortem. Nam dum primus studet portum intrare, & gubernatorem jubet eò dirigere navem, ipse sibi perniciiei fuit. ¹⁰ Quum enim eò penetrasset, cæteræ non sunt sequutæ. Quo facto circumfusus hostium concursu, quum fortissimè pugnaret, ¹⁶ navis rostro percussa cœpit fidere. ¹⁷ Hinc quum refugere posset, si se in mare dejecisset ; quodd suberat classis Atheniensium, ¹⁸ quæ exciperet natantem : perire maluit, ¹⁹ quàm armis abjectis na- ¹⁵ vem relinquere, in qua fuerat vectus. Id cæteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille, *præstare honestam mortem turpi vitæ existimans*, comminùs pugnans telis hostium interfectus est.

N O T Æ.

culis vulgi lividi omnem invidiæ viam præcidit.

¹² *Timotheus Lesbi* | De Timotheo mox, Lesbos, insula est, de quâ supra.

¹³ *Chares in Sigæo*. | Chares Atheniensium Dux in promissis facilis & promptus, unde istud *Charesii pollicitationes*, Suidas. Sigæum Idæ promontorium est, Arist. l. 5. animalium. Ælianus verò & Pomponius oppidum dicunt. Apud Strabonem lib. 13. ramen duo sunt ejus nominis oppida sibi vicina, ut est apud Plinium.

¹⁴ *Dissimilis quidem Chares*. | Super eâ re Diodorum & Plutarchum in Apothegm consule.

¹⁵ *Oppugnabant Athenienses Chium*. | Chium insula est Ionum clarissima, prope Erithras urbem min. Asiæ. Plin. lib. 5. cap. 31.

¹⁶ *Navis rostro percussa capis fide-*

re. | Pro pessum ire, & demergi, nam fidere Anchoræ dicuntur quæ fundo infixæ hærent, unde illud Poëtæ Horatii,

Prinsque Calum fides inferius mari.

Et apud Senecam Rhet. Suasoriar. 1.

Accumulat fragor ipse metus, jam fidere limo

Navigia, & rapido desertam flamine classem.

¹⁷ *Hinc quum refugere posset, si se in mare dejecisset*. | Alii cum negatione, leguntque, *hinc quum refugere non posset, nisi se in mare, &c.* utrumque non improbandum mihi videtur.

¹⁸ *Quæ exciperet natantem*. | Quidam legunt, *Natantes*.

¹⁹ *Quam armis abjectis*. | Quia probrum erat, & dedecus militare.

XIII.

TIMOTHEUS CONONIS

Filius, Atheniensis.

CAP. I.

Hic à patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. ² Fuit enim disertus, impiger, ³ laboriosus, rei militaris peritus, neque minùs civitatis regendæ. Multa hujus sunt præclare facta, sed hæc maximè illustria. ⁴ Olynthios & Byzantios bello subegit: Samum cepit, in qua oppugnandâ, superiori bello Athenienses mille & ducenta talenta consumpserant. Hanc ille sine ullâ publicâ impensâ populo restituit. ⁵ Adversùs Coryn bella gessit, ab eoque mille & ducenta talenta prædæ in publicum detulit. ⁶ Cyzicum obsidione liberavit. ⁷ Ariobarzani simul cum Agesilaus auxilio profectus est: à quo quum Laco pecuniam numeratam accepisset, ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit quàm id sumere, cujus partem domum suam ferre posset. Itaque accepit, Erichthonem & Sestum.

NOTÆ.

¹ CONONIS FILIUS. | Ex Thraciâ pellice, quæ postea modestæ exemplum evasit. Athenæus lib. 13. c. 13.

² Fuit enim disertus. | Idem testatur Cicero lib. 1. de Offic. Africanus, inquit, cumulatâ bellicam gloriam; quod idem fecit Timotheus Cononis filius, qui quum belli laude non inferior fuisset quàm pater, ad eam laudem, doctrinâ & ingenii gloriam adiecit.

³ Laboriosus. | φιλόπονος, seu laboris amicus.

⁴ Olynthios & Byzantios. | Olynthus, urbs Thraciæ, olim Atticæ ditionis. De Byzantio jam suprà dictum est.

⁵ Adversus Coryn bella gessit. | Vel Corym; quidam etiam Corum, ut supra in Iphicrate. Hic Paphlagonum ille

Thracum rex fuit.

⁶ Cyzicum obsidione liberavit. | Cyzicus urbs antiqua in Myfia ad Propontidem, juxta Ptolemæum, & alios.

⁷ Ariobarzani simul cum Agesilaus. | Ariobarzanes ille Persarum Regis Sترapes fuit, qui jam pridem à Rege defecerat.

⁸ A quo quum Laco. | Agesilaus designatur.

⁹ Itaque accepit Erichthonem & Sestum. | Erichthonem Abydi synonymum esse conjicit Abrahamus Ortelius. Sunt qui Erichthonem & Sestum legant; quidam Crithonem; quidam etiam Crithoten: Est verò Crithoten urbs in Chersoneso Thraciæ, quam Athenienses, Miltiade Duce, incoluerunt, ut supra dictum est in Miltiade, Suidâ

CAP.

CAP. II. Idem classi præfectus circumvehens Peloponnesum, Laconicam popularus, classẽ eorum fugavit. ¹⁰ Corcyram sub imperium Atheniensium redegit, sociosque idem adjunxit ¹¹ Epirotas, ¹² Athamanas, Chaonas, omnesque eas gentes quæ ¹³ mare illud adjacent. Quo facto Lacedæmonii de diutina contentione destiterunt, & sua sponte Atheniensibus ¹⁴ imperii maritimi principatum concesserunt, pacemque his legibus constituerunt; ut Athenienses mari duces essent. Quæ victoria tantæ fuit Atticis læritiæ, ut tum primum ¹⁵ aræ paci publicæ sint factæ, etq; ¹⁶ deæ pulvinar sit institutum. Cujus laudis ut memoria maneret, ¹⁷ Timotheo publicè statuam in foro posuerunt: qui honos huic uni antè hoc tempus contigit; ut quum patri populus statuam posuisset, filio quoque daret. Sic juxta posita recens filii, ¹⁸ veterem partis renovavit memoriam.

CAP. III. Hic quum esset magno natu, & magistratus gere-
re defisset: bello Athenienses undique premi sunt coepti. Defecerat Samus, ¹⁹ descierat Hellespontus, ²⁰ (a) Philippus jam tunc valens Macedo multa moliebatur: ²¹ cui oppositus Chares quum

INTERPRETATIO.

(a) Philippus Macedo jam tum potens, plurima machinabatur.

NOTÆ.

& Stephano testibus. Sestus verò ad Hellespontum Abydo objecta in eadem Cherstoneo sita, ut jam dictum est.

¹⁰ Corcyram sub Imperium Atheniensium redegit. | Insula est in Ionio mari, nunc vulgo Corfu, ut supra.

¹¹ Adjunxit Epirotas. | Epiri regionis Græciæ versùs Adriaticum mare incolas, qui primò Pyrrhidæ dicti sunt.

¹² Athamanas. | Quidam Athamanas, alii Athamantios; alii Acarnanas, ex Diodoro, quod non improbo, quia in eo tractu nulli inveniuntur populi qui superioribus cogniti fuerint. De Acarnanibus autem jam dictum est.

¹³ Quæ mare illud adjacent. | Antiqua loquendi forma; pro, quæ mari illi, vel, ad mare illud adjacent.

¹⁴ Imperii maritimi principatum. | Quem per septuaginta quinque annos servaverunt, postquam diu de illo cum Lacedæmonii Athenienses contendissent.

¹⁵ Ara paci publica sint facta. | Aras paci jam politas post victoriam Cimonis in Persas ad Eurymedontem scri-

bit Plutarchus in Cimone, quod Nepoti repugnare videtur.

¹⁶ Etque Deæ pulvinar sit institutum. | Quod apud Romanos in more positum est, ut & apud Græcos, ex Livio, & aliis qui frequenter de Læsterniis loquuntur, seu sacris pulvinaribus.

¹⁷ Timotheo publicè statuam in foro posuerunt. | Statuam hanc inter eas numerat Pausanias, quæ in Arce Minervæ positæ sunt.

¹⁸ Veterem Patriæ renovavit memoriam. | In aliis legitur memoria, quasi dicas, recens filii statuam, veterem patriis statuam memoriâ renovavit, quod parum mihi probandum videtur.

¹⁹ Descierat Hellespontus. | Id est, ora Hellespontiacæ ab Atheniensium partibus defecerat.

²⁰ Philippus jam tunc valens. | Alexandri magni pater.

²¹ Cui oppositus Chares cum esset. | Hunc Atheniensium Ducem legem, tardum, deliciisque affluentem scribit Athenæus, lib. 12. cap. 15. & Theopompus lib. 45. Plutarchus verò in

66 CORNELII NEPOTIS,

esset, non satis in eo præsidii putabatur. 22 Fit Menestheus prætor filius Iphicratis, gener Timothei, & ut ad bellum proficiscantur, decernitur. Huic in consilium dantur duo, usu & sapientiâ præstantes, quorum consilio uteretur, 23 pater & socer: quod in his tanta erat autoritas, ut magna spes esset, per eos amissa posse recuperari. Hi quum Samum profecti essent, & eodem Chares eorum adventu cognito, cum suis copiis proficisceretur, ne quid absente se gestum videretur: accidit quum in insulam appropinquarent, ut magna tempestas oriretur: quam evitare duo 10 veteres imperatores utile arbitrati, (b) suam classem suppresserunt. At ille temerariâ usus ratione, non cessit majorum natu autoritati & ut in sua navi esset fortuna, quod contenderat, pervenit, eodemque ut sequerentur, ad Timotheum & Iphicratem nuncium misit. Hinc malè re gestâ, compluribus amissis navibus, eodem, unde e- 15 rat profectus, se recepit, literâ que Athenas publicè misit, (c) sibi proclive fuisse Samum capere, nisi à Timotheo & Iphicrate delertus esset. Ob eam rem (d) in crimen vocabantur. Populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidus etiam potentiz domum revocat: accusantur prodicionis. 24 Hoc judicio damnatur Timotheus, lîsque ejus æstimatur centum talentis. Ille odio ingrata civitatis coactus, 25 Chalcidem se contulit.

C A P. IV. Hujus post mortem, quum populum judicii sui pœniteret, multæ novem partes detraxit, & decem talenta Cononem filium ejus ad muri quandam partem reficiendam jussit dare. 25 In quo fortunæ varietas est animadversa. Nam quos avus Conon muros ex hostium prædâ patriæ restituerat, eisdem nepos cum summâ ignominia familiæ, ex suâ re familiari reficere coactus est. Timothei autem moderatæ sapientisquæ vitæ quum plerâque possumus proferre testimonia, uno erimus contenti, quodd ex eo facile 30 conjici poterit quàm charus suis fuerit. Quum Athenis adolescentulus causam diceret, non solum amici privatique hospites ad eum

INTERPRETATIO.

(b) Navas suas continuerunt. (c) A se facile Samum capi potuisse. (d) Ut res accusabantur.

NOTÆ.

Phocione sic de eo censet, Charatem itaque populus non tam suo merito quam Oratorum ambitione, & studiis partium, huic expeditioni præficiunt.

22 Fit Menestheus Prætor. Menestheus Iphicratis filius, de quo jam supra in Iphicrate.

23 Pater & socer. Id est, Iphicrates, & Timotheus.

24 Hoc judicio damnatur Timotheus. Quia etsi una cum illo Iphicrates accusatus fuisset, tamen absolvitur, ut sup. in Iphicrate.

25 Chalcidem se contulit. Urbem Eubœæ ad Euripum, unde Virg. 6. Æn. Chalcidicæque lavis tandem super adgessit arce.

26 Jason Tyrannus. Non clarus ille

desens;

defendendum convenerunt, sed etiam in eis ²⁶ Jason tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentissimus. Hic quum in patria sine satellitibus, se rūtum non arbitraretur, Athenas sine ullo præsidio venit, tantſque hospitem fecit, ut mallet se capitis periculum adire, quàm Timotheo de famâ dimicanti deesse. Hunc ²⁷ *Patria enim sanctiora jura quàm hospitii esse duxit.* Hæc extrema fuit æras imperatorum Atheniensium, Iphicratis, Chabriæ, Timothei, neque post illorum obitum quisquam dux in illa urbe fuit dignus memoriâ. Venio nunc ad fortissimum Virum, maximſque consilii omnium barbarorum, exceptis duobus Carthaginiensibus Hamilcare & Hannibale.

NOTE.

Argonautarum Dux, sed, ut quidam volunt, Theſſalorum tyrannus, cujus meminerunt Xenoph. Diodorus, Plutarchus, & alii complures.

²⁶ *Patria enim sanctiora jura, quàm hospitii esse duxit.* Quod ei veluti probum aliquod objicit Æschines Orat. *περί πατριωσύνης.*

XIV.

DATAMES.

CAP. I.

¹ DE quo hoc plura referemus, quòd & obscuriora sunt ejus gesta plerâque, & ea quæ prosperè ei cesserunt, non magnitudine copiarum, sed consilii ² quo tantùm non omnes superabat, acciderunt. Quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. ³ Datames patre Camissare, natione Care, matre ¹⁵ Scythissâ natus, primùm militum numero fuit apud Artaxerxem, eorum, qui regiam ruebantur. Pater ejus Camissares, quòd & manu fortis, & bello strenuus, & regi multis locis fidelis erat re-

NOTE.

¹ *De quo hoc plura referemus.* Sic omnes ferè editiones incipiunt præter Lambinianam, quæ ab his verbis incipit; *Venio nunc ad fortissimum virum, &c.* quæ verba membrana veteres Timotheo ascribunt.

² *Quo tantum non omnes superabat.* Aliàs, quo tamen omnes superabat.

³ *Datames patre Camissare, natione Care, matre Scythissâ.* Id est, cujus pater Camissares ex Cariâ natus erat, mater ex Scythiâ. Porro Caria, nunc vulgò *Lango*, Regio minoris Asiæ, inter Lyciam, & Ioniam. Vide Plin. l. 3. c. 27.

pertus, ⁴ habuit provinciam partem Ciliciæ ⁵ juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. Datames militare munus fungens primum, qualis esset aperuit bello, quod rex ⁶ adversus Cadusios gessit. Namque hic multis millibus interfectis, magni fuit ejus opera. Quo factum est, ut, quum in eo bello cecidisset Camissares, paterna ei traderetur provincia.

C A P. II. Pari se virtute postea præbuit ⁷ quum Autophradates jussu regis bello persequeretur eos qui defecerant. Namque ejus operâ hostes, quum castra jam intrâssent, profligati sunt, ¹⁰ exercitusque reliquus conservatus regis est. Quâ ex re majoribus rebus præesse cœpit. Erat eo tempore Thyus, Dynastes Paphlagoniæ, antiquo genere natus, à Pylæmene illo, quem Homerus Troïco bello ⁹ à Patroclo interfectum ait. Is regi dicto audiens non erat: quam ob causam bello eum persequi constituit, ¹⁵ eiq; rei præfecit Datamen, propinquum Paphlagonis, namq; ex fratre & sorore erant nati. Quam ob causam Datames omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret. Ad quem quum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, penè interiit. Nam Thyus eum clam interficere voluit. ²⁰ Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis: ei quid ageretur rescit, filiumque monuit, ille fugâ periculum evitavit, bellumque indixit Thyo. ¹⁰ In quo quum ab Ariobarzane, præfecto Lydiæ & Ioniæ, totiusque Phrygiæ, desertus esset, nihil legniùs perseveravit, vivumque Thyum cepit cum uxore & liberis. ²⁵ C A P. III. Cujus facti ne prius fama ad regem, quam ipse perveniret, dedit operam. Utaque omnibus insciis, ed ubi erat Rex, venit, posteròque die Thyum, hominem maximi corporis terribilique facie, quod & niger & capillo longo barbâque erat promissâ ¹¹ optimâ veste centexit, quam satrapæ regii gerere consue-

NOTE.

⁴ Habuit provinciam partem Ciliciæ. | Quidam legunt, habuit provinciam Ciliciæ, quod minus probo, quia Leucosyri non omnem Ciliciam incolabant, sed partem tantum cui præpositus est. Cilicia autem, nunc vulgo Caramania, regio est minoris Asiæ Tauri monti subjecta.

⁵ Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. | Cappadocia est regio Pontica, quam Euphrates à majore Armeniâ dividit. Leucosyri verò eam Cappadociæ partem incoluerunt, quæ circa ostia Thermodontis. Plin. l. 6.

⁶ Adversus Cadusios. | Sunt Mediæ populi ad Caspium mare. Vide Strab. l. 11.

⁷ Quum Autophradates. | Lydiæ Satrapes, de quo Diodorus l. 15.

⁸ Thyus Dynastes Paphlagonia. | Hunc Paphlagoniæ Regem vocat Athenæus ex Theopompo lib. 4. Paphlagonia minoris Asiæ Regio ad Septentrionem litus versa.

⁹ A Patroclo interfectum ait. | Ex ipso Homero, non à Patroclo Achilles amico, sed à Menelao Lacedæmoniorum Rege interemptum esse Pylæmenem cognoscimus. Iliad. lib. 5.

¹⁰ In quo quum ab Ariobarzane. | De quo vide Diodorum, lib. 15.

¹¹ Optimâ veste centexit. Nimirum purpurâ, auroque distinctâ, quæ provinciarum rectores ornari solebant,

verant.

verant. ¹² Ornauit etiam torque, & que armillis aureis, cæterò quo regio cultu. Ipse agresti, duplicique amiculo circumdatus, hirtaq; tunicâ, ¹³ gerens in capite galeam venatoriam, dextrâ manu clavam, (a) sinistriâ copulam, vinctum antrè se Thyum agebat, ut si feram bestiam captam duceret. Quem quum omnes prospicerent, propter novitatem ornatus, ignotâque formam, ob camque rem magnus esset concursus, fuit nemo non qui agnosceret Thyum, regique nunciaret. Primò non accredidit. Itaque Pharnabazum misit exploratum: à quo ut rem gestam, compertit, statim admitti iussit, magnoperè delectatus cum facio, tum ornatu: ¹⁰ in primis quòd non vilis rex in potestatem, inopinanti venerat. Itaque magnificè Datamen donatum ad exercitum misit, ¹⁴ qui tum contrahebatur, duce Pharnabazo & Tithrauste ad bellum Ægyptium, (b) parique eum atque illos, imperio esse iussit. Postea verò quàm Pharnabazum Rex revocavit, illi summa ¹⁵ imperii tradita est.

C A P. IV. Hic quum maximo studio compararet exercitum, Ægyptumque proficisci pararet, subitò à rege literæ sunt ei missæ, ut Aspim aggrederetur, ¹⁵ qui Cataoniam tenebat, quæ gens jacet supra Ciliciam, confinis Cappadociæ. Namque Aspis saltu- ²⁰ osam regionem castellisque munitam incolens, non solum imperio regis non parebat, sed etiam finitimas regiones vexabat, & quæ regi portarentur, abripiebat. Datames, etsi longè aberat ab his regionibus, ¹⁶ & à majore re abstrahebatur; tamen regis voluntati morem gerendum putavit. Itaque cum paucis, sed viris for. ²³ tibus, navem conscendit, existimans, quod accidit, facilius se imprudentem & imparatum parvâ manu oppressurum, quàm paratum, quamvis magno exercitu. Hac delatus, in Ciliciam egres-

INTERPRETATIO.

(a) Levâ vinculum. (b) Eumque illis imperio adâquavit.

NOTÆ.

unde Satrapæ, seu Dynastæ illi purpurati dicebantur.

¹² Ornauit etiam torque, atque armillis. Torquis erat inter insignia regia apud Persas, ut & armillæ aureæ; quas Græci *σπαργασπία* vocant; fuerunt autem circuli rotundi ex argento, vel auro; quibus summum brachium ornatus causâ cingebatur. Liv. lib. 1. de Sabinis.

¹³ Gerens ipse in capite galeam venatoriam. Galeæ venatoriæ fiebant ex ferarum cæsarum exuviis, atque aded hirsutis pellibus obductæ erant. Vegetius lib. 11. cap. 17.

¹⁴ Qui tum contrahebatur. Verisimile est exercitum hunc contractum fuisse potius in Syria, quam alibi; quia ut legitur postea, procul erat à Cataoniâ quòd irurus Datames navem conscendit, & quia exercitus ille parabatur circa urbem Acen quæ Phœniciæ civitas est, quamque Stephan. Ptolemaï esse dicit, & Strabon. 16.

¹⁵ Qui Cataoniam tenebat. Cataonia Cappadociæ pars est. teste Plin. l. 6. c. 3. quæ Comagenam attingit.

¹⁶ Et à majore re abstrahebatur. Scilicet, à bello Ægyptio.

sus, inde dies noctesque iter faciens, Taurum transiit, eoque, quod studuerat, venit. Quærit quibus locis sit Aspis, cognoscit haud longè abesse: profectumque eum venarum. Quem dum speculatur; adventus ejus causa cognoscitur. 17 Pisidas cum iis quos secum habebat, ad resistendum Aspis comparat. Id Datames ubi audivit, arma capit, suos sequi jubet: ipse equo concitato ad hostem vehitur: quem procul Aspis conspiciens ad se ferentem, pertimescit, atque à conatu resistendi deterritus, sese dedit. Hunc Datames vinctum ad regem ducendum 18 tradit Mithridati.

10 C A P. V. Hæc dum geruntur, Artaxerxes reminiscens (c) à quanto bello ad quàm parvam rem principem ducum misisset, (d) seipsum reprehendit, & nuncium 19 ad exercitum Acen misit, quod nondum Datamen profectum putabat, qui ei diceret, ne ab exercitu discederet. Hic priusquam perveniret, quod erat profectus, in 15 itinere convenit; qui Aspidum ducebant. Quà celeritate quum magnam benevolentiam regis Datames consequutus esset, non minorem invidiam aulicorum excepit, quod illum unum pluris, quàm se omnes fieri videbant. Quo facto, cuncti ad eum opprimendum consenserunt. Hæc Pandates, gazæ custos regiæ, amicus 20 Datami, perscripta ei mittit, in quibus docet, *Eum magno fore periculo, si quid illo imperante in Ægypto adversi accidisset. Namque eam esse consuetudinem regum, ut casus adversos hominibus tribuant, secundos fortunæ suæ.* 20 Quo faciliè fieri, ut impellantur ad eorum perniciem quorum ductu res malè gestæ nuncientur. Illum hoc 25 majore fore discrimine, (e) quod quibus rex maximè obediat, eos habeat inimicissimos. Talibus ille literis cognitis, quum jam ad exercitum Acæum venisset, quod non ignorabat ea verè scripta, desciscere à rege constituit. Neque tamen quicquam fecit, quod fide suâ esset indignum. Nam Mandroblem Magnetem exercitui præfecit: ipse cum suis in Cappadociam discedit, conjunctamque huic Paphlagoniam occupat, celans qua voluntate esset in

INTERPRETATIO.

(c) *A quantâ belli expeditione præcipuum Ducem abstraxisset, ad rem tam levem suscipiendam.* (d) *Consilium mutavit.* (e) *Quia quos Rex præsertim audit.*

NOTÆ.

17 *Pisidas cum iis quos secum habebat.* Pisidiæ populos, qui antea Solymi dicebantur, teste Plin. lib. 20. Pisidia autem Asiæ regio est, Lycaoniæ, Isauriæ Pamphilæ finitima; de his populis Claudianus lib. 2. in Eutrop.

18 *Tradit Mithridati.* A quo postea perfidè introfectus est, ut postea videbi-

tur; isque Ariobarzani filius fuit.

19 *Ad exercitum Acen misit.* Ace Phœnicis civitas, quæ & postea Prolemais dicta est, ut mox diximus ex Stephano & Strabone, hæc in sacris literis Accho vocatur. Joseph. lib. 11. belli Judaici, c. 17.

20 *Quo faciliè fieri.* Supple solet.

regem :

regem: 21 clām cum Ariobarzane facit amicitiam, manum comparat, urbes munitas suis tuendas tradit.

C A P. VI. Sed hæc propter hyemale tempus min⁹ prosperè succedebant. 22 Audit Pisidas quasdam copias adversus se parare: filium eò Arfidæum cum exercitu mittit. Cadit in prælio adolescens: proficiscitur eò pater non ita cum magnā manu, celans quantum vulnus accepisset, quòd pri⁹ ad hostem pervenire cupiebat, quàm de malè re gestā fama ad suos perveniret, ne cognitā filii morte, animi debilitarentur militum. Quò contenderat, pervenit, hisque locis castra ponit, ut neque circumveniri multitudine adversariorum posset, neque impediri quò min⁹ ipse ad dimicandum manum haberet expeditam. Erat cum eo Mithrobarzanes socer ejus, præfectus equitum. Is desperatis generi rebus 23 ad hostes transfugit. Id Datames ut audivit, (g) sensit, si in turbam exisset, ab homine tam necessario se relictum; futurum ut cæteri consilium sequerentur: (h) 24 in vulgus edit, suo jussu Mithrobarzanem profectum pro perfugā, quò facili⁹ receptus, interficeret hostes. Quare relinqui eum non par esse, sed omnes confestim sequi: quod si animo strenuo fecissent, futurum ut adversarii non possent resistere, quum & intra vallum & foris caderentur. Hac re probatā, exercitum educit: Mithrobarzanem persequitur, 25 qui dum ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet. Pisidæ, novā re commoti, in opinionem adducuntur, (i) perfugas malā fide, compositoque fecisse, ut receptu essent majori calamitati: primū eos adoriuntur, Illi, quum quid ageretur, aut quare fieret, ignorarent: coacti sunt cum eis pugnare ad quos transierant, ab hisque stare quos reliquerant. Quibus cum neutri parcerent, celeriter sunt concisi. Reliquos Pisidas re-

INTERPRETATIO.

(g) Intellexit, si per vulgatum esset. (h) Publicè enunciat, (i) Transfugas proditorib⁹, & ex industriā venisse, quò admissi majorem ipsis perniciem afferrent.

NOTÆ.

21 Clām cum Ariobarzane facit amicitiam. De eo suprā, eumque jam pridem à rege defecisse diximus.

22 Audit Pisidas. | Contrā Diodorus non Pisidas, sed Persas adversus Datamen Duce Artabazo venisse narrat lib. 15.

23 Ad hostes transfugit. | Idem prorsus sentit Diodorus ibidem.

24 In vulgus edit, suo jussu, &c. | Paulò aliter illud Datamis stratagemata exposuit Frontinus lib. 11. c. 7. Data-

mes, inquit, Dux Persarum adversus Autophradatem in Cappadocia, cum partem equitum suorum transfugas comperisset; ceteros omnes venire secum jussit, assensurusque transfugas, laudavit, quòd eum acriter præcessissent, hortatusque est eos, ut fortiter hostem adirentur. Pudor transfugis astulit pœnitentiam, & consilium suum, quia non putabant deprehensum, mutaverunt.

25 Qui dum ad hostes pervenerat. |

fistentes Datames invadit, primo imperu pellit, fugientes persequitur, multos interficit, castra hostium capit. Tali consilio uno tempore & proditores perculit, & hostes profligavit, & quodd ad suam perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem convertit. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum usquam legimus.

CAP. VII. Ab hoc tamen viro ²⁶ Syfnas maximus natu filius disciit, adque regem transiit, & de defectione patris detulit. Quo nuncio Artaxerxes commotus, quodd intelligebat sibi cum viro ²⁷ ro forti ac strenuo negotium esse, qui quum cogitasset, facere auderet, & prius cogitare quam conari consuasset: Autophradatem in Cappadociam mittit. Hic ne intrare posset saltem ²⁸ in quo Ciliciæ portæ sunt sitæ, Datames præoccupare studuit: sed tam subito copias contrahere non potuit. A quâ re depulsus; cum ²⁹ eâ manu quam contraxerat, locum delegit talem, ut neque circumiretur ab hostibus, neque præteriret adversarius, (k) quin anticipibus locis premeretur: & si dimicare eod vellet, non multum obesse multitudo hostium suæ paucitati posset.

CAP. VIII. Hæc etsi Autophradates videbat, tamen statuit ³⁰ congre di, quam cum tantis copiis refugere, aut tam diu uno loco sedere. Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, ³¹ quos illi Cardaces appellant, ejusdemque generis tria funditorum. Præterea ³² Cappadocum octo, ³³ Armeniorum de-

INTERPRETATIO.

(k) Quominus à fronte, & à tergo urgeretur.

NOTÆ.

Quidam legunt, qui vix dum ad hostes pervenerat.

²⁶ Syfnas maximus natu filius. |

Quidam Schyfnas; sed Sisfnas præfero, quia ad Persica nomina propius accedit.

²⁷ In quo Cilicia porta sunt sitæ. |

Cilicia undique fere perpetuâ montium catenâ cingitur, nec adiri potest nisi per tres angustias, quarum prima adeo arcta est, ut instar portarum sit. 2. Non procul est ab Issa per Amanum montem, unde Amanicæ portæ dictæ sunt. 3. Circa Sinum Issicum. Plin. lib. 5. cap. 27. & alii omnes Geographi. Vide & Curtium lib. 3. cap. 4.

²⁸ Quos illi Cardaces appellant. |

Apud Persas sic dicebantur qui ex rapto vivebant, nam Carda apud eos bellicosum & violentum significabat. Strabo lib. 15. Polybius tamen, & Arrianus illos Asiæ min. populos esse scribunt.

²⁹ Eiusdem generis funditorum. | Supple millia.

³⁰ Cappadocum octo. | Cappadocia Asiæ min. regio, quam in duas Satrapias à Persis divisam fuisse tradit Strabo; vide & Plin. lib. 6. cap. 2 & 3.

³¹ Armeniorum decem. | Armenia Asiæ pariter min. regio nobilissima inter Taurum & Caucaum sita, quæ in majorem, & minorem dividitur, vide Plin. lib. 5. Strab. lib. 2. & Ptolemæi 4. Tabulam Asiæ.

cem, ³² Paphlagonum quinque, ³³ Phrygum decem, ³⁴ Lydorum quinque. ³⁵ Aspendiorum & ³⁶ Pisidarum circiter tria, ³⁷ Cilicum duo, ³⁸ Captianorum totidem, ex Græciâ conductorum tria millia : levis armaturæ maximum numerum. Has adversus copias, spes omnis consistebat Datami in se locique naturâ, namque hujus partem non habebat vigesimam militum : Quibus frerus conflixit, adversariorumque multa millia concidit, quum de ipsius exercitu non amplius hominum mille cecidissent. Quam ob causam postero die tropæum posuit, quò loco pridie pugnatum. Hic quum castra movisset, inferior copiis, superior omnibus præliis discedebat, quòd nunquam manum consereret, nisi adversarios locorum angustiis clausisset : quòd perito regionum callidèque cogitanti sæpè accidebat. Autophradates quum bellum duci majore regis calamitate, quàm adversariorum videret, ad pacem atque amicitiam hortatus est, ut cum rege in gratiam rediret. Quam ille etsi non fidam fore putaret, tamen conditionem accepit, seque ad Artaxerxem legatos missurum dixit. Sic bellum quòd Rex adversus Datamen susceperat, sedatum : Autophradates in Phrygiam se recepit.

C A P. IX. At Rex, quòd implacabile odium in Datamen susceperat, postquàm bello cum opprimi non posse animadvertit, insidiis interficere studuit, quas ille pleiâ que vitavit, sicut quum nunciatum esset, quosdam sibi insidiari, qui in amicorum erant numero : ³⁹ de quibus quòd inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putavit : experiri voluit verum falsumne sibi esset relatum. Itaque eò profectus est, in quo itinere futuras insidias illi dixerant. Sed elegit corpore & staturâ similitimum sui, eique vestitum suum dedit, atque eò loci ire, quò ipse consueverat, jussit, ipse autem ⁴⁰ ornatus vestitu militari, inter corporis custodes iter facere cœpit. At insidiatores, postquàm in eum lo-

N O T Æ.

³² Paphlagonum quinque. | Horum regio in minore Asiâ, olim etiam Palæmonia dicta, de quâ jam supra.

³³ Phrygum decem. | Phrygia duplex, major, & minor, major inter Galatiam & Lydiam sita est. Minor vero inter Bithyniam, Cariam, Lyeoniam, & Hellespontum, unde etiam Hellespontica dicitur apud Strabonem.

³⁴ Lydorum quinque. | Lydia minoris Asiæ regio Croëso rege, & Pactolo auri-fero amne notissima.

³⁵ Aspendiorum. | Ii Pamphiliæ populi, ab Aspendo ejus Provinciæ op-

pido ad fluvium Eurymedonta sito. Vide Steph. & Pompon. lib. 1.

³⁶ Pisidarum. | De his supra.

³⁷ Cilicum. | De Ciliciâ quoque paulò supra dictum est.

³⁸ Captianorum. | Quidam Caspianorum legunt, sed hoc improbat Ortelius.

³⁹ De quibus quod inimici detulerant. | Non sui, sed amicorum suorum inimici : alioquin quomodo eorum verba non esse negligenda putasset ?

⁴⁰ Ornatus vestitu militari. | Hic locus variè legitur, sed lectionum diversitatem ex Schotto requirere.

cum agmen pervenit, decepti ordine atque vestitu, in eum faciunt impetum, qui suppositus erat. Prædixerat autem his Darames, cum quibus iter faciebat, ut parati essent facere quod ipsum vidissent. Ipse ut concurrentes insidiatores animadvertit, tela in eos
3 coniecit. Hoc idem quum universi fecissent, prius quàm pervenirent ad eum, quem aggredi volebant, confixi ceciderunt.

CAP. X. Hic tamen tam callidus vir extremo tempore captus est, Mithridatis Ariobarzanis filii dolo. Namque is pollicitus est regi, se eum interfectorum, si rex promitteret, ut quodcunque
10 vellet, liceret impunè facere, 41 fidemque de eà re more Persarum dextrâ dedisset. Hanc ut accepit, simulat se suscepisse cum rege inimicitiam, copias parat, & absens amicitiam cum Darame facit: regis provinciam vexat, castella expugnat, magnas prædas capit: quarum partem suis dispergit, partem ad Datamen mittit.
15 Pari modò complura castella ei tradit. Hæc diu faciendo, persuasit homini (l) se infinitum adversus regem suscepisse bellum, quum nihilo magis, ne quàm suspicionem illi præberet insidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conspectum venire studuit. 42 Sic absens amicitiam gerebat, ut non beneficiis mutuis,
20 sed odio communi, quod erga regem susceperant, 43 contineri viderentur.

CAP. X. Id quum satis se confirmasse arbitratus est, certiorum facit Datamen, tempus esse majores exercitus parari, & bellum cum rege suscipi: de quâ re, si ei videretur, quò velle
25 in colloquium veniret. Probatâ re, colloquendi tempus sumitur, loci,que quò conveniretur. Huc Mithridates cum uno cui maximam habebat fidem, antè aliquot dies venit, compluribusque locis separatim gladios obruit, eaque loca diligenter notat. Ipso autem colloquendi die utrique locum, qui explorarent atque ip-
30 sos scrutarentur mittunt: 44 deinde ipsi sunt congressi. Hic quum aliquandiu in colloquio fuissent, & (m) diversi discessissent, jam-

INTERPRETATIO.

(l) Irrconciliabilis in Regem se implicuisse bello. (m) Et hinc inde se resepiissent.

NOTÆ.

41 Fidemque more Persarum dextrâ dedisset. Mos enim erat apud Persas, ut quemcumque Rex in fidem reciperet, ipsi dextram daret, ut supra in Themistocle, illudque omni sacramento sanctius ducebatur, atque observabatur. Sic Author scholiorum in Aristophanis Nub. Item docet Diodorus lib. 16.

42 Sic absens amicitiam gerebat. Id est, sic absens absenti amicitie officia præstabat.

43 Contineri viderentur. Id est, artificiosè coherere viderentur.

44 Deinde ipsi sunt congressi. Id est, Deinde in mutuum colloquium venerunt.

que procul Datames abesset, Mithridates, priusquam ad suos perveniret, ⁴⁵ ne quam suspicionem pareret, in eundem locum revertitur, atque ibi, ⁴⁶ ubi telum erat impositum, resedit, ut si à lassitudine cuperet acquiescere, Datamenque revocavit, simulans se quiddam in colloquio esse oblitum: interim telum, quod latebat, ⁴⁷ protulit, nudatumque vaginâ, veste texit, ac Datami venienti ait, digredientem se animadvertisse locum quendam, qui erat in conspectu, ad castra ponenda esse idoneum. ⁴⁸ Quem quum digito monstraret, & ille conspiceret, adversum ferro transfixit: & prius quam quisquam posset succurrere, interfecit. Ita ille vir ¹⁹ qui multos consilio, neminem perfidiâ ceperat, simulatâ captus est amicitia.

NOTÆ.

⁴⁵ Ne quam suspicionem pareret. | Id est, exhiberet, gigneret.

⁴⁶ Ubi telum erat positum. | Hic telum pro quocumque armorum offensivorum genere accipitur.

⁴⁷ Protulit. | Id est, ex tertâ eduxit.

⁴⁸ Quem quum digito monstraret. | Adî Polyænum qui id fuisse narrat l. 7. sed paulo aliter.

XV.

E P A M I N O N D A S

'Polymni Filius, Thebanus.

C A P. I.

DE hoc priusquam scribamus, ² hæc præcipienda videntur lectoribus, (a) ne alienos mores ad suos referant, néve ea, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud cæteros fuisse arbitrentur. Scimus enim musicen nostris moribus (b) abesse à principis perso- ¹⁵

INTERPRETATIO.

(a) Ne ex patriis moribus extraneos metiantur. (b) Principem non decere.

NOTÆ.

¹ POLYMNI FILIUS. | Alii legunt Polymnidis, ut Ælianus lib. 11. c. 9. Var. hist. Unde conjiciendum est Nepotem Latinâ terminatione formasse Græcum, quemadmodum supra scrip-

sit Neoclus, pro Neocles; item Pericles, pro Periēles.

² Hæc præcipienda videntur lectoribus. | Hæc eadem jam in præfatione legimus, unde fit ut Magius id memo-

nā : , saltare etiam in vitiis poni. Quæ omnia apud Græcos & grata & laude digna ducuntur. Quum autem exprimere imaginem consuetudinis atque vitæ velimus Epaminondæ, nihil videmur debere prætermittere, quod pertineat ad eam declarandam.

5 Quare dicemus primùm de genere ejus : deinde quibus disciplinis, & à quibus sit eruditus : tum de moribus ingenique facultatibus, & si qua alia digna memoriâ erunt, postremò de rebus gestis, quæ à plurimis omnium anteponuntur virtutibus.

C A P. II. Natus igitur 4 patre, quo diximus, honesto genere : pauper jam à majoribus relictus. 5 Eruditus autem sic, ut nemo Thebanus magis 6 ; nam & citharizare & cantare ad chordarum sonum doctus est 7 à Dionysio, qui non minore fuit in musicis gloriâ, 8 quàm Damon aut Lamprus, quorum pervulgata sunt nomina : 9 Carmina cantare tibiis, 10 ab Olympiodoro ; 11 saltare, à Calliphronē. At 12 philosophiæ præceptorem habuit Lysim Tarentinum Pythagoræum ; cui quidem sic fuit deditus, ut adolescens tristem & severum senem omnibus æqualibus suis in familiaritate anteposuerit, neque prius eum à se dimiserit, quàm

N O T A.

riæ vitio Nepoti vertat ; sed in eo excusari potest, quod absoluto ac perfecto jam operi præfatio supervenerit, ut fieri solet.

3 Saltare etiam in vitiis poni.] Indecoram apud Romanos saltationem fuisse pluribus in locis innuit Cicero pro Muranâ, pro Plancio, & alibi. Quod tamen de omni saltationum genere minime intelligendum est. Nam Quintilianus negat inhonestam fuisse Pyrrhencam saltationem, quam armati peragebant, & hoc laboriosum erat saltationis genus, quia ejus operâ jactus, ictusque declinabant, ut docet Plato lib. 7. de legibus, & Plin. lib. 7. c. 37.

4 Patre honesto genere.] Hæc verba generis ejus mediocritatem innuere videntur : quotiescumque enim Latini alicujus parentes obscuros dicere nolunt, eos quadam sermonis gratiâ, honestos vocant, unde Ælianus lib. 12. scribit Polymnum Epaminondæ patrem fuisse obscurum & humilem.

5 Eruditus autem sic.] Vide Cicer. 3. de Orat. & Offic. 1. Plutarchum in Pelopidâ, Diogenem Laertium in Pythagora, Adi etiam Just. lib. 8. c. 8.

6 Nam & Citharizare.] Pro Citharam tangere, verbum obsoletum.

7 A Dionysio.] Hic Lyristes Theba-

nus fuit valde peritus, Plutarchus libro qui inscribitur de Musicâ.

8 Quàm Damon & Lamprus. Damonis meminerunt Plato dialogo de rep. & Athenæus lib. 14. c. 11. Huncque Lydiam harmoniam remissam excogitasse testatur Plutarchus lib. suprâ citato ; solebatque ebrios ac petulantes homines harmoniâ suâ ad modestiam reducere. Lamprus ab eodem Plutarcho ibidem inter eos qui rectè movendis instrumentis Lyricis excelluerunt, annumeratur, quamvis à Platone imperitus dicatur Musicus in Menexeno, quâ in re non consentit Athenæus, lib. 1. c. 16. & lib. 11. c. 2.

9 Carmina cantare tibiis.] Veteri suo libro abesse, carmina, testatur P. Daniel.

10 Ab Olympiodoro.] Viro in suâ arte versatissimo, præter quàm tamen, & ab Orthagorâ Epaminondam doctum fuisse testatur Athenæus lib. 4. c. ultimo.

11 Saltare, à Calliphronē.] Id nomen alibi mihi occurrere non memini.

12 Philosophiâ Professore habuit Lysim.] Læcius in vita Pythagoræ Lyden vocat. Porro Lysis ille Epaminondam & Philippum simul Amyntæ filium philosophiam Pythagoricam do-

doctrinis tantò antecessit condiscipulus, ut facilè intelligi posset, pari modo superaturum omnes in cæteris artibus. Atque hæc ad nostram consuetudinem sunt levia, & potiùs contemnenda: at in Græcia utique olim magnæ laudi erant. (c) Postquam ephebus factus est, ¹³ & palæstræ dare operam cœpit: (d) non tam magnitudini virium servivit, quàm velocitati: illam enim ad athletarum usum; hanc, ad belli existimabat utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimùm ¹⁴ currendo & luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset, atque contendere. In armis plurimùm studii consumebar.

CAP. III. Ad hanc corporis firmitatem plura etiam animi bona acceperant. Erat enim modestus, prudens, gravis, temporibus sapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo; adeò veritatis diligens, ¹⁵ ut ne joco quidem mentiretur. Item continens, clemens, patiēsq̃ue admirandum in modum; non solum populi sed etiam amicorum ferens injurias, in primisque ¹⁶ commissa celans: quod interdum non minùs prodest, quàm disertè dicere. Studiosus audiendi; ex hoc enim facillimè disci arbitra-

INTERPRETATIO.

(c) Postquam pubertatem attigit, & gymniciis artibus exerceri cœpit. (d) Non tam corroborandis viribus, quàm celeritati applicuit.

NOTÆ.

cuit, quæ quidem ex Democriti philosophiâ prodiit, fuitque Epaminondas simul summus Philosophus, & Imperator. Justin. lib. 6. c. 8.

¹³ Et Palæstra dare operam cœpit. | Hoc erat in more positum apud Græcos, ut juvenus omnis maximè gymniciis artibus exerceretur, & in eo præsertim incumberet: in Palæstra autem variis decertabant exercitiis, quorum præcipua refert Virg. l. 5. Æn.

Quique pedum cursu valet, & qui viribus audax

Auf saculo incedit melior, levibusque sagittis.

¹⁴ Currendo & luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset atque contendere. | Hic locus obscurus, variè à variis legitur: Quidam legunt currendo, omisâ voce, luctando; ad eum finem, quoad stans complecti posset atque contendere. Sic legendum olim Freinsemius existimavit, nimirum: Ad eum finem quoad stans complecti pos-

set atque contendere. Adstans, inquit, esset coram factus, igitur non modò currere discebat; id enim nihil aliud quàm eum in periculum perduxisset, deinde deseruisset. Sed etiam luctari, quod adstans, & propè hostem positus eum complecti, atque cum eo contendere posset. Quod mihi non improbandum videtur; nam revera is sensus Nepotis esse debet, ut scilicet Epaminondas eatenus curreret, & luctaretur, quatenus adstans complecti posset adversarium atque cum illo contendere.

¹⁵ Ut ne joco quidem mentiretur. | Simile quidpiam de Ptolemæo, Arrianus, de Juliano, Mamertinus: de Attico, idem Nepos in vita ejus. Idè autem tanto eum odio mendacium habuisse credibile est, quòd & natura & philosophiæ præcepta illud ipsi instillassent. Super eâ re vide Ælian. lib. 3. hist. anim. c. 23.

¹⁶ Commissa celans. | Quod in Epaminonda non adeò mirandum puto: quum enim Pythagorica philosophiâ

bat

batur. Itaque 17 quum in circulum venisset in quo aut de republicâ disputaretur, aut de philosophiâ sermo haberetur, nunquam inde prius discessit, quam ad finem sermo esset deductus. 18 Paupertatem adeo facile perpeffus est, ut de republicâ nihil præter gloriam ceperit. (e) Amicorum in se tuendo caruit facultatibus; fide ad alios sublevandos sæpè sic usus est, ut possit judicari omnia ei cum amicis fuisse communia. Nam quum aut civium suorum aliquis ab hostibus fuisset caprus, aut virgo amici nubilis propter paupertatem collocari non posset; amicorum con-

10 filium habebat, & quantum quisque daret, pro facultatibus imperabat: eamque summam quum faceret, priusquam acciperet pecuniam, 19 adducebat eum, qui quærebat, ad eos qui conferebant, eique ut ipsi numerarent, faciebat: ut ille ad quem ea res perveniebat, sciret quantum cuique deberet.

15 C A P. IV. Tentata autem ejus est abstinencia 20 à Diomedonte Cyziceno. Namque is, rogatu Artaxerxis, Epaminondam pecuniâ corrupendum suscepit. Hic magno cum pondere auri Thebas venit, & Micythum adolescentulum quinque talentis ad suam perduxit voluntatem, quem tum Epaminondas plurimum

20 diligebat. Micythus Epaminondam convenit, & causam adventus Diomedontis ostendit. At ille Diomedonte coram, *Nihil*, inquit, *opus pecuniâ est. Nam si ea rex vult, quæ Thebanis sunt utilia, gratis facere sum paratus: sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis*, (f) namque orbis terrarum divitias accipere nolo

25 pro patriæ charitate. Te, qui me incognitum tentasti, tuique similem existimasti, non miror: tibi ignosco. Sed egredere properè, ne

INTERPRETATIO.

(e) Necessarium opibus minimè usus est, quibus se tueretur. (f) Major enim est in me amor patriæ, quam ut vellem eum cum terrarum orbis divitiis commutare.

NOTÆ.

probè imbutus fuisset, quæ religiosissimè silentium, ac fidem præcipiebat, id facile de ipso crediderim.

17 *Quum in circulum venisset.* Circulus, vulgò dicitur cætus cœventium ac confabulantium, qui veluti circulum faciunt & coronam. Vide Ovid. lib. 13. Metamor.

Confedere Duces, & vulgi stante coronâ.

18 *Paupertatem adeo facile perpeffus est.* Vide Ælianum. Var. Hist. lib. 11. c. 9. Justin. lib. 6. c. 8. Et Julium Front.

1. 4. c. 3. qui refert Epaminondam, in supellectile suâ, præter ahenum, & verum unum non habuisse, quod quidem admirandæ ejus abstinentiæ est exemplum.

19 *Adducebat eum, qui quærebat.* Id est, Procum, seu Virginis sponsum.

20 *À Diomedonte Cyziceno.* Ex Cyzico Bithyniæ urbe. Tentatus etiam fuit à Jasone Thessalorum Tyranno, qui ad eum summâ paupertate laborantem quinquaginta auri talenta attulerat. Vide Ælianum lib. 11. c. 9.

alios corrumpas, quum me non potueris. *Tr. Micythe, agentum huic redde, aut, nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui. Hunc Diomedon quum rogaret, ut tunc exire, suâque quæ attulisset, liceret efferre: Istud, inquit, faciam; neque tuâ causâ, sed meâ: ne si tibi sit pecunia adempta, aliquis dicat ad me ereptum pervenisse, quod delatum accipere noluissem.* A quo quum quæsisset, quod se duci vellet, & ille Athenas diceret; præsidium dedit, ut eò tunc perveniret. Neque verò id satis habuit, sed etiam ut inviolatus in navem ascenderet, per Chabriam Atheniensem, (de quo supra mentionem fecimus) effecit. Abstinentiæ erit hoc satis testimo-¹⁰ nium. Plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere constituimus, quorum separatim²¹ multis millibus versuum complures scriptores ante nos explicârunt.

CAP. V. Fuit & disertus, ut nemo Thebanus ei par esset¹⁵ eloquentiâ: neque minùs concinnus in brevitate respondendi, quàm in perpetuâ oratione ornatus. ¹² Habuit obrectatorem Meneclidem quendam, indidem Thebis, adversarium in administrandâ republicâ, satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet. Namque illi genti plus inest virium, quàm ingenii. Is, quòd in²⁰ re militari florere Epaminondam videbat, hortari solebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera desideraretur. Huic ille, Fallis, inquit, verbo cives tuos, quòd hos à bello avocas. Otii enim nomine servitutem concilias, nam *paritur pax bello.* Itaque qui eâ diutinâ volunt frui, bello exercitati²⁵ esse debent. (g) Quare si principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palæstrâ. Idem ille Meneclides quum huic objiceret quòd liberos non haberet, ²³ neque uxorem duxisset: maximèque insolentiam, quòd sibi Agamemnonis, belli gloriam videretur consequutus: at ille, *Desine,* inquit, *Meneclide, de*³⁰ *uxore mihi exprobrare, (h) nam nullius in istâ re minùs uti con-*

INTERPRETATIO.

(g) Quamobrem si Græcia principatus postularis, belli laboribus, non Palæstricis ludis vobis assuescendum est. (h) Nam tu is omnium es cuius sententiam hoc in negotio minus probo.

NOTÆ.

²¹ Multis millibus versuum. | Hic verus sunt Lineæ, ex quarum numero liberos metiri olim solebant, & in ultimâ Cera adscribebant.

²² Habuit obrectatorem Meneclidem. | De eo Plutarchus in Pelopidâ, hancque ait fuisse *ἐνέκλιτον ἀπὸ Λέβει, ἀνέλαστον ἢ κακὸν καὶ τρεῖς*.

²³ Neque uxorem duxisset. | Contra censet Polyænus l. 11. Stratagem. ubi indicat Epaminondam uxorem habuisse, & genuisse filium nomine Stesibrotum, quem iussit interfici, quod in bello adversus Lacedæmonios, se absente, suoque injussu prælium commisset. Plur., *πρὸς παραλλήλως*.

filio

filio volo. (i) habebat enim Meneclides suspicionem adulterii) Quod autem me Agamemnonem amulari putas, falleris, ²⁴ namque ille cum universâ Graciâ vix decem annis unam cepit urbem, ego contra ea ²⁵ ex unâ urbe nostrâ, dique uno, totam Graciam, Lacedæmoniis fugatis, liberavi.

5 CAP. VI. Idem quum in conventum venisset Arcadum, petens, ut societatem cum Thebanis & Argivis facerent, ²⁶ contraque Callistratus Atheniensium legatus, qui eloquentiâ omnes eo præstabat tempore, postularer, ut potius amicitiam sequerentur Atticorum, & in oratione suâ ²⁷ multa invecus esset in Thebanos & Argivos, in eis que hoc posuisset, *Animadvertere debere Arcadas,* ²⁸ quales utraque civitas cives procreâset, ex quibus de cæteris possent judicare. Argivos enim fuisse ²⁹ Orestem & Alcmaeonem, matricidas: ³⁰ Thebis Oedipum natum; qui quum patrem suum interfecisset, ex matre liberos procreâset. Hic in respondendo Epaminondas, (k) quum de cæteris perorâset, postquam ad illa duo opprobria pervenit, admirari se dixit stultitiam rhetoris Attici, qui non animadverteret, innocentes illos natos, domi scelere admissio quum patriâ essent pulsî, receptos esse ab Atheniensibus. (l) Sed maxime ejus eloquentia eluxit Spartæ legati ante pugnam Leuctricam;

INTERPRETATIO.

(i) Meneclides namque suspitione adulterii notabatur. (k) Cum ad cetera capita respondisset. (l) At præsertim Lacedæmoni legatus suam facundiam exhibuit.

NOTE.

²⁴ Namque ille cum universâ Graciâ. Id notum est tum ex Homero, cum ex aliis omnibus antiquis scriptoribus, Agamemnonem cum omnibus Graciæ viribus & Principibus per Decennium ad Trojam pugnassee; quod Calchas vates fore prædixerat ex pascuum numero quos serpens diglutiverat, ut Homerus refert Iliad. 2. Quos versus Latine vertit Cic. lib. 11. de Divinatione.

²⁵ Ex unâ urbe nostrâ, dieque uno. De pugna Leuctricâ hic loquitur, in quâ intra unum diem soli Thebani, duce Epaminondâ, omnes Lacedæmoniorum vires fregerunt.

²⁶ Contraque Callistratus. Cujus orationem refert Xenoph. lib. 6. c. 4. de reb. Graciæ, quam habuit apud Lacedæmonios. Fuit item Callistratus nomen statuarii Plin. l. 24. c. 8.

²⁷ Multa invecus esset in Thebanos.

Eodem utitur loquendi modo, infra, ut, nonnulla invehentur in Timolconem: quod alibi rarius invenies.

²⁸ Quales utraque civitas cives procreâset. Hæc referuntur ad Orestem, & Clytemnestram ejus matrem; ad Oedipum, Laium, & Jocastam.

²⁹ Orestem, & Alcmaeonem. Orestes Agamemnonis & Clytemnestræ filius, qui cruentam patris mortem ulturus, matrem interfecit; propter quod patricidium furii agîtatus est, quibus non nisi purgari potuit, quam ad Aram Dianæ Tauricæ perpetratum scelus expiaverit. Alcmaeon verò Amphiarai & Eriphyli filius, qui pariter matrem interfecit, quod illa monili aureo corrupta, Amphiarai maritum suum, qui iti bello Thebano hiatu terræ absorptus est, prodidisset Polynici.

³⁰ Thebis Oedipum natum, &c. Pater ejus Laius, quem nescius occidit,

quod quum omnium sociorum convenissent legati, coram frequentissimo legationum conventu sic Lacedæmoniorum tyrannidem corarguit, ut non minùs illà oratione opes eorum concusserit, ³¹ quàm Leuctricà pugnà. Tum enim perfecit, quod post apparuit, ut auxilio sociorum Lacedæmonii privarentur.

GAP. VII. Fuisse patientem, suorumque injurias ferentem civium, ³² quòd se patriæ irasci nefas esse duceret, hæc sunt testimonia. Quum cum propter invidiam cives præficere exercitui noluisent, duxque esset delectus belli imperitus, (m) cujus errore eò esset deducta illa multitudo militum, ut omnes de salute pertimescerent, quòd locorum angustiis clausi, ab hostibus obsidebantur: desiderari cœpta est Epaminondæ diligentia; erat enim ibi privatus numero militum. A quo quum peterent opem, nullam adhibuit memoriam contumeliæ; & exercitum obsidione liberatum, domum reduxit incolumem. Neque verò hoc semel fecit, ³³ sed sæpiùs. Maximè autem fuit illustre, quum in Peloponnesum exercitum duxisset adversus Lacedæmonios, haberetque collegas duos, ³⁴ quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac strenuus. Hic cum criminibus adversariorum, omnes in invidiam venissent, ³⁵ ob eamque rem imperium his esset abrogatum, atque in eorum locum alii prætores successissent: Epaminondas plebiscito non pa-

INTERPRETATIO.

(m) Cujus imperitiâ in eas angustias adductum esset numerosum illud agmen.

NOTÆ.

mater vero Jocasta Creontis Thebanorum Regis filia, quam soluto Sphynxis ænigmate uxorem pariter nescius duxit, ex quâ Ethoclem, & Polynicem suscepit, qui de Regno disceptantes mutuis se vulneribus confoderunt. Hæc sunt ipsiusmet verba apud Senecam,

..... occidi patrem
Sed matrem amavi, proh! loquar hymenæum pudeat.

³¹ Quam Leuctricà pugnà.] De illà Diodorus lib. 15. Xenoph. 6. de reb. gr. Plutarchus in Pelopida. Pausanias in Bœoticis, in ea autem Cleombrotus Lacedæmoniorum Rex cecidit, multaque prodigia & ostenta cladem illam antecesserunt, Cicero. Xenoph. Diodorus. Porro Leuctra vicus est Bœ-

otiz juxta Thespias urbem liberam, Hæliconi proximam.

³² Quòd patriâ irasci nefas duceres.] Vide apud Val. Max. lib. 3. c. 7. patientiæ ejus exemplum, cujus hæc sunt verba: Siquidem Epaminondas cum et cives irati sternendarum in oppido viarum contumelia causâ turam mandarent (erat enim illud ministerium apud eos sordidum) sine ullâ cunctatione id recepit.

³³ Quorum alter erat Pelopidas.] Vide Plutarchum in Pelopida, & ipsum Nepotem postea.

³⁴ Ob eamque rem imperium his esset abrogatum.] Non abrogatum, sed elapsum tempus imperii lege præfinitum scribit Plutarchus in Pelopida. Ambo enim, inquit, (de Epaminonda & Pelopida loquitur) cum rediissent, capitis accessit fuit, quoniam non de-

ruit; idemque ut facerent, persuasit collegis, & bellum quod suscepserat, gessit. Namque animadvertēbar, ubi id fecisset, totum exercitum propter prætorum imprudentiam inscitiamque belli perituum. ³⁵ Lex erat Thebis, quæ morte mulctabat, si quis imperium diutius retinisset, quam lege præfinitum foret. Hanc Epaminondas quum Reipublicæ conservandæ causâ latam videret ad perniciem civitatis conferre noluit; & quatuor mensibus diutius, quam populus jussērat, gessit imperium.

CAP. VIII. Postquam domum reditum est, ³⁶ collegæ ejus hoc crimine accusabantur. Quibus ille permisit (n) omnem ut ¹⁰ causam in se transferrent, suâque operâ factum contenderent, ut legi non obedirent. Quâ defensione illis periculo liberatis, nemo Epaminondam responsurum putabat, quod quid diceret, non haberet. At ille in judicium venit; nihil eorum negavit quæ ad ¹⁵ versarii crimini dabant, omniaque quæ collegæ dixerant, confessus est: neque recusavit quod minis legis pœnam subiret: sed unum ab iis petivit, ³⁷ ut in periculo suo conscriberent, EPAMINONDAS A THEBANIS MORTE MULCTATUS EST, QUOD EOS COEGIT APUD LEUCTRA SUPERARE LACEDÆMONIOS, QUOS ²⁰ ANTE SE IMPERATOREM NEMO BOEOTIORUM ³⁸ AUSUS FUIT ASPICERE IN ACIE: QUODQUE UNO PRÆLIO NON SOLUM THEBAS AB INTERITU RETRAXIT, SED ETIAM UNIVERSAM GRÆCIAM IN LIBERTATEM VINDICAVIT: EOQUE RES

INTERPRETATIO.

(n) Ut omnem in se culpam rejicerent.

NOTÆ.

posito magistratu primo futuro mense quo lex jubebat, quatuor item totos menses, præter legem eo functi essent; quibus & in Messenia, Arcadia, & Laconica commorati sunt.

³⁵ Lex erat Thebis. Hujus legis meminit Alexander ab Alexandro lib. 4. c. 6. genitalium dierum.

³⁶ Collegæ ejus. Reliquos duces huic legi paruisse testatur Plutarchus in Pelopida, præter Epaminondam, ipsumque Pelopidam.

³⁷ Ut in periculo suo conscriberent. Hic locus varie legitur: Lambinus conjicit legendum esse, in Cippo suo; Memmius, in scapulo; Etagijs, brevi-

culo; Longolius, perystilio; Aldus, sepulchro; alii, alio modo. Plutarchus, & Ælianus ἐνάλω vocant, quod idem est ac Cippus, vel, Titulus sepulchri, adeo ut hic sit sensus. Ut in periculo suo conscribant. Id est, ut in sepulchri Titulo enarrent.

³⁸ Ausus fuit aspicere in acie. Hoc est, oculis rectis, & irretortis, quasi ante Epaminondam solo aspectu Lacedæmonij Boeotios debellarent: quod & de Romanis testatur Cæsar lib. 1. de bello Gallico, his verbis, sapenumero cum iis congressos, ne vultum quidem, atque aciem oculorum ferre potuisse. Flor. lib. 11. c. 18. Mancinum assidujs

UTRORUMQUE PERDUXIT, UT THEBANI SPARTAM OPPUGNARENT, LACEDÆMONII SATIS HABERENT SI SALVI ESSE POSSENT: NEQUE PRIUS BELLARE DESTITIT, ³⁹ QUAM, MESSENA CONSTITUTA, URBEM EORUM OBSIDIONE CLAUSIT. Hæc quum dixisset, risus omnium cum hilaritate coortus est, neque quisquam iudex ausus est ferre suffragium. Sic à iudicio capitis maximâ discessit gloriâ.

C A P. IX. Hic extremo tempore imperator ⁴⁰ apud Mantineam, quum acie instructâ audaciùs instaret hostibus, cognitus à Lacedæmoniis, quòd in ejus unius perniciæ patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt: neque prius abscesserunt, quàm magnâ cæde factâ multisque occisis, fortissimè ipsum Epaminondam pugnantem, ⁴¹ sparo eminùs percussum, ¹⁵ concidere viderunt. Hujus casu aliquantum retardati sunt Bæotii; neque tamen prius pugnam excesserunt, quàm repugnantes profligârunt. At Epaminondas, quum animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulquè si ferrum, quòd ex hastili in corpore remanierat, extraxisset, animam statim amissurum: ⁴² ²⁰ usque eò retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bæotios. Id postquàm audivit, *Satis, inquit vixi, invictus enim morior.* Tum ferro extracto, confestim exanimatus est.

C A P. X. ⁴³ Hic uxorem nunquam duxit: in quo quum reprehenderetur à Pelopidâ, qui filium habebat infamem: malèquè eum in eo patriæ consulere diceret, quòd liberos non relinqueret: *Vide, inquit, ne tu pejus consulas, qui talem ex te natum relicturus sis. Neque verò stirps mihi potest deesse, namque ex me natam relinquo pugnam Leuêtricam, quæ non modò mihi superstes, sed etiam immortalis sit, necesse est.* Quo tempore, duce Pelopidâ, exules ³⁶ Thebas occupaverunt, & præsidium Lacedæmoniorum ⁴⁴ ex arce expulerunt; Epaminondas, quamdiu facta est cædes civium, domi se retinuit, quòd neque malis defendere volebat, neque im-

N O T Æ.

cadibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.

³⁹ Quàm Messena constituta. | Messena civitas Peloponnesi ad mare præpæ Panisum amnem, unde sinus Messeniæ.

⁴⁰ Apud Mantineam. | Urbem Arcadiæ, de quâ lege Diodor. 15. & Xenoph. 7. de rebus gr.

⁴¹ Sparo eminùs percussum. | Sparus,

inquit Servius, telum est rusticum, in modum pedis recurvum, quo frequenter Græci utebantur.

⁴² Usque eò retinuit quoad nunciatum est vicisse Bæotios. | Vide Just. lib. 8. c. 8.

⁴³ Hic uxorem nunquam duxit. | De hoc supra diximus.

⁴⁴ Ex arce expulerunt. | Scilicet, Cædæmæ Thebarum arce.

pugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret. Namque *omnem civilem victoriam funestam* putabat. Idemque postquam apud Cadmæam pugnari cum Lacedæmoniis cœpit, in primis stetit. Hujus de virtutibus vitæque satis erit dictum, si hoc unum ad-
 5 junxero, quod nemo eat inficias: Thebas & ante Epaminondam natum, 45 & post ejusdem interitum, perperud alieno paruisse imperio: contra ea quamdiu ille præfuerit reipublicæ, caput fuisse totius Græciæ, ex quo intelligi potest, (o) 46 unum hominem pluris quam civitatem fuisse.

INTERPRETATIO.

(o) Plus unum hominem, quam urbem valuisse.

NOTÆ.

45 Et post ejus interitum. | Hac de re lege Xenophon lib. ultimo de reb. Gr.

46 Unum hominem pluris quam civitatem fuisse. | Consule Polybium l. 6. de Thebanorum Rep. loquentem.

XVI.

PELOPIDAS

Thebanus.

CAP. I.

10 **M**AGIS historiis quam vulgo notus. Cujus de virtutibus dubito quemadmodum exponam: quod vereor, (a) si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere, si tantummodò summas attigero, ne rudibus literarum Græcarum minùs lucidè appareat, quantus fuerit ille vir. Itaque utrique rei occurram, quantum potero: & medebor cum satiari,

INTERPRETATIO.

(a) Se fulta extendere aggrediar.

NOTÆ.

1 Magis historiis quam vulgo notus. | Aliqui legunt, *historicis*, sed, res eodem recidit. Ita ut sensus sit

Pelopidæ nomen minùs in ore populi versari, quam in scriptorum monumentis.

cum

tum ignorantia lectorum. ² Phœbidas Lacedæmonius quum exercitum ³ Olynthum duceret, iterque per Thebas faceret, ⁴ arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur, occupavit, ⁵ impulsu perpaucorum Thebanorum, qui ⁶ adversaria factioni quò facilius resisterent, Laconum rebus studebant. Idque suo privato, ⁷ non publico, fecit consilio, quo facto, cum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, ⁸ pecuniæque multarunt: neque id magis arcem Thebanis reddiderunt, ⁹ quod susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quàm liberari. Nam ¹⁰ t Peloponnesium bellum, Athenæque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant, ¹¹ & eos esse solos, qui adversus resistere auderent. Hac mente ¹² amicis suis summas potestates dederant, ¹³ alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exilium ejecerant: in quibus Pelopidas hic, de quo scribere exordia sumus, pulsus, patriâ carebat.

CAP. II. Hi omnes ferè Athenas se contulerant, non quò sequerentur orium, (b) sed ut quemque ex proximo locum fors obtulisset, eo patriam recuperare niterentur. Itaque quum tempus est visum rei gerendæ, communiter cum his, qui Thebis idem sentiebant, ¹² diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatē.

INTERPRETATIO.

(b) Verum ut quomunque statim occasionem fortuna dedisset, eā domos suas recuperaturi uiderentur.

NOTÆ.

² Phœbidas Lacedæmonius. De quo vide Diodorum lib. 15. & Xenoph. lib. 3. de reb. gr.

³ Olynthum duceret. Urbs est inter Athon montem, & Pallenam urbem, ut tradit Suidas, hanc Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon, & Libanius.

⁴ Arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur. Idco Cadmæa, quia Cadmus Agenoris regis Phœnicum filius ædificaverat.

⁵ Impulsu perpaucorum. Hos fuisse Archiam, Leontidem, & Philippum testatur Plutarchus, quos vocat ἀνδρες ὀλίγοι, & αἰεσίτοι, & μακροὶ νόστοι φρονεῖς.

⁶ Adversaria factioni. In qua erant Ismenias, Pelopidas, Pherenicus, Androclides, & Epaminondas, quamquam hic propter philosophiam & paupertatem minus timebatur.

⁷ Non publico fecit consilio. Diodorus tamen lib. xv. author est Ephorus

clam mandasse ut Cadmæam occuparent.

⁸ Pecuniâ multarunt. Decem myriadibus drachmarum, ut refert Plutarchus.

⁹ Quod susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quàm liberari. Hoc est, quòd quum jam propter istud facinus inter se commotæ essent inimicitiae, satius ducebant Thebanos obsideri, quàm liberari.

¹⁰ Amicis suis. Id est, viris suæ potentiae fautoribus, de quibus mox.

¹¹ Alterius factionis Principes. Nimirum Ismeniam, Androclidem, Pelopidam, ut supra, ex quibus Ismeniam capitis accusatum damnarunt. Androclidem dolo interficiendum curavit Leontidas. Sic Plutarchus, & Xenoph. lib. 3. de reb. gr. c. 8.

¹² Diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam, cum, quo maximi Magistratus simul consueverant epulari. Locus iste mi-

que liberandam, cum, quo maximi magistratus simul consueverant epulari: *Magne sæpe res non ita magnis copiis sunt gesta: sed profectio nunquam ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligata.*
 13 Nam duodecim adolescentuli coierunt ex his, qui exilio erant mulctati, quum omnino non essent amplius centum, qui tantò se offerrent periculo, quâ paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adversariorum factioni, quàm Spartanis eo tempore bellum intulerunt, qui principes erant totius Græciæ: 14 quorum imperiosa majestas, neque ita multò post
 15 Leuctricâ pugnâ ab hoc initio percussa, cecidit. Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, (c) quum Athenis interdiu exissent, ut vesperscente cœlo Thebas possent pervenire; cum canibus venaticis exierunt, retia ferentes, vestitu agresti, quo minore suspitione facerent iter. Qui quum tempore ipso, quo studuerant, pervenissent, 15 domum Charonis, devenerunt, à quò
 16 & tempus & dies erat datus.

CAP. III. Hoc loco libet interponere, etsi sejunctum à re proposita est, 16 *Nimia fiducia quantæ calamitati solet esse.* Nam magistratum Thebanorum statim ad aures pervenit, exules in
 20 urbem devenisse. Id 17 illi, vino epulisque dediti, usque eò despexerunt, ut ne quærere quidem de tantâ re laborârint. Acces-

INTERPRETATIO.

(c) *Quum de die Athenis profecti essent, ut recurrente nocte Thebas ingredi valerent.*

NOTÆ.

nus implicatus mihi videretur, si hoc ordine legeretur. *Ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam diem cum delegerunt quo maximi Magistratus simul epulari consueverant.* Rem hanc fuscè narrat Xenoph. lib. 3 de reb. gr. c. 14. atque eum diem fuisse quo Veneris celebrabatur festum, quòque Magistratus suum Imperium deponere solebant. Vide ibidem reliquam hujus rei narrationem. Plutarchus idem refert, sed aliis circumstantiis.

13 *Nam 12. adolescentuli.* De eorum numero cum Nepose consentit Plutarchus at sex tantum Exules fuisse cum Melone uno ex Thebanis exilibus, qui septimus erat, refert Xenoph. lib. 5. c. 14. de reb. gr.

14 *Quorum imperiosa majestas.* Hæc dicuntur ad ostentationem eximii Spartanum Imperii super om-

nem Græciam, scribit enim Plutarchus in Pelopida, ante Leuctricam pugnam tantas Lacedæmoniorum vires fuisse, & tam firmis vinculis eorum imperium fuisse adstrictum, ut vulgo omnes existimarent, solvere illud, aut frangere neminem unquam valiturum.

15 *Domum Charonis.* In quibusdam editionibus legitur, *Coronis*, sed nihil muto, quia sic legitur apud Xenoph. l. 5. c. 14. jam sæpe citato: quæm pariter unum ex Conjuratis, sed minimè à tyrannis suspectum ait: *δυνατιστον* κατὰ *Xenoph. lvi.*

16 *Nimia fiducia quantæ calamitati solet esse.* Cui simillimum est istud Velleii Patere. lib. 11. cap. 118. *Neminem celerius opprimere quàm qui nihil timet, & frequentissimum initium esse calamitatis, securitatem.*

17 *Illi vino epulisque dediti.* Simile

fit etiam, quod magis aperiret eorum dementiam; allata est enim epistola Athenis¹⁸ ab Archiâ Hierophante Archiæ, qui tunc maximum magistratum Thebis obtinebat, in qua omnia de profectioe exulum perscripta erant. Quæ quum jam accubanti in convivio esset data: sicut erat signata, in pulvinum subjiciens,¹⁹ In crastinum, inquit, differo res severas. At illi omnes, quum jam nox processisset, vinolenti, ab exulibus,²⁰ duce Pelopidâ, sunt interfecti. Quibus rebus confectis, vulgo ad arma libertatēmq; vocato, non solum qui in urbe erant; sed etiam undique ex agris concurrerunt: ²¹ præsidium Lacedæmoniorum ex arce pepulerunt: ²² patriam obsidione liberaverunt: autores Cadmææ occupandæ partim occiderunt, partim in exilium ejecerunt.

C A P. IV. Hoc tam turbido tempore (sicut suprâ diximus) Epaminondas, quoad cum civibus dimicatum est, domi quietus fuit. Itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus est Pelopidæ: cæteræ ferè omnes communes cum Epaminonda. Namque in Leuctrica pugna, imperatore Epaminondâ,²² hic fuit dux delectæ manû, quæ prima phalangem prostravit Laconum. Omnibus præterea periculis adfuit: sicut Spartam quum oppugnasset, alterum tenuit cornu: (d) quôq; Messena celerius restitueretur,²³ ²⁰ lagatus in Persas est profectus. Denique ²⁴ hæc fuit altera perso-

INTERPRETATIO.

(d) Et ut promptius Messena instauraretur.

NOTÆ.

exemplum refert Livius lib. 22. de Syracusis captis inter vini epularumque copiam. Sunt & præterea innumera ejusdem rei exempla.

¹⁸ Ab Archiâ Hierophante Archiæ. | Variè hic locus legitur, quibus tamen Lectionibus prætermisissis, referam illud solum quod mihi arridet magis. Certum est enim Plutarchum scripisse, *πρὸς Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην, ὁπότε Ἀρχίαν*. Ergo ille Athenienſis qui scripsit, nomen habuit Archias, qui Hierophantes, id est, Aedituus, seu sacrorum custodiæ præfectus erat; & ille cui scribebatur Archias etiam nuncupabatur; & summam Thebis potestatem tenebat. Vid. Xenoph. loco citato.

¹⁹ In crastinum, inquit, differo res severas. | Schottus mavult serias; quod ferè eodem recidit.

²⁰ Duce Pelopidâ, sunt interfecti. | Vide Xenophontem loco citato, qui hanc historiam fusè describit, sed alias adhibet

circumstantias. Eandem etiam refert Plutarchus.

²¹ Præsidium Lacedæmoniorum ex Arce pepulerunt. Cadmæâ, quam quum occupassent, ut suprâ dictum est, Lacedæmonii, Duce Phœbidâ, semper retinuerant valido præsidio.

²² Hic fuit Dux delectæ manû. | Scilicet, Cohortis trecentorum militum sibi mutuo amore amicitia conjunctorum, qui unâ vincere, aut unâ perire semper parati erant; hæc etiam sacra cohors dicebatur, cujus Author Gorgias fuit. Polyænus, l. 11.

²³ Legatus in Persas est profectus. | Ne scilicet legati à Lacedæmoniiis prius missi de societate cum Persis ineundâ, impedirent ne Messena dirupta atque eversa instauraretur, atque incolis frequentaretur.

²⁴ Hæc fuit altera persona Thebis. | Hæc translatio à scenâ sumpta est.

na Thebis, sed tamen secunda, (e) ita ut proxima esset Epaminondæ.

CAP. V. Conflictatus autem est cum adversâ fortunâ. Nam & initio (sicut ostendimus) exul patriâ caruit: &, quum Thessaliam in potestatem Thebanorum cuperet redigere, ²⁵ *legationis*que jure satis rectum se arbitraretur, ²⁶ *quod apud omnes gentes sanctum esse consueisset*: à Tyranno ²⁷ Alexandro Pheræo, simul cum Ismenia comprehensus, in vincula coniectus est. Hunc Epaminondas recuperavit, ²⁸ bello persequens Alexandrum. Post id factum nunquam is animo placari potuit in eum, à quo erat violatus, Iraque persuasit Thebanis, ut subsidio Thessaliæ proficiscerentur, tyrannosque ejus expellerent. Cujus belli quum ei summa esset data, eoque cum exercitu profectus esset, ²⁹ non dubitavit, simul ac conspexit hostem, configere. In quo prælio Alexandrum ut ³⁰ animadvertit, incensus irâ, equum in eum concitavit, prociūque digressus à suis, coniectu telorum confossus cecidit. (f) Atque hoc secundâ victoriâ accidit: nam jam inclinatæ erant tyrannorum copiæ. Quo facto omnes Thessaliæ civitates interfectum Pelopidam ³⁰ coronis aureis & statuis æneis, liberosque ejus multo agro donaverunt.

INTERPRETATIO.

(e) Aded ut secundum ab Epaminondâ locum teneret. (f) Idque inclinantis in Thessalos belli fortunâ evenit.

NOTÆ.

²⁵ *Legationisque jure satis rectum se arbitraretur.* Nihil de hac legatione Plutarchus. Diodorus vero lib. 19. scribit Pelopidam & Ismeniam cum Alexandro Pherarum tyranno occurrissent, temerè & sine ullâ ratione ab eo comprehensos esse, & in carcerem coniectos.

²⁶ *Quod apud omnes Gentes sanctum esse consueisset.* Quanta ubique gentium legatorum nomini habeatur veneratio, satis notum est: Unde Statius l. 11.

Sanctum populis per sacula nomen legatum.

Et Cic. Verr. 3. *Legatorum jus divino,*

humanoque vallatum presidio.

²⁷ *Alexandro Pheræo.* Pheræ oppidum Thessaliæ, unde Pheræus.

²⁸ *Bello persequens Tyrannum.* Hunc exitum bellum illud habuit, ut tyrannus impetratis triginta dierum induciū Pelopidam liberaret. Plutarchus in Pelopida.

²⁹ *Non dubitavit, simul ac conspexit hostem, configere.* Licet Alexander haberet militum ampliùs viginti millia. Diodorus.

³⁰ *Coronis aureis.* Quæ etiam mortuis imponi solebant, ut scribit Cic. in oratione pro Flacco: Sic honoris ergo auream Coronam Castricio mortuo imponendam Pergameno decrevisse.

XVII.

A G E S I L A U S

Lacedæmonius.

C A P. I.

CUM à cæteris scriptoribus, tum eximè¹ à Xenophonte Socratico collaudatus est,² eo enim usus est familiarissimè, Hic primùm de regno cum³ Leotychide, fratris filio, habuit contentionem. Mos est enim à majoribus Lacedæmoniis traditus, ut duos haberent semper reges, nomine magis quàm imperio, ex duabus familiis⁴ Proclis & Eurysthenis, qui principes ex progenie Hercules, Spartæ reges fuerunt. (a) Harum ex alterâ, in alterius familiæ locum⁵ fieri non licebat. Itaque uterque suum retinebat ordinem. Primùm ratio habebatur, qui maximus natu esset ex liberis ejus, qui regnans decessisset. Sin is virilem sexum non reliquisset, tum deligebatur, qui proximus esset propinquitate. Mortuus erat Agis rex, frater Agesilai;⁶ filium reliquerat Leotychidem, quem ille vivens non agnorat; eundem, moriens, suum esse dixerat. Is de honore regni cum Agesilao suo patruo contendit.

INTERPRETATIO.

(a) *Fas non erat quemquam ex alterâ familiâ, alterius familia vices occupare.*

N O T Æ.

1 *A Xenophonte Socratico.* | Socratis audire: unâ enim cum Platone Socratem audivit, cujus meminit Gellius lib. 14. c. 3. & Cicero lib. 5. epist. 12. ad Luceium; & lib. 2. de Oratore, fuerunt & alii ejusdem nominis viri egregii, de quibus vide Suidam.

2 *Eo enim usus est familiarissimè.* | Dubium est uter altero familiariter usus sit, mihi vero id potius ad Agesilaum, quam ad Xenoph. referri videtur.

3 *Cum Leotychide* | Idem ipsi nomen affingitur à Xenophonte in A-

gesilao.

4 *Proclis, & Eurysthenis.* | Hi amba erant ex Heraclidarum familiâ, quorum Successionis Catalogum ab Hercule enumerat Pausanias. De his etiam quidam à Cicer. lib. 11. de divinatione scribuntur.

5 *Fieri non licebat.* | Qui enim ex Proclidarum familiâ erat, non poterat Rex fieri in locum ejus, qui ex Eurysthenidarum familiâ esset, & vice versâ.

6 *Filium reliquerat Leotychidem.* | De quo mox diximus.

neque

neque id, quod petivit, consequutus est. Nam 7 Lyandro suffragante, homine, ut ostendimus supra, factioso, & his temporibus potente Agesilaus est.

- CAP. II. Hic, simul atque imperii potitus est, persuasit Lacedæmoniis, ut exercitum emitterent in Asiam, bellumque regi facerent, docens, satius esse in Asia, quam in Europa dimicare. Namque fama exierat, Artaxerxem comparare classem, pedestresque exercitus, quos in Græciam mitteret. Datâ potestate, tantâ celeritate usus est, ut prius in Asiam cum copiis pervenerit, quam 10 regii satrapæ cum scirent profectum. Quo factum est, ut omnes imparatos imprudentesque offenderet. 8 Id ut cognovit Tissaphernes, qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios; 9 inducias à Lacone petivit, simulans se dare operam, (b) ut Lacedæmoniis cum rege conveniret: re autem verâ ad copias 15 comparandas, easque impetravit trimestres. Juravit autem uterque, se sine dolo inducias conservaturum. In qua pactione, summâ fide mansit Agesilaus. Contra ea Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit. Id etsi sentiebat Laco, tamen iurandum servabat, multumque in eo consequi se dicebat. Quod 20 Tissaphernes perjurio suo & homines suis rebus abalienaret, & deos sibi iratos redderet, (c) Se autem servatâ religione confirmare exercitum, quum animadverteret (d) deorum numen facere secum, hominesque sibi conciliari amiciores, quod iis studere consueissent, quos conservare fidem viderent.
- 25 CAP. III. Postquàm induciarum præterit dies, barbarus non dubitans, quod ipsius erant 10 plurima domicilia in Caria, & ea regio his temporibus multo putabatur locupletissima, eò potissimum hostes impetum facturos, omnes suas copias eò contraxerat. At Agesilaus in Phrygiam se convertit, eamque prius 30 depopularus est, quam Tissaphernes usquam se moveret. Mag-

INTERPRETATIO.

(b) Ut Lacedæmonios cum Rege conciliaret. (c) Se verâ non violato sacramento suis milites corroborare. (d) Deos sibi esse adiutores.

NOTÆ.

7 Lyandro suffragante.] Lyander ille de quo jam supra, Agesilaum puerum amaverat, teste Platarcho in Lyandro & Agesilao.

8 Id ut cognovit Tissaphernes.] Ille Cyrum minorem apud Artaxerxem fratrem eliminando, causa fuit ejus belli quod postea inter fratres exarsit: occisus est tandem ejusdem Artaxerxis jussu, quod adversus Agesilaum rem proditorie gerere

videretur. Vide, Xenoph. de rebus Græciæ lib. 3. c. 11.

9 Inducias à Lacone petivit.] Id est, ab Agesilao, de iisdem induciis proditorie à Tissapherne factis loquitur Xenoph. lib. 3. c. 8.

10 Plurima domicilia in Caria.] Diodorus refert lib. 14. in ejusmodi domiciliis seu castellis hortos fuisse magnissimos omnibusque rebus ad vor-

nā prædā militibus locupletatis, ¹¹ Ephesum hyematum exercitum reduxit, atque ibi officinis armorum institutis, magnā industriā bellum apparavit : & quō studiosius armarentur, insignisq̃ue ornarentur, ¹² præmia proposuit, quibus donarentur, quorum e-gregia in ea re fuisset industria. Fecit idem in exercitationum ⁵ generibus, ut qui cæteris præstitissent, eos magnis afficeret mune-ribus. His igitur rebus effecit, ¹³ ut & ornatissimum & exerci-tatissimum haberet exercitum. Huic quū tempus esset visum copias extrahere ex hybernaculis, vidit, si, quō esset iter facturus palām pronuntiāssset, hostes non credituros, aliāsque regiones oc- ¹⁶ cupaturos, nec dubituros aliud esse facturum ac pronuntiāssset. Itaque quū ille Sardeis se iturum dixisset, Tissaphernes eandem Cariam defendendam putavit. In quo quū eum opinio fefellisset, victumque se vidisset consilio, ¹⁴ serō suis præsidio profectus est. Nam quū illō venisset, jam Agesilaus multis locis expug- ¹⁵ natis, magnā erat prædā potitus. Laco autem quū videret ho-stes equitatu superare, (e) nunquam in campo sui fecit potestatem, & his locis manum conseruit, quibus plus pedestres copię vale- rent. Pepulit ergo, quotiescunque congressus est, multō majores adversariorum copias : & sic in Asia versatus est, ut omnium opi- ²⁰ nione victor duceretur.

CAP. IV. Hic quū animo meditareretur proficisci in Persas, & ipsum regem adoriri, nuncius ei domo venit ephorū jussu, bel-lum Athenienses & Bœotios indixisse Lacedæmoniis ; quare venire non dubitaret. In hoc non min⁹ ejus pietas suspicienda est, ²⁵ quā virtus bellica, qui quū victori præesset exercitui maximam-

INTERPRETAIO.

(e) Nūquam in patenti loco suas copias explicuit.

NOTÆ.

luptatem & delicias comparatis instru-ctos.

¹¹ Ephesum hyematum exercitum re-duxit. | Quia extra sacrificanti parum læta fuerant, & victimæ sine fibris e-tiam extiterant, idē longius non pro-gressus est. Sic refert Diodorus lib. 14. Adde quod id etiam factum est, quia ipsi equitatus deficiebat, cujus defectu barbaris impar esse videbatur. Xe-noph. lib. 3. de reb. gr.

¹² Præmia proposuit. | De hac re Xe-noph. ibidem.

¹³ Ut & ornatissimum, & exerci-tatissimum haberet exercitum. | Id est, exercitum omnibus instrumentis belli-tis optimē instructum, & milites in

omni exercitationum genere apprime-versatos.

¹⁴ Serō suis præsidio profectus est. |

4. Scilicet die postquam in Lydiam ingressus erat, & jam populatus erat Agesilaus. Sic refert Xenoph. lib. 3. c. 11.

¹⁵ In Comitio. | Id est, in loco ubi Comitia habebantur. Quo etiam vo-cabulo in eodē sensu utitur Cic. in Oratione pro Sextio, & in Verrem. Agesilaus autem missam fuisse Scytalē, quā semper revocandis suis ducibus utebantur Lacedæmodii, testis est Xe-noph. lib. 4. c. 4. Porro de Scytalē, vide supra in Pausania.

que haberet fiduciam regni Persarum potiundi : (f) tantâ mode-
 stia dicto audiens fuit iussis absentium magistratuum, ut si privatus
 15 in comitio esset Spartæ. 16 Cujus exemplum utinam impera-
 tores nostri sequi voluissent. Sed illuc redeamus. Agefilæus opu-
 5 lentissimo regno præposuit bonam existimationem, multoque glo-
 riosius duxit, si institutis patriæ paruisset, quàm si bello superasset
 Asiam. Hac igitur mente Hellespontum copias trajecit, tantâque
 usus est celeritate, (g) 17 ut quod iter Xerxes anno vertente con-
 fecerat, hic transierit triginta diebus. Quùm jam haud longè a-
 10 besset à Peloponneso, obsistere ei conati sunt Athenienses & Bœo-
 tii, 18 cæterique eorum socii, 19 apud Coroneam: quos omnes gra-
 vi prælio vicit. Hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quòd quum
 plerique ex fugâ se 20 in templum Minervæ coniecissent, quære-
 turque ab eo, quid his fieri vellet; etsi aliquot vulneca acceperat
 15 eo prælio, & iratus videbatur omnibus, qui adversus arma tute-
 rant, tamen antetulit iræ religionem, & eos vetuit violari. Ne-
 que hoc solùm in Græcia fecit, ut templa deorum sancta haberet,
 sed etiam apud barbaros summâ religione omnia simulacra aris-
 que conservavit. Itaque prædicabat, *mirari se, non sacrilegorum*
 20 *numero haberi qui supplicibus eorum nocuissent, aut non graviori-*
bus penis affici, qui religionem minuerent, quàm qui sana spolia-
rent.

CAP. V. Pòst hoc prælium collatum est omne bellum circa
 Corinthum, idcòque Corinthium est appellatum. Hic quum uni
 25 pugnâ decem millia hostium Agesilao duce cecidissent, eoque fa-
 cto opes adversariorum debilitatæ viderentur: tantùm absuit ab
 insolentiâ gloriæ, ut commiseratus sit fortunam Græciæ, quòd tam
 multi à se victi, 21 vitio adversariorum concidissent. (h) Nam-
 que illâ multitudine, si sana mens esset Græciæ, supplicium Persas

INTERPRETATIO.

(f) Tam modestè absentium Magistratuum mandatis obtemperavit. (g) Ut quàm
 vram anni spatio Xerxes emensus fuerat. (h) Per hanc enim multitudinem, si Græci
 saperent, Persas supplicio affici potuiss.

NOTÆ.

16 Cujus exemplum utinam Imperatores
 nostri. Hæc in Julium Cæs. dici viden-
 tur, qui invito etiani Senatu exercitum
 retinuit, nec Romam armis positis re-
 dire voluit.

17 Ut quod iter Xerxes anno vertente
 confecerat. Quum nimirum bellum
 Græciæ intulit stipatus decies septies cen-
 tenis armatorum millibus.

18 Cæterique eorum socii. Scilicet

Eubœenses, Locri, Argivi, Corinthii, &
 quidam alii, ut Xenoph. refert lib. 4. de
 reb. gr.

19 Apud Coroneam. Bæotiz ur-
 bem.

20 In templum Minervæ. Cognomen-
 to Itoniz, recte Pausaniâ in Laco-
 nicis.

21 Vitio adversariorum. Id est, per-
 tinaciâ, & culpâ cæterorum Græcorum,

dare

dare potuisse. Idem, quum adversarios intra moenia compulisset, ut in Corinthum oppugnaret multi hortarentur: negavit id suae virtuti convenire. *Se enim eum esse dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui urbes nobilissimas expugnaret Graeciae. Nam si (inquit) extinguere voluerimus qui nobiscum adversus barbaros steterunt, nosmetipsi nos expugnaverimus, illis quiescentibus, quo facto, sine negotio, quum voluerint, nos opprimant.*

CAP. VI. ²² Interim accidit illa calamitas apud Leuctra Lacedaemoniis, (i) quod ne proficiscerentur, quum à plerisque ad exeundum premeretur, ut si de exitu divinaret, exire noluit. ¹⁰ Idem, quum Epaminondas Spartam oppugnaret, ²³ essetque sine muris oppidum; talem se imperatorem prae-buit, ut eo tempore omnibus apparuerit, (k) nisi ille fuisset, Spartam futuram non fuisset. In quo quidem discrimine celeritas ejus consilii saluti fuit universis. Nam quum quidam adolescentuli, hostium adventu ¹⁵ perterriti, ad Thebanos transfugere vellent, & locum extra urbem editum cepissent: Agefilaus, qui perniciosissimum fore videret, si animadversum esset, quenquam ad hostes transfugere conari, cum suis eò venit, atque, ut si bono animo fecissent, laudavit consilium eorum, quod eum locum occupassent, & se id ²⁰ quoque fieri debere animadvertisse. Sic adolescentulos ²⁴ simulatâ laudatione recuperavit: & adjunctis de suis comitibus, locum tutum reliquit. Namque illi, aucto numero eorum, qui expertes erant consilii, commovere se non sunt ausi: eoque libentiùs, quod latere arbitrabantur, quæ cogitarent.

INTERPRETATIO.

(i) *Quem in locum ne pergerent, quasi eventum praesentiret; pluribus ad proficiscendum illum urgentibus, proficisci recusavit.* (k) *Si non illa vixisset, Lacedaemonem perituram fuisse.*

NOTÆ.

qui adversus Lacedaemonios fœdus pepigerant.

²² *Interim accidit illa calamitas apud Leuctra.* | De illâ ingenti pugna quæ Thebanos inter & Spart. commissa est apud Leuctra loquitur hic Nepos, in qua ultimi magnâ internecione victi sunt, ut supra diximos.

²³ *Essetque sine muris oppidum.* | Omnes olim Græciæ urbes sine muris fuisse testatur Thucydides in Proœmio: At verò inter cæteras Spartani sine moenibus fuisse ex eo constat, quod ex præcepto Lycurgi, viri fortitudine suâ pro moenibus essent: Unde Ovid. Metamorph. x. ait:

*Cum Dæus Eurotam, immunisamque frequentas
Spartem.*

Hanc tamen muris fuisse circumdatam docet Livius, lib. 4. c. 5. & 8. Decad. 4. Quia tandem Spartani armis diffisi, urbem suam murorum præsidio clauserunt, lib. 14. c. 5.

²⁴ *Simulatâ laudatione recuperavit.* | Hoc loquendi modo jam supra usus est Nepos in Pelopida; scilicet, hunc Epaminondam recuperavit bello, quamquam verbum illud ratiùs de Personâ dicitur.

CAP.

CAP. VII. Sine dubio post Leuctricam pugnam (1) Lacedæmonii²⁵ se nunquam refecerunt, neque pristinum imperium recuperarunt. Quum interim Agesilaus non destitit, quibuscunque rebus posset patriam juvare. Nam quum præcipue Lacedæmonii indigerent pecuniâ,²⁶ ille omnibus, qui à rege defecerant, præsidio fuit, a quibus magnâ donatus pecuniâ, patriam sublevavit. Atque in hoc illud imprimis fuit admirabile, quum maxima munera ei ab regibus & dynastis civitatibusque conferrentur; nihil unquam in domum suam contulit,²⁷ nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit. Domo eadem fuit contentus,²⁸ qui Eurysthenes progenitor majorum suorum fuerat usus. Quam qui intrârat, nullum signum libidinis, nullum luxuriæ videre poterat:²⁹ contra, plurima patientiæ atque abstinentiæ. Sic enim erat instructa, ut nullâ in se differret à cujusvis inopis atque privati.

CAP. VIII. Atque hic tantus vir, ut naturam faultricem habuerat in tribuendis animi virtutibus;³⁰ sic maleficam nactus est in corpore, exiguus, & claudus altero pede. Quæ res etiam non nullam adferebat deformitatem:³¹ atque ignoti, faciem ejus quum intuerentur, contemnebant: qui autem virtutem noverant, non poterant admirari satis. Quod ei usu venit, quum annorum

INTERPRETATIO.

(1) Spartani se nunquam refecerunt.

NOTÆ.

²⁵ Se nunquam refecerunt.] Id transactum est ab iis qui deliquit, aut gravi morbo vires reparant. Sic Sallust. Quo & ceterorum animos refecerat. Et infra in Hamilcare idem Nepos, si paululummodò res essent refecta.

²⁶ Ille omnibus, qui à Rege defecerant, præsidio fuit.] Tacho in primis qui Ægypti, & Mausolo qui Carix Rex erat, à quibus etiam maxima dona accepit. Xenoph. in Agesilao.

²⁷ Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit.] Hoc veluti summum moderationis exemplum proponitur, arguiturque Principum ac populorum vanitas, qui post victorias secundasque res solent sibi cultum opulentiorum circumdare, ac victu lautiore uti: simile quidpiam refert auctor noster infra in Attico. Et Justinus lib. 44. c. 2. Viriathi, inquit, ea virtus continentiaque fuit, ut cum Consulatus exercitum frequenter vicerit, jan-

tis rebus gestis, non armorum, non victulium, non denique victum mutaverit, quo primum bellare cepit, perseveraverit, ut quivis gregarius miles ipso Imperatore opulentior videretur.

²⁸ Quâ Eurysthenes progenitor.] Qui fuit Aristodemi filius, & Proclis frater, de quo paulò supra in eodem Agesilao.

²⁹ Contra, plurima patientia atque abstinencia.] Vide Plutarch. in Agesilao, qui de ejus frugalitate in victu cultoque corporis plurima verba facit.

³⁰ Sic maleficam nactus est.] Nam & statura fuit humili, & exiguo corpore, ita ut verè erga eum natura difficilis dici possit. Quemadmodum Ovid. Epistola Sapphus,

Si mihi difficilis formam natura negavit,

Ingenio forma damna rependo mea.

³¹ Atque ignoti, faciem ejus quum

octoginta³² subsidio Thaco in Ægyptum ivisset, (m) & in acta cum suis accubuisset, sine ullo tecto, stratumque haberet tale, ut terra recta esset stramentis, ³³ neque huc amplius quam pellis esset injecta, eodemque comites omnes accubuissent, vestitu humili atque obsoleto, ut eorum, ornatus non modò in his regem neminem significaret, (n) sed hominis non beatissimi suspicionem præberet. Hujus de adventu fama ³⁴ quum ad regios esset perlata, celeriter munera eò cujusque generis sunt allata. His quærentibus Agesilaum, vix fides facta est unum esse ex his, qui tùm ad cubabant. Qui quum regis verbis, quæ attulerant, dedissent: ille præter virulina, & hujusmodi genera obsonii, quæ præsens tempus desiderabat, nihil accepit: ungenta, ³⁵ coronas, (o) secundamque mensam, servis dispersit: cætera referri jussit. Quo facto, eum barbari magis etiam contempserunt, quòd eum ignorantia bonarum rerum illa potissimum sumpsisse arrabatur. Hic quum ³⁶ ex Ægypto reverteretur, ³⁷ donatus à rege Nectanebe ducentis viginti talentis, quæ ille muneri populo suo daret, ³⁸ venissetque in portum, qui Menelai vocatur, ³⁹ jacens inter Cyrenas & Ægyptum, in morbum implicitus decessit. Ibi eum amici, quo Spartam fa-

INTERPRETATIO

(m) Et in litore cum suis sedisset. (n) Sed hominem non valde fortunatum se exhiberet. (o) Et secunda fercula famulis distribuit.

NOTÆ

intuerentur, contemnebant. | Siquidem vulgus eos tantum magnarum rerum capaces existimat, quos eximia specie instructos videt: digna enim est imperii forma.

³² Subsidio Thaco in Ægyptum ivisset. | Nectenabo, non Thaco suppetias tulisse ait Polyænus lib. 11. in Agesilao. Sed Athenæus lib. 14. & Plutarchus in Agesilao cum Nepote conveniunt.

³³ Neque hoc amplius quam pellis esset injecta. | De Tuberone Stoico simile aliquid narrat Cic. pro Muræna.

³⁴ Quum ad Regios esset perlata. | Id est, quum ad Regis Ægypti ministros pervenisset.

³⁵ Coronas. | Ægyptios Agesilao in Ægyptum proficiscenti inter alia munera Papyrum coronarium misisse re- fert Athenæus lib. 15. c. 6. Hocque item esse conjicio quod per, Coronas, intelligit Nepes, nam Coronæ ejus-

modi fiebant ex gramine quodam quod Ægyptii Græci vocant, unde Charta seu Papyrus conficiebatur. Præterea Plin. ait lib. 13. cap. 11. Papyri florem ad Deos coronandos usui fuisse. Adde quod Coronarum frequens usus fuit in conviviiis apud veteres, quas primò ex rosis, deinde ex Nardi folio contrebant, & unguentis pretiosissimis aspergebant. Quæ de re vide Carol. Paschalium in opere Cornario.

³⁶ Donatus à Rege Nectanebe. | Polyænus, Nectanebo, loco paulò supra laudato. Nam Nectanabus, Nectanabis, & Nectanebis inveniuntur.

³⁷ Venissetque in portum, qui Menelai vocatur. | De quo portu vide Strab. lib. 1.

³⁸ Jacens inter Cyrenas. | Quod de Lybia Cyrenasica intelligendum est. Cyrenæ autem insigne Lybiæ oppidum: Vulgò, Coróna.

cilius perferre possent, 39 quod mel non habebant, cerâ circumfuderunt, 40 atque ira domum retulerunt.

NOTÆ.

39 *Quod mel non habebant, cerâ circumfuderunt.* Contra Diodorus scribit Agelai corpus in melle Spartam depositum esse, nam antiquis cadauera quæ servari vellent, melle condiebant. Persarum tamen mos fuit non melle, sed cerâ circumlinire, teste

Herodoto lib. 1. & Cic. in Tuscul.

40 *Atque ita domum retulerunt.* Leges præcipiebant apud Lacedæmonios, ut suorum Regum corpora defuncta domum reducerent: de cæteris vero ducibus non sic jubebatur. Turneb. lib. 26, c. 33.

XVIII

'EUMENES CARDIANUS.

CAP. I.

HUjus si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem major, sed multò illustrior, atque etiam honoratior: 2 quod magnos homines virtute metimur, non fortunâ. Nam quum ætas ejus incidisset in ea tempora 3 quibus Macedones florent (a) multum ei detraxit inter eos viventi, 4 quod alienæ erat civitatis. 5 Neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps, (b) etsi ille domesticus

INTERPRETATIO.

(a) *Quia alienigena erat, ipsam inter illos degentem valdè depressit.* (b) *Hic quem quum ex summa familia ortus erat.*

NOTÆ.

EUMENES CARDIANUS. Quidam *Sardianus*, sed malè; nam ex Cardia urbe Thraciæ oriundus erat Eumenes, in cuius gratiam immunem à tributis fecisse Philippum scribit Alexander Myndius.

2 *Quod magnos homines virtute metimur non fortunâ.* Propriè enim homines magni, majoresve solâ virtute dicuntur; At fortunâ illustriores atque honoratiores; hinc Q. Curtius lib. 9. cap. 54. *Sed fortuna qua rebus famam preciumque constituit, hoc quoque militia probum vertit in gloriam.*

3 *Quibus Macedones florent.* Vixit

namque tempore Philippi Macedonum Regis, & Alex. Mag. qui res maximas gesserunt.

4 *Quod aliena erat civitatis.* Alienigenis enim non tanta tribuitur auctoritas & favor, quantus civibus & propinquis. Unde apud Curtium lib. 8. c. 1. de Calisthene loquentem sic scribitur: *Quem sic Macedo esset, tacum intradossem, dignissimum te discipulo Magistrum.* Nunc Olynthio non idem idemvis est.

5 *Neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps, etsi ille domesticus summo genere erat.* Hæc duo sibi parum

summo

summo genere erat, tamen Macedones eum sibi aliquando antepo-
ni, indignè ferebant: Neque tamen non patiebantur; vincebat e-
nim omnes curâ, vigilantia, patientia, calliditate, & celeritate in-
genii. ⁶ Hic peradolescens ad amicitiam accessit Philippi,
Amyntæ filii; brevi tempore in intimam pervenit familiarita-
tem. ⁷ Fulgebat enim jam in adolescentulo indoles virtutis. Ita-
que eum habuit ad manum, ⁸ scribæ loco; quod multò apud Gra-
ios honorificentius est quàm apud Romanos. Nam apud nos re-
verâ, sicut sunt, ⁹ mercenarii scribæ existimantur. At apud illos
contrariò, nemo ad id officium admittitur nisi honesto loco, & fi-
de, & industriâ cognitâ: quod necesse est omnium consiliorum eum
esse participem. Hunc locum tenuit amicitia apud Philippum
annos septem. Illo interfecto, ¹⁰ eodem gradu fuit apud Alex-
andrum annos tredecim. Novissimo tempore præsuit etiam alteri ¹¹
equitum alæ (c) ¹² quæ *hetærice* appellabatur. Utrique autem
consilio semper affuit, & omnium rerum habitus est particeps.

INTERPRETATIO.

(c) *Quæ socialis dicebatur.*

NOTÆ.

coherere videntur. Quomodo enim
defuit illi stirps generosa, si ille dome-
stico summo genere erât? Itaque hæc
paulò clariùs explicanda sunt; & hic
sensus mihi esse videtur, nimirum Eu-
menem reipsâ ex parentibus summæ
sortis & nobilitatis ortum esse, sed pa-
rum magnanimis & belli facinoribus
celebrandis.

⁶ *Hic peradolescens in amicitiam accessit Philippi.* Vix ille siqui-
dem 23. ætatis annum attigerat, quum
in Philippi Macedonis amicitiam & fa-
miliaritatem venit: Quum enim ip-
sum Philippus inter reliquos juvenes
decertantem luctantemque conspexis-
set, sibi assumpsit ejus fortitudine &
solertiâ delectatus, ut refert Plutar-
chus. Deinde Philippo mortuo eum si-
mili benevolentia sibi devinxit Alexan-
der Magnus.

⁷ *Fulgebat enim jam in adolescentu-
lo indoles virtutis.* Quemadmodum
ex fructuum præludio futuram arbo-
ris bonitatem cognoscimus; ita ex pu-
erili indole virtutem plenioris ætatis
præsumimus: Unde Paterculus lib. 2.
cap. 94. *Ut per id quod agebat quan-
tâ evasurus esset, sinceret.* Et Claud.
lib. de Laudib. Stilichon.

— mens ardua semper
*A puero, tenerisque etiam fulgebat
in annis.*

⁸ *Scribæ loco.* Scribæ ejusmodi ta-
les erant tunc temporis, quales ferè
hodie sunt Cancellarii; unde fit ut
Plutarchus eum non scribam simplici-
ter, sed Principem seu Præfectum scri-
barum vocet.

⁹ *Mercenarii scribæ existimantur.* Ii
sunt quos abusive hodie secretarios
Magistratum appellamus, quique reverâ
serviles sunt ministri; & serviliter suis
dominis addicti.

¹⁰ *Eodem gradu fuit apud Alexandrum
annos tredecim.* Cujus & filii tutor
etiam postea datus est, ut videbitur
infra.

¹¹ *Quæ hetærice appellabatur.* A
voce Græcâ *ἡταρική*, quæ socialis est;
atque ita vocabatur alæ equitum ho-
noris causâ apud Macedones, ab ami-
citiâ & sodalitate regiâ. Sic Arrian.
de reb. Alex. Mag. lib. 6. cap. 18.

¹² *Utrique autem consilio semper af-
fuit.* Quoniam & in rebus politicis; &
bellicis plurimum valuit.

CAP. II. Alexandro Babylone mortuo, ¹³ quum regna singulis familiaribus disperirentur, & summa rerum tradita esset tuenda eidem, ¹⁴ cui Alexander moriens annulum suum dederat, Perdiccæ: ex quò omnes conjecerant, ¹⁵ eum regnum ei commendasse, quoad liberi ejus in suam tutelam pervenissent: (¹⁶ aberant enim Craterus & Antipater, qui antecedere hunc videbantur; ¹⁷ mortuus erat Hephæstio, quem unum Alexander, quòd facile intelligi posset, plurimi fecerat) hoc tempore ¹⁸ data est Eumeni Cappadocia, (d) sive potius dicta. ¹⁹ Nam tum in hostium erat ²⁰ potestate. Hunc sibi Perdiccas adjunxerat magno studio, quòd in homine fidem & industriam magnam videbat; non dubitans, (e) si eum pellexisset, magno usui fore sibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim (quòd ferè omnes in magnis imperiis concupiscunt) omnium partes corripere atque amplecti. Neque vero hoc solus fecit, sed cæteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. ²⁰ Primus Leonnatus Macedoniam præoccupare destinaverat. Is multis magnis pollicitationibus persuadere Eumeni

INTERPRETATIO.

(d) Sen potius assignata. (e) Si hunc sibi sociasset.

NOTÆ.

¹³ Quum regna singulis familiaribus disperirentur. | Hoc notum est ex omnibus Historicis, præsertimque ex Q. Curtio, Justino, Orofio, Arriano, multisque aliis, cum sacris, tum prophetis.

¹⁴ Cui Alexander moriens annulum suum dederat. | Scilicet, Perdiccæ, ut dicitur paulò infra. Vide Just. lib. 12. c. 15. Q. Curt. lib. 10. c. 5. Deinde locus ille posset aliquatenus effici clarior, si mutato paulisper ordine sic legeretur. Et summa rerum tradita esset tuenda eidem Perdiccæ, cui Alexander moriens annulum suum dederat.

¹⁵ Eum regnum ei commendasse. | Alex. Magn. Regnum Macedonum Perdiccæ commendasse ex eo liquet, quòd antiquitatis per transmissionem sigilli videbatur fieri transmissio hæreditatis; quod Casaub. ad Suetonium notat, putarique id cause fuisse cur Tiberio morienti Caius annulum ademerit. Quod quidem secundum juris privati analogiam factum fuisse apparet: Nam ut videtur tutius patrimonii jus tradi, traditis clavibus ædium, ita & possessio

regni tradi quoque videbatur, traditio Principum sigillo.

¹⁶ Aberant enim Craterus & Antipater. | Craterus qui, ut ait Curtius, erat Regi carus in paucis. Antipater verò Jolai filius, qui inter præcipuos Alexandri Duces, & Successores annoveratur.

¹⁷ Mortuus erat Hephæstio. | Qui crassissimus Alex. fuit, & ob cujus mortem, quæ morbo evenit ad Ecbatana, incredibili affectus dolore multa regi indecora fecisse dicitur. Ælianus Var. Hist. lib. 12. cap. 7. refert Alexandrum Achillis monumentum coronasse, Hephæstionem Patrocli; ut ostenderet in se carum Alexandro, ut Patroclus Achilli olim fuit.

¹⁸ Data est Eumeni Cappadocia. | Cappadociam cum Paphlagoniâ ei datam fuisse scribit Just. lib. 13. quæ sunt regiones ad mare Ponticum vergentes & finitimæ.

¹⁹ Nam tum in hostium erat potestate. | Hanc enim Ariarathes Rex tunc tenebat, nec Imperio Macedonico tunc suberat.

²⁰ Primus Leonnatus. | Hic Euni &

studuit,

studuit, ut Perdiccam desereret, ac secum faceret societatem. Quum perducere cum non posset, interficere conatus est: & fecisset, nisi ille clam noctu ex praesidiis ejus effugisset.

CAP. III. Interim ²¹ constata sunt illa bella, quae ad inter-
 necionem; de Alexandri mortem gesta sunt, ²² omnique concur-
 rerunt ad Perdiccam opprimendum. Quem etsi infirmum vide-
 bar, quod unus omnibus resistere cogebatur; tamen amicum non
 deseruit, neque salutis quam fidei fuit cupidior. Praefecerat eum
 Perdiccas ²³ ei parti Asiae, quae inter Taurum montem jacet at-
 que Hellespontum; & illum unum opposuerat ²⁴ Europaeis ad-
 versariis. Ipse Aegyptum oppugnatum ²⁵ adversus Ptolemaeum e-
 rat profectus. Eumenes, quum neque magnas copias, neque fir-
 mas haberet, quod inexercitae, & non multo ante erant contra-
 ctae: adventare autem dicerentur, Hellespontumque transisse An-
 tipater & Craterus magno cum exercitu Macedonum, viri cum ¹⁵
 claritate, tum usu belli praestantes: Macedones vero milites (a
 tunc erant fama, quam nunc Romani feruntur: etenim semper ha-
 biti sunt fortissimi, ²⁶ qui summam imperii potirentur: Eumenes
 intelligebat, si copiae suae cognoscerent, ²⁷ adversus quos ducerentur,
 non modo non ituras, sed simul cum nuncio dilapsuras. Ita ²⁰
 que hoc ejus fuit prudentissimum consilium, ut deviiis itineribus mi-
 lites duceret, in quibus vera audire non possent: & his persuade-
 ret, se contra quosdam barbaros proficisci. Itaque tenuit hoc pro-
 positum, & prius in aciem exercitum eduxit, praeliumque commi-
 sit, quam milites sui scirent, cum quibus arma conferrent. ²⁸ Ef. ²⁵

NOTAE.

lius Pellae natus, cui obtigerat Phrygia quae Hellespontum attingit, fueratque ex Alexandri corporis custodibus.

²¹ *Constata sunt illa bella, &c.* De his bellis quae sane atrocissima fuerunt, & Imperium Macedonicum in mille partes sciderunt, lege Curt. lib. 10. Just. & alios.

²² *Omnisque concurrerunt ad Perdiccam opprimendum.* Invidia, scilicet, commoti, quod ab Alexand. sigillum accipiens, jus quoque & dominium in eos accepisse videretur: Craterus autem & Antipater primi fuerunt, qui in eum arma movere, quos postea sequutus est Antigonus.

²³ *Ei parti Asia qua inter Taurum montem jacet, atque Hellespontum.* Cappadociam & Bithyniam fuisse existimo, quae revera Hellespontum, & montem Taurum interjacent.

²⁴ *Europaeis adversariis.* Cratero

scilicet, & Antipatro, de quibus mox, multisque aliis.

²⁵ *Adversus Ptolemaeum.* Lagi filium, qui ex gregario milite inter Duces & Successores Alex. habitus est, atque illo mortuo Aegyptum occupavit, a quo postea omnes Aegypti Reges Ptolemaei dicti sunt.

²⁶ *Qui summam Imperii potirentur.* Pro summâ Imperii: nam id secundum veterem loquendi modum in accusativo casu ponitur.

²⁷ *Adversus quos ducerentur.* Sedulo Milites suos celare studuit se adversus Craterum proficisci, quia intelligebat id si rescirent, confestim elapsuros, ut infra dicitur.

²⁸ *Effecit etiam illud lecorum praecautio.* Id est, ut posset prius loca ad pugnandum sibi idonea occupare.

fecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potius dimitteret, quo plus valebat, quam peditatu, quo erat deterior.

C A P. IV. Quorum acerrimo concursu quum magnam partem diei esset pugnatum, cadit Craterus dux, ²⁹ & Neoptolemus, ⁵ qui secundum locum imperii tenebat. Cum hoc concurrat ipse Eumenes. ³⁰ Qui quum inter se complexi in terram ex equis decidissent, ut faciliè intelligi posset inimicâ mente contendisse, animoque magis etiam pugnâsse, quàm corpore, (f) non prius distracti sunt, ³¹ quàm alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur: neque eo magis ex prælio excessit, sed ¹⁰ acrius hostibus institit. Hic equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis præterea & maximè nobilibus captis, pedestris exercitus, quodd in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non posset, pacem ab eo petiit, quam quum impetrâisset, in fide ¹⁵ non mansit, & se simul ac potuit, ad Antipatrum recepit. Eumenes Craterum ex acie semivivum elatum recreare studuit. Quum id non potuisset, pro hominis dignitate: proque pristinâ amicitia (namque illo usus erat Alexandro vivo familiariter) amplo fure extulit, omniaque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remisit. ²⁰ sit.

C A P. V. Hæc dum apud Hellespontum geruntur, ³² Perdicas apud flumen Nilum interficitur ³³ à Seleuco & Antigono, rerumque summa ad Antipatrum defertur. ³⁴ Hic qui deseruerant, exercitu suffragium ferente, capitis absentes damnantur: in ²⁵ his Eumenes. Hæc ille perculsus plagâ, non succubuit, neque cōfecit bellum administravit. Sed exiles res animi magnitudinem

INTERPRETATIO.

(f) Non ante avulsi sunt, quàm alter vitam amisisset.

N O T Æ.

²⁹ Et Neoptolemus qui secundum locum Imperii tenebat. Neoptolemus ille sinistro cornu præerat, teste Diodoro lib. 28.

³⁰ Qui quum inter se complexi in terram decidissent. Vide Plutarchum in Eumene, à quo lepidè hæc monomachia describitur.

³¹ Quàm alterum anima reliquerit. Scilicet, Neoptolemum, qui teste Plutarcho, & Diodoro, poplite saucius validè diuque Eumeni integro restitit, sed denique accepto in collo vulnere succubuit.

³² Perdicas apud flumen Nilum interficitur. Vix Egyptum ingressus e-

rat Perdicas quum per seditionem el-truncantur. Vide Diodorum lib. 18. De ejus tamen morte variæ sunt authorum opiniones. Vide eundem Diodor. eodem lib. cap. 36.

³³ Seleuco & Antigono. Seleucus Antiochi filius Philopator dictus, qui mortuo Alexandro Syriæ & Babylone potitus est: Sic Cedrenus, Arrianus, Diodorus, & alii. Antigonus verò Philippi Regis Spurius, qui in Asiâ minore diu dominatus est.

³⁴ Hic qui deseruerant. Id est, omnes illi qui apud flumen Nilum ab Antipatri partibus non steterant.

erſi non frangebant, tamen imminuebant. Hunc perſequens Antigonus, quum omni genere copiarum abundaret, ſæpè in itineribus vexabatur, neque unquam ad manum accedere licebat, niſi his locis, quibus multis poſſent pauci reſiſtere. Sed extremo tempore quum conſilio capi non poſſet, multitudine circumventus eſt. Hinc 5 tamen multis ſuis amiſſis ſe expedivit; 35 & in caſtellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit. In quo quum circumſederetur, & vereretur, ne uno loco manens equos militares perderet, quod ſpatium non eſſet agitandi; callidum fuit ejus inventum; quemadmodum ſtans jumentum caleſieri exerceriſque poſſet, quod liben- 10 tius & cibo uteretur, & à corporis motu non removeretur, 36 Subſtringebat caput loro altiùs, quàm ut prioribus pedibus planè terram poſſet attingere: 37 deinde poſt verberibus coge-
bat exultare, & calces remittere: qui motus non minùs ſudorem excutiebat, quàm ſi in ſpatio decurreret. Quo factum eſt, quod om- 15 nibus mirabile eſt viſum, (g) ut jumenta æquè nitida ex caſtello educeret, quum complures meſes in obſidione fuiſſet, ac ſi campeſtribus ea locis habuiſſet. 38 Eà conſuſione quotieſcun-
que voluit, & apparatus & munitiones Antigoni alias incendit, alias diſjecit. Tenuit autem ſe uno loco, quandiu fuit hyems, quodd ca- 20 ſtra ſub dio habere non poterat. Ver appropinquabat: 39 Simulatâ dediti-
one, dum de conditionibus tractat, præſectis Antigoni impoſuit, ſequè ac ſuos omnes extraxit incolumes.

CAP. VI. Ad hunc 40 Olympias, mater quæ fuerat Alexandri, quum literas & nuncios miſiſſet in Aſiam, conſultum utrum 25 repetitum irret Macedoniam, (nam tum in Epiro habitabat) & eas res occuparet: huic ille primùm ſuaſit, ne ſe moveret, & expe-

INTERPRETATIO.

(g) Ut equos tam copioſos ex arce exprimeret.

NOTÆ.

35 Et in caſtellum Phrygia, quod Nora appellatur, confugit. | Noram in Cappadociæ ac Lyconia finibus eſſe ſcribit Plutarchus: At verò juxta Taurum montem locat Strabo lib. 12. Et ſua ætate Neroaſſam appellari dicit.

36 Subſtringebat caput loro. | Meminit ejus induſtriæ Front. lib. 4. Strag. his verbis: Certis quotidie horis ita ſuspendebat, ut poſterioribus pedibus innixi prioribus allevatis, cum naturalem appetunt conſuetudinem, ad ſudorem uſque crura jactant.

37 Deinde poſt verberibus coge-
bat exultare. | Pariſienſis editio habet, poſte-

rioribus, pro, poſt verberibus; quodd magis Frontini verbis mox citatis conforme videtur.

38 Eà conſuſione. | Id eſt, quandiu hoc in caſtello conſuſus eſt.

39 Simulatâ dediti-
one. | Paulò aliter Plutarchus, ait enim Antigono Noram obſidente Antipatrum obſiſſe, qui Juſtino teſte lib. 14. c. 2. auxilia Eumeni miſerant, atque aliam ob cauſam obſidionem hanc ſolutam fuiſſe.

40 Olympias | Neoptolemi Molofforum Regis filia, quæ Myrtale priùs appellata eſt quàm Philippus Macedo uxorem habuit, ex qua Alexan-

starer, ⁴¹ quoad Alexandri filius regnum adipisceretur. Sin ali-
quâ cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum o-
blivisceretur, & in neminem acerbiore uteretur imperio. Horum
nihil ea fecit; nam & in Macedoniam profecta est, ⁴² & ibi cru-
delissimè se gessit. Petivit autem ab Eumene absente, ne patere-
tur Philippi domus & familiæ inimicissimos stirpem quoque in-
rimere, ferrè que opem liberis Alexandri. (h) Quam veniam si
daret, quamprimum exercitus pararet, quos sibi subsidio adduce-
ret. Id quod faciliù faceret, se omnibus præfectis, qui in officio
¹⁰ manebant, ⁴³ misisse literas, ut ei parerent, ejusque consiliis uteren-
tur. His verbis Eumenes permotus, satius duxit, si ita tulisset for-
tuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratum vivere.

C A P. VII. Itaque copias contraxit, bellum adversus Anti-
gonum comparavit: quod unâ erant Macedones complures no-
¹⁵ biles. ⁴⁴ In his Peucestes, qui corporis custos fuerat Alexandri,
ium autem obtinebat Persidem: ⁴⁵ & Antigenes, cujus sub impe-
rio phalanx erat Macedonum. Invidiam verens (quam tamen ef-
fugere non potuit) si potius ipse alienigena summi imperii potire-
tur, quàm alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo: ⁴⁶ in
²⁰ principiis ⁴⁷ nomine Alexandri statuit tabernaculum, in eoque sel-
lam auream cum scepro ac diademate jussit poni, ⁴⁸ eoque omnes

INTERPRETATIO.

(h) Quod si concederet.

N O T Æ.

drum Mag. progeniit. Vide Justin. lib.
9. c. 7.

⁴¹ Quoad Alexandri filius. | Quem
Alexander ex Roxane genuerat, quem-
que alii Philippum, alii Herculem, alii
verò, idque probabilius ex patris nomi-
ne Alexandrum appellatum fuisse scri-
bunt; ut testatur Pausanias in Atticis
& Bæotieis, & Diodorus 19.

⁴² Et ibi crudelissimè se gessit. | Quia,
ut refert Just. lib. 13. c. 6. muliebri
potius iracundiâ quàm regio animo se
gerens multas virorum illustrium cædes
edidit.

⁴³ Misisse literas. | Lege Diodorum
lib. 18. & Plutarchum in Eumene, a-
pud quos harum literarum formulas &
argumenta invenias.

⁴⁴ In his Peucestes. | Hic primum Cli-
peigerulus, postea factus & unus ex 7.
Alexandri custodibus post victum forum.
Arrianus lib. 6.

⁴⁵ Et Antigenes. | Hunc Phalangis
Macedonicæ Ducem scribit Polyænus

lib. 4. quemadmodum & Nepos, secun-
dumque Imperii gradum obtinebat.

⁴⁶ In principiis. | Certum est prin-
cipia in hoc loco designare loca qua-
dam in castris quod Principes ac Duces
conveniebant deliberaturi: non defini-
tur autem utrum in medio, vel in ex-
tremo castrorum essent; tamen Poly-
ænus medium locum occupare innue-
re videtur, ex *πύλῳ σπαρτοῦ*. Eo sen-
su apud Just. lib. 11. cap. 5. scriptum
legimus: *Ordines quoque nemo nisi sexa-
genarius duxit; ut si principia castrorum
cerneres, Senatum te alicujus prisca reip.
videre diceres.* Sic Tacitus, sic Florus,
sic Val. Max. sic Frontinus, multique
alii Scriptores.

⁴⁷ Nomine Alexandri statuit taber-
naculum. | Ut non suo nomine bellum
movere videretur, sed regio, sicque se
ab omni affectatæ tyrannidis suspicione
expediret.

⁴⁸ Eoque omnes quotidie convenire. |
Ne si dedignarentur ad Eumenem tan-
quotidie

quotide convenire, ut ibi de summis rebus consilia caperentur; credens, minore se invidiâ fore, si specie imperii nominisque simulatione Alexandri bellum videretur administrare: quod & fecit. Nam quum non ad Eumenis principia, sed ad regia conveniretur, atque ibi de rebus deliberaretur, quodammodo latebat, quum tamē per eum unum gererentur omnia.

CAP. VIII. 49 Hic in Parætacis cum Antigono conflixit, non acie instructâ, sed in itinere: cūque malè acceptum in Mediam hyematum cōgēgit redire, ipse in finitimâ regione Persidis hyematum copias divisit, non ut voluit; sed militem id cogebat voluntas. 50 Namque illa phalanx Alexandri Magni quæ Asiam peragraverat, diviceratque Persas, inveteratâ cū gloriâ tūm etiam licentiâ, non parēre se ducibus, sed imperare postulat, sicut ut nunc veterani faciunt nostri. Itaque periculum est, ne faciant, quod illi fecerunt suâ intemperantiâ nimîâque licentiâ, ut omnia perdant, 55 neque minùs eos, cum quibus steterint, (i) quān adversus quos fecerint. Quod si quis illorum veteranorum legat facta, paria horum cognoscat, neque rem ullam, nisi tempus, interesse judicet. Sed ad illos revertar. Hyberna sumpserant, non ad usum belli, sed ad ipsorum luxuriam, longēque inter se discesserant. Hoc 20 Antigonus quum cōperisset, intelligeretque se parem non esse paratis adversariis, statuit aliquid sibi consilii novi esse capiendum. Duæ erant viæ, quæ ex Medis, ubi ille hyemabat, ad adversariorum hybernacula posset perveniri. Quarum brevior per loca desertæ, quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam: cæterum dierum 25 erat fere decem. Illa autem qua omnes commeabant, (k) altero tanto longiorem habebat anfractum, sed erat copiosa; omniumque rerum abundans. Hæc si proficisceretur, intelligebat priù adversarios rescituros de suo adventu, quān ille tertiam partem confecisset itineris sui: (l) sin per loca sola contenderet; sperabat se 30 imprudentem hostem oppressurum. Ad hanc rem conficiendam

INTERPRETATIO.

(i) Quam contra quos pugnaverint. (k) Duplo majorem habebat circuitum.
(l) Sin per locorum solitudinem incederet.

N O T Æ.

quam ad alienigenam accedere, ipse quoque non erubesceret ante ipsorum tentoria conspici, qui Dux exercitus esset.

49 Hic in Parætacis. | Stephano Παρετακίαν πόλιν Μεδίας. Ptolemæo Παρετακένι Μεδιæ accensetur. Tamen ex Nepotis verbis conijcere est locum hunc non in Mediâ, sed Mediam inter

& Persidem situm esse, quia Antigonom in Mediam redire coegit.

50 Namque illa Phalanx. | De phalange illâ mox dictum est.

51 Ut nunc veterani faciunt nostri. | Hic carpit veteranorum sui temporis arrogantiam, in quam etiam Cic acriter invehitur Philipp. 1. cap. 6. & multis aliis in locis.

imperat quàm plurimos utres atque etiam culleos comparari: Post hæc pabulum, præterea cibaria cocta dierum decem, utque quàm minimè fieret ignis in castris. Iter quod habebat, omnes celat.

- 3 CAP. IX. Sic paratus, quà constituerat, proficiscitur. Dimidium ferè spatium confecerat, quum ex fumo castrorum ejus ⁵² suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. Conveniunt duces, quæritur quid opus sit facto. Intelligebant omnes, tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse, quàm Antigonus ¹⁰ adfuturus videbatur. ⁵³ Hic omnibus titubantibus, & de rebus summis desperantibus, Eumenes ait, ⁵⁴ *Si celeritatem velint adhibere, Et imperata facere, quod ante non fecerint, se rem expediturum. Nam quod diebus quinque hostis transire posset, se affecturum, ut non minus eorundem dierum spatio retarderetur.* ⁵⁴ *Quare circumirent, su-*
¹⁵ *is quisque copias contraheret.* Ad Antigoni autem refrænandum impetum tale capit consilium: (m) certos omittit homines ad infimos montes, qui obvii erant itineri adversariorum, hisque præcipit, (n) ut primâ nocte quàm latissimè possint, ignes faciant quàm maximos, atque hos secundâ vigiliâ minuant, tertiâ perexiguos reddant: (o) & ⁵⁵ adsimulatâ castrorum consuetudine, suspicionem injiciant hostibus, his locis esse castra, ac de eorum adventu esse prænuntiatum: (p) Idemque posteriâ nocte faciant. Quibus imperatum erat, diligenter præceptum curant. Antigonus tenebris obortis ignes conspiciatur, credit de suo adventu esse ²⁵ auditum, & adversarios illuc suas contraxisse copias. Mutat consilium, & quoniam imprudentes adoriri non posset, flectit iter suum, & illum anfractum longiorem copiosæ viæ capit; ibique diem unum opperitur, ad latitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, (q) quò integriore exercitu decerneret.

INTERPRETATIO.

(m) Fidos relinquit milites ad montium vadiçes. (n) Ut primâ vigiliâ. (o) Et observato castrorum usu. (p) Pariterque quartâ vigiliâ agant.

NOTÆ.

⁵² *Suspicio allata est ad Eumenem.* | Nimirum à Barbaris qui non fumum, sed ignium fulgorem videntes, teste Plutarcho, ex summitate collium circumjacentium Camelis cursoribus nuncium Eumeni & Peucestæ attulerunt, ut refert Diodorus, Plutarchus verò soli Peucestæ, quippe qui propior esset hostibus.

⁵³ *Hic omnibus titubantibus.* | Id est,

trepidantibus. Nonius, titubare trepidare est.

⁵⁴ *Quare circumirent.* | Sua hyberna circumeundo Milites suos congregarent.

⁵⁵ *Adsimulatâ castrorum consuetudine.* | Ignem scilicet accendendo, rumores & strepitum excitando, & cætera ejusmodi castrensia exhibendo.

CAP. X. Hic Eumenes callidum imperatorem ⁵⁶ vicit consilio, celeritatēque impedivit ejus, neque tamen multum profecit. Nam invidiā ducum, cum quibus erat, ⁵⁷ perfidiāque militum Macedonum veteranorum, ⁵⁸ quum superior praelio discessisset, Antigono est deditus, ⁵⁹ quum exercitus ei ter antē separatim temporibus jurasset se eum defensurum, nec unquam deserturum. Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtrectatio, ut fidem amittere mallent, quā eum non prodere. Atque hunc Antigonus, (r) quum ei fuisset infestissimus, conservasset, si per suos esset licitum, quod ab nullo se plus adjuvari posse intelligebat in his rebus, quas impendere jam apparebat omnibus. ⁶⁰ Imminebant enim Seleucus, Lyfimachus, Ptolemæus, opibus jam valentes, cum quibus ei de summis rebus erat dimicandum. Sed non passi sunt hi, qui circa erant, quod videbant, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros. Ipse autem Antigonus aded erat incensus, ut nisi ¹⁵ magnā spe maximarum rerum leniri non posset.

CAP. XI. Itaque quum eum in custodiam dedisset, & præfectus custodum quæsisset, *Quemadmodum servari vellet; ut acerri-
mum, inquit, leonem, aut ferocissimum elephantum.* Nondum enim statuerat, eum conservaret necne. (f) Veniebat autem ad Eumene- ²⁰ nem utrumque genus hominum, (t) & qui propter odium fructum oculis ex ejus casu capere vellent, & qui propter veterem amicitiam colloqui consolarique cuperent. Multi etiam, qui ejus formam cognoscere studebant, qualis esset, quem tamdiu, tamque valde timuissent, cujus in perniciē positam spem habuissent victo- ²⁵ riæ. At Eumenes, quum diutius in vinculis esset, ait Onomarcho,

INTERPRETATIO.

(r) *Quamvis eum maxime odisset.* (f) *Conveniebat verò Eumenem duplex hominum genus.* (t) *Et qui pro odio, ex illius infortunio oculos voluptate pascere.*

NOTÆ.

⁵⁶ *Vicit consilio.* Idem sentit Plutarchus.

descendere. Ibi dum Ducis imperia contemnunt, hostium virtute superantur.

⁵⁷ *Perfidiāque militum.* Ad hanc prodicionem impulsos fuisse milites Justinus scribit lib. 14. & Plutarchus in Eumene; ut uxores & liberos suos, & quæ in praelio amiserant ab Antigono reciperent.

⁵⁹ *Quum exercitus ei ter, &c.* Quater Just. ut patet ex his illius verbis: *Quater intra hunc annum in mea verba jurjurando obstricti estis,* lib. 14, cap. 4.

⁵⁸ *Quum superior praelio discessisset.* Immo Antigonum superiorem fuisse scribit Just. eodem l. 14. c. 3. cujus hæc verba sunt: *Ad postremum quum Antigonum venire cum exercitu nunciatum esset, compellit eos in aciem*

⁶⁰ *Imminebant enim Seleucus, Lyfimachus, Ptolemæus.* Seleucus Babylonie præfectus. Lyfimachus Thraciam occupaverat cum regionibus finitimis. Ptolemæus Ægyptum invaserat, de quo jam supra.

penes quem summa imperii erat custodia, *Se mirari, quare jam tertium diem sic teneretur, non enim hoc convenire Antigoni prudentia, (u) ut sic deuteretur victo, quin aut interfici, aut missum fieri juberet.* Hic quum ferocius Onomarcho loqui videretur: Quid tu? ⁵ inquit, animo si isto eras, cur non praelia cecidisti potius, quàm in potestatem inimici venires: Huic Eumenes, *Utinam quidem istud evenisset, inquit: sed eò non accidit, quòd nunquam cum fortiore sum congressus. Non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi succubuerit. Non enim virtute hostium, ⁶¹ sed amicorum perfidia decidi.* Neque id falsum, (x) nam & dignitate fuit honesta, & viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quàm figurâ venusta.

C A P. XII. De hoc Antigonus, quum solus constituere non auderet, ad consilium retulit. Hic quum ⁶² plerique omnes primo perturbati admirarentur, non jam de eo sumptum esse supplicium, à quo tot annos adeò essent malè habiti, ut sæpè ad desperationem forent adducti, quique maximos duces interfecisset; (y) denique in quo uno esset tantum, ut quoad ille viveret, ipsi securi esse non possent: interfecto, nihil habituri negotii essent; postremò, si illi redderet salutem, quærebant quibus amicis esset usus; sese enim cum Eumene apud eum non futuros: Hic cognita consilii voluntate, tamen usque ad septimum diem deliberandi sibi spatium reliquit. Tum autem quum vereretur, ne qua seditio exercitus oriretur, vetuit ad eum quenquam admitti, & quotidianum victum amoveri jussit. ⁶³ Nam negabat se ei vim allaturum, qui aliquando fuisset amicus. Hic tamen non amplius quàm triduum fame fatigatus, cum castra moverentur, insciente Antigono jugularus est à custodibus,

G A P. XIII. Sic Eumenes annorum quinque & quadraginta, ³⁰ quum ab anno vigesimo (ut supra ostendimus) (z) septem annos Philippo apparuisset, & tredecim apud Alexandrum eundem locum obtinuisset; in his uniequitum alæ præfuisse; post autem Alexandri Magni mortem imperator exercitus duxisset, summòsque duces partim repulisset, partim interfecisset; captus non Antigoni ³⁵ virtute, sed Macedonum perjurio, talem habuit exitum vitæ. De

INTERPRETATIO.

(u) *Us sic abuteretur, (x) Nam & decoram speciem habuit, (y) Qui tandem unus tantum valeret. (z) Septem annos cum Philippo fuisset.*

NOTÆ.

⁶¹ *Sed amicorum perfidia decidi.* Id est, de meâ fortunâ dejectus sum.

⁶² *Plerique omnes.* Hellenismus est.

⁶³ *Nam negabat se ei vim allaturum.*

Quasi vim inferre non fuisset inedia & fame hominem necare, immò sæpè illud inter crudelitatis exempla referri debet.

quo

quo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui post Alexandrum Magnum reges sunt appellati, ex hoc facile potest judicari, ⁶⁴ quod nemo Eumene vivo rex appellatus est, sed præfectus. Iidem post hujus occasum statim regium ornatum noménque sumptulerunt: neque quod initio prædicarunt, se Alexandri liberis regnum servare, id præstare voluerunt: & uno propugnatore sublato, quid sentirent aperuerunt. Hujus sceleris principes fuerunt Antigonus, Ptolemæus, Seleucus, Lysimachus, Cassander. Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis ejus sepelindum tradidit. Hi militari honestoque funere, comitante toto exercitu, ¹⁵ humaverunt, omniæque ejus in Cappadociam ⁶⁵ ad matrem atque uxorem liberisque ejus deportanda curarunt.

NOTÆ.

⁶⁴ Quod nemo Eumene vivo Rex appellatus est. | Hoc non Eumenis, sed vereturundine causâ fecisse scribit Just. lib.

or ejus Barsine natione Persica, filia Artabazi, ex quâ nlium nomine Herculem susceperat Alexander, ut refert Q. Curtius, lib. 10.

¹⁵.

⁶⁵ Ad matrem atque uxorem. | Ux-

XIX.

PHOCION

Atheniensis.

CAP. I.

ET si ² sæpè exercitibus præfuit, summósque magistratus cepit; tamen multó ejus notior integritas est vitæ, ³ quam rei militaris labor. ⁴ Itaque hujus memoria est nulla, illius autem ma- ¹⁵

NOTÆ.

¹ PHOCION | Hujus patrem, quem Suidas Phocum vocat, Vabrum Cochlearium fuisse scribit Ælianus Var. Hist. lib. 22. c. 43.

² Sæpè exercitibus præfuit. | Id præsertim ex Plutarcho patet, quod quinquies & quadragies exercitibus præfuit, cum ne semel quidem Comitibus interfuisset.

³ Quam rei militaris labor. | Sum-

mam ac ferè incredibilem ejus integritatem fuisse necesse est, quum etiam notior dicatur ejus belli laboribus; siquidem, ut mox dictum est ex Plutarcho, quinquies & quadragies exercitibus præfuit, & octogesimum etiam agens annum à populo præesse jussus est, ex eodem Plutarcho.

⁴ Itaque hujus memoria est nulla. | Id sanè respective dicitur, & habitâ ratione

gna

gratia fama : ⁵ ex quo cognomine **BONUS** est appellatus. ⁶ Fuit enim perpetuo pauper, quum ditissimus esse posset, propter frequentes delatos honores, potestatesque summas, quæ ei à populo dabantur. Hic quum ⁷ à rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatisque hortarentur accipere ; simulque admonerent, (a) *Si ipse his faciliè careret, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset in summa paupertate tantam paternam tueri gloriam:* His ille, *Si mei similes erunt, idem hic,* inquit, *agellus illos aler qui me ad hanc dignitatem perduxit : sin dissimiles sunt futuri,*
¹⁰ *nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.*

CAP. II. Eidem quum propè ad annum octogesimum prospera permanisset fortuna, ex remis temporibus magnum in odium pervenit suorum civium. ⁸ Primò cum Demade de urbe tradendâ ⁹ Antipatro consenserat, ejusque consilio Demosthenes cum cæteris, qui benè de republicâ mereri existimabantur, plebiscito in exilium erant expulsi. Necque in eo solùm offenderat, quòd patriæ malè consulerat, sed etiam quòd amicitiae fidem non præstiterat. Namque auctus adjutusque à Demosthene, eum, quem tenebat, ascenderat gradum, ¹⁰ quum adversus Charetem eum sub-

INTERPRETATIO.

(a) *Si eorum egestatem non agrè pateretur.*

NOTÆ.

atione ejus eximie integritatis, alioquin falsum esset, quum toties bellis præponi non potuerit quin res præclarè gesserit, & quin earum memoria fuerit. At verò non rarò evenit, ut in viro bono si una virtus præluens cæteras non obruat, saltem palmam, & gloriæ locum præripiat.

⁵ *Ex quo cognomine bonus est appellatus.* Sic Aristides dictus fuit justus propter morum æquitatem, ut suprà in Aristide. Cæterum olim gloriæ ducebatur à virtutibus moralibus nomen imponi ; quod postea vitio temporum obsolevit. Phocion verò multis præclaris virtutibus id sibi cognomen comparaverat, quod ex Valer. Max. verbis lib. 3. c. 8. evidenter patet. *Placidi & misericordes & liberales, omniq; suavitate temperati mores Phocionis, quos optimè profectò consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit :* Unde Xenodæ à dictus est, quia aliis omnibus magis quàm sibi utilis erat.

⁶ *Fuit enim perpetuo pauper.* Vide

Athenæum lib. 10. cap. 3. Et Plutarchum, *ἀπὸ πτωχότητος.*

⁷ *A Rege Philippo munera magna pecuniæ.* | *Ælianus lib. 1. Var. Hist.* non à Philippo, sed ab Alexandro centum argenti talenta Phocioni missa fuisse scribit, & quatuor Civitates quarum quancumque ad libitum deligere jussit, oblatas : Quæ omnia Phocion repudiavit. Sic etiam Plutarchus in Apophtheg. & vitâ Phocionis.

⁸ *Primò cum Demade.* | Demades Atheniensis Orator fuit æmulus Demosthenis, qui ex Macedonum gratiâ potestatem sibi & opes quærebat, contra verò Demosthenes ad solam Patriæ libertatem spectabat.

⁹ *Antipater.* | Qui ab Alexandro Magno ad expeditionem Persicam discedente, Macedoniæ præpositus est, & in qua ipso mortuo, regnavit.

¹⁰ *Quem adversus Charetem.* | Atheniensium Ducem, in promittendo facilem & promptum : Unde Proverb. *Charetis pollicitationes.* Suidas.

ornaret, ab eodem in judiciis, quum capitis causam diceret, defensus aliquotiens, liberatus discesserat. Hunc non solum in periculis non defendit, sed etiam prodidit. Concidit autem maxime uno crimine; quia ¹¹ quum apud eum summum esset imperium populi, ¹² & Nicanorem Cassandri praefectum insidiari Piræo ⁵ Atheniensium ¹³ à Dereyllo moneretur, idemque postularer, ut provideret, ne com meatibus civitas privaretur: hinc audiente populo, *Phocion negavit esse periculum, seque ejus rei obsidem fore pollicitus est.* Neque ita multo post Nicanor Piræo est potitus. Ad quem recuperandum, sine quo Athenæ omnino esse non possunt, quum populus armatus concurrisset, ille non modo neminem ad arma vocavit, sed ne armatis quidem praesse voluit.

C A P. III. Erant ed tempore Athenis duæ factiones; quarum una ¹⁴ populi causam agebat, altera optimatum. In hac erant Phocion & ¹⁵ Demetrius Phalereus. Harum utraque Macedonia ¹⁶ donum patrociniis nitebatur. Nam populares Polyperchonti favebant, optimates cum Cassandro sentiebant. Interim à Polyperchonte Cassander Macedonia pulsus est. Quo facto populus superior factus, statim duces adversariae factionis, capitis damnatos, patriam propulit: In his Phocionem & Demetrium Phalereum: ²⁰ deque eam re legatos ad Polyperchontem misit, qui ab eo peterent, ut sua decreta confirmaret. Huc eodem profectus est Phocion, quo ut venit, causam ¹⁷ apud Philippum regem verbo, re ipsa quidem apud Polyperchontem jussus est dicere. Namque is tum

N O T Æ.

¹¹ *Quum apud eum summum esset imperium populi.* Archontem tunc fuisse scribit Plutarchus in ejus vita; idque est summum imperium populi tenere, nam Archontes exordium habuerunt Athenis ab excessu Codri ultimi Regis, quorum primus fuit Medon Codri filius; Vell. Patere. initio Hist. Rom. Et penes eos totius reip. regimen, summaque rerum erat.

¹² *Et Nicanorem Cassandri praefectum.* Cassander Antipatri filius, unus fuit ex Alex. Ducibus, & mortis ejus authoribus, qui ipso mortuo regium nomen accepit, & Macedoniam invadens Olympiadem Alex. Mag. Matrem occidi jussit, & immani sevitia omnem familiam regiam abolevit. Just. lib. 14. cap. 6.

¹³ *A Dereyllo moneretur.* Atticæ praefecto; illum enim ei regioni Antipater praeposuerat, ut refert Plutarchus.

¹⁴ *Populi causam agebat.* Cui parum studebat tunc temporis Phocion cum Demade Demosthenis æmulo; Callimedone, & Pericle, ut refert Plutarchus in Phocione.

¹⁵ *Demetrius Phalereus.* Hic Theophrasti discipulus fuit, cui propter eximias ejus virtutes trecentas sexaginta statuas æreas Athenienses crexerunt. Vide Polyænum, lib. 4.

¹⁶ *Nam populares Polyperchonti favebant.* Ille praepositus fuerat ab Antipatro Græciæ & Macedoniae, tandemque occisus est cum Neoptolemo in praelio quod adversus Eumenem commiserant. Just. lib. 13. c. 8. Populares autem seu Democratiae studiosi hujus partes sustinebant.

¹⁷ *Apud Philippum Regem.* Non Philippum Alex. magni Patrem, sed Philippum Aridaem, quem penes tantum Regis nomen, potestas verò & Imperium penes Eurydicem uxorem e-

regis

regis rebus præerat. ¹⁸ Hic quum ab Agnonide accusatus esset, quod Piræum Nicanori prodidisset, ¹⁹ ex consimili sententiâ in custodiam conjectus, Athenas deductus est, ut ibi de eo legibus fieret iudicium.

- 5 C A P. IV. Huc ubi perventum est, quum propter ætatem (b) pedibus jam non valeret, ²⁰ vehiculôque portaretur, magni concursus sunt facti, quum alii reminiscentes veteris famæ, ætatis misererentur; plurimi verò ita exaceruerentur propter prodicionis suspicionem Piræi: maximèque quoddam adversus populi commoda ²¹ in senectute steterat. Quâ de re ne perorandi quidem ei data est facultas, & dicendi causam. Inde iudicio, ²² legitimis quibusdam confectis, damnatus, ²³ traditus est undecimviris, quibus ad supplicium, more Atheniensium, publicè damnari tradi solent. Hic quum ad mortem duceretur, ²⁴ obvius ei fuit Emphyletus, quo familiariter fuerat usus. Is quum lacrymans dixisset, *O quidam indigna perpeteris Phocion!* huic ille, *At non inopinata*, inquit, ²⁴

INTERPRETATIO.

(b) Pedes incedere tunc non posset.

NOTÆ.

ius, aliosque adulatores. Quâ de re vide Just. lib. 14. c. 3.

¹⁸ Hic quum ab Agnonide. In quibusdam exemplaribus legitur, *Agnone*: & reipsâ Athenæus lib. 12. c. 18. meminit Agnonis hominis deliciis affluentis. Verum legendum esse *Agnonide*, patet ex Plutarcho, qui cum Agnonidem sycophantam fuisse ait in Phocione.

¹⁹ Ex consimili sententiâ. Quidam legunt, *ex consiliis sententiâ*, hancque lectionem interpretatione tuetur Savaro, quam sanè non improbandam censerem, nisi jam prius lata fuisset sententia Athenis, cui relativum est verbum *consimili*.

²⁰ Vehiculôque portaretur. Sic solebant deferri antiquitus, quemadmodum & hodie, omnes capite dampnati, non quidem propter rationem à Nepote allatam, sed potius ignominie causâ, & ut omnium aspectui facilius paterent, Undè Ammianus Marcellinus lib. 29. cap. 11. ait, *Promiscuè juvenes alique membris omnibus capiti ad supplicia sellis gestatoriis ducebantur.*

²¹ Legitimis quibusdam confectis. Quæ legitima confecta fuerint parum liquet, illâ enim lege constituta erant

ad accusandum & audiendum reum, At vero ne ipsi quidem causam dicendi data est facultas, unde factum est ut plerique, præsertim boni cives iudicium illud averlati sint. Vide Valer. Max. de fato Phocionis loquentem lib. 5. c. 3. extern. 3.

²² Traditus est undecim viris. Hos *ἑκατονταρχαί*, & *ἑκατόν* Græci vocabant, nec Romanis triumviris capitalibus multum absimiles fuisse scribit Bædæus. Ad id autem præsertim instituti fuerant, ut facinorosos homines comprehensos in carcerem conjicerent, & capitis damnatos ad supplicium ducerent, quod ex Platone in Phædone, Aristot. lib. 6. c. ultimo, de optimâ administrandæ reip formâ, & aliis manifestum est.

²³ Obvius ei fuit Emphyletus. De hujus viri nomine dubium est, quidam enim Evippum vocant, nitunturque Plutarchi autoritate qui viri hujus nominis meminit in Phocione. Ælianus verò lib. 13. c. 41. hunc Thudippum vocat, Aristidem, Seneca in consolat. ad Helviam cap. 13. Ego tamen nihil mutandum arbitror.

²⁴ Hunc enim exitum plerique clari viri Athenienses habuerunt. Vide e-

hunc

hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses. In hoc tantum fuit odium multitudinis, ²⁵ ut nemo ausus sit eum liber sepelire. Itaque à servis sepultus est.

NOTÆ.

orum Catalogum apud Lucianum in Dialogo, de non temerè credendo calumnias.

²⁵ Ut nemo ausus sit eum liber sepelire. Propter legem Atticam quæ non licebat proditiōnis damnatos sepelire, ut jam dictum in Themistocle, & ut

patet ex ipsis Valer. Max. verbis, lib. 5. c. 3. Phocion non tamen equaleo ab Atheniensibus impositus est, sed certè post obitum nullam, Atticæ regionis, quas ossibus ejus injiceretur glebulam invenit, jussus extra fines projici intra quos optimus civis vixerat.

XX.

TIMOLEON

Corinthius.

CAP. I.

Sine dubio magnus omnium judicio hic vir extitit. Namque huic uni contigit, quod nescio an ulli, ut patriam, in qua erat natus, ² oppressam à tyranno liberaret; & à Syracusis, quibus auxilio erat missus, inveteratam servitutem depelleret, totamque ³ Siciliam multos annos bello vexatam, ⁴ à barbaris, que oppressam, suo adventu in pristinum statum restitueret. Sed in his rebus non simplici fortunâ conflictatus est: &, id quod difficilius putatur, multò sapientiùs tulit secundam quàm adversam fortunam. Nam quum frater ejus Timophanes dux à Corinthiis delectus, tyrannidem per milites mercenarios occupasset, participisque regni posset esse: tantùm absuit à societate sceleris, ut ante-

NOTÆ.

¹ TIMOLEON CORINTHIUS. Cujus Pater fuit *Timanetus*, ex Diodoro, lib. 16. Ex Plutarcho verò in Timoleonte *Timodemus*. Quo ad etymologiam nominis nihil moror, alii enim scribunt Timoleon, & *Timon*; alii Tymoleon & *Timon*.

² Oppressam à Tyranno. Nimirum à fratre suo Timophane, ut infra vide-

bitur.

³ Siciliam multos annos bello vexatam. Partim regnante Dionysio majore, ut supra in Dione; partim Dione interfecto per tyrannidem Callipi, Hipparini, & Dionysii junioris, postquam amissum Imperium recuperavit. Ex Diodoro loco mox citato.

⁴ A Barbarisque oppressam. Nimi-

tulerit

tulerit suorum civium libertatem fratris salutem, & patriæ legibus obtemperare sanctius duxerit quam imperare patriæ. Hac mente per aruspice[m] communemque affinem, cui soror ex iisdem parentibus nata, nupta erat: fratrem tyrannum interficiendum curavit.

- 5 Ipse non modo manus non attulit, sed ne aspicere quidem fratrem sanguinem voluit. Nam dum res conficeretur, procul in præsidio fuit, ne quis særelles posset succurrere. Hoc præclarissimum ejus facinus non pari modo probatum est ab omnibus. Nonnulli enim læsam ab eo pietatem putabant, & invidiam laudem virtutis obtinebant. Mater verò post id factum neque domum ad se filium admisit; neque aspexit, quin eum fratricidam impiumque detestans compellaret. Quibus verbis adeo est commo-
- 10 tus, ⁶ ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere.

- 15 C A P. II. Interim Dione Syracusis interfecto, Dionysius rursus Syracusarum potitus est. Cujus adversarii opem à Corinthiis petiverunt, ducemque, quo in bello uterentur, postulârunt. Huc Timoleon missus, incredibili felicitate Dionysium totâ Sicilia depulit. Quum interficere posset, noluit, ⁷ tutoque, ut Corinthum perveniret, effecit, quod utrovisque Dionysiorum opibus Corinthii sæpè adjuri fuerant. Cujus benignitatis memoriam volebat
- 20 existare, càmque præclaram victoriam ducebat, ⁸ in qua plus esset clementiæ quam crudelitatis. Postremo, ut non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur, quem, & ex quanto regno

NOTÆ.

rùm à Carthaginensibus.

5 Sed ne aspicere fratrem sanguinem voluit. Quod moderatioris animi indicium est suam patriam vindicantis, quia qui vultum sanguine imbuat, oculosque supplicio pascit, hic certè plus se, quam Patriam vindicat.

- 6 Ut nonnunquam vita finem facere voluit. Id magnanimitati ejus parùm respondere videtur, quod propter clamores & mulieris querelas tantopere commoveretur. Illud tamen ex Plutarcho liquet, qui eum inedia se extinguere voluisse ait.

7 Tutoque ut Corinthum perveniret, effecit. Ubi, scilicet, propter inopiam literas puerulos docuit; unde Proverb. Dionysius Corinthi. Quà de re vide Plutarchum in Timoleonte. Cic. ad Atticum p. Valer. Max. lib. 6. c. 9.

8 In qua plus esset clementia, quam crudelitatis. Dubitari, nec abs re, potest utrum Timoleon magis ad clemen-

tiam, quam ad acerbiorē vindictam spectaverit, quum ad tantos calamitatis sensus Dionysium reservavit. Nam ipsi vitam servando eum miseriorem efficiebat, & supplicium ejus magis trahebat: omni quippe morte acerbius est totâ vitâ supplicium pati, & quotidie magis ac magis sentire se perire. Attamen quum vita omnium rerum sit pretiosissima, hacque concessa recuperandæ aliis fortunæ spes adempta non videatur, idem qui servavit incolumem, satis sibi temperasse potandus est: unde Tacitus lib. 12. cap. 19. ait, Bellorum egregios fines esse, quoties ignoscendo transgatur. Et c. 37. ibid. Et si incolumem servaveris, æternum clementia exemplar ero. Quam sententiam verba Senecæ egregie illustrant lib. 1. de Clementiâ c. 21. quisquis ex atro ad inimici pedes missus alienam de capite suo sententiam expectavit, in servatoris sui glo-

ad quam fortunam detruxisset. Post Dionysii decessum, 9 cum I-
cetâ bellavit, qui adversarius fuerat Dionysio; (a) quem non odio
tyrannidis dissensisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod ipse, expul-
so Dionysio, imperium dimittere noluit. Hoc superato Timole-
on maximas copias Carthaginiensium 10 apud Crimessum flumen 5
fugavit, (b) ac satis habere coëgit, si liceret Africam obtinere, qui
jam complures annos possessionem Siciliae tenebant. 11 Cepit e-
tiam Mamercum Italicum ducem, hominem bellicosum & poten-
tem, qui tyrannos adiutum in Siciliam venerat.

CAP. III. Quibus rebus confectis, quum propter diuturni- 10
tatem belli non solum regiones, sed etiam urbes desertas videret;
conquisivit quos potuit, primum Sículos, deinde Corintho arcessi-
vit colonos, quod ab his initio Syracusæ erant conditæ. Civibus
veteribus sua restituit, novis bello vacuefactas possessiones divisit;
urbium mœnia disiecta, sanæque delera refecit; civitatibus leges 15
libertatemque reddidit; ex maximo bello tantum orium toti in-
sulæ conciliavit, ut hic conditor urbium earum, non illi, qui ini-
tio deduxerant, videretur. 12 Arcem Syracusis, quàm munierat
Dionysius ad urbem obsidendam, à fundamentis disiecit; cætera
tyrannidis propugnacula demolitus est, (c) deçitque operam, ut 20
quàm minimè multa vestigia servitutis manerent. Quum tantis
esset opibus, ut etiam invitis imperare posset, tantum autem habe-
ret amorem omnium Siculorum, ut nullo recusante regnum obti-
neret: 13 maluit se diligì quàm metui. Itaque, quum primum

INTERPRETATIO.

(a) Qui non tanquam tyrannidis osor, sed ambitiosus rebellasse visus est, quoniam post
eiectum Dionysium, à dominatione discedere recusavit. (b) Eoque ipsos adegit, ut satis
sibi esse crederent, si Africâ potiri fas esset. (c) Curavitque ut quàm paucissima servitii
reliquia superessent.

NOTÆ.

riam viver, plusque nomini ejus con-
feret incolumis, quàm si ex oculis ab-
latus esset: assiduum enim spectaculum
aliena virtutis est; in triumpho cito
transisset.

9 Cum Icetâ bellavit. | Hic unus ex
amicis Dionis fuit.

10 Apud Crimessum. | Plutarcho,
Kajunras, fluvius est Siciliae. Diony-
sio Halicarnass lib. 1. Straboni 6. &
Suidæ Crimisum; Lycophroni verò
Crimisum.

11 Cepit etiam Mamercum. | De quo
lege Polyæn. lib. Strat. & Plutarchum qui
hunc Catanæ tyrannum fuisse ait.

12 Arcem Syracusis. | Arces enim

obsidione perpetuâ, & quasi compedi-
bas cives premunt, & Tyrannis æter-
nam securitatem pollicentur. Unde Se-
neca in Thyeste:

In Arce summâ Pelopis una est pars
domus

Conversa in Austros, ejus extremum
latus

Æquale monti crescit, atque urbem
premit,

Et contumacem Regibus populum suis
Haber sub iktu.

13 Maluit se diligì, quàm metui. |
Simile quidpiam refert Aurelius Victor

114 CORNELII NEPOTIS,

potuit, imperium deposuit, & privatus Syracusis, quod reliquum vitæ fuit, vixit. Neque verò id imperitè fecit. Nam quod cæteri reges imperio vix potuerunt, hic benevolentia tenuit. Nullus honos huic defuit, neque postea Syracusis res ulla gesta est publica, de quâ prius sit decretum, quàm Timoleontis sententia cognita. Nullius nunquam consilium non modò antelatum, sed ne comparatum quidem est: neque id magis benevolentia factum est, quàm prudentia.

C A P. IV. Hic quum ætate jam proVectus esset, sine ullo morbo lumina oculorum amisit, quam calamitatem ita moderatè tulit, ut neque eum querentem quisquam audierit, neque eò minùs privatis publicisque rebus interfuerit. Veniebat autem in theatrum, quum ibi concilium populi haberetur, (d) propter valetudinem vectus jumentis junctis, atque ita de vehiculo, quæ videbantur, dicebat; neque hoc illi quisquam tribuebat superbiz. Nihil enim unquam neque insolens, neque gloriosum ex ore ejus exiit. Qui quidem quum suas laudes audiret prædicari, nunquam aliud dixit, quàm *se in eâ re maximas diis gratias agere, atque habere, quòd quum Siciliam recreare constituisent, tum se potissimum ducem esse voluissent.* Nihil enim rerum humanarum sine deorum numine agi putabat.

C A P. V. Itaque suæ domi sacellum *Auroranus* constituerat, idque sanctissimè colebat. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles accesserunt casus. Nam prælia maxima tali die suo fecit omnia: quò factum est, ut ejusdem natalem se-

INTERPRETATIO.

(d) Infirmitatis causâ bigis deductus.

NOTÆ.

c. 15. de Antonino Pio, his verbis: *Adeo trementibus eum, atque amantibus cunctis Regibus, Nationibusque, & populis, ut parentem suum, patrònem magis quàm Dominum Imperatorem verè putarent.*

14 *Lumina sculorum amisit.* | Diastole. Sic etiam de eo Plutarchus, & Cic. Tusc. 3. multos qui & oculis capti fuerint, moderatèque eum casum tulerint, enumerat.

15 *Propter valetudinem vectus jumentis junctis.* | Sic apud Romanos Aprius Claudius cæcus lecticâ in Senatum ferebatur.

16 *Itaque suæ domi sacellum Auroranus constituerat.* | *Auroranus* Dæi alicujus nomen fuisse certum est; sed

dubitatur ejusnam Dæi. Quidam per id casum fortuitum; quidam fortem fortunam intelligi volunt. Quo posteriori sensu accipiendum esse puto: quia Siculi fortunam tanquam omnium actionum, laborumque humanorum Dominam venerabantur, cui & Græci, Romanique multa monumenta consecraverunt, & ad hujus Dæi auspiciâ ac Numen Timoleon retulit quidquid sibi unquam prospexit evenit.

17 *Natali die suo fecit omnia.* | Sic præterito sæculo Carolus V. Imperator die Divo Matthiæ sacro, quo natus erat, Regnum Hispaniæ obrinuerat, Imperator proclamatus fuerat, & memorabilem Ticini victoriam in Francos rerulerat.

stum haberet universa Sicilia. Huic quidam ¹⁸ Laphystius, homo petulans & ingratus, (e) vadimonium quum vellet imponere, quod cum illo se lege agere diceret, & complures concurrissent, qui procacitatem hominis manibus coercere conarentur: Timoleon oravit omnes, ne id facerent. Namque id ut Laphystio, ceterisque liceret, ⁵ se maximos labores summamque adisse pericula. Hanc enim speciem libertatis esse, si omnibus, quod quisque vellet, legibus experiri liceret. Idem, quum quidam Laphystii similis nomine Demænetus, in concione populi rebus gestis ejus detrahare cœpisset, ac nonnulla inveheretur in Timoleonem, dixit, (f) Nunc demum se ¹⁰ voti esse damnatum, namque hoc à diis immortalibus semper precatum, ut talem libertatem restituerent Syracusanis, in qua cuiusvis liceret, de quo vellet, impune dicere. Hic quum diem supremum obiisset, publice à Syracusanis ¹⁹ in gymnasio, quod Timoleonem appellatur, tota celebrante Sicilia, sepultus est. ¹⁵

INTERPRETATIO.

(e) In iudicium conaretur traducere. (f) Nunc denique finem optatum obtinuisse.

NOTÆ.

¹⁸ Laphystius. | Sic legendum ex Plutarcho, non Lamestius, ut quidam habent codices.

¹⁹ In Gymnasio, quod Timoleonem appellatur. | Vide Polyænum in Agathoclem

lib. 5. Plutarchus tamen in foro, non in Gymnasio sepultum scribit; at verò Gymnasium illud in huius gratiam fuisse constitutum.

REGES.

CAP. I.

HI ferè fuerunt Græciæ ¹ gentis duces, qui memoriâ digni videantur, ² præter reges. ³ Namque eos attingere nolimus, quod omnium res gestæ ⁴ separatim sunt relatæ: neque tamen hi

NOTÆ.

¹ Græcia Gentis. | In quibusdam legitur, Græcia Gentis. Sed nihil muto, quia Græcia gens dicitur, quemadmodum Italia terra, Hispania regio, &c.

² Præter Reges. | Nimirum earum Gentium, quæ aliis præluxerant.

³ Namque eos attingere. | Legitur & adungere, id est, vitis excellentium Græciæ Imperatorum.

⁴ Separatim. | Id est, alio in libro qui Regum vitas complectebatur, qui quidem liber injuriâ temporum periisse creditur.

admodum sunt multi. Lacedæmonius autem Agesilaus, 3 nomine, non potestate, fuit rex, sicut cæteri Spartani. Ex his verò, qui dominatum imperio tenuerunt, excellentissimi fuerunt, ut nos iudicamus, Persarum, 6 Cyrus, & 7 Darius Hytaspis filius; 8 quorum uterque privatus, virtute regnum est adeptus. 9 Prior horum, apud Massagetæ in prælio cecidit: 10 Darius, senectute diem obiit supremum. Tres sunt præterea ejusdem generis, 11 Xerxes, & duo Artaxerxes, Macrochir & Mnemon. Xerxi maxime est illustre, quod maximis post hominum memoriam exercitiis terrâ marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præcipuam habet laudem amplissimæ pulcherrimæque corporis formæ, quem incredibili ornavit virtute belli. Namque illo Persarum nemo fuit manu fortior. Mnemon autem justitiæ famâ floruit. 12 Nam quum matris suæ scelere amisisset uxorem, 13 tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret. 14 Ex his duo eodem nomine, morbo naturæ debitum reddiderunt. 15 Tertius ab Artabano præfecto ferro interfectus est.

N O T A.

5 *Nomine, non potestate fuit Rex.* Vide quæ jam dicta sunt à Nepote in Agesilao, ubi dictum est morem esse Lacedæmoniorum, ut duos Reges semper haberent, nomine magis quam Imperio. Unde Dionysius Halicarnassensis Reges improprie dictos fuisse scribit.

6 *Cyrus.* Ex Mandane Astyagis filia, & Cambyse Persæ natus, qui suâ virtute Medorum Regnum adeptus est, ac Imperium à Medis ad Persas transtulit.

7 *Et Darius Hytaspis filius.* De hoc jam supra.

8 *Quorum uterque privatus.* Cyrus enim Persarum armis adjutus Astyagem Regno expulit. Darius verò, Magis occisus, qui Persarum Regnum fraude usurpaverunt, ex privato Rex per equi sui hinnitum salutus est. Vide Just. lib. 1. c. 10.

9 *Prior horum apud Massagetæ.* Quum Cyrus adversus Thomirim Reginam Scytharum, vel Massagetarum, bellum movisset, secundo prælio victus inter mortuos inventus est. Porro Massagetæ Gentes erant supra mare Caspium sitæ; unde Getæ & Scythæ eas circiter regiones incolebant, quæ hodie Catai nominantur. Vide Ptolemaum.

10 *Darius senectute diem obiit su-*

preum. Eum regnasse 36. annos Herodotus ait lib. 4. Quamquam nonnulli 31. tantum & dies 30. asserunt.

11 *Xerxes, & duo Artaxerxes.* Jam de Xerxe supra. Notandum tamen est Xerxis nomen commune fuisse Persarum Regibus, quemadmodum & Cyri. Quantum verò ad duos Artaxerxes, alter Xerxis filius fuit, & dictus est Macrochir, seu Longimanus: alter Cyri junioris frater, cognomento Mnemon, seu Memor.

12 *Nam quum matris suæ scelere amisisset uxorem.* Scilicet, Statiram, quam ejus mater veneno peremerat. Ctesias lib. 16.

13 *Tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret.* Pietas, scilicet, erga matrem, non erga uxorem occisam, quia solam matris ancillam sceleris ministrum supplicio affecit. Idem Ctesias ibidem.

14 *Ex his duo eodem nomine.* Scilicet duo Artaxerxes, quorum prior regnavit 41. annos sine consorte, Sulpis. Et præterea 16. cum patre Xerxe. Posterior autem regnavit, teste Plutarcho, & Sulpicio 62. annos, licet Euseb. 40. tantum numeret.

15 *Tertius ab Artabano præfecto ferro interfectus est.* Quæ de re Justinum lege lib. 3. c. 1.

CAP. II. Ex Macedonum autem genere, duo multò cæteros antecesserunt rerum gestarum gloriâ, Philippus Amyntæ filius & Alexander Magnus. Horum alter Babylone ¹⁶ morbo consumptus est: ¹⁷ Philippus Ægis à Pausaniâ, quum spectatum ludos irer, juxta theatrum occisus est. ¹⁸ Unus Epirotes, Pyrrhus; qui ⁵ cum populo Romano bellavit. Is quum ¹⁹ Argos oppidum oppugnaret in Peloponneso, ²⁰ lapide ictus interiit. ²¹ Unus item Siculus, Dionysius prior, nam & manu fortis & belli peritus fuit, & id quod in tyranno non facillè reperitur, minimè libidinosus, non luxuriosus, non avarus, nullius rei denique cupidus, nisi singularis perpetuique imperii, ob eamque rem crudelis. (a) Nam dum id studuit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus insidiatorem putaret. Hic quum virtute (b) tyrannidem sibi peperisset, magnâ retinuit felicitate, majorque annos sexaginta natus, ²² decessit florente regno. Neque in tam multis annis cujusquam ¹⁵ ex suâ stirpe funus vidit, ²³ quum ex tribus uxoribus liberos procreasset, multique ei nati essent Nepotes.

CAP. III. Fuerunt præterea multi reges ²⁴ ex amicis Alex-

INTERPRETATIO.

(a) *Quamdiu enim illud asserere curavit.* (b) *Regnum adeptus esset.*

NOTÆ.

¹⁶ *Morbo consumptus est.* | Seu patius veneno ætatis anno trigesimo secundo cum tribus mensibus, & regni 12. cum 8. mensibus. Arrianus. Sed tamen de hoc tempore varii Authores, varias opiniones habent. Quapropter vide Cic. Euseb. Just. Scrabon. Gellium, & alios.

¹⁷ *Philippus Ægis à Pausaniâ.* | Ægis Macedonia oppidum, ubi olim Macedonum Regum sepulcræ erant, ut Plinius refert. Pausanias verò juvenis inter Macedones nobilitate clarus, ob neglectam à Philippo vindictam, quam ab ipso petebat de injuria sibi turpiter illatâ eundem interfecit, quâ de re vide Curtii supplementum, & alios.

¹⁸ *Unus Epirotes, Pyrrhus.* | Hic quemadmodum Alexander, paterno genere ab Hercule, materno ab Achille se esse gloriabatur. Just. 17.

¹⁹ *Argos oppidum.* | Duo sunt, ut jam dictum est, ejus nominis oppida in hoc tractu, quomobrem vide quæ supra diximus.

²⁰ *Lapide ictus interiit.* | Just. lib. 25. c. 5. & Paulus Diaconus lib. 2. c. 29.

cum Nepote de lapidis ictu consentiunt quo Pyrrhus interiit. At verò Plutarchus, Pausanias, Polyænus, & Scrabo tegulæ ictu periisse scribunt, quos sequitur Ovid. in Ibin.

Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum

Opprimat hostili regula jacta manu.

²¹ *Unus item Siculus, Dionysius prior.* | Vide quæ de isto apud Cic. v. Tulc. dicuntur, & apud Just. lib. 20.

²² *Decessit florente regno.* | Præ gaudio quod habuit ex nuncio reportatæ victoriæ, cum amicis suis vino & epulis largius usum in morbum incidisse quo mortuus est, refert Diodorus. Quantum verò temporis regnaverit, ex his Ciceronis verbis accipe. Duo de quadraginta Dionysius Tyrannus annos suis opulentissima & beatissima civitatis.

²³ *Quum ex tribus uxoribus liberos procreasset.* | De his in Diono jam dictum est.

²⁴ *Ex amicis Alex. Mag.* | De ejus

andri Magni, qui post obitum ejus imperia ceperunt. ²⁵ In his Antigonus, ²⁶ & hujus filius Demetrius: ²⁷ Lyfimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, quum adversus Seleucum Lyfimachumque dimicaret; in prælio occisus est. ²⁸ Pari leto affectus est Lyfimachus à Seleuco. Nam societate dissolutâ, bellum inter se gesserunt. At Demetrius, quum filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset, neque eò magis fida inter eos amicitia manere potuisset, (c) ²⁹ captus bello in custodia socer generi ³⁰ periit morbo. Neque ita multò post Seleucus ³¹ à Ptolemæo Cerauno dolo ³² interfectus est; quem ille à patre expulsum Alexandria, alienarum opum indigentem, receperat. Ipse autem Ptolemæus, quum vivus filio regnum tradidisset, ³² ab illo eodem vitâ privatus dicitur. De quibus quoniam satis dictum putamus, non incommodum videtur non præterire Hamilcarem & Hannibalem, quos & animi magnitudinem, & calliditate omnes in Africa natos præstitisse constat.

INTERPRETATIO.

(c) In generi vinculis prælio victus socer morbo extinctus est.

NOTÆ.

Duobus hic loquitur, qui eo mortuo omnes sibi diademata imposuerunt, ut fert Author Machab.

²⁵ In his Antigonus. | Asiæ & Syriæ Satrapes primus, qui tandem à Seleuco & Ptolemæo victus est.

²⁶ Et hujus filius Demetrius. | Hic Urbium obsessor dictus est Plin. lib. 7. cap. 38. Quam nominis arrogantiam arguit Plutarchus in Demetrio: Seleuco Nicanori Syriæ Regi filiam suam Stratonicen uxorem dedit, & expulso Athenis Demetrio. Phalereo, pristinam Reip. ac libertatis formam Atheniensibus restituit.

²⁷ Lyfimachus, Seleucus, Ptolemæus. | Lyfimachus unus quondam è Custodib. Alex. Max. illustri Macedonia loco natus, sed virtute illustrior. Vide Just. lib. 15. c. 3, Seleucus qui cognominatus est Nicanor Rex Syriæ, de quo jam dictum est. Ptolemæus verò omnibus Egyptiis Regibus nomen suum dedit, vir quoque magnus fuit, & prudentiâ insignis, de quo jam supradictum est in Eumene.

²⁸ Pari leto affectus est Lyfimachus. | Demetrius mortuo Lyfimachus cum Seleuco conflixit, & hæc ultima pugna fuit Successorum Alexandri Magni in qua occisus

est Lyfimachus, nimirum anno 42. ab Alex. interitu.

²⁹ Captus bello. | Nimirum in Idumæâ ad urbem Gazam, ut vult Just. Plutarchus, & Arrianus. Hunc à Macedonibus relictum scribit Cic. Offic. 1. At si Justipso credimus non captus est, sed seipsum Seleuci fidei tradidit, ut patet ex his verbis: *Demetrius quoque à tot exercitibus circumventus cum posset honestè mori, turpiter se dedere Seleuco maluit.*

³⁰ Periit morbo. | In quem incidit, ut refert Plutarchus, biennio post, cum à Seleuco perhumaniter exceptus fuisset, & regio apparatu, sed quum inertie otioque se dedisset, neque solim vivendi more uteretur, ex nimia cruditate in morbum incidit, & ita interit. Plutarch. in Demet.

³¹ A Ptolemæo Cerauno. | Hic filius fuit Ptolemæi prioris, Ceraunus dictus ab audaciâ, & ingenii velocitate, *εραυνος* enim fulmen significat. Cæ. lib. 24. cap. 6.

³² Ab illo eodem vitâ privatus dicitur. | Huic opinioni adversatur Just. lib. 24. qui eum à Gallis, quos spreverat, victum, vitâ & regno spoliatum scribit.

XXI.

HAMILCAR HANNIBALIS

Filius ² Cognomine

BARCHAS CARTHAGINIENSIS.

CAP. I.

PRimo Punico bello, ³ sed temporibus extremis, admodum adolescentulus, in Sicilia præesse cœpit exercitui. Quum autem ejus adventum & mari & terrâ malè res gererentur Carthaginiensium; ipse ubi adfuit, nunquam hosti cessit, neque locum nocendi dedit: sæpèque è contrario occasione datâ, laceessivit, semperque superior discessit. Quo facto, quum penè omnia in Sicilia Pœni amisissent, ⁴ ille Erycen sic defendit, ut bellum eo loco gestum non videretur. Interim Carthaginienses classe ⁵ apud insulas Ægates à C. Luctatio Consule Romanorum superati, statuerunt belli finem facere, càmque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ¹⁰ Ille etsi flagrabat belli cupiditate, ⁶ tamen paci serviendum puravit, quod ¹ patriam exhaustam sumptibus, diutius calamitatem belli ferre non posse intelligebat: sed ita ut statim mente agitaret, si pau-

NOTÆ.

¹ HAMILCAR HANNIBALIS FILIUS. | Hamilcar nomen est Punicum, quod Regem significat; hic patrem habuit Hannibalem antiquiorum, & ipse pater fuit magni Hannibalis æterni Romanorum hostis.

² COGNOMINE BARCHAS. | Hoc gentile nomen fuisse patet ex his Sili Italici verbis, lib. 1. in principio:

Serranâ prisci Barca de Gente.

³ Sed temporibus extremis. Id est, sub finem hujus primi belli Punici.

⁴ Ille Erycen sic defendit. | Eryx urbs Siciliæ ad Montem ejusdem nominis

Veneri sacrum, supra Drepanum oppidum. De hujus situ accuratissime inter alios scribit Polybius lib. 1. Hodie. *Monte S. Juliano.*

⁵ Apud insulas Ægates à Cajo Luctatio Consule Rom. superati. | Ægusæ dicuntur illæ insulæ à Polybio, suntque ad Promontorium Lilybæum, juxta quas classis Romanorum, quam trecentarum Navium fuisse tradit Plinius de viris illustribus, Classem Carthaginiensium, cui Dux Hanno erat, superavit.

⁶ Tamen paci serviendum putavit. | Quibus conditionibus facta fuerit, vide Polybium lib. 3.

120 CORNELII NEPOTIS,

lulūm modò res essent resectæ, bellum renovare, Romanòsque armis persequi : 7 Donicum aut vi certè vicissent : aut victi manum dedissent. Hoc consilio pacem conciliavit ; (a) in qua tanta fuit ferocia 8 ut quum Catulus negaret se bellum composi-
 5 turum, nisi illè cum suis, qui Erycem tenuerant, armis relictis, Sicilia decederent : succumbente patriâ, Ipse periturum se potius dixerit, quàm cum tanto flagitio domum rediret. Non enim sue esse virtutis, arma à patria accepta adversus hostes, adversariis tradere. Hujus pertinaciæ cessit Catulus.
 10 CAP. II. At ille 9 ut Carthaginem venit, multò aliter, ac sperabat, rempublicam se habentem cognovit. Namque diuturnitate externi mali 10 tantum exarsit intestinum bellum, ut nunquam pari periculo fuerit Carthago, 11 nisi quum deleta est. 12 Primò mercenarii milites, qui adversus Romanos fuerant, disciverunt, quorum numerus erat viginti millium. 13 Hi totam abalienarunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnarunt. Quibus malis adeò sunt Pœni perterriti, ut auxilia etiam à Romanis petiverint, eaque impetraverint. Sed extremò, quum propè jam ad desperationem pervenissent, 14 Hamilcarem imperatorem fecerunt. Is non solum hostes à muris Carthaginis removit ; quum amplius centum millia facta essent armatorum, sed etiam eò compulit, ut locorum angustiis clausi, plures fame quàm ferro interirent. Om-

INTERPRETATIO.

(b) In qua tantam exhibuit firmitatem.

NOTÆ.

7 Donicum aut vi.] Donicum, pro donae, apud veteres.

8 Ut quum Catulus.] Scilicet, Q. Luctatius Catulus, Consul Rom.

9 Ut Carthaginem venit.] Urbem olim totius Africæ terrâ marique florentissimam, Romæ æmulam, à Phœnicibus in Libyæ littore conditam ad mare internum, quæque tertio Punico bello à Scipione Æmiliano penitus diruta est.

10 Tantum exarsit intestinum bellum.] Hujus belli causâ narrator à Polybio, qui etiam ejus Autores recenset.

11 Nisi quum deleta est.] Deleta autem fuit, ut mox diximus, a Scipione anno 167. postquam condita fuerat, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummiō Coss. Velleius Patere. lib. 1. cap. 12. Ad quam opinionem quodammodo accedit Cic. 1. de Rep. his verbis, Nec

tantum Carthago habuisset opum secentos fere annos, sine consiliis & disciplina; cui etiam opinioni Orosius non multum dissentit lib. 4. c. 6. Alii plus, alii minus, adeò ut parum inter se consentiant Autores hac in re. Cæterum urbs incendio diruta fuit, & per continuos decem & septem dies vix pergit incendium extingui. Flor. lib. 2. cap. 15.

12 Primò mercenarii milites.] Quos ex variis gentibus fuisse memorant, nimirum Gallos, Hispanos, Ligures, Numadas, Afros, aliosque.

13 Hi totam abalienarunt Africam.] Supple à Carthaginensibus.

14 Hamilcarem Imperatorem fecerunt.] Quum antea Hannonetem, & Gisco-nem Asdrubalis patrem ab initio hujus bello præfecissent, eosque tanto malo impares esse cognovissent. Lamb.

nia oppida abalienata; 15 in his Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africae, restituit patriae, neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propagavit: tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum videretur multis annis fuisse.

C A P. III. Rebus his ex sententiâ peractis, fidenti animo atque infesto Romanis, quod facilius causa bellandi reperiretur, effecit, ut imperator cum exercitu in Hispaniam mitteretur, eoque secum duxit filium Hannibalem annorum novem. Erat præterea cum eo adolescens illustis & formosus, Hasdrubal, 16 quem nonnulli diligi turpidus, quam par erat, ab Hamilcare loquebantur, 10 Non enim maledici tanto viro deesse poterant. Quo factum est, 17 ut à præfecto morum Hasdrubal cum eo veraretur esse. Huic ille filiam suam in matrimonium dedit, 18 quod moribus eorum (b) interdici non poterat socero gener. De hoc idem mentionem fecimus, 19 quod Hamilcare occiso, ille exercitui præfuit, 20 res- 15 que magnas gessit, 21 & princeps largitione vetustos pervertit mo-

INTERPRETATIO.

(b) A socii contubernio gener prohiberi non poterat.

NOTÆ.

15 In his Uticam, atque Hipponem. | Utica urbs totius Africae, si Carthaginem excipias, clarissima, quæ sexaginta stadiis ab ipsâ Carthagine distabat occasum versus, inquit Appianus, ad Bagradam amnem; ea quemadmodum & Carthago à Tyriis condita fuit, sed longè ante, quod videtur testari Silius Italicus lib. 3.

Proxima Sideniis Utica est effusa maniplis,
Prisca sita, veteresque ante Arces condita Byrsa.

Quod ad Hipponem verò, quam & Diodorus lib. 20. vocat Hippuacram, urbs est ad Hippi Promontorium sita, à quo nomen habere videtur, cui stagnum adjacet Hipponense, unde à Græcis ὁ ἵππος dicta est propter aquarum irrigua. Vide quid Plinius de eâ scribit lib. 9. Epist.

16 Quem nonnulli diligi turpidus. | Vide quid super eâ referat Livius 21. annal.

17 Ut à Præfecto morum Hasdrubal. | Quales apud Róm. Censores erant, penes quos erat jus animadvertendi in mores Civium, tales fere erant Præ-

fecti seu Magistri morum apud Carthaginenses, ad quos pariter pertinebat morum censura & animadvertio, & præterea facultatum cujusque æstimatio.

18 Quod moribus eorum interdici non poterat socero gener. | Apud Rom. tamen summum inter utrumque erat verecundiæ argumentum, quod, ut ait Cic. l. 1. Offic. Non levantur cum soceris generi.

19 Quod Hamilcare occiso. | In prælio, scilicet, contra Vettones citerioris Hispaniæ populos, ut postea dicitur, intra Apam & Tagum fluvios, Plin. lib. 4. cap. 20. Reliquitque quatuor filios quos se ip. Romæ perniciem alere dicebat, veluti quatuor Catulos Leoninos, quorum tamen nullus in locum patris missus est statim ab ejus morte, propter immaturam ætatem. Valer. Max. lib. 9. cap. 3.

20 Resque magnas gessit. | De quibus Polybius lib. 11.

21 Et Princeps largitione vetustos pervertit mores Carthaginensium. | Id namque ut Barcinæ factioni, cujus fautor erat, faventem populum redderet, immodicis largitionibus utebatur: & ut ait Livius 21. Annal. Plura consilio

res Carthaginensium: ²² ejusdemque post mortem Hannibal exercitu accepit imperium.

C A P. IV. At Hamilcar, ²³ posteaquàm mare transiit, in Hispaniamque venit, magnas res secundâ gessit fortunâ, maximas bellicosissimâsque gentes subegit: equis, armis viris, pecuniâ, totam locupletavit Africam. Hic quum in Italiam bellum inferre meditareretur, nono anno postquàm in Hispaniam venerat, in prælio pugnans ²⁴ adversus Vettones occisus est. Hujus perpetuum odium erga Romanos maximè concitasse videtur secundum bellum ²⁵ Punicum. ²⁵ Namque Hannibal, filius ejus, assiduis patris obtestationibus ed est perductus, ut interire, quàm Romanos non experiri mallet.

N O T Æ.

quàm vi gerens, auspiciis regulorum magis, conciliandisque per amicitiam principum novis Gentibus, quàm bello aut armis rem auxit.

²² Ejusdemq; post mortem. | De cujus mortis genere non consentiunt historici. Livius 21. Annal. Et Appianus, ipsum in venatione interfectum scribunt. Justinus & Valer. Max. à Servo sui domini mortis eleiscendæ causâ occisum esse aiunt. Polybius verò de nocte in diverforio suo à quodam Gallo privatarum injuriarum causâ interemptum refert.

²³ Posteaquàm mare transiit. | Scilicet, fretum Gaditanum, & Herculis columnas.

²⁴ Adversus Vettones. | De quibus mox diximus, quorum Metropolim, E-meritam Vettonum dictam, flumen Anas præterfluit. Prudenter Hymno de S. Eulaliâ.

²⁵ Namque Hannibal filius ejus assiduis patris obtestationibus. | Vide Valer. lib. 9. cap. 3. ubi ait quodd quum Hamilcar trajecturus esset exercitum in Hispaniam: & ob id sacrificaret, Hannibalem filium ejus 9. annos natum altaria tenentem jurejurando promississe, se cum primùm per ætatem posset, acerrimum hostem prop. Rom. futurum.

XXII. HANNI.

XXII.

HANNIBAL HAMILCARIS

Filius Carthaginienſis.

C A P. I.

SI verum eſt, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute ſuperârit, non eſt inſiciandum, ¹ Hannibalem tanto præſtitiffe cæteros imperatores prudentiâ; quanto populus Romanus antecedeſat fortitudine cunctas nationes. Nam quotieſcunque cum eo congreſſus eſt in Italiâ, ſemper diſceſſit ſuperior. Quodd niſi domi² civium ſuorum invidiâ debilitatus eſſet, Romanos videtur ſuperare potuiſſe. Sed multorum obrectatio divicit unius virtutem. Hic autem velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos ſic confirmavit, ut priûs animam, quàm id depoſuerit, qui quidem quum patriâ pulſus eſſet, & aliena-¹⁰ rum opum indigeret, nunquam deſtiterit animo bellare cum Romanis.

C A P. II. Nam, ³ ut omittam Philippum, quem abſens hoſtem reddidit Romanis; ⁴ omnium hiſ temporibus potentiſſimus rex Antiochus fuit. Hunc tantâ cupiditate incendit bellandi, ut

N O T A.

¹ Hannibalem tanto præſtiſſe cæteros Imperatores prudentiâ. | Prudentiſſimum quidem & ſagaciſſimum fuiſſe ex ejus bellicis facinoribus nemo non intelligit, quanquam tamen à Scipione in ipſius Carthaginis conſpectu ſuperatus eſt. Vide apud Lucianum in Dialogis mortuorum, ludicram illam contentionem de præſtantiâ Scipionis, Hannibalis, & Alexandri Magni.

² Civium ſuorum invidiâ debilitatus eſt. | Hojus in Hannibalem invidiâ cauſas recenſet Livius lib. 30. Quæ quidem nullæ ſunt aliæ præter optimam Reip. adminiſtrationem, & remotos Ma- giſtratum abuſus, quibus emendandis fortiter incumberebat.

³ Ut omittam Philippum. | Hic Demetrii filius fuit, & pater Perſei Regis Macedonium, quem devictum acie, & captum Paulus Æmilius in triumphum Romam duxit. Velleius Patere. lib. 1. c. 9. Vide & Juſt. lib. 29.

⁴ Omnium potentiſſimus Rex Antiochus. | Ille enim ſeptem & triginta annos Aſiam, Syriam, Mediam, & Perſiam tenuit; præter Hircaniam, Bactrianam, & omnes (ſi Parthiam exceperis) Regionem ſuperioris Aſiæ. Quod ex Juſt. lib. 40. & Polybio paſſim cognoscitur. Porro Antiochus ille Magni cognomen- tum accepit propter victoriarum ampli- tudinem, huncque ad inferendum Rom. bellum impulit Hannibal. Idem Juſt. lib. 32.

uſque

usque, à rubro mari arma conatus sit inferre Italix. ⁶ Ad quem quum legati venissent Romani, qui de ejus voluntate explorarent, darentque operam consiliis clandestinis, ⁷ ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent, tanquam ab ipsis corruptum alia ⁸ que antea sentire; neque id frustra fecissent; idque Hannibal comperisset, seque ab interioribus consiliis segregari vidisset: tempore dato addit ad regem, eique quum multa de fide sua, & odio in Romanos commemorasset, hoc adjunxit: *Pater (inquit) meus Hamilcar, ⁹ puerulo me, ut potè non amplius novem annos natus, in Hispaniam imperator proficiscens Carthagine, Jovi Optimo Maximo hostias immolavit. Que divina res dum conficiebatur, quasi vix à me, vellèmne secum in castra proficisci. Id quum libenter accepissem, atque ab eo petere cepissem, ne dubitaret ducere: tum ille, Faciam (inquit) si fidem mihi quàm postulo dederis: simulque ad aram adduxit, ¹⁰ apud quam sacrificare instituerat, ¹¹ eamque, ceteris remotis, tenentem, jurare jussit, nunquam me in amicitia cum Romanis fore. Id ego jussurandum patri datum, usque ad hanc diem ita conservavi, ut nemini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim futurus, Quare (a) si quid amice de Romanis cogitabis, non imprudenter feceris, si me celaris, quum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris.*

CAP. III. Hâc igitur ætate cum patre in Hispaniam profectus est. Cujus post obitum ¹⁰ Hasdrubale imperatore suffecto, equitatus omni præfuit. Hòc quoque interfecto, exerci-

INTERPRETATIO.

(a) Si alienus amicitia cum Romanis incunde consilium tibi erit.

NOTÆ.

³ *A rubro mari.* Cujus sinus Arabicus est portio, qui Ægyptum ab Oriente alluit, & ab Arabia determinat. Pars est Oceani sinu Persico terminata, ὁ ἄρα ὁ ἄρα Græci vocant, ab Erythra Rege qui ibi regnasse dicebatur, cui opinioni subscribit Arrianus lib. 8. Idè autem à Latinis dictum est mare rubrum, quod quum audirent à Græcis Erythræum vocari, existimaverunt à rubedine aquarum ita dictum.

⁶ *Ad quem quum legati venissent Romani.* Justinus pariter lib. 31. ad Antiochum legatos à Rom. fuisse missos scribit eodem consilio quo Nepos refert, sed eorum nomina non recenset. Quapropter Livium Dec. 4. lib. 3. & Plutarchum in Flaminio consule.

⁷ *Ut Hannibalem in suspicionem Regi adducerent.* Quod assequuti sunt teste Livio, lib. 35.

⁸ *Puerulo me.* Quia vix tunc ad 9. ætatis annum pervenerat, ut supra in Hamilcare. Author tamen de Viris illustrib. 11. annos natum testatur.

⁹ *Eamque ceteris remotis tenentem.* Vide quæ supra sunt in Hamilcare, quæque Valer. Max. lib. 9. cap. 3. super eâ re refert, Vide & Livium 35. Mox autem erat antiquitas ut jurantes aram tenerent, Cic. pro Flacco: Ergo is, qui si aram tenens juraret, crederet nemo, per Epistolam, quod vult, injuratus probabit.

¹⁰ *Hasdrubale Imperatore suffecto.* Is gener erat Hamilcaris, ut supra.

tus ¹¹ summam imperii ad eum detulit. Id Carthaginem delatum, publicè comprobatum est. Sic Hannibal minor quinque & viginti annis natus, imperator factus, ¹² proximo triennio omnes gentes Hispaniæ bello subegit. ¹³ Saguntum foederatam civitatem ¹⁴ vi expugnavit: ¹⁵ tres exercitus maximos comparavit. Ex his unum in Africam misit, ¹⁶ alterum cum Hasdrubale fratre in Hispaniâ reliquit, tertium in Italiam secum duxit: ¹⁷ saltum Pyrenæum transiit: quâcunque iter fecit, cum omnibus incolis confligit: neminem nisi victum dimisit. ¹⁸ Ad Alpes posteaquâ venit, quæ Italiam ab Galliâ sejungunt, quas nemo unquam cum ¹⁹ exercitu ante eum ²⁰ præter Herculem Graium transierat (²⁰ quo

N O T Æ.

¹¹ *Summam imperii.* | Huic etiam opinioni suffragatur Polybius lib. 3. qui uno ore, & communi omnium militum consensu electum fuisse Imperatorem Hannibalem scribit.

¹² *Proximo triennio omnes Gentes Hispania bello subegit.* | Id verum est si Gentes ultra Iberum amnem intelligas, & Saguntinos etiam excipias, quos postea obsessos ad extremas miseriarum angustias redegit, & urbem eorum ferro flammâque diruit. Vide Liv. lib. 21.

¹³ *Saguntum foederatam civitatem.* | Quanta fuerit olim hæc civitas intelligi potest ex his Livii verbis: *Civitas ea longè opulentiissima ultra Iberum fuit, sita passus mille ferme à mari.* Cui sententiæ subscribit Florus, *Saguntus, inquit, vetus Hispania civitas & opulenta, fideique erga Romanos magnum quidem, sed triste monumentum.* Hæc ad flumen Duriam sita erat propè urbem Valentiam, quæ hodie caput est regni hujus nominis in Hispaniâ. Plinius lib. 16. cap. 40. refert conditam fuisse ducentis annis antè Trojæ excidium, quod maximæ antiquitatis, argumentum est. Hæc hodie vulgò, *Morvedere.*

¹⁴ *Vi expugnavit.* | Anno ab urbe cond. 535. bello Punico 2. post octavum obsidionis mensem, ut refert Polybius. Porro Saguntus partim Hannibalis partim Civium manibus diruta est, qui quum ad extremam rerum omnium inopiam & famem redacti essent, se suæque omnia in pyram conjecerunt, nec victoris arbitrium expe-

ctârunt. Livius lib. 21.

¹⁵ *Tres exercitus maximos comparavit.* | Vide Polybium, & Livium ibidem.

¹⁶ *Alterum cum Hasdrubale.* | Hannibalis fratre, quem ad tuendam Hispaniam cum Afrorum peditum undecim millibus & amplius, præter ingentem aliarum gentium multitudinem, cum Elephantis 14. reliquit. Præterea Classis ipsi data est maxima ad oræ maritimæ tutelam. Idem, ibidem.

¹⁷ *Saltum Pyrenaum transiit.* | Id est, Montes Pyrenæos, qui saltibus & sylvis circumducebantur, postquâ Celtiberos aliosque earum regionum accolæ dejecit. Vide Appianum, & alios.

¹⁸ *Ad Alpes posteaquâ venit.* | Quæ, ut refert Plin. lib. 3. hist. natur. cap. 17. Pœninæ dictæ sunt ab Hannibale Pœno.

¹⁹ *Præter Herculem Graium.* | Unde Silius Italicus:

*Primus inæspertas adiit Tiryntius
us Arces.*

Et apud Livium Hannibal se Herculis iterum æmulum esse gloriatur.

²⁰ *Quo facto is hodie saltus Graius appellatur.* | Multa etiamnum supersunt transitus Herculis per Alpes vestigia, nimirum Herculis Monæci Portus, Alpium Graiæ fauces, quæ indicant hæc ipsum transivisse, & Herculeæ viæ apud Aristotelem de admirandis, quæ ducit ex Italiâ per Galliam usque ad Celtiberos,

facto is hodie saltus Graius appellatur) ²¹ Alpico conantes prohibere transitum, concidit: loca patefecit, itinera muniit, effecitque ut eâ elephantus ornatus ire posset, quâ antea unus homo inermis vix poterat repere. ²² Hâc copias traduxit, ²³ in Italiâmque ⁵ pervenit.

C A P. IV. ²⁴ Confluxerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule, eumque pepulera. ²⁵ Cum hoc eodem de Clastidio apud Padum decernit, ²⁶ faucium inde ac fugatum dimittit. Tertio idem Scipio ²⁷ cum collegâ Ti. Longo, ²⁸ apud Tre-
¹⁰ biam adversus eum venit. Cum his manum conferuit, ²⁹ utro-

N O T Æ.

^{21.} *Alpico conantes prohibere transitum concidit.* Id est, Alpinos, seu Alpium incolas. Viam autem hac aperuit sibi multo labore, magnâque industriâ, nam, ut Livius refert, magnas strues ex arboribus quas cædebant erectas incendebant, & ardentia saxa superfuso aceto moliebant, & comminuebant. Vide Livium ad Hannibalis transitum in Italiâm.

^{22.} *Hâc copias traduxit.* Vulgaris opinio est Hannibalem traduxisse suum exercitum per eam Alpium partem, quam vulgo montem Cinisum vocant, perque vallem Segusianam; quod Plutarchus sentire videtur.

^{23.} *In Italiâmque pervenit.* Consumptis in Alpium transitu 15. diebus, teste Polybio, & Livio ²¹.

^{24.} *Confluxerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione.* Huic opinioni Livius refragatur, asseritque: P. C. Scipionem triduo ferè postquam Hannibal ab ripâ Rhodani movit, quadrato agmine ad castra hostium venisse, nullam dimicandi moram facturum: ceterum ubi desertâ munimenta videt, ad naves rediisse, tutius faciliusque ita descendenti ab Alpibus Hannibali occursum. Ita etiam Polybius refert, ita Florus, Eutropius, & alii fere omnes Romani scriptores.

^{25.} *Cum hoc eodem de Clastidio apud Padum decernit.* Nihil hic arbitror deesse; sed sic iste locus mihi videtur explicandus, scilicet, iterum Hannibal cum Scipione decernat: ut videret utri Clastidium cederet, quia oppidum erat, ut tradit Livius, quo magnam frumenti copiam Romani congefserant, atque ad eum cum Scipione Hannibal decernit de Cla-

stidio utri esset, quod futurum erat aliterius partibus grave momentum. Nam reverâ post illam pugnam ad Padum flumen, ex quâ Hannibal victor discessit, misit statim sui exercitus partem ad oppidum illud occupandum, quia frumenti inopiâ laborabat; & hoc primum fuit Scipionis cum Hannibale certamen. Livius ibidem.

^{26.} *Sancium inde ac fugatum dimittit.* Reverâ Scipio in illo certamine ad Padum non ad Trebiam, ut vult Plinius, vulnus accepit, Livio & Floro testibus; & in manus hostium prope erat, ut veniret, Nisi periculum intercursum primum pubescentis filii impulsatum, Livius; Hinc Florus etiam his verbis: Tunc Scipione Duce fusus exercitus, Sancius etiam ipse venisset in manus hostium Imperator, nisi protectum patris prætexitus admodum filius ab ipsâ manu rapuisset.

^{27.} *Cum collegâ Tiberio Longo.* Hic Tiberius Sempronius Longus Consul factus est cum Cornelio Scipione, quumque ad Siciliam tuendam profectus esset, hinc revocatus est ut junctis viribus Hannibali resisterent; hunc tamen Livius non Tiberium, sed Titum vocat.

^{28.} *Apud Trebiam.* Fluvius est prope Placentiam in Galliâ Cisalpinâ.

^{29.} *Utrosque profligavit.* Utrumque Consulem in hoc prælio adfuisse testatur Appianus, quidam negant; Livius tamen Sempronium adfuisse testari videtur, eumque priore prælio superatum, Romam venisse, deinde in castra rediisse, & ad Placentiam cum Hannibale confluxisse.

que profligavit. ³⁰ Inde per Ligures ³¹ Apenninum transiit, ³² petens Hetruriam. Hoc itinere adeò ³³ gravi morbo afficitur oculorum, (b) ³⁴ ut postea nunquam dextro aquè bene usus sit. Quà valetudine quum etiam premeretur, lecticâque ferretur ³⁵ C. Flaminium consulem apud Trasimenum ³⁶ cum exercitu insidiis circumventum occidit. Neque multò post ³⁷ C. Centenium prætorem, ³⁸ cum delectâ manu ³⁹ saltus occupantem. ⁴⁰ Hinc in Apuliam pervenit. Ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius & Lucius Æmilius. ⁴¹ Utriusque exercitus uno prælio fugavit.

INTERPRETATIO.

(b) *Ut deinceps dextrum debiliorem semper senserit.*

NOTÆ.

^{30. Inde Ligures.} Hæc duo prælia antequam in Liguriam Hannibal perveniret commissa sunt, ut testatur Livius. Porro Ligures inter Varum & Macram amnes in imis Alpium jugis adherent, Florus.

^{31. Apenninum.} Montem altissimum, Italiam mediam secundum longitudinem interfecat, in cujus transitu multum quoque laboravit. Vide Livium locis jam citatis.

^{32. Petens Hetruriam.} Italiz regionem ad primam usque Tiberis ripam protensam, & à Liguribus Macrâ amne discretam, cujus hodie Metropolis Florentia.

^{33. Gravi morbo afficitur oculorum.} Sic etiam Livius lib. 22.

^{34. Ut postea nunquam dextro aquè bene usus sit.} Factus est enim Luscus, unde Poëta Sartyricus 10.

O qualis facies, & quali digna tabella!

Cum Getula Ducem portares bellus Luscum.

^{35. C. Flaminium Consulem apud Trasimenum.} Qualis fuerit Consul Flaminius videre est ex his Livii verbis: *Consul ferax ab consulatu priore, & non modò legum, aut Patrum majestatis, sed ne Deorum quidem sacris metuens erat*: Trasimenus verò lacus est in agro Perusino, nunc vulgo, *Logo di Perugia*: de quo Ovid. lib. 6. Fastorum.

Sunt tibi Flaminius, Trasumenaque littora testes.

^{36. Cum exercitu insidiis circumventus, occidit.} Flaminium cum Romanis circumclusit lacu & montibus Hannibal, hostemque sic circumclusum militi suo ad satietatem præbuit cædendum. Quanta autem fuerit Rom. clades discit ex Polybio, & Livio. At Polybii verba non testantur Flaminium ab Hannibale, sed à Gallis in eadem pugna interemptum, cui quidem prodigiola signa imminentem illi cladem prædixerant.

^{37. C. Centenium.} Alii Centonium, quem à Senatu contra Hannibalem, missum scribit Livius. Polybius verò hunc a Cn. Servilio altero Consule, audito Hannibalis in Etruriam transitu, præmissum, refert.

^{38. Cum delectâ manu.} Nimirum cum sex vel octo equitum millibus, si Appiano credimus in Hannibale, quatuor verò, si Polybio, & Livio.

^{39. Saltus occupantem.} Hoc est, iuga montium prærupta, & viarum anfractus sylvis obductos, quâ transeundum erat Hannibali, ubi a fronte & à tergo circumventus perit.

^{40. Hinc in Apuliam pervenit.} Apulia Italiz regio mari Adriatico contermina, quæ & Japygia dicta est, in quâ Canina ignobilis vicus juxta Aufidum amnem, ingenti Romanorum internecione ab Hannibale nobilitatus.

^{41. Utriusque exercitus uno prælio fugavit.} Quanta fuerit Rom. clades

gavit,

gavit, ⁴² Paulum consulem occidit, & aliquot præterà consulares. In his Cn. Servilium Geminium, qui anno superiore fuerat consul.

C A P. V. Hac pugna, pugnatâ, ⁴³ Romam profectus est, nullo resistente. ⁴⁴ In propinquis urbis montibus moratus est. Quum aliquot ibi dies castra habuisset, & reverteretur Capuam, ⁴⁵ Q. Fabius Maximus, ⁴⁶ dictator Romanus, ⁴⁷ in agro Falerno ei se objecit. ⁴⁸ Hic clausus locorum angustiis, noctu sine ullo detrimento exercitus se expedivit. ⁴⁹ Fabio callidissimo imperatori dedit verba. Namque obductâ nocte, ⁵⁰ sarmenta in cornibus jumentorum deligata incendit, ejusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit. Quo repentino objectu viso, tantum terrorem iniecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum ne-

N O T Æ.

ad Cannas, ex hoc intelligi potest, quòd, ut Florus refert, duo illi exercitus cæsi sùnt, donec Hannibal diceret militi suo, parce ferro; quòd altero Consule fugiente alter occisus est; quòd cruentus aliquandiu Ausidus amnis, quòd Pons Hannibalis jussu ex cadaveribus factus est; quòd modii duo annulorum Carthaginem missi sunt, quòd 80. Senatores, Consulares atque Prætorii, aut Aedilicii triginta ibi fuerunt trucidati. Quâ de re vide amplius Polybium, & Livium, lib. 22.

⁴² Paulum Consulem occidit, & aliquot præterà Consulares. | Vide annotationem superiorem. Paulus secundum consularum ægebat quo tempore mortuus est. Vide Livium lib. 22.

⁴³ Romam profectus est. | Immo relicta Româ Campaniam Tarentumque peragrarè maluit. Vide Liv. ibidem; & iterum lib. 23. 26. 30. & Florum lib. 2.

⁴⁴ In propinquis urbis montibus moratus est. | Scilicet, ad flumen Anicnum, sed longè post Cannensem pugnam, ac dum se Capuam frumentum & subsidium intromittere, obsidionemque solvere posse desperavit: nam ut Florus ibidem ait, ejus amissio tantum Pæno Duci dolorem dedit, ut inde totis viribus Romam converteretur, sed moventi castra à tertio lapide Hannibali, tanta vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus summoverti ab Urbis mœnibus, & Capisolio videretur.

⁴⁵ Q. Fabius Maximus. | Qui novam de Hannibale victoriam commentus est, non pugnare. Hinc cognomen illi novum & reip. salutare, Cunctator. Hinc imperii scutum dictus est, isque primus fuit qui ex eâ familiâ Maximus est appellatus.

⁴⁶ Dictator. | Jus Dictatoris supremum fuit, creabaturque Dictator in summo Reip. periculo, summus erat Magistratus, sine provocatione, & tantum semestris. Porro Fab. Maximus factus fuerat Dictator statim à pugna ad Trasimenum. Vide Polyb. lib. 3.

⁴⁷ In agro Falerno. | Campaniæ pars est, ubi vites generosissimæ, unde vinum Falernum. Consentit autem Author de Viris illustribus in vitâ Fabii cum Nepote, his verbis: Hannibalem in agro Falerno inclusit. Et Florus lib. 2. Itaque per Samnium totum, per Falernos, Gauranosque saltus sic moravit Hannibalem, ut qui frangi virtute non poterat, morâ comminaretur.

⁴⁸ Hinc clausus locorum angustiis. | Vide eâ de re Appianum in Hannibale.

⁴⁹ Fabio callidissimo imperatori. | Id ex ejus præclaris facinoribus & bellicis artibus facile cognoscitur, atque ex præclaris titulis & nominibus quibus in suis triumphis donatus est.

⁵⁰ Nam sarmenta in cornibus. | Vide Frontinum in Stratagem: Appianum ibidem, & alios.

mo fit ausus. Hanc post rem gestam, non ita multis diebus, M. Minutium Rufum magistrum equitum, ⁵¹ pari ac dictatorem imperio, dolo perductum in prælium, fugavit. ⁵² T. Sempronium Gracchum, iterum consulem, ⁵³ in Lucanis absens, (c) in insidias inductum sustulit. ⁵⁴ M. Claudium Marcellum quinquies consulem, ⁵⁵ apud Venusiam pari modo interfecit. Longum est enumerare prælia. Quare hoc unum satis erit dictum, ex quo intelligi possit, quantus ille fuerit. ⁵⁶ Quandiu in Italia fuit, nemo ei in acie resistit, nemo adversus eum post Cannensem pugnam, in campo castra posuit.

CAP. VI. ⁵⁷ Hic invictus patriam defensum revocatus, bellum gessit ⁵⁸ adversus P. Scipionis filium, quem ipse primùm apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebeiam fugaverat. Cum hoc, exhaustis jam patriæ facultatibus, cupivit in præsentiarum bellum componere, quod valentior postea congrederetur. In colloquium convenit, conditiones non convenerunt.

INTERPRETATIO.

(a) *Insidiis circumventum interemit.*

NOTÆ.

⁵¹ *Pari ac Dictatorem imperio.* | Quod nunquam fuerat ante pugnam cum Hannibale, idque primâ vice accidit quum suffragante Metello, M. Minutius, consilio Varronis a Senatu obtinuit, ut jus Dictatoris & Magistri equitum æquaretur. Polyb. & Appianus ibidem.

⁵² *T. Sempronium Gracchum, iterum Consulem.* | Hunc bis Consulem fuisse testatur Plutarchus in Gracchorum vitâ, habuitque collegam in secundo Consulatu M. Juventium Helvam, anno urbis conditæ 591.

⁵³ *In Lucanis absens, in insidias inductum, sustulit.* | Quidam in agro Beneventano interemptum volunt ab hostibus inter salicta latentibus. Sed Florus lib. 2. cap. 6. cum Nepote consentit, ut patet ex his verbis: *Ausus & Sempronio Graccho Duce per Lucaniam sequi, & premere terga cedentis.* Sic etiam Liv. Decad. 3. 5. Lucani autem populi sunt Italix à Samnitibus oriundi, secundum mare extensi, à Picentinis fluvio Silaro, à Brutiis Lacu sejuncti. Plin. lib. 3. c. 5.

⁵⁴ *M. Claudium Marcellum quinquies Consulem.* | Alii legunt, *Quintum Consulem.* Consul autem tunc fu-

it cum T. Quintio Crispino, ut ex fastis constat.

⁵⁵ *Apud Venusiam pari modo interfecit.* | Venusia Colonia Roman. inter Apuliam & Lucaniam, quantum verò ad modum quo interfectus est, Vide Liv. lib. 27. Annal. & Appianum in Hannibale.

⁵⁶ *Quandiu in Italiâ fuit.* | Sexdecim annos, Livius lib. 30. Annal. & Just. lib. ultimo. & alii.

⁵⁷ *Hic invictus patriam defensum revocatus.* | Quam ratione invictus dicitur, vix intelligi potest, qui a Fabio Maximo fractus, à Valerio Flacco repulsus, à Graccho & Marcello fugatus, mox in Africam revocatus, & à Scipione superatus. Author de Viris illustribus in Hannibale.

⁵⁸ *Adversus Scipionis filium.* | Qui patrem in pugna, quæ ad Padum commissa est, objectu corporis morti subdlexerat, aut vinculis, cuique, ut inquit Florus, tam grande de Africâ nomen fata decreverant, nam ille victo Hannibale, subactâque Africa, Africanus dictus est: quamvis nomen illud commune fuerit duobus Scipionibus.

Post id factum, paucis diebus ⁵⁹ apud Zamam cum eodem conflavit. Pulsus, incredibile dictu, biduo & duabus noctibus ⁶⁰ Adrumetum pervenit, quod abest à Zamâ circiter millia passuum trecenta. In hac fugâ Numidæ, qui simul cum eo acie excesserant, insidiati sunt ei: quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Adrumeti reliquos ex fugâ collegit, novis delectibus, paucis diebus multos contraxit.

CAP. VII. Quum in apparando acerrimè esset occupatus Carthaginienes ⁶¹ bellum cum Romanis composuerunt. Ille nihil secius exercitui postea præfuit, resque in Africâ gessit. Itemque Mago, frater ejus, ⁶² usque ad Publium Sulpicium & Caium Aurelium Coss. His enim magistratibus legati Carthaginienes Romam venerunt, qui senatui populôque Romano gratias agerent, quod cum his pacem secissent, ob eamque rem coronâ aureâ eos donarent, simulque peterent, ⁶³ ut obsides eorum Fregellis essent, captivique redderentur. His ex senatusconsulto responsum est, munus eorum gratum acceptumque esse, obsides quo loco rogarent, futuros, captivos non remissuros, quod Hannibalem, cujus operâ susceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, & nunc cum imperio apud exercitum haberent: itemque fratrem ejus Magonem. Hoc responso Carthaginienes cognito, Hannibalem domum Magonemque revocârunt. Huc ut rediit, ⁶⁴ prætor factus est, ⁶⁵ postquam rex fuerat anno secundo & vigesimo. Ut enim Romæ consules, sic Carthagine quotannis ²⁵ annui bini reges creabantur. In eo magistratu pari diligentia se Hannibal præbuit, ac fuerat in bello. Namque effecit, ex novis vectigalibus non solum ut esset pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur, sed etiam superesset, quæ in ærario poneretur.

N O T Æ.

⁵⁹ Apud Zamam. | Urbem Africæ, apud quam Hannibal à Scipione victus fuit, de quâ Silius Italicus, lib. 3.

Et Zama, & uberior Rutulorum sanguine Iopsus.

⁶⁰ Adrumetum pervenit. | Civitatem Libyæ maritimam non procul à Carthagine.

⁶¹ Bellum cum Romanis composuerunt. | Vide quibus conditionibus apud Eutrop. lib. 3. Præter quas, plures alias addit Livius lib. 30.

⁶² Usque ad Publium Sulpicium. | Id est, ad annum Urbis conditæ 540. ut scribit Livius 31. Annal. ut patet ex his verbis: Anno quingentesimo qua-

dragesimo ab Urbe conditâ P. Sulpicius Galba, C. Aurelius Corrà Coss. bellum cum Rege Philippo initum est, paucis mensibus post pacem Carthaginensibus datam.

⁶³ Ut obsides eorum Fregellis essent. | Fregellæ civitas clarissima inter Sinuessam & Formias sita, non procul à Liri amne, nunc vulgò Ponte Corvo, de quâ Silius, lib. 2.

Obsessa Campo squallente Fregella.

⁶⁴ Prætor factus est. | Justin. l. 23. scribit eum factum esse Consulem, quod idem est apud Carthaginienes.

⁶⁵ Postquam Rex fuerat. | Improprie Rex dicitur, quemadmodum &

Deinde

Deinde anno post præturam, ⁶⁶ M. Claudio, Lucio Furio Coss. Romani legati Carthaginem venerunt. Hos Hannibal sui ex-
scendi gratiâ missos ratus, (d) priusquàm his senatus daretur, na-
vem conscendit clâm, atque in Syriam ad Antiochum profugit.
Hac re palâm factâ, Pœni naves duas, quæ eum comprehenderent, ³
si possent consequi, miserunt; bona ejus publicârunt, domum à
fundamentis disjecerunt; ipsum exulem judicârunt.

CAP. VIII. At Hannibal anno tertio, postquàm domo pro-
fugerat, L. Cornelio, Quinto Minutio Coss. cum quinque navi-
bus Africam accessit ⁶⁷ in finibus Cyrenæorum si fortè Cartha- ¹⁰
ginenses ad bellum, Antiochi spe fiduciaque inducere posset, cui
jam persuaserat, ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur.
⁶⁸ Huc Magonem fratrem excivit. Id ubi Pœni resciverunt, Ma-
gonem, eâdem quâ fratrem, pœnâ affecerunt. Illi desperatis re-
bus quum solvissent naves, ac vela ventis dedissent, Hannibal ad ¹³
Antiochum pervenit. De Magonis interitu duplex memoria pro-
dita est. Namque alii naufragio, alii à servis ipsius interfectum
eum, scriptum reliquerunt. Antiochus autem si tam in agendo
bello parère voluisset consiliis ejus, quàm in suscipiendo institue-
rat, propius Tiberi quàm Thermopylis de summâ imperii dimi- ¹⁶
casset. Quem etsi ⁶⁹ multa stultè conari videbat, tamen nullâ
deseruit in re. Præfuit paucis navibus, quas ex Syria jussus erat
in Asiam ducere, hisque adversus Rhodiorum classem ⁷⁰ in Pam-
philio mari confligit. Quo quum multitudine adversariorum sui
superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior. ²⁵

INTERPRETAIO.

(d) Antequam in Senatum admitterentur.

NOTÆ.

Reges apud Lacedæmonios improprie
Reges erant, ut dictum est in Age-
lao.

⁶⁶ M. Claudio, Lucio Furio Coss.] Id
est, anno urbis conditæ 558.

⁶⁷ In finibus Cyrenæorum.] Vel Cyren-
nensium, ut scribit Sallust. in bello
Jugurthino. Cyrena autem Africæ ci-
vitas est intra magnam Syrtem, &
Hammonis templum, de quâ Lucanus
lib. 8.

Proximus in muros, & moenia Cyrena-
rum, &c.

Ab eâ tota Regio Cyrenæa dicta
est.

⁶⁸ Huc Magonem fratrem excivit.]
Vel duos fratres hujus nominis habuisse
Hannibalem necesse est, vel certè hoc
verum minimè est, quia Mago Hannibalis
frater occisus fuerat in prælio adversus
P. Quintilium Varum Prætorem, & M.
Cornelium Proconsulem in Insulibus.
Livius 30. & alii.

⁶⁹ Multa stultè conari.] Id intelli-
gitur ex his Gellii verbis l. 5. c. 5. Noct.
Attic. Hicne, inquit, (scilicet Antio-
chus) exercitus Romanis sufficit? Suf-
ficiet, respondit Panus, vel maxime ava-
ris. Nam exercitum conscripserat Antio-
chus armis inauratis, quem ostendit Han-
nibali.

⁷⁰ In Pamphilio mari.] Quod &

- CAP. IX. Antiocho fugato, verens ne dederetur, (quod si ne dubio accidisset, si sui fecisset potestatem) 72 Cretam ad Gortynios venit, ut ibi quod se conferret, consideraret. Vidit autem vir omnium callidissimus, magno se fore periculo, nisi quid praevidisset, propter avaritiam Cretensium. Magnam enim secum pecuniam portabat, (e) de qua sciebat exisse famam. Itaque capitale consilium. Amphoras complures complet plumbo, (f) summas operit auro & argento. Has Gortyniis praesentibus deponit in templo Dianae, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem ductis, statuas aeneas, quas secum portabat, omnes suam pecuniam complet, easque in propatulo domi abjicit. Gortynii templum magnam curam custodiunt, non tam à ceteris quam ab Hannibale, ne quid ille inscientibus his tolleret, secumque asportaret.
- 25 CAP. X. Sic conservatis suis rebus Pœnus, illis Cretensibus omnibus, 73 ad Prusiam in Pontum pervenit: apud quem eodem animo fuit erga Italiam: neque aliud quicquam egit quam regem armavit & excitavit adversus Romanos. Quem quum videret domesticis rebus minus esse robustum, conciliabat ceteros 20 reges, adjungebatque bellicosas nationes. Diffidebat ab eo 74 Pergamenus rex Eumenes 75 Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur & mari & terra. Quò magis cupiebat eum Hannibal opprimi: sed utrobique Eumenes plus valebat, propter Romanorum societatem. Quem si removisset, faciliora sibi cetera

INTERPRETATIO.

(e) De qua rumore sparsum fuisse noverat. (f) In summitate aurum & argentum apponit.

NOTÆ.

Phaselicum mare dicitur, in confinio Lyciæ & Pamphiliæ. Vide Livium 37.

71 Antiocho fugato. Vide Justin. 31.

72 Cretam ad Gortynios venit. Creta insula est maris Mediterranei celeberrima. De qua Virg. 3. Æneid.

Creta Jovis magni medio jacet insula Ponto.

Gortynii verò sunt dicti à Gortynâ ejus insulae civitate, in parte meridionali sitâ. Plin. lib. 4. cap. 12.

73 Ad Prusiam in Pontum pervenit. Is Prusias Rex Bithyniæ, fuit

qui Hannibalem hospitio excepit, postquam ab Antiocho, factâ cum Romanis pace, discessit. De quo vide Valer. Max. 3. 7. Just. 23. Cicer. 2. de Divisione.

74 Pergamenus Rex Eumenes. Pergamum, live Pergamus, Urbs insignis Asiæ, non procul à Caico amne: ex qua urbe Galenus medicorum præstantissimus. Porro à Pergameno Rege Eumene primum repertas esse membranas Varronis testimonio refert Plinius. lib. 2. c. 20.

75 Romanis amicissimus. Hunc socium & Commilitonem pop. Rom. vocat Florus ibidem. Et Valer. Max.

fore arbitrabatur. Ad hunc interficiendum, talem iniit rationem. Classe paucis diebus erant decreturi. Superabatur navium multitudine; dolo erat pugnandum, quum par non esset armis. 76 Imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi, easque in vasa fictilia conjici. Harum quum confecisset magnam multitudinem, die ipso quo facturus erat navale prælium, classiarios convocat, hisque præcipit, *Omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, à ceteris tantum satis habeant se defendere: id faciliè illos serpentum multitudine consequuturos.* Rex autem, quæ nave vereretur, ut scirent, se facturum: quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur præmio fore. 10

CAP. XI. Tali cohortatione militum factâ, classis ab utrisque in prælium deducitur. Quarum acie constitutâ, priusquam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis quo loco Eumenes esset, 77 tabellarium in scaphâ cum caduceo mittit. 15 Qui ubi ad naves adversariorum pervenit, epistolam ostendens, se regem professus est quærere. Statim ad Eumenem deductus est, quod nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius ducis nave declarata suis, eodem unde ierat, se recepit. At Eumenes solutâ Epistolâ nihil in ea reperit, nisi quod 78 ad irridendum eum pertineret. 20 Cujus etsi causam mirabatur, neque reperiēbatur: tamen prælium statim committere non dubitavit. Horum in concursu, 79 Bithyni, Hannibalis præcepto, universi navem Eumenis adoriuntur: quorum vim quum rex sustinere non posset, fugâ salutem petiit: quam consequutus non esset, nisi intra 25 sua præsidia se recepisset, quæ in proximo littore erant collocata. Reliquæ Pergamenæ naves quum adversarios premerent acris, repente in eas vasa fictilia (de quibus supra mentionem fecimus) conjici cœpta sunt. Quæ jacta initio risum pugnantibus excitârunt. Neque quare id fieret, poterat intelligi. Postquam autem 30 naves completas conspexerunt serpentibus, novâ re perterriti, quum quid potissimum vitarent non viderent, puppes averterunt, seque ad sua castra nautica rerulerunt. Sic Hannibal consilio arma

NOTÆ.

Asia Rex Eumenes amantissimus nostra urbis. Ideoque dictus est à Plutarcho in Catone *εὐμενιστής*.

76 Imperavit quam plurimas venenatas serpentes. | Lege Front. lib. 4. Statag. c. 7. Justinum lib. 32. Serpentum loco alii alias feras venenatas fuisse ferunt, quales sunt Nepæ, Scorpiones, & alia id genus.

77 Tabellarium cum Caduceo. | Caduceus, indicium pacis. Unde autem Cadu-

cei sit origo, conside Plinium 29. 3. Servium ad 4. & 8. Æneid.

78 Ad irridendum eum. | Pro, ad irridendum se. Sic paulò supra. Nequid ille insipientibus illis tolleret, pro, insipientibus se.

79 Bithyni. | Prusie subditi, quia Prusias Rex erat Bithyniæ, ut supra dictum est, ad quem Hannibal se receperat.

Pergamenorum superavit. Neque tum solum, sed sæpè alias pedestribus copiis pari prudentiâ pepulit adversarios.

C A P. XII. Quæ dum in Asia geruntur, accidit casu, ut legati Prusiæ Romæ⁸⁰ apud L. Quintium Flaminium consularem cœnarent: Atque ibi de Hannibale mentione factâ, ex his unus diceret, eum in Prusiæ regno esse. Id postero die Flamininus senatui detulit. Patres conscripti, qui Hannibale vivo nunquam se sine insidiis futuros existimabant, legatos in Bithyniam miserunt,⁸¹ in his Flaminium, qui à rege peterent ne inimicissimum suum secum haberet, sibi que dederet. His Prusias negare ausus non est. Illud recusavit, ne id à se fieri postularent, quod adversus jus hospitii esset: ipsi si possent, comprehenderent: locum ubi esset, faciliè inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei ab rege datum erat muneri, idque sic ædificarat,⁸² ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet, semper verens ne usu veniret, quod accidit. Huc quum legati Romanorum venissent, ac multitudine domum ejus circumdeditissent: puer ab januâ prospiciens, Hannibali dixit plures præter consuetudinem armatos apparere. Qui imperavit ei, ut omnes fores ædificii circumcumberet, ac properè sibi renunciaret, num eodem modo undique obsideretur. Puer quum celeriter, quid esset renunciasset, omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti, neque sibi diutiùs vitam esse retinendam; quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum,⁸³ venenum, quod semper secum habere consueverat, sumpsit.

C A P. XIII. Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus,⁸⁴ anno acquievit septuagesimo. Quibus consulibus interierit, non convenit. Namque⁸⁵ Atticus, M. Claudio Marcel-

N O T Æ.

⁸⁰ Apud L. Quintium Flaminium. | Vel ut quibidam placet Flaminium. Hic C. Flaminii Consul, qui apud Trasimenum in acie ab Hannibale occisus est, filius fuit.

⁸¹ In his Flaminium. | Ad Prusiam legatus Quintius Flamininus venit, ut refert Livius 39. Annal.

⁸² Ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet. | Sic etiam sentit Livius. Et Plutarchus in Hannibale scribit locum in quo commorabatur Hannibal, Lybissum dictum fuisse.

⁸³ Venenum, quod semper secum habere consueverat. | De Hannibalis morte non bene consentiunt: sunt enim qui lapidibus obrutum fuisse à Cartha-

giniensibus ob rem malè gestam dicant; sunt qui cruci affixum volunt: plerique tamen veneno perisse asserunt, quod sub annuli gemmâ servabat, licet diverso modo. Alias opiniones refert Plutarchus. Porro Livius hæc suprema fuisse Hannibalis verba refert: *Salvamus diurnâ curâ populum Rom. quando mortem senis expectare longum censet.*

⁸⁴ Anno acquievit septuagesimo. | Q. Fabio Labeone, & M. Claudio Marcello Coss. anno urbis conditæ 571. ut patet ex Cassiodori Chronicis. Insignis hic annus trium toto orbe maximorum Imperatorum mortibus fuit, scilicet, Hannibalis, Philopœmenis, &

10, & Q. Fabio Labeone Coss. mortuum, in Annali suo scriptum reliquit : at Polybius, ⁸⁶ Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo : ⁸⁷ Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo. Atque hic tantus vir, tantisque bellis districtus nonihil temporis tribuit literis. Namque aliquot ejus libri sunt Græco sermo- 5 ne confecti. In his ad Rhodios ⁸⁸ de Cn. Manlii Volfonis in Asia rebus gestis. ⁸⁹ Hujus bella gesta multi memoriæ prodiderunt : sed ex his duo qui cum eo in castris fuerunt, simulque vixerunt quàm diu fortuna passa est, Philinus, ⁹⁰ & Sosilus Lacedæmonius. Atque hoc Sosilo Hannibal literarum Græcarum usus est docto- 10 re. ⁹¹ Sed nos tempus est ⁹² hujus libri facere finem, & Romanorum explicare imperatores, quò faciliùs collatis utroûmque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.

N O T Æ.

Scipionis Africani. Just. lib. 32. cap. ultimo.

⁸⁵ Atticus.] Vel, Attius ut alii volunt, qui annorum septingentorum historiam uno libro colligavit, ut refert Cic. de Oratore ; & lib. 1. de legibus idem Tullius scribit. Nam quid Attium commemorem ? Cujus loquacitas habet aliquid argutiarum, nec id tamen ex eruditâ illâ Græcorum copia.

⁸⁶ Lucio Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo.] Qui Consules fuerunt anni sequentis, ut ex Cassiodori Chronicis patet.

⁸⁷ Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo.] Qui immediate superioribus in consulatu successerunt. Ibid.

⁸⁸ De Cn. Manlii Volfonis.] Hic habuit Collegam in consulatu M. Fulvium Nobiliorem. De ipso Livius 38. Annal. Asia autem illi sorte obtigerat, Ætolia vero M. Fulvio Nobiliori. Plura Livius. Plin. Flor. & alii.

⁸⁹ Hujus bella gesta.] Quidam legunt belli gesta.

⁹⁰ Et Sosilus.] Alii putant legendum esse, Sosibius ; quidam Sosilus ; sed in Polybio nomen Σωσίλος, invenitur, & in Diodoro.

⁹¹ Sed nos tempus.] Vulgati ; nonne tempus est.

⁹² Hujus libri facere finem.] Nam hi de quibus hætenus loquutus est, extranei sunt Duces, cùmque jam sit dicturus de Romanis, finem facit primo libro qui de externis agit.

FRAGMENTUM

QUOD EX

CORNELII NEPOTIS

Libro Posteriori Superest.

M. PORCII CATONIS VITA.

CAP. I.

¹ CATO ortus² municipio Tusculo, adolescentulus, (a) priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis: quod ibi hæredium³ à patre relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu consuræque habuit collegam, (ut M. Perperna Censorinus narrare solitus est) Romam demigra-

INTERPRETATIO.

(a) Antequam in dignitatibus versaretur.

NOTÆ.

¹ CATO.] Cujus prænomen Marcus Porcius. Anno postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verucosus, qui Tarentum receperat, ego natus sum: sic eum de seipso loquentem introducit Cic. in lib. de Senectute.

² Municipio Tusculo. | Hinc Cic. Num. quando vides Tusculanum aliquem, de M. Catone illo in omni virtute principem, num de T. Cornucanis municipio suo, num de tot Fibiis gloriari? Et Val. Max. lib. 3. c. 4. M. Porcius Cato, qui nomen suum Tus-

culi ignobile, Roma nobilissimum reddidit. Porro Tusculus civitas olim Latii celeberrima, quæque municipalis fuit, id est, suo jure & legibus utens, muneribus tamen pop. Rom. atque honoribus perfungens.

³ A patre relictum. | Id est, prædium avitum.

⁴ Ut M. Perperna Censorinus. | Quidam legunt Consobrinus. Is Græcus & peregrinus fuit & tamen consul factus est antequam civitatem esset adeptus, quod legibus erat prohibitum. Val. Max. lib. 3. cap. 4.

vit, (b) in foro esse cæpit. (c) 5 Primum stipendium meruit annorum decem septemque, Q. Fabio Maximo, M. Claudio Marcello COSS. 6 Tribunus militum in Sicilia fuit. Inde ut rediit, castra sequutus est 7 C. Claudii Neronis : magnique opera ejus æstimata est in prælia 8 apud Senam, quo cecidit Hasdrubal frater Hannibalis. 9 Quæstor obrigit P. Africano consuli, 10 cum quo non pro sortis necessitudine vixit. 11 Namque ab eo perpetuâ dissensit vitâ. 12 Ædilis plebis factus est cum C. Helvio. 13 Prætor provinciam obtinuit Sardiniam, 14 ex quâ Quæstor superiore tempore ex Africâ decedens, 15 Q. Ennium po-

INTERPRETATIO.

(b) Rebus forensibus primum vacavit. (c) Militiam ingressus est 17. annos natus,

N O T Æ.

5 Primum stipendium meruit annorum decem septemque. | Ea ætas erat quâ artem militarem juvenes incipiebant profiteri. Lipsius 1. de Militiâ Rom. Dial. 2.

6 Tribunus militum in Sicilia fuit. | M. Claudio Marcello T. Quintio Coss. Tribunus autem militum talis erat tunc, qualis ferè hodie apud nos Marefchallus, seu præfectus militum.

7 C. Claudii Neronis. | Is magnis Cladibus Hannibalis fratrem affecit, quum exercitu recenti cinctus, Alpes transgressus esset, eumque tandem cum quinquaginta sex millibus hominum occidit ad Metaurum Umbræ amnem. Liv. 27.

8 Apud Senam. | Senogalliam urbem in Umbria non procul à Metauro amne.

9 Quæstor obrigit P. Cornelio Scipioni Africano Consuli. | Catonem Scipioni Quæstorem fuisse testatur Livius 29. Annal. Iterumque Cethego & Tuditano Consulibus, ut testatur Cic. in Bruto.

10 Cum quo non pro sortis necessitudine vixit. | Quandoquidem, ut refert Cicero pro Plancio, & in Verrem l. 1. Prætores aut Consules liberorum loco habebant Quæstores.

11 Namque ab eo perpetuâ dissensit vitâ | Cujus rei testimonio hæc sunt Livii verba 38. Morre Africani crevère inimicorum animi, quorum pri-

ceps fuit M. Porcius Cato, quo vivo quoque eo, allatrare ejus magnitudinem solitus erat.

12 Ædilis plebis factus est. | Ædiles plebis dicti sunt, quod ædes sacras & privatas curarent: ii quoque curatores erant urbis, annonæ, ludorumque solennium; duo tantum ab initio fuerunt Pomp. lib. 2. de Orig. Juris. postea vero, ex Julii Cæsaris instituto sex creati sunt, duo Patricii, qui Cereales dicti sunt, & quatuor ex plebe.

13 Prætor provinciam obtinuit Sardiniam. | Penes Prætorem omnis publici-privatique Juris erat potestas, us & novum jus condere, & vetera abrogare: primò quidem unus creatus est, cui suffectus alter propter concursum advenarum, & eorum multitudinem, hinc dictus est Prætor extraneus seu peregrinus. Deinde postquam Sardiniam, Siciliam, Hispaniam, & Narbonensem provinciam subegerunt Romani, tot instituti sunt Prætores, quot erant subactæ Provinciæ. Quod spectat ad Sardiniam, insula est maris Libyci, sic dicta à Sardo quodam Herculis Africani filio, teste Pausaniâ in Phocicis,

14 Ex quâ Quæstor. | Magistratus pecuniæ publicæ præpositus. Præterea dicitur, qui præest judiciis exercendis, & maleficiis puniendis.

15 Q. Ennium Prætam deluxerat. |

etiam deduxerat : quod non minoris æstimamus, quàm quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum.

CAP. II. Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco ; ¹⁶ forte provinciam nactus Hispaniam citeriorem : ¹⁷ ex quâ triumphum deportavit. Ibi quum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum, cujus in priori consulam Quæstor fuerat, ¹⁸ voluit eum de provinciâ depellere, & ipse ei succedere. ¹⁹ Neque hoc per senatum efficere potuit, quum quidem Scipio in civitate principatum obtineret : quod tum non potentia, sed jure respublica ad-
¹⁰ ministrabatur. Quâ ex re iratus, ²⁰ senatu peracto, privatus in urbe mansit. At Cato Censor cum eodem Flacco factus, ²¹ severè præfuit ei potestati. ²² Nam & in complures nobiles animadvertit, & multas res novas in edictum addidit : quâ re luxuria reprimeretur, quæ jam tum incipiebat pullulare. ²³ Circiter annos
¹⁵ octoginta, usque ad extremam ætatem, ab adolescentiâ, reipublicæ causâ suscipere inimicitias non destitit. ²⁴ A multis tentatus, non modò nullum detrimentum existimationis fecit, sed quoad vixit, virtutum laude crevit.

N O T Æ.

Hic Tarentinus fuit, si Eusebio credimus, sed Pompon. Mela cum esse Calabrum scribit, cui suffragatur Silius :

Miserunt Calabri, Rudia genere vestita.

Hunc quoque Cic. pro Archiâ Poëtâ, Ennium Rudium hominem vocat.

¹⁶ Sorte provinciam nactus Hispaniam. | Consulibus creatis Provinciæ nominabantur, ut eas ipsi vel inter se compararent, vel sortirentur, quos ire ad bellum, quos præesse exercitibus oporteret : Vide Livium lib. 33. cujus hæc sunt verba : L. Valerius, & M. Porcius Cato, quo die Magistratum inierunt, de Provinciis quum ad Senatum retulissent ; Patres censuerunt, cum in Hispania tantum glisceret bellum, ut jam consulari & duce, & exercitu opus esset ; placere Consules Hispaniam citeriorem, & Italiam provincias, aut comparare inter se, aut sortiri.

¹⁷ Ex quâ triumphum deportavit. | Triumphasse Catonem testatur Appianus in Ibericis, & Plutarchus in vita ejus, quâ de re utrumque consule.

¹⁸ Voluit eum de Provinciâ depellere. |

Propter similitudines & repugnantias utriusque, de quibus paulò supra.

¹⁹ Neque hoc per Senatum efficere potuit. | Testatur paulò aliter Plutarchus, scribitque solummodo Scipionem non potuisse assequi, ut Catonis acta Senatus improbareret, sed Hispaniam provinciam obtinuisse.

²⁰ Senatu peracto. | Quidam legunt Consulatu peracto, quod valde probò.

²¹ Severè præfuit huic potestati. | Unde illi Censorium nomen inditum est. Hinc Lucanus de Catone ipso scripsit :

. . . . . rigidi servator honesti.

²² Nam & in complures nobiles animadvertit. | Vide Livium 39. Et Sext. Aurelium Victorem in Catone Censorio.

²³ Circiter annos octoginta. | Octogenarius erat quum Galbam accusavit, accusator assiduus malorum. Idem Aurel. Victor ibidem.

²⁴ A multis tentatus. | Ipse quadragies quater accusatus, gloriòse absolutus. Idem ibid. Immo & Plutarchus ferè quingages accusatum fuisse scribit.

CAP. III. In omnibus rebus singulari fuit prudentiâ & industriâ. ²⁵ Nam & agricola solers, & reipublice peritus, & juris consultus, & magnus imperator, ²⁶ & probabilis orator, & cupidissimus literarum fuit. Quarum studium etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit ut non facillè reperire possis, ⁵ neque de Græcis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ²⁷ Ab adolescentiâ confecit orationes: senex historias scribere instituit, quarum sunt libri septem. Primus continet res gestas regum populi Romani. Secundus & tertius, unde quæque civitas orta sit Italica: ²⁸ ob quam rem omnes Origines videtur appellasse. In quarto autem, bellum Punicum primum: in quinto, secundum. Atque hæc omnia capitulatim sunt dicta. Reliqua bella pari modo persecutus est ²⁹ usque ad Præturam Ser. Galbæ, qui diripuit Lusitanos. Atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. In iisdem exposuit quæ in ¹⁵ Italia Hispaniisque viderentur admiranda. In quibus multa industria & diligentia compareret, multa doctrina. Hujus de vitâ & moribus plura ³⁰ in eo libro persequuti sumus, quem separatim de eo fecimus rogatu Tiri Pomponii Attici: Quare studiosos Catonis ad illud volumen relegamus.

20

N O T Æ.

²⁵ Nam & Agricola solers. | Id patet ex libris quos scripsit de re rusticâ.

²⁶ Et probabilis Orator. | Alii legunt, probatissimus Orator; Oratorem autem fuisse patet ex hoc Plinii textu lib. 7. Cato tres summas in homine res præstitisse existimatus est, optimus Orator, optimus Imperator, optimus Senator.

²⁷ Ab adolescentiâ confecit Orationes. | Quæ citantur à Cic. & Gellio.

²⁸ Ob quam rem omnes Origines videtur appellasse. De his lege Cic. in Catone.

²⁹ Usque ad Præturam Servii Gal-

ba. | Galba ille dictus est Servius, non Sergius, quia erat Sulpitiæ Gentis non Sergiæ, vir Consulatis, ut patet ex his Suetonii verbis: *Servius Galba consularis, temporum suorum eloquentissimus, quem tradunt Hispaniam ex Prætura obtinentem xxx. Lusitanorum millibus perfidiâ, trucidatis, Viriatis belli causam exitisse.* Extat reprehensio Rutilii Rufi in Serv. Sulpicium Galbam apud Cic. lib. 1. de Oratore. De eodem Servio Galbâ loquitur Valer. Max. lib. 9. c. 6.

³⁰ In eo libro. | Qui non apparet, sed cujus fragmentum elegans extat apud Gellium lib. 2. c. 8.

T. POM.

T. POMPONI

ATTICI VITA,

EX

CORNELIO NEPOTE.

C A P. I.

¹ **P**omponius Atticus, ² ab origine ultimâ stirpis Romanæ generatus, perpetuò à majoribus acceptam; equestrem obtinuit dignitatem. Patre usus est diligente, indulgente, & ut rum erant tempora, diti, imprimisque studioso literarum. Hic, prout
 5 ipse amabat literas, omnibus doctrinis, quibus puerilis ætas imper-
 tiri debet, filium erudit. Erat autem in puero, præter docili-
 tatem ingenii, summa suavitas oris, ac vocis; (a) ut non solùm
 celeriter acciperet, quæ tradebantur, sed etiam excellenter pro-
 nunciaret: quâ ex re in pueritiâ nobilis inter æquales ferebatur,
 10 (b) clarèque exsplendescbat, quàm generosi condiscipuli animo

INTERPRETATIO.

(a) *Ut non modò sine morâ conciperet quæ docebatur.* (b) *Splendidiusque emicabat, quàm id à generosis scientiarum amulis sine invidiâ ferri valeret.*

NOTÆ.

¹ **POMPONIUS ATTICUS.** De quo jam in præfatione. Porro gens Pomponia familias habuit Bas-
 sorum, Secundorum, Labeonum, &
 Atticorum: quod si ita est malè opi-
 natur Minucius, cum idè Atticum
 dici, quia sic Græcè loquebatur, ut
 Athenis natus videretur: id nihilomi-
 nùs Cic. confirmat autoritate suâ lib.
 5. de finibus, his verbis. Ita enim A-
 thenis se collocavit, ut sit pænè unus ex
 Atticis, ut id etiam cognomine videatur
 habiturus.

² *Ab origine ultimâ stirpis Romanæ* |
 Scilicet, regiâ: nam gens Pomponia

originem suam referebat ad Numam
 Pompiliū qui inter 4. filios unum Pom-
 ponem vocavit, à quo postea Pomponii
 dicti sunt; quumque esset ultimus, idè
 hic dicitur *ab origine ultimâ*. Vel ut aliis
 placet, *ultima*, pro, *prima*, hic sumitur,
 ut apud Virgil. lib. 8. *Æneid.* de Satur-
 no, primo Latini regis progenitore lo-
 quens, ait:

... qui sanguinis ultimus Author.

Ultimus enim, quasi ultra omnia, sive
 retrò, sive ante respicias.

³ *Equestrem obtinuit dignitatem.* |

æquo

æquo ferrè possent. Itaque incitabat omnes suo studio : quo in numero fuerunt L. Torquatus, 4 C. Marius, C. F. M. Cicero : quos consuetudine sua sicâ sibi devinxit, ut nemo iis perpetuò fuerit carior.

C A P. II. Pater maturè decessit. Ipse adolescentulus propter affinitatem ; P. Sulpitii, qui Tribunus pl. interfectus est, non expers fuit illius periculi. Namque Anicia, Pomponii consobrina, nupserat M. Servio fratri Sulpicii. Itaque, interfecto Sulpicio, posteaquàm vidit 6 Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam ; neque sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis, Athenas se contulit : neque eò seciùs adolescentem Marium, hostem judicatum, juvit opibus suis : cujus fugam pecunia sublevavit. Ac, ne illa peregrinatio detrimentum aliquod asferret rei familiari, eòdem magnam partem fortunarum trajecit suarum. Hic ita vixit, ut universis Atheniensibus meritò esset carissimus, nam præter gratiam, quæ jam adolescentulo magna erat, sæpe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. (c) Cum enim versuram facere publicè necesse esset, neque ejus conditionem æquam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram unquam ab iis acceperit, (d) neque longiùs, quàm dictum esset, eos debere passus sit, quod utrumque erat iis salutare. (e) Nam neque indulgendo inveterascere eorum æs alienum patiebatur, neque multiplicandis usuris crescere. Auxit hoc officium aliâ quoque liberalitate. Nam universos frumento dona-

INTERPRETATIO.

(c) *Quum enim publica necessitas ea esset ut æs alienum alieno dispartiretur, nec nisi majori favore id fieri posset.* (d) *Neque ultra diem datam ad solvendum veniam dederit.* (e) *Neque enim indulgentiâ suâ debita eorum prorogari sinebat.*

NOTÆ.

Non Senatoriam recusando, sed eam non affectando ; quia eam recusantibus altera adimebatur. Sueton. Equestris autem dignitatis hæc erant ornamenta & insignia, equus publicè datus, & annulus aureus. Census verò ad hunc ordinem obtinendam requirebatur quadringentorum millium nummorum : hic ordo medius erat inter Patricios & plebeios.

4 C. Marius. | Is Caius Marius C. Marii septies consulis filius fuit.

5 P. Sulpitii. | Clarissimi Oratoris, sed cùm Tribunus plebis esset & perniciosas leges authore Mario ferre vellet, occisus est. Cic. Catalin. 3. & lib. 3. de oratore.

6 Cinnano tumultu. | Quantas turbas excitaverint in repub. Sylla, Marius, & Cinna nemo nescit qui vel tantillum historiam Rom. delibaverit.

7 Quum enim versuram facere publicè necesse esset. | Ii Versuram facere

vit; ita ut singulis VI. modii tritici darentur, ⁸ qui modus mensuræ *Medimnus* Athenis appellatur.

C A P. III. Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur, quo factum est, ut huic omnes honores
5 quos possent, publicè haberent, civemque facere studerent. ⁹ Quo beneficio ille uti noluit: quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam aliâ adscitâ. Quamdiu affuit, ne qua sibi starna poneretur, restitit; absens prohibere non potuit. ¹⁰ Itaque aliquot Pnyce & Pæcile locis sanctissimis posuerunt. Hunc
10 enim in omni procuratione Reip. actorem, auctoremque habebant. Igitur primum illud munus fortunæ, quod in ea potissimum urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem & patriam haberet, & domum. Hoc specimen prudentiæ; quod cum in eam se civitatem contulisset, ¹¹ quæ antequitate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes; ei unus ante
15 alios fuerit carissimus.

C A P. IV. ¹² Huc ex Asia Sulla decedens cum venisset; quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrinâ. Sic enim Græcè loquebatur, ut Athenis natus videretur. Tanta autem erat suavitas sermonis Latini, ut appareret in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum. ¹³ Idem poemata pronuntiabat & Græcè, & Latinè, sic, ut supra nihil posset addi. Quibus rebus factum est, ut Sulla nunquam eum à se dimitteret, cupereturque secum deducere, qui cum
25 persuadere tentaret; *Noli, oro te, inquit Pomponius, adversum eos*

NOTÆ.

dicuntur, qui mutato creditore satisfaciunt eâ pecunia quam à novo acceperunt pari vel majori fœnore.

⁸ *Qui modus mensura Medimnus Athenis appellatur.* | Medimnum etiam dicitur, & utrumque Cic. usurpar. Medimnus autem genus mensuræ erat continens sex modios, teste Suidâ & aliis.

⁹ *Quo beneficio ille uti noluit.* | Rationem subjungit; nam reipsâ jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse non poterat. Cic. pro Cæcinnâ, & pro Cornelio Balbo, *Duarum civitatum civis esse nostro Jure civili nemo potest, &c.*

¹⁰ *Itaque aliquot Pnyce & Pæcile locis sanctissimis posuerunt.* | Hic locus variè legitur, & plurimi reponunt, *Itaque aliquot ipsi, & Pilio, &c.* Quod valdè probò; nam Piliam Attici fuisse uxorem

certum est ex Cicerone, & cujus nuptiis adfuisse ipsemet testatur Epist. 3. lib. 2. ad Quintum fratrem, hancque nomine designat lib. 4. Epist. ad Atticum Epistolâ 4. Item lib. 14. Epist. 13, & alibi. Qui aliter legunt nihil nisi obscuritatem offendent.

¹¹ *Qua antiquitate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes.* | Hæc sunt elogia Athenarum. Quantum ad antiquitatem, hæc Just. l. 2. c. 6. *Non advena, neque passim collecta populi coluvies originem urbi dedit, &c.* De humanitate verò, & doctrinâ quis ambigit?

¹² *Hunc ex Asia Sulla decedens.* | Qui Dictator fuit postquam Marianam factionem penitus delevit.

¹³ *Idem Poemata pronuntiabat Græcè & Latinè.* | Commentarium de Cicer. Consulatu Græce scripsisse, sed pa-

me velle ducere, cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reliqui. At Sulla, adolescentis officio collaudato, omnia munera ei, quæ Athenis acceperat, proficiscens iussit deferri. Hic complures annos moratus, cum & rei familiari tantum operæ daret, quantum non indiligens deberet paterfamilias, & omnia reliqua temporibus aut literis, aut Atheniensium Reip. tribueret, nihilominus amicis urbana officia præstitit, nam & ad comitia eorum ventitavit; & si qua res major acta est, non defuit: sicut Ciceroni in omnibus ejus periculis singularem fidem præbuit: cui ex patriâ fugienti HS. CC. & quinquaginta millia donavit. Tranquillatis autem rebus Romanis, remigravit Romam, ut opinor, L. Cottâ, & L. Torquato C O S S, quem sic universa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrymis desiderii futuri dolorem indicaret,

CAP. V. ¹⁵ Habebat avunculum Q. Cæcilium, equitem Romanum, ¹⁶ familiarem L. Luculli, divitem, difficillimâ naturâ: cujus sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, hujus sine offensione ad summam senectutem retinuerit benevolentiam; quo facto, tulit pietatis fructum. ¹⁷ Cæcilius enim moriens testamento adoptavit eum, (g) hæredemque fecit ex dodrante, ¹⁸ ex quâ hæreditate accepit circiter centies HS. ¹⁹ Erat nupta soror Attici Q. Tullio Ciceroni: cæque nuptias M. Cicero conciliârat, cum quo à condiscipulatu vivebat conjunctissimè, multo etiam familiariùs, quàm cum Quinto: ut judicari possit *plus in amicitia valere similitudinem morum, quàm affinitatem.* Utebatur ²⁵

INTERPRETATIO.

(f) Cujus acerbisatem ita excolendo demisit. (g) Reliquitque hæredem ex novem partibus.

NOTÆ.

rum completè testatur ipse Cic. lib. 2. epist. 1. ad Atticum.

¹⁴ *Aus literis.* Scilicet Philosophiæ Epicuræ, ut Cicer. testatur de legibus.

¹⁵ *Habebat avunculum Q. Cæcilium.* Hunc quoque avunculum Attici fuisse testatur Cic. lib. 1. ad Atticum, Epist. 1. lib. 2. 19.

¹⁶ *Familiarem Lucii Luculli.* Hic Consul adversus Mithridatem missus est, cujus res ferro & fame afflixit, eumque regno suo Pontico expulit, atque iterum cum Tigrahe Armenorum Rege superavit.

¹⁷ *Cæcilius moriens testamento adoptavit eum.* Quod etiam patet ex his Valer. Max. verbis lib. 7. cap. 9. *Pomponium Atticum testamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit hæredem.*

¹⁸ *Erat nupta soror Attici Q. Tullio Ciceroni.* Hic M. T. Cic. Oratorum principis frater fuit, qui duxit Pomponiam Attici sororem.

¹⁹ *Plus in amicitia valere similitudinem morum.* Hinc Cic. in Lælio, Nihil est quod ad se rem tam alliciat, tam attrahat, quàm ad amicitiam similitudo.

autem

autem intimè Q. Hortensio, ²⁰ qui iis temporibus principatum eloquentiæ tenebat, ut intelligi non posset, uter cum plus diligeret, Cicero, an Hortensius : & id, quod erat difficillimum, efficiebat, ut inter quos tantæ laudis esset æmulatio, nulla intercederet ob-
⁵ tractatio, essetque talium virorum copula.

CAP. VI. In Republ. ita est versatus, ut semper Optimatum partium & esset & existimaretur ; neque tamen se civilibus fluctibus committeret ; quod non magis eos in sua potestate existimabat esse, qui se iis dedissent, quàm qui maritimis jactarentur. Ho-
¹⁰ nores non petiit, cum ei paterent propter vel gratiam, vel dignitatem ; ²¹ quod neque peti more majorum, neque capi possent, conservatis legibus, in tam effusis ambitûs largitionibus, neque retineri sine periculo, corruptis civitatis moribus. (h) ²² Ad hastam publicam nunquam accessit. Nullius rei ²³ neque præ, neque
¹⁵ manceps factus est, neminem suo nomine, neque subscribens accusavit. In jus de sua re nunquam iit ; iudicium nullum habuit. Multorum Consulum, Prætorumque præfecturas delatas sic accepit, ut neminem in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus ; rei familiaris despexerit fructum, ²⁴ qui ne cum Q. quidem Ci-
²⁰ cerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere posset. Non enim decere se arbitrabatur, cum Præturam gerere noluisse, asseclam esse Prætoris. Quâ in re non solum dignitati serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspiciones quoque vitaret criminum ; quo fiebat, ut ²⁵ ejus observantia omnibus es-
²⁵ set carior, cum eam officio, non timori, neque spei tribui viderent.

CAP. VII. ²⁶ Incidit Cæsarianum civile bellum, c m habe-

INTERPRETATIO.

(h) Publica venditioni nunquam adfuit.

NOTÆ.

²⁰ Qui his temporibus principatum eloquentiæ tenebat. | Præsertim autem eloquentiæ vis Hortensii in incredibili gestûs suavitatem consistebat. Cicer. in Bruto.

²¹ Quod neque peti possent more majorum. | Hic Nepos sui sæculi vitia carpit quibus mos & consuetudo majorum in postulandis dignitatibus despicebatur.

²² Ad hastam publicam nunquam accessit. | Quod veniebat, hastæ subjici dicebatur.

²³ Neque præ, neque manceps. |

Quod falsum est, si, ut refert Cicero lib. 1. Epist. 19. apud Sicyonios vectigalia exercuit.

²⁴ Qui ne quidem cum Q. Cicerone voluerit ire in Asiam. | Is, ut mox dictum est, sororem Attici duxerat, & Prætor fuit, M. Valer. Messalâ, & M. Pufio Pisone Coss. Asiam Provinciam sortitus Lucio Flacco successit. Vide Cic. ad Atticum lib. 1.

²⁵ Ejus observantia. | Quâ, scilicet, ipse alios observabat.

²⁶ Incidit Cæsarianum civile bellum. | Mar. Marcello, & Servio Sul-

ret annos circiter sexaginta; (i) ²⁷ Usus est ætatis vacatione, neque se quodquam movit ex urbe; quæ amicis suis opus fuerant ad Pompeium proficiscentibus, omnia ex suâ re familiari dedit, ipsum Pompeium non junctus non offendit, (k) ²⁸ nullum enim ab eo habebat ornamentum, ut cæteri, qui per eum aut honores, aut divitias ceperant: quorum partim invitissimi castra sunt secuti, ²⁹ partim summâ cum ejus offensione domi remanserunt. Attici autem quies tantoperè Cæsari fuit grata, ut victor cum privatis pecunias per epistolas imperaret, huic non solum molestus non fuerit, sed etiam sororis filium & Q. Ciceronem ex Pompeii castris ³⁰ concesserit. Sic vetere instituto vitæ effugit nova pericula.

C A P. VIII. Secutum est illud ³⁰ occiso Cæsare, cum Respub. penes Brutos videretur esse, & Cassium, ac tota civitas se ad eum convertisse videretur: sic M. Bruto usus est, (l) ³¹ ut nullo ille adolescens æquali familiaris, quàm hoc sene: neque ³² solum eum principem consilii haberet, sed etiam in convictu. Excogitatum est à quibusdam, ut privatum ærarium Cæsaris interfecto ab Equitibus Romanis constitueretur. Id facile effici posse arbitrati sunt, si & principes illius ordinis pecunias contulissent: itaque appellatus est à C. Flavio, Bruti familiari, Atticus, ut ejus ³³ rei princeps esse vellet: at ille, qui officia amicis præstanda sine factione existimaret, semperque à talibus se consiliis removisset; respondit, si quid Brutus de suis facultatibus uti voluisset, usurum,

INTERPRETATIO.

(i) Senectutis immunitate fructus est, nec pedem Româ extulit. (k) Nullam enim ab eo dignitatem acceperat. (l) Ut ipsi juveni coævus nemo familiarior fuerit, quàm senex ille.

N O T Æ.

picio Coss. vel, ut aliis placet, anno Urb. Cond. 705. L. Corn. Lentulo, & Claudio Marcello Coss. ex Cassiodori Chronicis,

²⁷ Usus est ætatis vacatione. | Vacationes sunt excusationes à muneribus publicis militaribus, & aliis, quæ senibus concedebantur. Unde Quintil. Declam. 306. Est præcipuum jus senectutis, quoniam non una subit omnis ætas, non perpetuo Senatorem citat Consul; est suâ Legationibus requies, &c.

²⁸ Nullum enim ab eo habebat ornamentum. | Quidam rectius legi putant, autoramentum.

²⁹ Partim summâ cum ejus offensione domi remanserunt. | Quod Cic. pro

Ligario, & Seneca Philosophus comprobant; aiunt enim Pompeium pro hostibus se habere dixisse, qui extra castra sua essent. Cæsarem verò eos qui in hostium castris non essent, pro amicis habiturum.

³⁰ Occiso Cæsare. | Nemo nescit Jul. Cæsarem tribus & viginti vulneribus incuria occisum fuisse à Bruto & Cassio cædis autoribus, postquam devictis Pompeianis partibus Dictatram perpetuam invasisset, idibus Martiis anno Urbis Cond. 705, ipso Julio Cæsare, & M. Antonio Coss.

³¹ Ut nullo ille adolescens. | Ille vocatur adolescens qui præturam exercebat, ad quam exercendam quadriagnarium esse oportebat. Attamen à 17,

quantum ex paterentur; se neque cum quoquam ³² de eâ re collocuturum, (m) neque ceterorum. (n) Sic ille ³³ consensionis globus hujus unius dissensione disiectus est. Neque multo post superior M. cepit Antonius, ita, ut Bruns & Cassius provinciarum, ³⁴ quæ necis iis causâ datæ erant à consulibus, desperatis rebus, in exilium proficiscerentur. Atticus, qui pecuniam simul cum cæteris conferre noluerat, florenti illi parti, ³⁵ abjecto Bruto, Italiæque cedenti HS. centum millia muneri misit: eidem in Epiro absens CCC. jussit dari: neque eo magis ³⁶ potenti adlatus est Antonio, neque desperatos reliquit.

¹⁰ C A P. IX. ³⁷ Secutum est bellum gestum apud Mutinam, in quo stragem eum prudentem dicam; minus, quam debeam, prædicem; cum ille potius divinus fuerit; si Arvinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas, quæ nullis casibus augetur, neque ¹⁵ minuitur. ³⁸ Hostis Antonius iudicatus, Italiâ cesserat; spes restituendi nulla erat. Non solum ³⁹ ejus inimici qui tunc erant potentissimi, & plurimi, sed etiam amici ⁴⁰ adversariis ejus se dabant; & in eo lædendo se aliquam consecuturos sperabant commoditatem, familiares insequabantur, uxorem Fulviam omnibus ²⁰ rebus spoliare cupiebant, liberos etiam extinguere parabant. At-

INTERPRETATIO.

(m) Neque in concilium venturum. (n) Ita hunc consentientium catum, unus illi dissensiens disturbavit.

NOTÆ.

ad 46. annum, adolescentia antiquitus pertingebat, ut ab antiquis observatum est. Nihilominus Varro ad 30. tantum pertingere ait.

³² Eâ de re collocuturum, neque coitutum. Id est, neque privatim cā de re cum quoquam loqui velle, neque publice & palam in Concilio agere; quia colloqui, potest esse privatorum; hic verò, coire, est concilium habere publicum; unde Comitia.

³³ Consensionis globus. Sic Val. Max. pugnantium globos, hostium globos dixit.

³⁴ Quæ necis iis causâ data erant à Consulibus. Sic legit Savaro ex MSS. Sed contra Lambinus ac Schottus dicunt causâ legunt: quod magis probo, nam hæc antiqua loquendi formula dicit causâ, dicit gratiâ; Anglice, for form of satisfaction sake. Quia Bruns & Cassius per speciem & nomen provinciarum à Pop. remoti fue-

rant, & veluti exulati. Sic etiam loquitur Cic. lib. 1. epist. 18. ad Atticum, pro Murænâ, alibi.

³⁵ Abjecto Bruto. Resiliante fortunâ prostrato.

³⁶ Potenti adlatus est Antonio. Quia tunc Antonius supremam rerum administrationem cum Lepido invaserat.

³⁷ Secutum est bellum gestum apud Mutinam. Cujus belli causâ fuit testamentum Cæsaris. Vide Florum lib. 4. c. 4. Hoc autem inter Antonium & Octavium Cæsarem tum Juvenem motum est. Mutina verò urbs est Galliæ Cisalpinæ, nunc vulgò, Modena.

³⁸ Hostis Antonius iudicatus. Causam hujus iudicii accipe à Cic. Philipp. 2.

³⁹ Eius inimici. Ex quorum numero acerrimus fuit Cicero.

⁴⁰ Adversariis ejus se dabant. Pro, cedebant.

ticus, cum Ciceronis intimâ familiaritate uteretur, amicissimus esset Bruto, non modò nihil iis indulgit ad Antonium violandum, sed è contrario familiares ejus, ex urbe profugientes, quantum potuit, texit; quibus rebus indiguerunt, adjuvit: 41 P. verò Volumnio ea tribuit, ut plura à parente proficisci non potuerint. Ip-
 si autem Fulviæ, cum litibus distineretur, magnisque terroribus vexaretur, tantâ diligentia officium suum præstitit, (o) ut nullum illa stiterit vadimonium sine Attico, sponsor omnium rerum fuerit; quin etiam, (p) cum illa fundum secundâ fortunâ emisset in diem; neque post calamitatem versuram facere potuisset, ille se interposuit; pecuniamque sine fœnore, sineque ullâ stipulatione credidit, maximum existimans quæstum, memorem gratumque cognosci, simulque aperire, se non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum: quæ cum faciebat, nemo eum temporis causâ facere poterat existimare. Nemini enim in opinionem veniebat, An-
 tonium rerum potiturum. Sed sensus ejus à nonnullis optimatibus reprehendebatur, quòd parùm odisse malos cives videretur.

C A P. X. (q) Ille autem sui judicii, potius, quid se facere par esset, intuebatur, quàm quid alii laudaturi forent. Conversa fortuna est: ut Antonius rediit in Italiam, nemo non magno
 in periculo Atticum putârat, propter intimam familiaritatem Ciceronis & Bruti. Itaque ad adventum Imperatorum de foro decesserat, 42 timens proscriptionem: latebâtque apud P. Volumnium, cui, ut ostendimus paulò antè, opem tulerat. Tanta varietas in his temporibus fuit fortunæ, ut modò hi, modò illi in summo essent aut fastigio, ut periculo. Habebat secum 43 Gellium Canium, æqualem, simillimumque sui. Hoc quoque sit Attici bonitatis exemplum, quòd cum eo, (r) quem puerum in ludo cognorat, ad id conjunctè vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eorum creverit. Antonius autem, etsi tanto odio ferebatur in Ciceronem, ut non solum ei, sed etiam omnibus suis amicis esset

INTERPRETATIO.

(o) Ut illa nusquam in judicium venerit absente Attico. (p) Cum hac prædium in prosperitate emisset certo tempore solvendum; nec adversante fortunâ ab alio solvere valuisset. (q) Hic verò suo judicio nitens, quid æquum sibi faciendum esset, magis perpenderat. (r) Qui a pueritiâ in scholis sibi notus fuerat.

NOTÆ.

41 P. verò Volumnio. Is inter Antonii familiarissimos erat, qui & Eutræpe-
 lus dicebatur præfectus fabrûm, de quo Cic. epist. 26. lib. 9.

42 Timens proscriptionem. Hanc Florus Sullanam vocat ob immanem ejus crudelitatem. Et ea est quâ Cicero cum

filio, fratre, fratrisque filio, omnibus denique clien-ibus, & amicis proscripius est.

43 Gellium Canium. Quidam Canum, non Caninum legunt, sed tamen sic scribit Martialis, lib. 1.

Claudent jecosa Canio suo Gades.

inimicus, eosque vellet proscribere; multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii: & ei, cum requisisset, ubinam esset, suam manu scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret: se eum, & Gellium Canium de proscriptorum numero exemisse, ac, ne quod periculum incideret, quod noctu fiebat, praesidium ei misit. (f) Sic Atticus in summo timore non solum sibi, sed etiam ei, quem carissimum habebat, praesidio fuit; (t) neque enim suae solum a quocumque auxilium petiit salutis, sed conjunctim, ut appareret nullam se junctam sibi ab eo velle fortunam. Quod si gubernator

10 praecipua laude fertur, qui navem ex hyeme, marique scopuloso servat; cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot, tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?

C A P. XI. Quibus ex malis ut se emergerat, nihil aliud eget, quam ut plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio. (u) Cum proscriptos praemiis Imperatorum vulgus conquireret, nemo

15 in Epirum venit, cui res ulla defuerit. Nemini non ibi perpetuo manendi potestas facta est: quin etiam, 44 post praedium Philippense, interitumque C. Cassii, & M. Bruti, L. Julium Mocillam Praetorium, & filium ejus, Aulumque Torquatum, caeterosque pa-

20 ri fortunam perculosos institerit tueri, atque ex Epiro iis omnia Samothraciam supportari jussit: difficile enim est omnia persequi, & non necessaria. Illud unum intelligi volumus, (x) illius liberalitatem neque temporariam, neque callidam fuisse. Id ex ipsis

25 rebus, ac temporibus judicari potest, (y) quod non florentibus se venditavit, sed afflictis semper succurrit: qui quidem 45 Serviliam Bruti matrem non minus post mortem ejus, quam florentem, coluerit. Sic liberalitate utens, nullas inimicitias gessit, quod neque laedebat quenquam; neque, si quam injuriam acceperat, non

malebat oblivisci, quam ulcisci. (z) Idem immortalis memoriae praecepta retinebat beneficia, quae autem ipse tribuerat, tamdiu

30 meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. Itaque hic se-

INTERPRETATIO.

(f) Hic patet Atticus se non tantum à maximo metu, verum etiam eum, quem summo periculo diligebat, liberavit. (t) Nec enim separatim quenquam sua vita praesectorem quaesivit. (u) Cum plebs triumvirorum mercede illecta exules investigaret. (x) Hujus munificentiam nec temporis causam falsam, nec captativam existit. (y) Quod potentibus non obsequutus est. (z) Idem perpetuo beneficiorum à se ann acceptorum recordabatur.

NOTÆ.

44 Post praelium Philippense | In quo Brutus & Cassius interfectores J. Caesaris perierunt, & poenas cædis ejus dede-

sunt.

45 Serviliam Bruti matrem. | Hæc

erat soror Catonis Uticensis, eamque Julius Caesar adolescens amaverat, unde quidam crediderunt Brutum à Julio Cesare genitum fuisse. Vide Plutarchum & Suetonium.

cit, ut verè dictum videatur, (a) SUI CUIQUE MORES
FINGUNT FORTUNAM. Neque tamen priùs ille for-
tunam, quam se ipse, finxit, qui cavet, 46 ne quâ in re plectere-
tur.

C A P. XII. His igitur rebus effecit, 47 ut M. Vipsanius A- 5
grippa, intimâ familiaritate conjunctus adolescenti Cæsari, cùm
propter suam gratiam, & Cæsaris potentiam (b) nullius conditio-
nis non haberet potestatem, potissimùm ejus diligeret affinitatem,
præoptaretque equitis R. filiam generosam nuptiis; atque harum
nuptiarum conciliator fuit (non enim est celandum) M. Antonius
Triumvir Reip. constituendæ; cujus gratiâ cùm augere possessi- 10
ones posset suas, tantùm abfuit à cupiditate pecuniæ, ut nullâ in
re usus sit câ, (c) nisi in deprecandis amicorum, aut periculis, aut
incommodis: 48 quod quidem sub ipsâ proscriptione perillustre
fuit. Nam cùm L. Sauscii, equitis R. æqualis sui, qui complures 15
annos, studio ductus philosophiæ Athenis habitabar, habebatque
in Italia pretiosas possessiones, Triumviri bona vendidissent, consue-
tutine câ, quâ tùm res gerebantur; Attici labore atque industria
factum est, ut eodem nuntio Sauscius fieret certior, se patrimoni-
um amisisse, & recuperâsse. Idem L. Julium Calidum, quem 49 20
post Lucretii, Catullique mortem multò elegantissimum pœtam,
nostram tulisse ætatem, verè videor posse contendere; neque mi-

INTERPRETATIO.

(a) Quisque sibi pro moribus suis fortunam statuit. (b) Penes eum omne
conjugium esset. (c) Nisi ut ab amicis aut pericula, aut incommoda propul-
saret.

NOTÆ.

46 Ne quâ in re plecteretur. Ad-
dunt quidam ex manuscriptis, iure ple-
cteretur; quod Nepotis menti con-
formius est, ut legenti cuilibet pate-
bit.

47 Ut M. Vipsanius Agrippa. Hic,
ut fert Seneca epist. 21. Attici ge-
net erat, atque tres habuit uxores, qua-
rum prima Pomponia Attici filia, altera
Marcella Octaviæ filia, tertia Julia Aug.
Cæsaris, ex quâ Caium & Lucium Cæ-
sares, Posthumum Agrippam, Agrippi-
nam & Juliam habuit; Dux quoque belli
peritissimus fuit, de quo Virg. lib. 8.
Æneid.

Parte alia ventis, & Diis Agrippa
secundis
Arduus agmen agens, qui belli insigne
superbum

Tempora navali fulgent rostrata co-
ronâ.

48 Quod quidem sub ipsâ proscriptione
perillustre fuit. Quia cum æmulatione,
& certatim proscriptorum bona tunc
temporis ab omnibus triumvirorum a-
micis postulabantur, quod recusavit At-
ticus.

49 Post Lucretii Catullique mortem.
Lucretius Pœta insignis & Philosophus
Epicureus, qui scripsit de rerum naturâ
libros sex. Catullus verò Veronensis
Pœta mordax & lascivus, qui vixit Syllæ
& Marii temporibus, de quo Ovid. 2.
Tristium:

Sic sua lascivo cantata est Sapo
Catullo
Famina

nus virum bonum, optimisque artibus eruditum, post postscriptio-
nem Equitum, propter magnas ejus Africanas possessiones, in pro-
scriptorum numerum à P. Volumino, 50 præfecto fabrum Anto-
nii, absentem relatum, expedivit, quod in præsentem utrum ei la-
5 boriosius an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare, quod in eorum
periculis non secus absentes, quam præsentem amicos Attico esse
curæ, cognitum est.

C A P. XIII. Neque verò minùs ille vir, bonus paterfamilias
habitus est, quam civis. Nam cum esset pecuniosus, 51 nemo illo
10 minùs fuit emax, minùs ædificator. (d) Neque tamen non in
primis benè habitavit, omnibusque optimis rebus usus est. Nam
domum habuit 52 in colle Quirinali 53 Tamphilianam ab avunculo
hæreditate relictam, cujus amœnitas non ædificio, sed silvâ consta-
bat : (e) ipsum enim tectum, antiquitùs constitutum, plus salis,
15 quam sumptus, habebat; in quonihil commutavit, nisi si quid ve-
tustate coactus est. Usus est familiâ, si utilitate judicandum est,
optimâ; si formâ, vix mediocri. Namque in eâ erant pueri lite-
ratissimi (f) 54 anagnostæ optimi, & plurimi librarii; ut ne pedi-
sequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchrè
facere posset. Pari modò artifices cæteri, quos cultus domesticus
20 desiderat, apprimè boni. Neque tamen horum quenquam, nisi
domi natum, domique factum, habuit : quod est signum non so-
lùm continentie, sed etiam diligentie. Nam & non intemperan-
ter concupiscere, quod à pluribus videas, continentis debet duci;
25 & diligentia, quam pretio, parare, non mediocris est industria.
Elegans non magnificus; splendidus, non sumptuosus; omni dili-
gentiâ munditiâ non affluentem affectabat. 55 Supellex non mo-
dica, non multa : (g) ut in neutram partem conspici posset. Nec

INTERPRETATIO.

(d) Et tamen inter optimates commodas ades habuit. (e) Nam ipsa domus ab antiqua
structa, plus venustatis, quam impensa, exhibebat. (f) Lectores peritissimi, & amanu-
ses multi. (g) Ut nec quid superfluum videri valeret.

NOTÆ.

50 Præfecto fabrum. | Ille erat qui
fabris, eorumque operibus & machinis
quibus maxime in bellis opus est, præ-
erat.

51 Nemo illo minùs fuit emax, minùs
ædificator. | Ex publicâ Attici vitâ ad
privatam transit Nepos, cujus sententiæ
subscribit Cic. parad. 6 his verbis; Non
esse emacem vestigial est. Et Lacones, si
cui mala imprecabantur, quatuor ipsi ac-
cidere optabant, quorum primum erat

ædificandi desiderium locus extat apud
Suidam.

52 In colle Quirinali. | Unus ex 7. ur-
bis Romæ montibus, est in 6. regione,
statim post templum Quirini.

53 Tamphilianam. | Sic dictam à quo-
dam Tamphilo Rom.

54 Anagnostæ optimi | Hi erant lectores
apud Romanos.

55 Supellex non modica, non multa. | Id
est, modica, non copiâ æstimanda.

hoc præteribo (quanquam nonnullis leve visum iri putem) eum in primis laetus esset eques R. & non parùm liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret; scimus non ampliùs, ⁵⁶ quàm terna millia ætis peræquè in singulos menses ⁵⁷ ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum: atque hoc non auditum, sed cognitum prædicamus. Sæpe enim, propter familiaritatem, domesticis rebus interfuimus.

CAP. XIV. (h) Nemo in convivio ejus ⁵⁸ aliud *αὐτῶν* audit, ⁵⁹ quàm anagnosten: quod nos quidem jucundissimum arbitramur: neque unquam sine aliquâ lectione apud eum cœnatum est; ⁶⁰ ut non minùs animo, quàm ventre, convivæ delectarentur, namque eos vocabat, quorum mores à suis non abhorrent. Cùm tanta pecuniæ facta esset accessio, nihil de quotidiano cultu mutavit, nihil de vitæ consuetudine: tantæque usus est moderatione, (i) ut neque in HS. vicies, quod à patre acceperat, parùm se splendide gesserit, neque in HS. centies, affluentius vixerit, quàm instituerat, parique fastigio steterit in utrâque fortunâ, nullos habuerit hortos, ⁶¹ nullam suburbanam, aut maritimam sumptuosam villam; neque in Italiâ, ⁶² præter Ardeatinum, & Nomentanum, rusticum prædium: omnisque ejus pecuniæ reditus ²⁰

INTERPRETATIO.

(h) Nullus ex ejus convivis alium recitantem audit, quàm lectorem. (i) Ut nec in viginti sesteritium millibus sibi à patre relinquitur.

NOTÆ.

⁵⁶ Quàm terna millia ætis. Mille ætis tunc temporis 250. sesteritiorum denarios 62. faciebat. Vide Gronovium lib. 3. de pecuniâ vetere.

⁵⁷ Ex Ephemeride. Id est, ex libello seu commentario quotidianarum expensarum, & erogationum.

⁵⁸ Aliud *αὐτῶν* audit. Partim seriis, partim jocosis recitationibus, adjunctis etiam Cantorum & Tibicinum modulis constabant *ἀπερὸς*. Vide Plutarchum in Symposio, Macrobius & Athenæus.

⁵⁹ Quàm anagnosten. Is est, qui recitat.

⁶⁰ Ut non minùs animo, quàm ventre convivæ delectarentur. Unde Cic. in Catoe majore: Neque, inquit, ipsorum conviviorum delectationem voluptatibus corporis magis, quàm cœnæ amicorum, & sermonibus metiebar, &c. Antiquissimam autem mos ille fuit, ut inter cœnandum re-

citaretur aliquid, ut patet ex Macrobio lib. 1. Saturn. ex Gellio lib. 3. cap. 2. & ex multis aliis.

⁶¹ Nullam suburbanam, aut maritimam sumptuosam villam. Huic opinioni videtur repugnare Cic. lib. 1. ad Atticum, ubi sic habet: Ego te arbitrer cassi apud Amalthæam tuam villimis statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum. Et rursum ibidem; Velim ad me scribas cujusmodi sit *ἀμυσησίον* tuum, &c. Unde deducimus Pomponium habuisse villam sumptuosam & magnificam.

⁶² Frater Ardeatinum & Nomentanum. Ardeani Dauni Regis Rutulorum regiam fuisse ex Virg. 10. Æneid. discimus, quæ in decimo octavo ab Urbe milliariorum posita erat, & inter Rom. Colonias annumerat Livius; unde Ardeatinum prædium. Nomentanum verò Latinorum urbis mediterranea, nunc vulgo Lamentana, unde Nomentana via.

constabat ⁶³ in Epiroticis, & urbanis possessionibus; ex quo cognosci potest, eum usum pecuniæ, non magnitudine, sed ratione metiri solitum.

C A P. XV. Mendacium neque dicebat, neque pati poterat.

- 5 Itaque ejus comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate: ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis verecerentur, an amarent. Quidquid rogabatur, religiosè promittebat; quodd non liberalis, sed levis arbitrabatur, polliceri, quod præstare non posset. Idem in nitendo quod semel admisisset, tantâ erat curâ, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere, nunquam suscepti negotii eum pertæsum est, suam enim existimationem in ea re agi putabat, quâ nihil habebat carius; quo fiebat, ut omnia Marci & Quincti Ciceronum, Catonis, Marii, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum præterea Equitum
10 Romanorum negotia procuraret: ex quo judicari poterat, non inertia, sed judicio fugisse Reipub. procuracionem.

- C A P. XVI. Humanitatis verò nullum afferre majus testimonium possum, ⁶⁴ quàm quodd adolescenti idem seni Sullæ fuerit jucundissimus, senex adolescenti M. Bruto; cum æqualibus autem
20 suis Q. Hortensio, & M. Cicerone sic vixerit, ut judicare difficile sit, cui ætati fuerit aptissimus: quanquàm eum præcipuè dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctus carior fuerit, aut familiarior. Ei rei sunt indicio, præter eos libros; in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, ⁶⁵ sexdecim volumina epistolarum ab Consulatu ejus usque ad extremum tempus ad
25 Atticum missarum: quæ qui legat, (k) non multum desideret historiam contextam eorum temporum: sic enim omnia de studiis principum, vitijs ducum, ac mutationibus Reip. perscripta sunt, ut nihil in his non appareat; & facile existimari possit, prudentiam quodammodo esse divinationem: non enim Cicero ea
30 solum, quæ vivo se acciderunt, ⁶⁶ futura prædixit; sed etiam, quæ nunc usu veniunt, cecinit, ut vates.

INTERPRETATIO.

(k) *Implicitam hujus sæculi historiam non valde ignores.*

N O T Æ.

⁶³ In Epiroticis. | Huic opinioni subscribitur Cic. lib. 1. Epist. his verbis: *Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.*

⁶⁴ Quæ quodd adolescenti idem seni Sullæ. | Quæ de re paulo supra.

⁶⁵ Sexdecim volumina Epist. | Quicquid olim circumvolvit solebat in chartis.

tâ, aut scripto codice, volumen dicebatur, id autem paret ex 16. Epist. lib. ad Atticum.

⁶⁶ Futura prædixit. | Multa sanè hic afferri possent exempla, quibus Cicero nem futura prædixisse probetur, quæ quidem exempla passim in Epist. ejus legentibus occurrunt, sed illud instar

CAP. XVII. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cū hoc ipsum verè gloriantem audierim in funere matris suæ, quā extulit annorum nonaginta, cū esset septem, & sexaginta, se nunquam cum matre in gratiam rediisse, nunquam cum sorore fuisse in similitudine, (1) ⁶⁷ quam prope æqualem habebat. Quod est signum, aut nullam unquam inter eos querimoniam intercessisse, aut hunc eā fuisse in suos indulgentiā, ut, quos amare deberet, irasci eis, nefas duceret, Neque id fecit naturā solū (⁶⁸ quanquam omnes ei paremus) sed etiam doctrinā. Nam & principum Philosophorum ita percepta habuerat præcepta, ut his ad vitam agendam, ⁶⁹ non ad ostentationem, ¹⁰ uteretur.

CAP. XVIII. Moris etiam majorum summus imitator fuit, antiquitatisque amator: quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine exposuerit, ⁷⁰ quo magistratus ornavit. Nulla enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illustris est populi R. quæ non in eo suo tempore sit notata: & quod difficillimum fuit, sic familiarum originem subtexuit, ut ex eo clarorum virorum propagines possimus cognoscere. Fecit hoc idem separatim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu, ⁷¹ Juniam familiam à stirpe ad hanc ætatem ordine enumeravit, notans, qui à quodque ²⁰ ortus, quos honores, quibusque temporibus cepisset. Pari modo

INTERPRETATIO.

(1) *Qua illi ferè coeva erat.*

NOTÆ.

omnium erit, quod ex Philippicâ 2. excerptum est, ubi M. Antonio futuram ejus perniciem prædicit his verbis: *Quis autem meum consulatum præter P. Clodium, qui vituperaret, inventus est? Cujus quidem te fatum, sicuti C. Curionem manet; quoniam id domi tua est, quod fuit illorum utrique fatale.*

⁶⁷ *Quam prope æqualem habebat.* Qui dam legunt *atque æqualem.*

⁶⁸ *Quanquam ei paremus.* Sic Chrysippus: τὸ τῶν ἀλλήλων ἀκούειν καὶ εὐχαριστεῖν. Et Seneca de vitâ beatâ c. 3. Interim, quod inter omnes Stoicos convenit, rerum naturæ assentire, ab illâ non deerare, & ad illius legem exemplamque formari, sapientia est.

⁶⁹ *Non ad ostentationem.* Eorum insar, de quibus D. Hieronymus Epist. 34

Philosophus gloriæ animal, & popularis auræ vile mancipium.

⁷⁰ *Quo magistratus ornavit.* Vossius censet legendum esse *ordinavit* 1. de hist. Latin. 2. De eo autem Attici volumine sic loquitur Cic. in Bruto. Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam; ut explicatis ordinibus temporum, uno conspectu omnia viderem. Vide eundem ibidem paulo post; & Epist. 23. lib. 12. ad Atticum.

⁷¹ *Juniam familiam à stirpe.* Gens Junia una est ex nobilissimis quæ à Trojanis & Æneâ originem sumpserunt, ex quâ Brutus fuit, cujus rogatu Atticus de eâ stirpe scripsit, ab ejus Antiqui Bruti tertio filio, qui fratrum conjurationis expers fuit, quique una cum patre reges ejecit, originem ducens.

72 Marcelli Claudii, de Marcellorum; 73 Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi, de 74 Fabiorum, & 75 Æmiliorum: quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum. Attingit quoque poetice, credimus, ne ejus
5 expers esset suavitatis. Namque versibus, qui honore, rerum gestarum amplitudine cæteros Romani populi præstiterunt, exposuit, ita, ut sub singulorum imaginibus, facta magistratusque eorum non ampliùs quaternis, quin siue versibus describeret: quod vix cre-
10 dendum sit, tantas res tam breviter potuisse declarari. 76 Est etiam unus liber Græcè confectus De consulatu Ciceronis.

C A P. XIX. Haftenùs, Attico vivo, edita hæc à nobis sunt: nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur: & quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, *suos cuique mores plerumque conciliare fortunam.* Namque hic contentus ordine Equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit Imperatoris; (m) 77 Divi filii, cum jam ante familiaritatem ejus esset consecutus, nullà alià re, quàm elegantia vitæ, quâ cæteros ceperat principes civitatis, dignitate pari, fortunâ humiliore: tanta enim prosperitas Cæsarem est consecuta, ut nihil ei non tribueret fortuna, quod cuiquam ante detulerit, & conciliaret, quod civis Romanus quivis consequi. 78 Nata autem est Attico neptis ex Agrippâ, cui vir-

INTERPRETATIO.

(m) *Julii Caesaris filii.*

NOTÆ.

ut ait Cic. Tusc. Quæst. 4. & Philippicâ 1. Huic tamen sententiæ refragatur Dionysius lib. 4.

72 *Marcelli Claudii, de Marcellorum.* Vide Plutarchum, Posidonium, & Livium, inter quos Plutarchus Marcellum à Matre deducit.

73 *Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi de Corneliorum.* Certum est apud omnes historicos Gentem Corneliam amplissimam, & nobilissimam omnium esse, siue dignitatem, siue res præclare gestas consideremus. Vide C. Sigonium in suo Scipione Æmiliano, & Streiniam de Gente Corneliâ.

74 *Fabiorum.* Qui suam originem ad Fabium Herculis filium referunt. Plutar-

chus in Maximo. Vide eundem Streiniam de Gente Fabiâ.

75 *Æmiliorum.* Qui similiter ab Æmilio Ascanii filio se ortos credebant: Festus. Plutarchus verò eos è Mamercio Numæ Regis filio natos fuisse scribit. Unde Æmilii dicti sunt & Mamertini.

76 *Est etiam unus liber Græcè confectus.* De hoc à principio in Attico.

77 *Divi filii.* Inferendum est, Julii, ut legitur in aliis, qui Augustus est.

78 *Nata est Attico neptis ex Agrippâ.* Hanc Agrippinam vocat Suetonius in Tiberio cap. 7. Hanc tamen Tacitus Vipsianam vocat.

ginem filiam collocavit. Hanc Cæsar (n) vix anniculam 79 Ti. Claudio Neroni, Drusillâ nato, provigno suo, despondit, quæ conjuncto 80 necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiore.

CAP. XX. Quamvis ante hæc sponsalia non solum cum ab urbe abesset, nunquam ad suorum quencquam literas misit, 81 quin Attico mitteret, quid ageret; inprimis, quid legeret, quibusque in locis, & quamdiu esset moraturus: sed & cum esset in urbe, & propter suas infinitas occupationes minus sæpe, quam veller, Attico frueretur, nullus dies temerè intercessit, quo non ad eum scriberet, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret; modò aliquam quæstionem pœticam ei proponeret; interdum jocans ejus verbosiores eliceret epistolas: ex quo accidit, 82 cum ædes Jovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque incuriâ detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Cæsar eam reficiendam curaret. Neque verò à M. Antonio minus absens literis colebatur, adeò ut accuratè ille 83 ex ultimis terris quid ageret, quid curæ sibi haberet, certiore faceret Atticum. Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantæ sit sapientiæ, eorum retinere usum benevolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obrectatio tanta intercedebat, quantam fuit intercedere necesse inter Cæsarem, atque Antonium; cum se uterque principem non solum urbis Romæ, sed orbis terrarum esse cuperet.

CAP. XXI. Tali modo 84 cum septem, & septuaginta annos complèsser, atque ad extremam senectutem non minus dignitate,

INTERPRETATIO.

(n) Vix annum habent m.

NOTÆ.

79 Tiberio Claudio Neroni, Drusillâ nato. Is Tiberius Imperator fuit, & successor Augusti Cæsaris, & privignus ejus; Drusilla verò dicta est, quæ & Livia Imperatrix, & uxor ejusdem Augusti, nec non Tiberii mater.

80 Necessitudinem eorum sanxit. Qui-dam legunt auxit, quia jam Cæsarem inter & Atticum necessitudo erat, quæ hac affinitate adaucta est.

81 Quin Attico mitteret. Id est, scriberet, seu nunciaret.

82 Cum ædes Jovis Feretrii in Capitolio. Hoc templum à Romulo conditum fuit, ex spoliis hostium, sic dictum, teste

Livio l. i. quia hostium Rege occiso, spolia ejus suspensa, fabricato ad id aptè Feretro gerens, in Capitolium ascendit, & ejus templi fines designavit, & sub nomine Jovis Feretrii construxit.

83 Ex ultimis terris. Id est, ut interpretatur Manucius, ex Ægypto. Alii legunt, exul tum his terris; quia hostis judicatus Antonius Italiâ cesserat, sed hanc lectionem minus probo.

84 Cum septem & septuaginta annos complèsser. Nativum anno ab Urbe Condita 1200xxi. Cn. Domitio & C. Sossio Coss. anno xi. post mortem Ciceronis, ut dicitur postea.

quàm

quàm gratiâ fortunâq; crevisset, (multas eim hæreditates nullâ aliâ
 re, quàm bonitate, consecutus) tantâq; prosperitate usus esset valetu-
 dinis, ut annis xxx. medicinâ non indiguisset: nactus est morbum,
 quem initio & ipse, & medici contempserunt: (o)⁸⁵ nam putârunt
 esse *tenesmon*: cui remedia celeria, faciiliâq; proponebantur. In hoc
 5 cùm tres menses sine ullis doloribus, præterquàm, quos ex curati-
 one capiebat, consumpsisset, subitò tanta vis morbi in unum inte-
 stinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fistula puris e-
 ruperit, at hoc priùs quàm ei accideret, postquàm indies dolores
 accrescere, febrêsq; accessisse sensit; Agrippam generum ad se
 10 arcessiri iussit, & cum eo ⁸⁶ L. Cornelium Balbum Sextumque Pe-
 ducum. Hos ut venisse vidit, in cubitum innixus: *Quantam, in-*
quit, curam diligentiamque in valetudine meâ tuendâ hoc tempore ad-
hibuerim, cùm vos testes habeam, nihil necesse pluribus verbis comme-
morare: quibus quoniam, ut spero, sutsifeci, me nihil reliqui fecisse,
 15 *quod ad sanandum me pertineret, reliquum est, ut egomet mihi con-*
*sulam. Id vos ignorare nolui, nam*⁸⁷ *mibi stat, alere morbum desi-*
nere. Namque his diebus quicquid cibi sumpsi, ita produxi vitam,
ut auxerim dolores, sine spe salutis. Quare à vobis peto, primum, ut
consilium probetis meum; deinde ne frustra debortando conemini.
 20 C A P. XXII. Hâc oratione habitâ, tantâ constantiâ vocis at-
 que vultûs, ut non ex vitâ, sed ex domo in domum videretur mi-
 grare; cùm quidem Agrippa cum flens, atque osculans oraret at-
 que obsecraret, *Ne ad id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi ac-*
celeraret; (p) &, *quoniam tûm quoque posset temporibus superesse, se*
 25 *sibi, suisque reservaret;*⁸⁸ *preces ejus taciturnâ suâ obstinatione*
depressit. Sic cùm biduum cibo se abstinuisset, subitò febris de-
cessit, leviôrque morbus cœpit: tamen propositum nihilò seci-
ûs peregit. Iraque die quinto postquam id consilium inierat, pri-

INTERPRETATIO.

(o) Existimârunt enim levem esse dysenteriam. (p) Et quia tunc etiam aliquandiu vitam producere posset.

NOTÆ.

⁸⁵ Nam putârunt esse *Tenesmon*.| Hic morbus est dysenteriae affinis, & veluti prænuncius, estque crebra & inanis voluntas egerendi, ut refert Plin. lib. 28. Hist. Natur.

⁸⁶ L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducum.| Attici familiarissimos, quorum alter, scilicet Balbus, genere Gaditanus erat, quem, cùm de civitate in periculum vocaretur, Cicero defendit,

cujus extat oratio. Alter verò prætor fuit.

⁸⁷ *Mibi stat alere morbum desinere.*| Cibum sumendo, & vitam prorogando.

⁸⁸ *Preces ejus taciturnâ suâ obstinatione depressit*| In aliis, compressit, quod idem videtur atque cohibuit. Sicut, os alieni comprimere; *To stop ones Mouth.*

die Kal. April. Cn. Domitio, C. Sosio COSSS. decessit. ⁸⁹ Elatus est in lecticula, ut ipse præscripserat, ⁹⁰ sine ullâ pompâ fune-
ris, comitantibus omnibus bonis, maximâ vulgi frequentiâ. ⁹¹ Se-
pultus est juxta viam Appiam, ⁹² ad quintum lapidem, in monu-
mento Q. Cæciliî avunculi sui.

NOTÆ.

⁸⁹ *Elatus est in lecticulâ.* | Honestio-
ris conditionis mortui lecticâ hexapho-
ro efferebantur: at inferioris sortis San-
dapilâ, cui subjuncti homines 4. Vide
Martialem, lib. 8.

⁹⁰ *Sine ullâ pompâ funeris.* | Sic Tâ-
citus 3. Annal. fuerunt qui funeris publici
pompa requirerent.

⁹¹ *Sepultus est juxta viam Appiam.* |

Quam Appius Claudius Consul lapidibus
stravis, juxta quàm celebriora erant Ro-
manorum sepulchra, vide Cic. in Mi-
lone.

⁹² *Ad quintum lapidem.* | Nam tunc
temporis in urbe sepeliri vetitum lege 12.
Tabularum, quàm legem his verbis refert
Cic. 11. de Legibus: *Hominem mortuum
in urbe ne sepelito, neve urito.*

Hactenus de vitâ Virorum Illustrium Cornelii Nepotis.

CORNELII

CORNELII NEPOTIS.

FRAGMENTA

CHRONICORUM Lib. I.

Vixit Homerus ante Romam conditam annis circiter C & LX.
Agell. Noët. Attic. l. xvii. c. xxi.

² Roma condita Olympiadis Septimæ anno Secundo. *Solinus Polyistoris, cap. ii.*

³ Archilochus Tullio Hostilio Romæ regnante jam tunc Poë-
 matis clarus & nobilis. *Agell. l. xvii. c. xxi.*

N O T Æ.

VIXIT *Homerus ante Romam con-*
ditam annis circiter C, & LX. | Home-
 rum & Hesiodum vixisse longe ante con-
 ditam Romam patet ex his Gellii verbis :
De Homero & Hesiodo inter omnes ferè con-
stitit, utrumque ante Romam conditam
vixisse, Silvius Alba regnantibus, annis post
bellum Trojanum plus C, & LX. ante Ro-
mam autem conditam, ut Corn. Nepos in
primo Chronicorum de Homero dixit, annis
circiter C, & LX. Porro Homerum *Ἰπείρου*
ἢ Ἰωνίας *ἢ Ἰωνίας* vocat Plato. Vi-
 de Herodotum qui vitam ejus scripsit.
 Præterea Solinus cum Nepote consentit
 in eo annorum numero, quibus suffra-
 gantur ferè omnes Latini scriptores, ex
 quorum præsertim numero sunt Plin. lib.
 7. c. 16. qui scribebat anno Urbis octo-
 gesimo trigésimo : Juvenalis qui scrip-
 sit ab initio Imperii Nervæ, post Plini-
 um circiter 20. annis : Et Velleius Pa-
 ter qui annos ferè noncentos & quin-
 quaginta ante ipsius ætatem floruisse Ho-
 merum tradit, lib. 1. c. 5. Sed longè
 major est discordia eà de re inter scri-
 ptos Græcos : Alii enim belli Trojani
 temporibus vixisse aiunt : Alii C. agnis

abfuisse à Troicis temporibus : Alii C.
 quadraginta : Alii etiam C. sexaginta octo,
 ut Herodorus qui ejus vitam scripsit, ut su-
 præ diximus. Sed malim cum scriptoribus
 Latinis sequi Apollodorum Atheniensem,
 qui anno centesimo migrationis Ionæ
 floruisse ait, quod recidit in eum annum
 quem astringimus.

² *Roma condita est Olympiadis Septimæ*
anno secundo. | Anno primo, non secun-
 do Olympiadis Septimæ conditam fuisse
 testari videtur Solinus c. 11. his verbis :
Quapropter cum octingentesimo primo anni
Urbis condita ducentesima septima Olym-
pias computetur, par est Romam septima
Olympiadis anno primo credi conditam. Et
 Dionysius l. 1. Jornandes simpliciter sep-
 timam dicit, non expresso anno. Alii
 aliter censent. Hanc conditam fuisse ip-
 sis Palilibus, id est, xi. Cal. Maii, Sole
 in Tauro, Luna in Librà constitutis, qui-
 dam scriptores prodiderunt, quo sensu
 intelligenda sunt ista Ciceronis verba, lib.
 2. de Divin. c. 98. *Tarantius Romam,*
quæ esset in Jugo Luna, natam esse di-
cebat.

³ *Archilochus Tullio Hostilio Roma*

¹ M. Manlius Romæ, qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, convictus est consilium de regno occupando iniisse: damnatusque capitis, è Saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus est: ut Cornel. autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est. *Ibid.*

² Alexander Magnus Pellæ ortus, M. Fabio Ambusto, Tito Quinctio Capitolino Coss. post Romam conditam anno trecentesimo octuagesimo quinto. *Solin. cap. XLIII. Polyistor.*

³ P. Terentius Scipionis Africani & C. Lælii æqualis. *Donatus in Vita.*

CORNELII NEPOTIS.

Exemplorum Lib. II.

⁴ A virgine Vestale. *Fl. Carisius lib. 1. Gramm.*

LIB. V.

⁴ Multis in Senatu placuit, ut qui captivorum Romanorum; ab Annibale, redire nollent, datis custodibus ad Annibalem deducerentur: sed ex sententiâ numero plurium, quibus id non videretur superata: ii tamen qui ad Annibalem non rediissent, usque aded derestabiles invisque fuerunt, ut tædium vitæ ceperint, necemque sibi consciverint. *Agell. lib. VII. cap. XVIII.*

NOTÆ.

regnante jam tunc Pœmatis clarus & nobilis. *Agell. lib. XVII. c. XXI.* De tempore quo vixit Archilochus scriptores non consentiunt. Cic. eum regnante Romulo vixisse refert, id est, quadraginta quatuor, aut circiter annos ante tempus à Nepote designatum. Porro eum clarissimum Pœtam fuisse patet præsertim ex his Patereuli verbis, *Neque quengquam alium, cuius operis primus auctor fueris, in eo perfectissimum, præter Homerum, & Archilochum, reperiemus.*

¹ M. Manlius Roma qui Gallos, &c.] Is postea ob defensum Capitolium Capitolinus dictus est, & domum in Capitolio publicè accepit. Hunc tamen affectatæ tyrannidis postea damnatum è rupe Tarpeia præcipitem dederunt, domus diruta, & bona ejus publicata. Auctor de viris Illustrib. Hunc non præcipitem datum, sed verberibus necatum refert Nepos.

² Alex. Magnus Pellæ ortus, &c.] Pellæ Regni Macedonum Urbs primaria fuit, ad flumen Erigona, juxta Thessalonicum Sinum: unde Alexander Pellæus dicitur, *Juvenalis:*

Pellæo juveni totus non sufficit orbis.

³ P. Terentius Scip. Africani & C. Lælii æqualis.] Vide Cic. in Lælio, ubi Terentium familiarem suum vocat Lælius. Quis porro Terentium ignorat omnium Pœtarum comicorum disertissimum, & purioris Latinitatis amantissimum, natione Afrum, patriâ Carthaginiensem.

⁴ A virgine Vestale.] Virgines Vestales Vestæ Deæ sacris, perpetuæque ignis custodiæ dicatas nemo nescit. De iis vide Plutarchum in Numâ.

⁵ Multis in Senatu placuit, &c.] Eisdem & hostibus nostris datam servare tenemur: quâ de re vide Cic. offic. 1.

CORNELII NEPOTIS, CORNELII NEPOTIS

Illustrium Virorum Lib. II.

Subinde: *Sosipater Caris*, lib. 2. cap. 80.

LIB. XV.

1 Harum partum. *Ibid.*

LIB. XVI.

A Fratre Patruclæ. *Ibid.*

Incerta quo Libro Virorum Illustr. Posita.

2 **C**arthago antea speciem habuit duplicis oppidi, quasi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars Byrsa dicebatur, exterior Magalia. Hujus rei testis est Cornel. Nepos in eo libro, qui Vita Illustrium inscribitur. *Serv. in 1. Æn.*

4 Propius Grammatico accessi. *Diomedes lib. 1. Gramm.*

5 A. Albinus, qui cum L. Lucullo Consul fuit, res Romanas oratione Græcâ scriptavit. In ejus Historiæ Principio scriptum est ad hanc sententiam: neminem suæ censere sibi convenire, si quid in his libris parum compositè aut minùs eleganter scriptum foret: nam sum homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio à nobis alienissima est: idcircoque veniam gratiamque malæ existimationis, si quid

NOTÆ.

1 *Harum partum.* | Pro *partium*; sicut, *Mensum*, pro, *Mensum*. Lege Vossium de Analog. 11. 14.

2 *Carthago antea speciem habuit duplicis oppidi, &c.* | Virg. Carthaginem & Byrsam conjunxit, ut urbes vicinas: Byrsæ autem appellationem à Corio ductam esse volunt, plurimi: quidam tamen Byrsam locum quendam munitum esse volunt, quale est Romæ Capitolium, Athenis Acropolis; cui opinioni situs ipsius Byrsæ favere videtur, Byrsa enim erat interior pars urbis. & veluti Arx munitissima, ut refert ipse Nepos, hoc in loco. Adde quod Byrsa Punicâ linguâ locus munitus dicebatur.

3 *Exterior Magalia.* | Magalia erant Asporum Tugunia seu Casæ. Vide Ser-

vium in 4 Æneid, Ubi Magalia & Mapalia idem significare scribit: Pales enim, vel Pales Syris, est Agricola: hinc Mapale deductum, proprium Agricolarum Tugurium. Quemadmodum & Magar, linguâ Punicâ, villam significat. Unde Isidorus, Magalia, quasi, Magaria dicta fuisse refert: hincq; fit ut Plautus in Pœnulo, Magaria, dixerit.

4 *Propius Grammatico accessi.* | Sic Cic. lib. 1. Epist. 14. ait, proximus Pompeio sedebam.

5 *A. Albinus qui cum L. Lucullo Consul fuit, &c.* | De eodem Aulo Albino loquitur Tullius de Claris 81. his verbis. Albinus, is qui Græcè scripsit historiam, & Arad. 337. Albinus homo doctus, P. Scipione, & c.

esset erratum, postulavit. Ea cum legisset M. Cato : Næ tu, inquit, Aule, nimidū nugator es, cum maluisti culpam deprecari, quam culpā vacare. Nam veniam petere solemus, aut cū imprudentes erravimus, aut cū compulsi peccavimus. Tibi, inquit, oro te, quis perpulit, ut id committeres, quod priusquā faceres, peteres ut ignosceretur. *Agell. lib. xi. cap. viii. Noct. Attic. & Macrob. præfat. Saturnalia*

CORNELII NEPOTIS

Lib. I. De Vitâ Ciceronis.

Cornelius Nepos, & rerum memoriæ non indiligens, & M³ Ciceronis, ut qui maximè amicus familiarisque fuit : atque is tamen in primo libro, quos de vitâ illius composuit, ¹ errasse videtur, cū eum scripsit tres & viginti annos natum primam causam iudicii publici egisse : Sexrumque Roscium parricidii reum defendisse. *Agell. lib. xv. Noct. Attic. cap. xxviii.*

Tullius, me præsentē, iisdem penè verbis, quibus edita est ; eam ² pro Cornelio seditioso Tribuno defensionem peroravit. *D. Hieronym. Epist. LXXI. ad Pammach.*

CORNELII NEPOTIS

Lib. I. Epistolarum ad Ciceron.

³ **T**antum abest ut ego magistram esse putem vitæ Philosophiam, beatæque vitæ perfectricem ; ut nullis magis existimem opus esse magistris vivendi, quā plerisque, qui in ea disputando

NOTÆ.

M. Marcello Coss. Græcè historiam scripsit.

¹ Errasse videtur, &c. | Quintilianus l. 12. c. 6. scribit Cic. septimum & viccesimum annum attigisse cū Roscium defendit, publicè scilicet, (nam pro Quintio privatam causam apud Aquilium Gallum iudicem egit.) Dixit & pro sexto Amerino adolescens contra Syllæ dominantis potestatem. Vide & Fabricii historiam Cicer. ad annum 26, & 27.

² Pro Cornelio Seditioso Tribuno, &c. | Hanc defensionem fuisse prægrandem refert Plin. lib. 1. epist. 20.

Et omnia quæ per 4. dies latius dixerat, coarctasse dicit Ciceronem ; quod pugnare videtur cum Nepote, qui refert, iisdem penè verbis, quibus edita est, peroratam. Idem tamen ferè legitur in eo Libro qui inscriptus est, de laudibus Philosophiæ, apud Lactantium lib. 6. c. 11. his verbis : *Malosvel unum parvum de officio libellum, quā longam orationem pro seditioso homine Cornelio.*

³ Tantum abest ut ego Magistram esse putem vitæ Philosophiam, &c. | Hæc scripsisse videtur, ut contradiceret his Cic. verbis quæ exstant in Tus.

M

verlan-

versantur : Video enim magnam partem eorum, qui in Scholâ de pudore & continentia præcipiant argutissime, eosdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere. *Lactant. lib. 111. cap. xy. Divin. Instit.*

M. TULLII CICERONIS

A D

CORNELIUM NEPOTEM

Epistolarum Lib. II.

ITaque nostri cum omnia quæ dixissemus, dicta essent : quæ facere & breviter & acutè locuti effemas, eo proprio nomine appellari dicteria voluerunt. *Macrob. lib. 11. cap. 1. Saturn.*

Ad eundem ex libro incerto.

1 Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggrederer donis. *Priscian. lib. viii. Gramm.*

*

3 Qui habet, ultro appetitur ; qui est pauper, aspernatur. *Ibidem.*

Quid ? oratorum quem Cæsari antepones eorum qui nihil aliud egerunt ? 4 quis sententiis aut acutior aut crebrior ? quis verbis aut ornatior aut elegantior. *Sueton. in Cæsare, cap. xxi.*

*

Neque enim quidquam aliud est felicitas, nisi honestarum rerum prosperitas : vel ut alio modo definiam, Felicitas est fortuna adjuvix consiliorum bonorum, quibus qui non utitur, felix nullo pa-

NOTÆ.

cul. Questionibus : O vita Philosophia Dux ! O virtutis indagatrix ! &c. Et lib. 11 In eo magistra vita tot sæcula per maneret philosophia.

1 Itaque nostri, cum omnia quæ dixissemus, dicta essent, &c. Ciceronem naturâ suâ jocularibus scommatibus valdè delectatum fuisse certum est : unde ab invidis, consularis Scurra dicebatur. Vide *Macrob. lib. 11. Saturn.*

2 Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggrederer donis. Hoc verbum passivè hic sumitur.

3 Qui habet, ultro appetitur ; qui est pauper, aspernatur. Id quoque passivè intelligendum est. Vide id genus innu-mera apud *Priscianum lib. 3.*

4 Quis sententiis aut acutior, aut crebrior ? Unde Cicero ad Brutum Oratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere.

cto esse potest. Ergo in perditis impiisque consiliis, quibus Cæsar usus erat, nulla potuit esse felicitas : feliciorque meo iudicio : Camillus exulans, quàm temporibus iisdem Manlius, etiamsi, ² id quod cupierat, regnare potuisset. *Am. Marcell. lib. XXI.*

Quidam veterum, formidantes ea, quæ scriptoribus Historiæ suorum temporum solent sæpe fraudi esse atque invidiæ, cognitionis actuum variorum, stylis jam uberibus explicatas non edidere superstites. *Id. lib. XXVI. in fin.*

*

3 Infelices esse qui omnia sibi licere existimârunt. *Id. l. XXVI.*

*

Idem ad Atticum de Nepote.

Nepotis epistolam expecto. Cupidus ille meorum, qui ea quibus maxime γρυιῶν λέγenda non puer? & ais μὴ ἀμύμων : tu verò ἀμύμων, ille quidem ἀμύμων. *Lib. XVI. Ep. V.*

4 Malè narras de Nepotis filio, valdè meherculè moveor & molestè fero. Nescieram omninò esse istum puerum.

N O T Æ.

1 *Camillus exulans.* Ille & alter Romulus dictus fuit, propterea quòd ad internecionem deletis Gallis qui urbem incenderant, & Capitolium obsidebant, Remp. Rom. restituit. De quo vide Val. Max. l. 5. c. 3.

2 *Id quod cupierat, regnare potuisset.* Quoniam, ut paulo supra diximus, servato Capitolio, de Regno invadendo cogitabat.

3 *Infelices esse qui omnia sibi licere existimârunt.* Unde D. August. lib. 5.

de Civit. Dei : O miserum cui peccare licebat ! Et lib. 13. de Trinitate c. 5. ait : Velle, quod non deceat, miserrimum : nec tam miserum est, non adipisci quod velis, quàm adipisci velle, quod non oportet, &c.

4 *Malè narras de Nepotis filio, &c.* Id cognationis, non proprium nomen esse puto, nam de Cornelii Nepotis filio nihil mihi uspiam occurrisset meminij.

CORNELII NEPOTIS

FRAGMENTA

Incerta Partim quo Libro Posita,

Partim quibus verbis Concepta.

NEpos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium quondam¹ in Puteolano Cal. Martiis admonitum ab uxore² temporis ut discumberet, petiisse ab eâ ne interPELLARETUR, seriùs tandem ingressum triclinium dixisse, non sæpe in scribendo magis successisse sibi : deinde rogatum, ut scripra illa proferret, pronuntiâsse versus qui sunt in *invenio*.

Sati' pol proterve me Syri promissa huc induxerunt :

Deiatus in vita Terentii.

4 L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum scribere historiam orsus, non nisi ab honestissimo quoque scribi solitam. Cnei enim Pompeii Magni, quem docuit, patrisque ejus res gestas compluribus libris exposuit. *Sueton. de Clar. Rhetor.*

Cornelius Nepos literatos quidem vulgò appellari ait eos, qui aliquid diligenter & acurè scienterque possint aut dicere aut scribere : cæterùm propriè sic appellandos poetarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominantur. *Suet. de illustr. Grammat.*

NOTÆ.

¹ Nepos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium, &c. | Hunc Velleius inter Oratores annumerat. De eo etiam Cic. pro Archia poeta.

² In Puteolano Cal. Martiis. | Puteolanus à Puteoli, hodie Pozzuoli, oppidum maritimum Campaniæ, à Neapoli octavo lapide distans, à Samiis conditum. Dicti Puteoli, sive à copiâ putredum aquis calidis scatentium, sive à putore, propter aquas sulphureas. Vide Fr. Schottum in Urbis Romæ admirandis.

³ Temporibus ut discumberes, &c. | Comparativus à tempore, quo usi sunt aliquando Ovid. lib. 4. Metamorph. & Comella lib. 9.

4 L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum, &c. | Quia, ut inquit Terent.

Serorum hominem causas orare, legi non sinunt.

Vide de eo Otacilio Pilito Suetonium de Claris Rhetorib.

5 Cæterùm propriè sic appellandos Poetarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominantur. | Audi quid Seneca dicat Epist. 88. Grammatici, inquit, circa curam sermonis versantur; & si latius evagari vult, circa historias. Jam ut longissime facti sunt proferas, circa carmina. Vide &

Præter Physicos Homerumque, qui universum mari circumfusus esse dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior auctoritate, sic certior tradit: 1 Testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, eumque ita retulisse commemorat. Cum Gallis Proconsul præesset, Indos quosdam à rege Suevorum dono sibi datos, unde in eas terras devenissent requirendo, cognosse vi tempestatum ex Indicis æquoribus abreptos emensolque, quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exiisse. *Pempen. Mela. lib. 111. cap. v. de situ orbis, & Plin. lib. 11. cap. lxxvii.*

2 *Largitudo Charis, lib. 1.*

3 Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, cum Lathyrum regem * Alexandria profugeret, 4 Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam, ut Nepos affirmat) Gades usque provectus est. *Mela lib. 111. cap. x. & Plin. lib. 11. cap. lxxvii. & Martini. Capell. lib. vi.*

NOTÆ.

Quintilianum lib. 11. cap. 1. At verò triplex est Grammaticorum genus. Alii enim Technici; alii Historici; alii Critici. Technici, elementa, orationis partes, & verborum structuram docent; hi potius Grammatistæ, quàm Grammatici vocandi. Historici explicant nomina Regionum, Fluminum, Montium, Urbium; Genealogias Deorum ac prisorum Heroum exquirunt. Omnium autem nobilissimi sunt Critici, qui tanquam judices omnia probant, vel improbant, & ex eorum censurâ librorum omnium pretium adgetur, vel deprimitur.

1 Testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, &c. Quia, ut refert Plinius, l. 11. à Suevorum Rege quosdam Indos dono accepit Metellus Celer, qui ex Indiâ commercii causâ navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti.

2 *Largitudo.* Nomen illud inusitatum, & peculiare Nepoti, unde Charistus ibidem citatus dicit: *Largitudo nusquam invenitur, nisi apud Nepotem.*

3 Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, cum Lathyrum Regem Alexandria profugeret, ab Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades usque provectus est. Eudoxus iste, de quo hic sermo, non idem ac ille ejusdem nominis

Astrologus, de quo Cic. lib. 2. de Divinatione loquitur; & Lucan. lib. 10. his verbis:

Nec meus Eudoxi concedet fufivus annus.

Sed quidam alius minùs notus, nec tamen navigationis imperitus, qui Ptolomæum cognomento Lathyrum, vel potius Lathurum, à nomine Γραδο λαδυρα, qui antepenultimus fuit Ægypti Rex ex Ptolomæorum prosapia, fugiens Gades usque pervenit.

4 *Ab Arabico sinu.* Arabicus sinus, alias mare rubrum dicitur, ab Acçolis *Mardi Mecha*, Gades verò, seu *Gadir*, Tyriâ linguâ, vulgo *Caliz*, nomen est insule, atque etiam Urbis, de quâ sic loquitur Rufus Avienus in descriptione Orbis:

Gadir prima fretum solidâ supereminet arce,

Attollitque caput geminis inserta columnis, &c.

Plinius duas insulas esse scribit, ultra finem Bæticæ Provinciæ, & in extremo nostri Orbis versus Occidentem, ubi Europa ab Asiâ dirimitur fretum Herculeo. Vide eundem lib. 4. cap. 22. Non potuit autem Eudoxus ille ab Arabico sinu, Gades usque

¹ Ab Heneto Paphlagonēs in Italiam tranſvecti, mox Veneti ſunt nominati. *Solin. c. 56. Polybiſt. & Plin. lib. vi. c. 11.*

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, ubi minimum, VII. M. paſſ. ubi verò plurimum X. M. *Plin. l. 111. præmiſſo. Ibid. l. 111. c. 17.*

² Melpum opulentiâ præcipuum, quod ab Inſubribus & Boiis, & Senonibus deletum eſſe eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit. *Plin. lib. 111. cap. 17.*

³ Ultra Aquileiam VI. M. paſſ. Formio amnis, ab Ravennâ CLXXXIX. M. paſſ. antiquus auctæ Italiæ terminus, nunc verò Iſtriæ: quam cognominatam tradunt ⁴ à flumine Iſtro in Adriam effluente à Danubio amne, eidemque Iſtro ex adverſo Padi fauces, contrario eorum percuſſo mari interjecto dulceſcente pierique dixere falſo, & Nepos Cornelius etiam Padi acola. *Plin. l. 111. c. 28. Natural.*

⁵ Alpes in longitudine X. M. Paſſuum patere à ſupero mari ad inferum Lælius tradit. Timagenes XX. M. Paſſ. deductis in latitudinem Cornel. Nepos C. M. T. Liv. tria M. Stadiorum uterque diverſis in locis, *Lib. 111. cap. 19.*

N O T Æ.

pervenire, quin totam ferè Africam circuitu legerit, & promontorium, quod vocant *bona ſpei*, tranſierit; quæ hodie navigatio notiſſima eſt.

¹ *Ab Heneto Paphlagonēs in Italiam tranſvecti, &c.* Henetum quendam olim vicum in Paphlagonia fuiſſe, unde populos illos, qui poſtea Heneti dicti, ortos fuiſſe, innuere videtur Nepos hoc in loco, quamvis in conſeſſo ſit apud omnes ferè Autores, Enetos fuiſſe populos ex Paphlagoniâ regione, non ex quodam oppido, ad Trojam à Pylemene adductos, ut refert Homer. Il. 2. & 5. qui poſt Trojam captam quum diu decraſſent, tandem Italiæ oras appulerunt per ſinum Adriaticum, & Veneti dici cœperunt. Præterea Strabo lib. 12. ſcribit Enetos nobiliſſimam ac præcipuam Paphlagoniæ fuiſſe gentem.

² *Melpum opulentiâ præcipuum.* Inſubriæ oppidum ditiffimum, quod à vicinis gentibus deletum eſt, ut refert Plinius, lib. 3.

³ *Ultra Aquileiam VI. M. paſſ. Formio amnis, &c.* Aquileia Romanorum Colonia ad Natifonem fluvium ſita; juxta quam Timavus deſluit; unde

Martialis:

Et entre Ledaſ felix Aquileia Timavo,

Hanc Romani duodecies mille paſſibus à mari collocarunt adverſus Illyricas & Pannonicas gentes. Vide Livium de bello Macedonico. Quidam Aquileiam dictam volunt à perennibus aquarum fontibus; fuiſſeque civitas tam anguſta quondam, ut altera Roma diceretur; hodie Venetiſ parer, & ad ſolitudinem propemodum perducta eſt, ac ex ejus deſtructione, quæ primò ab Artillâ Hunorum rege facta eſt, Venetia ſuum habuit incrementum. Quod ſpectat verò ad Formionem, fluvius eſt Iſtriæ, hodie *Riſano*.

⁴ *A flumine Iſtro in Adriam effluente à Danubio amne, &c.* In eo errore fuerunt antiqui omnes, ut crederent è Danubio fluvium in Adriam confluere juxta Iſtros populos; unde & Jaſonis è Ponto in Adriaticum ſinum tranſitus locum habuit Hiſtoriz, quo in errore Corn. Nepos ſimiliter verſatus eſt.

⁵ *Alpes in longitudine X. M. paſſuum patere, &c.* Eximie eſſe longitu-

1 Inter duos Bosphoros Thracium & Cimmerium directo cursu, ut auctor est Polybius, Cl. M. Passi. interfunt. Circuitu veid totius Ponti vicies semel centena quinquaginta M. ut auctor est Varro, & ferè veteres. Nepos Cornelius CCC. M. L. adjicit. *Lib. IV. cap. 12.*

2 Minus profectò mirentur portentosa Græciæ mendacia de hōrtis Hesperidum & amne Lixo prodita, qui cogitent nostros nuper pau.ò minus monstrifica quædam de iisdem tradidisse: 3 prævalidam hanc urbem majoremque Carthagine magnā: 4 præterea ex adverso ejus sitam, & 5 propè immenso tractu ab Tingi: quæque alias Cornel. Nepos avidissimè credidit. *Lib. V. cap. 1.*

Inter Pontum & Caspium mare CCCLXXV. M. Passi. non amplius interesse tradiderunt: Cornel. Nepos. C. LM. *Lib. VI. cap. XI.*

Polybius in extremā Mauritaniam contra Montem Atlantem 6 à terrā stadia octo abesse prodidit Cernen. Nepos Cornel. ex ad-

N O T Æ.

dinis Alpes patet ex his Melæ verbis lib. 11. *Alpes ipsa ab iis litoribus longè latèque diffusa, primò ad Septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, verso impetu in Orientem abeunt, direptisque populis immanibus, usque in Thraciam pènerant.*

1 Inter duos Bosphoros Thracium & Cimmerium, &c. | Duo sunt Bosphori, alter juxta Byzantium, qui & Thracius dicitur, estque ostium Ponti per quod in Propontidem influit, dictum à trajectu Jovis in Povem transformati. Vide Valer. Flacc. lib. 4. Argon. Alter est Bosphorus in introitu Mæotidis Paludis, per quem in Pontum defluit. Ovid.

Bosphorus & Tanais superant, Scythiaque paludes.

Hic etiam Cimmerius dicitur, à Cimmeriis populis, partem ejus frigidissimam incolentibus. Vide Ovid. de Ponto.

2 Minus profectò mirentur portentosa Græciæ mendacia de hortis Hesperidum, & amne Lixo prodita, &c. | Nihil vanius & mendacius illis fabulis quæ Hesperidas Nymphas, & earum hortos prodidere. Porro illi horti à Virg. & Plin. describuntur in Mauritaniam Tingitanam propè Lixum, quan-

quam idem Plin. & Ptolem. eos constituent in Pentapoleos regione, omni arborum genere refertos, in quibus mala erant aurea à Dracone pervigill servata, quem Heracles interfecisse dicitur. Vide Plura apud Solinum & Plin. qui Draconem hanc ceu Serpentem interpretantur fuisse æstuarium maris, meatu flexuoso instar Draconis, quod hortos Hesperidum amplectebatur.

3 Prævalidam hanc Urbem, &c. | Nimirum Lixon, nam & amnis & urbis nomen est, ut ex his patet Plinii verbis: *A Claudio Casare Colonia facta Lixos: vel fabulosissimè ubi antiquè narrata. Ibi Regia Antai, certamenque cum Hercule, & Hesperidum horti.*

4 Præterea ex adverso ejus sitam. | Hoc est è regione Carthaginis, quemadmodum Virg. 1. Æneid. dixit: *Carthago Italiani contra, &c.*

5 Propè immenso tractu ab Tingi. | Tingis Pomp. lib. 1. & Plin. lib. 5. Mauritanie pervetus oppidum ab Antæo, ut ferunt, conditum, ex cujus nomine Mauritania Tingitana dicta est. Hæc cum Colonia Rom. à Claudio Cæsare facta esset *Julia tradusta* dicta est, hodie *Tanger.*

6 A terrā stadia octo abesse prodidit Cernen. | Cerne Atlantici Oceani insula contra Atlantem montem, Pro-

verso maximè Carthaginis à continente passus mille non ampliorum circuitu duobus millibus. *Lib. vi. cap. 31. de Insulâ Æthiopici maris.*

Nepos Cornelius, qui Divi Augusti principatu obiit: 1 Me, inquit, juvene violacea purpura vigebar, cujus libra denariis centum venibat: nec multò post rubra Tarentina. 2 Huic successit Dibapha Tyria, quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinther Ædilis Curulis primus 3 in prætexta usus improbatur: nam purpura quis non inquit, 4 tricliniaria facit. *Lib. ix. cap. 17. & cap. 39.*

3 Onychem etiam tùm in Arabiæ montibus, nec usquam alibi nasci putavere nostri veteres sed in Germaniâ potioriis vasis inde factis primum, dein pedibus lectorum Sellisque Cornelius Nepos tradit magno fuisse miraculo, cùm P. Lentulus Spinther amphoras ex eo & urceos magnitudine cadorum ostendisset: post quinquennium deinde triginta duorum pedum longitudine, columnas vidisse sc. *Lib. xxxvi. cap. 7.*

Νέπωσ ὁ Κορινθίου οὐχ ὑπὸ γήρεωσ φασὶν οὐδ' νόσον παρελλαῖσαι τὸν Ἀέκρουλλον· ἀλλὰ φαρμάκοις ὑπὸ τινὸς Ἰάπειρου δέον Καλλιθέου διαφθέρητα. Cornelius Nepos ait neque senio, neque morbo, aut alienatâ mente fuisse, Lucullum, sed à Callisthene liberto venenis corruptum. *Plutarc. in Lucull. extrem. & an seni gerenda Respub.*

Νέπωσ ὁ Κορινθίου φασὶν οὐ Κράσων, Βρούτου δ' δεικνύουσιν τὸν Ἀυσπανίου θυγατέρος γάμου γέν. Cornelius Nepos non Craffi sed Bruti, ejus qui de Lusitanis triumphavit, filiam nuptum Caio datam refert. *In Gracchis.*

N O T Æ.

I emzo teste; quod & scribit Polybius gravis Author. Plin. tamen hanc inter insulas Æthiopie annumerat: *Cerne*, inquit, nominatur insula adversa Æthiopia, cujus neque magnitudo, neque intervallum à continente constat. Hanc nonnulli Maderam, alii Gratiolam insulam esse putant.

1 Me, inquit, juvene violacea purpura vigebar, &c.] De variis purpuræ generibus vide Cælium, Bayssium, & Salmasium, qui omnium accuratissime in Notis ad Tertullianum de Pallio scripsit. Purpura autem violacea tingebarur circa littera Africæ quæ puniceum succum emittebat. Vide eundem Salmasium loco citato.

2 Huic successit Dibapha Tyria.]

Purpura quæ bis tingebarur. Unde Cicer. in Vatinius, *Strumam Sacerdotii Dibapho vestiant*; *Thep cober bis infamy. by promoting him to the priesthood.*

3 In Prætextâ usus improbat. | Causam aperit Plin. his verbis: *Spinther ædilis fuit Urb. Cond. anno septingentesimo, Cic. Conf. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio, qualiter nunc omnes commodiores purpura tinguntur.*

4 Tricliniaria facit.] Hoc est, ut explicat Salmasius, accubitalia, quibus lecti tricliniaries sternuntur.

5 Onychem etiam tùm in Arabia montibus, &c.] Notum est omnibus Onychem esse gemmæ cujusdam genus,

Ἀντίβα ἢ ἢ μὴ ἄλλον, ἐλάχιςτος ὡς λόγος· Μάρκελλον ἢ πεπρωμένον
 πυθόμενος· αὐτὸς ἐξέδραμνεν ἐπὶ τὸ πόνον· καὶ τὸ νεκρὸν παρὰ τὴν, καὶ
 πολλὴν χεῖρον τήνδε, ὡς μὲν τὸ σῶμα καὶ αἵματι καὶ τὸ ἔδωκε, οὐτε
 φονὴν ἀφῆκεν ὑπὸ φανόν, οὐτε, ἀπ' ὅφως τὸ χαῖρον, ὡς ἂν τις ἐργάσθῃ
 πολέμιον, καὶ βαρύνῃ ἀπαχλόνως ὀξέειπεν, ἀλλ' ἐπιθανυμένας τὸ παρὰ λό-
 γον τὸ τελευτῆς, τὸ μὴ δακτύλιον ἀφείλετο· τὸ δὲ σῶμα κοσμίως σφίον-
 ῃ κόσμῳ καὶ ἀφείλεται ἐντίμως, ἔκαστος, καὶ τὰ λείψανα σφύεις καὶ κάλῃν
 ἀργυρῶν, καὶ χρυσῶν ἐμβάλλον σφάνον, ἀπέσειλε πρὸς τὸ ἕν· ἢ Νομά-
 δον τινὲς ἐπιζύοντες τοῖς κομίζουσιν ἄρμασιν ἀφαιρέσαι τὸ τεύχος· Ἀν-
 τιλαμβατορμῶν δ' ἐκείνων ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ μαχομένων δι' ἐρρίψαντα ὅσα.
 Πυθόμενος ἢ Ἀντίβας καὶ πρὸς τὴν παρὰ τὴν εἶπον, οὐδὲν ἄρα δωματὸν
 γινέσθαι ἀκούσας τοῦ Νομάδου, ἐπέθηκε δίκην οὐκ ἔτι ἢ κομίδης
 ἢ συλλογῆς τὴν Λίψανων ἐφρόντισεν, ὡς ἔη κατὰ θεὸν τινα καὶ τὸ τελευτῆς ἀ-
 ταφίαν, παρὰ λόγως οὕτω τὸ Μάρκελλον ἡμοῦνης· Γαῦτα μὲν οἱ ἐπὶ Κόρ-
 ῆλιον Νήποτα καὶ Ουαλέριον Μάξιμον ἰσορήκασιν· Λίσιον ἢ καὶ Καῖον ὁ
 Σεβαστὸς, κομίδῃναι τὸ ὑδρίαν πρὸς τὸ ἕν ἐρήκασιν καὶ ταφῆναι λαμπρῶς.
 Hannibal verò cum reliquos minimi faceret, Marcellum cecidisse
 audito, ipse ad locum accurrit : cadaveriq; adfistens, diuq; corporis
 robur & formam contemplatus, neque superbam ullam emisit vo-
 cem, neque vultu lætitiā (ut consentaneum erat eum, qui tam
 molestum & gravem hostem interfecisset) præ se tulit : Sed inopi-
 natum viri exitum miratus, annulum ei abstulit, corpus digno ha-
 bitu ornatum, vestibulque decentibus amictum cremavit, reliquias
 in urnam argenteam lectas, aureā superadditā coronā, ad filium e-
 jus misit. Sed quidam Numidæ cum in ferentes ea incidissent,
 adimere vi conati sunt : illis reluctantibus, ac vim vi repellenti-
 bus ossa disjecta sunt. Hannibal hoc audito, ad eos qui aderant,
 Nihil, inquit, utique Diis invitis fieri potest : sumpto de Numidis
 supplicio nullam prætereā de Marcelli reliquiis colligendis curam
 habuit : ut qui Dei alicujus numine Marcello hunc exitum vitæ
 & sepulturæ privationem ita præter omnium opinionem evenisse
 crederet. Hæc Cornel, Nepos, & Valerius Maximus narrant :
 Livius & Augustus Cæsar perlaram ad filium Marcelli urnam, &
 honorificè sepultas ejus reliquias, perhibent. In Merello.

Ἀντίβαν ἢ Μάρκελλον, ὡς μὴ οἱ ἐπὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐδὲ ἀπαξ
 ἐνίκησιν· ἀλλ' ἀήτητον ἀνὴρ δὸκῃ διαγινέσθαι μέλει ἀσκησίαν· ἡμεῖς

N O T Æ.

humani unguis candorem referentis ;
 Plin. lib. 37. cap. 5. Est etiam Onyx
 Marmoris genus, in montibus Arabiæ
 præcipuè nascens, postea etiam in Ger-
 mania inventum. Author idem Plin.

lib. 36 cap. 7 & 8. Ex hoc marmore fi-
 ebant olim pretiosissima pavimenta, unde
 Martialis lib. 3.

Calcatusque tuus sub pede lucet Onyx.

ἡ δὲ ἱστορία καὶ τῶν ἑλλήνων τῶν βασιλέων ὅσα πρὸς αὐτὸν ἦσαν τινὰς καὶ τρεπὰς ὑπὸ Μαρκελλοῦ τῶν ἀννίκων γινώσκουσι. Hannibalem Marcellus, ut Polybius narrat, ne semel quidem vicit: sed invictus hic vir fuisse videtur usque ad Scipionem. Nos autem Livio & Casari & Nepoti, & ex Græcis scriptoribus regi Juba credimus aliquoties Hannibalem à Marcello victum & in fugam versum esse. *In Marcello.*

Cornelius Nepos, qui Divi Augusti principatu obiit, ¹ cum scriberet turdos paulò antè captos saginari, addidit ² ciconias magis placere quàm grues: cum nunc hæc ales inter primas expetatur, illam verò nemo velit tetigisse. *Plin. lib. x. cap. 33.*

³ Præcipuam olim auctoritatem fuisse, lupo & asellis Corn. Nepos & ⁴ Laberius Poëta mimorum tradidere. *Lib. ix. cap. 17.*

⁵ Magnitudo loto arbori, quæ piro: quanquam Nepos Cornel. brevem tradit: vinum quoque exprimitur huic simile mulsc, quod ultra denos dies negat durare idem Nepos. *Lib. xiiii. cap. 17.*

⁶ Scandulâ contectam fuisse Romam usque ad Bellum Pyrrhi

NOTÆ.

¹ Cum scriberet turdos paulò antè captos saginari. Turdus genus est avis simul & piscis. Martialis lib. 13.

*Inter aves Turdus, mecum si judice
certes,*

Inter quadrupedes, &c.

² Ciconias magis placere, quàm Grues, &c. id forsan dicitur, quòd Ciconiarum genus sit pietatis & gratitudinis erga parentes symbolum. Unde Petronius Arbiter in Satyricò de Ciconiâ:

Ciconia etiam grata, peregrina, hospita;

Pietatis cultrix, gracilipes, crotalistris,

Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,

Nequissia nidum in cacabo fecit meo.

³ Præcipuam olim auctoritatem fuisse, Lupo & Asellis, &c. Lupus hic nomen est piscis quem Romani omnibus aliis prætulerunt, quem Catillonem & Liguritorem vocabant; metaphorâ ductâ ab hominibus gulosis & delicatis, quos idèò Catillones vocabant antiqui, quòd absumptis cibis ipsos etiam Catillos lingerent. Græcè λαβροί, lu-

porum laudatissimi, qui appellantur lanari à candore mollitiæque carnis. Unde Martialis lib. 23.

*Laneus Eugani lupus excipit ora
marvi*

Aquoreo dulces cum sale pastus aqua.

Asellus similiter, est piscis laudatissimus. Vide Plin. lib. 9.

⁴ Laberius Poëta mimorum, &c. Hic Poëta mimographus fuit, vide Macrobi. Saturn. lib. 2. Gellium & Senecam lib. 7. Declamationum, & Horatium in Sermonibus, cujus hæc verba sunt, & haberi mimos, ut pulch. poemata mirer.

⁵ Magnitudo loto arbori, quæ piro. Lotus arbor frequens in Africa fuit apud Syrthes, unde Lotophagi populi quòd ejus arboris fructu credantur victitare, cujus cibus est tam dulcis, ut advenis incuriat patriæ oblivionem: itaq; cum Ulyssis socii delati fuissent Africam, & Lotum gustassent, vix inde abduci poterant. Hom. 9 Odyss.

⁶ Scandulâ contectam fuisse Romam usque ad bellum Pyrrhi, &c. Scandula, quasi, scindula, à scindendo, quia ejusmodi sunt tegulæ ligneæ, non serræ, sed bipennibus scissæ. Vel scandulæ a scandendo, quia in culminibus

annis quadringentis LXX. Cornel. Nepos auctor est. *Lib. xvi. cap. 10.*

Cornelius Nepos tradit ante Syllæ Victoriæ duo tantum triclinia Romæ fuisse argentea. *Lib. xxxiii. cap. 11.*

Primus invenit lineas colorare, testis ut ferunt trita, Cleophrantus Corinthius. Hunc, aut eodem nomine alium fuisse tradit Cornelius Nepos, secutum in Italiam Demaratum Tarquinii Prisci Romani regis patrem fugientem : à Corintho injurias Cypseli Tyranni, *Lib. xxxv. cap. 3.*

Primum Romæ parietes crusta marmoris operuisse totius domus suæ in Cælio Monte Cornel. Nepos tradidit : Mamurram Formis natum, equitem Romanum præfectum fabrorum C. Cæsaris in Gallia : adjecit eum primum totis ædibus nullam, nisi è marmore, columnam habuisse, omnes solidas : è Carystio aut Lunensi. *Lib. xxxvi. cap. 7.*

Ædes Martis est in Circo Flaminio : architectata ab Hermodoro Salaminio. *Priscian. lib. viii.*

Non amplius ter bibere Augustus solitus, super cænam, in castris apud Mutinam. *Sueton. August. cap. lxxvii.*

In extremâ Britannia parte Memmâ : quam Cornel. etiam Annalium scriptor narrat metallis plurimis copiosam, herbis fre-

N O T Æ.

reorum, ad tegulas imbricesque sustinendos collocantur, quod scandentes pervenire solent. Inde tectum scandulare dicitur, quod ex scandulis constat.

1 *A Corintho injurias Cypseli tyranni* | Tyrannus ille Corinthius Cypselus dictus à Cistulâ, quam Græci Cypselon vocant, in qua delictis occultatus à matre, cum ad mortem quaereretur. Vide Cic. in Tusc. quæst. lib. 5. & lib. de Fato.

2 *Mamurram Formis natum* | Hunc propterea Catullus carpit in Epigrammate in quo scribit eum in ædibus suis habuisse, quicquid habuisset Gallia comata, quia Præfectus fabrorum Cæsaris in Gallia fuit. Vide de eodem Plin. lib. 36. c. 6.

3 *E Carystio, aut Lunensi* | Quia in Carystio insulæ Eubææ civitate, autore Strabone lib. 1. Carystiarum columnarum incisio erat : ibique Apollinis Marmorei templum. Carystii marmoris meminit, Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 36. cap. 6. Item Lucanus lib. 5. de insulâ Eubæâ

loquens :

Qua maris angustas fauces saxosa Carystos.

Sita est ad Pelagus Myrtoam, sub Oechæ monte. In hac, si qua Solino fides est, olim Titanes regnavere. Luna vero Hetruriz oppidum est ad mare situm, fecundissimis candidi marmoris fodinis nobilitatum.

4 *Architectata ab Hermodoro Salaminio* | Hermodori Architecti celeberrimi meminit Vitruvius lib. 3. cap. 1. Architect.

5 *Non amplius ter bibere Augustus solitus, &c.* | Sic Suetonius, cujus hæc sunt verba : *Non amplius ter bibere eum solitum super cænam in castris Mus. Cornelius Nepos tradit.*

6 *In extremâ Britannia parte Memmâ, &c.* | Mona, non Memma hic legi debere videtur, quia invenitur quidem passim in Autoribus Mona insula Angliam inter & Hiberniam sita, quæ hodie etiam *Mon* vocatur ab incolis Bri-

quentem,

quentem, & his feraciorem omnibus, quia pecora magis, quàm homines alar. Labi verò per eam multa quàm maxima relabique flumina gemmas margaritalque volventia.

Jordanus sive Gornandes de rebus Gothicis.

N O T Æ.

tantiis, qui linguam Avitam retinent: sed nullibi Memma legitur, nisi solum hoc in libro. Hæc insula angusto vado tantum à Britannia continente sejungitur, ut Ptolemæus, Cæsar, & Plinius eam describunt.

7 Quam Cornelius etiam Annalium scriptor, &c.] Hunc Cornelium Tacitum cum Schotto & Lindenbrogio existimo, ut videre est ex ejus Annalibus pluribus in locis, ac præsertim ex Agricolæ vitâ quam ipse scripserat.

EPISTOLA CORNELIÆ MATRIS GRACCHORUM.

Dices pulchrum esse inimicos ulcisci. Id neque majus, neque pulchrius cuiquam, ¹ atque esse mihi videtur; ² sed si liceat Repub. salvâ ea persequi. Sed quatenus id fieri non potest, multo tempore, multisque partibus inimici nostri non peribunt, atque uti nunc sunt, erunt potiùs, quàm Respub. profligetur atque pereat.

Eadem alio loco.

Verbis conceptis ³ dejerare ausim, præterquàm qui Tiberium Gracchum necârunt, neminem inimicum tantum molestiæ, tantumque laboris, quantum te, ob has res mihi tradidisse: quem oportebat omnium eorum, quos ante habuerim, liberos, ⁴ partis eorum tolerare: atque curare, ut quàm minimum sollicitudinis in senectâ haberem: utique quæcunque ageres, ea velles maximè mihi placere: atque uti nefas haberes rerum majorum adversum meam sententiam quicquàm facere; præsertim mihi, cui parva pars vitæ superest. Ne id quidem tam breve spatium potest opitulari, quin &

N O T Æ.

¹ Atque esse mihi videtur. | Steph. Pighius esse omittit.

² Sed si liceat Rep. salvâ ea persequi. | Eos persequi, scilicet inimicos, mallem cum eodem Pighio,

³ Dejerare ausim. | Id est, Deos jurare. Quemadmodum Apuleius dix-

it, quàm sanctissimè dejerantes. | Quia autem solenne erat, & expressum jurandi genus, ideo dicitur, conceptis verbis.

⁴ Partis eorum tolerare. | Idem quod Partis.

mihi aduerferis & Remp. profliges. Denique¹ quæ pausa erit?² & quando desinet familia nostra insanire?³ & quando modus ei rei haberi poterit?⁴ & quando definemus⁵ & habentes & præbentes, molestiis desistere?⁶ & quando perpudescet miscendâ atque perturbandâ Rep.? Sed si omninò id fieri non potest; ubi ego mortua ero, petito Tribunatum; post me facito, quod libebit, cum ego non sentiam. Ubi mortua ero parentabis mihi, & invocabis Deum parentem. 7 In eo tempore non pudet te⁸ eorum Deum preces expetere, quos vivos atque præsentis, relictos atque desertos habueris? Ne ille *sinat* Jupiter, te ea perseverare: Nec tibi tantam dementiam venire in animum; & si perseveras, vereor ne in omnem vitam tantam laboris culpâ tuâ recipias, uti in nullo tempore tux tibi placere possis.

N O T Æ.

1 *Qua pausa erit?* | Sic in Plauto legitur, atque adeò corruptè quosdam legere censio, quæ causa erit?

2 *Et quando modus ei rei haberi poterit?* | Gebhardus, & Gifanius, *equando*, quod idem est ac, *num quando*: vel, *an aliquando*.

3 *Et habentes, & præbentes.* | Melius legi existimarem, ut quidam legunt, & *absentes & præsentis*.

4 *Molestiis desistere.* | Quidam legunt, *desipere*; quod non probo.

5 *Et quando perpudescet miscendâ, atque perturbandâ Rep.* | Id dicitur quemadmodum apud Tacitum legitur, *pudet dicto*; & similia.

6 *Et invocabis Deum parentem.* | Rutger-

fius conjicit legendum esse, *Invocabis Deum parentem Numen*. Quidam scribunt: *Es invocabis Deos manes parentis*. *Es* tempore ne pudeat eorum Deum preces expetere. Eorum Deum, hoc est, Deorum Manium, juxta Ovidii mentem, qui ait,

Perque tuos manes qui mihi Numen erunt.

7 *In eo tempore non pudet te, &c.* | Mallem cum Pighio legere, *non pudebit*. Vel cum Salmasio, *ne pudeas*.

8 *Eorum Deum preces expetere.* | Deum, pro Deorum. Pro preces sunt qui pace legi velint; quod fateor me minus capere.

I N D E X OMNIUM VERBORUM

QUÆ IN VITA

Excellentium Imperatorum

A

CORNELIO NEPOTE
CONSCRIPTA CONTINENTUR.

*Prior numerus paginam, alter verò, vel alii ad proximam
usque lineolam, paginæ lineam vel lineas significant.*

A.

A. 4. 7. 19 | 5. 16 |
6. 3 | & alibi
quàm plurimis
in locis.
ab. 2. 10 | 5. 15 | 9. 14 |
10. 16 | & alibi quàm
plur.
abalienaret. 90. 20
abalienarunt. 120. 15
abalienata. 121. 1
abdedit. 39. 12
abductum. 49. 14
aberat. 54. 4 | 62. 26, 27 |
69. 23 | 98. 5
aberrant. 78. 5
abesse. 70. 3 | 72. 4
abesset. 5. 9 | 16. 12 | 38.
15 | 75. 1 | 92. 10 | 155.
6
abest. 7. 3 | 130. 3
abfuit. 46. 7 | 92. 27 | 111.
14 | 149. 12

abhorre. 6. 10
abhorrent. 151. 12
abjectis. 63. 15
abjecto. 146. 7
abjicit. 132. 11
abit. 43. 3
abreptos. 7. 1
abripiebat. 69. 23
abrogarent. 38. 5
abrogatum. 81. 20
abscefferunt. 83. 13
abscessissent. 60. 1
absens. 16. 6 | 34. 20 | 36.
11 | 74. 12, 19 | 123.
13 | 129. 4 | 142. 8 | 146.
9 | 155. 16
absente. 66. 8 | 102. 5
absentem. 16. 5 | 34. 23,
24 | 150. 4
absentes. 100. 24 | 150. 6
absenti. 38. 5
absentium. 92. 2
absolutus. 9. 24 | 31. 14 |
60. 12
absolvitur. 23. 7

abstinentia. 78. 15
abstinentiâ. 19. 9 | 21. 6
abstinentiæ. 79. 10 | 94. 11
abstinuisset. 156. 27
abstrahebatur. 69. 24
abstulerunt. 39. 14
abundans. 103. 28
abundaret. 101. 2
ac. 6. 14 | & alibi plur.
ac, quàm. 33. 15 | 51. 1
101. 17.
ac, relar. ad aliter. 120.
10
ac, ut. 130. 26
Acarnanam. 11. 1
accedere. 101. 3
accederent. 6. 6
accedit. 2. 17
accefferant. 77. 12
accefferunt. 7. 2 | 114. 24
accessio. 251. 13
accessisse. 156. 10
accessisset. 4. 3
accessit. 9. 12 | 13. 8 | 15.
11 | 46. 1 | 47. 22 | 86.
21 |

INDEX VOCABULORUM. ii

21 | 27. 4 | 131. 10 | 144.
 14
 accessum 7. 13
 accessaret 156. 24
 accessat. 73. 13
 accesset. 156. 9
 accesserant. 67. 13 | 152.
 31
 accessisse 37. 1
 accessisset 70. 21 | 132. 2
 accessit. 3. 6 | 33. 23 | 37.
 28 | 42. 11 | 66. 8 | 69.
 26 | 88. 17 | 93. 8 | 106.
 7 | 134. 3. 16 | 155. 13
 accesserat. 9. 23 | 48. 29 |
 92. 14 | 143. 3 | 148. 28,
 31 | 151. 15
 accepit. 141. 23
 accepisse. 83. 19
 accepissem, approbassem.
 124. 12
 accepisset 24. 10 | 64. 11 |
 71. 7
 accepit. 54. 18 | 64. 13 |
 73. 16 | 74. 11 | 95. 12 |
 122. 2 | 143. 21 | 144.
 17
 accenta 120. 8
 acceptam. 61. 1 | 140. 2
 acceptum. 103. 8
 acceptum, probatum. 130.
 17
 accenturos. 46. 15
 accipere. 78. 24 | 79. 6 |
 108. 5
 acciperet. 78. 11 | 140. 8
 acciperetur 112. 23
 accipiebat. 37. 11
 accredidit. 69. 8
 accrescere. 156. 10
 accubanti. 87. 4
 accubasset. 95. 2, 4
 accurate. 32. 3 | 155. 17
 accuratissimè. 32. 8
 accuratius. 40. 7
 accusabantur. 82. 10
 accusandi. 47. 19
 accusantur. 66. 19
 accusarat. 32. 9
 accusarent. 16. 5 | 31. 13
 accusaretur. 34. 20 | 44.
 17
 accusator. 32. 13.
 accusatus. 9. 20 | 23. 7 |
 31. 13
 accusatus est. 9. 29
 accusatus esset. 110. 1
 accusavit. 144. 15
 Accen. n. p. urbis. 70. 12

acer. 66. 17
 acerba. 29. 6.
 acerbior. 102. 3.
 acerbitate. 54. 27
 acerbiter. 27. 15 | 37.
 11
 acerrimè. 130. 8
 acerrimi. 35. 20
 acerrimo. 100. 3
 acerrimum. 105. 18
 Acheronte, morie. 57. 6
 acie. 8. 4 | 82. 22 | 83. 11 |
 100. 16 | 103. 8 | 129. 9 |
 130. 4 | 133. 13
 acieque. 7. 11
 aciem. 8. 11 | 99. 24
 Acium. 70. 27
 acquiescere. 75. 4
 acquievit, obiit. 134. 28
 acris. 100. 11 | 133. 27
 d'ap'p'p'p'. 151. 8
 acta, maris ripa. 95. 1
 acta, particip. 143. 8
 actorem. 142. 10
 actumini. 41. 18
 actus, adj. 72. 5
 acutus. 55. 18
 ad. 2. 19 | 6. 6, 13, 24 | &
 alibi quàm plur.
 ad, prope. 124. 14
 ad, apud. 131. 4 | 132. 2,
 16 | 145. 2
 ad, pro. 133. 1
 ad, usque. 60. 10 | 143.
 18
 ad, usque ad. 147. 29 |
 153. 21 | 155. 26
 adamavit. 51. 13
 ad cubabant, 95. 9
 addi. 142. 23
 addidit. 138. 13
 addubitat. 49. 16
 adducebantur. 53. 10
 adducebat. 78. 12
 adducerent. 124. 4
 adduceret. 102. 8
 adductus. 51. 17
 adducuntur. 71. 23
 adducti. 106. 17
 addunt. 12. 91
 adduxit. 59. 7 | 124. 14
 adempta. 79. 5
 adeo. 6. 10 | 14. 1 | 18. 6 |
 19. 9 | & alibi.
 adeoque. 8. 14
 adeo ut. 10. 15 | 56. 17 |
 155. 17
 adepti. 62. 2, 9
 adeptus. 17. 25

adeptus est. 59. 12 | 116. 3
 aderant. 23. 15
 aderat. 50. 13
 adferebat. 94. 19
 adficerentur. 44. 14
 adfuisset. 46. 10
 adfuit. 87. 19 | 119. 4
 adfuturus. 104. 10
 adhibendam. 24. 18
 adhibendus. 79. 11
 adhibere. 104. 11
 adhiberetur. 15. 13
 adhibetur, admittitur. 2.
 15
 adhibuerim. 156. 13
 adhibuit. 81. 14
 adhuc. 8. 15
 adjacent. 65. 5
 adiisse. 115. 6
 adiit. 15. 19 | 124. 7
 adipisceretur. 102. 1
 adire. 15. 5 | 67. 5
 adit. 55. 19
 aditum, subst. 23. 15
 aditus, subst. 10. 11
 Adimantus, n. p. hominis.
 37. 23
 ad iungebat. 132. 20
 adjungi. 39. 24
 adiunctam. 54. 9
 adiunctis. 93. 22
 adiunxerant. 36. 20
 adiunxerat. 98. 10
 adiunxero. 84. 4
 adiunxit. 65. 3
 adiunxit, addidit. 124. 8
 adiutum, supinum. 113. 9
 adjutus est. 4. 15
 adjutusque. 108. 18
 adjuti fuerant. 112. 21
 adjutor. 62. 7
 adjutore. 48. 16
 adiutum, supinum. 62. 5,
 13
 adjuvante. 22. 26
 adjuvantibus. 39. 26
 adjuvari. 105. 10
 adjuverant. 9. 7
 adjuvit. 147. 4
 Admetum, n. p. hominis.
 16. 10
 administrabantur. 51. 1
 administrabatur. 138. 9
 administranda. 79. 18
 administrandæ. 34. 27
 administrando. 51. 2
 administrare. 103. 3
 administrarunt. 48. 18
 administrata. 46. 8
 admi-

administravit. 62. 3 | 100.

26

admirabile. 33. 25 | 94. 7

admirabuntur. 1. 9

admiranda. 139. 16

admirandum. 77. 15

admirans. 18. 4

admirantur. 33. 5

admirarentur. 42. 5 | 106.

15

admirari. 80. 17 | 94. 21

admirati. 51. 5

admirationem. 60. 4

admiratus est. 51. 13

admississet. 152. 9

admisit. 112. 11

admisso. 80. 18

admittebatur. 30. 14

admitti. 69. 10 | 106. 25

admittitur. 47. 23 | 97. 10

admodum. 26. 1 | 116. 1 |

119. 1

admonere. 25. 5

admonerent. 108. 5

admonitu. 155. 15

adolescens. 71. 6 | 76. 17 |

121. 9 | 145. 15 | 152.

18

adolescens. 142. 18 | 143.

2

adolescenti. 51. 10 | 149.

6 | 152. 19

adolescentem. 141. 13

adolescentes. 56. 12

adolescentiâ. 33. 11 | 138.

15 | 139. 7

adolescentiæ. 10. 15 | 26. 1

adolescentuli. 86. 4 | 93.

15

adolescentulis. 2. 5

adolescentulo. 97. 6 | 141.

18

adolescentulos. 93. 21

adolescentulum. 78. 18

adolescentulus. 24. 8 | 66

30 | 119. 1 | 136. 1 | 141.

5

adoptavit. 143. 20

adoriri. 91. 23 | 104. 26

adoriuntur. 71. 25 | 133.

24

adorus. 48. 23

adorus est. 31. 7

adorta. 54. 15

adorti. 44. 1

Adrumeri. n. p. 130. 6

Adrumetum. n. p. 130. 2

adscitâ. 142. 7

adscitum, adjunctum. 142.

21

adsimulatâ. 104. 20

adventare. 99. 14

adventaret. 9. 17

adventu. 7. 19 | 12. 2 | 27.

19 | 66. 7 | 93. 15 | 95.

7 | 103. 29 | 104. 21,

24 | 111. 9

adventus. 70. 4 | 78. 21

adventum. 119. 3 | 147.

22

advenisset. 36. 25

adversâ. 49. 2 | 88. 3

adversam. 111. 11

adversariæ. 85. 4 | 109.

19

adversarii. 54. 6 | 71. 19 |

82. 14

adversariis. 99. 10 | 103.

22 | 120. 8 | 146. 17

adversario. 55. 4

adversariorum. 5. 2 | 13.

3 | 29. 11 | 54. 4 | 71.

11 | 73. 7. 14 | 81. 19 |

86. 7 | 91. 20 | 92. 27.

29 | 103. 23 | 104. 17 |

131. 24 | 133. 16

adversarios. 13. 17 | 55.

23. 26 | 73. 11. 93. 1 |

103. 28 | 104. 25 | 133.

27 | 134. 2

adversarium. 79. 18

adversarius. 66. 18 | 72.

16

adversas. 36. 25

adversatus. 113. 2

adversis. 39. 1 | 70. 21

adversos. 70. 22

adversum. 4. 8 | 75. 9

adversum, *prop.* 13. 5 |

62. 16 | 102. 14 | 142.

25

adversus, *prop.* 7. 15 | 17.

18 | 30. 24 | *& alibi.*

adversus, *adverb.* 85. 11 |

92. 15

adulatus. 146. 9

adulterii. 80. 1

advocatâ. 37. 12

adem, *templum.* 25. 6 | 56.

1

ædēs, *templum.* 155. 13

ædis. 25. 8, 12

ædium. 2. 14, 16 | 53. 14

ædificandas. 21. 1

ædificantes. 14. 24

ædificarat. 134. 14

ædificaretur. 11. 19

ædificator. 159. 10

ædificii. 41. 4 | 134. 15, 19

ædificio. 150. 13

ædilis. 137. 8

Ægates. n. p. 119. 9

æger. 9. 21 | 52. 1

Ægis, *arbs.* 117. 4

Ægos, *fluv.* 30. 8 | 38. 14 |

46. 11

Ægypto. 62. 4 | 70. 21 |

95. 16

Ægyptum. 69. 18 | 95. 11,

18 | 99. 11

Ægyptiæ. 62. 13

Ægyptii. 23. 14

Ægyptiis. 62. 11, 17

Ægyptio. 59. 13

Ægyptios. 62. 9

Ægyptium. 69. 13

Æmilio, n. p. 135. 2

Æmiliorum. 154. 2

Æmilius. 127. 9

æmulari. 80. 2

æmulatio. 144. 4 | 151.

21

æneas. 132. 10

æneis. 37. 9 | 58. 13 | 81.

9

Æolide, *regio.* 5. 10

æqualem. 147. 27 | 155.

5

æquales. 140. 9

æquali. 145. 15

æqualibus, *æquantis.* 76.

17 | 152. 19

æqualis. 19. 6 | 149. 15

æquam. 141. 21

æquē. 59. 2 | 101. 16 | 117.

3

æquitate. 4. 16 | 20. 18

æquitatem. 45. 8

æquitatis. 20. 17

æquiparare. 41. 17

æquipararet. 14. 20

æquo. 54. 23 | 55. 11 |

141. 1

æquum. 8. 8 | 15. 12 | 44.

4

ærario. 21. 9 | 130. 28

ærarium. 21. 4 | 145. 17

æris. 151. 4

æs, *pecunia.* 141. 24

æstate. 48. 14

æstimamus. 138. 1

æstimata. 9. 26 | 137. 5

æstimatam. 26. 6

æstimatur. 66. 20

ætas. 67. 8 | 96. 5 | 140.

5

etate. 3. 4 | 17. 14 | 114.

9 |

9 | 124 22
 ætatem 110 5 | 138 15 |
 147 29 | 149 22 | 153
 21
 ætati 152 21
 ætatis 32 18 | 41 10 | 58
 2 | 110 7 | 145 1
 Æoliam 49 9
 affabilis 33 2
 affecerunt 131 14
 affectabat 150 27
 affectus 118 4
 afferre 152 17
 afferret 141 16
 afferrent 5 15
 afficeret 91 6
 affici 92 21
 afficitur, affligitur, 127 2
 affinem 112 3
 affinitate 22 24
 affinitatem 50 11 | 141
 6 | 143 25 | 149 8 | 154
 16
 affirmabat 13 15
 afflictis 46 16 | 148 25
 affluentem 150 27
 affluentius 151 16
 affuit 97 16 | 142 7
 Africā 118 15 | 121 3 |
 130 10 | 137 10
 Africæ 121 2
 Africam 31 10 | 113 6 |
 120 16 | 122 6 | 125
 6 | 131 10
 Africano 137 6
 Africanas 150 2
 Africanus 138 5
 Afros 31 9
 afuturos 62 28
 Agamemnonem, n. p. 80 2
 Agamemnonis 79 29
 agebat 109 14
 agebat, movebat, 69 4
 agellus 108 8
 agendam 153 11
 agendi 51 23
 agendo 131 18
 agendum 40 7
 agere 38 20 | 114 18 |
 115 3 | 152 10
 agerent 130 14
 agerentur, fierent, 45 13 |
 55 31
 ageret 155 17
 ageretur 68 21 | 71 25
 Agestilai 89 12
 Agestilao 61 4 | 62 12 |
 64 9 | 89 14 | 92 26
 Agestilaum 47 3 8 10 |

95 9
 Agestilaus 61 7 | 62 11
 14 | 90 1 17 29 | 91 15
 30 | 93 17 26 | 116 1
 aggredierentur 34 23
 aggredieretur 13 20 | 69
 19
 aggredi 40 14 | 74 6
 agi 14 8 | 17 22 | 34 20 |
 114 21 | 152 12
 Agis, n. p. 89 12
 agitandi 101 9
 agitarer, vulverer, 119 13
 agitari 56 10
 agmen 74 1
 Agnonide, n. p. 110 1
 agnorat 89 13
 agnosceret 69 7
 agresti 69 2 | 86 13
 agri 45 6
 agricola 139 2
 Agrippa, n. p. 149 5 | 156
 23
 Agrippā 154 22
 Agrippam 156 10
 agro 23 18 | 64 11 | 88
 20 | 128 7
 agros 24 2 | 27 18
 aiebat 13 13
 ait 11 11 | 17 15 | 18
 19 | 55 19 | 68 13 | 75
 7 | 104 11 | 105 26
 alacrior 23 5
 alæ, corna, 97 15 | 106
 33
 Alcibiade 38 27 | 42 15
 Alcibiadem 34 5 | 40 4
 9 11
 Alcibiades 36 7 16 | 38
 19 | 39 2 10 20 | 40
 13 | 41 6
 Alcibiadi 35 19 24 | 37
 20
 Alcmæonem, n. p. 80 13
 alere 156 17
 alerentur 21 9
 alet 108 8
 Alexander 98 3 7 | 117
 3
 Alexandri 98 15 | 99 5 |
 101 24 | 102 1 7 16
 20 | 103 3 11 | 106 33 |
 107 5 | 117 18
 Alexandria 118 10
 Alexandro 88 7 | 98 1 |
 100 18
 Alexandrum 88 9 14 |
 97 13 | 106 32 | 107
 1

ali, verbum, 108 10
 alia 9 30 | 50 6 | 76 7 |
 124 4
 aliā 141 26 | 142 7 | 154
 18 | 156 1
 alias 91 10
 aliās, adverb. 101 19 | 134
 1
 alicui 55 21
 alienam 62 25
 alienarum 118 10 | 123
 10
 alienatas 27 16
 alienari 35 20
 alienæ 96 7
 alienigena 102 18
 alienissimo 13 22
 alieno 84 6 | 134 25
 alienos 75 13
 alienum 8 18 | 141 24
 alii 53 7 | 54 17 | 81 21 |
 102 19 | 110 7 | 131
 17 bis | 141 11 12 |
 147 19
 aliis 60 7 | 153 20
 aliō, adverb. 14 25
 alios 78 6 | 79 1 | 85 13 |
 142 15
 aliud 20 15 | 22 11 | 30
 9 | 90 17 | 91 11 | 96
 8 | 114 18 | 132 17 |
 148 13 | 151 8
 aliam 38 6
 alius 37 15
 aliqua 52 7 | 102 1 | 151
 10
 aliquam 52 18 | 146 18 |
 154 3 | 155 11
 aliquandiu 49 13 | 52 4 |
 74 31
 aliquandō 35 22 | 97 1 |
 106 27
 aliquantō 41 10 | 50 14
 aliquantum 83 16
 aliquem 28 25
 aliquid 24 10 | 103 22 |
 133 18 | 155 11
 aliquis 78 8 | 79 5
 aliquod 141 16
 aliquot 74 27 | 92 14 |
 100 9 | 128 1 6 | 135
 5 | 142 9
 aliquotiens 109 2
 aliter 2 15 | 15 28 | 33
 14 | 120 10
 allata 87 1 | 95 8 | 104
 7
 allatam 56 27
 allaturum 106 26
 N Alpes

- Alpes. *n. p.* 125.9
 Alpico. 126.11
 alter. 81.18 | 117.3
 altera. 14.13 | 87.21 | 89.7 |
 109.14
 alteram. 50.6
 alteri. 97.14
 alterius. 85.12 | 89.7
 altero. 94.38
 altero tanto. 103.26
 alterum. 32.7 | 53.1 | 87.20 |
 100.9
 alterum, *secundum*. 125.
 6
 alteruter. 53.1
 alterutram. 141.11
 altitudine. 8.6
 altitudo. 14.34
 altius. 62.24 | 101.12
 amabat. 140.5
 amantitas. 150.13
 amare. 153.8
 amarent. 152.7
 amare. 56.19
 amator. 153.14
 amatores. 2.5
 amatus est. 33.12
 amavit. 33.16
 ambitione, *apparatu*. 51.
 12
 ambitus. 144.12
 amici. 124.19
 amici. 30.22 | 35.19 | 66.31 |
 & *alibi*.
 amicior. 6.16
 amiciores. 90.24
 amicis. 5.12 | 6.19 | 11.6 |
 & *alibi*.
 amicissimus. 132.21 | 147.
 1
 amicitia. 52.5 | 118.7 | 147.
 29
 amicitia. 39.18 | 47.5 | 75.
 12 | 100.17 | 124.16 | 143.
 24
 amicitiae. 97.12 | 108.
 17
 amicitiam. 17.24 | 35.15 |
 36.2, 19 | 38.11 | &
alibi.
 amico. 68.18
 amicorum. 55.8 | 73.23 |
 77.16 | 79.5.9 | 106.9 | 149.
 13
 amicos. 150.6
 amiculo. 69.2
 amiculum. 28.26
 amicum. 17.35 | 39.24 | 52.9 |
 99.7
- amicus. 36.7 | 70.19 | 106.
 26
 amiserant. 36.15
 amissile. 149.20
 amissilent. 119.7
 amississet. 116.14
 amiserit. 14.10
 amissa. 66.5
 amissis. 44.2 | 66.14 | 101.
 6
 amissum. 37.2
 amissurum. 83.20
 amita. 68.20
 amittere. 105.8
 amitteret. 55.9
 amitti. 142.6
 amori. 45.3
 amore. 24.9 | 26.12 | 33.16 |
 42.10 | 52.17
 amorem. 113.23
 amoveri. 106.26
 Amphipolim. *n. p.* 27.8
 amphoras. 132.7
 amplecti. 98.14
 amplissima. 32.16
 amplissimae. 116.11
 amplissimum. 138.2
 amplitudine. 154.6
 amplius. 41.13 | 45.11
 amplius. 45.7 | 73.8 | 86.
 5 | 95.3 | 106.27 | 120.
 20 | 124.9 | 151.3 | 154.
 8
 amplo. 100.18
 Amynta. *n. p.* 60.9
 Amyntae. 60.7 | 97.5 | 117.
 2
 an. 7.10 | 42.8 | 47.24 | 49.16 |
 150.5
 an, *ninthm*. 111.5
 an, *vel*. 144.3 | 152.7
 anagnostae. 150.18
 anagnosten. 151.9
 anchoris. 17.9
 ancipiti. 13.4
 ancipitibus. 72.16
 Andocidis, *n. p.* 33.24 |
 34.1
 anfractum. 103.27 | 104.
 27
 angustias. 12.19
 angustias. 73.12 | 81.11 |
 120.22 | 128.8
 angusto. 14.1
 Anicia, *n. p.* 141.7
 anima. 100.9
 animam. 25.14
 animam, *vitam*. 83.20 | 123.
 9
- animadversa. 66.25
 animadversum. 93.18
 animadvertibat. 38.25 | 92.
 2
 animadvertere. 80.11
 animadvertenter. 7.19
 animadverteret. 20.4 | 80.18 |
 83.18
 animadvertisse. 75.7 | 93.
 21
 animadvertisset. 16.9
 animadvertit. 73.21 | 74.4 |
 88.15 | 138.12
 animatas. 27.15
 animi. 18.4 | 33.4 | 42.10 | &
alibi.
 animis. 43.21 | 60.11 | 141.
 11
 animo. 28.29 | 53.22 |
 54.23 | 55.11 | & *a-*
libi.
 animos, *affectu*. 123.11
 animo, *odio*. 132.17
 animos. 55.22
 animum. 7.13 | 35.25
 annali. 135.1
 anniculam. 155.1
 annis. 9.31 | 80.3 | 117.
 15 | 121.4 | 125.3 | 156.
 3
 anno. 20.10 | 29.9 | 92.8 |
 106.31 | 122.7 | 128.2 |
 130.23 | 131.1, 8 | 134.
 28
 annorum. 20.2, 9 | 28.6 |
 53.20, 23 | 94.21 | 106.
 30 | 121.8 | 137.1 | 153.
 3
 annos. 10.4 | 14.6 | 57.
 9 | 97.13, 14 | 106.16,
 31 | 111.8 | 113.7 | 117.
 14 | 124.9 | 138.14 |
 143.4 | 145.1 | 149.16 | 155.
 25
 annui. 130.25
 annulum. 98.3
 annum. 18.2 | 21.10 | 28.
 10 | 57.9 | 108.11
 ante. 20.21 | 33.24 | 58.8 | &
alibi.
 ante, *adv.* 9.31 | 11.26 | 29.
 6 | & *alibi*.
 ante, *supra*. 142.15 | 154.
 17
 antea. 30.3 | 37.8 | 124.
 5 | 126.3
 anteaclarum. 44.17
 antecedebar, *superabat*. 125.
 4

antecedere 98 6
 antecederet 39 18
 antecesserunt *n. p.* 117 2
 antecessisse 42 2 | 45 11
 antecessit 77 1
 anteferatur 10 15
 anteferrent 79 22
 anteibat 63 7
 anteiret 42 14
 antelatum 114 6
 antelatus est 90 3
 anteponeretur 58 4
 anteponi 97 1
 anteponiuntur 76 8
 anteposuerit 76 18
 antulerit 111 14
 antulit. 92 16
 Antigenes, *n. p.* 102 16
 Antigoni, *n. p.* 101. 19, 22 |
 104 15 | 106 2
 Antigono 100 22 | 103 7 |
 105 5 | 106 29
 Antigonum 102 13
 Antigonus, 101. 1 | 103 21 |
 104. 9, 23 | 105. 8, 15 |
 106 13 | 107. 8 bis | 118.
 2, 3
 Antiochi, *n. p.* 131 11
 Antiocho 132 1
 Antiochum 131. 4, 16
 Antiochus 123 15 | 131
 18
 Antipater, *n. p.* 98 6 | 99
 14
 Antipatro 108 14
 Antipatrum 100. 15, 23
 antiquitate 3. 3 | 142 14
 antiquitatis 153 14
 antiquitatis 150 14
 antiquo 68 12
 antistaret 19 8
 antistites 31 10
 Antonii, *n. p.* 150 3
 Antonio 146 10 | 155
 16
 Antonium 147 2, 15 | 155
 22
 Antonius 146. 4, 15 | 147.
 20, 30 | 149 10
 Apenninum, *n. p.* 127 1
 aperire 147 13
 aperiret 24 7 | 87 1
 aperiretur 56 4
 aperit 17 7 | 24 27
 apertum 24 4 | 47. 10.
 16
 aperturi 55 14
 aperuerunt 107 7
 aperuisse 54 26

aperuisset 39 27
 aperui. 68 3
 Apollinem *p.* 3 13
 Apollini 22 10
 Apollinis 12 7
 Apollocrates 54 11
 apparabat 98 12
 apparando 130 8
 appararetur 33 22
 apparatu 23 13
 apparatum 101 19
 apparavit 91 3
 appareat 84 14 | 152 29
 apparebat 105 11
 apparere 67 15 | 134 19
 appareret 34 1 | 142 21 | 148
 8
 apparet 29 9
 apparuerit 93 13
 apparuisset 106 32
 apparuit 81 4
 appellabatur 97 15
 appellanda 146 13
 appellant 72 22
 appellantur 58 10
 appellaretur 20 8
 appellarunt 44 18
 appellasse 139 10
 appellatur 2 17 | 101 7 |
 115 14 | 126 1 | 142
 2
 appellati 59 17 | 107 2
 appellatum 92 25
 appellatus 10 5 | 20 1 |
 107 3 | 108. 1 | 145
 20
 appetere 22 17
 Appiam 157 4
 applicarent 20 24
 apportavit 39 14
 appositus 53 13
 apprimere 150 21
 appropinquabat 101 21
 appropinquare 104 7
 appropinquarent 66 8
 appropinquasset 60 1
 appulsus 6 24
 appulisset 45 14
 Aprilis 157 1
 aptissimus 152 21
 aptum 50 7
 aptus 32 20
 apud 2. 10, 12 | 8 22 | 10
 11 | & *alibi plur.*
 apud, *in.* 130 20
 apud, *prope.* 17. 21 | 20.
 12, 14 | 22. 1, 9 | & *a-*
libi.
 apud, *super.* 124 15

Apuliam 127 8
 aque 103 25
 Aquilone 4 7
 ara 24. 21, 25
 aræ 65 9
 aram 24 24 | 124 14
 aras 92 18
 arbitrabantur 48 18 | 93 24 |
 95 15
 arbitrabatur 8 11 | 77 18 |
 133 1 | 152 8
 arbitramur 151 9
 arbitrans 39 11
 arbitraretur 67 3 | 88 6
 arbitrari 37 4
 arbitrati 66 10 | 145 19
 arbitratus est. 74 22
 arbitrentur 75 3
 arbitrio 21 3 | 37 22 | 47
 7 | 119 10 | 134 25
 arbitrium 48 11
 arbores 8 5
 arborum 8 7
 Arcadas 80 11
 Arcadia 40 19
 Arcadium 80 6
 arce 13 9 | 83 31 | 87
 10
 arcem 12 10 | 54 9 | 85 2
 7 | 123 18
 arcefferet 51 10
 arcefferet, *accires.* 52 6
 arcessiri 156 11
 arcessivit 113 12
 Archia, *n. p.* 87. 2
 Archia 87 2
 Ardeatinum 151 19
 Areten, *n. p.* 50. 4, 6 | 53
 7 | 55 28
 argenti 78 24
 argento 132 8
 argentum 79 1
 Argilio, *n. p.* 24 23 | 25
 3
 Argilium 24 24
 Argilius 24 8
 Argis, *n. p.* 16 7
 Argivis, *n. p.* 80 7
 Argivos 80. 11, 13
 Argos 16 2 | 117 6
 arguebant 38 1
 argui 24 5
 Ariobarzane, *n. p.* 68 21 |
 71 1
 Ariobarzani 64 8
 Ariobarzani 74 9
 Aristidem, *n. p.* 20 7
 Aristides 19 9 | 20 6
 Aristidis 20 23
 N 2

- Aristomachen, *n. p.* 50 2 |
 55 28
 arma 38 18 | 44 7 | 58
 8 | 70 6 | 87 8 | 92 15 |
 99 25 | 106 8 | 109 12 |
 120 7 | 124 1 | 133 33 |
 143 1
 armarentur 91 3
 armat 55 25
 armatis 56 9 | 103 12
 armatorum 7 19 | 120
 21
 armatos 134 18
 armaturæ 73 4
 armatus 109 11
 armavit 132 18
 Armeniorum, *n. p.* 72 23
 armillis 69 1
 armis 3 14 | 44 2 | 68
 17 | 77 9 | 120 5 | 122
 5 | 133 3
 armorum 91 2
 arripuerat 139 4
 arripuit 16 13 | 40 21
 Artabano, *n. p.* 116 16
 Artabazum, *n. p.* 23 2 |
 24 10
 Artaphernem, *n. p.* 6 21
 Artaxerxe, *n. p.* 18 10 |
 47 3 | 62 10
 Artaxerxem 17 16 | 67
 17 | 86 7
 Artaxerxes 59 13 | 70 10 |
 72 9 | 116 8
 arte 8 4
 Artemisio, *n. p.* 13 5
 Artemisium 12 18
 artes 50 7
 artibus 77 2 | 150 1
 artifices 62 1 | 150 20
 aruspices 112 3
 arx 28 1
 ascenderat 108 19
 ascenderet 79 9
 ascendit 17 3 | 35 1
 Asia 14 13
 Asiæ 5 6 | 30 19 | 90 6 |
 91 20 | 134 3 | 135 6
 Asiæ 36 18 | 99 9
 Asiam 5 12 | 6 3 18 | 7
 1 | 17 13 20 | 18 11 |
 37 24 | 39 17 | 40 3 |
 47 4 10 | 90 5 9 | 92
 7 | 101 25 | 103 11 |
 131 23 | 144 20
 aspectu 60 4
 Aspendiorum *n. p.* 73 2
 aspergebatur 34 12
 asperitatem 143 17
 aspernaretur 26 17
 aspexit 112 11
 aspicere 82 22 | 112 5
 aspiciebant 63 8
 Aspim, *n. p.* 69 19 | 70 15
 Aspis, *n. p.* 69 20 | 70 2
 5 7
 asportant 12 10
 asportaret 132 14
 asseclam 144 22
 assiduus 122 10
 Astu, *Athenas*, 13 8 | 37
 12
 at 2 4 | 12 16 | 13 7 | &
 alibi plur.
 at, *contra* 79 30
 Athamarias, *n. patronym.*
 65 4
 Athenæ 48 24 | 109 10
 Athenarum 28 1 | 48 27
 Athenas 6 14 | 8 23 | 9
 19 | 13 5 | 14 30 | 15 15
 18 28 | 16 4 | 21 5 | 35
 16 | 36 22 | 39 21 | 43
 9 | 62 16 19 | 66 15 |
 67 3 | 79 7 | 85 16 |
 110 3 | 141 13
 Athenasque 85 10
 Atheniensem 60 17 | 75
 9
 Athenienses 3 6 | 7 4 | 8
 2 13 22 | 9 5 30 | 11
 22 | 12 3 | 14 18 24
 26 | 15 20 | 16 10 | 20
 26 | 28 7 18 | 29 8 |
 30 2 21 | 33 20 | 41
 14 | 46 14 | 47 12 | 62
 8 10 17 | 63 6 | 64 5 |
 65 7 16 | 91 24 | 92
 10 | 111 1
 Atheniensibus 4 19 | 6 22 |
 7 17 | 16 16 | 26 12 |
 28 9 | 38 18 | 39 10 |
 47 2 | 49 9 | 59 14 |
 61 10 | 62 6 | 65 6 |
 80 19 | 141 17
 Atheniensis 55 17
 Atheniensium 2 2 | 4 4 |
 5 4 | 12 18 | 14 20 | 15
 4 | 17 5 | 20 14 23 | 26
 4 | 27 8 | 28 5 | 30 6
 11 | 34 14 | 35 17 | 36
 3 | 38 14 19 | 39 6 |
 40 3 | 46 11 | 59 4 |
 62 4 | 63 14 | 65 3 |
 67 8 | 80 8 | 109 6 |
 110 13 | 143 6 12
 Athenis 4 8 | 21 11 | 33
 23 | 40 5 | 41 13 | 52
 6 | 62 27 | 63 4 | 66
 30 | 86 11 | 87 2 | 109
 13 | 142 2 19 | 143 3 |
 149 16
 Athletæ 61 11
 Athletarum 77 6
 atque 1 8 | 2 10 14 | 4
 16 | & alibi plur.
 atque, *quàm* 14 25
 attendisset 35 25
 Atticæ, *n. p.* 19 4 | 35 15 |
 43 14
 Atticam 7 2
 Attice *n. p. hom.* 1 1
 Attici 139 19 | 143 22 |
 145 7 | 147 27 | 148 1 |
 149 18 | 153 1 | 155
 15
 Attici, *adjekt.* 80 17
 Atticis 44 10 | 65 8
 Attico 147 8 | 150 6 |
 154 11 22
 Atticorum 43 15 | 80 10
 Atticum 147 21 | 152 26 |
 155 18
 Atticus 134 29 | 140 1 |
 145 20 | 148 6 20 | 148
 6
 attigerat 54 2
 attigero 84 13
 attigit 44 6 | 154 4
 attingere 101 13 | 115
 17
 attulerant 95 10
 attulerit 58 7
 attulisse 25 12
 attulisset 79 3
 attulit 112 5
 avarè 31 24
 avaritiam 32 8 | 152 5
 avarus 117 10
 aucta est 52 4
 auctæ 43 23
 aucto 93 23
 Auctorem, *consiliar.* 145
 19
 auctus 108 18
 audacissimos 56 13
 audacius 83 11
 audax 30 4
 auderent 13 10 | 40 15 |
 85 11
 auderet 72 10 | 106 14
 auderi 7 15
 audiendi, *particip.* 51 11
 audiendi, *gerund.* 55 10 |
 77 18
 audiens, *obsequens* 68 14 |
 9 2 2

audiente 109 7
 audientes, *obsequentes*, 29
 11 | 59 6
 audierim 153 2
 audierit 114 11
 audierunt 14 30
 audire 99 22
 audiret 114 17
 audiri 24 22
 audisset 15 10 | 46 16
 audit 71 4
 audita 13 22 | 17 3
 auditum 104 25 | 151 5
 audiverimus 19 10
 audivit 16 7 | 24 23 | 35
 6 | 53 6 | 70 6 | 71 14 |
 83 21
 averterunt 35 17
 augere 149 11
 augeri 49 5 | 64 11 | 108
 10
 augetur 146 14
 Auli, *n. p.* 152 13
 Aulicorum 70 17
 Aulum 148 19
 avocas 79 24
 aurea 130 15
 auream 102 21
 Aurelium, *n. p.* 130 12
 aures 6 13 | 86 19
 aureis 37 9 | 69 1 | 88
 19
 aureum 22 8
 auri 78 23
 auribus 112 23
 auro 132 8
 ausi 5 3 | 13 2 | 95 24
 ausus 61 8 | 82 22 | 83
 8 | 111 2 | 129 1 | 134
 10
 aut 1 4 | 2 13 | 30 14 |
& abibi plur.
 autem 4 26 | 6 18 | 7 8 |
& alibi plur.
 autem, *sed* 55 4 | 66 28 |
& alibi plur.
 autem, *vero* 97 15
autemque 114 22
 Autophradatem, *n. p. homi-*
nis 72 11
 Autophradates, *n. p.* 68 7 |
 72 19 | 73 13 18
 autorem 18 19
 autores 87 11
 autoritas 10 11 | 66 5
 autoritate 8 2 | 27 6 | 33
 19 | 48 7 | 52 12, 17 |
 63 7
 autoritatem 32 4 | 49 6

autoritati 66 11
 avunculi 157 5
 avunculo 150 12
 avunculum 143 15
 avus 66 25
 auxerat 50 10
 auxerim 156 19
 auxilia 120 17
 auxilio 6 23 | 7 8 17 |
 22 12 | 44 10 | 64 10 |
 81 5 | 111 7 | 148 14
 auxilium 75 | 148 8
 auxit 64 1 | 141 25

B.

Babylone 98 1 | 117 3
 Bagoam, *n. p.* 40 11
 Balbum, *n. p.* 156 11
 barbaque 68 28
 barbari 41 1 | 95 14
 barbaris 15 24 | 45 14
 barbarisque 111 3
 barbaro 48 19
 barbarorum 4 11 | 14 22 |
 20 15 | 22 16 | 67 12
 38 10 | 48 5 | 67 11 |
 72 21
 barbaros 9 6 | 12 15 | 20
 24 | 22 9 | 49 7 | 92
 18 | 93 5 | 99 23
 barbarus 13 22 | 14 4 |
 90 25
 beatissimi 95 6
 bella 62 3 | 64 7 | 99 4 |
 135 7 | 139 13
 bellandi 121 6 | 123 15
 bellare 14 7 | 17 18 | 83
 4 | 128 11
 bellatum 47 4
 bellavit 113 2 | 117 6
 belli 11 22 | 25 13 | 30
 6 | 37 22 | *& alibi.*
 bellica 91 26
 bellicosas 132 20
 bellicosissimas 122 4
 bellicosum 113 8
 bellis 135 4
 bello 9 7 | 11 15 16 | 14
 16 | *& alibi plur.*
 bellorum 139 14
 bellum 5 7 | 11 24 | 13
 19 | 16 9 | *& alibi pl.*
 bellumque 68 22
 benè 3 5 | 27 15 | 28 25 |
 34 27 | 45 4 | 54 24 |
 102 12 | 108 15 | 127
 3 | 150 11
 beneficia 148 30

beneficii 74 19
 beneficio 142 6
 benevolentia 54 3 | 144
 3, 7
 benevolentiam 37 10 | 79
 16 | 143 18 | 155 20
 benignitatis 173 21
 bestiam 69 5
 biduo 130 2
 biduum 156 27
 bini 130 25
 bis 15 24 | 44 1
 Bithyni, *n. p.* 133 23
 Bithyniam 134 8
 blandus 33 2
 Batio, *n. p.* 135 2 3
 Berothi 41 17 | 47 12 | 83
 16 | 92 10
 Berothi 61 3
 Berothorum 82 21
 Berothos 83 21 | 91 24
 bona 17 19 | 33 10 | 37
 16 | 43 11 | 44 14 | 50
 7 | 55 5 | 77 12 | 131
 6 | 149 17
 bonam 92 5
 bonarum 95 14
 boni 43 24 | 150 21
 bonis 157 3
 bonis, *facultatibus*, 35 6
 bonitas 146 14
 bonitate 10 7 | 156 2
 bonitatem 114 23
 bonitatis 147 27
 bono 14 17 | 43 1 | 93
 19
 bones 15 13
 bonum 17 25 | 150 11
 bonus 60 6 | 108 1 | 150
 8
 Boreà 4 25
 Bornos, *n. p.* 38 8
 brevi, *adject.* 4 11 | 11
 12 | 97 5
 brevi, *adverb.* 13 20
 brevibus 58 9
 brevior 103 24
 brevitatè 79 16
 breviter 154 9
 Bruti, *n. p.* 145 20 | 147
 22 | 148 18 26 | 153
 20
 Bruto 145 14 | 146 7 |
 147 2 | 152 19
 Brutos 145 13
 Brutus 145 23 | 146 4
 Byzantii, *n. p.* 22 22
 Byzantio 22 18
 Byzantios 61 4
 N 3 3/249

Byzantium 36 19
Byziam, *n. p.* 38 8.

C.

CAdmæa, *n. p.* 85 3.
Cadmæa 87 11
Cadmæam 84 3
cadit 71 5 | 104 4
Caduceo 133 15
Cadusios *n. p.* 68 3
Cæcili *n. p.* 157 5
Cæcilium 143 15
Cæcilias 143 19
cæde 56 25 | 83 14
cædem 44 21
cæderentur 71 20
cædes 83 32
Cæsar *n. p.* 155 1, 35
Cæfire 145 12
Cæsarem 154 20 | 155 22
Cæfari 145 8 | 149 6
Cæfariis 145 17 | 149 7
Cæfarianum 144 27
cætera 95 13 | 113 19 | 132 24
cæteræ 63 11 | 87 16
cæteram 22 25
cæteri 28 4 | 40 2 | 62 1 |
    & *alibi*
cæteria 47 16 | 48 4, 14
    & *alibi*
cætero 69 1
cæterorum 6 11
cæteros 20 8 | 75 14 | 117 1 | 123 3 | 132 19 | 148 19 | 154 6 18
cæterum 103 25
Caii *n. p.* 141 2 | 148 18
Caiō 119 9 | 137 8 | 145 20
Caium 127 4, 6 | 130 12
Caius 127 8 | 141 2
calamitas 98 8
calamitare 73 14
calamitatem 46 14 | 114 10 | 119 12 | 147 10
calamitati 71 25 | 86 18
calces 101 10
calefieri 101 10
Calidium, *n. p.* 149 20
Callæ, *n. p.* 26 19
Callias, *n. p.* 26 14.
Callicrate, *n. p.* 55 30
Callicratem 53 31
Callicrates 55. 16, 25
callida 23 11
callidam 148 23

callidè 73 12
callidissimè 11 12 | 33 2
callidissimo 128 9
callidissimus 132 4
calliditate 97 3 | 118 15
callidum 101 9 | 105 1
callidus 55 18 | 74 7
Calliphronè *n. p.* 76 15
Callistratus *n. p.* 80 8
Camissare *n. p.* 67 16
Camissaras 67 18 | 68 5
campestribus 101 17
campo 91 17 | 129 10
campum 7 3
canibus 86 12
Canium *n. p.* 147 27 | 148 4
Cannensem *n. p.* 129 9
cantare 76. 11, 14
cantasse 1 5
capere 38 1 | 39 15 | 66 16 | 105 22
caperentur 103 1
capeffendæ, *administranda.* 11 14
capi 101 5 | 144 11
capiebat 23 19 | 39 20 | 156 7
capiendum 103 22
capillo 68 28
capit 48 24 | 70 6 | 72 2 | 74 14 | 104 16, 27 | 132 6
capite 69 3
capitis, *supplicium capitis.* 9 24 | 23 71 21 | 35 6 | 60 11 | 62 18 | 83 9 | 110 24 | 109 1, 19
Capitolio *n. p.* 155 14
capitulatim 139 82
Cappadocia *n. p.* 98 9
Cappadociæ 69 20
Cappadociam 68 1 | 70 30 | 72 12 | 107 11
Cappadocum 72 23
captam 60 2 | 69 5
capræ 36 15
capti, *decepti.* 5 2
Captianorum, *n. p.* 73 3
captis 27 12 | 100 12
captivi 130 16
captivos 130 18
capris 36 20
captus 17 8 | 78 8 | 106 35 | 118 8
captus est 74 7 | 75 81
captus, *illectus* 142 18
Capuam 128 6
caput 41 2 | 84 7 | 101 12

12
Cardaces, *n. patronym.* 72 23
Care, *n. patronym.* 67 16
carebat 4 18 | 23 26 | 85 14
careret 108 6
Cares, *n. p. populi.* 4 26
Caria, *n. p. reg.* 90 26
Cariam 91 13
carior 141 4 | 144 25 | 152 22
carissimum 148 6
carissimus 141 18 | 142 16
carius 152 12
carmina 76 14
Carthagine, *n. p.* 124 10 | 130 24
Carthaginem 120 10, 16 | 125 1 | 131 2
Carthaginienfes 51 4 | 119 8 | 130 9, 12, 21
Carthaginienfibus 67 11
Carthaginienfium 113 5 | 119 3 | 122 1
Carthaginis 120 20
Carthago 120 13
caruit 78 5 | 88 4
casam 40 15
casibus 146 14
Cassander, *n. p.* 107 8 | 109 18
Cassandri 109 5
Cassandro 109 17
Cassii, *n. p.* 148 18
Cassium 145 13
Cassius 146 4
castella 38 8 | 74 13, 15
castellis 4 12 | 69 21
castello 101 16 | 134 14
castellum 43 14 | 101 6
castra 7 12 | 8 3, 15 | 39 3 | 68 9 | 71 10 | 72 2 | 73 10 | 75 8 | 101 20 | 104 21 | 106 28 | 124 12 | 128 6 | 129 10 | 133 33 | 137 4 | 145 6
castris 45 13 | 79 26 | 104 3 | 135 8 | 145 10
castrorum 104 6, 20
castrum 39 20
casu 9 14 | 83 16 | 105 22 | 134 3
casum 37 13
casus 70 22 | 114 24

VOCABULORUM.

Cataoniam, n. p. 69 19
 Catervis 61 5
 Cato, n. p. 136 1 | 138
 11
 Catonis 139 19 | 152 13
 Catulli, n. p. 149 21
 Catulus, n. p. 120 4 9
 cavendum 36 1
 cavit 149 3
 causa 9 30 | 33 3 | 70 4
 121 6
 causâ 9 24 | 24 12 | 30
 10 | 37 4 | 43 22 | 50
 *13 | 53 5 | 79 4 | 82 6 |
 138 16 | 146 5 | 147
 14
 causæ 24 25
 causam 6 22 | 8 21 | 14
 22 | 15 7 | 23 8 | 26
 3 | 30 6 | 34 26 | 38
 2 | 53 21 | 60 11 | 66
 31 | 68 14 16 | 73 8 |
 78 20 | 82 11 | 109 1 |
 14 23 | 133 21
 causas 46 3.
 ceciderat, evenerat 5 1
 ceciderunt 74 6
 cecidissent 73 8 | 92 26
 cecidisset 68 5
 cecidisti 106 5
 cecidit 23 6 | 86 10
 cecidit, periit 22 5 | 44
 8 | 88 16 | 116 6 | 137
 5
 cecinit 152 32
 cedens 20 4
 cedentes 44 4
 cedenti, excurrenti 146 8
 cedere 61 6
 cederet 62 13
 celandum 149 10
 celans 70 31 | 71 6 | 77
 17
 celari 35 24
 celaris 124 20
 celat 104 4
 celatum 49 10
 celeberrimo 57 7
 celebrante 115 15
 celebratum est 59 11 | 61
 9
 celebritate, catu 2 14
 celeri 7 8 | 56 26
 celeria 156 5
 celeritas 93 14
 celeritate 70 15 | 90 9 |
 92 8 | 97 3
 celeritatem 104 11 | 105
 2

celeriter 6 24 | 11 8 20 |
 27 1 | 55 8 | 71 28 |
 95 8 | 104 9 | 134 21 |
 140 8
 celerius 72 5
 celerius 28 7 | 87 20
 censebat 44 4
 censor 138 11
 censurâ 136 4
 Centenium, n. p. 127 6
 centies 143 21 | 151 16
 centum 8 11 | 11 19 | 45
 8 | 53 24 | 66 20 | 86
 5 | 120 20 | 146 8
 ceperant 145 6
 ceperat 22 23 | 75 11
 ceperat, conciliârat 154
 18
 ceperit 78 5
 ceperunt 7 1 | 118 1
 cepissent 93 17 | 133 10
 cepisset 22 18 | 153 22
 cepit 22 6 | 27 10 | 46
 9 | 64 5 | 65 24 | 80 3 |
 107 13 | 113 7
 cepit, conciliavit 39 18
 cerâ 96 11
 Cerauno, n. p. 118 9
 ceremoniâ 16 14
 cernens 39 15
 cerneretur 112 24
 certam 62 17
 certamen 14 28
 certâ 120 2
 certiore 14 7 | 17 21 |
 40 4 | 74 22 | 155 18
 certius 21 6
 certos 40 3 | 56 8 | 104
 16
 certum, fidum 22 27
 cesserat, exierat 146 15
 cesserunt 67 14
 cessisset 28 8
 cessit 66 11 | 119 4 | 125
 9
 Cethego, n. p. 135 3
 Chabriæ, n. p. 62 17 | 67
 8
 Chabriam 79 9
 Chabrias 61 9 | 62 3 12
 16 26 | 63 5 6
 Chalcidem, n. p. 66 21
 Chalciceus, n. p. 25 7
 Chaonas, n. patron. 65 4
 Chares, n. p. 63 2 3 | 65
 18 | 66 6
 charetem 108 19
 charissimus 42 7
 charitate 35 22 | 38 13

78 25
 Charonis, n. p. 86 15
 charus 66 30
 Chersoneſi, n. p. 4 26 | 10
 9
 Chersoneſo 4 22
 Chersoneſum 3 7 | 4 3
 10 | 6 14
 Chiliarchum 47 21
 Chium, n. p. 63 6
 chordarum 76 11
 Cibaria 104 2
 cibi 156 18
 cibo 101 11 | 156 27
 Cicero, n. p. 141 2 | 143
 22 | 144 3 | 152 22 30
 Cicerone 144 19 | 152
 20
 Ciceronem 145 10 | 147
 30.
 Ciceroni 143 8 22
 Ciceronis 147 1 21 | 154
 10
 Ciceronum 152 13
 Ciliciæ, n. p. 68 1 | 72
 13
 Ciliciam 45 13 | 69 26.
 28
 Cilicium 73 2
 Cimon, n. p. 26 3 | 27
 1
 Cimone 26 15
 Cimoni 2 2
 Cinnanis, *adj.* 141 12
 Cinnano, *adj.* 141 9
 cirex 40 15 | 92 24 | 105
 14
 cireiter 7 4 | 41 6 | 57 8 |
 73 2 | 130 3 | 138 14 |
 143 21 | 145 1
 circulum, catum 78 1
 circundatus 14 19 | 69 2
 circumdedissent 134 17
 circumfuderunt 96 1
 circumfusum 63 12
 circumirent 104 14
 circumiret 134 19
 circumiretur 13 1 | 72
 15
 circumfederetur 101 7
 circumvehens 65 1
 circumveniri 71 10
 circumventum 127 5
 circumventus 101 5
 citari, vocari 2 8
 citharizare 76 11
 citiorem 138 4
 Cizio, n. p. 28 16
 civem 11 1 | 142 5
 N 4 cives

- cives 2 3 | 7 1 | 32 1 |
 43 9 | 44 4 | 64 11 |
 79 23 | 80 12 | 81 8 |
 civibus 6 10 | 7 13 | 27
 18 | 44 4 | 46 18 | 47
 31 | 48 29 | 87 14 | 113
 13
 civile 144 27
 civilium 24 2
 civilibus 144 7 | 148 12
 civis 27 3
 civis 55 17 | 60 6 | 150
 9 | 154 21
 civitas 7 17 | 21 2 | 30
 20 | 36 22 | 80 12 | 109
 7 | 139 9 | 143 12 | 145
 13
 civitate 10 9 | 16 2 | 28
 3 | 30 12 | 32 19 | 34
 4 10 | 37 3 | 41 13 |
 44 16
 civitatem 11 17 | 84 9 |
 85 20 | 125 4 | 141 9 |
 142 14
 civitates 10 11 | 28 14 |
 30 9 | 49 8 | 88 18
 civitati 35 12 | 48 3
 civitatibus 12 11 | 48 14 |
 62 23 | 94 8 | 113 15
 civitatis 16 8 | 17 15 | 43
 16 | 64 3 | 66 20 | 82 7 |
 96 11 | 144 13 | 154 18
 civitatum 8 20 | 22 12
 civium 9 19 | 10 1 | 15
 30 | 28 3 | 34 18 | 35
 3 | 45 3 | 60 11 | 62 21 |
 78 8 | 81 7 | 83 32 |
 108 13 | 123 6 | 141
 11
 clam 19 4 | 22 24 | 39
 26 | 40 13 | 49 8 | 68
 19 | 71 1 | 99 3 | 131
 4
 clandestinis 124 3
 clari 111 1
 clarissimæ 43 16
 clarissimi 17 8
 claritate 99 16
 clarius 140 10
 claro 24 6
 clarorum 153 13 | 154
 4
 classe 4 2 | 6 24 | 20 18 |
 22 14 | 27 12 | 37 14 |
 38 22 24 | 49 2 | 63
 6 | 119 8 | 133 2
 classēm 6 19 | 9 5 26 |
 13 6 | 23 8 | 27 10 |
 38 15 | 45 12 | 48 15
 10
 22 | 34 4 | 65 2 | 66
 10 | 90 7
 classēm 131 23
 classes 21 1
 classi 54 22 | 62 13 | 65
 1
 classarii 13 10
 classariis 9 16 | 12 19
 classarios 133 6
 classis 9 17 | 11 19 26 |
 12 16 | 14 15 | 15 25 |
 30 8 | 31 23 | 33 22 |
 46 3 | 63 14 | 133 12
 Claustidio, *n. p.* 126 7
 clavam 69 4
 claudendum 25 11
 Claudii, *n. p.* 137 4 | 154
 1
 Claudio 131 1 | 134 29 |
 137 2 | 155 2
 Claudium 129 5
 claudus 94 18
 clausi 81 11 | 120 22
 clausisset 73 12
 clausit 9 10 | 83 6
 clausus 128 8
 clemens 77 15
 clementia 36 20
 clementiæ 112 23
 clementiam 40 10
 Cleon, *n. p.* 31 20
 Clypeis 58 9
 Cnæi, *n. p.* 135 6
 Cnæio 135 2 | 157 1
 Cnæium 128 2
 Cnidum, *n. p.* 48 13 | 49
 7
 coacti 37 17
 coacti sunt 71 26
 coactos 35 8
 coacturum 38 20
 coacturus 17 6 | 66 21
 coactus est 66 27 | 150
 16
 coarguit 81 2
 cocta 104 2
 coëgit 9 8 | 27 16 | 52
 1 | 82 19 | 103 9 | 113
 6
 cælo 86 12
 cælum 55 12
 cæna 28 26
 carnarent 134 5
 carnatum 151 10
 cæperat 37 5
 cæperunt 35 18 | 53 19
 cæpissēm 124 13
 cæpisset 115 9
 cæpit 17 20 | 22 17 | 24
 27 | 30 20 | 49 9 | 52
 15 | 55 7 | 63 13 | 83
 11 | 73 30 | 77 5 | 84
 3 | 119 2 | 137 1 | 146
 4 | 156 28
 cæpta 81 12 | 133 29
 cæpti 62 16
 cœercere 115 4
 cogebat 101 13 | 103 10
 cogebatur 99 7
 cogerentur 13 2
 cogeret 93 4 | 156 24
 cogeretur 13 19
 cogitabar 98 13
 cogitans 56 10
 cogitanti 73 21
 cogitare 72 11
 cogitarent 93 25
 cogitas 47 25
 cogitasset 72 10
 cogitata 23 11
 cogitatione 39 22
 cogitarum, *particip.* 72 4
 cogitatum, *subst.* 72 5
 cognatione 2 17
 cognita 9 24 | 23 5 | 71
 8 | 97 11 | 106 21 | 114
 6
 cognitam 153 14
 cognitis 25 3 | 48 7 | 70
 26
 cognito 66 7 | 130 22
 cognitum 3 6 | 11 23 |
 19 8 | 150 7 | 151 6
 cogniturum 55 23
 cognitus 83 11
 cognomine 19 10 | 108 1
 cognorat 147 28
 cognoscat 103 18
 cognoscere 105 24 | 153
 19
 cognoscerent 35 21 | 99
 19
 cognosci 147 12 | 152 1
 cognoscit 70 2
 cognoscitur 70 4
 cognoscent 32 12
 cognovit 22 23 | 24 13
 cognovit, *accepit* 120 12
 cogunt 56 1
 cohortatione 133 12
 coierat, *inieras* 47 6
 coierunt 86 4
 coiturum 146 2
 colebat 114 23
 colebatur 16 14 | 155 17
 colit 24 3
 collabefactus 20 2
 collata 21 4
 colla-

collatis, *comparatis* 135

12

collatum est 92 24

collaudat 23 3

collaudato 143 2

collaudatus est 89 2

colle 150 12

collecta 38 9

collega 126 9

collegæ 8 2 | 33 21 | 37

23 | 82 9 15

collegam 136 4

collegas 15 7 16 | 81

17

collegis 36 16 | 82 1

collegit 130 6

colligant 56 17

colligit 133 4

collocarentur, *nubentur*,

21 10

collocari, *nubere* 78 9

collocata 133 26

collocavit 4 13

collocavit, *nupsit* 155 1

collocaturum 146 1

colloquatur 23 1

colloquendi 74 25 29

colloqui 18 2 | 47 23 24 |

51 20 | 105 23

colloquio 74 31 | 75 5

colloquitur 36 6

colloquium 74 18 25 | 129

16

Colonas 23 17

coloniam 27 8 | 46 9

colonos 3 7 | 113 13

coluerit 148 26

come 50 7

comes 62 23

comitante 107 10

comitantibus 157 3

comitas 10 10 | 152 5

comites 95 4

comitia 143 7

comitibus 93 22

comitio 92 3

commeabant 103 26

commeatibus 109 7

commeatu 9 10

commemorantem 33 14

commemorare 156 14

commemorem 153 1

commemoravi 54 16

commemorari 15

commemorasset 124 8

commendasse 98 4

commendat 30 9

commendatio 32 22

comminus 63 18

commiseratus 92 28

commiserunt, *fecerunt*, 8

5

commisisset 20 6

commissa 77 17

commisit, *dedit*, 8 12 | 99

24

committere, *inire*, 133 22

committeret 9 2 | 30 13

committeret, *exponet*, 144

8

commoda 110 9

commodè 1 5

commoditatem 146 18

commodius 18 7

commoti 71 23

commotus 40 7 | 51 23 |

72 9 | 112 12

commovere 93 23

commune 21 4 | 62 22

communem 112 3

communes 87 16

communi 15 20 | 20 18 |

21 9 | 22 15 | 35 14 |

74 20

communia 43 2 | 78 7

communis 12 16 | 142

3

communiter 85 19

communivit 4 12 | 38 8

commutatio 36 12 | 54

14

commutatum 53 12

commutavit 150 15

comparandas 90 15

comparandos 21 1

comparandum 43 19

comparate 53 6 18 | 90

7

compararetur 58 3

comparari 14 13 | 104

1

comparat 70 5 | 71 1

compararet 48 16 | 69

17

comparatum 41 5 | 114

7

comparavit 6 20 | 54 21 |

90 18 | 102 14

comparavit, *collegit*, 125

5

comparet 139 17

compellaret 112 12

compellebatur 34 16

comperisset 24 26 | 39 6 |

103 20

comperisset, *rescivisset*, 124

6

comperit 25 11 | 69 9

complecti 77 9

complectet 155 26

complet 132 7 11

completa 7 19

completas 133 31

complexi 106 6

complura 74 15

complures 22 18 | 29 3 |

36 18 | 48 24 | 79 14 |

101 17 | 102 14 | 113

7 | 115 3 | 132 7 | 138

12 | 143 3 | 149 15

compluribus 28 19 | 66

14

complurium 79 13

componere, *sedare*, 129

15

composito 71 24

composituros 38 25

compositurum, *sedaturum*

102 4

composuerunt, *sedarunt*,

130 9

comprehenderent 24 17 |

131 5 | 134 12

comprehenderetur 25 4

comprehendi 25 2

comprehensus 88 8

comprobatum 125 2

compulisset 93 1

compulit 120 21

conantes 126 1

conarentur 20 26 | 115

4

conari 15 9 | 53 7 | 72

11 | 93 18 | 131 21

conata 56 4

conati 14 23 | 92 10

conatu 70 8

conatus, *particip.* 31 7

13 | 99 2 | 124 1

concedens 54 20

concederetur 19 4

concesserit 145 11

concesserunt 65 7

concessit, *ivit*, 16 3

concidere 83 15

concidissent 92 29

concidit 109 3 | 73 7

concidit, *cadit*, 126 2

conciduntur 56 26

conciliabat, *alliciebat*, 132

19

conciliarat 143 22

conciliare 154 15

conciliari 18 5 | 90 23

conciliavit 154 21

concilias 79 24

conciliator 149 10

conci-

- conciliavit 28 14 | 113
 17
 conciliavit, *sanctis*, 120
 3
 concilium 114 13
 concinnus 79 16
 concione 37 12 | 115 8
 concionem, *cetum* 11 7
 concisi 71 28
 concitasse 122 9
 concitaram 20 3
 concitato 70 6
 concitatus 56 3
 concitavit 88 15
 conclavi 56 6
 concludere 79 13
 conclusione, *obfusione* 101
 18
 concupiscant 45 7
 concupiscere 22 7
 concupisceret 38 4
 concupiscunt 98 13
 concupivit 30 23 | 49 4
 concurrant 133 7
 concurrentes 74 4
 concurrerant 56 27
 concurrerunt 87 9 | 99
 5
 concurrissent 115 3
 concurrisset 109 11
 concurrir 100 5
 concursu 27 13 | 43 3 |
 63 12 | 100 3 | 133
 23
 concursus 18 11 | 69 7 |
 110 7
 concusserit 81 3
 condiscipulatu 143 23
 condiscipuli 140 10
 condiscipulos 77 1
 conditæ 113 13
 conditionem 26 17 | 73
 16 | 141 21
 conditiones 129 16
 conditionibus 44 12 | 101
 22
 conditionis 149 7
 conditor 113 17
 conducta, *illecta* 2 7
 conductuiis 61 5
 conducto 59 14
 conductorum 73 3
 conemini 156 20
 confecerat 92 8 | 104 6
 confecit, *compofuit* 293 7
 confecisse 29 9
 confecisset 103 29
 confecisset, *collegisset* 133
 5
 confecta 56 25
 confecti, *scripti* 135 6
 confectis 87 8 | 110 12 |
 113 10
 confecturum 13 19
 confectus 154 10
 conferebant 78 12
 conferre 82 7 | 146 7
 conferrent 12 7 | 99 25
 conferrentur 94 8
 conferret 132 3
 confessus est 82 15
 confestim 23 2 | 25 14 |
 28 9 | 71 19 | 79 2 |
 83 22
 conficerent 40 16
 conficeretur, 112 6
 conficeretur, *absolveretur*,
 124 11
 conficiendam 103 31
 conficies 48 1
 confidere 3 5
 confinis 69 20
 confirmarat 30 15
 confirmare 90 21
 confirmaret 109 22
 confirmari 6 11
 confirmasse 74 22
 confirmat 55 27
 confirmavit 27 15 | 123
 9
 confixi 74 6
 constata sunt 99 4
 constatum est 62 9
 constaretur 51 18
 conflictatus 88 3
 conflictatus est 111 10
 conflicturos 38 24
 confligere 8 9 | 38 22 | 88
 14
 conflixerat 126 6
 conflixit 12 19 | 14 1 | 73
 6 | 103 7 | 125 8 | 130
 1 | 131 24
 confuener 36 24
 confossus 88 16
 confugi 17 24
 confugisse 24 24
 confugisset 43 13
 confugit 16 11 | 24 21 |
 25 7 | 60 9 | 101 7
 congererent 15 3
 congrederetur 129 15
 congressi 72 20
 congressu 74 30
 congressus 106 8 | 123 5
 congressus est 91 19
 congruere 31 19
 coniecerant 98 4
 coniecerant 92 13
 coniecit 16 14 | 74 5
 coniectu, *subst.* 88 16
 coniectus 9 27 | 23 24 |
 49 13 | 88 3 | 110 1
 conjici 66 30 | 133 50
 29
 conjiciebat 11 12
 conjugii 26 8
 conjunctam 70 30
 conjuncte, *amicæ* 147 29
 conjunctim 148 8
 conjunctio 155 2
 conjunctissime 143 23
 conjunctus 2 18 | 149 6
 conjungi 22 24
 conjurationem 34 14 | 55
 26
 Conon, n. p. 47 7 13 20 | 41
 2 11 23 26
 Cononem 49 11 | 66 23
 conquereret 148 15
 conquirir 55 26
 conquisivit 113 12
 consendit 69 26 | 131 4
 consciis 6 13 | 55 27 | 56
 7
 conscriberent 82 17
 conscripsit 32 5
 conscripti 134 7
 conscriptus est 52 11
 consectando 11 21
 consectari 13 19
 consecuta 154 20
 consecuturos 133 9 | 146
 18
 consecutus 29 9 | 156 2
 consedit 24 21
 consenserat 108 14
 consenserunt 41 12 | 71
 19
 consensione 34 2
 consensionis 146 2
 consensu 54 21
 consequi 33 11 | 90 19 |
 131 6 | 154 22
 consequuta est 54 14 25
 consequuti 14 27 | 15 9
 consequutum est 28 10
 consequuturum 39 24
 consequutus 4 19 | 10 6 |
 70 16 | 79 30 | 90 1 |
 133 25
 consereret 73 11
 conservandæ 82 6
 conservari 124 17
 conservaris 132 15
 conservare 90 24
 conservaret 105 20

- conservasset 17 7 | 105
 9
 conservatis 144 12
 conservatum 14 11
 conservaturum 90 16
 conservatus 68 10
 conservavit 92 19
 consenuit 9 18 | 126 10
 consideraret 132 3
 consilia 6 13 | 23 18 | 31
 3 | 103 1
 consilii 22 3 | 32 20 | 48
 11 | 67 10 14 | 93 14
 23 | 103 22 | 106 22 |
 145 16
 consiliis 18 9 | 47 9 | 52
 7 | 56 11 | 102 10 | 124
 6 | 131 19 | 145 22
 consiliis, *convenerunt* 124
 3
 consilio 6 11 | 0 6 | 12
 8 | 14 3 18 | 15 20 |
 24 26 | 33 19 | 35 14 |
 36 19 | 43 3 | 48 21 |
 50 14 | 52 14 | 55 24 |
 58 6 | 66 4 | 72 2 | 75
 11 | 79 31 | 83 6 | 91
 14 | 97 16 | 101 5 | 105
 1 | 108 14 | 120 3
 consilio, *industria*, 133
 33
 consiliorum 97 11
 consilium 6 6 | 12 7 12 |
 56 4 | 66 3 | 71 16 |
 78 9 | 93 19 | 99 21 |
 104 16 25 | 106 14 |
 114 6 | 132 7 | 156 20
 29
 consimili 10 8
 consistebat 73 5
 consisterent 59 8
 consobrina 141 7
 consolari 105 23
 conspectu 63 1 | 112 14
 conspectum 47 25 | 74
 18
 conspexerunt 133 31
 conspexit 88 14
 conspiciatur 104 24
 conspiceret 75 9
 conspici 150 28
 conspiciens 70 7
 conspiciebatur 9 13
 constabat 150 13 | 152
 1
 constantes 30 22
 constantia 42 10 | 156
 21
 constarent, *sicrent* 15 4
 constar 32 15 | 118 15
 constituenda 149 11
 constituerat 104 5 | 114
 22
 constituere, *judicare* 106
 13
 constituerent 13 6
 constitueret 21 3
 constitueretur 145 18
 constituerunt 65 7
 constituimus 79 13
 constituissent 114 19
 constituisset 38 15 | 40
 5 | 49 7
 constituit 4 16 | 18 12 |
 27 8 | 62 6 | 68 14 |
 70 28
 constituta est 62 6
 constituta, *construxit* 155
 14
 constituta 4 22 | 30 16 |
 83 5
 constituta, *instruxit* 133
 13
 constituta est 61 11
 constitutam 31 3
 constitutis 9 11
 constitutum 150 14
 constitutus est 14 19
 consuasset 72 11 | 88 7 |
 90 23
 consuetudine 10 3 | 104
 20 | 141 3 | 149 17 |
 151 15
 consuetudinem 34 18 | 42
 4 | 59 7 | 70 22 | 77
 3 | 134 18
 consuetudinis 76 3
 consueverant 31 6 | 68
 29 | 86 1
 consueverat 35 11 | 41 4 |
 73 28 | 134 26
 consueverit 48 4
 consueverunt 45 10
 Consul. 128 3 | 138 6
 consul-m 156 16
 Consularem 134 4
 Consulares 128 1
 consulas 83 27
 Consulatum 138 3
 Consularu 136 4 | 138
 6 | 152 25 | 154 19
 Consule 119 9 | 126 7
 Consulem 127 5 | 128 1 |
 129 4 5
 consulentibus 3 12
 consulere 83 26
 consulerent 3 9 | 30 24
 consuleret 16 17
 Consules 127 8 | 130 12
 24
 Consuli 137 6
 Consulibus 131 1 9 | 134
 28 | 135 1 | 137 3 | 143
 12 | 146 5 | 157 1
 Consulum 144 17
 consultum 12 4 | 101 25
 consultus 139 3
 consuluerat 108 17
 consumebat 77 10
 consumpserant 64 6
 consumpisset 156 7
 consumptus est 117 3
 contextum 41 4
 contemnebant 94 20
 contemnenda 77 3
 contemnentibus 43 18
 contemni 43 21
 contempserunt 95 14 | 156
 4
 contemptas 43 16
 contenderat 66 12 | 71
 9
 contendere 28 12 | 77 9 |
 149 22
 contenderent 7 11 | 48
 19 | 82 11
 contenderet 103 30
 contendisse 100 7
 contendit 15 12 | 19 7 |
 89 14
 contentio 7 10
 contentione 65 5
 contentionem 34 16 | 89
 3
 contenti 66 29
 contentus 39 21 | 45 10 |
 94 10 | 121 2 | 144 18 |
 154 15
 contexit 68 29
 contextam 152 27
 contigit 42 12 | 65 12 |
 111 5
 continens 77 15
 continentemque 12 18
 continentia 150 23
 continentis 150 24
 continenti, *terra* 9 15
 contineretur 30 14
 contineri 74 20
 continet 139 8
 contractæ 99 13
 contraheret 104 15
 contrahi 104 9
 contrahunt 48 22
 contra, *prop.* 2 12 | 39
 1 | 49 14 | 60 16 | 80
 3 7 | 90 17 | 99 23 |
 143

- 143 1
 contrā 14 1 | 36 3 | 38
 18 | 90 7 | 94 13
 contrahēbatur 69 13
 contrahere 72 14
 contraria 78 23
 contrariō, *adj.* 58 9 |
 119 5 | 147 3
 contrariō 97 9
 contraxerat 72 15 | 90
 29
 contraxisse 104 25
 contraxit 102 13
 contraxit, *compar.* 130
 7
 contulerant 85 16
 contulerat 23 18
 contulerunt 40 15
 contuli 106 8
 contulissent 145 19
 contulisset 142 14
 contulit 36 2 | 38 7 | 46
 18 | 66 21 | 94 9 | 141
 13
 contumaciū 27 17
 contumelia 11 4
 contumeliā 81 14
 convenerant 24 15
 convenerunt 67 1 | 129
 16
 conveniat 1 7
 conveniendi 23 16 | 39
 25 | 56 14
 convenire 34 5 | 93 3 |
 103 1 | 106 2
 conveniret 90 14
 conveniretur 74 26 | 103
 4
 convenissent 81 1
 convenit 55 26 | 70 15 |
 78 20 | 129 16 | 134
 29
 conveniunt 55 29 | 104
 7
 conventu 56 5 | 81 2
 conventum 80 6
 conversa 147 19
 converteret 34 9
 convertisse 145 14
 convertit 72 4 | 90 29
 convictu 145 16
 convivā 151 11
 convivio 87 4
 convivium 2 13 15
 convocat 133 7
 coortus est 83 7
 copiae 46 11 | 59 6 | 88
 18 | 91 18 | 99 19
 cepiarum 89 | 14 5 | 67
 14 | 101 2
 copias 5 8 | 7 2 | 8 2 |
 9 9 | 27 7 12 | 59 11 |
 71 4 | 72 14 | 73 4 |
 74 12 | 86 14 | 98 14
 28 | 91 8 20 | 92 7 |
 99 12 | 102 13 | 103
 9 | 104 9 15 25 | 113
 5 | 126 4
 copias 4 11 | 6 1 | 7 15 |
 11 25 | 38 22 | 48 21 |
 53 22 | 54 5 | 62 14 |
 66 7 | 72 20 | 73 10 |
 86 2 | 90 9
 copiosa 103 27
 copiosae 104 27
 copula, *societas*, 144 5
 copulam 69 4
 coquebatur 28 26
 coram, *prop.* 78 21 | 81
 1
 Corcyram, *n. p.* 16 8 | 65
 2
 Corcyraeo 11 15
 Corcyraeos, *n. patron.* 11
 20
 Corinthii 112 20
 Corinthiis, *n. p.* 11 12 |
 112 16
 Corinthium 92 25
 Corintho 113 12
 Corinthum 52 19 | 53 16 |
 59 4 | 92 25 | 93 2 |
 112 19
 Cornelii, *n. p.* 154 1
 Cornelio 126 6 | 131 9 |
 135 3
 Cornelium 156 11
 cornibus 128 10
 cornu 87 20 | 131 25
 corona 45 1
 coronā 45 10 | 130 14
 coronas 95 12
 Coroneam 92 11
 coronis 37 9 | 88 19
 corpore 73 27 | 60 3 |
 83 19 | 94 18 | 100
 8 | 106 11
 corporis 41 16 17 | 50
 8 | 68 27 | 73 27 | 77
 11 | 101 11 | 102 15 |
 116 11
 corpus 25 15 | 59 2
 corrĭpere 98 44
 corrumpas 79 1
 corrumpendum 78 17
 corrumpere 31 6 13
 corrumpi 31 11
 corruptis 144 13
 corruptum 38 1 | 124 4
 corrupturum 31 9
 corruptus 9 21
 corruptus est 9 4
 Coti, *n. p.* 60 13
 Cottā, *n. p.* 143 11
 Cotyn, *n. p.* 64 7
 cratium 87 5
 Cratēro, *n. p.* 100 12
 Craterum 100 16
 Craterus 98 6 | 99 15 |
 106 4
 creabantur 130 25
 creati 7 8 | 44 13
 crebri 5 14
 crebris 4 13
 credendum 47 18 | 73 24 |
 154 8
 credens 13 22 | 103 2
 credere 132 9
 crederetur 5 14
 crediderunt 34 24
 credidit, *mutuum pedit*,
 147 11 |
 credimus 154 4
 credit 104 24
 credituros 91 10
 credo 17 14
 crescere 36 4 | 141 25
 Cretam, *n. p.* 132 2
 Cretensibus 132 15
 Cretensium 132 5
 creverat 38 11
 creverit 147 30
 crevisset 156 1
 crevit 138 18
 Crimeſum, *n. p.* 113 5
 crimen 24 5 | 66 17
 crimine 9 29 | 16 6 | 31
 13 | 34 16 20 | 82 10 |
 109 4
 crimini 82 15
 criminibus 81 19
 crimum 144 24
 Critias, *n. p.* 40 2 | 45
 8
 crudelis 117 11
 crudelior 52 15
 crudeliſſimē 102 4
 crudeliſſimum 51 2
 crudelitas 50 12
 crudelitate 30 17 | 35
 3
 crudelitatis 44 13 | 112
 23
 crudeliter 23 16 | 31 24 |
 51 15
 cruentaret 84 1
 cubantem 66 16

en bitum 156 12
 cui 5 14 | 10 10 | 17 11 |
& alibi
 cuique 78 14 | 149 1 |
 154 14
 cuiquam 154 21
 cuius 23 25 | 56 19 |
 60 4 | 115 12
 cuius 2 13 | 37 7 | 5 15 |
& alibi plur.
 cuiusdam 25 4
 cuiusque 95 8
 cuiusquam 117 15
 cuiusvis 94 14
 culleos 104 1
 culpā 58 5
 culpæ 37 2 | 37 27
 cultu 69 2 | 151 14
 cultus 150 20
 cultūs 41 20
 cum, *propositio* 3 11 | 4
 2 22 | 6 1 | *& alibi*
plur.
 cum, *adverb.* dum 71 28 |
 106 28 | 141 11 | *&*
alibi.
 cum, *& relat.* ad tum 10
 9 | 11 21 | 23 18 | 27
 3 | 38 11 | 56 13 | 60
 6 | 69 10 | 84 15 | 89
 1 | 99 13 | 103 12
 cum, *postquam* 142 14
 17 | 147 6 | 148 2 | *&*
alibi
 cum, *quoniam* 51 17 | 48
 25 | 144 23 | 146 13 |
& alibi
 cum, *quāvis* 144 21 |
 149 11 | 150 9 | 151
 1, 13 | 153 3 | 156 23
 cuncta 17 24 | 48 25
 cunctas 123 4
 cuncti 70 18
 cuperent 57 6 | 105 23
 cuperet 75 4 | 88 5 | 142
 24 | 155 24
 cupide 20 7
 cupidior 99 8
 cupidissimus 132 15
 cupiditate 7 20 | 51 11 |
 102 2 | 113 3 | 119 11 |
 123 15 | 149 12
 cupiditatem 10 3 | 154
 3
 cupiditatibus 53 9
 cupidus 26 14 | 117 10
 cupiebant 146 20
 cupiebat 8 5 | 25 5 | 39
 24 | 71 8 | 132 22

cupiens 18 5
 cupit 22 24
 cupivit 129 14
 cur 20 6 | 106 5 | 148
 11
 curā 48 18 | 55 10 | 97
 3 | 132 12 | 152 9
 curæ 150 7 | 155 18
 curam 156 13
 curant 104 23
 curaret 155 16
 curarunt 107 12
 curat 48 28
 curatione 156 6
 curavit 44 19 | 55 2 | 59
 2 | 112 4
 currendo 77 8
 cursorem 7 6
 eursum 4 9
 custodem 28 20
 custodes 5 9 16 | 53 13 |
 56 20 | 73 29
 custodia 5 14
 custodiā 26 4 | 27 1 | 118
 8
 custodiæ 106 1
 custodiam 105 17 | 110
 3
 custodibus 35 4 | 56 7 |
 106 29
 custodiunt 132 12
 custodum 105 18
 custos 70 19 | 102 15
 Cyclades 5 4
 Cymen, *n. p.* 37 24 | 38
 1
 Cyprii, *n. p.* 62 6 | 63 1
 Cypriis 48 14
 Cypriorum 27 9
 Cyprum 22 15 | 28 14
 Cyrenæorum 131 10
 Cyrenas 95 18
 Cyrum, *n. p.* 39 26 | 47
 19
 Cyrus 116 4
 Cyziceno 78 16
 Cyzicum 64 9

D

Dabant 82 15 | 146 17
 dabantur 108 3
 dabat 23 16
 damnantur 100 24
 damnasset 37 15
 damnati 110 13
 damnationis 9 30
 damnatos 109 19
 damnatum 35 6 | 115 10

damnatur 66 19
 damnaturos 23 21 | 62
 17
 damnatus 16 1 7 |
 19 5 | 110 12
 Damon, *n. p.* 76 13
 dant 40 14
 dantur 66 3
 dare 45 6 | 49 8 | 52 1 |
 66 24 | 77 5 | 90 13 |
 93 1
 darent 45 6
 darent, *collocarent* 124 3
 darentur 37 23 | 142 1
 daret 21 2 | 26 16 | 28
 24 | 32 2 | 48 13 | 52
 18 | 55 21 | 65 13 | 78
 10 | 95 17 | 102 8
 daret, *impenderet* 136 2 |
 143 4
 daretur, *patet* 131 3
 dari 141 10 | 146 9
 Darii, *n. p.* 6 8 | 36 1
 Darium 5 15
 Darius 5 6 | 6 2 18 |
 116 4 6
 dar 56 13
 data 45 2 | 87 5 | 88 13 |
 96 3 | 98 8 | 110 10
 datā 16 15 | 90 8
 datā, *oblata* 119 5
 datæ 146 5
 datam, *oblata*, 5 16
 Datame, *n. p.* 68 20 | 74
 12
 Datamen 68 15 | 69 12 |
 70 13 | 73 18 20 | 74
 14 23
 Datamenque 75 4
 Datames 67 16 | 68 2
 16 | 69 23 | 70 5 9
 16 | 71 14 22 | 72 1
 13 | 74 2 | 75 1
 Datami 70 20 | 73 5
 dati 25 16 | 33 21
 Darin, *n. p.* 6 20
 datis 8 8 | 21 10
 dato 43 20 | 48 16
 dato, *designato*, 124 7
 datum 9 16 | 32 11 | 59
 8 | 124 17 | 134 14
 daturus 6 10
 datus 62 7 | 86 16
 de, *propositio* 3 5 | 7 13 |
& alibi plur.
 de, *propter* 49 12
 de, *pro* 144 16
 de, *ex* 21 9 | 25 13 | 138
 7

- deæ 65 9
 debeam 146 12
 debeat 124 18
 debent 79 26
 debere 51 21 | 76 4 | 80
 11 | 93 20 | 141 23
 deberet 48 12 | 78 14 |
 143 3 | 153 8 | 140 6 |
 150 24
 debilitarentur 71 9
 debilitatæ 92 27
 debilitatus 123 6
 debitum 116 16
 debuerit 33 15
 decedens 137 10 | 142
 17
 decedere 112 14
 decederent 120 5
 Deceliam, n. p. 35 15
 decem 6 21 | 7 3 8 19 |
 8 12 | 9 1 | 20 2 8 |
 27 8 | 28 6 | 30 11 |
 44 13 | 53 24 | 66 23 |
 72 23 | 73 1 | 80 3 |
 92 26 | 103 26 | 104
 2 | 137 2
 decemplicem 8 13
 decemviralem 31 2
 decemvirali 30 16
 decepti 74 1
 decere 144 21
 decerneret, *pugnaret*, 104
 29
 decernit 126 8
 decernitur 66 3
 decesserat 147 22
 decessisset 26 3 | 89 10
 decessit 21 8 10 | 95 19 |
 156 27
 decessit, *obit*, 117 15 | 141
 5 | 157 1
 decessum 113 1
 decidi, *vilius sum* 106
 10
 decidissent 100 6
 decipi 35 25
 declarandam 76 4
 declarari 154 9
 declarata 133 19
 declaraverit 60 7
 decora 2 11
 decreta 109 22
 decreti 37 21
 decretum 114 5
 decreturi, *pugnaturi* 133
 2
 decreverunt 34 22
 decrevit 4 17 | 5 7 | 9
 4
 decurreret 101 15
 dederant 85 12
 dederat 5 11 | 39 19 |
 98 3
 dederet, *iraderet* 134 10
 dederetur 132 1
 dederis, *promiseris* 124
 14
 dederunt 9 6 | 32 12
 dediderunt 30 3
 dedidisse 41 20
 dedidit 11 6
 dedisse 22 10
 dedissent 93 19 | 120 3 |
 131 15
 dedissent, *expuissent* 144
 9
 dedisset 22 29 | 74 11 |
 105 17 | 118 7
 dedit 6 12 | 15 6 | 17
 3 | 18 5 6 | 28 26 |
 30 5 | 51 11 | 52 18 |
 53 8 | 56 23 | 68 26 |
 70 8 | 73 28 79 7 |
 145 3
 deditque 113 20
 dedit, *permisit* 119 5
 dedit, *imposuit* 128 10
 dedit 86 20
 dedituros 4 26
 deditio 9 17 | 101 22
 deditos 42 2
 deditus 76 16
 deducere 142 24
 deducere, *suadere* 38 23
 deducerent 53 13
 deduci 17 2
 deducitur 133 13
 deducta 81 10
 deductus 78 3 | 109 13
 deductus est 110 3 | 133 17
 deducunt 56 1
 deluxerat 138 1
 deduxerunt 7 3
 deesse 55 7 | 67 5 | 83
 28 | 121 11
 defecerant 27 15 | 68 8 |
 94 5
 defecerat 47 5 15 | 65
 16
 defectione 72 8
 defendendam 91 13
 defendendum 67 1
 defendentibus 13 8
 defendere 15 22 | 17 19 |
 133 8
 defenderent 7 10 | 13 12
 defendit 109 3 | 119 7
 defensa est 60 30
 defensione 82 12
 defensum 129 11
 defensurum 105 6
 defensus 109 1
 deferrit 143 3
 defertur 100 23
 deformitatem 94 19
 defuerit 148 16
 defuit 29 3 | 96 8 | 114
 4 | 143 8
 dehortando 156 20
 Dei 24 25 | 25 17
 deiecerit 53 14
 deiecessit 63 14
 deiecto, *caso* 44 10
 deiecerentur 33 24
 deinde 8 3 | 9 11 | 11
 20 | 35 3 15 | 54 19 |
 74 30 | 76 5 | 101 13 |
 113 12 | 131 1 | 156
 20
 delata 15 12
 delatas, *datas* 144 17
 delatos 108 3
 delatum 79 6 | 125 1
 delatus 69 28
 delecta 4 2 | 127 7
 delectæ 87 17
 delecti 3 9 | 12 13
 delectarentur 151 11
 delectatus 69 10
 delectatus est 51 14
 delectibus 130 6
 delectus 81 9 | 111 12
 delectus est 21 2 | 31 21
 delexerat 30 12
 delegerunt 85 20
 delegit 72 15
 delissent 60 2
 deleta 113 15 | 120 12
 deleros, *vistos* 22 10
 delevit 13 9
 delevit, *consecit* 39 9
 delibera 47 24
 deliberandi 106 22
 deliberantibus, *consulenti-*
bus 12 5
 deliberaretur 103 5
 deliberatum 3 9
 delicatè 33 17
 deligata 128 11
 deligatur 31 18
 deligebatur 89 11
 deligerent 20 25
 delicti 39 1
 Delphici 25 17
 Delphis 22 8
 Delphos 3 9 | 12 4 | 31 6
 Delum 21 4

Demade, *n. p.* 108 13
 Demanctus, *n. p.* 115 8
 dementi 23 11
 dementiam 87 1
 demergere 54 15
 Demetrio, *n. p.* 94
 Demetrium 109 20
 Demetrius 109 15 | 118
 2, 6
 demigrarunt 5 3
 demigrationis 3 8
 demigravit 6 14 | 35 10 |
 136 5
 demoliti 25 9
 demolitus est 113 20
 Demosthene 108 18
 Demosthenes 108 14
 demum 115 10
 denique 87 21 | 106 18 |
 117 10
 denunciarent 62 18
 Deo 12 11
 Deorum 31 4 19 | 90
 22 | 92 17 | 114 21
 Deos 15 21 | 90 20
 depellere 23 23 | 138 7
 depelleret 22 16 | 38 24 |
 111 7
 depingeretur 8 25
 deponit, *collocat* 132 8
 depopulatus est 90 30
 deportanda 107 12
 deportandum 35 1
 deportavit 138 5
 deposuerit 123 10
 deposuit 114 1
 deprecandis, *defendendis*.
 149 13
 deprimi 48 24
 depugnandum 13 21
 depulsi 112 18
 depulsus 72 14
 depulsus est 14 6
 Dercyllo 109 6
 des 18 2 | 22 24
 descenderunt 24 23
 descendisset 36 23
 descendit 20 10
 descierat 65 17
 desciiit 72 8
 desciscere 70 28
 descisceret 35 22
 desciverunt 120 14
 descripserit 154 8
 desereret 99 1
 deseruerant 100 23
 deserta 103 24
 desertas 113 11
 deserturum 105 6

desertus 66 16 | 68 23
 deseruit 99 8 | 126 11
 desiderabat 95 12
 desideraretur 79 22
 desiderari 81 12
 desiderat 150 21
 desideraverunt 28 19
 desideret 152 26
 desiderii 143 13
 desiderium 28 10
 desierunt 14 31
 desine 79 30
 desinere 156 17
 desisset 65 16
 desisteret 52 6
 despecto 43 18
 desperantibus 104 11
 desperaret 19 3
 desperari 7 14
 desperationem 106 16 |
 120 18
 desperatis 71 13 | 131 14 |
 146 5
 desperatos 146 10
 despexerit 144 19
 despexerunt 86 20
 despondit 155 2
 destinaverat 98 16
 destiterit 123 11
 destiterunt 65 6
 destitit 83 4 | 94 3 | 138
 16
 destitutus 36 8
 detecta 155 15
 deterior 100 2
 deterrerentur 9 17
 deterritus 52 14 | 56 3 |
 70 8
 detestans 112 12
 detur 39 4
 detracto 24 12 | 59 1
 detrahant 62 24
 detrahere 115 9
 detraxit 66 23 | 96 7
 detrimento 128 8
 detrimentum 138 17 | 141
 15
 detrusisset 113 1
 detulerant 73 24
 detulerit 154 21
 detulit 64 9 | 72 8 | 125
 1
 detulit, *nuntiavit* 134 7
 deveheretur 52 19
 devenerunt 86 15
 devenisse 86 20
 deviceratque 103 12
 devicisset 4 15 | 28 16
 devicit, *superavit* 123 7

devicta 14 15
 devicta 49 3
 devicta 46 11
 devictam 27 10
 devictas 85 10
 devictis 47 2
 devius 99 21
 devinceret 62 8
 devinerat 34 7
 devinxit, *conciliavit* 141
 3
 devocaret 29 1
 devotio, *excuratio*, 37
 18
 devotionis, *excurationis*.
 35 8
 devoverant 37 18
 devoverent 35 8
 deuteretur, *abuteretur* 106
 3
 dextra 16 15 | 69 3 | 74
 11
 diademate 102 21
 Dianæ, *n. p.* 132 9
 dicam 146 12
 dicat 79 5
 dicatur 18 7
 dicebat 90 19 | 114 13 |
 152 4
 dicebatur 34 13
 dicemus 76 5
 dicendam 34 26
 dicendi 110 11
 dicendo 32 21 23 | 72
 19
 dicens 6 7
 dicere *sub. causam* 9 23 |
 77 18 | 109 24 | 115
 13
 dicerent 25 15
 dicerentur 12 3 | 99 14
 diceret 66 31 | 70 13 |
 79 7 | 82 13 | 83 26 |
 109 1 | 115 3
 dici 43 22
 dicitur 20 5 | 25 9 | 33
 21 | 33 8 | 118 12
 dicta, *assignata* 98 9
 Dicta 139 12
 dictator 128 7
 Dictatorem 129 2
 dictitabat 55 14
 dictitassent 30 6
 dicto, *sermoni* 5 2
 dicto, *mandato* 29 13 |
 59 6 | 68 13 | 92 2
 dictu 130 2
 dictum 34 25 | 54 25 |
 56 18 | 84 4 | 129 7 |
 141

141 23 | 149 1
dictum, *relatum*, 118 13
dicuntur 10 8
didicerint 1 8
die 8 3 | 27 11 | 56 5 |
68 27 | 73 9 | 74 29 |
80 4 | 114 25 | 133 6 |
134 6 | 156 29
diebus 6 5 | 14 10 | 92
9 | 104 13 | 129 1 |
130 17 | 133 2 | 136
18
diei 100 4
diem 9 28 | 17 8 | 29 2 |
41 6 | 52 2 | 54 1 | 57
8 | 62 17 | 85 20 | 104
27 | 106 2 22 | 115 13 |
116 7 | 129 17 | 147
9
dierum 103 25 | 104 2
14
dies 70 14 27 | 86 15 |
90 25 | 128 6 | 136
9
differendo 28 24
diffiero 87 6
differret 94 14
difficile 17 1 | 148 21 |
150 5 | 152 6 20
difficile, *adverb.* 108 7
difficilius 111 10
difficillima, *molestissima*,
143 16
difficillimum 144 3 | 153
18
diffidebant 40 17
digito 75 8
digna 76 2 7
dignas 61 2
digni 115 16
dignitate 4 17 | 14 19 |
16 3 | 41 14 | 100 17 |
106 10 | 141 10 | 154
19 | 155 26
dignitatem 50 8 | 108 9 |
140 3 | 144 10
dignitari 144 22
dignum 1 2
dignus 20 6 | 67 9
digredientem 75 7
digressus 88 16
Diis 114 18 | 115 11
dilaberentur 30 24
dilapsuras 99 20
dilato 56 27
dilexerat 24 9
dilexit 152 21
diligebat 78 20
diligebatur 38 3

diligens 46 13
diligens, *amator* 77 14
diligente 140 4
diligenter 45 13 | 49 10 |
51 2 | 74 28 | 104 23 |
153 14
diligentia 81 12 | 139
17
diligentiā 130 25 | 147
7 | 150 25 26
diligentiæ 150 23
diligentiam 156 13
diligentius 11 6
diligenter 51 8 | 144 3 |
149 8
diligi 113 24 | 121 10
dimicandum 3 11 | 71 11 |
105 13
dimicanti 67 5
dimicare 7 15 | 8 11 | 38
21 | 72 17 | 90 6
dimicaret 100 1 | 118 4
dimicari 12 13
dimicasset 131 20
dimicatum 87 14
dimicaturum 48 20
dimidium 104 5
dimigravit 16 8
dimiserit 76 18
dimisit 39 8 | 125 9
dimittere 113 4
dimitterent 5 16 | 15 17
dimitteret, *relinquer.* 134
25 | 142 24
dimittit 126 8
dio 25 9 | 101 21
Dion, *n. p.* 49 14
Diomedon, *n. p.* 79 3
Diomedonte 78 15 21
Diomedontis 78 21
Dion, *n. p.* 50 5 | 51 11
13 18 | 52 5 | 53 17
21 | 54 6 11 12 22 23 |
56 6 24
Dione 51 14 | 52 16 | 112
15
Dionem 51 1 | 55 19 | 54
14
Dioni 50 5 | 51 23 | 56 2 |
56 27
Dionis 50 2 | 51 16 | 52
3 | 53 4 7 | 55 25
28
Dionysi 50 11 | 52 3 | 54
8 | 113 1
Dionysio 50 4 10 | 51 3
15 | 53 17 | 76 12 | 113
2, 4
Dionysiorum 50 1 | 112

20
Dionysium 51 6 22 | 51
6 12 | 112 18
Dionysius 51 17 | 53 3 |
54 4 11 | 112 15 | 113
19 | 117 8
direxit 4 9
dirigere 63 10
diripuit 139 14
dirutos 48 27
discedebat 73 10
discedens 39 2
discedere 40 20
discederent 13 5 | 13 11 |
56 8
discederet 70 14
discedit 70 30
discerni 32 7
discesserant 13 2 | 103
20
discesserat 109 2
discessissent 13 18 | 74
31
discessisset 9 21 | 105 4
discessit 62 7 | 78 3 | 83
9 | 119 6 | 123 5
disci, *verbum* 77 18
disciplinā 58 1 | 59 16
disciplinis 76 5
discrimine 70 25 | 91
14
diserte 77 17
disertus 32 21 | 64 2 | 73
15
disjecerunt 131 7
disjecit 110 19 | 113 19
disiecta 113 15
disiectis, *dissipatis*, 4 11
disiectus, *dissipatus*, 146 1
dispalatam 128 12
dispalati 30 1
dispendandam 48 10
dispersos 13 13
dispertirentur 98 2
dispertit 95 13
dispertit 74 13
dispertivit 55 6
displcebat 12 12 | 50 12 |
57 1
displicuit 25 16
dispositi 59 9
disputaretur 78 2
dissensione 54 19 | 146 1
dissensisse 113 8
dissensit 137 8
dissidebat 132 20
dissidenti 55 23
dissimiles 108 9
dissimilis 63 3

dissimilitudinem 33 6
 dissociatis 141 11
 dissolveretur 14 8 | 17
 22
 dissoluta 31 17
 dissoluta, *rupta* 118 5
 dissolutus 33 4
 distineretur 147 6
 distracti sunt 100 8
 districtus, *occupatus*, 135
 4
 diti, *adject.* 140 4
 ditissimum 33 9
 ditissimus 108 2
 diversam 33 6
 diversa 74 31
 divertisset 30 20
 dives 32 23
 Divi, *genit. sing.* 154 16
 divina 124 11
 divinaret 93 10
 divinatio 146 13
 divinationem 152 30
 divinus 146 13
 divisus 55 6
 divisissent 43 11
 divisit 27 19 | 103 10 |
 113 14
 divitem 143 16
 divitias 50 9 | 78 24 | 145
 6
 divitiis 11 22
 diu 28 19 | 74 15 | 135
 9
 diutina 45 9
 diutina 65 5 | 79 25
 diutissimum 38 17
 diutius 10 13 | 35 24 |
 62 19 | 82 5 7 | 105
 26
 diutius 119 12 | 138 5
 diuturna 37 20
 diuturnitate 120 11
 diuturnitatem 113 10
 dixerant 4 25 | 73 27 |
 82 15
 dixerat 89 14
 dixerit 120 6
 dixerunt 14 32
 diximus 41 12 | 76 9
 dixisset 83 7 | 91 12 |
 110 15
 dixit 31 8 | 60 11 | 73
 17 | 80 17 | 93 3 | 114
 18 | 115 10 | 114 18
 docebimus 154 13
 docens 90 6
 docere 8 19
 docet 70 20

docile 50 7
 docilitatem 140 6
 doctore 135 10
 doctrina 139 17
 doctrina 142 15 | 153
 9
 doctrinis 77 1 | 140 3
 doctus est 76 12
 doquerit 1 4
 docuit 61 7
 Dodonam, *n. p.* 31 7
 dodrante 143 20
 doli 13 22
 delo 74 8 | 90 16 | 118
 9 | 129 2 | 133 3
 Dolopes, *n. p.* 27 17
 dolore 31 3
 dolorem 143 13
 dolores 156 9 19
 dolori 116 15
 doloribus 156 6
 domesticis 132 19 | 151
 7
 domestico 96 8
 domesticus 150 20
 domi 7 8 | 37 21 | 56
 6 | 80 18 | 83 32 | 87
 14 | 114 22 | 123 6 |
 132 11 | 145 7 | 150
 22 *bis*
 domicilia 90 26
 domicillum 18 11 | 142
 12
 dominatio 6 9
 dominatione 6 4
 dominationem 10 5 | 30
 7
 dominationi 6 17 | 15
 26
 dominatum, *subst.* 116 3
 domino 17 6
 Domitio, *n. p.* 157 1
 domo 4 25 | 31 16 | 33
 7 | 34 13 | 91 23 | 94
 10 | 156 22
 domo, *patria*, 4 6 | 131
 8
 domos 13 11
 domum 4 26 | 17 17 |
 23 21 23 | 27 14 | 32
 9 | 34 26 | 38 7 | 56
 7 | 62 18 | 64 12 | 66
 18 | 81 15 | 82 9 | 86
 15 | 94 9 | 96 2 | 112
 10 | 120 7 | 130 22 |
 131 6 | 134 17 | 142
 13 | 150 12 | 151 1 |
 156 22
 domum, *patriam* 23 7 |

47 11
 domus, *genetiv.* 102 6
 donabatur 37 16
 donarat 18 12
 donarent 130 15
 donarentur 91 4
 donatum 69 12
 donatus 18 11 | 48 13 |
 94 6 | 95 16
 donatus est 57 8
 donaverunt 88 20
 donavit 141 26 | 143 10
 donicum, *donec*, 120 2
 donum 22 10
 dotibus 21 9
 Drusilla, *n. p.* 155 2
 duabus 14 26 | 145 2 | 33
 22 | 89 5 | 130 2
 duce 103 23 | 109 13
 duas 28 13 | 131 5
 dubio 42 9 | 94 1 | 111
 4 | 132 2
 dubitabat 31 20 | 39 24 |
 133 18
 dubitans 6 13 | 90 26 |
 98 11
 dubitaret, *hesitaret* 124
 13
 dubitat 123 1
 dubitatos 91 11
 dubitavit 88 13
 dubitavit, *hesitavit* 133
 22
 dubito 1 11 | 42 8 | 84
 10
 dubium 46 14 | 124 18
 duce 3 10 | 30 19 | 22
 1 | 48 22 | 61 4 | 69
 13 | 83 30 | 87 7 | 92
 26 | 100 11
 ducebant 70 15
 ducebant, *pusabant*, 37 26 |
 85 8
 ducebat 112 22
 ducem 47 8 | 48 19 | 59
 14 | 112 17 | 113 8 | 114
 20
 ducendum 70 9
 ducenta 6 21 | 64 6 8
 ducenta 12 17
 ducentatum 11 27 | 37
 10
 ducentas 36 15
 ducentis 22 3 | 28 15 |
 95 16
 ducere 2 13 | 26 13 |
 124 13 | 131 23 | 143
 1
 ducereetur 99 19
 O dace

duceret 15 7 | 69 5 | 81
 7 | 85 2 | 99 22
 duceret, *affimaret*, 153
 8
 duceret, *protraheret*, 38
 17
 duceretur 110 14
 duceretur, *putaretur* 20 6 |
 91 21
 Duces 20 12 24 | 65 8 |
 104 8 | 106 17 35 |
 109 19 | 115 16 | 139
 14
 duci, *verb.* 79 6
 duci, *verb. trahi.* 73 13
 duci, *affimari* 150 24
 duci, *nom.* 59 6
 duceibus 61 1 | 103 13
 ducis 43 6 | 59 8 | 133
 19
 ducitur, *vertitur*, 2 5
 ducti 57 1
 ductus 132 10
 ductu 22 9 | 70 24
 ductus 26 12 | 35 22 |
 149 16
 ducum 70 11 | 105 3 |
 152 28
 ducuntur 76 2
 dulcius 154 3
 dum 5 9 | 32 6 | 63 9 |
 & *alibi*
 dum, *donec* 24 7
 dum, *quandiu* 117 12
 duo 11 27 | 18 16 | 33
 21 | 37 23 | 41 11 |
 66 3 9 | 73 3 | 80 16 |
 116 8 15 | 117 1 | 127
 8 | 135 8
 duobus 60 9 | 67 11
 duodecim 39 15 | 86 4,
 10
 duos 50 3 | 81 18 | 89
 4
 duplex 131 16
 duplici 69 2
 duritici, *ansteri vita* 41
 20
 duro 26 3
 Dux 22 5 22 | 31 18 |
 33 21 | 44 8 | 58 2 |
 62 4 | 67 9 | 81 9 | 86
 11 | 87 17 | 100 4 | 111
 12
 duxerat 4 13 | 5 10
 duxerit 112 2
 duxisset 79 28 | 81 17 |
 106 34
 duxit, *in uxorem*, 11 1 |

83 24
 duxit, *putavit*, 67 7 | 92
 6 | 102 1
 duxit 121 8 | 125 7
 Dynastes 68 11
 Dynastis 94 8

E

E. 8 4 | 16 2 | & *ali-*
bi
 ea 2 11 19 | 7 18 | &
alibi
 ea, *sam multa*, 147 5
 ea 3 4 | 4 14 | 108 | &
alibi plur
 eadem 1 8 | 11 9 | 39
 11
 eadem 7 14 | 24 13 | 26
 4 | 94 10 | 124 18 | 131
 14
 eadem, *adverb.* 14 10
 ex 146 1
 eam, *pronom.* 8 21 | 10 7 |
 11 5 25 | & *alibi*
 eandem 8 20 | 28 4 | 91
 12 | 142 13
 earum 22 12 | 40 5 | 113
 17
 eas, *pron.* 3 11 | 65 4 |
 90 15 | 101 26 | 132
 11 | 133 4 28 | 143 22
 eant 56 14
 eat 2 7 | 84 5
 edere, *exponere* 47 25
 edictum 138 13
 edit, *exponit* 71 16
 edita, *in lucem exposta*,
 154 11
 editi, *exposti*, 152 24
 editis, *exposti*, 48 1
 edito, *alto*, 56 6
 editum, *altum*, 93 16
 educari 53 8
 educatus 33 7
 educeret 101 17
 educit 71 21
 eduxerunt 8 2
 eduxit 9 10 | 27 12 | 99
 24
 effecisse 42 6
 effecit 44 20 | 47 1 | 79
 10 | 91 7 | 99 25 | 112
 20 | 121 6 | 126 2 |
 130 26 | 149 5
 effecta 11 20
 effecturum 104 13
 efferre 79 4
 efferrentur 29 4

efferretur 21 2
 efficere 31 15 | 37 26 |
 49 4 | 138 8
 effici 6 4 | 145 18
 efficiebat 144 3
 efflavit 25 14
 effractis 56 21
 effugere 62 22 | 102 17
 effugisse 22 20 | 41 2 |
 49 15
 effugisset 99 3
 effugit 15 39 | 130 5 |
 145 11
 effusi, *immerati* 8 22
 effusis 144 12
 egit 26 15 | 132 17 | 148 13
 ego 17 13 20 | 79 2 | 80
 3 | 124 16
 egomet 156 16
 egredere 78 26
 egredi 128 13
 egregia 91 4
 egressus 16 14 | 37 6 | 69
 28
 ei 6 20 | 13 17 | 14 9 |
 15 15 | & *alibi*
 eidem 9 6 | 50 5 | 98 3 |
 108 11 | 146 8
 eiecerant 85 13
 eiecerunt 87 12
 eiecisse 35 13
 ejecit 27 18
 ejectis 30 11 | 41 1
 ejectus 16 2
 eis 7 9 | 15 16 | 28 20 |
 67 1 | 71 26 | 80 11 |
 153 8
 eisdem 2 9 | 5 6 | 37 7
 ejus 1 4 | 2 3 | 3 8 | 4
 3 | & *alibi quam plur*
 ejusdem 17 15 | 35 17 |
 41 9 | 51 16 | 72 22 |
 84 6 | 114 25 | 116 7 |
 122 1
 ejusmodi 55 9
 elabi 100 13
 elaborasset, *canatus esset* 20
 8
 elata, *vulgata* 55 27
 elatam 9 9
 elatius 22 17
 elatum 100 16
 elatus 25 23 | 55 12 | 57
 7 | 157 1
 elatus, *superbus* 22 6 | 30
 3 | 38 4
 elegans 150 26
 elegantia 134 18
 elegantissimum 149 24
 elegit

elegit 56 13 | 73 27
 elephantum 105 19
 elephantus 126 3
 eliceret 155 13
 Elidem, *n. p.* 35 5
 eligere 48 9
 eloquentia 19 8 | 80 26
 eloquentia 33 9 | 52 12 |
 79 16 | 80 8
 eloquentia 27 2 | 144 1
 Elpinice, *n. p.* 26 17
 Elpinicen 26 11
 elucet 61 2
 eluxit 21 13 | 80 20
 emax 150 10
 emendata 10 14
 emerferat 148 13
 eminere 62 24
 eminus 41 2 | 83 15
 emisset 147 9
 emitterent 90 5
 emitti 26 4
 Emphyletus *n. p.* 110 14
 enarrare 84 12
 enim, *conjunctio caus.* 2
 1
 enim 2 12 | 4 7 17 25 |
 5 11 | & alibi quam
 plur.
 Ennium, *n. p.* 137 10
 enumerando 30 19
 enumerare 129 6
 enumeraverit 153 26
 enunciaret 24 27
 eo, *pronomen*, 3 5 | 9 12
 22 24 | 12 16 | & ali-
 bi quam plur.
 eo, *adeo*, 53 11 | 61 9 |
 86 20
 eo, *ad id* 122 11
 eo, *causatus*, 13 21 | 15
 23
 eo, *adv. temporis*, 83 20
 eo, *huc*, 4 19 | 17 5 | 27
 8 | & alibi
 eo, *huc usque*, 54 10
 eo, *ibi*, 72 17
 eo, *ideo*, 23 26 | 38 21 |
 83 7 | 100 10 | 118 7 |
 141 13
 eo, *relativum ad quod*, 106
 7
 eo, *tanto*, 8 10 | 46 12 |
 93 24 | 144 11
 eodem, *pronomen*, 2 3 |
 14 6 | 25 18 | & a-
 libi
 eodem, *adverb. motus* 24
 12 | 25 15 | 51 16 |

53 17 | 66 6 12 14 |
 95 4 | 109 22 | 133
 19 | 141 16
 eorum 2 1 | 4 20 | 6 22 |
 & alibi
 eos 4 17 | 6 2 | 14 29 |
 & alibi
 eosdem 66 26
 Epaminondā, *n. p.* 87 16
 Epaminondæ 59 19 | 76
 3 | 81 12 | 88 1
 Epaminondam 1 4 | 78
 16 20 | 79 21 | 82 13 |
 83 15 | 84 5
 Epaminondas 1 78 19 | 80
 15 | 81 21 | 82 5 17 |
 83 18 32 | 87 13 | 88 8 |
 93 11
 ephebus 77 4
 Ephemeride 151 4
 Ephefum, *n. p.* 17 10 | 91
 1
 Ephori 25 1 5 8 | 32
 12
 Ephoris 23 23
 Ephoro 23 25
 Ephoros 15 10 | 32 2
 Ephorum 91 23
 epigrammate 22 8
 Epiro 101 26 | 146 8 |
 148 16
 Epirotas 65 3
 Epirotas 117 5
 Epiroticis 152 1
 Epirum, *n. p.* 148 16
 epistola 87 2
 epistolā 23 2 | 24 14 |
 133 20
 epistolæ 24 12
 epistolam 17 16 24 9 |
 133 16
 epistolarum 152 25
 epistolas 145 9 | 155 13
 epulabatur 23 14
 epulari 86 2
 epulis 53 10 | 86 20
 eques 151 2
 equestrem 140 2
 equestri 154 15
 equis 100 6 | 122 5
 equitatu 91 17 | 100 1
 equitatu 124 24
 equitatus 8 7
 equitibus 100 11 | 145
 18
 equitem 143 15
 equitis 149 9-15
 equitum 6 21 | 8 12 | 12
 1 | 22 4 | 53 18 24 |

71 13 | 97 15 | 106 33
 equo 70 6
 equos 101 8
 equum 88 15
 erant 8 5 | 11 9 | 12 17
 14 27 | & alibi plur.
 eras 106 5
 erat 3 11 | 4 17 19 | 9
 19 & alibi plur.
 ereptum 79 5
 erepturum 47 11
 Eretriam, *n. p.* 7 1
 Eretriensem, *n. patronym.*
 22 21
 erexit 11 4
 erga 30 21 | 35 3 | 74
 20 | 122 9 | 123 9 | 132
 17
 ergo 9 20 | 14 3 | 37 16 |
 40 8 | 45 4 | 51 11 |
 91 19
 ergo, *causa*, 22 10
 Erichthonem, *n. p.* 64 13
 erimus 68 29
 eripuit 40 19
 erit 79 10 | 84 4 | 129
 7
 ero 17 25
 errore 81 9
 errorem 132 10
 eruditum 150 1
 eruditus 18 6 | 33 8 | 78
 6 10
 eruditus 39 16 | 140 6
 erunt 1 6 | 76 7 | 108
 8
 eruperit 156 8
 eruptione 45 14
 erutus 25 17
 Erycem, *n. p.* 119 7 | 126
 5
 esse 1 8 | 2 9 | 6 23 | 8
 20 | & alibi quam plu-
 esse *sup. officium* 120 7
 esse *conversari* 121 12
 essent 6 12 | 14 23 | &
 alibi
 essent afferrent 71 24
 esset 3 4 | 7 8 13 | 9 12 |
 & alibi quam plur.
 esset afferret 51 7 | 53
 3
 est 2 6 | 5 15 | 6 16 |
 8 1 | & alibi quam
 plur.
 et *conjunct. copul.* 1 2 | 2
 8 | 3 1 8 | & alibi
 quam plur.
 et, *atque* 6 8
 O 2 et

- et, *etiam*, 43 12 | 109 3
 et, *augment.* 8 6 | 9 16 |
 10 8 | 20 21 | & *ali-*
bi plur.
 etenim 99 17
 etſi, *conj.* quanquam 5 1 |
 6 15 | 8 8 | & *ali-*
bi
 etſi, *quamvis*, 13 1 | 14
 4 | 38 25 | & *alibi*
 etiam 3 5 | 6 2 | 11 16 |
 14 5 | & *alibi plur.*
 evaderent 55 16
 Evagoræ, *n. p.* 62 7
 Euboræ, *n. p.* 6 24 | 12
 18 | 13 3
 eveniſſet 38 28 | 106 6
 evitare 35 4 | 55 21 | 66
 9
 evitavit 68 21
 eum 1 5 | 10 11 13 |
 11 4 | & *alibi quam*
plur.
 eundem 16 1 | 18 19 |
 22 14 | 41 18 | 46 19 |
 57 4 | 75 2 | 89 13 |
 106 32
 Eumene, *n. p.* 100 13 |
 102 5 | 105 14 | 106
 21 | 107 3
 Eumenem 104 7 | 105
 20 | 107 9 | 133 17
 Eumenes 99 12 18 | 100
 6 10 15 29 | 102 11 |
 104 11 | 105 1 26 |
 106 6 30 | 132 21 23 |
 133 15 20
 Eumeni 98 8 17
 Eumenis 103 4 | 133 7
 24
 Eumolpidæ 37 17
 Eumolpidas 35 7
 evocavit 49 11
 Europâ 6 18 | 62 3 | 90
 6
 Europæ 11 25 | 14 12
 Europæis 99 10
 Europam 5 7 | 6 2
 Eurybiadi, *n. p.* 13 14
 Eurydice, *n. p.* 60 8
 Euryſthænes, *n. p.* 94 11
 Euryſtheni 89 6
 ex 39 | 4 23 | 5 3 6 9 |
 & *alibi quam plur.*
 ex, *inter* 117 18 | 125 6 |
 134 5 | 135 8
 ex, *pro* 156 6
 ex, *de* 45 7 | 47 21 | 66
 26 37 | & *alibi*
- exacerentur 110 8
 exadyerſus 44 9
 exagitatus 17 24
 exanimatus 83 23
 exarſit 120 12
 exaudiri 56 17
 excellēbat 19 9
 excellentem 114 23
 excellenter 140 8
 excellentiſſimi 116 3
 excellentium 3 1 | 79 12
 excellentius 32 17
 exceſſerant, *exierant*. 130
 4
 exceſſerunt 83 17
 exceſſit 100 10
 exceſſit 70 17
 exceptis 67 11
 excipere 61 7
 exciperet 63 15
 excipit 55 24
 excitârunt 133 29
 excitatus 40 17
 excitavit 132 18
 exiivit 131 13
 excluderetur 14 9
 excogitandis 11 10
 excogitatum 145 16
 excuſſiones 14 22
 excuſſionibus 4 14
 excutiebat 101 14
 exmiſſe 148 4
 exempli 30 18
 exemplis 154 13
 exemplum 35 9 | 92 3 |
 147 28
 exercebatur 77 8
 exercere 56 10
 exerceri 101 10
 exercitati 79 25
 exercitationum 91 5
 exercitiores 59 5
 exercitatiſſimum 91 7
 exercitatum 79 19
 exercitibus 46 2 | 58 5 |
 107 13 | 116 9 | 131
 12
 exercitu 5 7 | 27 4 | 36
 9 21 | 59 9 | 69 28 |
 70 14 | 71 5 | 73 7 |
 85 6 | 88 13 | 99 15 |
 100 24 | 104 29 | 107
 10 | 121 7 | 122 2 |
 125 11 | 127 5
 exercitui 7 9 | 37 4 | 47
 7 | 59 5 14 | 70 39 |
 81 8 | 91 26 | 119 2 |
 121 15 | 128 13 | 130
 10
- exercitum 23 10 | 27 5 |
 36 5 | 38 19 27 | 54
 22 | 69 12 17 | 70 12
 27 | 71 21 | 81 14 17 |
 82 3 | 85 1 | 90 5 21 |
 91 1 8 | 99 24 | 130
 20
 exercitus 4 16 | 11 28 |
 17 5 | 29 15 | 21 1 |
 29 10 | 38 5 | 68 10 |
 74 23 | 90 8 | 100 12 |
 102 8 | 105 5 | 106 25
 34 | 124 24 | 125 5 |
 127 9 | 128 9
 exercuit 54 16
 exundum 93 9
 exheredatus 11 3
 exhaustum 119 12
 exhaustis 38 18
 exhaustis, *conſumptis*, 129
 14
 exierat 90 7
 exierunt 86 12
 exigua 8 16
 exiguis 7 15
 exiguus 94 18
 exiit 114 17
 exiles 100 26
 exilio 20 2 | 28 6 | 44
 14 21 | 86 4
 exilium 85 13 | 87 12 |
 108 16 | 146 6
 exire 17 9 | 25 7 | 79
 3 | 93 10
 exirent 14 33
 exiret 33 22
 exiſſe 39 7
 exiſſe, *ſparſam fuiſſe*. 132
 6
 exiſſent 86 11
 exiſſet 34 22 | 71 15
 exiſteret 34 4
 exiſtimabant 85 10 | 134
 8
 exiſtimabat 77 7 | 144
 8
 exiſtimabatur 24 4 | 34
 7 15
 exiſtimabit 155 19
 exiſtimans 28 12 | 31 9 |
 38 9 | 63 18 | 69 26 |
 147 12
 exiſtimantur 97 9 | 108
 15
 exiſtimare 147 15
 exiſtimaret 145 22
 exiſtimaretur 144 7
 exiſtimari 53 4 | 55 11 |
 152 20
 exiſti-

existimasti 78 26
 existimationem 92 5 | 152
 11
 existimationis 138 17
 existimavit 45 12
 existimetur 148 11
 exitu 93 10
 exitum 106 36 | 111 1
 exitus 134 15 22
 exorsus 85 14
 exorsus 2 19
 expectandum 24 6 | 34
 22
 expectare 15 7
 expectaret 101 27
 expectatio 36 23
 expedire 6 8
 expeditam 71 12
 expeditiores 59 1
 expediturum 104 12
 expeditivit 101 6 | 128 9 |
 150 4
 expellerent 88 12
 expensum 151 5
 experiri 68 17 | 73 25 |
 115 7 | 122 11
 expertus 141 7 | 154 5
 experta 32 15
 expertus 1 6 | 93 23
 expertus 18 1
 explicabat 11 9
 explicare 84 12 | 135 12
 explicari, *extendi* 14 2
 explicarunt 79 14
 explicata 67 15
 explicem 2 19
 exprobrare 79 31
 explorarent 15 14 | 74
 29 | 124 2
 exploratum 69 9
 exponam 84 11
 exponemus 3 1
 exponendis 2 1
 exponit 17 10
 exposcendi 131 2
 exposceretur 16 16
 exposita 57 10
 exposuerit 153 15
 exposuit 139 15 | 154 6
 expresserat 45 3
 exprimere 76 2
 expugnat 74 13
 expugnatis 13 7 | 91 15
 expugnato 22 18
 expugnare 9 20
 expugnaret 93 4
 expugnassent 6 23
 expugnauerant 36 18
 expugnauerimus 93 6

expugnavit 9 8 | 125 5
 expulerunt 83 32
 expulissent 37 3 | 43 10
 expulsi 108 16
 expulso 113 3
 expulsores 67 4
 expulsos 6 10
 expulsus 118 10
 expulsus 20 10 | 21 12 |
 28 11 | 41 15 | 53 17
 excalpsierunt 22 11
 exsplendescibat 140 10
 extare 112 22
 extructa 14 34
 externi 120 12
 extimescebant 10 1
 extincto 6 9
 extinguere 93 5 | 146
 20
 extinguere, *soli* 11 5
 exitit 111 4
 extra, *prop.* 14 23 | 93 16 |
 128 13
 extrahere 83 20
 extrahere 91 9
 extraxisset 83 20
 extraxit 101 23
 extrema 67 7
 extremam 138 15 | 147
 29 | 155 26
 extremis 108 12 | 119 1
 extremo 46 10 | 74 7 |
 83 10 | 101 4 | 156 8
 extremis, *tandem*. 120 18
 extremum 152 25
 extulerat 54 15
 extulerunt 41 9
 extulit 29 4 | 100 19
 extulit 153 3
 exul 88 4
 exulem 131 7
 exules 83 30 | 86 10
 exulibus 87 7
 exultare, *exilire* 101 13

F.

Fabiani, *adj.* 59 17
 Fabii, *n. p.* 154 1
 Fabio, *n. p.* 128 9 | 137
 2
 Fabiorum 154 2
 Fabius, *n. p.* 128 7
 fabrum 150 3
 face, *fac* 22 27
 facere 15 21 26 | 23 35 |
 29 1 | 30 10 | 31 5 |
 34 13 | 38 26 | 44 21 |
 52 13 | 53 17 | 54 10 |

63 16 | 73 10 | 73 30 |
 74 3 10 | 78 23 | 90
 22 | 104 12 | 112 13 |
 141 20 | 142 5 | 147
 10 14 18 | 150 20
 facere, *ponere*, 119 10 |
 135 11
 facerent 4 5 | 12 4 | 15
 3 | 40 4 | 80 7 | 83 1 |
 86 13 | 90 6 | 115
 5
 faceret 20 5 | 60 14 | 70
 11 | 85 20 | 99 1 | 102
 9 | 133 14 | 155 18
 faciam 79 4 | 124 13
 faciant 103 14 | 104 18
 22
 facie 68 28
 faciebat 62 12 | 74 3 |
 78 13 | 147 14
 faciem 94 19
 faciendo 74 25
 faciens 70 1
 facile 6 4 | 11 9 | 39 24 |
 47 18 | 54 1 | 55 22 |
 56 19 | 66 29 | 70 23 |
 77 1 | 78 4 | 98 7 |
 100 7 | 107 2 | 108 6 |
 117 9 | 133 8 | 134 13 |
 139 5 | 145 18
 facile, *adj.* 38 23
 facilia 156 5
 facilliora 132 24
 facilitate 152 5
 facilius 8 19 | 15 22 | 20
 25 | 25 9 | 31 9 | 121
 6 | 135 12 | 155 19
 facillime 5 11 | 39 12 |
 77 18
 facinus 57 1 | 112 8
 facio 60 16
 facis, *verbum*, 79 2
 facit 9 24 | 36 6 | 71 1 |
 74 22 | 152 24
 faciunt 74 1 | 103 14
 facta 20 13 | 36 12 | 45
 2 | 83 32 | 95 9 | 148
 17 | 151 13
 facta 45 14 | 83 14 | 133
 12 | 131 5 | 134 5
 facta, *subst.* 64 3 | 103
 17 | 154 7
 facta, *collecta*. 120 21
 factae 65 9
 facti 35 19 | 110 7
 facti, *subst.* 28 6 | 68 25
 factione 145 22
 factionem 54 20
 factiones 109 13
 O 3 facti-

factioni 85 4 | 86 7
 factionis 85 12 | 109 19
 factiosus 90 2 1
 factiosus 30 4
 factis, *subst.* 63 3 | 135 12
 facto 17 21 | 30 2 | 35
 18 | 38 24 | 58 13 | 59
 12 | 63 11 | 65 5 | 70
 18 | 85 6 | 88 18 | 93
 6 | 95 13 | 104 8 | 109
 18 | 119 6 | 126 1 | 143
 19
 facto, *subst.* 23 6 | 92 26
 factum 7 12 20 | 9 16 |
 11 12 | 13 4 | 15 3 |
 20 18 23 | 21 8 | 29
 11 | 34 2 | 38 5 | 43
 7 | 49 17 | 55 3 | 57
 2 | 61 11 | 68 5 | 82
 11 | 88 9 | 90 16 | 101
 13 | 112 10 | 114 7
 25 | 121 11 | 130 1 |
 134 22 | 142 4 23 |
 149 19 | 150 22
 factum, *subst.* 20 16 | 31
 23 | 53 2 | 72 5
 facturos 4 6 | 90 28
 facturus 91 9 | 133 6
 facturum 91 11 | 133 10
 factus 9 26 | 11 15 | 23
 6 | 33 16 | 77 5 | 109
 19 | 125 3 | 130 23 |
 137 8 | 138 11 | 144
 15
 facultas 110 11
 facultatem, *potestat.* 141
 10 11
 facultatibus 76 6 | 78 5
 facultatibus, *opibus.* 78 10 |
 129 14 | 145 23
 Falerno, *n. p.* 128 7
 fallere 15 9
 falleris 80 2
 fallis 79 23
 falsa 15 12
 falsa 57 1
 falso, *adv.* 39 13
 falsum 73 25 | 106 10
 fama 12 2 | 51 9 | 68
 25 | 71 8 | 90 7 | 95
 7 | 108 1
 fama 13 9 | 38 11 | 61
 9 | 67 5 | 99 17 | 116
 13
 famæ 11 6 | 110 7
 famam 19 1 | 29 7 | 50 6
 famam, *rumorem.* 132 6
 fame 106 28 | 120 22
 familiâ 150 16

familiar 66 27 | 89 3 | 103
 6
 familiam 153 20
 familiarem 11 3 | 143
 16
 familiares 146 19 | 147
 9
 familiari 66 27 | 143 4 |
 145 3 20
 familiari, *domestico.* 141
 16
 familiaribus 98 2
 familiarior 132 23
 familiaris 29 3 | 40 18 |
 144 19
 familiarissimè 89 2
 familiaritate 76 18 | 147
 1 | 149 6
 familiaritatem 97 5 | 147
 21 | 151 6 | 154 17 |
 155 3
 familiariter 100 18 | 110
 15
 familiarius 143 24 | 145
 15
 familiis 89 6
 fama 113 15
 fana, *templa.* 92 21
 fani 31 13
 fanum 24 19
 fastigio 147 26 | 151 17
 faterentur 51 19
 fatigatus 106 28
 fatigemus 30 19
 favebant 109 16
 faverent 141 12
 fautor 36 8
 fautricem 94 16
 febres 156 10
 febris 156 27
 fecerant 47 3
 fecerat 14 8 10 | 17 22 |
 26 15 | 49 7 | 98 8
 feceris 22 25 | 124 20
 fecerint 103 16 | 104 12
 fecerit 23 4 | 58 7
 fecerunt 8 3 | 24 21 |
 34 23 25 | 35 15 | 39
 14 | 62 27 | 83 13 | 103
 15 | 120 19
 feci 17 19 21
 fecimus 139 19
 fecimus, *hūnimus.* 79 10 |
 121 15 | 133 28
 fecisse 15 23 | 18 7 | 37
 28 | 53 5 | 71 24 | 156
 15
 fecissent 4 1 | 71 19 | 74
 5 | 93 19 | 124 5 |

130 14
 fecisset 15 25 | 16 6 | 31
 24 | 82 2 | 99 2
 fecisset, *permisset* 132
 2
 fecit 5 8 | 11 22 | 14 7 |
 33 17 | 37 12 | 43 1
 20 | 44 12 | 58 10 12 |
 61 3 | 62 6 | 67 4 | 70
 28 | 81 15 | 85 6 | 91
 5 17 | 92 17 | 98 15 |
 102 4 | 103 3 | 114 2
 25 | 125 8 | 138 17 |
 139 5 | 143 20 | 148
 31 | 153 8 19
 fecellerunt 31 10
 fecellisset 91 13
 fecellit 39 3 | 54 6
 felicitate 4 15 | 5 3 | 22
 16 | 29 7 | 112 18 | 117
 14
 fenestras 56 23
 feram 69 5
 ferè 1 6 | 19 7 | 20 10
 23 | 21 10 | 62 27 |
 85 16 | 87 16 | 98 11 |
 103 26 | 104 6 | 115
 16
 ferebant 97 2
 ferebat 55 11
 ferebatur 39 22 | 147 39
 ferebatur, *asimabat.* 140
 9
 ferendam 44 19
 ferendum 55 14 | 106
 11
 ferens 77 16
 ferente 109 24
 ferentem 70 7 | 81 6
 ferentes 86 13
 Fererrii 155 14
 ferocia 120 4
 ferociorem 11 16
 ferocissimum 105 19
 ferocius 106 4
 ferus 37 13
 ferre 53 12 | 64 12 | 83
 8 | 151 5
 ferre, *pati* 119 12
 ferrè, *tolerare.* 141 1 | 143
 17
 ferrem 143 1
 ferret 102 7
 ferretur 17 4 | 127 4
 ferro 40 14 | 75 9 | 83
 22
 ferro, *gladio* 6 5 | 116 17 |
 120 22
 ferrum 83 19

ferreis 58 13
fert 32 6
feruntur 148 10
feruntur 99 17
festinatio 2 19
festo 56 5
festum 114 23
fictilia 133 5 28
fida 118 7
fidam, *adject.* 73 16
fide 30 15 21 | 42 9 |
55 19 | 60 6 | 70 29 |
71 24 | 78 6 | 90 17 |
97 10 | 100 14 | 124 7
fidei 99 8 | 132 9
fidelis 67 19
fidelissimum 13 16
fideliter 51 2
fidem 16 15 | 54 12 | &
alibi
fidens 31 20
fidenre 61 4
fidenti, *constanti*, 121 5
fides 15 13 | 29 2 | 95 9
fiducia 86 18
fiduciā 131 11
fiebat 4 20 | 34 8 | 37
26 | 51 7 | 144 24 |
148 5 | 152 12
fierent 7 12 | 55 7
fieret 71 26 | 104 3 | 110
4 | 133 30 | 149 19
fieri 14 30 | 15 8 | 24
19 | 25 5 | 39 23 | 55
30 31 | 61 10 | 70 18
23 | 89 8 | 92 14 | 93
26 | 134 11
figurā 106 12
filiā 60 13
filix 21 9
filiam 16 13 | 22 23 | 118
6 | 121 13 | 155 1
filias 50 4
filii 25 11 | 54 19 | 65
13 | 71 9 | 74 8 | 97
5 | 154 17
filio 50 4 | 54 15 | 65
12 | 89 3
filios 50 3 | 51 21
filium 25 11 | 36 9 | 51
8, 22 | 53 8 | 54 17 |
60 12 | 66 24 | 68 21 |
71 5 | 83 25 | 89 12 |
112 11 | 121 8 | 129
12 | 140 6 | 145 10 |
148 19
filius 33 15 | 66 2 | 72
7 | 102 1 | 116 4 | 117
2 | 118 2 | 122 10

finem 52 13 | 77 8 | 78
3 | 112 13 | 119 10 |
135 11
fines, *terminus*, 121 3
fingere 33 10
fingunt 149 2
finibus 131 10
finitimā 103 9
finitimas 69 22
finxit 149 3
firmas 99 12
firmis 106 11
firmissimi 30 21
firmitatem 77 11
firmitati 41 17
fistula 156 8
fit 2 15 | 36 9 | 56 17 |
66 1
Flacc, *n. p.* 136 4
Flacco 138 3 41
flagitantes 56 22
flagitio 120 7
flagrabit 7 20 | 119 11
flagraret 51 11
Flaminium, *n. p.* 127 4
Flamininum 134 4 9
Flamininus 134 6
Flamma 9 14
flammæ 40 17 | 41 1
Flavio, *n. p.* 145 20
flebat 37 15
flectit 104 26
fless 156 23
fieri 43 22
fiorente, *vigente*, 117 15
florentem, *virenti*, 148 26
florenti 146 7
florentibus 148 24
florere 79 21
florenter 96 6
floreret 34 | 28 3
floruit 116 13
fluctibus, *motibus*, 144 7
flumen 27 6 | 30 8 | 38
14 | 46 11 | 100 22 |
113 5
flumine 5 8
foederatam 125 4
foedere 139 27
foenore 147 11
fore 1 1 | 6 2 | 7 14 | 13
15 | & *alibi*
forensi 34 8
forea 134 19
forent 55 24 | 106 17 |
147 19
foret 31 16 | 82 5 | 130 19
foribus 56 8 16 21
foris, *extra*, 56 17

foris, *ad.* 56 22 | 71 20
fois 18 17 | 29 1 | 61
11 | 65 11 | 137 1
forma 60 4 | 150 17
formæ 116 11
formosissimæ 32 19
formosus 121 9
formam 69 6 | 105 24
fors 85 17
forte 20 25 | 51 19 | 56
11 | 131 10
fortem 18 1 | 48 19
forti 28 8 | 72 10
fortibus 69 25
fortior 116 13
fortiore 106 7
fortis 22 3 | 67 19 | 77
13 | 81 18 | 117 8
fortissime 44 9 | 61 12 |
83 14
fortissimi 99 18
fortissimum 67 10
fortissimus 134 27
fortiter 42 3
fortitudine 44 3 | 123 4
fortius 43 24
fortuito 134 22
fortuna 33 11 | 43 5 10 |
54 14 | 56 11 | 66 12 |
96 3 | 102 11 | 108 12 |
131 9 | 147 20 | 154
12 20
fortunā 5 2 16 | 27 11 |
28 25 | 38 4 | 39 20 |
42 8 | 43 3 | 49 2 |
88 3 | 96 5 | 111 19
122 4 | 147 9 | 148 20
151 17 | 154 19 | 156 1
fortunæ 66 25 | 70 23 |
142 11 | 147 13 25
fortunam 39 12 | 62 25 |
92 28 | 111 11 | 113
1 | 148 9 | 149 2 bis |
154 15
fortunarum 141 16
fortunas 132 9
frangebant 101 1
frangebatur 55 10
frater 9 24 | 89 12 | 111
12 | 130 11 | 137 6 |
152 22
fraternum 112 5
fratre 68 16 | 125 6
fratrem 39 26 | 47 19 |
112 4 | 130 21 | 131
13 14
fratri 141 8
fratricidam 112 11
fratris 89 3 | 112 1
O 4 frau-

- fraudem 55 18
 Fregellis, *n. p.* 130 16
 fregit, *depressit* 11 4
 fregit, *viciis* 11 20 | 27 19
 frequentes 108 2
 frequentia 157 3
 frequentiore 155 4
 frequentissimo 81 1
 fretos 27 19
 fretus 8 9 | 53 22 | 73 6
 fructum 105 21 | 143 19 | 144 19
 fructus 28 21
 frueretur 28 22
 frui 79 25
 frumento 141 26
 frustra 124 5 | 156 20
 frustraberis 124 20
 fuerant 36 20 | 44 21 | 54 6 | 98 15 | 120 14 | 145 2
 fuerat 9 31 | 10 5 | 16 11 | 27 4 | & *alibi*
 fuerint 59 6 18
 fuerit 6 16 | 21 6 | 37 13 | 66 30 | & *alibi*
 fuerit, *attulerit* 11 23
 fuerunt 8 21 | 12 1 | 49 5 | 89 7 | & *alibi*
 fugā 13 17 | 68 21 | 92 13 | 130 4 6 | 133 25
 fugam 141 15
 fugat 48 23
 fugatis 61 5 | 80 5
 fugato 132 1
 fugatum 126 8
 fugatus 20 19 | 22 5
 fugaverat 129 13
 fugavit 27 7 | 59 12 | 65 2 | 113 6 | 127 9 | 129 3
 fugeres 56 11
 fugiebant 51 6
 fugientes 72 1
 fugienti 143 9
 fugisse 152 15
 fuisse 8 23 | 19 1 | 22 21 | & *alibi*
 fuissent 30 22 | 36 20 | 74 31
 fuisset 30 4 | 47 10 | 78 7 | 91 5 | 93 13 | 101 17 | 105 9 | 106 27
 fuit 2 2 7 | 5 13 | 7 10 | 9 30 | & *alibi plur.*
 fuit, *attulit* 2 9 | 7 18 | 63 10 | 65 8
 fulgebat 97 6
 Fulvia, *n. p.* 147 6
 Fulviam 146 19
 fumo 104 6
 functi 15 13
 fundamentis 113 19 | 131 7
 funditorum 72 23
 fundum 147 9
 funere 100 18 | 107 10 | 153 2
 funeris 157 2
 funestam 84 2
 fungar 48 5
 fungens 68 2
 fungitur 24 3
 funus, *mortem* 117 16
 Furio, *n. p.* 131 1
 fusus 20 14
 futura 4 2 | 152 31
 futuram 32 4 | 93 13
 futuras 73 26
 futuri 108 9 | 143 13
 futuris 11 12
 futuros 6 3 | 105 15 | 106 21 | 130 18 | 134 8
 futurum 3 6 | 24 30 | 30 23 | 38 27 | 39 1 | 71 15 19
 futurus 124 18
 G
 Galba, *n. p.* 139 13
 galeam 69 3
 Gallia 125 10
 gavisus 23 2
 gaze 70 19
 Gellium, *n. p.* 147 26 | 148 3
 Geminium, *n. p.* 128 2
 gener 22 2 | 66 2 | 121 14
 genera 95 11
 generatus 140 1
 genere 6 3 | 21 12 | 32 17 | 30 1 | 68 12 | 76 3 9 | 97 1 | 101 2 | 117 1
 generi, *genit.* 71 13 | 118 8
 generibus 91 6
 generis 3 3 7 | 72 22 | 95 8 | 116 7 | 128 11
 generis, *conditionis*, 7 6
 generosa 96 8
 generosam 50 6
 generosarum 149 9
 generosi 140 10
 generosus, *nobilis* 10 16 | 26 14
 generum, *accus.* 46 19 | 156 10
 gens 69 19
 gentes 14 27 | 65 4 | 81 6 | 122 5 | 123 2 | 135 4
 genti 79 20
 gentibus 2 9 | 48 4 | 51 25
 gentis 7 1 | 115 16
 gentium 15 21
 genu 61 6
 genuit 60 16
 genus 1 1 | 24 1 | 58 12 | 105 21
 gerebantur 30 17 | 149 18
 gerebat 74 19 | 142 3
 gerebatur 132 22
 gerebatur, *fiat.* 11 8
 gerenda 39 8 | 85 19
 gerendam 23 6
 gerendis, *faciendis*, 11 10
 gerendo 29 5
 gerendum 31 18 | 33 20 | 69 25
 gerendum, *faciendum*, 11 15
 gereps 69 3
 gerentes 29 9
 gerere 5 15 | 22 17 | 65 15 | 144 21
 gerere, *ferre* 68 29
 gererentur 119 3
 gererentur, *fiarent* 103 6
 gereret 62 16
 gereretur 55 27
 gereretur, *regeretur*, 17 22
 geri 54 24
 geri, *ferri*, 22 27
 germanam 2 2 | 26 11
 geruntur 70 10 | 134 3
 geruntur, *fiunt* 100 21
 gesserat 14 4 | 27 17
 gesserat, *fecerat* 37 25
 gesserit 151 16
 gesserunt 118 6
 gessisset 32 2
 gessit 35 11 | 52 8 | 58 5 | 59 3 | 61 2 | 62 5 | 64 7 | 67 6 | 68 4 | 82 2 8 | 102 5 | 121 16 | 122 4 | 129 12 | 130 10 | 131 25 | 138 3 | 148 27
 gessit, *fecit*, 42 15 | 46 3
 gesta

gesta 47 8 | 99 5 | 114
 4 | 135 7
 gesta, *facta* 37 27
 gesta, *particip.* 66 14 | 71
 8
 gesta, *subst.* 67 14
 gesta 70 24 | 86 2 | 115
 18
 gestam 129 1
 gestam, *factam*, 69 9
 gestarum 58 1 | 117 2 |
 154 5
 gestas 40 6 | 139 8
 gestis 32 10 | 36 3 22 |
 76 7 | 115 9 | 135 7
 gestum 119 7 | 146 11
 gestum, *factum*, 66 8
 gestus 15 14
 gladiis 58 9
 gladios 58 12 | 74 28
 gladium 56 23
 gladius 40 18
 globus, *castrum*, 146 2
 gloria 45 4
 gloria 3 3 | 76 13 | 83
 9 | 103 12 | 117 2
 gloria 62 23 | 92 28
 gloriam 14 27 | 25 12 |
 59 12 | 63 8 | 64 1 | 78
 5 | 79 29 | 108 7
 gloriantem 151 2
 gloriosi 8 21
 gloriosus 38 9 | 92 5
 gloriosum 114 16
 gloriosus 150 5
 Gongylum, *n. p.* 22 20
 Gortynii, *n. patron.* 112
 12
 Gortyniis 132 8
 Gortynios 132 2
 Gracchum, *n. p.* 29 4
 gradibus 25 6
 gradu 14 6 | 97 13
 gradum 47 22 | 108 19
 gradus 11 14
 Græcæ 5 11 | 51 4
 Græcarum 1 6 | 84 14 |
 135 10
 Græcæ 33 9
 Græcas 36 17
 Græcæ 142 19 22 | 154
 10
 Græci 6 3 | 24 20
 Græcia 2 5 | 14 12 | 48
 25
 Græciā 2 7 15 | 17 24 |
 19 2 | 22 5 | 39 16 |
 59 5 11 | 61 9 | 73
 3 | 77 4 | 80 3 | 92 17

Græciæ 5 16 | 11 23 |
 12 17 | 14 3 | 15 23
 27 | 20 19 23 | 30 5 |
 38 9 | 49 8 | 79 26 |
 84 7 | 86 8 | 92 28
 30 | 93 4 | 115 16 | 116
 10
 Græciam 6 19 | 8 24 |
 12 2 | 16 5 | 18 10 |
 20 10 | 22 26 | 80 4 |
 82 25 | 90 8
 Græcis 52 11 | 139 6
 Græco 135 5
 Græcorum 33 12
 Græcos 59 17 | 76 1
 Graiorum 1 9 | 17 17 |
 38 10
 Graios 97 7
 Graium 125 11
 Graius 126 1
 grata 76 2 | 145 8
 gratiā 28 21 | 30 18 | 47
 1 20 | 56 14 25 | 149
 11 | 156 1
 gratiā, *causā*, 131 3
 gratiam 17 11 | 35 23 |
 39 27 | 44 21 | 73 15 |
 102 12 | 141 18 | 144
 10 | 149 7 | 153 4
 gratias 114 18 | 130 13
 gratijs 78 23
 gratissimum 18 9
 gratum 130 17 | 147 12
 gratus 148 31
 grave, *molestum*, 48 1 2
 gravem 30 5
 gravi 92 11
 gravi, *molesto*, 127 2
 gravibus 148 12
 gravioribus 92 20
 gravis 77 13
 gravitas 24 16 | 152 5
 graviter 51 17
 gravissimi 41 8
 gravissimum 54 18
 Grunium, *n. p.* 39 19
 gubernator 148 9
 gubernatorem 63 10
 gymnasio 115 14
 γυμνασίον, *gynæceum* 2
 17

H.

HABEAM 156 14
 habeant 133 8
 habeas 39 3
 habeat 70 26
 habebatur 89 9

habebant 34 11 | 62 10 |
 96 1
 habebat 14 5 | 26 10 | 27
 1 | 36 5 | 54 22 | &
 alibi
 habebis 17 25
 habens 4 9
 habent 154 3
 habentem, *existentem*, 120
 11
 habentur, *assimantur*, 10
 8
 habere 2 3 5 | 4 36 | 34
 1 | 48 3 | 51 21 | 113
 6 | 114 19
 haberemus 33 18
 haberet 18 15 | 28 20
 23 | 51 18 | 52 17 | &
 alibi
 haberet, *servaret*, 134
 10
 haberent 83 3 | 89 4 |
 130 20 | 141 21
 haberent, *tribuerent*, 143
 5
 haberetur 34 19 | 42 6 |
 78 2 | 114 13
 haberi 14 23 | 92 20
 habet 78 23 | 116 11
 habetur, *putatur*, 2 4
 habitā 156 21
 habitabat 101 26 | 149
 16
 habitārat 10 4
 habitatum 16 2
 habitavit 150 11
 habiti 99 17 | 106 16
 habituri 106 19
 habiturum 31 19
 habitus 45 5 | 46 4 | 47
 6 | 61 1 | 97 16
 habitus, *astimatus*, 150
 9
 habuerat 94 16 | 153 10
 habuerit 151 18
 habuerunt 111 1
 habuissent 105 25
 habuisset 39 25 | 101 18 |
 128 6
 habuit 11 26 13 16 |
 33 8 | 43 14 | & alibi
 hac, *prænomen*, 13 21 | 17
 3 6 | 20 3 | 31 9 | &
 alibi
 hac, *adverb.* 103 28 | 126
 4
 haftenus 154 11
 hæc 10 12 | 14 13 | 23
 9

9 21 | & alibi
 heredem 143 20
 hereditate 123 8 | 143
 21 | 150 13
 hereditates 156 1
 heredium 156 3
 Haliartum, n. p. 31 15
 Halicarnassus, n. patron.
 31 21
 Hamilcar, n. p. 122 3 | 124
 Hamilcare 67 11 | 121
 Hamilcarum 118 14 | 120
 19
 Hamilcaris 119 10
 Hannibali 31 8
 hanc 19 26 | 14 32 | 18
 12 | 24 21 | & alibi
 Hannibal, n. p. 122 1 10 |
 124 5 | 125 2 | 130
 26 | 131 2 8 15 | 132
 122 | 133 14 33 | 134
 13 | 135 10
 Hannibale 67 12 | 132
 13 | 144 5 7
 Hannibalem 118 13 | 121
 8 | 123 2 | 124 3 | 130
 18 22
 Hannibali 134 18
 Hannibalis 133 23 | 137
 6
 harum 24 4 | 89 7 | 133
 5 | 149 9
 has 24 15 | 54 13 | 55
 24 | 73 4 | 132 8
 Hasdrubal, n. p. 121 9
 12 | 137 5
 Hasdrubale 124 23 | 125
 6
 hasta 61 6
 haste 58 11
 hastam 144 13
 hastili 83 19
 hastis 58 9
 haud 22 5 | 92 9
 Helvio, n. p. 137 9
 Hellesponto 14 8 | 17
 22
 Hellespontum 22 15 | 36
 17 | 92 7 | 99 10 | 99
 14 | 100 21
 Hellespontus 65 17
 Helores 24 1
 Hemerodromi 7 7
 Hephæstio, n. p. 98 7
 Heraclidem, n. p. 14 19 |
 55 3

Heraclides 53 17
 Herculem, n. p. 125 11
 Herculis 89 7
 Hermes, Mercurii filius,
 33 23
 Hermes 34 1
 heretice 97 15
 Hetruriam, n. p. 127 2
 hi 1 6 | 12 15 | 18 8 |
 & alibi
 hic, pronomen 4 7 | 9 29 |
 15 30 | & alibi plur.
 hic, adverb. 5 14 | 13 1 |
 14 4 | & alibi
 Microphante, n. p. 87 2
 hilaritate 83 7
 hinc 23 25 | 25 7 | 31
 7 | 32 9 | 43 25 | 48
 13 | 63 13 | 66 14 |
 101 5 | 127 7
 Hipparinum, n. p. 50 3
 Hipponem 121 1
 Hipponicum 33 8
 hirta 69 2
 his 3 9 12 | 6 21 | 9 8 |
 & alibi quam plur.
 Hispania 125 7
 Hispaniæ 125 4
 Hispaniam 121 7 | 122
 3 7 | 124 9 22 | 138
 4
 Hispaniis 139 16
 Histiazus, n. p. 6 6
 historiam 17 14 | 84 12 |
 152 6
 historias 139 7
 historici 41 8
 historicis 52 11
 historicum 52 8
 historicus 49 15
 historiis 84 10
 hos, pronomen, 11 | 31 |
 4 1 | 5 14 | & alibi
 quam plur.
 hoc, adverb. 20 67 13 |
 70 24
 hodie 126 1
 Homeri, n. p. 54 23
 Homerus 68 12
 homine 71 15 | 90 2 |
 98 11
 hominem 22 27 | 52 9 |
 68 27 | 84 8 | 113 8
 homines 40 3 | 42 1 | 86
 20 22 | 96 3 | 104 16 |
 151 3
 homini 74 16
 hominibus 70 22 | 147

13
 hominis 51 5 | 95 6 | 100
 17 | 114 23 | 115 4
 hominum 14 15 | 19 10 |
 23 1 | 24 1 | 73 8 |
 105 21 | 112 14 | 116
 9
 homo 21 12 | 55 18 | 126
 3
 honesta 1 8
 honesta 106 10
 honestam 63 17
 honestate 2 10
 honesto 76 9 | 37 10 |
 107 10
 honoratior 96 4
 honoratus 63 4
 honore 45 11 | 85 14 |
 144 18 | 154 5
 honorem 48 3
 honores 8 21 | 37 21 | 101
 3 | 144 9 | 145 5
 honoribus, dignitatibus,
 15 15 | 136 2
 honorificentiss 97 8
 honoris 45 1
 honos 8 24 | 46 4 | 61
 11 | 114 4
 hortantibus 6 19 | 141
 1
 hortarentur 13 11 | 91
 2 | 108 5
 hortaretur 9 2
 hortari 79 21
 hortatu 136 3
 hortatus 5 15 | 73 15
 Hortensii, n. p. 152 13
 Hortensio 144 1 | 142
 20
 Hortensius 144 3
 horros 28 20 | 151 18
 horum 7 19 | 30 13 | 36
 12 | & alibi
 hos 15 18 | 27 24 | 21
 11 | & alibi
 hospes 40 19
 hospitum 67 4
 hospites 66 31
 hospitii 67 7 | 134 12
 hospitio 28 11 | 30 14
 hospitium 16 11
 hoste 15 22
 hostem 6 22 | 48 8 | 70
 7 | 71 7 | 88 14 | 103
 31 | 104 7 | 123 13 |
 141 14
 hostes 7 14 | 14 6 24 |
 35 12 | 37 5 | 39 3 |
 68 9 | 71 14 18 22

72 3 90 28 91 10	januā 134 17	& alibi
16 93 18 120 8 20	januam 33 24	illō, adv. illuc 91 15
hosti 119 4	ibi, adv. quietis, 4 11	illorum 4 21 15 23 37
hostias 124 10	9 28 16 8 17 10	14 23 20 67 9 103
hostibus 7 11 14 1 17	& alibi plur.	17 108 9
22 72 16 78 8 81	ibidem 4 16	illos 2 12 10 4 15 12
11 83 11 100 11	lecta, n. p. 113 1	& alibi
104 21	ictus 117 7	illuc, adv. 53 16 92 4
hostis 104 13 146 15	id 2 4 4 1 4 18 6	104 25
hostium 4 16 65 8 7	4 & alibi quam plur.	illud 18 9 34 22 39
14 12 15 27 11 30	idem 6 7 9 2 14 20	3 & alibi
18 36 16 61 7 63	& alibi plur.	illum 18 10 19 37 8
12 18 66 26 72 2	ideo 39 23 92 25 121	& alibi
18 92 26 93 15 98	14	illusis 132 15
9 106 9	idonea 4 12	illustraretur, celebraretur,
huc 16 11 23 23 24	idoneam 14 22	11 13
23 74 26 & ali-	idoneo 8 3	illustre 20 16 81 16
bi	idoneum 15 2 55 22	116 9
huic 8 23 10 15 24	75 8 141 12	illustria 64 4
19 32 4 & alibi	ierat, venerat, 133 19	illustrior 96 4
plur.	igitur 45 10 76 9 86	illustriores 31 1
hujus 6 12 10 14 11	10 91 7 92 7 124	illustris 121 9 153 16
26 12 12 & alibi	22 142 11 149 5	illustrissimum 21 13
plur.	ignem 40 21	imago 9 1
hujusmodi 95 11	ignes 104 18 24	imaginem 76 2
humanarum 114 20	ignis 104 3	imaginibus 154 7
humanitas 10 10	ignominia 66 27	imbueretur 53 9
humanitate 39 18 51	ignorabat 70 27	imitari 52 7
3 142 15 19	ignorans 34 18	imitator 153 13
humanitatis 152 17	ignorantia 95 14	imitatum 42 4
humaverunt 107 10	ignorantia 85 1	immerentes, infantes, 57
humili 95 4	ignorare 20 7 156 17	I
humilia, abjecta, 2 10	ignorarent 71 26	imminebant 105 11
humiliore, vilior, 154 19	ignosco 78 26	imminere 48 18
humilis, abjectus, 10 10	ignotam 69 6	imminuebant 101 1
hunc 28 18 32 11 40	ignota 94 19	immisit 128 12
20 41 8 & alibi	ignotus 17 3	immoderata 35 2
hyberna 103 12	his 6 1 70 4 82 17	immodestia 29 19 39
hybernacula 103 24	90 23 & alibi	4
hybernaculis 91 2	idem 30 21 35 12 37	immortali 148 21
hyemabat 103 23	16 107 3	immortalibus 115 11
hyemale 71 3	idem 112 2 139 15	immortalis 83 39
hyematur, 91 1 103 2	icit 144 16	immolavit 124 11
bis	illa 5 14 55 30 80 16	immutata 57 3
hyeme 148 10	& alibi	imparatos 90 11
hyems 101 20	illa 20 2 67 9 92 30	imparatum 69 27
Hystaspis, n. p. 116 4	illae 37 18 55 29	impedimentis 44 2
I.	illam 46 10 77 6	impediretur 8 7 28 21
Iacens 95 18	ille 4 6 9 1 11 18	impediri 71 11
iacentem 44 6	14 8 & alibi quam	impedivit 47 8 105 2
iacet 69 20 99 9	plur.	impellantur 70 23
iacta 133 29	illi 4 5 24 28 5 37	impendingem 35 4
iactarentur 144 9	16 & alibi	impendere 105 11
iam 3 5 9 12 15 24	illis 43 18 23 82 12	impensa 64 7
25 4 & alibi plur.	93 6	impensis 108 9
iam-tum, ex eo tempore,	illius 30 15 48 5 107	imperabat 23 17 78 10
43 23	15 141 7 145 19	imperante 70 21
	148 22	imperare 48 4 103 13
	illo 11 8 22 1 24 28	112 2 113 22
		impera-

- imperaret 48 15
 imperaret, *exigret.* 145
 9
 imperat 104 1
 imperata 104 12
 imperator, *dux.* 27 6 | 28
 15 | 32 21 | 47 6 | 83
 10 | 106 34 | 121 7 |
 124 10 | 125 3 | 139
 3
 imperatore 43 5 | 39 7 9 |
 124 23
 imperatorem 4 1 | 58 8 |
 82 21 | 93 12 | 105 1 |
 120 19
 imperatores 66 10 | 92 3 |
 123 3 | 135 12
 imperatori 128 9
 imperatoria 60 3
 imperatoribus 39 11 | 43
 2
 imperatoris 72 5 | 79 22 |
 134 16
 imperatorum 3 2 | 67 8 |
 147 22 | 148 15
 imperatum 104 33
 imperavit 133 3 | 134
 19
 imperia, *dominia.* 5 11
 imperia, *regna.* 118 1
 imperii 6 8 | 13 14 | 20
 20 | 46 13 | 47 23 | 62
 6 | 69 15 | 90 4 | 99
 18 | 100 5 | 102 18 |
 103 2 | 106 1 | 117 11 |
 121 3 | 125 1 | 131 20 |
 142 12
 imperii, *Nominationes.* 10 3 |
 27 15
 imperii, *principatus.* 20
 16
 imperiis 10 1 | 54 25 | 98
 13
 imperio 4 18 | 9 7 | 36
 11 12 | 48 25 | 69 14
 21 | 84 6 | 89 5 | 102
 3 | 102 16 | 114 3 |
 116 3 | 129 2 | 130
 20
 imperiosa 86 9
 imperitè 114 2
 imperitus 81 9
 imperium, *dominatum.* 4
 18
 imperium, *dominium.* 9 3 |
 36 12 | 53 23 | 94 2
 imperium 15 11 | 54 2 |
 65 3 | 81 20 | 82 4 8 |
 90 12 | 109 4 | 113 4 |
 114 1 | 122 2
 impertiri, *incumbere.* 140
 5
 impetrasset 26 11 | 100
 14
 impetraverint 120 18
 impetravit 90 15
 impetu 39 8 | 72 1
 impetum 61 7 | 74 2 |
 83 13 | 90 28 | 104
 16
 impetus 59 19
 impiger 64 2
 impium 112 11
 implacabile 73 20
 implicitus 50 1
 implicitum 24 29
 implicitus 28 16 | 95 19
 imponere 115 2
 impositum 75 3
 imposuit 53 4 | 101 23
 impotentem, *immoderatum.*
 30 7
 imprimis, *adverb.* 20 17 |
 69 11 | 94 7 | 140 4
 imprudens 32 13
 imprudente 49 16
 imprudentem 69 27 | 103
 31
 imprudenter 124 19
 imprudentes 90 11 | 104
 26
 imprudentia 55 25
 imprudenciam 82 3
 impugnare 44 5 | 83 33
 impulsu 8 2 | 24 17 | 47 4
 impulsu 85 3
 impunè 74 10 | 115 13
 imputamus 30 2
 in, *cum accusat.* 5 7 | 6 18
 19 | 7 1 3 | 8 11 | &
alibi quàm plur.
 in, *cum ablat.* 1 4 9 | 2
 3 5 7 9 14 15 | & *alibi*
quàm plur.
 in, *erga.* 70 31
 in, *pro.* 138 13
 in, *per.* 117 15
 in, *inter.* 118 1 | 121 1 |
 128 2
 inanes 39 7
 incendio 13 9 | 40 16 |
 41 4 | 60 2
 incendit 101 19 | 123 15 |
 128 11
 incendium 41 1
 incensia 9 18
 incensus 9 14 | 31 3 | 88
 15 | 105 15
 incepta 4 1
 incepto 56 3
 incidit 148 5
 incidisset 96 5
 incidit 51 17
 incidit, *accidit.* 144 27
 incipiam 84 12
 incipiebat 138 14
 incisum 35 9
 incitabat 141 2
 inclinatus 88 17
 incognitum 78 25 | 139
 6
 incolas 4 3
 incolebant 5 1 | 27 17
 incolebat 103 25
 incolens 69 21
 incolerent 5 12 | 6 3
 incolis 125 8
 incolumem 81 15
 incolumes 101 23
 incolumitatem 148 12
 incolunt 68 2
 incommodis 149 14
 incommodum, *intempesti-*
uum, 118 13
 inconsideratio 49 1
 incredibile 130 2
 incredibili 112 18 | 116
 12
 incuria 155 15
 incurrentes 61 8
 inde 7 1 | 16 14 | 17 10 |
 25 17 | & *alibi*
 index 24 21
 indicasset 24 18
 indicaret 143 13
 indicent 45 9
 indicerent 16 10
 indici 24 19
 indicio 24 17 | 31 16 |
 113 3 | 152 33
 indicium 21 7
 indidem 79 18
 indigebat 44 7
 indigentem 118 11
 indigerent 94 5
 indigeret 28 23 | 123 11
 indigna 110 16
 indignarentur 53 2
 indignè 97 2
 indignum 70 29
 indiguerunt 147 4
 indiguisset 156 3
 indiligens 143 5
 indixerant 47 12
 indixerunt 33 20
 indixisse 91 24
 indixissent 28 9

indixit 43 12 | 68 22
 indoles 97 6
 inducebatur 47 18
 inducere 131 11
 induciarum 90 25
 inducias 90 13 16
 inductum 129 5
 indulgebat 62 23
 indulgendo 53 8 | 141
 24
 indulgente 140 3
 indulgentiā 153 7
 indulgeret 51 8
 indultit 30 4 | 116 14 |
 147 2
 industria 87 5 | 139 16
 industriā 11 5 | 91 2 |
 97 11 | 139 1 | 149
 18
 industriz 130 25
 industriam 98 11
 induxit 33 14
 inermes 56 14 21
 inermis 126 3
 inertia 152 15
 inest 79 20
 ineunre 33 11
 ineunis 10 14
 inexercitaz 99 13
 infamatum 41 8
 infamem 83 25
 infamia 2 10
 infamiā 33 34
 infectis, non peractis. 9
 21
 inferior 73 10
 inferre 5 7 | 59 13 | 122
 6 | 124 1
 inferret 11 24
 inferri 25 15 | 71 22
 infectissimus 105 9
 infecto, inimico. 121 6
 inficiandum 132 2
 inficias 84 5
 infimis 142 3
 infimos 104 16
 infinitas 155 9
 infinitum 74 16
 infirmilimos 14 29
 infirmum 99 6
 infoderunt 25 17
 ingenii, prudentia. 38 2
 ingenit 41 18 | 76 6 | 79
 20 | 197 3 | 140 7
 ingenio 52 16
 ingenium 50 7
 ingrata 66 30
 ingratis, adv. 13 21
 ingratorum 28 8 | 112

13
 ingratum 102 12
 ingratus 115 2
 inject 55 3
 inject, ininlis. 128 13
 injecta 95 4
 injectus 34 4
 inierat 156 29
 injiceret 60 4
 injiciant 104 21
 iniiit 31 3
 inikt, suscepit. 133 1
 inimica 23 19
 inimicā 100 7
 inimici 30 22 | 34 20 |
 55 23 | 33 24 | 106 6 |
 146 16
 inimicis 34 16
 inimicissimos 70 26 | 102
 6
 inimicissimum 130 19 |
 134 9
 inimicitiam 74 12
 inimicitias 138 6 | 148
 27
 inimicitia 85 8
 inimicos 95 31 | 85 20
 inimicum 18 1 | 37 13 |
 55 22
 inimicus 148 1
 initio 10 16 | 26 1 | 36
 4 | 43 12 | 86 3 10 | 88
 4 | 107 5 | 113 13 17 |
 133 29 | 156 4
 initium 43 15 | 52 3
 initurum 39 27
 injuriam 148 28
 injurias 49 3 | 77 16 |
 81 6
 injuriarum 102 2
 injuste 15 26
 innocentiz 19 8 | 20 7
 innocentes 80 18
 innixus 156 12
 innoxium 10 13
 inopia 6 5
 inopiam 103 25 | 141 19
 inopis 94 14
 inopinanti 69 11
 inopinata 110 16
 inopinatas 54 13
 inquit 39 2 | 45 6 | 43
 24 | 48 2 | 60 14 15 |
 78 21 | 79 4 | 79 23
 30 | 83 22 | 87 6 | 93
 5 | 105 19 | 106 5 7 |
 108 8 | 110 16 | 124
 8 13 | 124 25 | 156
 15

insciente 106 28
 inscientibus 132 13
 insciis 56 26 | 68 26
 inscitiam 82 3
 insquebantur 146 19
 inserviens 33 2
 inservisse 41 16
 inserviunt 41 18
 insidiari 73 23 | 109 5
 insidiarum 74 17
 insidias 25 5 | 39 14 | 55
 30 | 68 19 | 73 26 |
 129 4
 insidiati 130 5
 insidiatorem 117 12
 insidiatores 73 30 | 74
 4
 insidiis 73 22 | 127 5 |
 134 8
 insignis 91 3
 insolens 114 16
 insolentia 92 28
 insolentiam 79 29
 instabat 34 17
 instans 23 22
 instaret 83 11
 instantibus, praesentibus. 11
 11
 institerit 148 20
 institit 100 11
 instituerat 124 15 | 131
 19 | 151 17
 instituerunt 35 24
 instituit, decrevit. 139 8
 institutis 91 2
 institutis, legibus. 1 9 | 92
 6
 instituto 145 11
 instituto, consuetud. 2 4
 institutum 65 9
 instructa 94 14
 instructa 8 4 | 83 11 | 103
 8
 instrui 14 30
 insuetus 55 10
 insula 5 3 | 9 13 | 17 8 |
 27 18
 insula 4 4 | 27 14 | 28
 16 | 113 16
 insulam 4 9 | 54 9 | 62
 7 | 66 8
 insulas 5 4 | 9 6 | 119
 8
 insulis 46 4
 integriore 104 29
 integritas 107 24
 intellecta 56 20 | 152
 6
 intellexit 25 5

- intelligebant 34 21 | 104
 8
 intelligebat 72 9 | 99 19 |
 103 28 | 105 10 | 119
 13
 intelligerent 14 28 | 35
 12
 intelligeret 12 6 | 20 3 |
 103 21
 intelligi 8 19 | 54 2 | 77
 1 | 84 8 | 98 7 | 100
 7 | 129 7 | 133 30 | 144
 2 | 148 22
 intemperans 33 4
 intemperantia 20 22 |
 103 15
 inter 4 17 | 7 9 | 12 18 |
 19 7 | & alibi
 intercedebat 155 21
 intercedere 155 22
 intercederet 144 4
 intercesserat 50 15
 intercessisset 153 7
 intercessit 155 10
 interdici, prohiberi, 121
 14
 interdiu 86 11
 interdum 77 17 | 155
 12
 interea 15 14
 interesse 103 18
 interfecerant 85 13
 interfecerunt 41 2
 interfecissent 6 23 | 43
 10 | 133 10
 interfecisset 80 14 | 106
 17 | 106 35
 interfecit 59 10 | 75 10 |
 129 6
 interfecti 87 7
 interfectis 13 8 | 68 4
 interfecto 55 4 | 97 13 |
 100 11 | 106 19 | 112
 15 | 124 24 | 141 8
 intersectoribus 145 17
 interfectum 68 13 | 88
 18 | 131 17
 interfecturum 74 9
 interfectus 20 15 | 45 15 |
 56 24 | 63 18 | 116 17 |
 118 10 | 141 6
 interficere 68 19 | 73 22 |
 99 2 | 112 19
 interficeret 71 17
 interfici 106 3
 interficiant 40 14
 interficiendi 35 23
 interficiendum 40 12 | 55
 1 26 | 112 4 | 133 1
 interficit 72 2
 interficitur 100 22
 interfuerit 114 12
 interfuius 151 7
 interfuit 20 12
 interierit 53 14 | 134 28
 interierunt 12 16
 interiiisset 6 2
 interiit 68 19 | 117 7
 interim 14 6 34 | 15
 9 | 24 8 | 51 17 | 62
 9 | 75 5 | 93 8 | 94 3 |
 99 4 | 109 17 | 112
 15 | 119 8
 interimendum 41 5
 interimere 102 6
 interiore 2 16
 interioribus, secretis, 124
 6
 interire 26 18 | 122 11
 interirent 120 22
 interiret 25 9
 interiret, absumeretur, 11
 18
 interitu 82 24 | 131 16
 interitum 84 6 | 148 18
 interiturum 6 5
 internecionem 99 4
 internuncios 36 5
 interponens 15 7
 interponere 86 17
 interposuit 141 21 | 147
 10
 interpretantur 142 6
 interrogaretur 60 13
 interserens 6 22
 intestinum, internum, 120
 12
 intestinum 156 7
 intimâ 147 1 | 149 6
 intimam 36 2 | 97 5 |
 147 21
 intimè 144 1
 intimis 47 5
 intimus 50 10
 intra 71 20 | 93 1 | 133
 25
 intrarat 94 12
 intrare 63 9 | 72 19
 intrarunt 56 16
 intrassent 68 9
 introierit 54 12
 introiisset 56 25
 introiit 38 9
 introitum 25 12
 intromissi 56 15
 intuebatur 147 19
 intruens 34 18 | 55 15 |
 61 7
 intuerentur 15 26 | 94
 20
 intulerunt 86 8
 intuli 17 18
 intulit 116 10
 intuuntur 62 25
 invadit 72 1
 invadunt 56 17
 invasit 11 25
 invecus 80 10
 invehereetur 115 9
 invenerat 13 9
 invenisset 55 22
 inventum 61 2 | 101 9
 inventuros 134 15
 inverterascere 141 24
 inveterata 103 12
 inveteratam 111 7
 invictus 83 22 | 129 11
 invadeant 45 7
 invidia 62 23
 invidia 34 25 | 62 28 |
 103 2 | 105 3 | 112
 9 | 123 6
 invidiæ 28 8 | 34 20 |
 53 3
 invidiam 15 30 | 28 4 |
 37 25 | 45 3 | 62 22 |
 70 17 | 81 8 19 | 102
 17
 invidus 66 18
 involatus 79 8
 invisa 56 18
 invitaret 151 3
 invitis 113 22
 invitissimi 145 6
 invito 100 13
 invocatos 29 1
 inutile 15 23
 jocos 155 12
 joco 77 14
 jocosè 33 17
 Jones, n. patron. 61 23
 Ioniâ, n. p. 5 10
 Ioniz 46 18 | 68 23
 Ioniam 35 17 | 36 17 |
 49 9
 Jason, n. p. 67 1
 Jovi, n. p. 31 8 | 124 10
 Jovis 31 10 | 155 13
 Iphicratenfes 59 17
 Iphicrate, n. p. 66 16
 Iphicratem 59 13 | 60
 9 | 66 13
 Iphicrates 63 2
 Iphicratis 66 2 | 67 8
 ipsâ 247
 ipsâ 149 14
 ipsam 14 19 | 120 16

ipsarum 5 10
 ipse 4 16 | 5 9 | 9 23 |
 15 18 | & alibi plur.
 ipsi 32 12 | 42 5 | 50
 12 | 56 20 | 74 30 |
 78 13 | 93 6 | 106 18 |
 134 12 | 147 5
 ipsius 6 7 11 | 38 17 | 54
 6 | 75 15 | 124 4 | 148
 23
 ipsius 30 17 | 48 12 | 50
 15 | 73 7 | 90 26 | 131
 17
 ipso 60 4 | 74 28 | 86
 14 | 133 6
 ipsorum 1 7 | 6 9 | 15
 26 | 103 20 | 104 9
 ipsos 6 9 | 74 29 | 120
 5
 ipsum 39 15 | 74 3 | 83
 14 | 91 23 | 131 7 |
 145 3 | 150 14 | 153
 2
 ira 88 15
 irasci 81 7 | 153 8
 iratus 92 15 | 138 10
 iræ 35 13 | 92 16
 ire 73 28 | 126 3 | 144
 20
 irent 7 10
 iret 101 26
 iri 151 1
 irridendum 133 20
 irridentes 4 5
 is 7 3 | 9 1 | 11 1 | 17
 15 | & alibi
 Ismenia, n. p. 88 7
 ista 79 31
 istis 45 7
 isto 106 5
 Istro, n. p. 5 8
 istud 79 4 | 106 6
 ita, sic, 17 12 | 30 16 | 31
 18 | 32 13 | 53 14 | 75
 10 | 96 2 | 102 11 |
 118 9
 ita, adeo, 22 5 | 28 14 |
 71 6 | 86 2 | 86 9 |
 109 9 | 110 8 | 114
 10
 ita 36 21 | 119 13 | 124
 17 | & alibi.
 Italia, n. p. 34 4 | 123 5 |
 129 8 | 139 16 | 146
 8 | 149 17 | 151 19
 Italiae 124 1
 Italiam 35 1 | 54 11 |
 122 6 | 125 7 10 |
 126 4 | 131 12 | 132

17 | 143 1 | 147 20
 Italica 139 10
 Italicis 139 6
 Italicum 113 8
 itaque 6 10 | 7 18 | 8 11 |
 9 23 | & alibi plur.
 itaque, sicque, 34 23
 itaque, ergo, 92 19
 itaque, idcirco, 99 20
 ita ut 88 1 | 142 1 | 154
 7
 item 77 14 | 117 7 | 130
 10 20
 iter 14 10 | 40 12 | 70
 1 | 73 30 | 74 3 | 85
 2 | 86 14 | 91 9 | 92
 8 | 104 3 | 104 26 |
 125 8
 iterum 27 9 | 59 11 | 129
 4 13 | 138 6
 itinera 126 2
 itinere 25 3 | 70 15 | 103
 8 | 127 2
 itineri 104 17
 itineribus 99 21 | 101 2
 itineris 103 30
 ituras 99 20
 iturum 91 12
 iuberet 106 13
 iuber 40 20 | 56 10 | 63
 10 | 0 6 | 71 23
 jucundissimum 151 9
 jucundissimus 152 19
 iudex 83 8
 iudicabat 11 11
 iudicamus 116 3
 iudicandum 150 16
 iudicare 80 13 | 150 5 |
 152 20 | 155 19
 iudicari 1 9 | 24 6 | 78
 7 | 107 2 | 135 13 |
 143 24 | 148 24 | 152
 15
 iudicavit 48 8
 iudicaverunt 3 6
 iudicaverunt, damnar. 131
 7
 iudicasset 11 5
 iudicatum 31 16 | 141
 14
 iudicatus 146 15
 iudicavit 14 11
 iudicent 1 3
 iudicer 103 18
 iudicii 66 22 | 147 18
 iudiciis 11 7 | 109 1
 iudicio 60 12 | 66 19 |
 83 9 | 110 11 | 111 4 |
 152 15

iudicium 82 14 | 119 4 |
 144 16
 iugera 45 8
 iugerum 45 5
 iugularis 106 29
 iussit 95 1
 Julium 145 18 | 149 20
 jumenta 101 16 | 194
 29
 jumentis 114 14
 jumentorum 128 10
 jumentum 101 10
 Janiam, sup. famil. 153
 20
 junctis 114 14
 junctus 145 4
 jura 67 7
 jurare 56 1 | 124 16
 jurasset 105 6
 juravit 90 15
 jure 15 21 | 43 4 | 88 6 |
 138 9
 juris 27 3 | 139 2
 jus 134 12 | 144 16
 iusjurandum 90 13 | 124
 17
 iusserat 82 8
 iusserit 48 10 | 148 21
 iussis, subst. 92 2
 iussisset 51 16
 iussit 15 16 | 17 2 | 53
 8 | 66 24 | 69 10 14 |
 73 29 | 95 13 | 102
 21 | 106 26 | 124 16 |
 143 3 | 146 9 | 156
 11
 iussu 67 6 | 68 8 | 71 16 |
 91 23
 iussus 109 24 | 131 22
 iustitia 4 18 | 20 22
 iustitiae 20 17 | 116 13
 iustus 10 6 | 20 1 8
 juvare 94 4
 juvit 141 14
 juxta 24 2 | 39 3 | 65
 13 | 68 1 | 117 5 |
 157 4

L.

[A]beone, n. p. 135 1
 labor 107 15
 laborarint 86 21
 labore 13 18 | 41 16 |
 47 1 | 60 5 | 149 18
 laborem 33 4 | 106 11
 labores 115 5
 laboribus 134 28
 laboriosus 150 4
 labo-

- laboriosus 33 1 | 64 2
 Lacedæmonia, *n.p.* 31 12
 Lacedæmonem 7 7 | 15
 5 | 25 3 | 28 12 | 35
 10
 Lacedæmoni 2 6
 Lacedæmonii 8 10 | 14
 12 28 | 15 8 | 16 2 9
 20 21 | 22 11 | 23 19
 28 8 | 30 5 6 | 31 5
 35 14 | 36 13 | 47 2
 62 10 | 65 5 | 81 5
 83 2 | 85 6 | 94 1
 3
 Lacedæmonius 7 5 | 16
 16 | 20 20 | 30 2 | 31
 17 | 39 21 26 | 40 8
 47 5 12 | 48 17 | 59
 18 | 80 4 | 83 12 | 84
 3 | 89 4 | 90 4 14 | 91
 24 | 93 8
 Lacedæmoniorum 12 14 |
 13 14 | 15 11 17 19 |
 23 6 | 24 2 16 | 28
 31 | 30 10 | 31 4 | 36
 4 | 37 2 | 38 16 | 39
 16 | 44 11 | 46 5 | 48
 25 | 59 10 | 81 2 | 83
 31 | 86 6 | 87 10
 Lacedæmonios 15 25 | 38
 21 | 41 18 | 42 1 | 48 8 |
 81 17 | 82 20
 Lacedæmonius 85 1 | 116
 1 | 135 9
 lacesivir 119 5
 Laco, *n. patronym.* 64 10 |
 90 18 | 91 16
 Lacon 40 7
 Lacone 90 13
 Laconicam 65 2
 Laconum 85 5 | 87 18 | 94
 10
 lachrymans 37 10 | 110
 15
 lachrymarit 37 13
 lachrymis 143 13
 lædebat 148 28
 lædendo 146 18
 læsam 112 9
 lætitia 37 20
 lætitia 65 8
 Lamachus, *n.p.* 33 22
 Lamprus, *n.p.* 76 13
 Lampſacum, *n.p.* 18 14
 Laphystii, *n.p.* 119 8
 Laphystio 115 5
 Laphystius 115 1
 lapide 117 7
 lapidea 25 12 | 157 4
 lapidea 35 9
 largitione 9 3 | 11 18 |
 121 16
 largitionibus 144 12
 lassitudine 75 3
 lassitudinem 104 28
 latam 82 6
 latebat 75 3 | 103 5 | 147
 23
 latere 93 24
 latet 29 10
 Latine 148 22
 Latini, *adject.* 142 20
 latissimè 104 18
 larurum 25 5
 laudanda 6 16
 laudando 41 12
 laudatione 93 21
 laudaturi 147 19
 laudavit 93 19
 laude 52 18 | 76 2 | 138
 18 | 148 10
 laudem 112 9 | 116 11
 laudes 114 17
 laudi 2 5 | 77 4
 laudibus 2 7 | 32 6 | 41
 9 | 55 12
 laudis 65 10 | 144 4
 laus 10 12 | 42 5 | 87
 15 | 92 12
 lautè 62 21
 lautus 151 2
 laxavit 24 12
 lectica 127 4
 lecticulâ 157 2
 lectione 151 16
 lecto, *subst.* 56 16
 lectores 30 19 | 154 13
 lectoribus 75 13
 lectorum 95 1
 legat 103 17 | 152 26
 legati 14 39 | 15 9 15 |
 80 20 | 81 1 | 108 5 |
 124 2 | 130 12 | 131
 2 | 134 3 16 | 144
 29
 legationem 14 32
 legationes 50 15
 legationis 88 5
 legationum 81 2
 legatos 14 30 31 | 15 17
 27 | 16 4 | 23 20 | 31
 11 | 62 15 | 73 17 | 109
 21 | 134 8
 legatus 80 8 | 87 21
 lege 82 5 | 115 3
 legem 44 17 18
 legendum 32 12
 legent 1 3
 legerat 28 4
 legeret 155 7
 legi, *subst.* 82 12
 legibus 19 4 | 23 24 |
 26 4 | 65 7 | 110 1 |
 112 1 | 115 7 | 144
 12
 legimus 72 6
 legis 82 16
 legisſet 32 6
 legitimam 20 9
 legitimis 110 11
 Lemnii, *n. patronym.* 4
 5
 Lemnum, *n.p.* 43 7 22 |
 5 1
 lenire 54 27
 leniri 105 16
 leonem 105 19
 Leonidâ, *n.p.* 12 14
 Leonatus, *n.p.* 98 16
 Leotychide, *n.p.* 89 3
 Leotychidem 89 12
 leporem 142 21
 leto, *morre*, 118 4
 levavit 141 19
 Leucosyri, *n. patron.* 61
 8
 Leuctra, *n.p.* 82 19 | 93
 8
 Leuctricâ 81 4 | 86 9
 Leuctricam 80 20 | 83
 29 | 94 1
 leve 1 2 | 59 2 | 151
 1
 levia 77 3
 levior 156 28
 leviora 75 14
 leviores 58 12
 levis 73 4 | 152 8
 lex 82 4 | 153 16
 libenter 62 20 | 34 27 |
 154 12
 libentius 93 24 | 101 10
 liberatis 33 1 | 153 8
 liberalitate 28 19 | 34 7 |
 148 27
 liberalitatem 27 3 | 148
 22
 liberaliter 32 4 | 151
 2
 liberalius 62 21
 liberandæ 5 16
 liberandam 39 23 | 86
 1
 liberandarum 87 15
 liberare 42 11
 liberaret 111 6
 liberaretur 20 13
 libe-

- liberari 85 9
 liberata 14 12 | 48 26
 liberatorem 57 4
 liberatum 81 14
 liberatus 17 23 | 27 1 | 109 2
 liberaverunt 87 11
 liberavi 80 5
 liberavit 8 23 | 64 9
 liber 111 2 | 154 10
 liberi, *adjct.* 15 1
 liberi, *subst.* 60 8 9 | 68 24 | 89 10 | 100 19 | 102 7 | 107 5 | 108 6
 liberis, *adjct.* 62 23
 liberius 11 3 | 55 13
 liberos, *adjct.* 6 3
 liberos, *subst.* 79 28 | 80 15 | 83 26 | 88 19 | 107 12 | 117 16 | 146 20
 liberrimè 15 20
 libertate 10 9 | 43 24
 libertatem 34 5 | 42 13 | 52 13 | 82 25 | 87 8 | 112 1 | 113 16 | 115 11
 liber 86 17
 libidinis 94 12
 libidinosus 33 4 | 117 9
 librarii 150 18
 libri 135 5 11 | 139 8
 libris 153 20 | 154 2
 libro 3 1 | 52 10
 libros 152 23
 librum 32 5 11
 licebat 62 26 | 89 8 | 101 3
 licentia 35 3 | 103 13 15
 licentius 55 5
 liceret 74 10 | 79 3 | 113 6 | 115 5 7 12
 licet 23 24 | 26 8
 licitum 33 17 | 105 9
 ligna 40 15
 ligneis 12 5
 ligneum 12 8
 Ligures, *n. patronym.* 127 1
 limen 56 16
 lineas, *adjct. ex lino* 58 13
 lingua 5 11 | 51 5
 linguae 33 9
 lis 9 25 | 66 20
 litem 26 2
 litibus 147 6
 literarum 1 6 | 84 12 | 135 10 | 139 4 | 140 4
 literæ 69 18
 literas 22 21 | 24 15 | 47 25 | 66 15 | 101 25 | 102 10 | 140 5 | 155 6
 literatissimi 150 17
 literis 17 21 | 18 6 | 24 26 | 70 26 | 135 5 | 143 6 | 155 16
 littore 133 26
 loca 4 12 | 14 24 | 39 11 | 56 7 | 74 28 | 100 13 | 103 24 30 | 126 2
 loci 73 5 28
 locis 8 5 | 28 20 | 67 19 | 70 2 | 71 10 | 72 17 | 74 27 | 91 15 18 | 101 3 | 101 18 | 104 21 | 142 9 | 155 8
 loco 8 3 | 12 16 | 13 2 | 14 1 | 15 1 | 17 1 | 24 16 | 25 17 18 | 31 22 | 32 11 | 57 7 | 61 5 | 72 20 | 73 9 | 97 7 10 | 101 8 20 | 119 7 | 130 18 | 133 14 | 134 13
 locorum 73 11 | 81 11 | 100 1 | 120 21 | 128 8
 locum 2 14 | 8 8 | 24 21 | 38 6 | 39 15 | 72 15 | 73 30 | 74 29 | 75 2 7 | 81 20 | 85 17 | 89 8 | 93 16 20 22 | 97 12 | 100 5 | 106 32 | 134 12 | 144 20
 locum, *occasionem* 119 4
 locus 23 17 | 74 26
 locupletari 38 10
 locupletatis 91 1
 locupletato 36 21
 locupletavit 4 14 | 29 3 | 122 6
 locupletia 45 9
 locupletissima 90 27
 longarum 17 27
 longas 48 15
 longè 14 25 | 38 15 | 69 23 | 70 3 | 92 9 | 103 20
 longinquiore 13 18
 longiorem 103 27 | 104 27
 longiores 58 12
 longis 53 24
 longissimè 15 6
 longius 12 15 | 141 22
 longo 68 28
 Longo, *n. p.* 126 9
 longum 129 6
 loquebantur 43 24 | 121 10
 loquentem 51 5
 loquentes 5 11
 loquerentur 37 28
 loqueretur 24 22
 loqui 106 4
 loricarum 58 12
 lero 101 12
 Lucanis, *n. p.* 129 4
 lucidè 84 14
 Lucii, *n. p.* 136 3 | 137 16 | 149 15
 Lucio 131 1 9 | 138 3 | 143 11 12
 Lucium 134 4 | 148 18 | 149 20 | 156 11
 Lucius 127 9 | 141 2
 Luculli, *n. p.* 143 16
 Lucretii, *n. p.* 149 21
 lueri 43 1
 luctando 77 8
 Luctatio, *n. p.* 119 9
 lucus 9 13
 ludo 147 28
 ludos 117 4
 lumbos 156 8
 lumina 114 10
 Lusitanos, *n. pat.* 139 14
 luxuria 138 13
 luxuria 54 18
 luxurie 94 12
 luxuriam 103 20 | 108 15
 luxuriosè 42 4
 luxuriosus 23 15
 luxuriosus 33 4 | 117 10
 Lyci, *n. p.* 36 9
 Lyco 56 23
 Lydia, *n. p.* 46 19 | 68 23
 Iydorum 73 1
 Lyfander, *n. p.* 30 3 8 | 31 23 | 32 9 | 38 15 | 39 6
 Lyfandro 32 12 | 39 4 | 46 11 | 48 27 | 90 1
 Lyfandrum 31 12 | 38 20 | 40 3
 Lyfim, *n. p.* 76 15
 Lyfmachus, *n. p.* 105 12 | 107 8 | 118 25

Macedo 65 18
 Macedones 96 6 | 97
 1 | 99 16 | 102 14
 Macedonis 60 7
 Macedoniâ 109 18
 Macedoniam 98 16 | 100
 19 | 101 26 | 102 2
 4
 Macedonum 99 15 | 102
 17 19 | 105 4 | 102
 36 | 109 15 | 117 1
 Macrochir 116 8 10
 Macrontichos 38 8
 maculavit 25 13
 magis 4 18 | 8 10 | 12
 13 | 14 3 | & *alibi*
plur.
 magistratibus 10 2 | 130
 12
 magistratu 34 25 | 63 7 |
 130 25
 Magistratui 79 2
 magistratum 15 19 | 32
 10 | 38 5 | 87 3
 magistratus 15 6 | 65 15 |
 86 1 | 107 13 | 153
 15 | 154 7
 magistratum 9 3 | 11
 38 | 86 19 | 92 2
 magna 7 9 | 10 11 | 24
 2 | 45 3 | 66 5 9 | 107
 15 | 141 19
 magnâ 9 19 | 16 3 | 22
 5 | 27 13 | & *alibi*
 magnæ 53 2 | 77 4 | 86
 2 | 108 4
 magnam 25 12 | 27 3 |
 26 7 | 32 8 | & *alibi*
 6
 magnarum 53 20
 magnas 26 10 | 27 7 |
 46 3 | 50 9 | 62 8 |
 74 13 | 99 12 | 121
 16 | 122 4 | 150 2
 Magnesiæ, *n. p.* 18 11 17 |
 19 1
 Magnetem, *n. p. hominis.*
 70 29
 magni 46 2 | 68 4 | 103
 11 | 106 34 | 110 6 |
 118 1 | 137 4
 magnificè 69 12
 magnificentissimum 43 7
 magnificus 150 26
 magnis 2 7 | 10 14 | 18
 10 | 38 4 | & *alibi*

magnitudine 32 7 | 42
 10 | 58 1 | 67 14 | 118
 14
 magnitudinem 18 4 | 100
 26
 magnitudini 77 5
 magnitudo, *ampl.* 2 18
 magno 7 5 | 14 16 | 24
 29 | 25 10 | & *alibi*
 6
 magnoperè 6 15 | 23 2 |
 69 10
 magnos 96 4
 magnum 107 2 | 108
 12
 magnus 3 8 | 14 16 | 21
 12 | 34 3 | 69 7 | 111
 4 | 117 3 | 139 3
 Mago, *n. p.* 130 11
 Magonem 130 21 22 |
 131 13 *bis.*
 Magonis 131 16
 majestas 86 9
 major 11 8 | 34 6 | 50
 15 | 96 3 | 143 8
 major, *antiquior.* 117 14
 majora 22 7 | 33 10
 18
 majore 13 18 | 16 12 |
 69 24 | 70 25 | 73
 13
 majorem 28 15
 majores 22 17 | 74 23 |
 91 19
 majori 51 19 | 71 25
 majoribus 68 10 | 76 10 |
 89 4
 majoribus, *natu.* 12 10 | 58
 3
 majoribus, *veteribus.* 140
 2
 majorum 1 9 | 3 3 | 50
 6 | 66 11 | 94 11 | 144
 11 | 153 13
 majus 9 3 | 48 18 | 152
 17
 mala 17 17
 malâ 71 24
 malè 5 14 | 14 4 | 15
 25 | 36 3 | 55 10 11 |
 66 14 | 70 24 | 71 8 |
 83 25 | 103 8 | 106
 16 | 108 17 | 119 3
 malebat 148 29
 maledicentissimi 41 11
 maledici 121 11
 maleficam 94 17
 mali 120 12
 malis 20 16 | 148 13

malis, *verb.* 47 24
 malitiosè 37 28
 mallent 105 8
 mallet 67 4
 mallet, *eligeret* 122 18
 malo, *subst.* 38 2
 malos 83 33 | 147 17
 maluit 10 13 | 40 11 |
 49 6 | 63 15 | 64 11 |
 113 24
 malunt 56 19
 Mamercum, *n. p.* 113 8
 manceps 144 15
 mandatam 152 10
 mandatis 48 1
 Mandrocleum, *n. hominis*
 70 29
 manebant 102 10
 manebat 23 26
 manendi 148 17
 manens 101 8
 manere 4 17 | 13 2 10 |
 40 6 | 118 7
 manerent 47 3 | 113 21
 maneret 47 17 | 65 10
 manibus 115 4
 Manlii, *n. p.* 135 6
 manserunt 18 16
 mansit 52 5 | 90 17 | 100
 15 | 138 11
 Mantineam, *n. p.* 83 10
 manu 22 3 | 40 17 | 67
 20 | 69 3 | 71 6 | 77
 13 | 116 13 | 117 8 |
 148 3
 manu, *turbâ* 4 2 | 22 9 |
 38 8 | 69 27 | 73
 15
 manu, *agmine* 127 7
 manubiis 28 1
 manum 71 12 | 73 11 |
 91 18 | 97 7 | 120 2 |
 126 10
 manum, *copias* 53 6
 manum, *turbam* 71 1
 manum, *pugnam* 101 3
 manus 55 8 | 84 1 | 112
 5
 manus, *turba* 7 20 | 8 16 |
 87 18
 Marathonia, *n. p. agri* 7
 3
 Marathonia 8 25
 Marathoniâ 14 26
 Marathoniam, *adject.* 15
 3
 Marathonio 14 13
 Marcelli, *n. p.* 154 1
 Marcello 23 4 29 | 137 2
 Mar

Marcellorum 154 1
 Marcellum 129 5
 Marci 148 18 | 152 13 |
 153 20
 Marco 131 1 | 134 29 |
 135 3 | 137 2 | 141 8 |
 145 14 | 152 19 20 |
 155 16
 Marcum 129 1 5
 Marcus 136 5 | 141 2 |
 143 22 | 149 5 10
 Mardonius, n. p. 20 14
 19 | 22 1
 mare 11 21 | 37 19 | 48
 13 16 | 63 14 | 65 4 |
 122 3
 mari 11 24 | 14 1 | 20
 21 | 32 21 | 37 5 | 46
 3 | 65 8 | 116 10 | 119
 3 | 124 1 | 131 24 | 132
 22 | 148 10
 Marii, n. p. 152 13
 maritimam 151 18
 maritimi 20 20 | 85 6
 maritimis 48 14 | 144
 9
 maritimos 11 20
 Marium, n. p. 141 14
 Marius 141 2
 Massageras, n. p. 116 6
 mater 60 8 16 | 68 20 |
 101 24 | 112 10
 materfamilias 2 13
 matre 67 16 | 80 15 | 153
 4
 matrem 25 10 | 43 22 |
 60 14 bis | 107 11 | 148
 26
 matricidas 80 14
 matrimonio 2 3 | 26 6 | 50
 3
 matrimonium 118 6 | 121
 13
 matris 116 14 | 153 2
 maturandum 56 3
 maturavit, acceleravit 63
 9
 maturè 141 5
 maxima 10 12 | 14 15 |
 92 12 | 94 7 | 114
 24
 maximâ 17 4 | 83 9 | 157
 3
 maximam 27 13 | 34
 11 | 54 12 | 74 36 | 91
 26
 maximarum 105 16 | 155
 20
 maximas 113 5 | 114

18 | 122 4
 maxime 3 4 | 7 11 | 12 2 |
 & alibi
 maximi 55 6 | 67 16 | 68
 27 | 86 1
 Maximi, n. p. 154 2
 maximis 36 21 | 56 13 |
 58 8 | 116 9
 maximo 47 14 | 53 22 |
 69 17 | 77 13 | 113 16 |
 124 10
 Maximo, n. p. 137 2
 maximos 104 19 | 106 17 |
 115 6 | 125 5
 maximum 30 5 | 32 10 |
 55 3 | 73 4 | 87 2 | 147
 12
 maximus 72 7 | 89 9
 Maximus, n. p. 128 7
 me 17 25 | 18 3 | 48 1 |
 & alibi
 meâ 79 4
 meâ 48 3
 meam 17 19 | 45 8
 medebor 84 15
 Medi, n. p. 23 14
 Mediam, n. p. 103 8
 Medici, n. p. 23 13
 medici 51 22 | 156 4
 medicinâ 156 3
 medicis 51 18
 medicos 52 1
 medimnus 142 2
 mediocri 150 17
 mediocris 150 25
 Medis, n. p. 103 23
 meditaretur 91 22 | 122
 6
 Medus, n. p. 22 2
 mei 108 8
 meis 108 9
 mel 96 1
 meliora 58 7
 meminerat 148 31
 memor 134 25 | 148 1
 memoria 20 16 | 35 9 |
 65 10 | 107 15 | 131
 18
 memoriâ 61 1 | 67 10 |
 76 7 | 115 4 | 148
 29
 memoriæ 19 5 | 22 22 | 32
 15
 memoriæ, posteritati 135
 7
 memoriam 14 15 | 18
 15 | 19 10 | 65 14 |
 81 14 | 112 21 | 116
 9

mendacium 152 4
 Meneclide, n. p. homin. 79
 30
 Meneclidem 79 17
 Meneclides 79 27 | 86
 1
 Menelai, n. p. 95 18
 Menesthea, n. p. 60 13
 Menestheus 66 1
 mens 92 30
 mensam 95 13
 menses 101 17 | 151 4 |
 156 8
 mensibus 14 10 | 82 7
 mehsurâ 56 5 | 142 1
 mente 48 21 | 85 11 | 92
 7 | 112 2 | 119 13 | 124
 18
 mentione 134 5
 mentionem 33 13 | 36 6 |
 79 10 | 121 14 | 133 28 |
 152 24
 mentiretur 77 14
 meo 52 10
 mercede, lucro 8 7
 mercenarii 97 9
 mercenarii, stipendarii 126
 14
 mercenarios 111 13
 mereri 108 15
 meridiem 28 1
 meritis 17 11 | 45 1 | 47
 16 | 102 12
 merito 60 15 | 141 17
 meritum 24 28
 meruit 137 1
 Messena, n. p. 83 5 | 87 20
 metallis 11 18 | 26 16
 metimur 96 5
 metiri 152 2
 metui 133 24
 metui, infinit. 56 19
 meum 156 20
 meus 124 8
 Micythe, n. p. 79 1
 Micythum 78 18
 Micythus 78 20
 migrare 156 22
 mihi 17 18 | 18 2 | 45 8 |
 48 2 | 79 31 | 83 28 29 |
 106 8 | 124 14 | 156 16
 17
 miles 43 5
 Milesius, adjett. 6 7
 militare 68 2
 militares 101 8
 militari 20 16 | 58 1 6 |
 59 16 | 73 29 | 79 21 |
 107 10
 P 2 mili-

militaris 10 12 | 27 3 | 46
 9 | 64 2 | 107 14
 milites 9 2 | 55 9 | 59
 1 17 | 63 8 | 99 16
 21 25 | 111 13 | 120
 14
 militibus 43 2 | 55 6 | 91
 1
 militum 4 15 | 7 18 |
 39 4 | 55 13 20 | 67
 17 | 71 9 | 73 6 | 81
 10 13 | 103 10 | 104
 28 | 105 3 | 133 12 |
 137 3
 mille 7 18 | 11 26 | 64
 6 8 | 73 8
 millia 6 21 | 7 4 19 |
 8 12 | 12 27 | 27 8 |
 45 5 | 72 22 | 73 4
 7 | 92 26 | 120 21 |
 130 3 | 143 10 | 146
 8 | 151 4
 millibus 22 3 4 | 54 24 |
 68 4 | 79 14
 millium 11 28 | 12 1 |
 59 15 | 120 15
 Miltiade, *n. p.* 10 9
 Miltiadem, *n. p.* 3 12
 Miltiades, *n. p.* 4 2 8 | 5
 14 16 | 6 13 | 7 9 11 |
 8 1 | 9 17 | 10 1 | 16
 1
 Miltiadi 8 19 23 | 9 6
 Miltiadis 26 13
 Minervæ, *n. p.* 25 7 | 92
 13
 minimè 29 5 | 104 3 | 113
 21 | 117 9
 minimum 50 9
 minor 14 16
 minor, *junior* 125 2
 minore 76 12 | 86 13 |
 103 2
 minorem 70 16
 minoris 138 1
 minuant 104 19
 minuerent 92 21
 minui 40 10
 minuitur 146 15
 minus, *adverb.* 4 14 20 |
 11 2 10 | 13 15 | &
alibi
 Minutio, *n. p.* 131 9
 minutis 58 9
 Minutium, *n. p.* 129 2
 mira 10 10
 mirabatur 133 21
 mirabile 101 16
 mirabiles 114 24

mirabili 7 20
 mirabiliter 57 2
 mirandum 29 5 | 47 18
 mirari 92 19 | 106 1
 mirum 60 15
 miscere, *turbare* 22 6
 miseranda 56 19
 miserant 4 21 | 15 28
 misererentur 110 8
 misericordia 57 5
 misericordiâ 17 8
 miserunt 7 2 7 | 12 3 |
 14 30 | 16 4 | 22 15 |
 23 20 | 31 12 | 40 3 |
 62 15 | 131 6 | 134
 8
 misisse 17 16 | 102 10
 misissent 47 4
 misisset 70 11 | 101 25
 misit 7 18 | 13 17 | 22
 23 | 27 9 | 40 11 | 53
 4 | 66 13 15 | 69 9
 12 | 70 12 | 109 21 |
 125 6 | 146 8 | 148 5 |
 155 6
 missa 35 1
 missæ 69 18
 missarum 152 26
 missi sunt 3 9 | 12 13 | 13
 15
 missi erant 24 12
 missi 40 13
 missis 41 2
 missos 131 3
 missum 51 4
 missum fieri 106 3
 missuros 14 32
 missurum 73 17
 missus 28 15 | 31 14 | 47
 20 | 48 14 | 111 7 |
 112 18
 missus, *esset* 34 26
 Mithridates, *n. p.* 74 26 |
 75 1
 Mithridati, *n. p.* 70 9
 Mithridatis 74 8
 Mithrobarzanem, *n. p.* 71
 16 21
 Mithrobarzanes 71 12
 mittas 22 27
 mittere 3 7 | 15 13 | 49
 11
 mitteret 90 8 | 155 7
 mitteretur 40 2 | 121
 7
 mittit 23 3 | 70 20 | 71
 5 | 72 12 | 74 14 | 133
 15
 mittunt 74 30

Mitylenæ, *n. patron.* 45
 5
 Mnemon, *n. p.* 116 8 13
 mobilia 66 18
 mobilitate 54 14
 Mocillam, *n. p.* 148 18
 moderatæ 66 28
 moderatè 114 10
 moderatione 151 14
 modestiâ 3 3 | 92 1
 modestus 77 12
 modica 150 27
 modii 142 1
 modo, *subst.* 4 22 | 14 14 |
 27 1 | 54 8 | 55 20 |
 63 5 | 74 15 | 75 14 |
 77 2 | 112 8 | 129 6 |
 134 20 | 139 13 | 150
 20 | 153 22 | 155 25
 modò, *adv.* 39 25 | 56
 2 | 83 29 | 95 5 | 99
 20 | 109 11 | 112 5 |
 114 6 | 147 2
 modò, *nunc* 120 1 | 155
 11
 modò, *solum* 138 17
 modò, *rum* 147 25 *bis*
 modum 58 11 | 77 15
 modus 79 11 | 142 1
 mœnia 93 1 | 113 15
 mœnibus 7 10 | 12 5 | 13
 10 | 14 19
 molestus 145 9
 moliebatur 65 18
 moliretur 40 1
 molitus *est* 30 9
 Molossorum, *n. p.* 16 10
 momenti 38 27
 moneo 39 3
 moneretur 109 6
 monstraret 75 9
 montem 99 9
 montes 104 17
 montis 8 3
 montium 8 6
 monuit 16 17 | 68 21
 monumenta 18 16
 monumento 57 7 | 157
 4
 mora 47 24
 moram, *partem* 59 10
 morandi 4 8
 moraretur 138 5
 moraturus 155 8
 moratus 62 20 | 143 4
 morbi 156 7
 morbo 19 1 | 114 10 | 116
 16 | 117 3 | 118 8 | 127
 2
 mor-

morbum 28 16 | 51 17 |
 95 19 | 156 3 17
 morbus 156 28
 more 23 14 20 | 26 12 |
 33 12 | 34 14 | 44 13 |
 47 21 | 48 5 | 74 10 |
 110 13 | 144 11
 morem 52 8 | 62 25
 mores 23 12 | 50 12 | 75
 14 | 121 16 | 149 1 | 151
 12 | 154 14
 mores, *consuetud.* 2 1
 moribus 1 7 | 2 11 | 42
 19 | 63 3 | 75 16 | 76
 6 | 139 18 | 144 13
 moribus, *legibus* 2 4 | 121
 13
 moriens 89 13 | 98 3 | 143
 19
 morior 83 22
 moris 153 13
 mors 29 6
 mortalibus 49 1
 morte 18 18 | 25 13 |
 54 19 | 57 2 | 71 9 |
 82 4 18 | 112 14
 mortem 31 16 | 63 9 18 |
 66 22 | 99 5 | 106 34 |
 110 14 | 148 26 | 149
 21
 mortiferum 83 18
 mortui 25 14
 mortuo 60 9
 mortuos 29 4
 mortuum 19 1 | 40 9 |
 41 5 | 107 9 | 135
 1
 mortuus 25 17 | 28 17 | 89
 11 | 98 7
 morum 33 6 | 121 12 | 133
 25
 mos 15 15 | 89 4
 motu 101 11
 motus 23 22
 motus, *subst.* 58 11 | 101
 14
 motus est 48 7
 movebatur 50 15
 moveri 53 3
 moveri, *transferri* 12 9
 moverentur 106 28
 moveret 13 15 | 90 30 |
 101 27
 movisset 73 10
 movit 145 2
 mulcatabat 82 4
 mulcicaretur 44 18
 mulcitarunt 85 7
 mulctari 86 4

mulctatur 23 8
 mulctatus est 9 25 | 20 2 |
 28 6 | 82 18
 mulctatus esset 26 5
 muliebri 41 4
 mulier 41 3
 mulieres 55 31
 multa 17 7 | 18 8 | 20
 17 | 31 24 | & *ali-*
bi
 multa, *subst.* 66 23
 multas 16 3 | 36 17 19 |
 48 23 | 61 1 | 138 13 |
 156 1
 multi 3 8 | 42 11 14 |
 45 7 | 53 2 | 56 27 |
 92 29 | 93 2 | 105
 23 | 116 1 | 117 17 18 |
 135 7
 multimodis 18 18
 multiplicandis 141 25
 multis 6 13 | 8 5 | 32
 5 | 47 1 | & *alibi*
 multitudine 13 1 | 71
 10 | 92 30 | 101 5 |
 131 24 | 133 2 9 | 134
 17
 multitudinem 4 13 | 20
 3 | 122 11 | 133 5
 multitudini 6 8 | 34 3
 multitudinis 111 2
 multitudo 14 1 | 56 25 |
 72 18 | 81 10 | 102
 19
 multo 2 15 | 17 19 | 18
 7 | 28 14 | & *alibi*
 multo, *adject.* 47 1 | 86
 9 | 88 19
 multorum 34 2 | 53 19 |
 123 7 | 144 17 | 152
 14
 multos 29 3 | 33 16 |
 34 7 | 72 2 | 111 8 | 130
 7
 multum 10 1 | 11 7 | 15
 10 | & *alibi*
 munditiam 150 27
 munera 45 9 | 94 7 | 95
 8 | 108 4 | 143 2
 munere 24 3
 muneri 22 23 | 45 6 |
 95 17 | 134 14 | 146
 8
 muneribus 18 10 | 48 12 |
 50 10 | 91 6
 Munichiam *n. p.* 43 25
 municipio 136 1
 muniendum 15 3
 munierat 113 18

munierunt 35 16
 muniit 126 2
 munire, *stabilire* 117 12
 munirent 12 5
 munita 14 24
 munitam 69 21
 munitas 71 2
 munitiones 101 19
 munitionis 15 10
 munitiora 56 7
 munitissimum 43 14
 munitum 53 23 | 54 3
 munivit 43 25
 munus 68 2 | 130 17 | 142 7
 11
 muri 14 34 | 15 4 | 66
 24
 muris 15 22 | 93 11 | 120
 20
 muros 9 12 | 14 20 30 |
 48 27 | 66 26
 murum 12 8
 musicam 1 4
 musicen 75 15
 musicis 76 12
 mutat 104 25
 mutationibus 152 28
 mutavit 23 13 | 58 8 13 |
 94 10 | 151 14
 Mutinam, *n. p.* 146 11
 mutuis 74 19
 Mycalen, *n. p. montis* 27
 9
 mysteria 34 13
 Myntem, *urbis* 18 15

N.

Nacti 14 22
 nactus 9 3 | 94 17
 nactus, *consequens* 138
 4
 nactus, *lapsus* 156 3
 nati 2 15 | 3 10 | 4 15 |
 6 1 | & *alibi quæ-*
plur.
 namque 8 5 23 | 9 30 |
 16 1 & *alibi plur.*
 nando 63 17
 narrare 136 5
 nata 112 4 | 154 22
 natalem 114 25
 natali 114 24
 natantem 63 15
 natas 26 13
 nati 18 8 | 68 16 | 117
 17
 natione 22 2 | 67 16
 nationes 123 4 | 132 2
 P 3 nati-

nativum 142 37
 nato 124 9 | 155 2
 natos 51 21 | 80 18 |
 118 55
 natu 25 10 | 58 3 | 65
 15 | 66 11 | 72 7 | 89
 9
 natum 80 14 | 83 27 |
 84 5 | 150 22
 natura 32 15 | 33 11 |
 156 24
 naturā 73 5 | 153 9
 naturā, indole 143 16
 naturæ 116 16
 naturali 43 1
 naturalis 146 14
 naturam 8 20 | 33 6 | 94
 16
 natus 32 16 | 41 6 10 |
 50 1 | 57 9 | 67 17 |
 68 12 | 76 9 | 111 6 |
 117 14 | 142 20
 natus *esse* 41 14
 natus *est* 11 1
 navale 133 6
 navali 20 12 | 49 6
 navalibus 36 15
 navalis 11 22
 nave 133 9 19
 naveis 53 4
 navem 17 3 9 | 52 18 |
 56 8 | 63 10 15 | 69
 26 | 79 9 | 131 3 | 133
 8 23
 navea 8 15 | 12 7 9 |
 36 15 | 38 18 | 39 7 |
 48 15 23 | 131 5 15 |
 133 16 27 31
 naufragio 131 17
 naufragium 15 25
 navi 37 6 | 66 19
 navibus 4 6 | 9 10 18 |
 27 11 | 28 15 | 30 1 |
 38 22 | 53 23 24 | 66
 34 | 131 9 22
 navis 17 7 | 63 12
 navium 6 20 | 9 5 | 11
 19 27 | 12 17 | 13 3 |
 14 2 14 | 27 10 | 48
 26 | 133 2
 nautica 39 3 | 133 33
 Naxum, *n. p. inf.* 17 4
 ne, *nr. non* 5 16 | 23 3 |
 28 24 | 30 18 | & *n-*
libi plur.
 ne, *quemini* 6 2 | 88 |
 13 1 | 14 23 | 25 7 |
 51 23 | 109 7 | 112
 5

ne, *nr.* 9 17 | 13 1 | 14
 7 | 16 9 | & *alibi*
 ne, *non.* 15 17 | 24 16 27 |
 58 3 | & *alibi*
 ne, *num.* 60 14 | 73 25 |
 124 12
 nec. 24 28 | 33 3 | 43 21 |
 91 11 | 105 6 | 150
 28
 necessaria 148 22
 necessario 71 15
 necessariū 37 8
 necessariorum 23 1
 necesse 17 18 | 47 25 |
 62 20 | 141 20 | 155
 22 | 156 14
 necesse *est* 83 30 | 97
 11
 necessitate 17 6
 necessitudine 137 7
 necessitudinem 50 12 |
 155 3
 necis 146 5
 necue 105 20
 Nectanebe *n. p. hominis*
 95 16
 Nectanebum, *n. p.* 62 5
 nefas 2 4 | 24 20 | 34
 23 | 81 7 | 153 8
 negabat, 106 26
 negare. 28 24 | 51 10 |
 134 10
 negarent 14 22
 negaret, *recusaret* 120
 4
 negat 19 1 | 55 30
 negatum 37 24
 negavit 26 17 | 48 11 |
 82 14 | 93 2 | 109 8
 negligendum 73 25
 negligenter 37 27
 negocium 40 14
 negotia 152 14
 negotii 48 13 | 106 19 |
 152 11
 negotio 93 6
 negotium 55 21 | 56 14 |
 72 10
 neminem 42 9 | 44 6 |
 51 4 | 54 5 | 75 11 |
 95 5 | 102 3 | 109 11
 125 9 | 144 15 18
 nemini 2 9 | 46 13 | 124
 17 | 147 15 | 148 16
 nemo 2 17 | 10 10 15 |
 12 6 | 24 11 | & *ali-*
bi plur.
 nemo, *non* 69 7
 Neoclus, *n. p. hominis* 10

16
 Neoptolemus, *n. p.* 100 4
 nepos 66 26
 nepotes 117 17
 neptis 154 22
 Neptuni 24 20
 neque 2 1 15 16 | 4 14
 18 19 | & *alibi quā-*
plur.
 Neroni, *n. p.* 155 2
 Neronis 137 4
 nescio 9 13 | 41 11 | 42
 13 | 111 5
 nesciret 55 16
 neve 44 14 18 | 75 14
 neuram 150 28
 neutri 71 28
 Nicanor *n. p.* 109 9
 Nicanorem 109 5
 Nicanori 110 2
 Nicias, *n. p. hominis* 33
 21
 niger 68 28
 nihil 1 6 | 6 11 | 8 15 |
 13 22 | & *alibi plur.*
 nihilo 68 23 | 74 17 |
 130 9 | 156 28
 nihilominus 15 8 | 141
 6
 nihilo *secius* 47 13 | 43
 1 | 55 31
 nil 44 6
 Nilum, *n. p.* 100 23
 nimia 86 18
 nimia 103 15
 nimiam 38 2
 nimis 60 5
 nisi 1 7 | 2 15 16 17 |
 7 5 | & *alibi plur.*
 nitebatur 109 16
 nitebatur, *impellebat* 7
 12
 nitendo 152 9
 niterentur 85 18
 niteretur 6 9
 nitida 101 6
 nobile, *celebre*, 10 13
 nobilem 50 5
 nobiles 15 13 | 22 18 |
 35 3 | 102 14 | 133
 12
 nobili 50 1
 nobilibus 100 12
 nobilis 2 6 | 140 9
 nobilissimas 93 4
 nobilitate 42 14
 nobilitatus *est* 58 2
 nobilius 8 16
 nobis 154 11

- nobiscum 93 5
 nocendi 119 4
 nocere 34 21
 nocte 33 23 | 104 22 |
 128 10
 noctem 17 8
 noctes 70 1
 noctibus 130 2
 noctu 13 16 | 40 15 |
 45 14 | 99 3 | 128 8 |
 148 5
 nocturno 9 14
 nocuissent 92 20
 nolebat 23 17
 noli 142 25
 nolite 45 6
 nolle 38 21
 pollet 17 21
 nolo 45 7 | 78 24 | 108
 9
 noluerat 146 7
 noluerunt 63 16
 nolui 156 17
 nolimus 115 17
 noluisse 38 1
 noluissem 79 6
 noluiscent 81 9
 noluisset 144 22
 noluit 15 6 | 34 27 | 38
 7 26 | 82 7 | 93 10 |
 112 19 | 113 4 | 142
 6
 nomen 10 12 | 51 3 |
 107 4
 Nomentanum, n. p. 151
 19
 nomina 22 12 | 76 14
 nominatum 3 12
 nominantur 5 4
 nominatur 85 3
 nominavit 139 14
 nomine 4 18 | 26 6 | 79
 24 | 89 5 | 102 20 |
 115 8 | 116 1 15 | 144
 15
 nominari 130 19
 nominibus 139 15
 nominis 103 2
 non 1 1 2 8 9 | 2 6
 13 | 3 4 | & alibi quàm
 plur.
 nonaginta 145 9
 nondum 70 13 | 105 19
 nonnihil 135 4
 nonnulla 43 4 | 115 9
 nonnullæ 27 14
 nonnullam 94 18
 nonnullas 9 8
 nonnulli 25 15 | 49 13 |
 56 26 | 112 8 | 121 9 |
 142 6
 nonnullis 147 16 | 151
 1
 nonnullorum 104 7
 nonnullos 22 19
 nonnunquam 112 13
 Nora, n. p. laci 101 7
 nos 1 9 | 2 10 | 18 18 |
 19 10 | 79 14 | 93 67 |
 97 8 | 116 3 | 135 11 |
 151 9 | 154 12 |
 nosmetipsi 93 6
 nosse 48 12
 nostra 80 4
 nostram 18 15 | 77 3 | 149
 22
 nostri 8 20 | 39 5 | 92 4 |
 103 14
 nostris 2 4 11 | 75 15
 nostrorum 39 4
 notæ 28 9
 notat, 74 28
 notans 152 21
 notata 153 17
 notavit 130 15
 notior 107 14
 notitiæ 154 3
 notitiam 56 15
 notus 84 10
 nova 58 7 | 145 11
 novâ 8 4 | 71 23 | 133
 31
 novas 138 13
 novem 66 23 | 121 8 |
 124 9
 noverant 94 20
 novi 103 22
 novis 113 14 | 130 6
 27
 novissimo 97 14
 novitatem 69 6
 novum 61 7
 nox 87 6
 nexiis 56 26
 nubilis 78 9
 nudatum 75 6
 nulla 2 6 | 5 13 | 7 17 |
 8 16 | 11 8 | 47 24 |
 107 13 | 144 4 | 146 16 |
 153 16
 nullâ 94 14 | 149 12 | 154
 17 | 156 1
 nullæ 59 5
 nullam 38 23 | 42 15 | 45
 3 | 81 13 | 148 8 | 151
 18 | 153 6
 nullas 68 18 | 148 27
 nulli 29 2 107
 nullis 13 8 | 146 14
 nullius 23 4 | 38 27 | 79
 31 | 146 6 | 117 10 12 |
 144 14 | 149 7
 nullo 55 20 | 105 10 |
 113 23 | 128 4 | 145
 151 17
 nullus 151 17
 nullum 21 6 | 24 4 | 39 2 |
 39 15 | 54 2 | 94 12 bis |
 121 4 | 138 17 | 144 16 |
 145 4 | 147 7 | 152
 17
 nullus 114 3 | 155 10
 num, si non 134 20
 numen 90 22
 numerarent 78 13
 numeratam 64 10
 numero 5 13 | 8 9 | 9 1 |
 14 34 | 45 6 | 56 13 |
 67 17 | 73 24 | 81 13 |
 92 20 | 93 23 | 141 2 |
 148 4
 numerum 8 14 | 30 13 | 73
 4 | 150 3
 numerus 3 8 | 59 15 |
 120 15
 Numidæ, n. p. 130 4
 numine 114 21
 nummis 28 23
 nunc 8 22 | 17 23 | 67
 10 | 99 17 | 115 10 |
 130 20 | 152 31 | 154
 12
 nunciaret 7 7 | 13 17 | 69
 8
 nunciatum 48 17 | 73
 23
 nuncientur 70 24
 nuncii 5 14
 nuncio 17 23 | 23 22 | 49
 12 | 62 19 | 72 8 | 99
 20 | 149 19
 nuncios 101 25
 nuncium 66 13 | 70 12
 nuncius 34 25 | 91 23
 nunquam 15 29 | 28 20 |
 37 8 | 40 20 | & alibi
 plur.
 nupserat 141 8
 nupta erat 112 4 | 143
 21
 nuptiarum 149 10
 nuptias 143 22
 nuptus 140 9
 nuptum 22 25 | 50 5 | 58
 8
 nupturam 26 19
 nusquam 7 5 | 58 5
 P. 4 nura

nuru 30 17
 Nylzum, n. p. 304
 O.
 ob 8 21 | 16 1 | 26
 3 | 46 3 | & alibi
 obducta, clausa 228 10
 obediat 70 25
 obedirent 82 12
 obesse 34 11 | 72 17
 obeundo 51 2
 objecit, opposuit 128 8
 objectu 108 32
 objiceret 79 28
 obiisset 115 13
 obiit 9 28 | 41 6 | 52 2
 57 8 | 116 7
 obitum 67 9 | 118 12
 124 23
 oblitum, obliuiscer 79 3
 oblivionis 44 18
 obliuisceret 102 20
 obliuisci 148 29
 obnixo 61 6
 obortis 104 24
 obruebantur 53 10
 obruit, texit 74 28
 obrutus est 21 13
 obscuriora 67 13
 obsecrare 52 6
 obsecraret 136 24
 obsequendi 141 13
 obsequio 54 27
 obsecratio 56 16
 observantia 144 24
 obsidebantur 81 11
 obsidem 14 14 | 109 8
 obsidendam 113 19
 obsideretur 134 21
 obsideri 46 12 | 85 9
 obsides 130 35 | 17 1
 obsidione 35 16 | 64 9
 81 14 | 83 6 | 87 10
 101 17
 obsignatur 32 7
 obstitere 92 10
 obsoleti, nimis frequentis
 8 22
 obsoleto 95 5
 obsonii 95 11
 obsonium 148 35
 obstinatione 136 26
 obstitisset 56 11
 obstitit 67 1 | 47 9
 obstruxerunt 25 8
 obtemperare 112 2
 obtegebant 112 10

obtestationibus 122 10
 obrigit 137 6
 obrinebat 87 2 | 102 16
 obrinere 113 6 | 144 20
 obrineret 4 21 | 34 11
 113 23 | 138 9
 obtinuerat 10 3
 obtinuisset 106 33
 obtinuit 137 9 | 140 2
 obtrectarunt, criminati sunt
 19 7
 obtrectatio 105 7 | 123
 7 | 144 4 | 155 21
 obtrectatorem 79 17
 obtrulisset 85 17
 obviam, adverb. 7 10 | 36
 22 | 127 8
 obvii 104 17
 obvius 110 14
 occasio 39 4
 occasione 119 3
 occasionum 5 16 | 52
 18
 occasum, mortem 107 4
 occiderunt 87 11
 occidit 127 6 | 128 1
 occidunt 57 2
 occisis 83 14
 occiso 121 13 | 145 12
 occisus 31 15 | 117 5
 118 4 | 122 8
 oculi, celari 39 12
 occultasset 30 23
 occupandæ 87 11
 occupantem 127 7
 occuparent 12 14
 occuparet 101 27
 occupassent 93 20
 occupasset 111 13
 occupat 70 31
 occupationes 155 9
 occupatos 134 22
 occupaturos 91 10
 occupatus 38 16 | 130
 8
 occupaverunt 83 31
 occupavit 85 3
 occurrant 84 3
 octo 72 23
 octogesium 108 11
 octoginta 95 1 | 138 15
 oculis 105 22 | 112 24
 oculorum 114 10 | 127
 2
 oculos 34 8 | 62 20
 odio 53 5 22 | 57 5 | 66
 20 | 74 20 | 113 2 | 124
 7 | 147 30
 odiosa 33 17

odisse 147 17
 odium 30 5 | 55 20 | 73
 20 | 105 21 | 108 12
 111 2 | 122 8 | 123
 8
 oedipum, n. p. 80 14
 offenderat 108 16
 offenderet 90 11 | 141
 11
 offendit 145 4
 offensâ 55 13
 offensione 9 19 | 143 18
 145 7
 offensionem 55 20
 offensum 28 25
 offerrent 86 5
 officia 4 20 | 143 7 | 144
 21
 officii 148 2
 officinis 91 2
 officio 47 17 | 102 9
 143 2 | 144 23
 officium 9 7 | 27 16 | 68
 17 | 93 3 | 97 10 | 141
 26 | 147 7
 oleaginis 45 2
 olim 8 22 | 77 4
 Olympiæ, n. p. 2 8 | 37
 9
 Olympias, n. p. 101 24
 Olympiodoro, n. p. 76
 44
 Olynthios, n. patronym. 64
 4
 Olynthum, n. p. 85 2
 omitam 123 13
 omittit, relinquit 104 16
 omne 18 5 | 92 24
 omnem 82 10 | 84 1
 omnes 7 1 | 10 4 7 11
 12 16 | & alibi plur.
 omni 9 10 | 21 12 | 39
 22 | 53 18 | 59 16
 101 2 | 124 24 | 142
 10 | 150 26
 omnia 1 8 | 2 10 | 12
 9 | 30 17 | & alibi
 bi
 omnibus 1 8 | 17 3 | 30
 16 | 31 18 | & alibi
 bi
 omnino 86 5 | 109 10
 omnis 21 5 | 73 5 | 151
 20
 omnium 3 4 | 6 16 | 8
 20 | 9 31 | & alibi
 onerarium 11 27
 oneraria 53 23
 Onomarcho, nomen officii
 apud

apud Persas 105 26 |
 106 4
enuisti 36 21
ope 31 4
opem 81 13 | 102 7 |
 112 16 | 147 24
opera 29 2 | 46 1 | 68
 5 | 79 22 | 137 4
operā 30 4 | 34 8 | 35
 17 | 37 1 14 | 47 19 |
 59 8 | 68 9 | 82 11 |
 130 19
operæ 143 4
operam 15 6 | 49 8 | 68
 26 | 77 5 | 90 13 | 113
 20 | 124 3
operam, studium 136 2
operibus 9 10 18
operit 132 8
opes, copias 8 17
opes 36 3 | 40 10 | 43
 23 | 49 5 | 81 3 | 86
 3 | 92 27
opibus 9 9 | 38 4 11 |
 48 20 | 60 10 | 105
 12 | 112 20 | 113 22 |
 141 14 19
opinio 23 26 | 91 13 |
 107 1
opinione 43 23 | 91 20
opinionem 5 1 | 9 15 |
 38 2 | 71 23 | 147 15
opinor 143 11
opis 28 23
oportere 14 23 | 24 6 |
 25 15 | 43 21
opperiebatur, expectabat 54
 4
opperitur, expectat 104
 28
oppida 5 13 | 121 1
oppidanis 9 15
oppidi 56 7 | 85 3
oppido 7 3 | 9 12 22 |
 28 16 | 33 23 | 45 14 |
 54 9
oppidum 12 11 | 18 16 |
 27 7 | 93 12 | 117 6
opportunissimo 14 1
oppositam 15 24
oppositus 65 18
opposuerat 99 10
oppressam 42 12 | 111 6
 8
oppressas 43 9
oppressit 130 5
oppresso, vili 5 13
oppressurum 13 20 | 18

10 | 69 27 | 103 31
opprimendā 19 2
opprimendam 16 6
opprimendi 39 5 | 52
 18
opprimendos 85 20
opprimendum 70 18 | 99
 6
oppriment 93 7
opprimere 14 5 | 54 27
opprimeret 34 5
opprimi 73 21
opprobria 80 17
opprobrio 48 3
oppugnabant 63 6
oppugnandā 64 5
oppugnando 9 22
oppugnare 44 1
oppugnarent 83 2
oppugnaret 93 2 11 | 117
 6
oppugnārent 120 16
oppugnatoribus 9 15
oppugnatum, supinum 53
 25 | 99 11
oppugnavit 37 19
optimā 68 29 | 150 12
optimas 50 8
Optimates 54 21 | 55 9 |
 109 17
optimatibus 147 16
optimatum 36 7 | 109 14 |
 144 6
optimē 24 28 | 48 8
optimi 150 18
optimis 150 1 11
optimo 124 10
opulentia 27 19
opulentissimo 92 4
opulentium 62 25
opum 53 20 | 118 11 | 123
 11
opus, subst. indecl. 7 81
 11 9 | 78 22 | 104 8 |
 145 2
opus 15 1 8
orā 36 11
oracula 31 5
oraculi 4 2
orare 24 27
oraret 156 23
oratio 31 16
oratione, sermone 9 9
oratione 11 9 | 79 17 |
 80 10 | 81 3 | 156
 21
orationes 139 7
orationis 32 22

orator 139 3
oravit 115 4
orbis 79 24 | 142 12 | 155
 24
Orchomeniis, n. patr. 31
 14
ordiamur 42 7
ordiendum 10 16
ordinatæ 59 8
ordine 74 1 | 153 21 | 154
 15
ordinem 89 9
ordinis 145 19
ordinum 151 3
ore 114 6
Orestem, n. p. 80 13
origine 140 1
originem 153 18
origines 139 10
oriens, veniens 4 8
oriturus 66 9 | 106 25
oris 32 22 | 140 7
ornamento 51 7
ornamentum 145 5
ornarentur 91 4
ornatissimum 91 7
ornata 28 1
ornatum, subst. 95 5 | 107
 4
ornatus, subst. 69 6 | 95
 5
ornatus, adj. 79 17
ornatus, instructus 126
 3
ornavit 69 1 | 116 12 |
 153 15
ornavit, locupletav. 11 22
oro 142 25
orta 139 10
ortā 54 19
ortus, particip. 136 1 | 153
 22 | 154 16
osculans 156 23
ossa 19 3 | 100 19 | 107
 11
ostendens 52 19 | 133
 16
ostenderit 37 14
ostendimus 88 4 | 90 2 |
 106 31 | 147 24
ostendisset 134 22
ostendit 47 22 | 79 21
ostentationem 153 11
ostentat 28 6
otii 79 24
otium 85 17 | 133 16 |
 121 3

- P.**
- PAbulum** 104 2
pace 14 17 | 44 16 |
 133 18
pacem 28 13 | 36 13 |
 38 21 | 44 12 | 54 10 |
 65 7 | 73 14 | 79 22 |
 100 14 | 120 3 | 130
 14
paci 65 9 | 139 11
pacione 90 16
pacitionibus 54 10
pacto 4 24
Padium, n. p. 26 8 | 129
 13
palam 57 2 | 91 10
palæstrâ 79 27
palæstra 77 5
Pamphilio, n. p. 131 23
Pandates, n. p. 70 19
panem 18 13
Paphlagonia, n. p. 68 11
Paphlagoniam 70 31
Paphlagonis, n. patronym.
 68 15 20
Paphlagonum 73 1
par 34 10 | 71 18 | 79
 15 | 96 3 | 133 3 | 142
 4
par, decus. 131 10
par, conveniens. 147 19
parabant 146 20
parabis 124 20
parare 39 26 | 71 4 | 150
 25
pararet 40 12 | 69 18 |
 102 8
parari 74 23
parat 74 12
parati 74 3
paratis 103 2
paratum 69 27
paratus 78 23 | 104 5
parcat 23 4
parcere 44 4
parcerent 15 1 | 71 28
parēbat, obediēbat. 69 22
parēmus, obediēmus. 153
 9
parens, obediens. 49 12
parens, pater. 54 18
parente, pater. 33 15 | 147
 5
parentibus 11 2 | 112 3
parēre, obediēre. 34 27 | 103
 13 | 131 19
parērent, obediērent. 102
 10
pareret, gigneret. 75 2
parem, aequalem. 103 21
paret, aequales. 10 15 | 13
 13
Paratæcis, n. p. loci. 103
 7
pari 3 3 | 13 2 | 14 14 |
 22 6 | & *alibi*.
paria 103 17
Parisi, Parum incolentes. 9
 16
Pario, adjell. 9 29
paritur 79 24
parmâ 58 10
pars 13 3
parsimoniâ 41 20
partam 29 7
parte 2 16 | 43 26 | 53
 14
partem 28 15 | 38 28 |
 51 21 | 64 12 | 66 24 |
 68 11 | 73 6 | 74 14 |
 100 3 | 103 29 | 141 11
 16 | 105 28
partes 55 25 | 66 23 | 98
 14
parti 99 9 | 146 7
partibus 134 18 | 141
 12
particeps 97 16 | 111 13
participem 97 12
partiendo 51 20
partim 3 10 *bis* | 12 9 *bis* |
 43 10 *bis* | 58 7 *bis* |
 74 14 | 85 13 | 87 11
 12 | 106 35 *bis* | 145 6
 7
partis 54 7
partium 144 7
pâtva 45 9
parvâ 69 27
parvam 70 11
parui 105 15
paruisse 35 14 | 84 6
paruisset 92 6
paruit 81 21
Parum, n. p. 9 8 20
parum, adv. 60 5 | 147 17 |
 151 2 15
parvo 14 14
parvulam 16 13
passa 135 9
passi, sunt. 105 13
passuram 26 13
passus 141 23
passus, est. 17 10
passuum 7 4 | 130 3
patēfecit 23 11 | 126 2
pater 10 16 | 26 2 5 | 23
 4 | 53 12 | & *alibi*.
paterfamilias 143 6 | 150
 8
paterna 62 6
paternum 123 8
patērent 144 19
patēret 10 11
patērentur 12 15 | 145
 1
patēretur 102 5
patri 152 4
patriaris 18 3
patiebantur 97 2
patiebatur 141 25
patiens 33 1 | 60 5 | 77
 15
patientem 77 15
patientia 41 19 | 97 3
patre 11 3 | 26 13 | 27 4 |
 50 9 | 64 1 | 67 16 |
 76 9 | 118 10 | 124
 22 | 136 3 | 140 3 |
 131 15
patrem 17 18 | 52 7 | 60
 14 | 80 14
Patres, Senatores. 134 7
patri 52 1 | 65 12 | 124
 17
patrimonium 149 19
patrios 15 21 | 23 12
patriis 65 13 | 72 8 | 122
 10
patriâ 20 4 | 37 14 | 43
 10 | 67 2 | 80 19 | 89
 14 | 88 4 | 109 20 |
 120 6 8 | 123 10 | 143
 9
patriæ 23 18 | 35 22 |
 38 13 | 39 3 | 49 3 5 |
 57 4 | 66 26 | 67 6 |
 78 25 | 81 7 | 83 12
 26 | 92 6 | 108 16 |
 112 5 | 112 21 | 119
 14
patriam 15 29 | 17 19 |
 20 11 | 28 11 | 35 11 |
 39 22 | 42 10 11 | 46
 11 | 48 26 | 53 12 | 85
 18 | 87 10 | 94 4 6 |
 111 5 | 119 12 | 129
 11 | 142 13
patrociniis 109 16
Patroclo, n. p. 68 13
patruo 89 14
pauci 10 15 | 42 11 | 53
 21 | 101 4
paucis 6 5 | 9 31 | 12
 10 | 25 6 | 69 25 | 130
 1

- 1 7 | 131 22 | 133
 2
 paucitate 86 6
 paucitati 72 18
 paulo 36 13 | 54 15 | 55
 12 | 147 24
 Paulo, n. p. 135 2
 paululum 119 13
 Paulum, n. p. 128 1
 pauper 76 10 | 108 2
 pauperes 29 3 | 62 25
 paupertate 21 7 | 108
 7
 paupertatem 78 4 9
 Pausaniā, n. p. 20 19 | 117
 4
 Pausaniæ 10 22 | 25 10
 Pausaniam 22 14 | 23 3 |
 24 14 17
 Pausanias 22 22 | 23 5 |
 24 9 23 27 | 25 2 12 |
 44 10
 pax 79 25 | 153 16
 peccantes 93 3
 pecunia 11 17 | 21 5 |
 38 17 | 55 7 | 79 5 |
 130 17 | 141 15
 pecuniā 9 25 | 11 19 |
 23 8 22 | 31 20 | 39
 13 | 78 17 22 | 85 7 |
 94 5 6 | 122 5 | 132
 11
 pecuniæ 21 2 | 48 28 |
 108 4 | 149 12 | 151
 13 20 | 152 2
 pecuniam 9 26 | 26 5
 16 | 48 11 | 64 10 |
 78 12 | 132 5 | 146
 6 | 147 11
 pecunias 26 15 | 145 8
 19
 pecuniosus 26 14 | 150
 9
 pede 94 18
 pedibus 101 12 | 110 6
 pedestrem 54 22
 pedestres 90 7 | 91 18
 pedestria 58 7
 pedestribus 38 22 | 46 2 |
 62 14 | 134 1
 pedestris 100 12
 pedissequi 28 22
 pedissequus 150 18
 peditatu 100 2
 pedites 58 10
 peditum 6 21 | 8 11 | 12
 1 | 22 4 | 53 24 | 72
 21
 Peducum, n. p. 156 13
 1
 pejus 46 12 | 83 27
 pelleretur 20 5
 pellexisset 98 12
 pellis 95 3
 pellit 72 1
 Pelopidā, n. p. 83 25 30 |
 87 7
 Pelopidæ 87 15
 Pelopidam 88 18
 Pelopidas 81 18 | 85 13 |
 86 11
 Peloponnesium 85 9
 Peloponnesiaco 33 18
 Peloponnesio 42 15 | 46
 1 6
 Peloponnesiorum 49 2
 Peloponnesios 29 8
 Peloponneso, n. p. 53 6 |
 55 17 | 57 9 | 92 10 |
 117 7
 Peloponnesum 14 23 | 65
 1 | 81 16
 peltram 58 10
 peltastræ 58 10
 penates 15 22
 penderetur, *solueret* 130
 28
 penē 39 7 | 68 19 | 119
 6
 penes 15 11 | 106 1 |
 145 13
 penetrasset 63 11
 penitus 39 11
 pepercit 43 9
 pepercit 117 12
 pepererat, *comparauerat* 38
 12
 peperisset, *acquisivisset* 117
 13
 pepulerat 126 7
 pepulerunt 87 10
 pepulit 91 19 | 134 2
 per 36 5 8 | 39 6 | 42 8 |
 & *alibi*.
 peractis 121 5
 peracto 138 10
 peradolescens 97 4
 peræquē 151 4
 peragraverat 103 11
 percepra 153 10
 perculit 54 1 | 72 3
 perculat 86 10
 perculosos 148 20
 perquisitus 100 25
 percussa 63 13
 percussa est 86 6
 percussus 83 15
 perdant 103 15
 perderet 101 8
 1
 Perdicæ, n. p. 60 8 | 98
 4
 Perdiccam 99 1 6
 Perdiccas 98 10 | 99 9 |
 100 21
 perditā 54 18
 perducebantur 53 21
 perducere 99 2
 perductum 129 3
 perductus 122 11
 perduxit 51 12 | 54 10 |
 78 19 | 83 1 | 108 9
 peregit 156 29
 peregrinatio 141 15
 pereundum 17 6 | 24 13
 perexiguos 104 19
 perfecisset 56 4
 perfecit 81 4
 perferre 96 1
 perferret 33 4
 perficienda 23 4
 perfidiā 30 18 | 75 11 |
 105 3 | 106 9
 perfidiam 32 8
 perfugā 71 17
 perfugas 71 24
 perfugit 53 17
 perfunctus 134 27
 Pergamenæ, n. p. 133
 27
 Pergamenorum, n. p. 134
 134 1
 Pergamenus 132 20
 Periclis, n. p. 33 7
 pericula 115 6 | 145 11
 periculi 53 21 | 56 2 |
 141 7
 periculis 47 1 | 87 19 |
 109 2 | 143 9 | 149
 13 | 150 6
 periculo 6 4 | 13 3 | 14
 21 | 17 20 23 | & *alibi*
 periculo, *cippo* 82 17
 periculum 13 3 | 23 22 |
 39 3 | 67 4 | 69 21 |
 103 14 | 109 8 | 148 4
 periisse 49 14
 periit 63 5 | 118 8
 per-illustre 149 14
 perinde, *ac* 36 24 | 37
 14
 Perinthum, n. p. 38 7
 perire 63 15 | 102 12
 peritissimo 59 9
 peritissimos 11 22
 perito 73 12
 peritus 64 2 | 77 13 |
 117 8 | 139 2
 perituros 13 13
 1
 peri-

periculum 82 3 | 120 6
 perjurio 90 20 | 106 36
 perlata 12 2 | 51 9 | 95
 7
 perlatum 32 1
 permanisset 108 12
 permiserit 48 9
 permisit 82 10
 permiserunt, *reliquerunt*
 119 10
 permoti 7 5
 permotus 102 11
 perniciē 83 12 | 105 25
 perniciēci 43 18 | 63 10
 perniciem 70 24 | 72 4
 82 7
 perniciosissimum 93 17
 pernoctasse 33 14
 perorandi 110 10
 perorasset 80 16
 perpaucorum 85 3
 perperna, *n. p.* 136 5
 perpressus est 78 4
 perpeteris 110 16
 perpeti 23 15
 perpetua 5 10 | 146 14
 perpetuā 10 8 | 79 17 |
 137 8
 perpetuam 10 5
 perpetui 117 11
 perpetuū 4 21 | 84 6 |
 108 2 | 140 2 | 141 3 |
 148 16
 perpetuo, *adj.* 35 16
 perpetuum 122 8
 Persae, *n. patron.* 8 15 |
 22 12
 Persarum 5 6 | 6 3 12 |
 16 5 | 18 6 | 22 3 18 |
 23 14 | 35 15 | 39 23 |
 47 21 | 74 10 | 92 1 |
 116 4 | 116 12
 Persas 42 3 | 62 9 | 87
 21 | 91 22 | 92 30 |
 103 12
 perscripta 70 20 | 87 4 |
 152 28
 persecutus 139 13
 persequemur 154 12
 persequendum 43 19
 persequens 88 9 | 101 1
 persequeretur 9 7 | 40 6 |
 68 3
 persequitur 72 1
 persequi 2 18 | 48 9 | 68
 14 | 120 2 | 148 21
 persequitur 71 21
 persequuti 139 18
 perseveraret 14 7

perseveravit 68 24
 Persiae, *n. p.* 62 15
 Persicis 49 15
 Persico 11 23
 Perside, *n. p.* 18 8
 Persidem 102 16
 Persidis 103 9
 persona 87 21
 personā 75 15
 personis 1 3
 persuadere 98 17 | 142
 25
 persuaderet 99 22
 persuaserat 131 12
 persuaserit 52 12
 persuasit 11 19 | 12 7 |
 14 9 | 74 15 | 82 1 |
 88 12 | 90 4
 persuasum 36 25
 pertasum 152 11
 perterritae 55 29
 perterriti 13 10 | 36 13 |
 93 15 | 120 17 | 133
 31
 perterruerunt 8 14
 pertimescerent 81 10
 pertimescit 70 8
 pertimuerunt 35 21
 pertinaciae 120 8
 pertineat 76 4
 pertinebant 24 14 | 44 7
 pertinere 34 15 | 77 7
 pertineret 34 3 | 133 21 |
 156 16
 pertulisset 24 13
 pertulit 20 9
 perturbaram 141 9
 perturbati 106 15
 perturbatus 24 24 27
 pervectus 35 2
 pervenerat 71 22
 pervenerint 30 5
 pervenerit 90 9
 pervenerunt 63 17
 perveniebat 78 14
 pervenire 68 2 | 86 12
 pervenirent 74 5
 perveniret 68 26 | 70 14 |
 71 8 | 75 1 | 79 8 |
 112 20
 perveniri 103 24
 pervenisse 15 18 | 34 24 |
 79 5
 pervenissent 86 14 | 98
 5 | 120 19
 pervenisset 4 25 | 17 5 |
 36 2
 pervenit 4 9 | 17 10 |
 27 2 | 53 16 | 66 12 |

71 10 | 74 1 | & *alii*
 perventura 6 14
 perventum est 110 5
 pervertere 30 22
 pervertit, *corruptio* 121 16
 pervulgata 76 13
 petens 17 24 | 80 6
 petens, *proficiens* 127 1
 petentibus 23 15
 petere 38 21 | 124 13
 peterent 3 8 | 8 15 | 36
 14 | 81 13 | 109 21 |
 130 15 | 134 9
 peteret 40 1
 peti 144 11
 peti, *invadi* 12 3
 peti, *quari* 134 24
 petierat, *adiverat* 4 12
 petiit 32 1 | 51 19 | 100
 14 | 144 10 | 148 8
 petiit, *quasi* 133 25
 petit 23 3
 petiverint 120 17
 petiverunt 7 6 | 112 17
 petivit 59 14 | 74 18 |
 82 17 | 90 1 | 90 13 |
 102 5
 peto 156 19
 petulans 115 2
 Peucestes, *n. p.* 102 15
 phalangem 61 5 | 87 18
 phalanx 102 17 | 103 11
 Phalereo, *n. p.* 9 4 | 14
 17
 Phalereum 109 20
 phalereus 109 15
 Pharnabazi, *n. p.* 31 23
 Pharnabazō 32 1 11 | 40
 1 7 | 47 20 | 48 11 15
 27 | 69 13
 Pharnabazum 39 17 | 41
 3 | 46 14 | 69 8 15
 Pharnabazus 47 6
 Phraeo, *n. p.* 88 7
 Philinus, *n. p.* 135 9
 Philippense, *adj.* 148
 17
 Philippi, *n. p.* 60 8 | 97
 4 | 102 6
 Philippidem, *n. p.* 7 6
 Philippo 106 32 | 108 4
 Philippum 97 12 | 109
 23 | 123 13
 Philippus 65 17 | 117 2
 4
 Philisti, *n. p.* 52 14
 Philistum 52 8
 Philocles, *n. p.* 38 14 25
 Philocrati, *n. p.* 56 9

philosophiā 78 2
 philosophiæ 76 15 | 149
 16
 philosophorum 153 10
 Phocion, *n. p.* 109 8 22 |
 110 16
 Phocionem 109 20
 Phœbidas, *n. p.* 85 1
 Phœnicibus, *n. patron.* 48
 14
 Phœnicum 27 10
 Phrygiā, *n. p.* 39 19 | 40
 12
 Phrygiæ 68 23 | 101 6
 Phrygiam 73 18 | 90 29
 Phrygum 73 1
 Phyllen, *n. p.* 43 13
 pia 49 4
 pietas 91 25 | 116 15
 pietate 153 1
 pietatem 112 9
 pieratis 143 19
 pilā 35 9
 pilæ 37 18
 Piræi, *n. p.* 14 18 | 48 26 |
 110 9
 Piræeo 109 5 9
 Piræeum 110 2
 Pisidæ, *n. p.* 71 23
 Pisidarum 73 2
 Pisidas 70 4 | 71 4 | 71
 28
 Pisistrati, *n. p.* 9 30
 Pisandro, *n. p.* 36 4 | 48
 21
 Pittachus, *n. p.* 45 4
 placari 88 10
 placatis 60 10
 placato 25 2
 placebat 12 13
 placere 20 7
 plagā 100 25
 plagis 100 9
 planē 101 12
 Platæas, *n. p.* 20 14 | 22
 1 10
 Platæensium, *n. patronym.* 7
 18
 Plato 33 13 | 51 14 | 52
 11
 Platonem 51 9 | 52 6
 plebiscito 20 11 | 36 10 |
 81 21 | 108 15
 plecteretur 149 3
 plecti 10 13
 plenus 22 3 | 32 20
 pleraque 2 11 | 66 28 | 67
 14
 plerasque 9 7 | 73 22

plerique 6 6 | 92 13 | 106
 14 | 111 1
 plerique 12 12 | 41 8 | 93
 9
 plerosque 1 1 | 17 12 | 18
 18
 plerumque 154 14
 plumbo 132 7
 plura 2 18 | 17 19 | 30
 19 | 33 10 | & alibi
 plures 34 7 | 45 7 | 120
 22 | 134 18
 pluribus 25 16 | 150 24 |
 156 14
 plurima 17 17 | 22 6 |
 79 11 | 90 26 | 94 13
 plurimas 133 4
 plurimi 6 12 | 13 10 | 98
 8 | 110 8 | 146 17 | 150
 18
 plurimis 76 8 | 148 14
 plurimorum 43 10
 plurimos 43 9
 plurimum 27 6 | 34 12 |
 35 13 | 44 16 | 49 15 |
 62 26 | 63 1 | 77 8
 10 | 78 19
 pluri 60 14 | 70 17 | 84 8
 plus 8 1 | 35 13 | 43 6
 14 | 79 20 | 91 18 |
 100 2 | 105 10 | 112
 22 | 132 23 | 143 24 |
 144 2 | 150 14
 plusquam 38 22
 Pnyce, *n. p.* 142 9
 Pœcile, *n. p.* 8 25 | 142
 9
 poemata 142 22
 pœnā 20 6 13 | 131 14
 pœnam 20 9 | 82 16
 pœnas 6 10
 Pœni, *n. patron.* 119 7 | 120
 17 | 131 5 13
 pœnis 92 20
 pœnus 132 15
 pœniteret 66 23
 pœnituit 28 7
 poētā 137 10 | 149 21
 poëtica 155 12
 poëtice 154 4
 pollicens 17 7
 polliceretur 26 19
 polliceri 152 8
 pollicetur 22 26 | 23 4 | 32
 5 | 133 11
 pollicitationibus 98 17
 pollicitus 18 11 | 44 22
 pollicitus *esse* 19 3
 pollicitus *est* 109 8

Polybius, *n. p.* 135 2
 Polyperchonte, *n. p.* 109
 17
 Polyperchontem 109 21
 24
 Polyperchonti 109 16
 pompā 157 2
 Pompeii, *n. p.* 145 10
 Pompeium 145 3 4
 Pomponii, *n. p.* 139 19 |
 141 7
 Pomponium 142 18
 Pomponius 140 1 | 142
 25
 ponam 42 9
 ponebatur 41 19
 ponenda 75 8
 ponendis 62 1
 poneretur 9 1 | 34 10 | 42
 6
 poneretur, *erigeretur* 142
 8
 poni 76 1 | 102 21
 ponit 71 10
 pons 14 8 | 17 22
 ponte 6 4
 pontem 5 8
 pontis 5 9 15
 Pontum, *n. p.* 132 16
 ponuntur 2 11
 populares 109 16
 populatus 65 2
 populi 8 20 | 11 8 | 34
 5 | 36 7 | 52 17 | 55
 20 | 67 6 | 77 16 | 109
 5 14 | 110 9 | 114 13 |
 115 9 | 139 9 | 153 17 |
 154 6
 populo 2 8 | 11 15 19 |
 26 2 | 35 7 | 36 25 |
 44 15 | 45 1 | 64 7 |
 95 17 | 108 3 | 109 7 |
 117 6 | 130 13
 populum 27 5 | 66 22
 populus 9 1 | 10 12 | 17
 15 | 65 12 | 66 17 |
 82 8 | 109 11 18 | 123
 1 3
 porrigeret 55 8
 portæ 72 13
 portabat 132 6 10
 portarentur 69 23
 portaretur 110 6
 porticu 8 24
 portu 14 17 | 56 10
 portum 63 9 | 95 18
 portus 14 18
 posceret 32 23
 posita 65 13
 positam

- positam 105 25
 posito 35 16
 positum 35 9
 posse 6 4 | 10 2 | 11 5 |
 19 3 | & *alibi*
 possemus 79 11
 possent 3 5 | 15 21 22 |
 23 15 | & *alibi*
 possit 9 9 21 23 | 24 5
 22 | & *alibi plur.*
 possessionem 113 7
 possessiones 55 8 | 113
 14 | 149 11 17 | 150
 2
 possessionibus 152 1
 possessores 27 18
 possiderunt 14 24
 possumus 66 28 | 153 19
 possint 104 18
 possis 139 5
 possit 8 18 | 14 13 | 32
 15 | 56 17 | 78 6 | 129
 8 | 135 13 | 143 24 |
 152 29
 possum 152 18
 possunt 109 10
 post, *prapositionis* 9 5 | 14
 15 | 19 10 | 21 10 | &
alibi plur.
 post, *adverbium* 23 10 |
 28 14 | 36 10 | 41 10 |
 81 4 | 86 10 | 101 13 |
 109 9 | 118 9 | 127 6 |
 146 3
 postea 11 26 | 17 11 |
 44 13 | 53 6 | 58 10 |
 61 11 | 67 6 | 88 7 |
 69 14 | 114 4 | 127 3 |
 129 15 | 130 10
 posteaquam 9 3 | 33 15 |
 47 11 20 | 122 3 | 125
 9 | 141 9
 posterà 104 22
 posterius 25 17
 postero 8 3 | 21 5 | 68
 27 | 73 9 | 134 6
 postquam 14 29 | 15 18 |
 17 19 | 20 9 | & *alibi*
bi
 postremò 76 7 | 106 19
 112 23
 postridiè 13 82
 postulabat 34 18 | 103 13
 postularent 128 22
 postularèt 80 9 | 109 6
 postularent 134 11
 postulasset 4 5 | 37 22
 postular 4 24
 postulata 38 26
 postulo 124 14
 posuerat 25 18
 posueris 124 21
 posuerit 28 21
 posuerunt 65 11
 posuerunt, *et ceterum* 142
 9
 posuisset 22 8 | 65 12 | 80
 11
 posuit 73 9 | 129 10
 potens 63 4
 potente 90 3
 potentem 113 8
 potenti 146 9
 potentia 56 18 | 86 6
 potentiâ 23 22 | 138 9
 poentia 36 7 | 66 18
 potentiam 10 1 | 39 16 |
 149 7
 potentior 34 6
 potentissimas 28 13
 potentissimi 146 16
 potentissimus 67 2 | 124
 14
 poterant 12 9 | 18 8 | 53
 3 | 94 21 | 121 11
 poterat 9 27 | 26 5 | 34
 12 | 39 21 | 94 12 |
 101 21 | 121 14 | 126
 4 | 133 30 | 147 15 |
 152 4 15
 poterimus 154 13
 poterit 66 30 | 155 19
 potero 84 15
 poterunt 67 16
 potest 43 6 | 54 2 | 83 28 |
 84 8 | 107 2 | 148 24 |
 152 2 | 154 3
 potestas 51 23 | 148 17
 potestate 5 12 | 6 9 | 10
 8 | 27 5 | & *alibi*
 potestatem 4 4 | 5 5 | 6
 19 | 10 7 | 22 26 | 30
 2 12 | 31 2 | 36 16 |
 39 25 | 69 11 | 88 5 |
 91 17 | 106 5 | 132 2 |
 149 8
 potestates 85 12 | 108 5
 potestati 138 12
 potiora 33 18
 potirentur 99 18
 potiretur 9 12 | 102 18
 potissimùm 3 10 | 17 13 |
 18 19 | 90 28 & *alibi*
 potiturum 147 16
 potius 4 12 | 27 14 | 30 8 |
 31 16 | 109 9
 potius est 54 7 | 90 4 | 112
 16
 potiundi 92 1
 potius 15 26 | 34 19 | 48
 5 | 49 5 | & *alibi*
 potuerant 37 5
 potuerint 147 5
 potueris 79 1
 potuerit 14 2
 potuerunt 31 11 | 39 15 |
 42 11 | 114 3
 potuisse 93 1 | 123 7 | 154
 9
 potuissent 56 21
 potuisset 26 2 | 31 7 |
 100 17 | 118 8 | 147
 10
 potuit 35 24 | 38 13 | 49
 4 | 51 10 | & *alibi*
 prae, *prap.* 105 14
 praeberet 18 13 | 74 17 |
 95 6
 praeibit 68 7 | 93 12
 praeibit, *ostendit* 130 26 |
 143 9
 praeceperunt 24 19
 praecepit 3 12 | 14 34
 praecepta 148 30 | 154
 11
 praecepto 55 3 | 133 23
 praeceptorem 76 15
 praeceptum 43 20 | 104
 23
 praeicipienda 75 13
 praeicipit 104 17 | 133 7
 praeicipitata 17 19
 praeicipuâ 30 29 | 148 10
 praeicipuam 116 10
 praeicipuè 94 4 | 152 21
 praeicipuo 14 21
 praeicipuus 46 4
 praeclaram 112 23
 praeclarè 64 3
 praeclarissimum 112 7
 praeclarum 44 15
 praecurrerunt 42 14
 praedâ 22 8 | 27 13 | 36
 21 | 38 10 | 66 26 | 91
 1 16
 praedæ 64 8
 praedas 62 11 | 74 13
 praedatum 59 7
 praedia 28 20
 praedicabant 57 5
 praedicabat 92 19
 praedicamus 151 6
 praedicare 35 10 | 43 6
 praedicari 114 17
 praedicarunt 41 13 | 107
 5
 praedicem 146 13
 prae-

VOCABULORUM.

I

prædium 151 20
 prædixerat 73 2
 prædixit 152 31
 prædixit, *præmiserat* 15
 17
 prædones 11 21
 præerant 63 8
 præerat 13 14 | 49 10 |
 54 22 | 116 1
 præesse 37 4 | 68 11 | 109
 12
 præesse, *imperare* 119 2
 præessent 7 9
 præesset 91 26
 præecerat 99 8
 præecit 6 26 | 56 8 | 68
 15 | 70 30
 præefecti 62 15
 præefecti, *duces* 6 24
 præefectis 101 22 | 162 9
 præefecto 68 23 | 116 17 |
 121 12 | 150 3
 præefectos 47 13 | 90 12
 præefectum 36 1 | 209 5
 præefecturas 144 17
 præefectus 31 23 | 46 3 |
 53 18 | 65 3 | 71 13 |
 105 17 | 107 3
 præferend, *particip.* 135
 13
 præfero 42 9
 præficere 81 8
 præficeret 59 14
 præficetur 36 11
 præfinitum 82 5
 præfuerant 37 7
 præfuerit 84 7
 præfuisse 21 7 | 106 33
 præfuit 46 2 5 | 47 7 |
 58 5 | 59 5 | 62 13 |
 97 14 | 107 13 | 121
 15 | 124 24 | 130 10 |
 131 22 | 138 12
 præfuturum 48 20
 prælia 114 24 | 129 7
 prælii 43 3 | 69 7
 præliis 36 15 | 73 10
 prælio 13 2 | 17 21 | 20
 14 | 22 6 | & *alibi*
 prælium 8 4 12 | 9 15 |
 22 1 14 | 92 24 | 99
 24 | 129 3 | 133 6 13
 22 | 148 17
 præmia 91 4
 præmiis 148 15
 præmio 133 11
 præmium 8 18
 prænuntiari 104 22
 præoccupare 72 13 | 98

16
 præoccuparet, *supplantaret*
 53 2
 præoccupatione 106 1
 præoptaret 149 9
 præpositi 43 8
 præposuit 92 5
 præps 144 14
 præscripserat 157 2
 præsens 95 11
 præsentē 38 20
 præsentēs 37 1 | 150 6
 præsentī 11 16 | 34 19 | 150
 4
 præsentia, *subst.* 16 12 | 34
 21 | 40 21
 præsentiarum 129 15
 præsentibus 14 31 | 132
 8
 præsertim 10 3 | 35 25
 præsidia 6 23 | 22 16 | 133
 26
 præsidii 17 3 | 66 1
 præsidiiis 99 3
 præsidio 35 16 | 46 12 |
 67 3 | 68 18 | 91 14 |
 94 5 | 112 7 | 148 7
 præsidium 79 7 | 83 31 |
 87 10 | 148 5
 præstabat 80 9
 præstabat, *conferere* 4
 20
 præstanda 145 21
 præstantem 35 20
 præstantes 66 4 | 99 16
 præstare 19 3 | 63 17 | 107
 6 | 152 8
 præstaret, *superaret* 145
 15
 præstitit 108 17
 præstituerunt 154 6
 præstitisse, *superasse* 118
 15 | 123 3
 præstitissent 91 6
 præstitisset 26 15
 præstitit 16 16 | 44 23 |
 147 7
 præstitit, *reddidit* 143 7
 præstituerunt 62 17
 præter 5 1 | 7 18 | 20 8 |
 & *alibi*
 præterea 33 21 | 36 17 |
 50 9 | & *alibi*
 prætereunda 24 15
 prætereundum 31 22
 præteribo 151 1
 præteriit 90 28
 præterire, *omittere* 118
 14

præterit 72 16
 prætermittat 29 2
 prætermittere 76 4
 præterquam 156 6
 Prætor 36 9 | 38 14 | 40
 2 10 | 66 1 | 130 23 |
 137 9
 Prætor, *dux* 11 15 | 20 13 |
 38 14
 Prætor 36 4
 Prætores 127 6
 Prætores 44 13 | 81 21
 Prætores, *duces* 7 8
 Prætoris 144 22
 Prætorium 148 19
 Prætorum 9 1 | 82 3 | 144
 17
 Præturam 131 1 | 139 13 |
 144 21
 prævidisset 132 4
 præcatum, *adj.* 115 11
 preces 156 26
 precibus 51 16
 premerent 133 27
 premerentur 13 4
 premeretur 72 17 | 93 10 |
 127 4
 premi 5 15 | 65 16
 pretio 150 25
 pretiosas 149 17
 pridie 73 9 | 156 39
 prima 9 1 | 87 18
 primā 104 18
 primis 22 2 | 25 11 | 52
 4 | 58 3 | 77 16 | 84 3 |
 150 11 | 151 1
 primo, *adj.* 7 12 | 72
 1 | 119 1
 primo, *adv.* 14 33 | 43 17 |
 69 8 | 106 14 | 108 13 |
 120 14
 primum, *adj.* 2 14 | 42
 8 | 137 1 | 139 11 | 142
 11
 primū, *adv.* 11 20 | 12
 18 | 22 7 | 27 6 | &
alibi
 primus 11 14 | 28 9 | 65
 9 | 98 16 | 139 8
 princeps 42 6 | 43 11 |
 121 16 | 143 21
 principatu 14 28 | 19 6
 principatum 27 2 | 54
 20 | 65 6 138 8 | 144
 1
 principem 70 11 | 124 21 |
 145 16 | 155 23
 principes 28 5 | 62 27 |
 79 26 | 86 8 | 89 6 |
 107

107 7 | 154 18
 principes, *duces* 5 9
 principes, *primates* 16 8 |
 85 12
 principia 103 4
 principibus 142 4
 principiis 102 20
 principis 75 15
 principum 152 28 | 153
 10
 prior 44 5 | 116 5 | 117
 8
 priorem 50 5
 priori 50 10 | 138 6
 prioribus 101 12
 pristina 100 17
 pristinarum 134 25
 pristini 37 11
 pristino 53 13
 pristinum 94 2 | 111 9
 privarentur 81 5
 privaretur 109 7
 privatam 34 3
 privati 66 31 | 94 14
 privatis 11 7 | 114 12 |
 145 8
 privato 85 5
 privatum 145 17
 privatus 10 3 | 15 2 |
 34 6 | 63 6 | 81 13 |
 92 2 | 114 1 | 116 5 |
 138 10
 privatus, *orbis* 118 12
 privavit 9 11
 privigno 155 2
 privignus 33 7
 prius 15, 17 | 16 14 | 24
 18 | 56 4 | & *alibi*
 priusquam 8 10 | 20 13 |
 33 22 | 53 9 | & *alibi*
 pro 9 23 24 | 17 11 | 26
 11 | & *alibi*
 pro, *secundum* 78 10 | 137
 7 | 141 10
 prout 140 4
 probabilis 139 3
 probamus 18 19
 probanda 49 5
 probasset 32 6
 probata 71 21 | 74 25
 probato 12 8 | 55 24
 probatum est 112 8
 probatus 11 2
 probetis 156 20
 procacitatem 115 3
 procellis, *tumultibus* 148
 12
 processisset 87 6
 Proclis, *n. p.* 89 6

proclive, *facile* 66 16
 procreasset 80 12 | 117
 16
 procreavit 50 4
 procul 9 13 | 17 8 | 25
 16 | 70 7 | 75 1 | 88
 15 | 112 6
 procuranda 12 11
 procuraret 152 14
 procuratio 44 15
 procuratore 142 16
 procuracionem 150 16
 prodere 105 8
 proderet 24 28
 prodesse 34 12 | 35 13
 prodest 77 17
 prolibat 11 8
 prodiderunt 32 16 | 135
 7
 prodidisset 110 2
 prodidit 16 17 | 109 3
 prodidit, *transmisit* 19 5 |
 22 22 | 60 6
 prodire 2 8
 prodisset 34 9
 prodita, *vulgata* 131 16
 proditiōis 9 20 | 16 6 |
 19 5 | 66 19 | 110 8
 proditores 72 3
 produxi 156 18
 produxit 8 12
 profecit 105 2
 profecta est 102 4
 profecti 25 1
 profecti essent 66 6
 profectiōe 87 3
 profecto 86 2
 profectum 79 3 13 | 71
 17 | 90 10
 profectus 4 3 19 22 25 |
 9 19 | 28 13 | & *alibi*
 profectus esset 31 10 | 88
 13
 profectus est 14 33 | 64
 10 | 73 26 | 109 22
 proferre 30 18 | 66 29 |
 79 11
 professus est 15 20 | 133
 17
 proficiebant 53 19
 proficiantur 66 2
 proficiendi 34 17
 proficiens 4 6 | 124 10 |
 143 3
 proficiscentibus 4 8 | 145
 3
 proficiscerentur 88 11 | 93
 9 | 146 6
 proficisceretur 66 7 | 103

28 | 131 12
 proficisci 15 16 | 69 18 |
 91 22 | 99 23 | 124
 12 | 147 5
 proficiscitur 71 6 | 104 5
 proficiscuntur 48 22
 profigarent 8 14
 profigarunt 83 17
 profigatæ 86 3
 profigati *sunt* 68 9
 profigatis 100 11
 profigavit 72 3 | 127 1
 profugerat 131 8
 profugientes 147 3
 profugit 131 4
 progenie 89 6
 progeniem 26 13
 progenitor 94 11
 progredi 12 15 | 61 8
 progressum 139 5
 prohibere 14 25 | 26 14 |
 126 1 | 142 8
 prohibet 2 18
 prohibuit 44 22
 projecta 61 6
 proinde 30 21
 prolaberetur 155 15
 promissa 68 28
 promittebat 152 7
 promitteret 74 9
 promptus 11 10
 pronunciabat 142 22
 pronunciaret 140 8
 pronunciasset 91 10 11
 propagavit, *dilat.* 121 3
 propagines 153 19
 propatulo 132 11
 prope 18 16
 propè 108 11 | 120 18 |
 153 5
 properè 78 26 | 134 20
 propinqua 2 17
 propinquis 107 9 | 123
 5
 propinquitate 89 11
 propinquitatem 50 7
 propinquo 7 4 | 17 1
 propinquorum 2 16
 propinquos 22 19 23
 propinquum 46 14 | 68 15
 17
 propitia 56 20
 propius 9 11 | 131 20
 proponebantur 156 5
 proponeret 155 12
 Propontidem, *n. p.* 39 11
 proposita 86 18
 propositum 3 1 | 99 23
 proposuit 91 4

propria 87 15
 propria, *stabilia* 45 10
 proprium 30 15 | 43 7
 propter 9 30 | 12 3 | 14
 22 | 16 3 | & *alibi plur.*
 propugnacula 113 20
 propugnaculum 15 24
 propugnatore 107 6
 propulit 109 20
 prorupit 156 8
 proscribere 148 1
 proscriptione 149 14
 proscriptionem 147 23 |
 150 1
 proscriptorum 148 4 | 150
 2
 proscriptos 148 15
 προσκυνῶ, *adorare* 47 26
 prosecuta 143 13
 prosequabantur 37 8
 Proserpinæ, *n. p.* 56 1
 prospera 41 | 108 11
 prosperas 54 13
 prosperè 37 27 | 67 14 |
 71 3
 prosperitate 156 2
 prosperitas 154 19
 prospicerent 69 5
 prospiceret 108 6
 prospiciens 134 18
 prostravit 8 17 | 27 13 |
 87 18
 protinus 13 7 | 44 1
 protulit 75 6
 provectus *esses* 114 9
 provideret 109 7
 provincia 68 6
 provinciâ 138 7
 provinciæ 34 27
 provinciam 68 1 | 74 13 |
 137 9 | 138 4
 provinciam, *administratio-*
nem 144 18
 provinciarum 146 4
 proxima 88 1
 proximâ 48 15
 proximo 56 5 | 85 17 |
 125 3 | 133 26
 proximus 17 14 | 89 11
 prudens 77 12
 prudens, *peritus* 46 8
 prudentem 48 20 | 146
 12
 prudentia 148 11
 prudentiâ 4 14 | 14 12 |
 44 3 | 114 8 | 123 3 |
 134 2 | 139 1
 prudentiæ 142 14
 prudentiam 27 3 | 35 21 |

43 6 | 159 29
 prudentissimum 99 21
 Prusæ, *n. p.* 134 4 6
 Prusiam 132 16
 Prusias 134 10
 Ptolemæo, *n. p.* 118 9
 Ptolemæum 99 11
 Ptolemæus 105 12 | 107
 8 | 118 3 11
 pubes 53 10
 publica 9 27 | 11 17 |
 23 24 | 114 5
 publicâ 64 7
 publicæ 65 9
 publicam 34 3 | 141 19 |
 144 14
 publicarentur 44 14
 publicârunt 131 6
 publicata 43 11
 publicatis 35 6
 publicè 16 17 | 21 9 | 37
 16 | 44 22 | 57 7 | 61
 19 | 62 6 | 65 10 | 66
 15 | 110 13 | 115 13 |
 125 2 | 141 20 | 142
 5
 publicis 22 20 | 26 3 13 |
 114 12
 publico 35 10 | 85 6
 publicos 15 21
 publicum 34 9 | 63 8
 publicus 15 2
 Publii, *n. p.* 129 12 | 141 6
 Publio 126 6 | 135 3 |
 137 6 | 147 4 | 150
 3
 Publium 130 11 | 147
 23
 Publicus 138 5
 pudet 2 12
 puer 134 17 21
 pueri 150 17
 puerilis 140 5
 pueritiâ 140 9
 puero 27 4 | 53 9 | 140
 6
 puerulo 124 9
 puerum 24 8 | 147 28
 pugna 8 15 | 9 21 | 49
 6 | 81 4 | 83 17 | 86
 9 | 92 26 | 128 4
 pugna 8 25
 pugnant 43 24
 pugne 20 12 | 133 14
 pugnam 12 3 | 80 20 |
 83 29 | 94 1 | 129 9
 pugnandi 7 20
 pugnandum 133 3
 pugnans 63 18 | 122 8

pugnantem 83 15
 pugnantibus 133 29
 pugnantium 43 4
 pugnare 71 26
 pugnaret 44 9 | 63 12
 pugnari 84 3
 pugnâsse 100 8
 pugnatâ 128 4
 pugnatum 73 9 | 100 4
 pulcherrimæ 116 11
 pulchrè 150 19
 pullulare 138 14
 pulsâ 80 19
 pulsus 37 14 | 85 14 |
 123 10 | 130 2
 pulsus *est* 109 18
 pulvinar 65 9
 pulvinum 87 5
 Punico, *n. p. parron.* 119 1
 Punicum 123 10 | 139
 11
 puppes 133 32
 putabant 24 5 | 83 12 |
 112 9
 putabat 25 3 | 51 21 | 55
 4 | 70 13 | 73 16 | 82
 13 | 84 2 | 114 21 | 152
 12
 putabatur 53 20 | 66 1 |
 90 27
 putabunt 1 7
 putamus 118 13
 putant 24 20
 putantur 2 12
 putârât 147 21
 putarent 15 3
 putaret 49 3 | 117 13
 putas 80 2
 putatur 111 11
 putaverunt 24 18 | 25
 1
 putavit 5 11 | 69 21 |
 73 25 | 91 13 | 119
 11
 putem 151 1
 putentur 10 15
 putet 6 11
 putris 156 8
 Pydnam, *n. p.* 17 2
 pylæmene, *n. p.* 68 12
 Pyræum, *n. p.* 36 23 | 37
 7 | 43 25
 Pyræum, *n. p.* 125 8
 Pyrrhus 117 5
 Pythagoræum 76 16
 Pythia, *Apollinia prophetissa*
 3 12 | 12 5

106 30 | 125 2 | 131
 9
 quinques 129 5
 Quinti, *pranom.* 152 13
bus | 157 5
 Quinto, *pranom.* 131 9 |
 135 1 | 137 2 | 143
 15 22 24 | 144 19 |
 152 20
 quinto, *adjell.* 139 11 |
 156 2
 Quintum, *pranom.* 137
 10 | 143 15 | 145 10
 quintum, *adjell.* 28 10
 Quintus, *pranom.* 128 7 |
 152 22
 quippe 2 3 | 51 15
 Quirinali 150 12
 quis 1 3 | 17 7
 quis, *aliquis* 24 22 | 28
 21 23 | 44 17 | 82 4 |
 112 7
 quisquam 34 10 | 44 5 |
 58 4 | 67 9 | 75 10 |
 83 8 | 150 19
 quisque 13 11 | 78 10 |
 104 15 | 115 7
 quivit 154 21
 quo, *pronomem* 3 10 | 6
 9 | 7 20 | 8 13 | & *a-*
libi quam plur.
 quod, *adverb.* 2 17 | 4 9 |
 12 6 | 25 2 15 | &
alibi
 quo, *pro ut* 8 19 | 15
 22 | 16 12 | 20 25 |
 & *alibi*
 quo, *pro quare* 15 3 | 21
 8 | 43 20 | 51 7 | 68
 5 | 70 23 | 72 4 | 90
 10 | 101 15 | 114 25 |
 132 22
 quoad 62 26 | 77 9 | 83
 21 | 87 14 | 106 18 |
 138 17 | 148 31
 quoad, *quantum* 33 17
 quoad, *donec.* 98 5 | 102
 1
 quod, *pronomem* 1 7 | 2 14 |
 11 15 | 15 2 | & *alibi*
quam plur.
 quod, *aliquid* 148 4
 quod, *adverbium* 6 8 22 |
 8 10 | 9 20 27 | & *ali-*
bi quam plur.
 quodammodo 103 5 | 152
 30
 quodcumque 74 9
 quoddam 24 1

quod minus 28 21 | 71 11 |
 82 16
 quomodo 41 11 | 42 13 |
 quondam 8 21 | 59 16
 quoniam 9 23 | 19 4 | 26
 14 | 39 2 | 79 12 | 104
 26 | 118 13 | 154 12 |
 156 15 25
 quoquam 106 8 | 146 1 |
 148 7
 quoquam, *adv.* 145 2
 quoque 7 12 | 24 3 | 31
 8 | 42 2 | & *alibi*
 quoriam 55 16
 quorum 24 2 | 33 16 |
 37 14 | 41 19 | & *ali-*
bi
 quos 5 9 | 7 9 | 10 4
 15 9 | & *alibi quam*
plur.
 quoscunque 42 6
 quosdam 56 12 | 73 23 |
 69 23
 quotannis 11 16 | 18 14 |
 21 4 | 130 24
 quotidie 28 26 | 103 1
 quotidiani 55 6
 quotidiano 151 13
 quotidianum 106 25
 quotiescunque 34 9 | 91
 19 | 101 18 | 123 4
 quum 1 3 | 2 3 | 3 3 7 |
 4 3 | & *alibi*
 quum, *quoniam* 11 2 5
 24
 quum, *quando* 12 2 | 14
 33 | 15 7 | & *alibi*
 quum, *quia* 12 6 | 13
 19 | 14 17 | & *alibi*
plur.
 quum, *dum* 24 9 | 25 2
 13 | 28 15 19 | & *ali-*
bi quam plur.
 quum, *quavis* 41 13 |
 42 13 | 73 7 | 74 17
 quum, *postquam* 86 14 18 |
 83 7 | 88 12 | & *ali-*
bi
 quum, *licet* 103 5 | 108
 2 | 112 19 | 117 16 |
 138 8
 quum, *quanquam* 120 20 |
 123 10 | 127 4

R.

Radicibus 8 4
 raperetur 102 2
 rari, *infrequentes* 3 21

ratio 67 15 | 89 9
 ratio, *consilium* 6 15
 ratione 23 11 | 29 9 |
 53 18 | 66 11 | 152
 2
 rationem, *consilium* 133
 1
 ratum 40 5
 ratus 35 4 | 54 5 | 131
 3 | 141 12
 ratus est 15 18
 re 4 14 | 7 14 | 13 22 |
 14 31 | & *alibi plur.*
 rebus 4 20 | 9 21 | 11
 10 | 12 4 | & *alibi*
plur.
 recedere 38 13
 recens 65 13
 receperat 36 17 | 118
 11
 recedisset, *secessisset* 133
 26
 recepit 66 15 | 73 19 |
 100 15
 recepit, *refugit* 133 19
 recepto 38 27 | 105 14
 receptos 80 19
 receptu, *subst.* 71 24
 receptum 16 12
 recepturi 15 29
 receptus 71 17
 recessissent 63 1
 recidit 37 25
 recipere 15 28
 reciperet 16 15
 reconciliare 9 9
 reconciliasset 55 9
 reconciliata 44 16
 recipitur 36 9
 recreare 100 16
 rectum 1 7
 recubuisse 56 6
 recuperandum 109 10
 recuperare 85 18
 recuperari 66 6
 recuperarunt 94 2
 recuperasse 149 20
 recuperavit 88 9 | 93 21
 recusante 113 23
 recusavit 82 16 | 134
 11
 recreare 114 19
 redacturum 22 16
 reddant 104 20
 redde 79 2
 reddere 52 13
 redderentur 130 16
 redderet 22 21 | 90 21 |
 106 20

Q.

red.

redderetur 44 15
 reddiderat 34 8
 reddiderunt 85 8 | 116
 16
 reddidit 11 17 21 | 59
 1 | 113 16 | 121 3 |
 155 3
 reddidit, *fecit* 123 14
 redeamus 92 4
 redibant 18 14
 redibat 11 18
 redierat 57 10
 rediisse 113 4
 rediisset 32 9
 rediit 18 11 | 23 11 23 |
 51 16 | 53 12 | 62 19 |
 130 23 | 137 3 | 147
 20
 redire 9 8 | 23 17 | 27
 16 | 93 3 | 103 9
 rediret 9 20 | 34 26 |
 35 23 | 73 15 | 120
 7
 redisset 6 18 | 24 11 | 62
 18
 reditu 14 9 | 36 6
 redditum est 82 8
 reditus 151 20
 redigat 5 4 | 63 3
 redigere 4 4 | 88 5
 redigeret 6 19
 redimere 57 6
 reduceret 68 17
 reduxisset 54 17
 roduxit 52 9 | 81 15 |
 91 2
 refecerunt 94 2
 refecit 113 15
 refectus, *refectus* 120
 1
 reficere 66 27
 reficienda 104 28
 reficiendam 66 24 | 155
 15
 reficiendos 48 27
 referant 75 14
 referemus 67 13
 referentem 102 12
 referre 11 5
 referremus 33 17
 referri 95 13
 refertur 55 28
 refranandum 104 15
 refringerent 30 7
 refugere 63 13 | 72 20
 refugerunt 44 2
 rege 9 21 | 12 14 | 16
 5 | 23 26 | 35 15 | 38
 1 17 | 39 23 | 47 15

33 | 69 18 | 70 28 |
 73 15 | 74 11 24 | 90
 14 | 94 5 | 95 16 | 108
 4 | 134 9 14
 regem 6 5 | 7 2 | 13 16 |
 16 10 | 18 7 | 24 14 |
 38 23 | & *alibi*
 regendæ 64 3
 reges 31 3 | 89 5 7 |
 107 2 | 114 3 | 115
 17 | 117 18 | 130 25 |
 132 20
 regi 13 14 | 18 7 | 19
 2 | 22 21 | 23 25 | 40
 8 | 47 10 | 48 3 | 59
 13 | 67 19 | 68 13 | 69
 8 | 74 9 | 90 5 | 124
 4
 regia 9 17 | 15 25 | 103
 4
 regia 4 17 | 31 17
 regiae 70 19
 regiam 67 18
 regibus 38 12 | 94 8
 regii 6 24 | 31 23 | 168
 29 | 90 10
 regis 9 16 | 48 20
 regio 23 13 | 69 2
 regio, *subst.* 90 27
 regione 4 12 | 8 4 | 18
 13 | 103 9
 regionem 69 21
 regiones 3 11 | 69 22 |
 91 10 | 113 11
 regionibus 22 15 | 69 24
 regionum 73 12
 regios 54 7 | 90 13 | 95
 7
 regis 12 19 | 22 2 19 |
 36 1 | & *alibi*
 regium 107 4
 regius 22 2
 regna 98 1
 regnans 89 10
 regnante 17 13
 regni 51 21 | 89 14 | 92
 1 | 111 14
 regno 6 9 | 51 20 | 89
 3 | 92 5 | & *alibi*
 regnum 6 12 | 50 5 |
 59 4 | 61 5 | & *alibi*
 regum 70 22 | 139 9
 rei 10 12 | 23 3 4 | 27 2 |
 & *alibi*
 respici 109 23
 seipublicæ 12 6 14 | 35
 13 | 44 15 | & *alibi*
 relata 115 18
 relatum 1 3 | 73 26

relatum, *verbum* 150 4
 relegamus, *remissum* 119
 20
 relictam 150 13
 relictas 39 7 | 50 9
 relictis 30 1 | 120 5
 relictum 71 15 | 123 8 |
 136 3
 relicturus 83 27
 relictus 76 10
 religione 16 12 | 55 18 |
 56 2 | 90 21 | 92 18
 religionem 34 14 | 93 16
 21
 religiosè 152 7
 relinquebatur 53 1
 relinquere 63 16
 relinqueret 83 26
 relinqueretur 5 13
 relinqui 71 18
 relinquo 83 28
 relinquunt 12 11
 reliqua 139 12 | 143 5 |
 154 12
 reliquis 133 27
 reliquam 61 5
 reliquerant 71 27
 reliquerat 89 13
 reliquerit 21 8 | 100 9
 reliquerunt 17 15 | 49 14 |
 131 18
 reliqui, *adj.* 14 33 | 15
 9 | 156 15
 reliqui, *verbum* 143 1
 reliquias 14 5
 reliquissent 29 4
 reliquisset 89 10
 reliquit 5 9 | 6 14 | 29 7 |
 30 4 | & *alibi*
 reliquo 11 16 | 124 18
 reliquos 42 7 | 71 28 |
 130 6
 reliquum 12 11 | 114 1 |
 156 16
 reliquus 68 10
 ram 5 14 | 11 3 | 14 4 |
 15 14 | & *alibi*
 remanserat 83 19
 remanserunt 145 7
 remedia 156 5
 remiges 56 10
 remigravit 143 11
 reminiscens 37 11 | 47
 18 | 70 10
 reminiscens 110 7
 reminisci 33 10
 remiserat 33 3
 remisit 22 19 | 100 19
 remissuros 130 18

- remissus 15 18 | 23 9 |
 60 5
 remittere 101 14
 remitterent 15 28
 remota 2 11
 remoto 55 5
 remotos 124 15
 remotum 56 6
 removeretur 101 11
 removerunt 85 7
 removisset 132 24 | 145
 22
 removit 120 20
 rempublicam 46 1 | 54 25 |
 120 11
 renovare 20 25 | 120 1
 renovavit 65 33
 renunciaret 134 20
 renunciasset 134 21
 renunriat, *abnegat* 40 8
 renuntiatum est 83 21
 repellerent 20 25
 repente 133 28
 repentina 34 4
 repentino 24 26 | 128 12
 repere 126 4
 reperiebat 11 9
 reperiebatur 33 5 | 133
 21
 reperimus 8 23
 reperire 139 5
 reperiretur 121 6
 reperit 133 20
 reperitur 117 9
 reperta est 31 17
 reptus 67 19
 repetitum, *supinum*. 101
 26
 reprehendebatur 147 17
 reprehenderetur 83 24
 reprehendit 70 12
 reprehensus 22 7
 repressit 54 7
 reprimeretur 138 13
 reprimi 20 3
 republica 78 1 4 | 79 19 |
 108 15 | 144 6
 repudiaret 208 5
 repugnantes 83 17
 repugnas 39 3
 repulisset 106 35
 repulsam 23 5
 repulsi 44 1
 repulsus 31 8
 reputans 55 2
 requireret 155 11
 requisisset 148 2
 requisivit 45 11
 serum 24 4 | 30 15 | 36
 12 | 40 5 & *alibi*
 ras 4 16 | 6 7 | 11 8 | &
alibi plur.
 respublica 37 21 | 138 9 |
 145 12
 rescit 68 21
 rescisso 6 4
 rescituros 103 29
 resciverunt 23 19 | 131
 13
 rescrare 37 17
 resedit 75 3
 reservaret 156 26
 resistendi 70 8
 resistendum 70 5
 resistente 128 5
 resistentes 71 28
 resistere 5 2 | 32 23 | 71
 20 | 85 11 | & *alibi*
 resisterent 85 5
 respiciens 10 12
 respondebat 23 16
 respondendi 79 16
 respondendo 80 15
 responderunt 4 5
 respondit 12 5 | 20 7 |
 145 23
 responso 4 2 | 25 18 | 130
 21
 responsum 12 6 | 130 17
 responsurum 82 15
 restitit 13 12 | 129 9
 restitit, *impedivit*. 142 8
 restituendi 146 15
 restituerat 66 26
 restituerent 115 12
 restitueret 49 9 | 111 9
 restitueretur 87 20
 restituit 14 21 | 59 4 |
 64 7 | 113 14 | 151 2
 restituitur 36 10
 restituta 37 16
 restitutus est 20 11
 retardaretur 104 14
 retardati, *sunt* 83 16
 retardavit 59 19
 retenturum 5 12
 retia 86 13
 retinebat 89 8 | 148 30
 retinendam 134 24
 retinere 155 20
 retinerent 15 14
 retineri 144 12
 retinuerat. 10 7
 retinuerit 143 18
 retinuisset 82 5
 retinuit 83 20 33 | 117
 14
 retraxit 83 24
 retulerunt 41 5 | 51 22 |
 96 2
 retularunt, *vacaperunt* 133
 33
 retulit 17 11 | 54 23 |
 106 14
 reversus est. 14 10
 revertar 103 19
 reverteretur 23 21 | 25 5 |
 27 14 | 30 20 | 95 16 |
 128 6
 reverti 17 21 | 38 7
 revertitur 4 24 | 75 2
 revertor 52 16
 reum 34 25 | 39 2
 revocare 54 17
 revocarunt 130 23
 revocat 66 18
 revocatus 23 7 | 129 11
 revocatus est. 28 11
 revocavit 61 8 | 69 15 | 75
 4
 rex 5 6 | 16 12 15 | 18 4
 12 | 23 1 | & *alibi*
 rhapsodia 54 24
 rhetoria 80 17
 Rhodanum, *n. p. fluv.* 126
 6 | 129 13
 Rhodiorum, *n. patron.* 114
 23
 Rhodios 135 6
 risum 133 29
 risus 83 7
 robur 43 15
 robustior 33 15
 robustiores 43 20
 robustum 132 19
 rogabatur 152 7
 rogarent 130 18
 rogatu 78 16 | 139 59 |
 153 20
 rogo, *verb.* 18 1 | 45 6
 Romæ 130 24 | 134 4 |
 155 23
 Rbmam 128 4 | 130 13 |
 136 5 | 143 11
 Romanam 142 7
 Romanæ 140 1
 Romani 59 17 | 99 17 |
 124 2 | & *alibi*.
 Romanis 120 17 | 121 6 |
 123 11 13 | & *alibi*.
 Romano 117 6 | 130 15
 20
 Romanorum 3 12 | 119 9 |
 128 15 | & *alibi*
 Romanos 97 8 | 120 1 14 |
 122 9 | & *alibi*.
 Romanum 153 15
 Q 5

Romanus 123 1 4 | 128
7 | 151 2 | 154 21
Romulo, *n. p.* 155 14
roſtro, *privat.* 63 13
rubro 124 1
rudibus 84 13
Rufum, *n. p.* 129 3
rumore 56 26
rurfus 6 14 | 37 17 | 112
15
ruſticum 151 20

S.

Sabinis 136 2
ſacellis 15 4
ſacellum 114 22
ſacer 15 2
ſacerdotes 31 12 | 35 7 |
37 17
ſacerdotibus 12 10 | 13 8
ſacra 12 11 | 34 24
ſacrarium 16 13
ſacrificare 124 15
ſacrilegi 37 15
ſacrilegorum 92 19
ſæpe 11 7 | 28 24 | 47 9 |
56 18 | & *alibi*
ſæpius 81 16
ſagacitate 35 24
ſagittarum, *n. p.* 125 4
ſalamina, *n. p.* 13 5 | 14
14 | 17 21 | 20 12
ſalaminem 12 9
ſalaminâ, *adject.* 14 27
ſalis, *venuſtatis* 150 14
ſalo, *maris* 17 9
ſaltare 76 1 14
ſaltâſſe 1 5
ſaltum, *ſylvam* 125 7
ſaltuoſam 69 20
ſaltus, *ſilva* 126 1
ſaleus, *ſylvas* 127 7
ſalvi 83 3
ſalutare 141 23
ſalute 81 10
ſalutem 56 11 | 72 4 | 83
13 | & *alibi*
ſaluti 5 13 | 43 18 | 93
14 | 112 1
ſalutis 5 15 | 43 15 | 53
5 | 99 8 | 148 8 | 156 19
ſalvum 50 12
ſamothraciam, *n. p. inf.*
148 20
ſamum, *n. p. inf.* 36 9 |
84 3 | 66 6 16
ſamus 65 17
ſanâ, *adject.* 92 30

ſanandum 156 16
ſancta 92 17
ſanctiora 67 7
ſanctiſſimè 114 23
ſanctiſſimis 142 9
ſanctitate 32 2
ſanctius 112 2
ſanctum 88 6
ſanguine 57 6 | 84 1
ſanguinem 112 6
ſanxit 155 3
ſapienter 77 13
ſapientiâ 66 3
ſapientiæ 155 20
ſapientis 66 28
ſapientius 111 11
ſapientum 45 4
ſardeis 91 12
ſardibus 49 10
ſardinam, *n. p.* 137 9
ſardinienſem 138 2
ſardis, *n. p. urbis* 6 23
ſarmenta 128 10
ſatelles 112 7
ſatellites 23 14
ſatellitibus 67 3
ſatietati 84 15
ſatis 1 2 | 14 33 | 16 7 |
17 2 | & *alibi*
ſatiſſeci 156 15
ſatius 25 2 | 28 12 | 85
8 | 90 6 | 102 11
ſatrapæ 68 29 | 90 10
ſatrapem 46 13
ſatrapes 22 1 | 40 10
ſatrapis 31 23
ſaucium 126 8
ſauſcii, *n. p.* 149 15
ſauſcius, *n. p.* 149 19
ſcapâ 133 15
ſceleratos 57 1
ſcelere 25 11 | 80 18 |
116 14
ſcleris 107 7 | 111 14
ſcenam 2 7 8
ſceptro 102 21
ſcienter 1 5
ſciebat 39 27 | 55 5 | 132
6
ſciente 49 16
ſcilicet 79 19
ſcimus 75 14 | 151 3
ſcio 17 12
ſcippo, *n. p.* 126 9 | 138 5
8
ſcippione 126 7
ſcippionis 129 12 | 154 1
ſcirent 90 10 | 99 25 |
133 10

ſciret 78 14
ſcopuloſo 148 10
ſcorta 53 10
ſcribæ 97 7 9
ſcribamus 75 13
ſcribentem 20 4
ſcribere 84 13 | 85 14 |
139 7
ſcriberet 32 3 | 155 10
ſcripſerant 22 11
ſcripſiſſe 17 12 | 31 20
ſcripſit 49 16 | 148 3
ſcripta 22 21 | 31 19 |
37 18 | 48 6 | 70 27
ſcripto 22 9
ſcripſores 79 14
ſcriptoribus 89 1
ſcriptum 23 21 | 24 11 |
49 14 | & *alibi*
ſcriptum eſt 18 18
ſcripturæ 1 2
ſcrutarentur 74 30
ſeuro 61 6
ſcyrum, *n. p. inſula* 27
16
ſcyralâ 23 20
ſcythis, *n. p.* 5 7 15
ſcythiſſâ, *n. p. paron.* 67 17
ſe 4 6 26 | 5 11 13 | 6
10 | & *alibi plur.*
ſeſe 4 26 | 70 8
ſeciùs 4 19 | 47 13 | 48
1 | 100 25 | & *alibi*
ſecum 4 13 | 5 9 | 6 1 |
& *alibi*
ſecunda 88 1
ſecundâ 54 24 | 88 17 |
104 19
ſecundâ, *proſp.* 5 2 | 38 4 |
49 2 | & *alibi*
ſecundam 95 12
ſecundam, *proſper.* 111 11
ſecundas, *proſperas* 37 1
ſecundi 38 28
ſecundo 44 7 | 130 23
ſecundos 70 23
ſecundum, *adject.* 47 21 |
100 5 | 122 9 | 139 12
ſecundus 139 9
ſecuri 106 18
ſecus, *aliſter* 51 8 | 150 6
ſecuti 145 6
ſecutum 145 12 | 146 13
ſecutus 144 18
ſed 1 6 8 | 2 18 | 35 |
& *alibi quàm plur.*
ſedandam 104 28
ſedarer 55 15
ſedatam 73 18
ſeden-

sedentem 24 25
 sedere 72 21
 sedet, *moratur* 2 16
 seditio 106 24
 segnes 43 19
 signus 68 24
 segregare 124 6
 seipsum 70 12
 sejunctam 148 9
 sejunctum 86 17
 sejungunt 123 10
 Seleuco, *n. p.* 100 22
 Seleucum 118 3
 Seleucus 105 12 | 107 8
 sellam 102 20
 semel 60 11 | 81 15 | 152 9
 semianimis 23 13
 semivivum 100 16
 semper 28 22 | 30 4 | 38
 6 | 89 5 | & *alibi*
 Sempronium, *n. p.* 129 3
 Senam, *n. p. urbis* 137 5
 sen-tu 138 10
 senatui 130 13 | 134 6
 senatum 15 19 | 138 8
 senatus 131 3
 senatusconsulto 130 16
 sene 145 15
 senectute 110 10 | 116 6
 senectutem 60 10 | 143
 18 | 155 26
 senem 76 17
 senescere 36 3
 senex 139 7 | 152 18
 seni 152 18
 senior 139 4
 senferunt 39 14
 sensisse 55 6
 sensu 17 5 | 71 14 | 134
 22 | 156 10
 sensu, *sententiâ* 36 7
 sensus 55 24 | 147 16
 sententia 22 9 | 54 24 |
 114 9
 sententiâ 37 23 | 110 2 |
 121 5
 sententiæ 31 19
 sententiam 6 12
 sentiebant 85 19 | 109 17
 sentiebat 38 26 | 90 18
 109 17 |
 sentiebat, *videbat* 51 7
 sententiis 31 14
 sentire 124 5
 sentirent 107 7
 separatim 74 28 | 79 13 |
 115 18 | & *alibi*
 separatis 105 5
 sepeliendum 107 9

sepelire 111 2
 sephisse 15 22
 sephit 56 8
 septem 45 4 | & *alibi*
 septentrionibus 4 7
 septimum 106 22
 septingentorum 11 28
 septuagesimo 134 28
 septuaginta 9 5 | 155 25
 sepulchri 57 7
 sepulchris 15 4
 sepulchrum 18 16
 sepulta 19 4
 sepultus 18 17 | & *alibi*
 sequebantur 11 28 | 23
 14 | 25 6
 sequenti 45 12
 sequerentur 66 13 | 71
 16 | 80 9 | 85 16
 sequi 40 20 | 70 6 | 71
 19 | 92 4
 sequuntur 63 11
 sequuti 6 12 | 28 23
 sequutos 2 1
 sequutus 137 4
 sermo 78 2 3
 sermone 135 5
 sermonem 51 22
 sermoni 18 6
 sermonis 142 20
 sero 91 14
 serpentes 133 4
 serpentibus 133 31
 serpentum 133 9
 servabat 90 19
 servandi 28 21
 servare 56 21 | 107 6
 servari 105 18
 servat 148 11
 servatâ 90 21
 servi 15 1
 serviebat 144 23
 serviendum 119 11
 serviens, *studens* 11 6
 Servii, *n. p.* 139 13
 Servio, 141 8
 Serviliam, *n. p.* 148 25
 Servilium, *n. p.* 128 2
 servire 39 21
 servis 13 16 | 93 13 | 111
 3 | 131 17
 servitute 42 12 | 43 8
 servitutem 79 24 | 111 7
 servitatis 113 21
 servivit 77 6
 servorum 24 3
 Sestum, *n. p. urbis* 64 13
 severas 87 6
 severè 28 11

severitate 59 4 | 152 5
 severum 76 17
 Scuthen, *n. p. bom.* 38 23
 sex 14 9 | 142 1
 sexaginta 21 3 | 117 14
 sexdecim 152 24
 sexto 20 10 | 29 18
 Sextum, *n. p.* 136 11
 sexum 89 10
 Si 1 7 | 4 1 | 5 12 | 6
 1 | & *alibi quàm plur.*
 sibi 4 1 24 | 14 1 28 |
 17 1 | & *alibi plur.*
 sic 5 11 | 8 22 | 14 12 |
 & *alibi plur.*
 sic, adeo 21 13 | 30 4
 Sicilia, *n. p. insula* 115 1
 Siciliâ 36 3 | & *alibi*
 Siciliae 37 2 | 54 9 | 113 7
 Siciliam 34 24 26 | 51 9 |
 54 1 11 | & *alibi*
 Sicularum 113 23
 Siculos 113 2
 Sienus 117 7
 sicut 37 28 | 48 16 | 56
 18 | & *alibi*
 fidere, *demergi* 63 13
 Sigæo, *n. p.* 63 3
 signata 87 5
 signa 71 22
 signatum 32 7
 significare 95 6
 significari 12 8
 significavimus 154 14
 signo 24 12
 signum 9 16 | 59 7 | 94
 12 | 133 14 | & *alibi*
 sim 48 4 | 124 18
 similem 78 25
 similes 108 8
 similis 115 8
 similitudinem 143 25
 simillimum 73 27 | 147 27
 simplici 111 30
 simul 20 19 | 36 11 16 |
 37 7 | & *alibi*
 simul, *statim* 51 19
 simulans 22 20 | 49 11
 simul ac 33 3 | 88 13
 simulacra 92 18
 simularet 30 10 | 55 21
 simulat 74 11
 simulata 52 5
 simulatâ 75 11 | 93 21 | 101
 21
 simulatione 103 2
 simul atque 90 4
 simultate 153 5
 simultatis 52 3
 Q 4 fin

fin 78 23 | 89 10 | 102 1 |
 103 30 | 108 9
 fine, *prop.* 11 3 8 | 31
 4 | 34 2 | & *alibi plur.*
 singularem 143 9
 singulari 139 1
 singularis 117 10
 singularis, *privata* 56 18
 singularis, *egregia* 148 11
 singuli 59 9
 singulis 5 10 | 98 1
 singulorum 154 7
 singulos 13 19 | 151 4
 sinistra 69 4
 sint 51 5 | 65 9 | 135 13
 sis 83 28
 sit 8 19 | 17 7 | 20 1 |
 24 26 | & *alibi*
 sitæ 36 18 | 72 13
 sitam 83 12
 sive 15 3 *ter.* | 98 9
 sobrio 53 11
 socer 66 4 | 71 13
 focero 121 14
 focerum 33 8
 sociali 60 11 | 63 5
 societate 35 17 | 47 2
 societatem 3 8 | 16 5 |
 20 24 | & *alibi*
 socii 92 11
 sociorum 81 1 5
 socios 32 3 | 55 26 | 65 3
 socium 59 3
 Socrate, *n. p.* 33 8 12 14
 Socratico 89 1
 sola 103 30
 soleat 86 18
 solebat 79 21
 solent 110 13
 solere 43 22
 solerent 30 21
 solers 139 2
 solitudo, *infrequent.* 45 17
 solitum 151 5 | 152 3
 solitus 136 3
 sollicitare 24 3 1
 solos 85 11
 solvere 9 27 | 26 2
 solveret 31 9
 solvissent, *discessis.* 131 15
 solvisset 26 5
 solum, *adv.* 3 5 | 6 2 | 11
 16 | 23 12 | & *alibi*
 solus 14 33 | & *alibi*
 soluta, *aperta* 133 25
 soluturum 26 11
 somno 52 2
 sonitu 40 17
 sonum 76 12

Sophrosynen, *n. p. sam.* 50
 4
 sopitus 52 2
 soporem 52 1
 soror 112 3 | 143 21
 sorore 68 16 | 153 5
 sororem 2 2 | 26 6 | 50
 2 | 55 28
 sororis 51 21 | 145 10
 sorte 138 3
 sortis 137 7
 Sosilo, *n. p.* 135 10
 Sosilus 135 9
 Sosio, *n. p.* 157 1
 sparo 83 15
 Spartà, *n. p. urbis* 60 2
 Spartæ 22 22 | 80 20
 Spartam 22 25 | & *alibi*
 Spartani 116 2
 Spartanis 86 7
 spatia 101 15 | 104 14
 spatium 101 9 | & *alibi*
 spe 24 3 | 31 9 | 34 27 |
 105 16 & *alibi*
 specie 103 2
 speciem 115 6
 specimen 142 13
 spectabat 14 25
 spectaculo 2 9
 spectatum, *supinum* 117 4
 speculatores 39 6
 speculatur 70 3
 spei 144 25
 spem 34 11 | 105 25
 sperabant 146 18
 sperabat 103 30 | 120 11
 sperans 23 22 | 39 12
 sperare 3 5
 spero 156 15
 spes 5 13 | 63 5 | 73 5 |
 146 15
 spiritus 54 7
 splendide 151 16
 splendidissimè 41 13
 splendidus 33 1 | 150 26
 splendore 41 14
 spoliare 146 20
 spoliarent 92 21
 spoliavit 74 6
 sponsalia 155 5
 sponsor 147 8
 sponte, *abl. nom. indecl.* 4
 5 | 19 2 | & *alibi*
 stans 77 9 | 101 10
 stare 71 27
 stat 156 17
 statibus 62 1
 statim 13 20 | 25 8 | 27
 12 | 28 24 | & *alibi*

statu 61 9
 statua 142 8
 statum 18 17
 statuum, *subst.* 61 10 | 65
 11 12
 status, *subst.* 9 4 | 132 10
 statuerat 9 18 | 105 20
 statuerunt 119 9
 statuis, *subst.* 62 1 | 88 19
 statuit 40 7 | 72 19 | 102
 26 | 103 22
 statum 53 11 | 111 9
 staturà 73 27
 steterat 110 10
 steterint 103 16
 steterit 151 17
 steterunt 93 5
 stetit 84 3
 stipendium 137 1
 stipulatione 147 11
 stirpe 117 16 | 153 22
 stirpem 102 6
 stirpis 140 1
 stirps 83 28 | 96 8
 stiterit 147 8
 stramentis 95 3
 statum, *subst.* 95 2
 strenuo 71 19 | 72 10
 strenuus 67 19 | 81 18
 strepitus 56 17
 Strymona, *n. p. fluv.* 27 7
 studebant 85 5 | 105 24
 studebat 50 14
 studere 90 23
 studerent, *sentar.* 142 5
 studes, *cupis* 48 2
 studer 63 9
 studii 77 10
 studiis 41 15 | 141 13 |
 152 27
 studio 69 17 | 96 10
 studiosus 91 3
 studioso 140 4
 studiosos 139 19
 studiosus 77 18
 studium 139 4
 studuerant, *constat erant* 86
 14
 studuerat 70 2
 studuissent 30 11
 studuit 53 1 | 72 13 | 73
 18 | 99 1 | & *alibi*
 stultè 131 21
 stulticiam 80 17
 stia 6 14 33 | 12 7 9 |
 79 3 | & *alibi*
 sua 3 3 | 4 5 | 5 12 | &
alibi
 suadere 48 11

suadet 31 17
 suam 6 16 | 32 19 | 35 13
 suam 6 19 | 13 8 | 26 6
 suarum 8 9 | 141 17
 suas 7 2 | 13 11 | 27 12
 suavit 101 27
 suavitas 140 7
 suavitatis 154 5
 sub, *prop. cum accusat.* 4
 4 | 5 4 | 22 26 | 63 2
 sub, *cum ablat.* 3 12 | 8 3 |
 24 22 | & *alibi.*
 subalare 40 18
 subductus 40 18
 subduxit 35 5
 subegit 64 5 | 122 5
 suberat 33 3 | 63 14
 subesse 13 22
 subiecit 32 8
 subiciens 87 5
 subire, 82 16
 subita 54 14
 subito, *adv.* 57 5 | 89 18
 sublato 107 6
 sublatum 55 23
 sublevandos 78 6
 sublevasset 24 29
 sublevavit 94 6 | 141 15
 subornaret 108 19
 subscribens 144 15
 subsidio 8 10 | 31 14
 substituerent 38 6
 substringebat 101 18
 subtexuit 153 18
 suburbanam 151 18
 succedere 138 7
 succedebant 71 4
 succederunt 40 16
 successerat 57 5
 successissent 81 21
 succubuerit 106 8
 succubuit 14 12 | 100 25
 succumbente 120 6
 succurrere 75 10 | 112 7
 succurreret 36 22
 succurrit 148 25
 sudorem 101 14
 suffecto, *subregato* 124 24
 suffragante 36 10 | 90 1
 suffragis 16 2 | 28 5
 suffragium 83 8 | 100 24
 sui, *pron. primitiv.* 32 18
 sui, *pron. possessivum.* 3 5
 suis, *pron. possess.* 5 13
 Sulla, *n. p.* 142 17 23
 Sullae 152 18
 Sullanis 141 12
 Sulpicii, *n. p.* 141 6 8
 Sulpicio 141 9

Sulpitium 130 11
 Sulpitius 135 3
 sum 2 19 | 78 23 | 106 7
 sumere 64 12
 sumerent 4 1
 sumeret 18 14
 sumitur 74 25
 summa, *subst. nom.* 20 20
 summa, *adject. nom.* 10 9
 summa, *adject. accus.* 115 6
 summa, *subst. abl.* 131 20
 summa, *adject. abl.* 4 16
 summae, *subst. dat.* 13 14
 summam, *subst.* 78 11
 summam, *adject.* 29 2
 summam, *subst.* 8 8 | 84 13
 summam, *summitat.* 123 7
 summam, *adject.* 85 12
 summi 102 18
 summis, *adject.* 13 15
 summo 32 18 | 61 4
 summo, *maximo* 2 2
 summorum 1 2
 summos 106 34 | 107 13
 summoro 32 12
 summum 16 11 | 30 12
 summus 32 21 | 153 13
 sumpserant 103 19
 sumpserunt 107 4
 sumpsi 156 18
 sumpsisse 9 2 | 95 15
 sumpsi, *hansit* 134 26
 sumptibus 119 12
 sumptu, 29 4
 sumptui 151 5
 sumptum 106 13
 sumptuosum 151 18
 sumptuosus 150 26
 sumptus, *sub. nom. sing.* 9 26
 sumptus, *gen.* 156 15
 sumptus, *nom. plur.* 55 7
 sumus 85 14 | 139 18
 sunt 2 11 | 5 3 | 108 14
 suo 14 21 | 15 20
 suorum 9 19 31 | 10 6
 suos 15 16 21 27 | 32 1
 super 24 11 | 38 19
 superabat 67 14
 superabatur 133 2
 superate 48 20 | 82 20
 superarentur 131 25
 superaret 14 20
 superari 40 17 | 32 16
 superavit 123 2
 superasse 41 15 | 47 19
 superasset 13 4 | 92 6
 superati 119 9
 superato 113 4
 superatum 24 11

superatum 77 2
 superavit 134 2
 superbè 23 16
 superbia 114 5
 supellex 150 27
 superesse 15 10 | 156 25
 superesset 130 28
 superior 50 2 | 73 10 |
 105 4 | & *alibi.*
 superiore 53 14 | 128 2
 superiores 12 8 | 55 18
 superiori 64 5
 superioris 44 13
 superstes 83 29
 superstitis 154 12
 supplicem, 16 17 | 24 25
 supplicibus 92 20
 supplicium 26 16 | 92 36
 suppeditebatur 38 17
 suppetebat, *supererat* 55 8
 supportari 148 21
 suppositus 74 2
 suppresserunt 66 10
 supra 39 11 | 41 12 | 56
 16 | 159 20 | & *alibi.*
 supra diximus 87 13
 supremum 9 28 | 41 7 |
 52 2 | 115 13 | 156 7
 surrexisse 33 15
 susceperant 74 20
 suscepit 73 18 21 | 78 17
 suscepisse 31 8 | 74 11 16
 suscepit 14 32
 suscepti 152 11
 susceptis 85 8
 susceptum 130 19
 suscipere, *subire* 138 16
 suscipi 74 24
 suscipiendo 131 19
 suscepserunt 51 4
 suspicaretur 32 1
 suspicax 66 18
 suspicienda est 91 25
 suspicio 104 7
 suspicione 23 26 | 57 1 |
 86 13
 suspicionem 23 6 | 24 10 |
 74 17 | 75 2 | & *alibi.*
 suspiciones 144 23
 suspicionibus 24 6
 sustinere 133 24
 sustinuerunt 12 16
 sustulerunt 31 3
 sustulisset 40 4
 suum 23 26 | 56 4 | 73
 28 | 80 14 | & *alibi.*
 suos 28 4 | 32 13
 sylvā 150 13
 Symposio 33 13

- Syracusæ n. p. 113 13
 Syracusanis 33 20 | 52 13 |
 115 12 13
 Syracusanus 56 23
 Syracusarum 54 8 | 112
 16
 Syracusas 51 12 | 52 9 |
 64 2 11 | 55 1
 Syracusis 111 6 | 112 15 |
 113 18 | 114 1 4
 Syriâ, n. p. 131 22
 Syriam 131 4
 Syfamithren, n. p. 40 11
 Syllanas, n. p. 72 7
 T.
 Tabellarium 133 15
 tabellarius 133 18
 tabernaculo 45 15
 tabernaculum 102 20
 taciturnâ 156 26
 tacuerunt 51 22
 Tanari, n. p. 24 20
 tale 52 3 | 56 27 | 95 2 |
 104 16 | 132 7
 talem 3 6 | 18 5 | 26 12 |
 37 3 10 | & alibi
 talenta 18 13 | 21 3 | 39
 20 | 48 28 | & alibi
 talentis 9 25 | 66 20
 tali 4 22 | 12 8 | 24 5 11 |
 27 1 | & alibi
 talibus 54 10 | 70 26 |
 145 22
 talium 44 5
 talis 8 24 | 58 2
 tam 2 6 | 6 13 | 7 4 5 |
 & alibi plur.
 tamdiu 72 20 | 105 24 |
 148 30
 tamen 5 1 | 6 15 | 8 9 |
 9 29 | & alibi plur.
 Tamphilianum 150 12
 Tamphilo, n. p. 135 2 3
 tanquam 124 4
 tanta 36 12 23 | 66 5 |
 105 7 | & alibi
 tanta 20 6 | 21 7 | 28 19 |
 59 4 | & alibi
 tante 65 8 | 86 3
 tantam 14 27 | 33 5 | 108
 7
 tantas 8 16 | 14 4
 tapti 67 4
 tantis 11 25 | 21 7 | 24
 29 | 45 1 | & alibi
 tanto, *adjekt.* 86 5 | 120 7 |
 121 11 | 147 30
 tanto, *adverb.* 24 27 | 77
 1
 tanto plus 8 13
 tantopere 145 8
 tantum, *adjekt.* | 111 2 |
 113 16 22 | 128 12
 tantum, *adverb.* 48 7 | 52
 11 | 58 6 | & alibi
 tantummodo 84 13
 tantus 94 16 | 135 4
 tardiores 7 14
 Tarentinum 76 16
 Tarentum, n. p. 51 9
 Tauro, n. p. 47 10
 Taurum 70 1
 te 17 17 24 | 18 3 | 47
 26 | & alibi
 tecta, *adjekt.* 95 3
 tecto, *subst.* 95 2
 tectum, *subst.* 25 8 | 150
 14
 tectum, *adjekt.* 88 6
 tecum 18 2 | 22 24
 tegebat 51 3
 tegerentur 8 6
 tegeret 59 2
 teipsum 124 20
 tela 74 4
 telis 41 2 | 63 18
 telorum 38 16
 telum 40 19 | 56 22
 temerariâ 66 11
 temerè 155 10
 tempestas 66 9
 tempestate 17 4
 tempestatem 35 4
 templa 92 17
 templo 25 14 | 132 9
 templum 92 13 | 132 12
 tempora 96 6 | 140 4
 temporariam 148 23
 tempore 4 11 | 7 12 17 |
 9 14 22 | & alibi plur.
 temporibus 5 6 | 33 2 |
 43 24 | 46 9 | & alibi
 temporis 18 2 | 37 11
 temporum 17 14 | 152 27
 tempus 4 9 | 15 7 | 18
 6 | 20 21 | & alibi
 tendebat 4 9
 tenebant 3 11 | 44 11 |
 56 22 | 113 7
 tenebat 47 22 | 69 19 |
 100 5 | & alibi
 tenebatur 26 4
 tenebris 104 24
 tenentem 124 15
 tenerent 6 8 | 43 9
 teneret 30 9 | 54 22 |
 56 6
 teneretur 106 2
 tener, *occupas* 156 5
 tener, *occupas* 2 14
 tenet 4 8
 tentaret 142 25
 tentasti 78 25
 tentata 78 15
 tentatus 138 16
 tenuerant 120 5
 tenuerunt 35 16 | 116 3
 tenues, *medici* 8 21
 tenui 86 3
 tenuit 17 9 | 27 5 | 87 20 |
 97 12 | & alibi
 tenuus 47 10
 ter 105 5
 Terentius, n. p. 127 8
 Teribazo, n. p. 49 10
 Teribazus 49 10
 terna 151 4
 terra 95 3
 terrâ 11 24 | 12 13 | 20
 21 | 24 22 | & alibi
 terram 12 19 | 39 7 |
 100 6 | 101 12
 terrarum 78 24 | 142 12 |
 155 24
 terrestres 11 28
 terrestribus 36 14
 terribili 68 27
 terris 155 17
 terrorem 128 13
 terroribus 147 6
 tertiâ 104 19
 tertiam 103 29
 tertio, *adjekt.* 131 8
 tertio, *adv.* 126 9 | 129
 13
 tertium 54 1 | 106 1
 tertius 116 16 | 139 9
 testabatur 13 13
 testamento 143 20
 testarum 28 5
 testator 35 8
 testes 156 14
 testimonia 66 29 | 81 7
 testimonii 32 11
 testimonium 32 2 | 79 10
 testudinibus 9 11
 testulâ, *ostracismo* 30 2
 testularum 16 2
 texit 75 6
 Thaco, n. p. 95 1
 Thasii, n. *patronym.* 30 24
 Thasios 27 19
 Thasum, n. p. *insula* 30 20
 Theatrum 114 13 | 117 5
 Thebani, n. *par.* 60 1 | 83 1
 The-

Thebanis 31 15 | 78 22 |
 80 7 | & alibi
 Thebanorum 85 4 | 86
 19 | 88 5
 Thebanos 79 21 | 80 10
 Thebanum 79 19
 Thebanus 76 11 | 79 15
 Thebarum, *n. p.* 87 15
 Thebas 35 5 | 41 15 | 61
 3 | 78 18 | & alibi
 Thebis 79 18 | 80 14 | 82
 4 | 85 19 | & alibi
 Themistocle, *n. p.* 14 11
 Themistoclem 17 10 12
 Themistocles 11 2 | 12 6
 19 | 13 12 | & alibi
 Themistocli 19 6
 Themistoclis 14 3
 Theopompus, *n. p.* 41 10
 Theram, *n. p. urbis* 46 5
 Theramene, *n. p.* 36 10 11
 Theramenes 37 6
 Thermopylas, *n. p. loci* 12
 14
 Thermopylis 13 7
 Theffalia, *n. p.* 88 11 18
 Theffaliam 88 4
 Thracas, *n. p.* 42 1
 Thracem 60 16
 Thraces 3 11 | 39 13
 Thracia, *n. p. region.* 63 2
 Thraciæ 38 12
 Thraciam 38 9 | 39 11
 Thracibus 59 3
 Thracum 27 7 | 38 23
 Thracybuli, *n. p.* 43 7 23 |
 44 16
 Thrasybulo 36 11
 Thrasybulum 44 9 11
 Thrasybulus 37 23 |
 44 3 | 45 10
 Thresia, Threicia 60 13
 Thucydidem, *n. p.* 18 19
 Thucydides 11 11 | 22
 22 | 41 9
 Thucydidi 17 13
 Thurios, *n. patron.* 35 2
 Thyo, *n. p.* 68 22
 Thym 68 24 27
 Thyus 68 11 19
 Tiberi, *dativus sing. n. p.*
fluminis 131 20
 tibi 22 23 24 | 47 26 |
 78 26 | 79 5
 ribiis 15 | 76 14
 Timeus, *n. p. hom.* 41 10
 timebat 55 29
 timebatur 38 3
 tipens 9 17 | 147 23

timere 16 9
 timerent 53 1
 timeret 55 16 | 148 3
 timidi 43 22
 timor 34 4
 timore 10 13 | 35 20 | 55
 29 | 148 6
 timorem 16 1 | 34 11
 timori 144 25
 Timoleon, *n. p.* 112 18
 Timoleonta 115 10
 Timoleonteum 115 14
 Timoleontis 114 5
 Timophanes, *n. p.* 111 12
 Timothei, *n. p.* 66 2 28 |
 67 8
 Timotheo 60 12 | 67 10 |
 66 16 | 67 5
 Timotheum 66 13
 Timo heus 63 2 | 67 6
 timuissent 105 25
 Tisagoras, *n. p.* 9 24
 Tisapherne, *n. p.* 47 4
 Tisaphernem 36 6 | 48 8
 Tisaphernes 47 15 | 90 11
 17 20 30 | 91 12
 Tichrauste, *n. p.* 69 13
 Tichraustem 47 23
 Titi, *n. p.* 139 19
 Tito 126 9
 titubantibus 104 19
 Titum 129 3
 tollere 31 4
 tolleret 132 13
 Torquati, *n. p.* 152 14
 Torquato 143 12
 Torquatum 148 19
 Torquatus 141 2
 torque 69 1
 tor 23 1 | 106 16
 tota 37 21 | 145 13
 tota 2 7 | 4 11 | 59 10
 totam 8 23 | 62 7 | 80 4 |
 111 7 | & alibi
 toti 113 16
 toridem 9 18 | 12 9 | 50
 4 | 73 3 | 104 14
 totius 54 7 | 68 23 | 84 7 |
 86 8 | 121 2
 toto 107 10
 totum 11 5 | 32 8
 tractasset 32 3
 tractat 101 22
 tractu, *longa serie* 8 7
 tradam 79 2
 tradant 4 24
 tradebantur 140 8
 tradenda 108 13
 tradere 120 8

traderet 51 13
 traderetur 68 6
 tradi 110 13
 tradidisset 5 13 | 40 9
 tradidit 24 15 | 32 11 | 48
 6 | 56 7 | 107 9
 tradit 56 9 | 71 2 | 74 15
 tradita 37 22 | 54 17
 tradita est 69 15
 traditus 89 4
 traditus est 110 12
 traduceret 5 8
 tradunt 12 11
 traduxit 126 4
 trahi 10 3
 trajecit 92 7 | 132 17
 trajecto, *adject.* 5 7
 tranquillatis 143 10
 tranquillitati 144 23
 tranacto 18 3
 transferrent 82 11
 transferretur 20 20
 transiit 75 9
 transfugere 93 16 18
 transfugit 71 14
 transierant 71 27
 transierat 125 11
 transierit 92 9
 transiisse 99 14
 transiit 39 17 | 43 25 | 79
 1 | 72 8 | & alibi
 transire 104 13
 transisse 17 13
 transit 41 1
 transitum 126 2
 translata est 21 6
 transportaverat 6 1
 Trasimenum, *n. p.* 127 5
 Trasymbulum, *n. p.* 36 8
 Trebiam, *n. p.* 126 9
 trecenta 130 4
 trecentarum 12 17
 trecentas 9 4
 tredecim 97 14 | 106 32
 tres 15 15 | 41 8 | 116 7 |
 125 5 | 156 6
 tria 38 7 | 72 22 | 73 2 3
 tribuant 70 22
 tribuebant 37 3
 tribuebat 114 15
 tribuerat 33 11 | 148 30
 tribuerent 37 27
 tribueret 143 6 | 154 20
 tribuendis 94 17
 tribui, *infin.* 144 25
 tribuit 135 5 | 147 5
 Tribunus 137 3 | 141 6
 tribus, *adject.* 36 14 | 157
 16

tributum, *partitip.* 8 19
 tributus est 8 24
 triduum 106 28
 tricenarius 123 3
 triginta 14 10 | 42 12 |
 43 8 15 | & *alibi*
 trimēstrēs 90 13
 triplex 14 18
 tripodem 22 8
 triremem 35 1 | 36 24 |
 32 18 | 36 9
 trirēmes 12 9 | 36 15
 tristem 76 17
 critici 142 1
 triumphum 138 2 4
 triumphū 149 11
 triumviri 149 17
 Troade, *n. p.* 23 18
 Troasem, *n. p.* 12 10
 Troico, *adjest.* 68 13
 tropaeo 14 14
 tropaeum 78 9
 tu 47 24 | 79 1 | 83 27
 tuā 79 4
 tuam 17 18 24 | 22 25 26
 tuba 61 8
 tuebantur 67 18
 tuenda 5 13 | 98 2
 tuenda 156 13
 tuenda 71 2
 tuendis 60 8
 tuendo, *adjest.* 78 5
 tueretur 16 12
 tueri 48 16 | 108 7 | 148 20
 tui, *pron. primis.* 78 25
 tulerant 92 15
 tulerat 147 24
 tulisse 149 22
 tulisset 102 11
 tulit 46 10 | 44 17 | 54
 33 | 111 11 | 114 11
 tulit, *accipis* 143 19
 tum, *sunc* 3 10 | 4 6 | 13
 13 | 14 33 | & *alibi*
 tui, *velat. ad cum* 10 10 |
 11 22 | 25 18 | & *alibi*
 tum 3 18 19
 tum, *postea* 76 6
 tumultu 7 4 | 141 9
 tunc 65 17
 tuncid 69 3
 tuos 22 23 | 79 23
 turbam 71 15
 turbido 87 13
 turpe 2 2
 turpi 25 13 | 63 18
 turpia 1 8 | 2 15
 turpissimis 53 9
 turpiter 44 1

turpitudini 2 9
 turpius 121 10
 Tusculo, *n. p.* 136 1
 tuta 39 10
 tutam 6 2
 tutelam 98 5
 tuto, *adjest.* 17 26
 toto 17 1 | 46 13 | 97 3
 7 | 112 19
 tutum 11 21 | 16 7 | 39
 16 | 54 3 | & *alibi*
 tuum 17 18
 tyranni 10 8 | 46 2 | 43
 8 | 44 1 | & *alibi*
 tyrannide 50 1
 tyrannidem 9 31 | 38 4 |
 81 2 | 111 13
 tyrannidem, *regn.* 117 13
 tyrannidis 52 13 | 113 3
 tyrannidi 52 10
 tyrannis, *dat. plur.* 42 12 |
 43 17
 tyrannis, *nom. sing.* 53 20
 tyranno 42 11 | 51 15 |
 52 9 | & *alibi*
 tyrannorum 44 8 | 88 17
 tyrannos 44 12 | 88 12
 tyrannum 55 13 | 57 3 |
 112 4
 tyrannus 10 5 | 30 14 |
 54 10 | 67 1

V.

Vacatione 145 1
 vacuefactas 113 14
 vacuefecit 27 17
 vadimonium 115 2 | 147 8
 vaginā 75 6
 valde 105 25
 valebat 47 17 | 54 21
 valebat, *speltabas* 13 21
 valens 65 18
 valentes 105 12
 valentior 129 15
 valentissima 121 1
 valere 143 25
 valerent 38 22 | 91 18
 valeret, *speltaret* 12 6
 valeret 32 21 | 44 20 | 47
 1 | 110 6
 Valerii, *n. p.* 136 3
 Valerio 131 3
 valetudine 127 4 | 156 13
 valetudinem 114 14
 valetudinis 156 2
 vallum 71 20 | 128 13
 valvas 25 8
 valuerit 8 1

valuerunt 8 13
 valuiffe 43 6
 valuit 6 15 | 27 6 | 52
 12 | 58 6
 varietas 66 23 | 147 24
 variis 134 27
 varius 21 12
 vasa 133 5 28
 vates 152 32
 ubi, *adver. loci* 17 4 | 25
 18 | 46 13 | & *alibi*
 ubi, *quando* 70 5 | 82 2
 ubi, *primo ac* 131 13 |
 133 16
 ubinam 148 2
 ve, *vel* 154 8
 vectigalibus 130 27
 vectigalis 39 20
 vectus 63 16 | 134 14
 vaheretur 133 9
 vehiculo 110 6 | 114 14
 vehitur 70 7
 vel 6 3 bis | 32 17 bis | 33
 11 bis | 144 10 bis
 vel, *valde* 92 12
 vela 131 15
 velimus 76 3
 velint 104 11
 velle 47 23 | 49 11 | 51
 20 | 54 27 | & *alibi*
 vellem 124 12
 vellent 3 7 | 15 28 | 24
 19 | 34 19 | & *alibi*
 vellet 4 4 | 13 15 | 18 9 |
 28 22 | & *alibi plur.*
 velocitati 77 6
 velut 123 8
 venari 42 4
 venaticis 86 12
 venatoriam 69 3
 venatum 70 3
 vendidissent 149 17
 venditavit 148 25
 venenatas 133 4
 venenum 19 1 | 134 25
 venerant 36 16 | 37 7
 venerari 47 26
 venerat 55 18 | 69 11 |
 113 9 | 122 7
 venereis 42 2
 venereo 24 9
 veneris, *verbum* 47 25
 venerit 41 15
 venerunt 30 2 | 36 22 |
 127 8 | 130 13 | 131 2
 veni 17 17
 veniam, *nomen* 18 5 | 24
 28 | 51 11 | 102 7
 veniebat 105 20 | 114 13
 veni:

veniemus 3 1
 venienti 75 6
 venio 67 10
 venire 18 3 | 56 15 | 74
 18 | 91 24
 venirent 8 10
 venires 106 4
 veniret 74 25 | 148 3
 veniret, *coning.* 134 16
 venisse 17 16 | 39 14 |
 42 3 | & *alibi*.
 venissent 81 19 | 124 2 |
 134 16
 venisset 4 7 | 16 11 | 24
 10 | & *alibi plur.*
 venit 9 15 | 15 5 | 23 23 |
 24 24 | & *alibi*
 veniunt 152 32
 ventis 131 15
 ventitavit 143 7
 vento 4 6 25
 ventre 151 11
 venturum 54 5
 ventus 4 7
 venundari 51 15
 Venusiam, *n. p.* 129 6
 venustā 106 12
 ver 101 21
 vera 99 22
 verā 47 7 | 90 14 | 97 9
 verba 9 23 | 18 7 | 37 12
 verba, *errorem* 128 10
 verberibus 101 13
 verbis 13 17 | 17 16 | 18
 12 | & *alibi*.
 verbo 79 23 | 109 23
 verbosiores 155 13
 verē 11 15 | 38 25 | 43
 6 | & *alibi plur.*
 verens 14 7 | 52 17 | 56
 3 | 102 17 | & *alibi*.
 vereor 48 3 | 84 11
 vererentur 152 6
 vereretur 68 19 | 101 8 |
 106 24
 vergit 18 1
 verissimē 11 31
 veritatis 77 14
 veritus 143 17
 verō, *adv.* 2 8 | 20 17 |
 35 19 | 43 5 | & *alibi*
 verō, *autem.* 30 15 | 58 4 |
 83 28 | & *alibi*
 verō, *sed.* 34 20 | 53 6 |
 60 6 | & *alibi*
 verō, *contra.* 110 8 | 116 2
 verō, *sanē.* 51 6 14
 versabatur 11 7 | 47 13
 versari, *esse.* 17 2

versatur 2 14
 versatus 10 2 | 27 4 | 58 4
 versatus, *moratus* 136 2
 versatus, *paratus* 144 6
 versatus est 91 20
 versibus 154 5 8
 versum 54 23
 versuram 141 20 | 147 10
 versus 22 11
 versuum 99 14
 vertente 92 1
 verum 73 25 | 123 1
 vesperascente 86 11
 veste 23 13 | 41 4 | 44 6 |
 68 29 | 75 6
 vestigia 113 21
 vestimentorum 40 21
 vestira 73 29 | 74 1 | 86
 13 | 94 9 | 95 4
 vestisum 23 12 | 28 25 |
 73 28
 vestram 45 8
 vetarent 14 31
 vetaretur 121 12
 veterani 103 14
 veteranorum 103 17
 vetere 145 11
 veterem 65 13 | 105 22
 veteres 27 18 | 66 10
 veteribus 113 14
 veteris 110 7
 Vettes, *n. p.* 122 8
 vetuit 44 4 | 61 6 | 92
 16 | 106 25
 vetustate 150 15 | 155 14
 vetustus 121 16
 vexabat 69 22
 vexabatur 101 3
 vexaretur 147 7
 vexat 74 13
 vexatam 111 8
 vi 8 4 | 9 8 | 10 6 | 120
 2 | 125 5
 via 103 23 | 104 27
 viam 157 4
 vices 151 15
 vicinitali 40 13
 vicisse 83 21
 vicissent 120 2
 vicit 58 6 | 92 12 | 105 1
 victus 39 21
 victi 36 14 | 92 29
 victi erant 22 13
 victis 39 10
 victo 106 3
 victor 30 19 | 91 21 | 145 8
 victorem 2 8
 victores 36 13
 victori 91 26

victoria 14 13 | 65 8
 victoriā 22 6 | 27 13 |
 48 24 | 61 4 | 88 17
 victoriæ 8 11 | 22 10 |
 39 2 | 92 13 | 105 35
 victoriam 62 2 | 84 2 |
 112 22
 victorias 37 3
 victoribus 37 9
 victoriis 14 26
 victu 53 13 | 94 9
 victum, *subst.* 44 7 | 106 26
 victum, *particip.* 91 14 |
 125 9
 victus 41 20
 victus est. 14 2
 vide 83 27
 videant 62 24
 videantur 115 16
 videar 84 12
 videas 150 24
 videatur 149 1
 videbant 48 20 | 70 18 |
 105 14
 videbantur 37 4 | 98 6 |
 114 15
 videbat 8 8 | 16 7 | 39
 23 28 | & *alibi*.
 videbatur 10 2 | 34 6 |
 54 26 | 92 15 | 104 10
 videmur 76 3
 videtur 75 13
 videor 149 22
 videre 94 12
 viderent 7 13 | 90 24 |
 133 32 | 144 25
 viderentur 56 15 | 59 9 |
 74 20 | 92 27 | 139 16
 videret 24 25 | 28 25 | 36
 4 | & *alibi*
 videretur 10 4 | 14 34 |
 28 24 | & *alibi*
 videri 14 25
 viderunt 41 2 | 83 16
 videtur 8 18 | 22 24 | 12
 15 | & *alibi*
 vidissent 74 3
 vidisset 29 1 | 91 14 |
 124 6
 vidit 30 23 | 91 9 | 117
 16 | & *alibi*
 vidua 2 6
 vigesimam 73 6
 vigesimo 29 8 | 106 31 |
 130 24
 vigilantia 97 3
 vigilia 104 19
 vigilie 45 14
 viginti 22 4 | 73 21 | 95
 16 |

16 | 120 15 | 125 3
viguerant 36 13
vili 69 11
villam 151 19
vim 12 15 | 24 18 | 27 13 |
41 1 | & alibi
vincebat 97 2
vinceret 42 1 | 116 15
vindictam 69 4 | 70 9
vincula 9 27 | 23 24 | 24
12 | 88 8
vinculis 22 20 | 26 3 13 |
105 26
vindicaret 42 13
vindicat 43 5
indicavit 82 26
vineis 9 11
vino 53 10 | 86 20
vinolenti 87 7
vinolentos 42 1
vinum 18 14
violandum 147 2
violare 40 10
violari 24 20 | 44 4 | 92
16
violasset 34 24
violatus 88 10
violatus esset 51 15
Vipsanius, n. p. 149 5
vir 74 7 | 75 10 | 81 18 |
84 14 | & alibi
vires 43 4
virginem 154 22
virgo 78 8
virgulis 45 2
viri 14 12 | 17 8 | 25 20 |
99 15 | 111 1
viribus 41 16 | 106 10
virilem 89 10
viris 69 25 | 122 5
viritem 22 4
virium 77 6 | 79 20
viro 2 2 | 24 6 | 72 7 9 |
121 11
viforum 1 2 | 79 12 | 144
5 | 153 19 | 154 4
viros 15 13
virtus 41 19 | 42 8 | 91 26
virtute 4 15 | 7 14 | 8 13 |
29 7 10 | & alibi
virtutem 54 18 | 94 20 |
123 8
virtutes 16 8
virtuti 93 2 | 96 3
virtutibus 1 4 | 2 1 | 10
14 | & alibi
virtutis 28 9 | 38 3 | 97
6 | & alibi
virtutum 134 25 | 138 18

virum 18 5 | 37 3 | 67 10 |
150 1
vis, subst. 34 4 | 45 3 |
156 7
visa 9 15
visendi 36 23 | 36 25
viso 128 12
visum 54 1 | 85 19 | 91
8 | 101 16 | 151 1
vira 29 5 | 56 19
vita 33 1 | 84 4 | 118
12 | & alibi
vitæ 21 12 | 41 14 | 53
11 | 63 18 | & alibi
vitam 25 18 | 79 12 | 84
12 | 134 24 | & alibi
vitarent 133 32
vitarer 144 24
vitas 3 1
vitavit 73 22
vitia 10 14
vitiis 21 13 | 32 16 | 76
1 | 152 28
vitio 92 29
vitium 62 23
vitulina 95 11
vivas 133 4
vivebat 11 3 | 62 21 |
143 23
vivendi 141 10
vivens 89 13
viventi 96 7
vivere 41 3 | 42 4 | 102
12
viveret 16 4 | 46 13 | 106
18
vivo 100 18 | 107 3 | 134
7 | 132 31 | 154 11
vivum 40 9 | 41 5 | 56 |
22 | 57 3 | 68 24
vividus 118 11
vix 21 8 | 86 3 | 95 9 |
114 3 | & alibi
vixerit 151 16 | 152 20
vixerunt 135 8
vixi 83 22
vixisse 25 16
vixit 60 10 | 63 2 | 114
2 | 137 7 | & alibi
vulsci 148 29
ulla 114 4 | 148 16
ulla 55 18 | 64 6 | 147
11 | 157 2
ullam 14 23 | 103 18
ulli 15 1 | 111 5
ullis 156 6
ullius 72 5
ullo 67 3 | 95 2 | 114
9 | 128 8

ullum 30 15 | 53 11
ultima 140 1
ultimis 155 17
ultum, particip. 49 5
una 109 14
una 33 23 | 80 4 | 92 25
una, adv. 102 14
unam 30 18 | 80 4 | 133 7
unaquaque 30 12
unde 18 14 | 66 14 | 133
19 | 139 9
unde, quo 29 4
unde, quomodo 46 17
undique 15 2 | 30 11 |
65 16 | & alibi plur.
unguenta 95 12
uni 51 2 | 30 11 | 65 11 |
106 33 | 111 5
universa 36 22 | 43 1 |
115 1 | 143 12
universa 80 3
universæ 11 23 24 | 15
27
universam 82 25
universi 74 5 | 83 13 |
133 2
universis 93 14
universos 13 12 20 | 141
26
unius 14 12 | 37 22 | 83
12 | 123 8 | 146 3
uno 27 12 | 33 5 | 41 12 |
42 11 | & alibi
unquam 51 4 | 59 5 | 94
9 | 101 3 | 105 6 | 114
6 16 | 125 10 | 141
22 | 151 10
unum 33 24 | 37 8 | 39
1 | 70 17 | & alibi
unus 3 4 | 7 11 | 13 12 |
19 9 | & alibi
vobis 79 27 | 156 19
vocabantur 66 17
vocabat 151 12
vocant 28 6 | 47 26
vocantur 7 7
vocato 87 8
vocatur 8 25 | 24 2 | 25
7 | 95 18
vocatus est 34 1
vocavit 109 12
vocis 140 7 | 156 21
vocitarent 57 4
volebant 14 26 29 | 74 6
volebat 48 6 | 53 5 | 83
33 | 112 21
volo 18 2 | 80 1
Volsenis, n. p. 135 6
voluerat 92 10 | 40 20 |

- 48 16
 voluerimus 93 7
 voluerint 93 7
 volueris 22 27
 voluerit 61 10 | 112 13 |
 144 20
 voluerunt 21 5 | 42 11 |
 107 6
 voluissent 92 4 | 114 20
 voluisset 59 13 | 131 19 |
 145 23
 voluit 44 6 | 68 17 20 |
 73 25 | 101 18 | 103
 10 | 109 12 | 112 6 |
 138 6 | 154 12
 volumen 139 20
 volumina 152 24
 volumine 79 12 | 153 15
 voluminis 2 18
 Volumnio, n. p. 147 4 |
 150 3
 Volumnium 147 28
 volumus 148 22
 volunt 79 25
 voluntas 57 3 | 103 10
 voluntate 4 21 | 10 7 |
 23 5 | 52 14 | 55 13 |
 56 21 | 70 31 | 106
 22 | 124 2
 voluntatem 30 23 | 45 9 |
 78 19
 voluntati 69 24
 vos 45 6 | 156 14 17
 vota 31 8
 vōti 115 10
 urbana 143 7
 urbanis 152 1
 urbanum 27 5
 urbe 8 2 | 25 1 | 27 18 |
 57 7 | 67 9 | 80 4 | 87
 9 | 106 13 | 138 11 |
 142 12 | 145 2 | 147
 3 | 155 8
 urbem 4 24 | 9 10 | 14
 19 23 | 15 23 | 18 12 |
 44 2 11 | 80 3 | 83 6 |
 86 20 | 93 16 | 113 19
 urbes 36 17 | 71 2 | 93
 4 | 113 11
 urbibus 30 16 | 64 11
 urbis 54 8 | 128 5 | 155
 23
 urbium 5 10 | 113 15 17
 usa est 10 9
 usi 36 20 | 44 13
 usquam 72 6 | 90 30
 usque 53 11 | 61 9 | 83
 20 | 86 20 | & alibi
 usu 35 7 | 37 9 | 66 3 |
 94 21 | 99 16 | 134 16 |
 152 32
 usui 47 14 | 98 12
 usum 77 6 | 103 19 | 152
 2 | 155 20
 usuram, subst. 141 22
 usuris, subst. 141 25
 usurum 145 23
 usurus 106 20
 usus, particip. 18 12 | 22
 17 | 66 11 | 94 11 |
 110 15 | 127 3 | 135
 10 | 140 3 | 145 1 14 |
 149 13 | 150 11 16 |
 151 14 | 156 2
 usus erat 100 18
 usus est 26 1 | 27 11 |
 44 2 | 78 6 | 89 2 |
 90 9 | 92 8
 usu veniunt 152 32
 usu venerat 35 7 | 37 9
 usu venit 94 21
 usu veniret 134 16
 ut, conjunctio 2 19 | 3 4 6
 12 | 4 4 20 | & alibi
 plur.
 ut, particula causalis 11 12 |
 13 4 21 | 14 2 5 | &
 alibi quā plur.
 ut, particula finalis, cum fi-
 nem denotans 14 19 |
 17 22 | 18 1 | 20 8 |
 & alibi quā plur.
 ut, particula adjunctiva 11
 19 | 13 17 | 14 28 33 |
 & alibi.
 ut, quemadmodum 11 11 |
 15 24 | 21 12 | 25 3 |
 & alibi quā plur.
 ut, statim atque 16 7 |
 23 23 | 41 1 | & ali-
 bi
 ut, relati. ad sic 119 7 |
 123 9 | 134 15 | 141
 3 | & alibi
 ut, relati. ad ita, tam, a-
 ded 119 13 | 120 17 |
 124 17 | 127 3 | & a-
 libi, plur.
 ut, relati. ad eō 120 21 |
 122 11
 ut, quando 15 5 | 69 9 |
 71 14 | & alibi quā plur.
 ut, dum 24 23 | 37 6 |
 38 5
 ut, quō 100 7
 urebatur 23 13 | 28 12 |
 145 25
 utendum 79 27
 utens 77 13
 uter 144 2
 uterentur 2 3 | 3 10 |
 14 18 | 58 9 | 62 1 |
 102 10 | 112 17
 uteretur 52 7 | 66 4 |
 101 11 | 102 3 | 147
 1 | 153 12
 uterque 89 8 | 99 29 |
 116 5 | 155 23
 uti, verbum 18 9 | 79
 31 | 142 6 | 145 23
 Uticam, n. p. 121 1
 utile 8 11 | 15 27 | 66
 10
 utilia 78 22
 utilissimum 35 3
 utilitate 14 20 | 150 16
 utilitatem 77 7
 utilitati 35 14
 utilius, adject. 6 11
 utinam 92 3 | 106 6
 utique 77 4
 utpote, scilicet 124 9
 utraque, nom. sing. 80 12 |
 109 15
 utraque, abl. 50 1 | 151
 37
 utres 104 1
 utrique, nom. plur. 74
 29
 utrique, dat. sing. 84 15 |
 47 15
 utriusque 133 12
 utriusque 52 19 | 127 9
 utrobique 132 23
 utrorumque 83 1 | 112 20 |
 135 12
 utroque 48 27 | 126 10
 utrum, an 7 10 | 47 24 |
 49 16 | 60 14 | 101 25 |
 150 4 | 152 6
 utrumque 105 21 | 141 23 |
 150 19
 vulgi, populi 57 3 | 62
 22 | 157 3
 vulgo, populo 8 20 | 84
 10 | 87 8
 vulgō, adv. 37 10
 vulgum 39 6
 vulgus 36 24 | 55 12 |
 71 16 | 148 15 | 152
 24
 vulnera 92 14
 vulneratur 100 10
 vulneratus 44 5
 vulneribus 9 27
 v. lous 54 18 | 71 7 |
 83

83 18
vult 78 22
vultis 79 26
vultu 25 4
vultus 156 22
uxore 68 24 | 79 31
uxorem 2 13 | 11 1 | 26
11 | 53 7 | 54 16 | 55
28 | 79 28 | 83 24 |
107 11 | 116 14 | 146

39
uxores 26 8
uxori 106 19
uxoribus 117 16

X.

Xenophonte, n. p. 89
1
Xerxe, n. p. 17 12

Xerxes 11 24 | 13 7 | 20
10 | 92 8 | 116 8
Xerxi 22 19 | 116 8

Z.

Z Acynrhios, n. p. 56
12
Zamā, n. p. 130 3
Zamam 130 1

F I N I S.

Ad LECTOREM ADMONITIO.

Authores Classici subsequentes in Usū Delphini, eodem ferè Characterè & formā jamdudum typis mandatis, prostant venales apud *Johannem Sprint*, ad Campanam in Vico vocato *Little-Britain*, & *Danielem Midwinter*, ad insigne trium Coronarum in Cœmeterio *D. Pauli*.

P. Virgilii Maronis Opera, cum Interpretatione & Notis *Caroli Ruai*, 8°.

P. Terentii Afri Comœdiæ, cum Interpretatione & Notis *Nicolai Cami*, 8°.

Phœdri Augusti Liberti Fabulæ, cum Interpretatione & Notis *Petri Danet*, 8°.

D. Junii Juvenalis, & **A. Persii Flacci** Satiræ. Interpretatione & Notis illustravit *Ludovicus Prateus*, 8°.

C. Julii Cæsaris quæ extant. Interpretatione, & Notis illustravit *Joannes Godvinus Professor Regius*.

Ovidii Metamorphoseon Libri 15 cum Interpretatione & Notis *Daniel. Chrispini*, 8°.

M. Tullii Ciceronis Orationes quædam selectæ, cum Interpretatione & Notis *Carol. Merotville*, 8°.

Dr. Littleton's Latin and English Dictionary, 4°.

Cole's Latin and English Dictionary, 8°.

